

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Güvenlik *Bilimleri* *Dergisi*

Ankara 2020

Gendarmerie and
Coast Guard
Academy
Security Sciences
Institute

G

Journal of Security
Sciences

B

Cilt/Volume: 9

Sayı/Issue: 2

Yıl/Year: 2020

Kasım/November

D

ISSN: 2147-2912

E-ISSN: 2147-5075

www.jsga.edu.tr

G?venlik Bilimleri Dergisi

The Journal of Security Sciences

GÜVENLİK BİLİMLERİ DERGİSİ

Cilt 9* Sayı 2* Yıl 2020, ISSN: 2147-2912 / E-ISSN: 2147-5075

İMTİYAZ SAHİBİ

Murat BULUT, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanı*

BAŞ EDITÖR / SORUMLU MÜDÜR

Doç. Dr. Tekin AVANER, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Gökhan İbrahim ÖĞÜNÇ, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Dr. Engin AVCI, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Elif ÇOLAKOĞLU, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Prof. Dr. Gültekin YILDIZ, *Milli Savunma Üniversitesi*

Prof. Dr. Markus THIEL, *Almanya Polis Üniversitesi (DHPol)*

Doç. Dr. Cenker Korhan DEMİR, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Doç. Dr. Christopher LAWLESS, *Durham Üniversitesi (İngiltere)*

Doç. Dr. Matthew DAVID, *Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)*

Dr. Can Ozan TUNCER, *İçişleri Bakanlığı*

Dr. Mehmet KURUM, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Dr. Bürke Uğur BAŞARANEL, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Dr. Umut SÖNMEZ, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

DÜZELTMENLER

Dr. Sevilay BULUT, (Türkçe) *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Öğr. Gör. Yunus İNAN, (İngilizce) *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

İsmail FİDAN, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Arman SERT, *Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi*

Her hakkı saklıdır. Güvenlik Bilimleri Dergisi yılda iki defa yayımlanan; yayın prensipleri, bağımsız, ön yargısız ve çift-kör hakemlik ilkelerine dayanan ulusal hakemli bir dergidir.

Yayın Kurulu, yayınladığı makalelerde, konu ile ilgili en yüksek etik ve bilimsel standartlarda olması ve ticari kaygı taşımaması şartını getirmektedir.

Makalelerdeki görüş, sav, tez ve düşünceler yazarların kendi kişisel görüşleri olup, hiçbir şekilde Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi'nin veya Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nün görüşlerini ifade etmez.

Makaleler, Güvenlik Bilimleri Dergisi'ne referans verilerek akademik amaçlarla kullanılabilir.

Güvenlik Bilimleri Dergisi'ne gönderilen makaleler iade edilmez. Dergimiz "Açık erişimli" olup yayımlanan eserlerin tam metinlerine erişim ücretsiz olup, yazı dili Türkçe ve İngilizcedir.

Güvenlik Bilimleri Dergisi; ULAKBİM TR Dizin, Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (ASOS), Sosyal Bilimler Atf Dizini (SOBİAD), EBSCO ve Araştırma Bilimsel Yayın İndeksi veri tabanlarında taranmakta olup makalelere DOI numarası alınmaktadır.

BASKI

Jandarma Basımevi Müdürlüğü/ANKARA

YAZIŞMA VE HABERLEŞME ADRESİ

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Beytepe / ANKARA

Telefon:0312 464 74 74 Dâhili: 6900 / 6910 / 6922

Web: <http://www.jsga.edu.tr/guvben/guvben-dergi>

E-posta: editorgbd@jandarma.gov.tr

THE JOURNAL OF SECURITY SCIENCES

Volume 9* Issue 2* Year 2020, ISSN: 2147-2912 / E-ISSN: 2147-5075

LICENSEE

Murat BULUT, *President of Gendarmerie and Coast Guard Academy*

EDITOR IN CHIEF

Assoc. Prof. Tekin AVANER, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

EDITORS

Assoc. Prof. Gökhan İbrahim ÖĞÜNÇ, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Engin AVCI, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

EDITORIAL BOARD

Prof. Elif ÇOLAKOĞLU, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Prof. Gültekin YILDIZ, Ph.D., *National Defense University*

Prof. Markus THIEL, Ph.D., *German Police University (DHPol)*

Assoc. Prof. Cenker Korhan DEMİR, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Assoc. Prof. Christopher LAWLESS, Ph.D., *Durham University (U.K.)*

Assoc. Prof. Matthew DAVID, Ph.D., *Durham University (UK)*

Can Ozan TUNCER, Ph.D., *TR Ministry of Interior*

Mehmet KURUM, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Bürke Uğur BAŞARANEL, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Umut SÖNMEZ, Ph.D., *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

PROOFREADING

Sevilay BULUT, Ph.D., (in Turkish) *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Yunus İNAN, Instructor, (in English) *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

PUBLICATION COORDINATOR

İsmail FİDAN, *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

Arman SERT, *Gendarmerie and Coast Guard Academy*

All rights reserved. The Journal of Security Sciences published twice a year; is a nationally peer-reviewed journal based on the principles of publishing, independent, unprejudiced and double-blind arbitration.

In its published articles, the Editorial Board observes the highest ethical and scientific standards in relation to the issue and the requirement not to bear commercial concern.

The opinions, arguments, thesis and thoughts within the articles are reflections of the authors and do not, in anyway, represent those of the Gendarmerie and Coast Guard Academy or Security Sciences Institute.

Articles can be used for academic purposes with reference to The Journal of Security Sciences.

Articles sent to The Journal of Security Sciences will not be sent back.

Our journal is "Open Access" and access to full texts of the published works is free and the literary language is Turkish and English.

The Journal of Security Sciences is being searched in the database of ULAKBİM TR Index, Academia Social Sciences Index (ASOS), Social Sciences Reference Index (SOBİAD), EBSCO and Arastirmax Scientific Publication Index and DOI number is received to the articles.

PRINTED BY

Gendarmerie Printing House Directorate /ANKARA

CORRESPONDENCE AND COMMUNICATION

Gendarmerie and Coast Guard Academy Beytepe / ANKARA

Telephone: +90 312 464 74 74 ext: 6900 / 6910 / 6970

Web: <http://www.jsga.edu.tr/guvben/guvben-dergi>

E-mail: editorgbd@jandarma.gov.tr

GÜVENLİK BİLİMLERİ DERGİSİ

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Abdülkadir VAROĞLU <i>Başkent Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Nesrin HİSLİ ŞAHİN <i>Başkent Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ali İhsan UZAR <i>Gülhane Sağlık Bilimleri Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Nurettin GÜZ <i>Hacı Bayram Veli Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ayla Sevim EROL <i>Ankara Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Osman CELBİŞ <i>İnönü Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Doğan KÖKDEMİR <i>Başkent Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Rebecca BRADSPIES <i>The City University of New York (ABD)</i>
Prof. Dr. Enver AYDOĞAN <i>Hacı Bayram Veli Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Sadi ÇAYCI <i>Başkent Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Feridun YENİSEY <i>Bahçeşehir Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Salih CENGİZ <i>İstanbul Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Geoffrey DABELKO <i>Ohio Üniversitesi (ABD)</i>	Prof. Dr. Sertaç Hami BAŞEREN <i>Ankara Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Gökhan KOÇER <i>Karadeniz Teknik Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Şennur TUTAREL KIŞLAK <i>Ankara Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Hakan KARAN <i>Ankara Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Tevfik ERDEM <i>Hacı Bayram Veli Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA <i>TOBB Üniversitesi</i>	Prof. Dr. Umut TÜRKŞEN <i>Coventry Üniversitesi (Birleşik Krallık)</i>
Prof. Dr. Lawrence SUSSKIND <i>Massachusetts Teknoloji Üniv. (ABD)</i>	Doç. Dr. Ayça GELGEÇ BAKACAK <i>Hacettepe Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Marco GERCKE <i>Siber Suçlar Arş. Ens. (Birleşik Krallık)</i>	Doç. Dr. Edalet HESENOV <i>Adli Tıp Kurumu (Azerbaycan)</i>
Prof. Dr. M.Emin ÇAĞIRAN <i>Gazi Üniversitesi</i>	Doç. Dr. Emre TOKGÖZ <i>Quinpiac Engineering School (ABD)</i>
Prof. Dr. Mehmet ERYILMAZ <i>Gülhane Sağlık Bilimleri Üniversitesi</i>	Doç. Dr. Nihat Ali ÖZCAN <i>TOBB Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Mesut Hakkı CAŞIN <i>Yeditepe Üniversitesi</i>	Doç. Dr. Özgür ÖZDAMAR <i>Bilkent Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Murat AKÇAKAYA <i>Hacı Bayram Veli Üniversitesi</i>	Dr. Erdem ÖZGÜR <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Prof. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN <i>Hacettepe Üniversitesi</i>	Dr. Kevin SWEENEY <i>College Cork Üniversitesi (İrlanda)</i>

JOURNAL OF SECURITY SCIENCES

Advisory Board

Prof. Abdulkadir VAROĞLU, Ph.D. <i>Başkent University</i>	Prof. Nesrin HİSLİ ŞAHİN, Ph.D. <i>Başkent University</i>
Prof. Ali İhsan UZAR, Ph.D. <i>Gülhane Health Sciences University</i>	Prof. Nurettin GÜZ, Ph.D. <i>Hacı Bayram Veli University</i>
Prof. Ayla Sevim EROL, Ph.D. <i>Ankara University</i>	Prof. Osman CELBİŞ, Ph.D. <i>İnönü University</i>
Prof. Doğan KÖKDEMİR, Ph.D. <i>Başkent University</i>	Prof. Rebecca BRADSPIES, Ph.D. <i>The City University of New York (USA)</i>
Prof. Enver AYDOĞAN, Ph.D. <i>Hacı Bayram Veli University</i>	Prof. Sadi ÇAYCI, Ph.D. <i>Başkent University</i>
Prof. Feridun YENİSEY, Ph.D. <i>Bahçeşehir University</i>	Prof. Salih CENGİZ, Ph.D. <i>İstanbul University</i>
Prof. Geoffrey DABELKO, Ph.D. <i>Ohio University (USA)</i>	Prof. Sertaç Hami BAŞEREN, Ph.D. <i>Ankara University</i>
Prof. Gökhan KOÇER, Ph.D. <i>Karadeniz Technical University</i>	Prof. Şennur TUTAREL KIŞLAK, Ph.D. <i>Ankara University</i>
Prof. Hakan KARAN, Ph.D. <i>Ankara University</i>	Prof. Tevfik ERDEM, Ph.D. <i>Hacı Bayram Veli University</i>
Prof. Haldun YALÇINKAYA, Ph.D. <i>TOBB University</i>	Prof. Umut TÜRKŞEN, Ph.D. <i>Coventry University (UK)</i>
Prof. Lawrence SUSSKIND, Ph.D. <i>Massachusetts Inst.of Technology (USA)</i>	Assoc.Prof. Ayça GELGEÇ BAKACAK, Ph.D. <i>Hacettepe University</i>
Prof. Marco GERCKE, Ph.D. <i>Cybercrime Res. Institute (UK)</i>	Assoc.Prof. Edalet HESENOV, Ph.D. <i>Forensic Medicine Institute (Azerbaijan)</i>
Prof. M.Emin ÇAĞIRAN, Ph.D. <i>Gazi University</i>	Assoc.Prof. Emre TOKGÖZ, Ph.D. <i>Quinpiac Engineering School (USA)</i>
Prof. Mehmet ERYILMAZ, Ph.D. <i>Gülhane Health Sciences University</i>	Assoc.Prof. Nihat Ali ÖZCAN, Ph.D. <i>TOBB University</i>
Prof. Mesut Hakkı CAŞIN, Ph.D. <i>Yeditepe University</i>	Assoc.Prof. Özgür ÖZDAMAR, Ph.D. <i>Bilkent University</i>
Prof. Murat AKÇAKAYA, Ph.D. <i>Hacı Bayram Veli University</i>	Erdem ÖZGÜR, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Prof. Nevin GÜNGÖR ERGAN, Ph.D. <i>Hacettepe University</i>	Kevin SWEENEY, Ph.D. <i>University College Cork (Ireland)</i>

Bu Sayının Hakemleri

Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA <i>TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi</i>	Dr. Öğr. Üyesi Selim KURT <i>Giresun Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Hilmi DEMİR <i>Çorum Hitit Üniversitesi</i>	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman TEMİZ <i>Iğdır Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Meltem BOSTANCI <i>İstanbul Üniversitesi</i>	Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ERHAN BULUT <i>Çankırı Karatekin Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Muhittin TATAROĞLU <i>Muğla Sıtkı Kocman Üniversitesi</i>	Dr. Alper BİLGİÇ <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Prof. Dr. Seriyi SEZEN <i>Ankara Üniversitesi</i>	Dr. Bürke Uğur BAŞARANEL <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Prof. Dr. Soyalp TAMÇELİK <i>Gazi Üniversitesi</i>	Dr. Can Ozan TUNCER <i>İçişleri Bakanlığı</i>
Doç. Dr. Bezen COŞKUN <i>TED Üniversitesi</i>	Dr. Engin AVCI <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Emrah ÖZDEMİR <i>Çankırı Karatekin Üniversitesi</i>	Dr. Erdem ÖZGÜR <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Gökhan İbrahim ÖĞÜNÇ <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>	Dr. Hayrettin KÜPELİ <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Kemal KOÇ <i>Başkent Üniversitesi</i>	Dr. Hüseyin SÜRÜCÜ <i>Zorlu Tesis Yönetim A.Ş.</i>
Doç. Dr. Mehmet İŞİK <i>Mardin Artuklu Üniversitesi</i>	Dr. Mehmet KAHYA <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Oğuzhan TAŞ <i>Ankara Üniversitesi</i>	Dr. Mehmet KAPLAN <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Oktay BİNGÖL <i>Arel Üniversitesi</i>	Dr. Mehmet KURUM <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Özlem ÖZDEMİR <i>Fenerbahçe Üniversitesi</i>	Dr. Mutlu TOKMAK <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Doç. Dr. Serhat Ahmet ERKMEN <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>	Dr. Şükrü TÜRKÖZ <i>Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Tekin AVANER <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>	Dr. Talha ÖVET <i>Jandarma Genel Komutanlığı</i>
Doç. Dr. Yusuf Furkan ŞEN <i>Polis Akademisi</i>	Dr. Tarık AK <i>Jandarma Genel Komutanlığı</i>
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BARBAK <i>İzmir Katip Çelebi Üniversitesi</i>	Dr. Yusuf ÖZER <i>Serbest</i>
Dr. Öğr. Üyesi Ali GÜRSOY <i>Milli Savunma Üniversitesi</i>	Öğr. Gör. Dr. Müge BORAZAN ÇELİKBIÇAK <i>Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Kemal KÖKSAL <i>Akdeniz Üniversitesi</i>	Murat Ertuğrul PALA <i>Jandarma Genel Komutanlığı</i>

Referees of this Issue

Prof. Haldun YALÇINKAYA, Ph.D. <i>TOBB University of Economics&Technology</i>	Instructor Selim KURT, Ph.D. <i>Giresun University</i>
Prof. Hilmi DEMİR, Ph.D. <i>Çorum Hitit Veli University</i>	Instructor Süleyman TEMİZ, Ph.D. <i>İğdır University</i>
Prof. Meltem BOSTANCI, Ph.D. <i>İstanbul University</i>	Instructor Zeynep ERHAN BULUT, Ph.D. <i>Çankırı Karatekin University</i>
Prof. Muhittin TATAROĞLU, Ph.D. <i>Muğla Sıtkı Koçman University</i>	Alper BİLGİÇ, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Prof. Seriyе SEZEN, Ph.D. <i>Ankara University</i>	Bürke Uğur BAŞARANEL, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Prof. Soyalp TAMÇELİK, Ph.D. <i>Gazi University</i>	Can Ozan TUNCER, Ph.D. <i>TR Ministry of Interior</i>
Assoc.Prof. S. Bezen COŞKUN, Ph.D. <i>TED University</i>	Engin AVCI, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc.Prof. Emrah ÖZDEMİR, Ph.D. <i>Çankırı Karatekin University</i>	Erdem ÖZGÜR, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc. Prof. G.İbrahim ÖĞÜNÇ, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>	Hayrettin KÜPELİ, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc. Prof. Kemal KOÇ, Ph.D. <i>Başkent University</i>	Hüseyin SÜRÜCÜ, Ph.D. <i>Zorlu Facility Management Inc.</i>
Assoc. Prof. Mehmet IŞIK, Ph.D. <i>Mardin Artuklu University</i>	Mehmet KAHYA, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc. Prof. Oğuzhan TAŞ, Ph.D. <i>Ankarat University</i>	Mehmet KAPLAN, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc. Prof. Oktay BİNGÖL, Ph.D. <i>Arel University</i>	Mehmet KURUM, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc. Prof. Özlem ÖZDEMİR, Ph.D. <i>Fenerbahçe University</i>	Mutlu TOKMAK, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Assoc.Prof. Serhat Ahmet ERKMEN, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>	Şükrü TÜRKÖZ, Ph.D. <i>Niğde Ömer Halis Demir University</i>
Assoc. Prof. Tekin AVANER, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>	Talha ÖVET, Ph.D. <i>Gendarmerie General Command</i>
Assoc. Prof. Yusuf Furkan ŞEN, Ph.D. <i>Police Academy</i>	Tarık AK, Ph.D. <i>Gendarmerie General Command</i>
Instructor Ahmet BARBAK, Ph.D. <i>İzmir Katip Çelebi University</i>	Yusuf ÖZER, Ph.D. <i>Work Freelance</i>
Instructor Ali GÜRSOY, Ph.D. <i>National Defence University</i>	Instructor Müge BORAZAN ÇELİKBIÇAK, Ph.D. <i>Gendarmerie and Coast Guard Academy</i>
Instructor Kemal KÖKSAL, Ph.D. <i>Akdeniz University</i>	Murat Ertuğrul PALA <i>Gendarmerie General Command</i>

İÇİNDEKİLER

Editör'den	I-VIII
1937 Jandarma Subay Sınıf Okulu Müfredat Programı'nın Değerlendirilmesi	291-316
<i>İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Ebru DEMİRCİOĞLU, Duygu YILMAZ</i>	
Türk Jandarma-Polis Teşkilatlarının Yakınsamasının Makarenko'nun Modeliyle Tanımlanması	317-342
<i>Hüseyin SÜRÜCÜ</i>	
Polis Ahımlarında Fiziksel Uygunluk Testleri: Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları.....	343-360
<i>Mustafa KARATAŞ</i>	
Kamu Personelinin Örgütsel Destek Algıları ile Örgütsel Sinizm Tutumları Arasındaki İlişki: Bir Güvenlik Kurumu Örneği.....	361-386
<i>Ümit GÜNER</i>	
Öngörüye Dayalı Kolluk Temelinde Önleyici Kolluk: Rusya Federasyonu'ndan Örnekler	387-418
<i>Nurettin ALKAN, Yunus Emre KARAMANOĞLU</i>	
Çalışanların Amirden Tatmini Görev Performanslarını Etkiler mi? Savunma Alanında Bir Kurumda Uygulama	419-434
<i>Mehmet KAHYA</i>	
El Şebab'ın Propaganda Aracı Olarak COVID-19.....	435-458
<i>Özlem ÖZDEMİR</i>	
Savaş Rasyonel Bir Düellodan mı İbarettir? Savaşın Pazarlık Modeli'ne Bir Eleştiri (İngilizce).....	459-478
<i>Sevinç ÖZTÜRK</i>	
21. Yüzyılda Küresel Güvenlik ve Terörizm İkilemini İnşacı Perspektiften Tartışmak (İngilizce).....	479-500
<i>Vahit GÜNTAY</i>	
Güvenlik Konusu Olarak Uluslararası Göçmenler: Açık Kapı Politikası ve Türkiye'deki Suriyeliler (İngilizce).....	501-524
<i>Zuhal KARAKOÇ DORA</i>	
Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Toplumun Güvenlik Algısı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması.....	525-554
<i>Hakan Ömer TUNCA, Ahmet KARADAĞ</i>	
Sempatizan, Fail?: Dört Dalgada Kadın Teröristler	555-576
<i>Zeynep EKİZ</i>	
KİTAP İNCELEMESİ	
Kumdan Ordular: Arap Askeri Etkinliklerinin Dünü, Bugünü ve Yarını	577-584
<i>Özkan KANTEMİR</i>	
Makale Yazım Esasları.....	585-600

CONTENTS

Editor's Note.....	I-VIII
Evaluation of 1937 Gendarmerie Officer Branch School Curriculum	291-316
<i>İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Ebru DEMİRCİOĞLU, Duygu YILMAZ</i>	
The Description of The Convergence of The Turkish Gendarmerie-National Police Organizations By The Makarenko's Model	317-342
<i>Hüseyin SÜRÜCÜ</i>	
Physical Fitness Tests in Police Recruitments: Applications in The European Union and Turkey	343-360
<i>Mustafa KARATAŞ</i>	
Perceived Organizational Support and Organizational Cynicism Attitude: An Example of A Security Institution.....	361-386
<i>Ümit GÜNER</i>	
Preventive Law Enforcement on Basis of Predictive Policing: Examples From Russian Federation.....	387-418
<i>Nurettin ALKAN, Yunus Emre KARAMANOĞLU</i>	
Does The Satisfaction of Employees From The Supervisor Affect Their Task Performance? A Research in an Institution in The Field of Defense	419-434
<i>Mehmet KAHYA</i>	
COVID-19 As A Propaganda Tool of Al Shabaab.....	435-458
<i>Özlem ÖZDEMİR</i>	
Is it All About A Rational Duel? A Critique of Bargaining Model of War	459-478
<i>Sevinç ÖZTÜRK</i>	
Discussing The Global Security And Terrorism Dilemma Within The Framework of Constructivism in The 21st Century.....	479-500
<i>Vahit GÜNTAY</i>	
International Migrants As A Matter of Security: Open Door Policy And Syrians in Turkey	501-524
<i>Zuhal KARAKOÇ DORA</i>	
Societal Security Perception Scale on Syrian Refugees Living in Turkey: Validity And Reliability Study	525-554
<i>Hakan Ömer TUNCA, Ahmet KARADAĞ</i>	
Sympathizer, Perpetrator?: Women Terrorists in The Four Waves	555-576
<i>Zeynep EKİZ</i>	
BOOK REVIEW	
Armies of Sand The Past, Present, And Future of Arab Military Effectiveness	577-584
<i>Özkan KANTEMİR</i>	
Publishing Principles.....	585-600

EDİTÖR'DEN

Dağlık Karabağ başta olmak üzere zaferler, içeride ve dışarıda çetin mücadeleler sonunda kazanımlar ve elbette sayısız kahramanlıklar sayesinde milletçe gurur duyduğumuz günlerin içindeyiz. Ancak şükür ve tedbir daima aklımızda ve yanı başımızda. Bir misal: “*Bulgar milli uyanışının başlamasıyla beraber Bulgar edebiyatı da gelişme gösterdi*” saptaması, hem de 41 yılda 42 kat artan kitap sayısı ile gösterdi, (Pehlivan, 2019: s. 15) biçiminde okunursa sadece *Bernstein kompleksini* çağrıştırmaz, tüyleri de dikenleştirir. Hayli iddialı oldu. Öyle olunca da Dostoyevski'nin sözü akla gelivermekte; “*İnsanlar en çok yeni bir adım atmak, yeni bir söz söylemekten korkar.*” (Hoffer, 2017: s. 7) Süreli yayınların gücü ve etkileriyle birleştirildiğinde, hâl, yeni bir önsöz yazarken içinde bulunulan halet-i ruhuyeyi de dışa vurmaktadır.

Bilimsel bir yayının önsözüne edebiyatla başlayınca konu her halde bilim ve hikayelemeye evrilecek ya da edebiyatın, bilimin inceleme nesnesi olması üzerine dem vurulacaktır. İkincisini alanın uzmanlarına bırakmak en doğrusu elbette ancak nesnellik üzerine olmasa da tarafsızlık yönünden kalem, kelama doğru bizleri sürüklüyor. Nitekim sıklıkla bilim yapmakla hikâye anlatmak üzerine tarizler akademik salonlarda dile getirilmekte (Buçukçu, 2016: ss. 7-9).

Aslında tartışma nesnellik ve tarafsızlık bağlamına yerleştirilmeli. Bilim nesnel yapılmalı ancak bilim adamı tarafsız olmayabilir... Bu didaktik vurgu akıldan tutulmalı. Neden? Nesnelere dayanma durumu ile yansızlık (TDK, 2020) farklı tanımlara sahip de ondan.

Tarafsızlık ne menem bir şeydir. Vaktiyle yerel tarihçilerin duayenlerinden biri, akademik tarihçilik için başvurusuna müteakip bir profesörle yaptığı mülakattan hemen sonra köyüne dönmesi salık verilince, üzüntü ile karışık kızgınlığını da saklamaz ve içinden çıktığı toplumun tarihe olan sevgisi ile birlikte kazandığı şuurunu, akademik olarak araştırmalar yaparak, gelecek nesillere titiz bilimsel incelemeler sonucu eserler sunmak isteğini, onca verdiği eserlerinden birinde dile getirir. Mülakatta, tarihe dönük sevgi ve bilincin harmanladığı ifadeleri sarf ederken beklemediği bir tepki ile karşılaşmıştır. Böyle bir duyguyla yapılacak tarihçiliğin politik olduğu ve köyüne geri dönmesi gerektiği söylenince, çaresiz başka yollar arayarak tarih çalışmalarını sürdürmüştür. Tarafsız olmak ve bilimsel kalmak arasında uyarıları genç yaşta ve aslında şiddet içinde kalarak öğrenmiştir. Günümüzde artık bu tartışmanın büyük oranda aşıldığı ve çoğu kez bilimsel olanın üstün geldiği zamanlar yaşanıyor. Ancak bilimsel bile olsa tarafsızlığın mutlak ya

---

---

da vicdani noktalarda kalarak üstünlüğü elde ettiği iddia edilebilir mi? Burada çoğu kez nesnellikle karıştırıldığı anlaşılıyor. Toprağın değerleri saf ve samimi ifade edildiğinde yetenek sahibine metodolojik kazanım için rehberlik değil, neden azarlanma nasip oluyor?

Schopenhauer, Horaz'ın Carmina'sından alıntıyla, “*Doğuştan gelen yeteneği sadece eğitim geliştirir*” demektedir (Schopenhauer, 2016: s. 17). Burada iyi niyet de cabası. Memleketin evlatları geçmişi bilmesinler, öğrenmesinler, ders çıkarmasınlar, öğretmesinler mi? Ya da her yerdeki *etnosentrizm* burada da yakayı bırakmıyor ve siz zaten rasyonel de olamazsınız ön yargısına mı kapılıyorsunuz? Bilim senin neyine gerek? Tarafsız değilsin çünkü. Azim, kararlılık, sebat, çalışkanlık, bilim adamı nosyonuna ve de formasyonun gereklerine dair bilumum cümle. Ya da bunun yerine sair insanlar oralarda, etiket ya da beyin göçü...

Doğa ya da sosyal bilim dikotomisi belli bir tartışma zemininde daha net öğeler içermiyor da değildir. Sözgelimi *tarafsız gözlemci kimliği* Malinowski'nin 1930'lardan beri çağdaş sosyal antropolojinin kuruluşunda icat ve de armağan ettiği kavram setlerinden biri olarak dördüncü çeyreği tamamlamak üzere. Bu süre boyunca çok da yaygınlaşmış durumda bulunuyor. Estek köstek ruhlarda *akılcı* ya da *yaşamak için* de olgu halinde. Nasıl da yaygın hale geldi. Yavaş ısıtılan kurbağayı anımsatıyor. Doğa bilimlerinin varlıkbilimsel ya da kanıksanmaktan mütevellit somutlama avantajına sahip pozisyonunu artık tartışmıyoruz. Önceden ya da sonradan kabulümüz o. Hatta malum sosyal bilimler olarak ondan nasıl yararlanacağımıza dair tartışmalar görece yeni olsa da vakıa epeyce eskimiş bulunuyor. Darwin, Newton ya da işte Bertalanffy onlardan... Matematik mi onu hiç katmayalım bu işe. O zaten kadim. Ancak sosyal bilimlere meyil edildiğinde ya da daha doğru bir ifade ile toplumsal sorunları yazmaya odaklanıldığında hemen bir açmazla karşılaşılıyor. Bakın bir fen ya da temel bilimci (fizik-kimya vd) daha pozitivistçe de bakarak bunu deşifre edebiliyor. Kritik konu ya da durum leh ve aleyh sözcükleriyle ortaya çıkıyor. Bunun kişisellikten uzak olması da gerekiyor. Sözgelimi *Türkiye'nin lehine olanları bulup çıkarma gayretini* ele alalım. Olgusal düzlemde araştırma, inceleme ve geliştirme için bir dizi çaba gösteriliyor, uğraşip duruluyor. Bazılarımız akademik sorumluluk içinde kalmaya ve uykusunda bile değerli işler yapan bir sınıfa ait olmayı hak etmeye çalışıyor. Mürekkepten damlattıkları değerli olsun diye uğraşıyorlar.

Lehte olmak ya da Türkiye'nin lehinde olanları bulup çıkarmak gayreti zorlu bir yol... Acaba daha kolay bir yol yok mu? Sözgelimi mefhumu muhalifinden gitsek ve de *Türkiye'nin aleyhine olanları teşhir etmek gayretini* göstersek nasıl olur?

Olmayana erge yani. Saçmalığa indirgeme demiyorum özellikle. Böylece tarafsız olur muyuz? Aleyhte olanlar biraz daha kolay deşifre edilebilir zira bunlar çok fazla bulunuyor etrafımızda. Şöyle bir üstümüze başımıza baksak, yediğimiz içtiğimizden tutun da kullandığımız *faber* ya da *enstrüman* bolluğunu fark eder miyiz?

Tarafsız gözlemciler de lehte ve aleyhte gayret yürütenler de maharet ya da kabiliyetleri ölçüsünde vakıayı yansıtacaklardır. Burada *mirror for princes* da farklı galiba. Adamların aynaları da mı farklı? Ya da bu bir algı... Algı yönetimi mi sadece? Bir kere taraflı/tarafsız herkes doğru/gerçekten yansıttıkları ölçüde vakıaya temayüz ediyor, müverrihlerin ya da ediplerin, şuaranın şeyhi haline geliyor, mütebahhir oluyor... Doğru yansıtma mı dedim? Evet, ancak kabiliyet de dedim. Belki de Türkiye lehinde çalışanlar kabiliyetsiz ya da doğru yansıtmıyorlar. Öyle mi ki? Dolayısıyla yanlış yansıyan ya da çarpıtılan şeylerle meşguller. Formasyonun olmazsa olmazları akla gelse de burada megalomanin de antipatik/sevimsiz bulunduğunu ifade etmeliyim. Avantaj sağlamak için ya da saflıkla/cahillikle çarpıtıldığında neler oluyor? Hüsrana. Kullanılacaklar. Ya da her ikisi birlikte olacaktır olan. Destabilizasyon süreçleri gerçekte kimin mi işine yarıyor? *How to recycle the/your colonial empire?* Sömürge imparatorluğunu çevirmek lazım. Hiç değilse sürdürülebilir olsa!... Dua ve baki selam... Herkese kolaylıklar...

Tarih şuuru ne demek? Nasıl bilinçleniriz? Sözgelimi *Elli İlk Buluşma* filmini izlerken *amnezi* kavramını fark ederiz, isabet etmiştir ve toplumsallık atfederek halimizi resmederiz ya da *Patton* filminde ABD'li generalin İngiliz mevkidaşına nispet yaparcasına değil elbet savaş sonrası küresel güç elde etme ve öne geçme amacıyla sergilediği mücadelesine, tarihsel ve felsefik bakışlar fırlatarak, Napolyon'un Moskova seyahati ya da seferinden anekdotlar alırız, sinema pek çok şeye kadirdir ne de olsa... Ve film seyrederken patlamış mısırla enerji, süper kahramanlarla bilinç kazanırız. Alın size bilinç... Tamamı batı modernliği gibi...

Bu günlere kolay mı geldik? Elbette hayır. Sayısız savaş ve mücadele dolu, ancak yazmadığımız bir tarih var. Masa başındaki adamlar kazanıyor bu filmde hay aksi, olsun biz naif kalalım, başarı ve felaketler, zafer ve yenilgilerle dolu bir tarih yapalım kendimize, yerli ve milli olanı üretmeyi ise hiçbir zaman unutmayalım. Aksi halde profesyonel ve güçlü olmayınca asimilasyon kavramı temcit pilavıdır artık. Belki dünyanın en saf, en hoş görülmesi, en adil olan insanları kendini tanıyamasın diye bilumum çullanmalar, ardı ardına insafsızca...

Her yerde *halk* var. O halde şuur yok mudur? Şuur nasıl kazanılır? Millet nasıl olunur? Aydın, münevver yoksa entelektüel hatta elit de olur, memleketin kendisi için çalışanlarına ihtiyacı var. "... [B]izim yazarlarımız Avrupalı yazarlardan hiçbir zaman pek etkilenmemişlerdir" (Forster, 2014: s. 43) diyen bir İngiliz yazara gıptayla bakmak ayıp mıdır? *Demokrit* gibi antikler "*hakikat derinliklerde*" (Schopenhauer, 2016: 19) derler. Çoğu kez doğru gibi. Ancak bakın *tren* her yerde... Aydın ise tarafsızlık derdinde... Yine de çalışmalıyız... Biz hep çalışmaktayız. Çalışacağız. "... yurt, ulus ve cumhuriyete aşk ve sadakatle bağlı tevazu, fedakârlık ve feragat örneği" bir teşkilatın mensubu iseniz buna mecbursunuz. Gönülden buna tarafız. Vatanımızdan yanayız.

Bu düşüncelerle hazırladığımız ve genel kolluk üzerine tarihsel, teorik, karşılaştırmalı, sahadan ve yabancı dildeki makaleler ve Covid 19 ile güvenlik temalı çalışmalarla karşınızdayız. Sağlığın telafisi ve ikamesi olmadığından maske, mesafe ve el temizliğine dair hassasiyeti hatırlatır, sağlık ve afiyet dileriz.

Saygılarımızla...

Doç. Dr. Tekin AVANER
Başeditör

Kaynakça

- Buçukçu, Ö. (2016). *Hikâye şu: Türk Düşüncesinin Kaderi: Kurtuluş Kayalı'ya Armağan*, İstanbul, Tezkire Yayıncılık.
- Forster, E. M. (2014). *Roman Sanatı*, (Ü. Aytür, Çev), İstanbul, Milenyum Yayınları.
- Hoffer, E. (2017). *Değişim Sancısı*, (2.Basım), (Türkçesi, B. Filiz), İstanbul, Dergâh, Yayınları,
- TDK, (2020). <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 11.11.2020.
- Pehlivan, İ. (2019). *Osmanlı ve Genelkurmay Arşivleri Işığında Osmanlı'da Terör*, İstanbul, Karakum Yayınevi.
- Schopenhauer, A. (2016). *Haklı Çıkma Sanatı (Eristik Diyalektik)*, (H. Salihoğlu Çev), Ankara, İmge Kitabevi.

EDITOR'S NOTE

We, as the Turkish Nation, are in a time of days when we are proud of gains - such as because of Nagorno-Karabakh- made thanks to countless heroism both within our borders and abroad after severe struggles. However, gratitude and precaution are always in our mind and with us. For instance, if the assertion that “*with the emergence of the Bulgarian national awakening, Bulgarian literature improved*” is read like ...with numbers of books increasing 42 times in 41 years (Pehlivan, 2019: 15), it will not only remind us of *Bernstein complex* but also make us get goosebumps, which seems much assertive. Then, Dostoyevsky’s famous quote, “*Taking a new step, uttering a new word, is what people fear most*” comes to mind (Hoffer, 2017: 7). When combined with the power and effect of periodicals, the condition that I am in while writing a new preface reflects my state of mind.

When the preface of a scientific journal is started with the literature, the topic possibly leads into narration or that the literature becomes a topic for scientific research. It is much better to leave the latter, science, to the experts, yet, regarding being impartial rather than being objective, let us talk a few words on it. In fact, it is mostly uttered in academic environments that there is sarcasm in doing science and narration (Buçukçu, 2016: 7-9).

Indeed, the discussion must be placed on being impartial and objective. The science must be objective, but the scientist doesn’t have to be impartial. This didactic emphasis must be kept in mind. Why? Because reliance on the reality of objects, which means objectivity (TDK, 2020), is different from being impartial.

Being impartial is very essential. Once upon a time, a famous local doyen historian was told to turn back to his hometown after an interview with a professor to be an academic historian. The former didn’t hide his anger and grief and told one of his tens of masterpieces that he wanted to share his consciousness, he had with the love and interest that his community showed to the history, through presenting scientific studies to the following generations. While he was expressing his intense feelings full of love and consciousness towards the history, he encountered an unexpected reaction. When he was told that his perspective about history would be political due to his feelings and that he would go back his home, he desperately tried to find new ways to continue his study in the field. He learned what it meant to be impartial and scientific at an early age and undesirably. Today, such discussions are almost over, and mostly scientific ones seem to be dominant.

However, can it be claimed that being impartial manages to gain dominancy through remaining certain and conscious even if it is scientific? It is clear that it is confused with objectivity. When the value of earth is expressed purely and sincerely, why does not it give the talented one guidance for methodological achievements but happen to make them scolded?

Schopenhauer, quoted from Horaz's *Carmina*, states that "*Only education can improve innate talents*" (Schopenhauer, 2016: 17). Good intention is to top of it. Should not the children of the country know their past, learn it or teach it? Or does the ethnocentrism seen everywhere haunt us here, too, and are we prejudiced that you cannot even be rational? Why do you need to do science? Because you are not impartial. Many sentences on perseverance, determination, patience, diligence, notion and formation of scientist, or other people everywhere, labelling and brain drain...

It is not that the dichotomy between natural or social sciences does not involve more clear elements on a particular basis of debate. For instance, Malinowski's *participant observer* which has been one of the invented terms in the foundation of contemporary social anthropology and has been presented to the field since the 1930s is about to fill its fourth decade. It is really widespread in this period. In hindered souls, it is rational, or it is notional to live. How common it has become. It reminds the frog boiling slowly. Position of natural sciences having advantage resulting from ontology or being recognized is no more discussed. Sooner or later it is the accepted. Moreover, in social sciences, the discussion on how to make benefit of it seems novel but the case dates back to older times. Darwin, Newton or Bertalanffy are some of them. Mathematics? It should not even be involved since it is ancient. However, when it is the social sciences, or more specifically, social issues are under the spotlight, a dilemma is suddenly encountered. A scientist or basic scientist (physics or chemistry, etc) can decipher this just by looking at the issue positively. The critical issue shows up with the words 'for' and 'against', and it must be far beyond personality, too. For instance, let's look at the struggle to find out what is for Turkey. There happens some struggle to research, investigate and discover at phenomenal level. Some prefer having academic responsibilities and struggling to be a member of a community that dreams of valuable studies. They try to prove that what they produce is priceless.

To be 'for' or to find out what is for Turkey is a challenging struggle. Is there even an easier path? I wonder how it happens if we follow the opposite path to show what is against Turkey. I don't mean to say that is nonsense. Could we get

---

---

impartial in this way? What is against can more easily deciphered since they commonly exit around us. When we check what we wear, eat or drink, can we easily recognize abundancy of *'faber'* or *'instrument'* that we use?

Participant observers and those who are working for or against reflect on the case as much as their talents and skills let them. I think *'mirror for princes'* is different here. Are their mirrors different, too? Or, is this perception, perception management? In fact, everybody who are partial/impartial comes to the fore depending on what they reflect truly/factually, and those studying history or literature become spiritual leaders of public and savants. Did I say *'reflecting truly'*? Yes, I even said *'talent'*. Those working for Turkey may not reflect truly or be not skillful enough. Is that right? Then, they are busy with wrong reflections or distorted facts. Even though indispensable prerequisites of formation come to mind, I must express that megalomania is seen antipathetic /unpleasant. What happens when it is distorted purely/naively and to have advantage? Disappointment! They will be used, or both will be experienced. Who do destabilization processes really work for? *How to sustain the/your colonial empire?* It is necessary to manage the colonial empire. At least it must be sustainable!

What is historical consciousness? How can we get conscious? For instance, while watching *"Fifty First Dates"* movie, we recognize the concept of *amnesia*, which was a coincidence, and we portray our situation attributing collectivism to it, or we have a philosophical and historic look at the American general's *Patton* fight against his English counterpart to not spite but to gain global power and surpass him, and we listen to the anecdotes about Napoleon's Moscow journey, which means the theatre is surely capable of doing many things. Moreover, while watching a movie, we gain power with popcorns and get conscious with the heroes in movies. That is the conscious! Just like modernity of the West!

Do you think we didn't fight to reach the present? Of course, we did. We have history full of fights and struggles that are not penned, though. Sorry but people at desk win in this movie, but that is okay and we should be naive and make our history full of achievements, disasters, victories and defeats for ourselves, and we must keep in mind producing native products for ever. Otherwise, they get on their hobby-horse about assimilation unless we are powerful and professional enough to stand against it. Probably, they will descend continuously and cruelly upon these people who are naive, tolerant and fair not to let them get to know themselves.

People is everywhere. Therefore, is not there conscious as well? How can we develop conscious? How can we become a nation? Enlightened, cultured or at least intellectual, even elite, this country needs nationalist people working and fighting for it. Is it shame to admire an English authors saying “*Our writers have never been influenced by European writers much.*” (Forster, 2014:43)? Ancients like Democritus said “*the truth is in depths*” (Schopenhauer, 2016:19), which mostly sounds right. However, look *train* is everywhere; enlightened people are looking for being impartial. Yet, we must keep studying. We always study and we will in the future. If you are a part of an organization that is an example of *modesty, sacrifice and dedication to the homeland, nation and republic*, you must. We are biased towards this wholeheartedly and we are on the side of our homeland.

We gladly present articles on law enforcement regarding historic, theoretical, comparative, practical perspectives both in Turkish and English, and studies on Covid-19 and with security theme. Since there is no compensation for health, we kindly remind you of mask, social distance and hygiene, and wish you all health and wellness.

Sincerely.

Assoc. Prof. Tekin AVANER, Ph.D.

Editor in Chief

References

- Buçukçu, Ö. (2016). *Hikâye şu: Türk Düşüncesinin Kaderi: Kurtuluş Kayalı'ya Armağan*, İstanbul, Tezkire Yayıncılık.
- Forster, E. M. (2014). *Roman Sanatı*, (Ü. Aytür, Çev), İstanbul, Milenyum Yayınları.
- Hoffer, E. (2017). *Değişim Sancısı*, (2.Basım), (Türkçesi, B. Filiz), İstanbul, Dergâh, Yayınları,
- TDK, (2020). <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 11.11.2020.
- Pehlivan, İ. (2019). *Osmanlı ve Genelkurmay Arşivleri Işığında Osmanlı'da Terör*, İstanbul, Karakum Yayınevi.
- Schopenhauer, A. (2016). *Haklı Çıkma Sanatı (Eristik Diyalektik)*, (H. Salihoğlu Çev), Ankara, İmge Kitabevi.

1937 JANDARMA SUBAY SINIF OKULU MÜFREDAT PROGRAMI'NIN DEĞERLENDİRİLMESİ

İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU*, Ebru DEMİRCİOĞLU**
Duygu YILMAZ***

Öz

Osmanlı Devleti, iç güvenliği daha etkin sağlamak amacıyla 1839 yılında Jandarma Teşkilatı'nı kurmuştur. Teşkilat, 19. yüzyıl boyunca farklı aşamalardan geçmiştir. Jandarma Teşkilatı'nın kurulmasıyla gündeme jandarmanın eğitimi de gelmiş, bu çerçevede ilk modern jandarma okulu, 1904 yılında, Selanik'te kurulmuştur. Batı tarzı eğitim modeli örnek alınarak kurulan bu okul, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İstanbul'a taşınmıştır. Osmanlı Devleti ile başlayan jandarma subay eğitim geleneği, Cumhuriyet Dönemi'nde de devam etmiştir. Cumhuriyet öncesi jandarma müfredat programları incelendiğinde, programların Batılı ülkelerin jandarma eğitim sistemlerinden etkilendiği görülmektedir. Cumhuriyetle beraber değişen ihtiyaçlar, jandarma subay okullarının müfredat programlarını da yeniden şekillendirmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki jandarma subay eğitim felsefesini anlamak için bu okulların müfredat programlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 1937 tarihli Jandarma Subay Sınıf Okulu Müfredat Programı'nı değerlendirmektir. Araştırmada tarihsel yöntem kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. 1937 müfredat programı; hukuk, tarih, ekonomi, hesap işleri, fotoğrafçılık, daktilo, binicilik ve beden terbiyesi gibi farklı dersleri içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolluk, Jandarma, Subay Eğitimi, 1937 Müfredat Programı.

EVALUATION OF 1937 GENDARMERIE OFFICER BRANCH SCHOOL CURRICULUM

Abstract

The Ottoman State established the Gendarmerie Organization in 1839 in order to ensure more effective internal security. The organization went through different stages throughout the 19th century. With the establishment of the Gendarmerie Organization, the training of the gendarmerie came to the fore, within this framework, the first modern gendarmerie school was established in Salonika in 1904. This school, which was based on the model of Western-style education model, was moved to Istanbul after the declaration of the Constitutional Monarchy II. The gendarmerie officer training tradition, which started with the Ottoman Empire, continued in the Republic Period. When the pre-Republic gendarmerie curriculum is examined, it is seen that the programs were affected by the gendarmerie education systems of Western countries. Needs changing in direct relation to the Republic paved the way to revise the education programs of the gendarmerie officer schools. In order to understand the gendarmerie officer training philosophy in the first years of the Republic, the curriculum of these schools should be evaluated.

The aim of this study is to evaluate the 1937 Gendarmerie Officer School Curriculum. The historical method was used in the research. The data was obtained through document review. The 1937 program consisted of different courses such as law, history, economics, accounting affairs, photography, typewriter, riding and body training.

Keywords: Law Enforcement, Gendarmerie, Officer Training, 1937 Curriculum

* Prof. Dr., JSGA, Fakülte Dekanlığı, demircioglu61@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-8155-8617

** Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, isiginkizi@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8675-5276

*** Arş. Gör., JSGA, Fakülte Dekanlığı, duyuguyilmaz35@hotmail.co.uk, ORCID: 0000-0002-0205-354X

GİRİŞ

19. yüzyılda Osmanlı Devleti pek çok iç ve dış problemle karşılaşmıştır. Devletin karşılaştığı önemli iç sorunlardan biri de iç güvenlidir. Özellikle Balkanlar ve Anadolu’da yaşanan eşkıyalık ve isyan hareketleri, Osmanlı bürokrasisinin önemli gündem maddeleri arasındaydı. Bu çerçevede, 19. yüzyılın ilk yarısında, asayiş ve güvenlikte yaşanan sıkıntıların çözümüne yönelik çeşitli adımlar atılmıştır. Bu süreçte güvenliğe atf yapan metinlerden birisi Tanzimat Fermanı’dır.

1839’da ilan edilen Tanzimat Fermanı’nda mal, can ve namus güvenliğine ilişkin hükümler yer almaktaydı. Teminat altına alınmaya çalışılan can, mal ve namus güvenliği meselesi aynı zamanda bu himayeyi sağlayacak sistematik bir yapının kurulup geliştirilmesini de gerektirmiştir. Bu noktada doğrudan olmasa da dolaylı olarak Tanzimat Fermanı, iç güvenlikten sorumlu kolluk kuvvetlerini işaret etmekteydi (Abadan, 1989, s.37).

3 Kasım 1839 tarihinde Gülhane Parkı’nda okunan Tanzimat Fermanı’nda can, ırz ve namusun korunmasına ilişkin yeni kanunların hazırlanmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu gereklilik; dünyada can ve namustan daha önemli bir şey olmadığını, kendini tehlikede gören her insanın can ve namusu için bazı olumsuz teşebbüslerde bulunacağını, dolayısıyla memlekette huzur ve güvenliğin tehlikeye düşeceğinden bahseden ifadelerle desteklenmiştir. Ayrıca fermanında, belirli günlerde Meclis-i Ahkâm-ı Adliye üyelerinin ve üst düzey devlet insanlarının görüşlerini serbestçe söyleyebileceği toplantılar düzenleneceği belirtilmiştir. Bu toplantılarda can, mal ve namus güvenliği hususunda gerekli kanunların yapılacağı, söz konusu kanunların çıkarılmaması halinde asayişin sağlanamayacağı önemle vurgulanmıştır (İnalçık ve Seyitdanlıoğlu, 2006, s.1-3).

Tanzimat Dönemi’nde iç güvenlikle ilgili atılan önemli bir adım da 3 Mayıs 1840 tarihli Ceza Kanunnamesi’dir. Kanunname, birimlerin merkezileşme sürecinde etkili bir araç olmuştur. Bu süreçte atılan adımlardan bir diğeri, 15 Şubat 1846’da *Zaptiye Müşiriyeti*’nin kurulmasıdır. Bu gelişme, iç güvenliğin temellerinin sağlamlaştırılması açısından önemli olup bu işin yetkin bir kadro tarafından yürütülmesi için bir başlangıç olarak görülebilir (Abdülkadir Özcan, 2013, s.129). Zaptiye Müşirliği ile çekirdeği oluşturulan teşkilatta görev alacak kuvvetlere hemen “jandarma” ismi verilmemiştir. Bu süreçte daha ziyade “zaptiye” ifadesi kullanılmıştır (Ahmet Özcan, 2013, s.175).

Osmanlı Devleti’nde iç güvenliğin temin edilmesine yönelik diğer bir adım, Kasım 1846’da çıkarılan *Zaptiye Askerine Dair Nizâmât’ı*r. Nizamnamede zaptiye birliklerinin kurulacağı bölgeler belirlendikten sonra birliklerde görev alacak personel belirtilmiştir. Ayrıca nizamnamede; onar kişilik gruplardan oluşmasına

karar verilen bu birliklerin maaşları, görev süreleri ve şehir içi ve kırsal alanın güvenliğine ilişkin görev bilgileri yer almıştır. Nizamnamenin İstanbul'un güvenliği konusunda herhangi bir hükmü kapsamaması dikkat çekici bir husustur (BOA, İ.MSM, 134).

1846'da uygulanmaya başlanan nizamname hükümleri gereği söz konusu birliklerin taşrada kurulabilmesi hemen mümkün olamamıştır. Bunun nedenlerinden biri, birliklerin vücuda getirilebilmesi için mali imkânların kısıtlı olmasıdır. Ayrıca iç güvenlik meselesine ilişkin ihtiyaçları karşılayabilecek bir düzenlemenin hazırlanması Kırım Savaşı başta olmak üzere patlak veren diğer savaşlar sebebiyle ertelenmiştir. Zaptiye birliklerinin kurulmasıyla ilgili gerek mali ve gerekse asker temini açısından yaşanan sıkıntılar Islahat Fermanı'nın 1856 yılında yayınlanmasının ardından giderilmeye çalışılmıştır (Sönmez, 2006, s.206). Bu çerçevede, 22 Mayıs 1869'da zaptiye birliklerinin görev ve yetkilerine ilişkin çıkarılan talimatnameyle İstanbul'daki Zaptiye Teşkilatı çeşitli merkezlerde görev icra etmeye başlamıştır. 14 Haziran 1869'da yayınlanan Asakir-i Zaptiye Nizamnamesi ile zaptiye birliklerine ilişkin yeni düzenlemelere yapılırken; 1879'da Seraskerlik İdaresi'nin bünyesinde Jandarma Daire-i Resmîye'si kurulmuştur. 1879 yılı aynı zamanda Zaptiye Nezareti'nin kurulduğu yıldır. Nezaret, kolluğa tanınmış olan yetki ve sorumluluklar ile faaliyet yürütmeye başlamıştır (Özbek, 2010, s.48; Ergin, 1995, s.1268).

19. yüzyılın son çeyreğinde hazırlanan jandarmayla ilgili önemli bir diğer belge, 15 Nisan 1880 tarihli *Jandarma Nizamnamesi*'dir. Ancak Nizamname, taşradaki iç güvenlik birimlerinin Avrupalı devletlerin etkisi altında faaliyet yürütmelerine engel olmak amacıyla yürürlüğe girmemiştir (Sönmez, 2020, s.484). 1 Şubat 1904 tarihinde ise Jandarma Nizamname-i Hümayunu ile taşranın iç güvenlik mevzuatı ayrıntılı olarak oluşturulmuştur (Düster, 1904, s. 1109-1168).¹ Fransız Jandarma Kanunu'nu esas alınarak hazırlanan mevzuat ile teşkilatın yapısında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. 23 Temmuz 1908 tarihinde ilan edilen II. Meşrutiyet ile birlikte teşkilat ülke geneline yaygınlaştırılmıştır (Tekir, 2020, s.113).

31 Mart Olayı'nın hemen sonrasında Zaptiye Nezareti'nin lağvedilmesi sonucu 1909 yılında Harbiye Nezareti'ne bağlı *Jandarma Umum Müfettişliği* kurulmuştur. Müfettişlik altı bölgeye ayrılmış ve her bölgeye bir yabancı müfettiş ile müfettişlerin yanında görev icra edecek olan Türk subayları tayin edilmiştir (Abdülkadir Özcan, 2013, s.130).

¹ Nizamname 298 maddeden oluşmuş,15. maddesinde; Jandarma Teşkilatı'na okuma yazma bilenlerin tercih edileceği hükmü yer almıştır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 1937 tarihli Subay Sınıf Okulu Müfredatı'nı programda yer alan dersler açısından değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırmada tarihsel yöntem kullanılmıştır. Tarihsel yöntem; geçmişte yaşanmış olayların, “Ne oldu?”, “Kim yaptı?”, “Nerede, nasıl ve neden oldu?” sorularının cevabını vermeye çalışan sosyal bilimlerin temel araştırma alanlarından birisidir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012, s.14-15). Veriler doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Doküman incelemelerinden elde edilen veriler yazılı, görsel, fiziki, birinci elden, ikinci elden vb. olabilir (Scott ve Morrison, 2005, s.53). Araştırmada kullanılan müfredat programı 71 sayfadır. 9 Ağustos 1937 tarihinde Ankara’da Jandarma Genel Komutanlığı tarafından basılan programda ilgili derslere ait kazanımlar, öğrenme alanları ve ölçme değerlendirme konularında bilgi bulunmamaktadır. Müfredat programında sadece derslerin ismi ve bu derslere ait içerik maddeler halinde sunulmuştur.

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE YÖNETİCİ JANDARMA PERSONELİNİN EĞİTİMİNE İLİŞKİN İLK GELİŞMELER

Osmanlı Devleti’nde nitelikli kolluk kuvvetlerinin yetiştirilmesi gerek iç ihtiyaçlar ve gerekse Batılı emperyalist güçlerin baskısıyla 19. yüzyılda gündeme gelmiştir. Batı tarzı jandarma yetiştiren okullar ise ancak 20. yüzyılın başında Balkanlar’da kurulabilmiştir. Osmanlı Devlet bürokrasisi özellikle yönetici jandarma personelinin belirli niteliklere sahip olması gerektiği düşüncesindeydi. Bu niteliklerden biri, personelin okur-yazar olmasıydı. Jandarma personelinin okuryazar olması gerektiğine yönelik düşünce, 1839 yılı öncesine dayanmaktadır. 1839 yılından önceki bir tarihte hazırlandığına kanaat getirilen Mehmet Namık Paşa’nın layihasında okuma-yazması olmayan ve orduda en az altı yıllık hizmeti bulunmayanların kolluk olamayacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla jandarma ismini taşıması da kolluğun belirli bir eğitime sahip olması gerektiği kanaati 19. yüzyılın ilk yarısında gündeme gelmişti. Savaş ve barış dönemlerinde iç güvenliği icra edecek personelin üstleneceği misyon göz önüne alındığında Jandarma Teşkilatı’nda okuma yazma bilmenin temel vasıflardan birisi olması olağandır (Ahmet Özcan, 2013, s.182; Halıcı, 2019, s.5).

Yukarıda açıklandığı üzere jandarma eğitiminin ciddi olarak gündeme gelmesi 20. yüzyılın başında Balkanlar’da meydana gelen isyanlar ve bu isyanlarla jandarmaya yüklenen sorumluluklar ile birlikte gelişen bir durumdur (Daban, 2018, s.174). Bu çerçevede; Makedonya’da baş gösteren asayişsizlik, Jandarma Teşkilatı’nın ıslahı meselesini bir zorunluluk olarak ortaya koymuş ve yapılması

öngörülen ıslahatlar için Avrupa'dan subaylar getirilmiştir. Bu program kapsamında Batı tarzı jandarma eğitimi de gündeme gelmiştir (Işık, 1971, s.65).

Makedonya'da başlayan ıslahatlar neticesinde, 5 Ağustos 1904 tarihinde, Selanik'te *Jandarma Zabitan ve Posta Kumandanları Mektebi* kuruldu. Ardından 1 Eylül 1904'de *Jandarma Efrad-ı Cedide Mektebi* açıldı. Bunlar dışında jandarma karakol kumandanı yetiştirmek için 20 Eylül 1904 tarihinde Manastır'da ve 29 Ekim 1904 tarihinde Üsküp'te Karakol Kumandanları Mektebi açıldı (Karcı, 2018, s.128). Bu okullar Batı tarzı eğitim anlayışına göre inşa edildi (Demirel, 2018, s.165; Tongur, 1946, s.226).

Selanik'te açılan Jandarma ve Zabitan Mektebi; Edirne, Elazığ, İzmir ve Üsküp gibi şehirlerde açılan okullara örnek teşkil etmekteydi. Bu okul, ayrıca kitap temini hususunda da diğer okullara öncü olmuştur. II. Meşrutiyet'ten sonra ise İstanbul, Trabzon, Beyrut, Bağdat ve Tarsus'ta jandarma personeli yetiştirmek için mektepler açılmaya devam etmiştir (Tongur, 1946, s.294; Törel, 2020, s.24-25).

1909 yılında gerçekleşen 31 Mart Ayaklanması jandarma eğitimini de etkilemiştir. Aynı yıl Selanik'te bulunan Jandarma Zabitan Mektebi, İstanbul'a nakledilmiştir. Mektep, 1919 yılına kadar Yıldız Sarayı'nda eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmüştür (Çermeli, 2000, s.163-186; Tongur, 1946, s. 280).

2. OSMANLI DEVLETİ'NDE JANDARMA OKULLARI MÜFREDAT PROGRAMLARI

Balkanlar'da meydana gelen isyanlar sonucunda bölgedeki Jandarma Teşkilatı'nın Batı tarzında ıslah edilmesi ve bu süreçte jandarma eğitiminin de gündeme gelmesiyle ilk jandarma okulu, 1904'te Selanik'te açılarak eğitim hayatına başlamıştır. Bu okulun açılmasını takiben ülke genelinde farklı seviyelerde yeni jandarma okulları açılmaya devam etmiştir. Bunlardan birisi Jandarma Efrad-ı Cedide Mektebi'dir. Mektebe, öncelikle Anadolu ve Rumeli'den gelecek öğrenciler kabul edilmiştir. Kontenjanın boş kalması halinde ise gayrimüslimler arasından da mektebe öğrenci seçildiği görülmüştür (Demirel, 2018, s.199).

Jandarma Efrad-ı Cedide Mektebi'ne öğrenci seçilmesi konusunda öğrencilerin fiziksel özellikleriyle birlikte medeni durumları da dikkate alınmıştır. Ayrıca jandarma olmak hususunda istekli olanlar öncelikle tercih edilmiştir. Jandarma Mektebi'ne kabul edilen öğrencilerin bir kısmı orduda hâlihazır bir görevde bulunurken bir kısmı da çavuşluktan subaylığa terfi edenler ile Mekteb-i Aliye veya Mekteb-i İdadi mezunları arasından seçilmiştir. Dolayısıyla hazırlanan müfredat programı da öğrenci çeşitliliğine bağlı olarak değişkenlik göstermiştir (Alyot, 1947, s.467).

Efrad-ı Cedide Mektebi'nde eğitim süresi ise ihtiyaca göre değişen aralıklarla belirlenmiştir. Örneğin; Selanik'te açılan mektebin ilk eğitim dönemi, 1 Eylül 1904 tarihinden 5 Mayıs 1908 tarihine kadar sürmüştür. Mektepte öğrencilerin kayıttan vazgeçebileceği ihtimaline karşı kayıt zamanları esnek tutulmuştur (Törel, 2020, s.28).

1904 yılında ilki Selanik'te açılan Jandarma Subay Okulu'ndaki müfredat programı; teorik olarak jandarma ve polis teşkilatlarının yönetmelik ve talimatnamelerini içerir derslerden, pratik olarak ise iletişim, hesap, temizlik, atış talimi, at binme, kılıç ve telgraf derslerinden oluşmuştur. Ayrıca orduda jandarma olarak görev alacaklar için jandarma nizamnamesi, usul-ı muaşeret, kavanin, usul-ı muhafaza-i asayiş, demiryolları usul-ı muhafazası ve çete muharebeleri gibi dersler verilmiştir. Okulda eğitim Birinci Kısım olarak ayrılan subay adayları için üç veya dört ay; İkinci Kısım olarak ayrılan jandarma çavuş ve başçavuşları için altı ay olarak planlanmıştır (Daban, 2018, s.175).

Osmanlı Dönemi'nde jandarma subay eğitimine yönelik hazırlanan programlara bir diğer örnek 15 Temmuz 1907 yılında İzmir'de açılan Jandarma Subay Okulu'nun müfredat programıdır. Programda; jandarma hizmetleri ve jandarmanın özel görevleri hakkında içeriğe sahip Malumat-ı Askeriye dersi başta olmak üzere Akaid-i Diniye, Malumat ve Terbiye-i Askeriye, Talim Nazariyatı, Coğrafya, Hesap, Hıfzıssıhha, Talim Ameliyatı, Nişan Talimi, Fenni Esliha, Seferiye, Dâhiliye, Ceza Kanunnamelerinin Mevad-ı Mahsusu, Talim ve Tedris gibi dersler yer almıştır. Bunlarla birlikte silah kullanma, kapalı ve açık nizam harekât ve yürüyüş, atış, jimnastik gibi belirli bir pratikle öğretilen dersler de mevcuttur (Çakmak, 2018, s.159).

İzmir Subay Okulu'nda verilen bu dersler yanında dil, din ve sağlık dersleri ile öğrencilerin farklı niteliklerinin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerin okuma yazma bilmeleri hususu üzerinde hassasiyetle durulurken; bu öğrencilerden mesleklerine ilişkin bir evrakı nasıl doldurulacağı veyahut bir raporun nasıl hazırlanacağı konularında da bilgi sahibi olmaları beklenmiştir. Jandarma Okulu'nda dersler; okuma yazma seviyesinin düşük olmasından dolayı soru cevap şeklinde geçmiş, yalın bir dil kullanılarak anlatılmış ve basit örneklerle anlatılan konular pekiştirilmiştir (BOA, İ. AS. 63/59).

Karakol kumandanı ve er yetiştirmek vazifesini üstlenen Jandarma Alay Mektebi'nin işleyişine yönelik 1918 tarihli talimatname ise müfredat programlarına ilişkin bir başka örnektir. Programda; Jandarma Nizamnamesi, Malumat-ı Hukukiye ve Kanuniye, Atış Talimi, Hıfzıssıhha, Akaid-i Diniye, Fürusiyet ve Malumat-ı Baytariye, Hesap, Coğrafya ve Tarih-i Osmani, İmla ve Kitabet, Talim

ve Jimnastik, Malumat ve Terbiye-i Askeriye, Kroki Ahzı ve Harita Kıraati ve Telefonculuk isimleriyle toplamda 13 ders yer almıştır (Demircioğlu, Demircioğlu ve Genç 2018, s.120-123).

1918 tarihli bu programda; teorik derslere haftada 21 saat, talim ve jimnastik gibi pratik gerektiren derslere ise haftada iki veya üç saat ayrılmıştır. Bu derslerle karakol komutanlarının görev ve sorumlulukları hakkında bilgi ve bilinç düzeylerinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Vazifeleri ve rütbeleri itibarıyla jandarmaların birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemek müfredat programının temel hedefidir. Ayrıca giyim kuşam, karakol düzeni, nöbet sistemleri, jandarmanın önemli ulaşım vasıtaları arasında yer alan hayvanların sevk ve idaresi, çalışacakları alan veya arazinin fiziki ortamı hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak da 1918 tarihli müfredat programının hedefleri arasındadır (Demircioğlu, Demircioğlu ve Genç, 2018, s.120-123).

I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Yıldız Sarayı'nda eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdüren Jandarma Subay Okulu, 1919 yılında Beylerbeyi Sarayı'ndaki Haremağası Dairesi'ne taşınmıştır. 1920 yılında Fatih, ardından Çırağan Sarayı Haremağası Dairesi'nde faaliyet gösteren okul, çok geçmeden Ankara'ya taşınmış 1922 yılına kadar Etlik Palas'ta eğitime devam etmiştir. 1922 yılında İzmit ve 1924 yılında Konya'ya taşınan Okul, 1930 yılına kadar eğitim faaliyetlerini burada sürdürmüştür. 1930 yılında 1706 sayılı Jandarma Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle jandarma subaylarının Harp Okulu'ndan temin edilmesine karar verilmiştir (TBMM Kanunlar Dergisi, 1930, s.7-10).

Jandarma subaylarının Kara Harp Okulu'nda eğitim almaya başlamaları eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Eleştirilerin merkezinde bu okulda verilen eğitimin nitelikli bir jandarma subayı yetiştirmek için yeterli olmadığı bulunmaktaydı. Bu sebeple, 1935 yılında Ankara Anıttepe'de Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı olarak jandarma subay sınıf okulu açıldı (Jandarmanın Görev ve Yetkileri, 2004, s.78). Okulun binası Polis Enstitüsü'yle ortak olarak kullanılmaktaydı (Atlı, 2020, s.1901).

1904 yılına dayanan uzun geçmişi ile Jandarma Subay Okulu, 1937 yılında modern bir eğitim kurumu görüntüsüne kavuşarak yeniden açılmış, okulun açılış töreninde bir konuşma yapan Jandarma Kurmay Başkanı Kurmay Albay Zeki Erkmen okulla ilgili görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Bir taraftan jandarma subayları ile gedikli erbaşlarını diğer taraftan polis, komiser ve emniyet amirlerini teknik ve mesleki bilgilerle teçhiz edecek bu güzel bina, Türk ulusunun kendi iç emniyetini ve kanun ve nizamlarının tamamını tatbikine verdiği önemin beliş bir ifadesi ve müşahhas bir sembolüdür...1933

yılında nihayetinde temeli atılan bu bina iki genç Türk mimarı Reşat San ve Celal Biçer'in müsabakada kazanan planları dairesinde müteahhit İbrahim ve Zühtü tarafından inşa edilmiştir. 750 bin liraya mal olmuş bu binanın masrafının 541.000 lirası Jandarma bütçesinden 208.000 lirası da Emniyet Umum Müdürlüğü bütçesinden te'diye edilmiştir'' (Erkmen, 1937, s.5), (BCA, 43.13.12).²

Jandarma Kurmay Başkanı Erkmen'in de ifade ettiği gibi mesleki açıdan donanımlı jandarma subayları, ancak çağdaş bir eğitim kurumuyla yetiştirilebilirdi. Polis Enstitüsü ile ortak inşa edilerek hizmete açılan Jandarma Subay Sınıf Okulu, bu anlamda bir dönüm noktası olmuştur. 1937 yılında eğitim ve öğretime başlayan okulda dönemin kolluğunun ihtiyaç duyacağı temel dersleri içeren bir müfredat programı kullanılmaya başlandı.

3. 1937 TARİHLİ JANDARMA SUBAY SINIF OKULU MÜFREDAT PROGRAMI

Eğitim ve öğretim faaliyetlerine yeni bir düzenle başlayan Jandarma Subay Sınıf Okulu'nda eğitim 10 ay sürecek şekilde planlanmıştır. Bu eğitim döneminde Jandarma Genel Komutanlığı tarafından hazırlanan müfredat programı kullanılmıştır. Ekim 1937'de eğitime başlayan okulda öğretmenlere haftada iki saat girecekleri ders için aylık 100 lira ücret ödenmesi uygun görülmüştür. Okulda hukuk, iktisat ve tıp gibi farklı uzmanlık alanlarına sahip kişiler öğretmen olarak görevlendirilmiştir. Bu öğretmenler arasında milletvekili, profesör, banka ve emniyet müdürü gibi meslek sahipleri de bulunmaktaydı (BCA, 128.923.15).

Sınıf okulunda kullanılan ders kitapları Jandarma Genel Komutanlığı tarafından hazırlanmıştır. Ders kitaplarının bazıları, Osmanlı Dönemi'nde olduğu gibi soru cevap şeklindedir. Bu noktada vurgulanması gereken bir diğer husus ise hazırlanan bu programların birer nüshasının öğrenci ve öğretmenlere verilerek dersin sağlıklı bir düzen içerisinde takip edilmesine imkân tanınmasıdır. Dönem sonunda öğrencilerden toplanan bu nüshalar, bir sonraki devre jandarma subaylarına verilmiş, böylelikle kaynak tasarrufu sağlanmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.1).

Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı Jandarma Teşkilatı'na katılacak subayları mesleki bilgilerle donatmak yanında, onlara Türk Ordusu'nun bir parçası olmak itibarıyla gerçek bir kıta komutanının sahip olması gereken pratik bilgileri kazandırmayı da hedeflemekteydi. 71 sayfası subay kısmına ayrılan müfredat programı ağırlıklı olarak hukuk dersleriyle şekillenmiştir. Aşağıdaki

---

² Ankara'da yapılacak bu bina için bir yarışma düzenlenmiş, yarışmayı Mimar Edip Hikmet, Ahmet Reşat ve Celal Biçer kazanmış ve ödül olarak kendilerine 3.500 lira verilmesi kararlaştırılmıştır.

tabloda görüldüğü üzere programda toplam 21 ders yer almaktadır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.1).

Tablo-1: 1937 Yılı Jandarma Subay Sınıf Okulu Müfredat Programı'nda Yer Alan Temel Öğrenme Alanlarındaki Dersler

Hukuk Dersleri	Jandarma Mevzuatı ve Mesleğe Dayalı Dersler	Tarih Dersleri	Sağlık, Spor Dersleri
<ul style="list-style-type: none"> • Ceza Hukuku • Türk Ceza Hukuku • Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu • Hukuk-1 Medeniye • Askeri Ceza Kanunu • Hukuk-1 Esasiye • Hukuk-1 İdare • Askeri Muhakeme Usulü Kanunu • Hukuk-1 Düvel	<ul style="list-style-type: none"> • Jandarma Teşkilat ve Vazifesi, Polis Teşkilat ve Vazifesi • Tabiye • İktisat • Hesap İşleri • Fotoğrafçılık • Daktilo	<ul style="list-style-type: none"> • Harp Tarihi: (Büyük Savaşta Kafkasya Cephesi) • Harp Tarihi (Çanakkale) • Harp Tarihi (İstiklal Harbi)	<ul style="list-style-type: none"> • Binicilik • Adli Tab • Beden Terbiyesi

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, Jandarma Subay Sınıf Okulu'nun 10 aylık eğitim döneminde verilen dersler farklı öğrenme alanlarına hitap etmektedir. Müfredat programında ağırlıklı olarak hukuk dersleri yer almaktadır. Jandarmanın teşkilat yapısı ile görev ve sorumluluk sahası hakkında verilen derslerin de programda ayrıntılı olarak yer aldığı görülmektedir. Bu öğrenme alanında ayrıca öğrencilerin mesleki beceri seviyelerini yükseltmeye yönelik olarak iktisat, hesap işleri, fotoğrafçılık ve daktilo gibi dersler de yer almıştır. Harp tarihine ilişkin derslerin de bulunduğu programda; 1914 yılı itibarıyla ele alınmaya başlanmış olan harp tarihi İstiklal Harbi'nin devam ettiği yılları da kapsayacak şekilde öğrenciye sunulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.3).

Son olarak jandarma subayının icra edeceği görev bakımından sahip olması gereken bedensel yeterlilikler Binicilik ve Beden Terbiyesi dersleri ile kazandırılmak istenmiştir. Yine bu kategoride yer alan Adli Tab (Tıp) dersiyle vaka

incelemesi sırasında jandarmanın yeterli bilgi ve donanıma sahip olması hedeflenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.3).

3.1. Hukuk Dersleri

Hukuk alanında jandarma subay adaylarına dokuz ders öğretilmektedir. Bu dersler; Ceza Hukuku, Türk Ceza Hukuku, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Hukuk-u Medeniye, Askeri Ceza Kanunu, Hukuk-ı Esasiye, Hukuk-ı İdare, Askeri Muhakeme Usulü Kanunu ve Hukuk-ı Düvel'dir. Bu derslerin içerikleri aşağıdaki gibidir;

Ceza Hukuku dersi için programda 76 konu başlığı bulunmaktadır. Bu başlıklar genel hatlarıyla Ceza Hukuku'nun tanımı ve esaslarından oluşmaktadır. İlk olarak Ceza Kanunu'nun tanımı, tarihçesi, medeni hukuk ile ilişkisi ve dayandığı kuramlar ele alındıktan sonra suçun tanımı, taksimi ve unsurları ele alınıp öğrencilere kavratılmak istenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.4). Ceza hükmüne yer veren kanunların yürürlüğe girdikleri tarih, söz konusu kanunların fesih ve ifası, bu kanunların geriye doğru geçerli olup olmadığı dersin temel konuları arasındadır. Cezanın ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepleri, ceza kanununun yer itibarıyla uygulanmasındaki prensipler de dersin temel konu başlıklarıdır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.4-6).

Ceza Hukuku dersinin diğer başlıkları arasında; kara sularına ilişkin hükümler, savaş ticaret ve gezinti gemileri ile açık denizlerde ve hava nakil araçlarında işlenen suçları ilgilendiren kanunlar yer almıştır. Öğrenciye, ders kapsamında, suçun ne suretle bir memlekette işlenmiş sayılabileceği gibi konular da sunulmuştur. Ayrıca yabancı memleketlerde işlenen suçlar hakkında Türk kanunlarının uygulanacağı haller, suçun maddi ve manevi unsuru, suçun kimler aleyhinde işlenebileceği, kast, tefsir, cezai sorumluluğu kaldıran veya hafifleten sebepler, meşru müdafaa ve mecburiyet hali, cezaya ait esas prensipler dersin temel konu başlıkları arasındadır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.5).

Cezaların kanuni ve hukuki taksimi, cezaların süre ve maddiyet bakımından taksimi, hürriyeti bağlayan cezaların infazı hakkında temel bilgiler de ders kapsamındadır. Mala karşı işlenen suçların ceza ve infaz usulleri, cezayı ağırlaştıran, hafifleten ve kaldıran sebepler derste ele alınan diğer konular arasındadır. Ceza hukuku dersinin son haftasında adli tıp alanında jandarma subaylarının bilmesi gereken esaslara ilişkin konferans planlanmıştır (Alpan, 1940, s.3).

Türk Ceza Kanunu dersi için programda 12 konu başlığı bulunmaktadır. Derste; devletin sarsılmaz bütünlüğüne karşı işlenen suçların kanuni unsurları, devletin kuvvetleri aleyhine işlenen suçlar, yabancı devletlerin başkan ve elçileri aleyhine işlenen suçlar gibi konu başlıkları bulunmaktadır. Bunlarla birlikte; hürriyet, devlet idaresi, adliye, kamu düzeni, kamu güvenliği, genel ahlak ve aile düzeni aleyhine işlenen suçlar, şahıslara ve mala karşı işlenen suçlar ders içeriğinde yer almıştır. Ayrıca *Türk Ceza Kanunu*'nda yer alan ve jandarmayı göreve mecbur kılan kamu huzurunu ve düzenini bozacak ve kanunlara riayetsizlik edecek suçlar hakkında ayrıntılı bilgiler de dersin konu başlıkları arasındadır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.7-8).

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu dersi için programda 89 konu başlığı oluşturulmuştur. Derste öncelikle öğrencinin muhakeme usulüne göre vazifenin tanımını yapabilmesi amaçlanmış, vazifeler hakkındaki kararların ne suretle verileceği benimsenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, "Salahiyet nedir?" sorusuna cevap aranmış, öğrencilerin ceza mahkemelerinde kararların nasıl alındığı ve ceza mahkemelerinin işleyişi hakkında genel bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.8-13).

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu dersinde; şahitlik, şahitlikten çekinme halleri, şahitlerin dinlenmesi ve yemin şekli, tutuklama kararının kimler tarafından verildiği gibi konulara değinilmiştir. Ayrıca otopsinin kimler tarafında ve ne suretle yapıldığı, zaptın ne suretle yapılacağı, istenilen eşyayı vermeyenler hakkında ne tür işlem yapılacağı gibi konulara açıklık getirilmiştir. Bunlarla birlikte aramanın ne amaçla yapılacağı ve arama kararına kimlerin yetkili olduğu, tutuklama kararı ve tutuklamaya ilişkin bir takım hallerin tanımı yapılmıştır. Tüm bunların dışında; serbest bırakma, yakalama, sorguya çekme gibi konular ele alınarak jandarma ile ceza mahkemeleri arasındaki ilişki ders kapsamında öğrencilere anlatılmıştır.(Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı,1937, s.8-13).

Hukuk-ı Medeniye dersinde, konular maddeler halinde yer almazken; ders içeriği bölümlere ayrılarak sunulmuştur. Dersin temel konu başlıkları şu şekildedir: Şahsiyetin hukuku, hükmi şahıslar, cemiyetler, evlenme, boşanma, aile, miras, ölüme bağlı tasarruflar, mirasın taksimi, ayni haklar, menkul ve gayrimenkul mükellefiyeti, menkul rehini, borçlar kanunu ve kira. Dersin içeriğinde; hukukun tanımı, hukukun doğuşu, medeni hukukun hukuk sistemi içerisinde yeri ve medeni hukukun kapsamı gibi konular yer almıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.18-22).

Askeri Ceza Kanunu dersinde, öncelikle bu kanunun tarihçesi ele alınmış, ardından Divan-ı Harp ile yeni tarz askeri mahkemelerin karşılaştırılması

yapılmıştır. Jandarma subaylarını mesleki açıdan yakından ilgilendiren bu ders, askeri ceza kanununa göre suçların taksimi, suç ve unsurları, ceza ve harp hükümleri gibi temel konular çerçevesinde şekillenmiştir. Dersin içeriği incelendiğinde; özellikle harp hükümleri başlığı altında askeri emirlerin ast ve üst ilişkisi içerisinde uygulanması, seferberlikte jandarmaya düşen görevler, firarilik, askeri disiplini bozan haller ve disiplin cezaları gibi jandarmayı yakından ilgilendiren mevzuların ayrıntılarıyla içerikte yer aldığı görülmektedir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı,1937, s.22-28.)

Hukuk-ı Esasiye dersi, programda 71 konu başlığı ile yer almıştır. Derste öncelikle hukukun tanımı yapılmış, kamu ve özel hukuk olarak ayrılan hukuk dalları hakkında öğrenciye genel bilgiler sunulmuş ve İslam Hukuku'nun esaslarına değinilmiştir. Ayrıca *Devlet, Millet, Arazi ve Hâkimiyet* konularının bir bütün olarak taşıdığı önem üzerinde durulmuştur. Derste; hükümet şekilleri, demokrasinin temel ilkeleri, Türk parlamento tarihi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşu, Türk inkılapları ve Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ele alınan temel konular arasındadır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, s.41-43).

Hukuk-ı İdare dersinde konular 90 maddelik içerikle sunulmuştur. Öncelikle hukukun tanımı yapılmış, idare hukukunun esas noktalarına değinilmiş, Türkiye'de idare hukukunun doğuşu ve gelişimi ele alınmıştır. Derste; kamu hizmetleri ve bu hizmetin kapsamı, kamu hizmetlerinin tabi olduğu teşkilat yapısı anlatıldıktan sonra "Zabita nedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Ayrıca zabitanın adli, siyasi ve idari kısımlara ayrılma sebepleri üzerinde durulmuştur. Ders aracılığıyla öğrencilerin İdare Hukuku'nu kapsayan kanunlar hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanırken; asayiş ve güvenliğe ilişkin talimatnameler ve kaçakçılığın yasaklanmasına dair kanun ve nizamnameler başta olmak üzere zabıtayı yakından ilgilendiren birçok yasal düzenleme kısım ve maddeler halinde ders kapsamında okutulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.44-47).

Askeri Muhakeme Usulü Kanunu dersinde; askeri mahkemelerin teşkilat yapısı, bu mahkemelerin görev ve yetkileri ve işleyişi hakkında öğrencinin bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Ders aynı zamanda Türk milleti adına bu yetkiyi kullanacak jandarma subaylarının görevleri hakkında da ayrıntılı bilgiler içermektedir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.51).

Askeri Muhakeme Usulü Kanunu dersinin Türk dış diplomasisi ile yakından ilişkisi göz önüne alındığında; dışişleri bakanları ile elçi ve konsoloslukların görev ve yetkileri ve devletler arasındaki ilişkilerde rol oynayan birçok kavram derste izah edilmiştir. Ayrıca Milletler Cemiyeti'nin kuruluşu, mahiyeti ve teşkilat yapısı

ve devletler arasındaki ilişkilerin hukuki araçları derse konu olmuştur. Türkiye'de bulunan yabancı uyrukluların hakları ve son olarak harp hukuku hakkında genel bilgiler dersi içerik olarak tamamlamıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.52).

Hukuk-ı Düvel dersinde konular, maddeler halinde yer almamıştır. Ders içeriği incelendiğinde 105 konu başlığı ile karşılaşılmaktadır. İçerik genel olarak devletler arasında işleyen hukuki düzeninin mahiyeti ve kaynakları çerçevesinde oluşturulmuştur. Devletlerin doğması ve gelişim aşamalarına ilişkin başlıkların da bulunduğu ders, yakın tarihe konu olan devletler arasındaki ilişkilerin kanuni boyutunun ele alınmasıyla pekiştirilmiştir. Duyun-i Umumiye İdaresi'nin kuruluşu, yabancı devletlerin Türkiye'nin işlerine müdahalesi, kapitülasyonların kaldırılması, Lozan ve Montrö Konferanslarının belli başlı nitelikleri ve bu konferansların Türkiye açısından taşıdığı önem birer başlık olarak ders içeriğinde yer almıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.52-55).

Yukarıda da belirtildiği gibi jandarma subay eğitimine yönelik programda dokuz hukuk dersi yer almıştır. Programda bu derslere ilişkin konu başlıkları ayrıntılı olarak yer almasına rağmen derslere haftada kaç gün ve kaç saat ayrıldığı hakkında bilgi mevcut değildir. Programda hukuk derslerinin kapsam açısından zengin olduğu görülmekle birlikte ders içeriklerinde hukuksal kavramların tanımlarına ağırlık verilmiştir. Ayrıca hukuk derslerinin jandarma subayının mesleki bilgisi ile yakından ilgisi bulunan yönleri özellikle ele alınmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.1-55).

3.2. Jandarma Mevzuatı ve Mesleğe Dayalı Dersler

1937 yılına ait Jandarma Subay Sınıf Okulu'nun müfredat programında jandarma mesleğine yönelik olarak *Jandarma Teşkilat ve Vazifesi*, *Polis Teşkilat ve Vazifesi* ve mesleğin icrası sırasında uygulanacak taktikleri içeren *Tabiye* dersleri verilmiştir. Ayrıca, program dâhilinde öğrenciye verilen *İktisat*, *Hesap İşleri*, *Fotoğrafçılık* ve *Daktilo* dersleri de bu öğrenme alanda ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu alanda verilen derslere ilişkin içerikler aşağıdaki gibidir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.28-34; 61-65):

Jandarma Teşkilat ve Vezaiifi, *Polis Teşkilat ve Vezaiifi* dersinde, konular içerik olarak sınıflandırılmıştır. İlk olarak jandarmanın tarifi ile devlet ve millet için taşıdığı önem üzerinde durulmuş, ardından Cumhuriyet jandarmasının o tarihlerdeki vaziyeti izah edilmiştir. Ayrıca Türk Jandarma Teşkilatı'nın çağdaşı jandarma teşkilatları ile karşılaştırılması yapılmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.28).

Cumhuriyet Dönemi Jandarmasının Tarihi başlığı altında; jandarma subay ve erlerinin maddi ve manevi sıfatları, Jandarma Genel Komutanlığı'nın karargâhı, komutanın yetki ve yetkileri, jandarma müfettişlik merkezleri gibi hususlar üzerinde durulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.28). Derste ayrıca Jandarma Okulları başlığı bulunmaktadır. Bu başlık altında Jandarma Er, Jandarma Gedikli Erbaş ve Jandarma Subay ve Erbaş Okullarının kuruluş amaçları, talim ve terbiye devreleri ele alınmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.28).

Jandarmanın bünyesinde faaliyet gösteren kurumlar hakkında da bilgi verilmiş olan derste; 18 Haziran 1930 yılında kabul edilen 1706 sayılı Jandarma Kanunu'nun her bir maddesi ayrı ayrı ele alınmıştır. Kamu güvenliği gibi ülkenin en mukaddes varlığını korumak vazifesini üstlenen jandarmaya ait bu derli toplu kanuna duyulan ihtiyaç özellikle vurgulanmıştır. Derste jandarmanın görevleri; jandarmanın mahallî memurlarla ilişkisi, jandarmanın mülki, adli ve askeri görevleri, mesleki hizmetleri, karakola hizmet ve ödevleri başlıkları altında ele alınmıştır. Ayrıca jandarmanın istihbarat görevlerinin esasları ders konularından birisidir. Söz konusu görevler eşkiya çetelerinin takibinde başarıya ulaşılmasının en önemli unsurudur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.30-34).

Tabiye dersi, 34 konu başlığından oluşmaktadır. Derste; jandarma subayının milli birlik ve bütünlük bakımından üstlendiği ödevler, jandarma subayına kazandırılmak istenen mesleki taktikler ve bu taktiklerin faydaları ele alınmıştır. Bu derse ilişkin konu başlıkları incelendiğinde dersin; “Harb nedir?, Harbin sevk ve idaresinde talimatnamelere ne dereceye kadar bağlı kalınmalıdır?” sorularının cevaplanması çerçevesinde işlendiği görülmektedir. Ayrıca derste; askeri tabirler ile jandarmanın harp sırasında cephe gerisinde üstleneceği ödev ve sorumlulukların da izah edilmeye çalışıldığı görülmektedir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.61).

Jandarma birliklerinin düşmanı takip ve uzaklaştırma sorumluluğu üzerinde önemle durulan *Tabiye* dersinde; jandarmanın bu ödevi yerine getirirken harpteki diğer askeri birliklerin aksine kendilerini göstermemek için belirli güzergâhlar üzerinden hareket etmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca halkın huzur ve emniyetini sağlamakla mükellef jandarmanın, eşkiya çetelerini bulmak üzere girişeceği harekât hakkında öğrenciler bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında müfredat programında, dersin hem harita üzerinde hem de pratik yapılmak suretiyle işlendiği görülmektedir. Ders, konulara ilişkin görüş ve eleştirilerle tamamlanmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, s.65).

Jandarma Mevzuatı ve Mesleğe Dayalı Dersler öğrenme alanında yer alan *İktisat* dersi, dört kısım olarak işlenmiştir. Derste öncelikle İktisat biliminin tarihçesi ele alınmıştır. Çeşitli meslekler, insan ihtiyaçları, servet ve kıymet gibi ifadelerle ilişkin tanımlar yapılmış ve “Fiyat nedir?” sorusuna cevap aranmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.13). *İktisat* dersine ait dört kısım aşağıdaki gibidir:

- Birinci kısımda öğrencilere; servet ve üretimin unsurları, emek ve sermayenin tanımı, üretimin düzenlenmesi, emek ve sermaye birleşimi, iş bölümü gibi iktisat biliminin temel unsurları anlatılmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.13-15).
- İkinci kısımda; “Servetin Mübadelesi” başlığı altında “Değiş tokuş nedir, faydaları nelerdir?” sorularına cevap aranmış, tacir ve borsalara ilişkin tanımlar yapılmıştır. Madeni ve kâğıt paranın tarihi hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlandıktan sonra milletlerarası ticaret ve faydaları, bankaların görevleri gibi hususlar üzerinde durulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.15-16).
- Üçüncü kısımda; servetin nasıl taksim edileceği, mülkiyetin nasıl kazanılacağı, işsizlik, günlük yevmiye, çalışma saatleri, sendikalar, kaza sigortaları, toprak geliri, toprak tasarrufu, ortaklık, faiz ve kâr gibi kavram ve konulara değinilmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.16-17).
- Dördüncü kısımda; “Servetin Tüketimi” başlığını altında masraf ve masrafın taksimi konusuna değinilmiş, mesken meselesi ve lüks gibi kavramlar irdelenmiştir. Son olarak tasarruf üzerine bir değerlendirme yapılarak jandarma subay adaylarının Türkiye ekonomisinin temelleri üzerine bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Tüm bunlar, Türkiye'nin dönem itibariyle esas aldığı ekonomik model, Devletçilik ile birlikte bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.17-18).

Hesap İşleri dersinde; devlet hesaplarının temelini oluşturan bütçe kanunu ele alınmış, jandarmanın hesap işlerinin de bu kanun çerçevesinde yapıldığı vurgulanmıştır. Ayrıca bu derste; jandarma subayların ve askeri memurların maaşları, jandarmayı ilgilendiren boyutuyla kazanç vergisinin tarifi, karakollara ayrılan bütçe, savaş ve barışta subayların ve askeri memurların maaşları, jandarma kuruluşlarında iâşe şekilleri ve bir erin günlük iâşe hakkı gibi konu başlıkları yer almıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.34-37).

Fotoğrafçılık dersi; fotoğrafçılığın tarihçesi ile işlenmeye başlanmış ve fotoğraf makinelerine ait birçok detay anlatılmak suretiyle ders pekiştirilmiştir. Dersin

ancak uygulamalı olarak işlenmesi halinde başarı sağlanacağı göz önüne alındığında; bir fotoğraf makinesinin fiziksel özellikleri ve çekim özellikleri ile birlikte laboratuvar ortamında kazanılacak deneyimin de önemli olduğu vurgulanmıştır. Son olarak, fotoğrafçılıkta başarısızlığın sebepleri üzerinde durulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.65-68). Bu dönemde öğretilen *Fotoğrafçılık* dersi, günümüzdeki olay yeri inceleme dersinin kanıtları kayıt altına alma hususlarının karşılığı olarak görülebilir.

Daktilo dersinde; yazı işlerinde bilinmesi gereken yöntem ve uyulması gereken talimatlar hakkında öğrenci bilgilendirilmiş, ayrıca öğrenciye hızlı yazı yazma becerisi kazandırılarak öğrencinin büro işlerinde zamanı verimli kullanabilmesi hedeflenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.69).

Hukuk derslerinde olduğu gibi jandarma mevzuatı ve mesleğine yönelik bu derslerin de haftada kaç gün ve saat verildiğine ilişkin bilgi mevcut değildir. Jandarma subayının mesleğine ilişkin olarak ele alınan *Jandarma Teşkilat ve Vezaiifi*, *Polis Teşkilat ve Vezaiifi* ve *Tabiye* dersleri ile jandarma adayına mesleki olgunluk kazandırılmak istenmiş, böylelikle onların iç güvenliğinin sağlanmasında yetkin birer jandarma mensubu olmaları hedeflenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.28).

Jandarma Mevzuatı ve Mesleğe Dayalı Dersler alanında yer alan *İktisat* dersi Türkiye'nin içinde bulunduğu durum göz önüne alınarak işlenmiştir. *Hesap İşleri* dersinin jandarma teşkilatının mali birimlerinde görev icra eden personeli ilgilendirildiği ölçüde işlendiği anlaşılmaktadır. *Daktilo* ve *Fotoğrafçılık* derslerinin ise mesleki açıdan jandarma subayına kazandıracığı bilgi ve donanımın büyük ölçüde derslerin pratik olarak işlenmesine bağlı olduğu özellikle vurgulanmıştır. Programda yer alan derslerin yoğunluğu göz önüne alındığında bu derslerin 10 aylık bir sürede ne kadar verimli verilir verilmediği incelenmeye değerdir.

3.3. Tarih Dersleri

1937 yılında Jandarma Subay Sınıf Okulu'nda tarih dersleri, dönemler itibariyle sınıflandırılarak programa dâhil edilmiştir. Bu alanda verilen dersler Harp Tarihi'nin çeşitli dönemleri hakkında bilgiler içermektedir. *Harp Tarihi (Büyük Savaşta Kafkasya Cephesi)*, *Harp Tarihi (Çanakkale)*, *Harp Tarihi (İstiklal Harbi)* olarak üç ders ile öğrenciye harp tarihini bir kolluk gözüyle inceleme ve değerlendirme yeteneği kazandırılmaya çalışılmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.55-61).

Harp Tarihi Kafkas Cephesi dersi, jandarma subaylarının 10 aylık eğitim devresinde işledikleri tarih derslerinin ilk bölümüdür. Derste, harp tarihi okuma ve

incelemelerinin yararlılıkları üzerinde durulduktan sonra Türk siyasi hayatının genel hatları ve Türkiye coğrafyasına ilişkin genel bilgiler verilmiş, savaş harekât alanları ve özellikle de sınırlar tanıtılmıştır. Ayrıca Türkiye'nin doğusunda yer alan illerin nüfusu, iklimi, coğrafi yapısı, geçitleri ve kaynakları ders kapsamında incelenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.55).

Derste, Kafkas Cephesi'nde yaşanan gelişmelere geçmeden önce I. Dünya Savaşı'nın başlama sebeplerine temas edilmiştir. Savaşın başladığı tarihlerde devletin siyasi durumu anlatılarak savaşın gidişatı ve sonuçları hakkında öğrencinin fikir yürütebilmesine olanak tanınmıştır. Ders, I. Dünya Savaşı'nda Rusların Kafkas sınırlarını zorlayan harekâtlarını da kapsamına almıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.55).

Kafkas Cephesi dersinde, Ruslar ve Osmanlı Devleti'nin askeri durumu hakkında da bilgi verilmiştir. Osmanlı Devleti'nin ordu teşkilatı, X. ve XI. kolorduların seferber olması, Erzurum'un savunma bölgesi, yığınak planı, vatanın savunmasında ordu ile donanmanın işbirliği gibi konulara temas edilmiştir. Söz konusu cephede gelişen olayların detayları ise Başkomutanlık Vekâleti İkinci Kurmay Başkanı tarafından 6-8 Ekim 1914 tarihli layihalar doğrultusunda hazırlanan 3 numaralı proje, Balkan ittifakı karşısında hazırlanan savaş ilanı projesi, Başkomutanlık Vekâleti'nin harekât ve istihbarat şubelerine ait projeler ile şekillenmiştir. Ayrıca Kurmay Başkan General Bronzard'ın 1914 yılına ait layihası ve İngiltere aleyhine girişilen harekât gibi konularda da bilgi paylaşımında bulunulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.56).

Harp Tarihi Kafkas Cephesi dersinde, savaş boyunca orduya mensup birliklerin güvenliği hususunda alınan önlemlerden önemle bahsedilmiştir. Derste, 3. Ordu'nun harekât planı ve sınır muharebeleri hakkında da bilgi verilmiştir. Ayrıca savaşın başlangıcı ve alınan tedbirler bağlamında jandarmanın savunma mevkilerine verilmesi ve özellikle jandarmanın gösterdiği yararlılıklar üzerinde durulmuştur.³

1915 yılındaki olaylar kapsamında ise Ermeni Tehciri ele alınmıştır. Ermenilere karşı oluşturulan harekât ile birlikte Batum'da düzenlenen konferans ve

³ Rus saldırılarına karşı açılan Kafkas Cephesi'nin amaçlarının başında Kars, Ardahan ve Batum'un Rus işgalinden kurtarılması, bölge halkının Rus boyunduruğundan kurtarılması ve Hazar Denizi dolaylarında yaşayan Türklere ulaşarak Turancılık planını harekete geçirmek gelmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda Kafkasya'da bulunan 3. Ordu, Rusların Erzurum üzerinden başlayan ilk saldırılarına karşı amansız bir mücadele vermiş, savaşın içerisinde yer alan er ve subaylar milli bir şuurla görevlerini yerine getirmişler, savaşın bu cephede kaybedilmesi I. Dünya Savaşı'nın başarısızlıkla sonuçlanacağı anlamına gelmemiş, bu disiplinin faydası Çanakkale Cephesi'nde kazanılan başarı ile somutlaşmıştır. Enver Ziya Karal, İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908-1918), Osmanlı Tarihi, Cilt:9, s. 414-424.

Azerbaycan'daki Türklerin Turan İttihat Planı, *Harp Tarihi Kafkas Cephesi* dersinde ele alınan diğer konu başlıkları olup son olarak Mondros Mütarekesi'ne değinilmiştir. Ders, jandarma subaylarının derse ilişkin izlenimleri ve öğretmenin görüşleri ile bitirilmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.58).

Harp Tarihi Çanakkale Muharebesi dersinde; I. Dünya Savaşı'ndan önce Osmanlı Devleti'nin dâhili ve harici durumu ve savaşın sürdüğü yıllarda Osmanlı Devleti'ni ilgilendiren diplomatik gelişmeler ele alınmıştır. Çanakkale'nin coğrafi vaziyeti başta olmak üzere bölgenin Türklerle güçlü bağı, Çanakkale Cephesi'nin açılmasını gerektiren sebepler, Çanakkale Boğazı'nı müdafaa edecek ordu birlikleri, Kumkale, Seddülbahir, Arıburnu ve Anafartalar'da yapılan muharebeler dersin temel konu başlıklarıdır. Bunlarla birlikte Anafartalar'da kazanılan zaferin ardından boğazların işgalciler tarafından tahliyesi ve muharebeden çıkarılacak derslere değinilmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.60).

Harp Tarihi İstiklal Harbi dersinde; öncelikle harp tarihinin ders konusu olarak işlenmesinin önemi üzerinde durulmuş, “Bu dersin incelenmesi neticesinde ne gibi kazanımlar elde edilecektir?” sorusuna cevap aranmıştır. İstiklal Harbi'nin başlamasından önce İtilaf Devletleri'nin Türk topraklarını işgal amaçları, işgallere karşı Anadolu'da doğan Milli Mücadele Hareketi, Birinci İnönü, İkinci İnönü, Dumlupınar, Kütahya-Eskişehir ve Sakarya Savaşları ile Büyük Taarruz ele alınan temel konu başlıklarıdır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.61).

İncelemesi yapılan jandarma subay eğitim programında yer alan bu üç derse ilişkin toplam 61 konu başlığı bulunmaktadır. Diğer öğrenme alanlarında olduğu gibi bu alanda da derslere haftada kaç gün ve saat ayrıldığı hususunda bir bilgiye rastlanmamıştır. Konular işlendikten sonra öğrencinin görüş ve derse ilişkin izlenimlerini dinlemek derslerin pekiştirilmesi dahası öğrencinin mutlak başarısı adına önemli bir unsurdur. Üzerinde durulması gereken bir diğer husus, tarafların savaş içinde buldukları koşullar hakkında bilgi verilmesinin öğrencinin savaşın gidişatı hakkında muhakeme yeteneğini geliştirmesine imkân tanıdığıdır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.55-61).

3.4. Sağlık ve Spor Dersleri

Jandarma subayının görevi gereği farklı sağlık problemleriyle karşılaşması olasıdır. Bu sebeple subay adaylarının adli tıp konusunda alacakları bir eğitim onların mesleki başarılarına katkı sağlayacaktır. 1937 yılına ait müfredat programında bu husus dikkate alınmış ve programa *Adli Tıp* dersi dâhil edilmiştir.

Jandarma subayının sahip olması gereken yeterlilikler mesleki bilgiler ile birlikte bedensel yeterlilikler ile şekillenmektedir. Dolayısıyla Jandarma Subay Sınıf Okulu'na kabul edilen öğrenciler, müfredat programının teorik dersler kategorisinde yer alan spor ve beden terbiyesi dersleri ile donanımlı bir konuma getirilmeye çalışılmıştır. Bu hususta öğrenciye *Binicilik* ve *Beden Terbiyesi* dersleri verilmiştir.

Adli Tıp dersine, adli tıbbın tarihçesiyle başlanmıştır. Derste aynı zamanda “Jandarma subayı için adli tıp neden gereklidir?” sorusuna cevap aranmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.47-50).

Binicilik Talim ve Nazariyat dersi için pratik ve teorik bilgiler olarak ikiye ayrılan bir program hazırlanarak konular genel hatlarıyla anlatılmıştır. Derste; atın fiziksel özellikleri, at bakımı ve beslenmesi gibi konular yer almış, ayrıca teorik olarak, “Atlara nasıl yaklaşılmalı, ahırlar nasıl olmalı, hizmet öncesi atlar nasıl hazırlanmalı?” gibi sorulara cevap aranmıştır. Ayrıca yine teorik olarak at hastalıkları hakkında öğrencinin bilgi sahibi olması hedeflenmiştir. Pratik bilgilerin başında ise ata binmek, at üzerindeki duruş, sürüş gibi konularda elde edilen kazanımlar bulunmaktadır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.38-40).

Beden Terbiyesi dersi; jimnastik ve boğuşma üzerine hazırlanmış bir program çerçevesinde şekillenmiştir. Ders, pratik ve teorik olmak üzere birbirini tamamlayan yöntemlerle işlenmiştir. Jimnastiğin tarihi anlatılarak başlayan program, Türklerde beden terbiyesinin nasıl bir gelişim evresi seyrettiği hususuna değinilerek devam etmiştir. Ders, Türkiye'deki olimpiyatların genel hatlarıyla değerlendirmesi ile pekiştirilmiştir. Pratikte ise ders; aletli idman ve aletsiz idman olmak üzere ikiye ayrılan konu başlıkları çerçevesinde işlenmiştir. Ayrıca boğuşma hareketlerinin; kaçan bir suçlunun vereceği zararlar ihtimaline karşı suçluyu yakalamak, yakalanan bir kimsenin kaçmasına meydan vermeden onu kelepçesiz olarak sevk edebilmek veya tehlike arz eden bir kimseyi kelepçelemek gibi hususlar açısından taşıdığı önem üzerinde durulmuştur (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.69-71).

1937 tarihli jandarma subay eğitimi programında yer alan sağlık ve spor dersleri pratik gerektiren derslerdir. Her ne kadar programda, derse ayrılan süre hakkında bir bilgiye rastlanılmamış olursa da konu başlıklarının nazari ve ameli şeklinde yapılan bir ayrıma tabi tutulması öğrencinin pratik kazanmasına imkân tanıdığını göstermektedir. Bu öğrenme alanında yer alan *Adli Tıp* dersine ait 90 konu başlığının sonuncusunda “Adli laboratuvar muayeneleri içinde bir jandarma subayı nelerle alakadardır?” sorusunun yer alması, öğrencinin bu dersi söz konusu ortamda yapacağı pratiklerle kavrayabileceğine işaret etmektedir.

Özetle Cumhuriyetin ilanı ile birçok kurumda olduğu gibi jandarmanın organizasyonu da belirli bir program çerçevesinde oluşturulmaya çalışılmıştır. Jandarma Subay Sınıf Okulu; adli, idari ve askeri olmak üzere jandarmaya düşen görevlerin başarıya ulaşabilmesinin ancak güvenilir kaynaklar ile oluşturulan bir müfredat programı ve her biri kendi alanında uzman öğretmenler ile mümkün olacağına bilincinde olarak hareket etmiştir. Bu doğrultuda yukarıda ayrıntılarıyla ele alınan Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı'nı hazırlamıştır (Jandarma Meslek Bilimi Ders Notu, 1982, s.6).

Program, her dersin sonunda bir konferans düzenlenmesini tavsiye etmiştir. Dersin sonunda öğretmen ile öğrencinin karşılıklı görüş alışverişi de programda önemle ele alınmıştır. Konferansların genel teması ise hükümet teşkilatı içerisinde jandarmanın konumu ve jandarmaya düşen görevler, jandarmanın tarihçesi ile Türk jandarmasının ahlaki tavır ve hareketleri gibi konular üzerine kurulmuştur. Özellikle belirtmekte fayda vardır ki program ile öğrenciye kazandırılmak istenen mesleki yeterlilik, ancak tatbik imkânı yaratıldığı ölçüde başarıya ulaşacaktır. Dolayısıyla pratik dersler için süre ayrılması programın profesyonel bir görüşle hazırlandığı konusunda ikna edicidir (Jandarma Meslek Kitabı, 1936, s.1-5).

Müfredat programının başında, eğitim döneminin yapılacak sınavlarla değerlendirileceği ve bu değerlendirmenin aracı olan soruların öğrenciye sunulan ders ve ders içerikleri göz önüne alınarak hazırlanacağı bildirilmiştir. Buna rağmen programın ne derece verimli olduğuna cevap bulabileceğimiz, eğitim döneminin değerlendirildiği, dokümanlar mevcut değildir.

4. 1937 YILI MÜFREDAT PROGRAMI'NIN OSMANLI DÖNEMİ SUBAY EĞİTİMİ MÜFREDAT PROGRAMLARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI

Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet'e Türk Devlet aklı, iç güvenliğinin temel unsurlarından birisi olan jandarmanın eğitimine özel bir önem vermiştir. İlgili devlet bürokrasisi jandarmaya düşen görev ve sorumlulukların ancak profesyonel bir eğitimle mümkün olabileceğinin bilincindeydi. 1904 yılında ilk jandarma okulunun kurulmasını takiben farklı yer ve zamanda kurulan jandarma okullarının müfredatları ders sayısı ve içeriği açısından ortak özellikler yansıtmakta bununla birlikte programlarda farklılıklar da bulunmaktaydı. 1904, 1907, 1918 müfredatları incelendiğinde, müfredat programlarının hitap ettiği dönemin kolluk ihtiyaçlarına göre düzenlendiği anlaşılmaktadır.

1937 programı, Osmanlı Dönemi programlarına nazaran ders sayısı ve içeriği bakımından daha zengin bir içeriğe sahipti. Buna karşın hem Osmanlı Dönemi'ndeki Selanik ve İzmir'deki okullarının müfredat programı hem de Cumhuriyet Dönemi'ndeki Jandarma Subay Sınıf Okulu müfredat programı

jandarma teşkilatının yapısı ve jandarma subayının görev ve sorumluluk alanına ilişkin temel dersleri bünyesinde bulundurmaktaydı.

Osmanlı Devleti'nin 20. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı çalkantılı dönem ve dönemin acil ihtiyaçları sebebiyle subay eğitimi daha çok askeri talim, terbiye ve seferberlik ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmişti. Selanik ve İzmir subay okulları müfredat programlarını 1937 programıyla karşılaştırdığımızda, 1937 programında hukuk derslerinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bunun temel sebeplerinden birisi, Cumhuriyetle beraber yeni bir hukuk sistemine geçilmesi ve hukuki yeterlilik anlamında kolluğun sahip olması gereken niteliklerin artmasıdır. Ayrıca 1923 sonrası jandarmanın adli, idari ve kolluk görev alanının genişlemesi bir diğer temel faktördür (Erkmen, 1937, s.7).

Osmanlı Dönemi müfredatlarının 1937 müfredatından ayrılan bir diğer yönü, kültür derslerinin zayıflığıydı. 1937 programında; subay adaylarının tarih bilgisini arttırmak ve bunun yanında milli bilinç ve farkındalığı yükseltmek için tarih derslerinin bulunduğu görülmektedir. Özellikle I. Dünya Savaşı'ndan başlamak üzere İstiklal Harbi'ne kadar süren askeri mücadelenin tarihi, savaşlarda jandarmanın rolü vurgulanarak öğrencilere öğretilmeye çalışılmıştır (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.55-61).

1907 tarihli subay eğitim programında yer alan Akaid-i Diniye yani dini inanç ve esasları dersinin 1937 yılındaki programda müstakil bir ders olarak yer almadığı görülmektedir. Ancak bazı dersler içerik olarak İslam dininin gerekliliklerine vurgu yapmaktadır. Örneğin Adli Tıp dersinin ilk birkaç konusu şehadeti bozan haller üzerine oluşturulmuştur. Bu noktada jandarmanın vaka incelemesi sırasında dini bilgi birikiminden kuvvet alması istenmiştir (Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı, 1937, s.47).

SONUÇ

Devletlerin siyasi bütünlüğünü etkileyen olaylar, çoğu kez ıslahat hareketlerini beraberinde getirmiştir. 19. yüzyılın sonlarında Balkanlar'da meydana gelen isyanlar, Osmanlı'nın iç güvenlik meselesine bakış açısını değiştirmiştir. Bu gelişme, kolluğun ıslahı ve eğitimi meselesini birlikte gündeme taşımıştır. Bu doğrultuda 1904 yılında Selanik'te ilk jandarma okulu açılmıştır.

Osmanlı Dönemi'nde Balkanlar'da açılan ilk jandarma okulunun kuruluş aşamasında Batılı uzman ve askerler de yer almıştır. Bunun yanında, bu okullarda kullanılan müfredat programlarında özellikle İtalyan ve Fransız jandarma müfredatlarının etkisi görülmektedir. Başka bir deyişle, Osmanlı Dönemi jandarma okulları müfredat programları, çağdaşı Batılı ülkelerdeki jandarma okulları müfredat benzer niteliklere sahiptir.

Cumhuriyet hükümetleri iç güvenlikte jandarmaya olan ihtiyaç doğrultusunda jandarma subay eğitimini devam ettirmişlerdir. 1930 yılında alınan bir kararla jandarma subay eğitim kaynağı değiştirilmiştir. Söz konusu yılda 1706 sayılı Jandarma Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle jandarma subaylarının Harp Okulu'nda eğitilmesine karar verilmiştir.

Jandarma subaylarının Harp Okulu'ndan eğitim almaya başlamaları eleştirileri beraberinde getirmiştir. Bu eleştiriler, Harp Okulu'ndan mezun jandarma subaylarının istenilen yeterliliklere sahip olamadığı iddiasına dayanmıştır. Bu sebeple, 1935 yılında Ankara Anıttepe'de Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı Jandarma Subay Sınıf Okulu açılmış ve okulun binası Polis Enstitüsü'yle ortak olarak kullanılmıştır.

Jandarma Subay Sınıf Okulu'nun açılmasıyla beraber subay adaylarının eğitimi için hazırlanan müfredat programı, hem yüksek mesleki bilgileri hem de gerçek bir jandarma komutanına sunulması icap eden pratik ve teorik bilgileri bir bütün olarak kapsamaktaydı. Program, farklı öğrenme alanlarında verilen dersler ile şekillendirilmişti. Bu alanlardan biri hukuk derslerinden oluşmaktadır. Söz konusu dersler, dönemin jandarma subayının mesleğini icra ederken ihtiyaç duyacağı temel hukuk bilgisini sunmaktaydı.

Diğer öğrenme alanlarından bir diğeri; Jandarma Mevzuatı ve Mesleğine Dayalı Dersler'dir. Bu alanda 1930 yılında Jandarma Teşkilatı'nın derli toplu bir kanuna kavuşmasını sağlayan 1706 sayılı kanun rehber vazifesi görmüştür. Ayrıca jandarmanın sadece kanunların icrasını sağlayan bir birlik olmadığı farkındalığı yaratılmış, gerektiğinde jandarmanın inisiyatif alması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca subay adaylarına bilgi ve donanım sağlayacak İktisat, Daktilo, Hesap İşleri ve Fotoğrafçılık gibi yardımcı dersler de verilmiştir.

Müfredat programında yer alan diğer bir öğrenme alanı ise Tarih derslerini kapsamaktadır. Jandarma subay adaylarına sunulan tarih dersleri, Osmanlı Devleti'nin savaşlarda kazandığı tecrübeyi öğrencilere sunmak yanında, onların milli birlik ve beraberlik şuuruyla hareket etmesini de hedeflemektedir. Son olarak; spor ve sağlık derslerinden oluşan öğrenme alanıyla bedensel açıdan gelişim sağlamak ve subay adaylarının sağlık açısından farkındalığının artırılması beklenmekteydi.

1937 Jandarma Subay Sınıf Okulu Müfredat Programı kendisinden önce jandarma subay eğitimi müfredatlarıyla belirli dersler açısından benzeşmektedir. Buna karşın program, dönemin ihtiyaçları doğrultusunda daha önceki programlarda yer almayan derslere de yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abadan, Y. (2006). Tanzimat Fermanı'nın Tahlili. Tanzimat (Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu) kitabı içinde (ss. 37), Ankara: Phoenix Yayınları.
- Alyot, H. (1947). Türkiye'de Zabıta. Ankara: Kanaat Basımevi.
- Alpan, H.(1940). Adli Bilgiler ve Tatbikatı. Ankara: Jandarmanın Genel Komutanlığı Matbaası.
- Atlı, C. (2020). Tek Parti Döneminde Jandarmanın Teşkilatının Durumu. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (3), 1901.
- Çakmak, B.(2018). İzmir Jandarmanın Mektebi (1907-1911). İ. H. Demircioğlu, A. Özcan ve Y. Yiğit (Ed.), Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarmanın kitabı içinde (ss.159), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Çermeli, A. (2000). Selanik'ten Jandarmaya Subay Okulu (1904-1937). Yedinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri I kitabı içinde (ss.163-186), Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Daban, M. (2018). Selanik Jandarmanın Zabıt Mektebi (1904-1910). İ. H. Demircioğlu, A. Özcan ve Y. Yiğit (Ed.), Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarmanın kitabı içinde (ss.174), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Demircioğlu, İ. H., Demircioğlu E. ve Genç İ. (2018). Jandarmanın Alay Mektepleri Öğretim Programları. İ. H. Demircioğlu, A. Özcan ve Y. Yiğit (Ed.), Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarmanın kitabı içinde (ss.120-123), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Demirel, F. (2018). Osmanlı Devleti'nde Jandarmanın Eğitimi: Selanik Vilayeti Jandarmanın Mektepleri. İ. H. Demircioğlu, A. Özcan ve Y. Yiğit (Ed.), Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarmanın kitabı içinde (ss.165), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), İ.MSM.134.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), İ. AS. 63.59.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 128.923.15.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 43.13.12.
- Düster, Tertip 1, Cilt:7, 2 Mart 1904, s. 1109-1168.

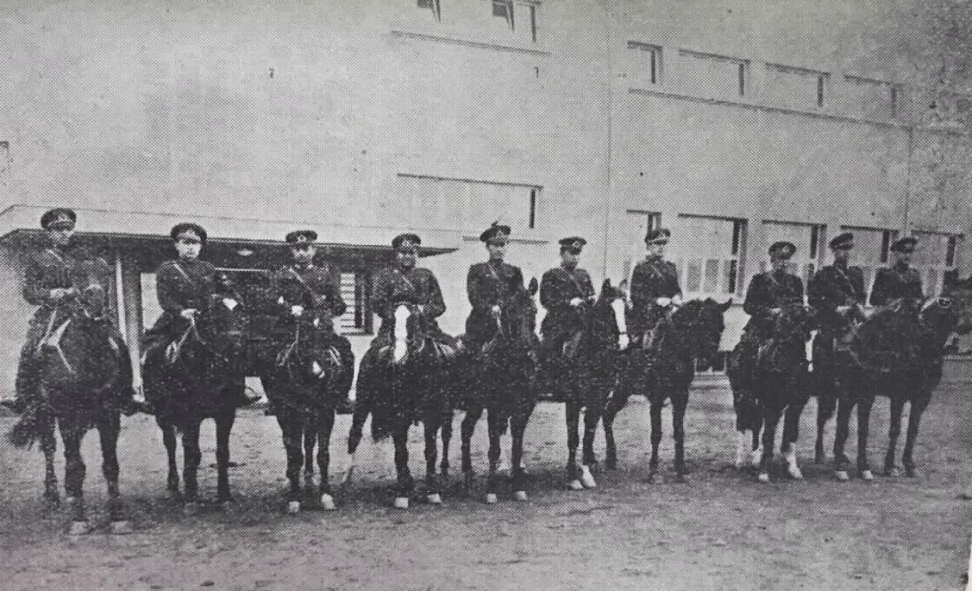
- Ergin, O. N. (1995). Mecelle-i Umur-i Belediye. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları.
- Erkmen, Z. (1947). Jandarma Subay Okulunun Açılış Töreni. Jandarma Mecmuası, 51, 5-7.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2012). How to Design and Evaluate Research in Education. New York: McGraw Hill.
- Halıcı, E. (2019). Değişim Sürecinde Osmanlı Jandarmasının Eğitim Meselesi (1839-1914). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.
- Işık, H. (1971). Rumeli Jandarmasının Tensik ve Islahı. Jandarma Dergisi, 78, 65.
- İnalçık, H. ve Seyitdanlıoğlu, M. (2006). Tanzimat (Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu). Ankara: Phoenix Yayınları.
- Jandarmanın Görev ve Yetkileri (2004). A.Z. Özgür. (Ed.), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Jandarma Meslek Bilimi Ders Notu (1982). E. Ateşoğlu. (Ed.), Ankara: Jandarma Okul Komutanlığı Matbaası.
- Jandarma Meslek Kitabı (1936). Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı Matbaası.
- Jandarma Okulu Subay Kısmı Müfredat Programı (1937). Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı Matbaası.
- Karal, E. Z.(2011). İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908-1918). Osmanlı Tarihi kitabı içinde (ss.414-424), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karcı, E. (2018). Üsküp Jandarma Karakol Kumandanları Mektebi (1904-1909). İ. H. Demircioğlu, A. Özcan ve Y. Yiğit (Ed.), Miras ve Değişim: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarma kitabı içinde (ss.128), Ankara: Berikan Yayınevi.
- Özbek, N. (2010). Osmanlı Taşrasında Denetim: Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Jandarma (1876-1908). E. B. Parker, İ. Akça (Ed.), Türkiye'de Ordu, Devlet ve Güvenlik Siyaseti kitabı içinde (ss.48) İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özcan, A.(2013). Zaptiye. TDV İslâm Ansiklopedisi içinde (Cilt:44, ss. 129).

- Özcan, A. (2013). Osmanlı Devleti'nde Jandarma Teşkilatı Kurulmasının Gündeme İlk Defa Gelişi (1839). *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 32 (53), 179.
- Resmi Gazete, Sayı:17985, 12 Mart 1983.
- Scott, D., Morrison M. (2005). *Key Ideas in Educational Research*. London: Continuum.
- Sönmez, A. (2013). Zaptiye Teşkilatı'nın Düzenlenmesi (1840-1869). *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 25(39), 201.
- Sönmez, A. (2020), Binbaşı Mehmed Kemal'in Eserine Göre Mahkeme-i Adalete Duhül Edilen İlk Kapı: Jandarma Karakolları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69), 484.
- TBMM Kanunlar Dergisi, Cilt:8, 18 Haziran 1930, s.7-10.
- Tekir, S. (2020). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Jandarma*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tongur, H. (1946). *Türkiye'de Genel Kolluk: Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi*. Ankara: Kanaat Basımevi.
- Törel, T. (2020). *Osmanlı Jandarmasının Mesleki ve Askeri Terbiyesi*. İstanbul: Hiper Yayın.

EK-A. 1937 Jandarma Subay Okulu'nda Fotoğrafçılık Dersi (Jandarma Mecmuası,1938, s.115-117)

EK-B. 1937 Jandarma Subay Okulu'nda Binicilik Dersi (Jandarma Mecmuası,1938, s.115-117)

TÜRK JANDARMA-POLİS TEŞKİLATLARININ YAKINSAMASININ MAKARENKO'NUN MODELİYLE TANIMLANMASI

Hüseyin SÜRÜCÜ*

Öz

Günümüzde örgüt ile işlenen suçların karmaşıklaşmasıyla devletin meşruiyetini sorgulanır hale gelmiştir. Bu soruna çözüm bulmak için devletler, kolluk kuvvetlerinde bazı düzenlemelere gitmişlerdir. Bazı devletler, iç güvenlik alanında polis merkezli tek kolluk kuvvetine dayalı bir sistemin gerekliliğini öne çıkarırken Türkiye gibi çoklu kolluk yapısına sahip olanlar, kolluk kuvvetlerinin işbirliğini vurgulamıştır. Bu çalışma, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün (EGM) ve Jandarma Genel K.ığı'nın (JGK) Türkiye'nin ihtiyaçları doğrultusunda kurulduğu iddiasındadır. Böylece her iki kurumun aynı görevi yapsalar da farklı bir anlayışa sahip olduğunu öne sürmekte ve kolluk kuvvetleri arasındaki işbirliği sonucunda oluşması muhtemel yakınsamaya odaklanmaktadır. Ayrıca çalışma yakınsamayı Makarenko'nun Suç-Terör Süreci'ndeki aşamalara benzerlik kurarak açıklamaktadır. Böylelikle Türkiye'de yürütülen kolluk kuvvetleriyle ilgili çalışmalara farklı bakış açısı sunma amacını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kolluk Kuvvetleri, Makarenko, Suç-Terör Süreci, Kolluk Yakınsaması.

THE DESCRIPTION OF THE CONVERGENCE OF THE TURKISH GENDARMERIE-NATIONAL POLICE ORGANIZATIONS BY THE MAKARENKO'S MODEL

Abstract

The legitimacy of the state has been questioned because of the crimes committed by the organizations getting complex. To come up with a solution to this problem, governments have made some arrangements in their law enforcement. In the area of internal security, while some states prefer bringing the necessity of a police-led mono system forward, others having multiple law enforcement structures like Turkey have emphasized the cooperation of law enforcement agencies. This paper claims that The Turkish National Police (TNP) and The Gendarmerie General Command (GGC) is set up in accordance with the needs of Turkey. Thus, although both institutions perform the same task, this paper claims to have a different understanding and focus on the convergence that may occur as a result of cooperation between law enforcement agencies. Also, the paper explains the convergence through the stages in the Makarenko's crime-terror continuum. Thus, it aims to serve a different perspective on the work that is carried out about law enforcement agencies in Turkey.

Keywords: Law Enforcement Agencies, Makarenko, Crime-Terror Continuum, The Convergence of Law Enforcement Agencies.

* Dr., Zorlu Tesis Yönetim A.Ş, Türkiye, hsurucu79@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9104-2529>.

GİRİŞ

Günümüzde örgütlü suçların¹ karmaşıklaşmasıyla devletin bu suçlarla mücadelede harcadığı enerji artmaktadır. Devlet, bu suçları işleyen örgütlerin etkinliğini sonlandıramadığı sürece kendi varlığını sorgulatır hale getirmektedir. Bu durumun hem vatandaş hem de devlet boyutunda çeşitli sonuçları olmuştur. Vatandaş boyutunda; bu suçların yarattığı iklim, sadece vatandaşın devlete olan güvenini örselememekte, suçtan mağdur olanların haklarını kanunla belirlenmiş yollar dışında aramalarına neden olmaktadır. Devlet boyutunda ise; bu tür suçlarla mücadelede etkin olamama durumu iki sonuca yol açabilecektir. Bunlardan ilki; devletin suçları önlemek için daha fazla önlem olarak özgürlük-güvenlik dengesini güvenlik lehine değiştirebilecek olmasıdır. İkincisi de suçla devamlı mücadele eden devlet kurumlarının örgütlü suçun karmaşık hale gelmesi sonucunda kendini mücadelede yetersiz görerek öğrenilmiş çaresizliğe düşmesi ve yozlaşabilecek olmasıdır. Bu durumda devlet sadece vatandaşın gözünde meşruiyetini kaybetmemekte aynı zamanda kendi bekasını sağlamada sorun yaşamaktadır. İşte gelinen bu nokta, devlette beka sorunu oluşturmaktadır. Sorunun iki yönü vardır. Birincisi; örgütlü suçların hızla karmaşıklaşması sonucunda devletin hızlı ve doğru cevap üretememesidir. İkincisi de ürettiği cevabın sorunu çözmeye yetersiz kalmasıdır. Çalışma da suçların karmaşıklaşmasının ve devletin de bu suçlara karşı harcadığı enerjinin artmasının nedenini, terör ve organize suç olgusunun ve bununla ilişkili aktörlerin (terör-suç örgütleri) karmaşık uyabilen sistem (Complex Adaptive System) olmasına rağmen kamu yönetiminde çalışanların indirgemeci bir bakış açısına sahip olarak bunu fark edememesi olduğunu savlamaktadır.

Terör ve organize suçta indirgemeci bir açıdan yaklaşıldığında gerçeklik kendisini oluşturan tüm bileşenlerden bağımsız sadece gözleme dayalı olarak tanımlanmaktadır (Hollis, 1994, s. 64). Tanım da algı, izlenim ve duyumlara göre yapılmaktadır (Makarenko, 2005, s. 4). Başka bir deyişle indirgemeci yaklaşım, mekanik neden-sonuç ilişkisine dayanmaktadır. Bu yaklaşım üç sonuca neden olmaktadır. Birincisi, aynı sebepler, her zaman ve her yerde aynı sonuçları doğurmaktadır. İkincisi, sebebi oluşturan güçler ile sonucu oluşturan güçler arasında denklik vardır. Üçüncüsü de sebep, her zaman ve her yerde sonuçtan önce gelmektedir (Lukacs, 2018, s. 106). Bhaskar (2018, s. 89)'ın deyimiyle metafizik

---

¹ Örgütlü suçun literatürde iki şekli mevcuttur. Birincisi terör örgütleri diğeri de organize suç örgütleridir. Çalışmada terör ve organize suçların yerine örgütlü suç terimi kullanılacaktır. Bu terim, iki örgütün de ilkel bir örgütlenmesi olan çete kavramının Osmanlı yazışmalarında yol kesen veya siyasi amaçları doğrultusunda komitaların çıkardığı yerli ve yabancılardan oluşan topluluk anlamında kullanılmasından dolayı tercih edilmiştir (Güneş, 2016, ss. 59–60). Bu kavramın kullanılması çalışmada yer alan karmaşık uyabilen sistem ve eleştirel realizm açısından da uygundur.

düzenlilik ilkesi ya da tekrarlanabilirlik, nedenlerle oluşturulan bir ilizyondur (Balcı, 2015, s. 43). Literatürde örgütlü suçların iki bileşenine ait yapılan tanımlara bakıldığında tamamının “operasyonel tanımlama” olması ve iki olguya ilişkin ortak bir tanımın olmaması bunu doğrulamaktadır. Bunun nedeni de tanımların olgulardan etkilenenler tarafından yapılması sonucu olguların yarattığı iklimin tanım yapanlar üzerindeki etkisi, olgulara maruz kalanların olgulara ilişkin her şeyin tanımda olmasını arzu etmesi ve tanımlarda kesin çizgiler çizilmesidir. Bu da tanımın sınırlı kalmasına ve tanımların ontolojik çerçevesinin zamana uygun olarak belirlenememesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu bakış açısıyla olgulara bakanlar, özneyi kendi içine kapatarak ne tanımladığı sınırların ötesini ne de sınırları haricinde objeyi etkilemek isteyenleri görmüştür.

Çalışmanın bakış açısı olan eleştirel realizmden bakıldığında gerçekliğin tanımlanması için üç boyutun beraberce tahlil edilmesi gerekmektedir. Birincisi, algı izlenim ve duyular; ikincisi, sahip olunan önceki deneyimler, reel durumun yarattığı eğilimler, halin şartları ve önceki deneyimler ile reelin yarattığı şartların ortamdaki diğer bileşenlerin süzgecinden geçmesi sonucunda oluşan yargıyı temsil eden fiili durum; üçüncüsü ise olguların/aktörlerin yapıları, yetenekleri/sınırlılıklarıdır. Çünkü Bhaskar (2018, ss. 213–215) 'a göre bilim ve bilimin konusu olanlar, dinamik bir süreç izlemektedir. Herhangi bir düzey, safha ya da anda kalındığında bir tanıma ulaşılabilmesi imkansızdır. Bu da dinamiklik için aktörler ve olguların karmaşık uyabilen sistem olması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Karmaşık uyabilen sistem tanımı gereği, kendi ürettikleri çıktıları ve çevrelerinde olanları kendi bekaları için bünyelerine girdi olarak alan ve bunları kendilerine uyarlayabilen sistemlerdir. Devamlı değişen, dinamik yapılarıdır. Böylelikle bu bakış açısıyla şeylerin dışına sınırlanmak ve bir bütünü görebilecek şekilde olgu/aktörlere bakmak mümkündür. Çalışma bu yüzden konusu olan iki olguyu (örgütlü suç ve kolluk), onunla ilişkili dört aktörü (teör-organize suç örgütleri ve polis-jandarma) ve bunların içerisinde yer alan çevreyi (evren) karmaşık uyabilen sistem olarak görmektedir. Çünkü bunların (olgu, aktörler) eylem sahalarının yayılması, yapılarındaki değişiklikler, hem olgu ve aktör hem de çevre düzeyinde karmaşılaşmaya neden olmaktadır. Bu sistemlerin özellikleri aşağıdaki gibidir (Ciliers, 1998, s. 3; Zohar, 2018, s. 18):

- Karmaşık uyabilen sistemler, bünyesinde kaotiktir. Dolayısıyla;
  - ✓ Çevreleriyle durmaksızın iletişim içerisindedirler.
  - ✓ Değişime karşı hassastırlar. Devamlı beka sorunu yaşamaktadırlar.
  - ✓ Risk ve hatalarla gelişirler.
  - ✓ Tabandan tepeye uzanırlar.

✓ Kendi kendilerini düzenleyerek değişken şartlarda en iyilerini ortaya koyarlar.

- Karmaşık uyabilen sistemler çok sayıda bileşen içermektedir. Bileşenler arasındaki ilişki her zaman somut ve tahmin edilebilir değildir (Buckley, 1968, s. 491).
- Karmaşık uyabilen sistemlerde, sistemin bugünü, geçmişiyile ilintilidir. Fakat geçmişte olanlar tam olarak çözülsün bile, bugünkü sistem üzerinde her birinin ne kadar payı olduğu bilinmemektedir.

Makarenko da bu çalışmanın yöntemi olan Suç-Terör Süreci kurgularken metodolojisini eleştirel realizme dayandırarak incelediği olguların, aktörlerin ve çevrenin karmaşık uyabilen sistem olduğunu örtük olarak kabul etmiştir. Makarenko çalışmasında, örgütlü suçun iki farklı bileşeni olan organize suç ve terör örgütlerini yaşayan bir organizma gibi düşünerek Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan yeni düzenin getirdiği belirsizliklerin örgütlerin varlığında beka sorunları doğurduğunu öne sürmüştür. Örgütlerin bunu aşmak için birbirlerinin yeteneklerinden işbirlikleri kurarak faydalandığını ve bunun sonunda iki tarafın birbirinden aldığı yetenekleri içselleştireceğini iddia etmiştir. Bu içselleştirme durumunda bu örgütler başkalaşmışlardır. Başkalaşmadan kasıt, aktörlerin ortaklıklar kurarak birbirlerinin davranışlarını ve kültürlerini kendi kültürleri içerisinde içselleştirmeleridir. Bu aşamada Makarenko yakınsama kavramını kullanarak iki örgütün birbirinin yerini almadığını kendi içlerinde dönüştüğünü ima etmektedir. Halk dilinde “üzüm üzüme baka baka kararır” atasözü bu durumu açıklamaktadır. Makarenko, tüm bunları da Suç-Terör Süreci çizelgesi üzerinde açıklamıştır.

Devletler yukarıda belirtilen meydan okumayı bertaraf etmek için özellikle iç güvenlik yönetiminde çeşitli reformlar yapmaktadırlar. Fakat bu reformlar yapılırken devletler, yapmış oldukları değişimlerde sorunların ortaya koyduğu algı, izlenim ve duymalara göre hareket etmektedirler. Bu durumda eleştirel realizmin gerçekliğinin diğer iki boyutu göz ardı edildiği değişimler için bütüncül bakış açısının uzağında kalmaktadırlar. Örneğin; 11 Eylül saldırıları sonrasında teröristleri tespit etmek ve tespit aşamasında oluşan insani hataları ortadan kaldırmak için yapılan veri madenciliği çalışmaları başarısızlığa uğramıştır (Cate, 2008, s. 471).

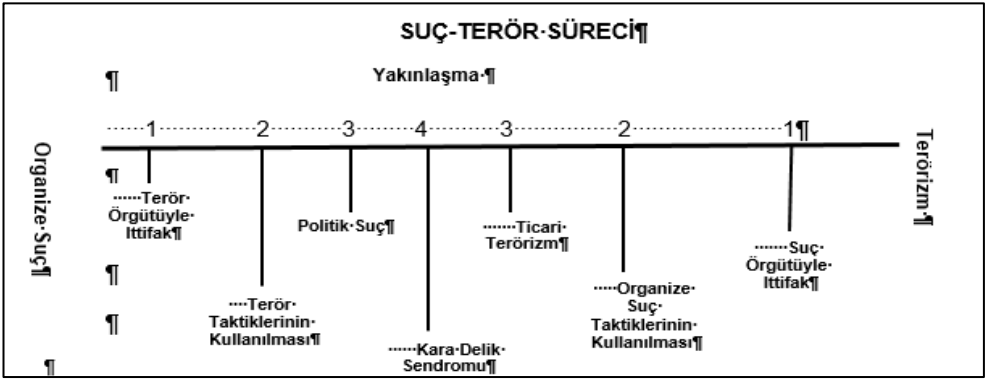
Aynı yaklaşım kolluk seviyesinde de geçerlidir. Örneğin; kolluk kuvvetleri kendi içlerinde istihbarat odaklı kolluk anlayışı, problem odaklı kolluk anlayışı gibi yeni yaklaşımlar benimsemesine rağmen; bu yaklaşımlar suçların karakter değiştirmesini engelleyememiştir. Bu da yeni yaklaşımların tek başına yeterli

olmadığının ve yönetim alanında da yenilikler yapılmasını gerekli kılmıştır. Yılmaz (2012, s. 25) da bunu desteklemektedir. Buna her ülkenin yaklaşımı farklı olmuştur. Genelde Anglo-Sakson kültürüne ve tek bir kolluk gücüne sahip ülkeler askerin polisleşmesi veya polisin askerleşmesi üzerinde dururken, Türkiye gibi birden fazla kolluk kuvvetine sahip ülkeler ise kolluk kuvvetlerinin işbirliğini savunmuşlardır (Pion-Berlin, 2010, ss. 114–123). Bu kapsamda çalışma, örgütlü suç evrenindeki iki olguyu temsil eden aktörlerin birbirleriyle işbirliği sürecini ve bunun sonucunu irdeleyerek, bu aktörlerle mücadele etmekle görevli aktörlere uygulamaktadır. Ayrıca bu çalışma, örgütlü suçlarla mücadelede tek kolluk yapılanmasına sahip ülkelerin yetersiz kalabileceğini ve işlevsel ve kültürel açıdan çoklu kolluk kuvvetine sahip ülkelerin daha avantajlı olduğunu değerlendirmektedir. Makarenko'nun süreci, kolluk yakınsama süreci olarak tekrar yapılandırıldığında, sürecin sonunda kolluk kuvvetlerini oluşturan teşkilatların birbirlerinin örgüt kültürlerini kendi bünyelerinde içselleştirebileceklerdir. Her iki teşkilatın, örgüt kültürleri farklı olsa da, kanunlarla belirlenmiş amaç ve Tablo-1'de geçmişlerinde geldikleri noktanın aynılığı nedeniyle bu durumun ileride oluşabilecek, devamlılığı olan bir işbirliği için yeter şart olabileceği değerlendirilmektedir. Çalışmada odak noktası Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) ve Jandarma Genel K.lığı (JGK)'dır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Makarenko'nun Suç-Terör süreci, karmaşık uyabilen sistemlerin özellikleriyle açıklanarak yapı, söküme tabi tutulmuştur. Böylelikle, aktörlerin dinamik bir sistem oldukları ortaya çıkarılmıştır. Bu sayede terör-organize suç örgütleri ile kolluk kuvvetlerinin algı ve izlenim bakımından benzetilebilme ihtimaline karşın gelmesi muhtemel bir eleştirinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda, EGM-JGK bileşenleri arasındaki yakınsamanın incelenmesine yönelik bir temel oluşturulmuştur. İkinci bölümde EGM-JGK yakınsaması iki alt başlıkta tartışılmaktadır. Birinci alt başlıkta Sürücü (2019, s. 145)'nün çalışmasındaki tablo üzerinden Türkiye'deki kolluk teşkilatlanmalarının sınırlılıkları ve benzer özellikleri üzerinden tekli kolluk yapılanmasının yetersiz kalabileceği, her iki teşkilatın işbirliği yaparak suçlarla etkili şekilde mücadele edebileceği ve iki kolluk kuvvetinin birbirinin ikamesi yerine tamamlayıcısı olduğu gösterilmiştir. İkinci alt başlıkta EGM-JGK yakınsama süreci, Makarenko'nun suç-terör süreciyle açıklanmıştır. Bu kapsamda çalışmada söküme uğrayan Makarenko'nun süreci, benzer dinamikler çerçevesinde JGK-EGM'ye uygulanmıştır. Sonuç bölümünde ise süreç, çevre ve aktörlerin özellikleri tanımlanarak kolluk kuvvetleriyle ilgili yapılan çalışmalara farklı bir bakış açısı sunulması hedeflenmiştir.

1. MAKARENKO SUÇ-TERÖR SÜRECİ

Makarenko çalışmasında, Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan yeni düzenin her iki aktöre sağladığı faydalar, küreselleşmenin katalizör etkisi ve her iki aktörün benzer tanımlayıcı özellikler taşıması nedeniyle, suç ve terör örgütlerinin birbirlerine yakınlaşarak yakınsadığını iddia etmektedir. Ayrıca bu yakınlaşma noktasında; organize suç örgütünün, terör örgütü karakteri gösterebileceğini, ya da terör örgütünün organize suç örgütü karakteri gösterebileceğini öne sürmektedir (Makarenko, 2004, ss. 129–130). Şekil 1’de gösterildiği gibi, Makarenko’nun bu sürecinde dinamik yapıya sahip kabul edilen terör-organize suç süreç çizgisinin sağ ve sol kenarlarında yer almıştır ve aktörler ise teorik olarak merkeze doğru birbirine yakınsamaktadır.

Şekil-1. Suç-Terör Süreci (Makarenko, 2004, s. 130-40)

İttifaklar; yakınsamanın birinci aşamasıdır. İttifaklar, karmaşık uyabilen sistemlerin kaotik yapısıyla ilişkilidir. Çünkü her iki aktörün kendini var eden etmenler farklıdır. Aktörlerin bu etmenlerden dolayı sınırlılıkları ve yetenekleri vardır. Aktörlerin ittifakı benimsemeleri için çevreyle iletişim halinde olmaları ve çevrede değişen koşullara sınırlılıkları ve yetenekleri çerçevesinde kendilerini uyumlandırmaları gerekmektedir. Bu uyumlandırmanın nedeni de çevredeki fırsatlardan yararlanmak ve riskleri azaltmaktır. Çünkü varlıklarının devamı buna bağlıdır. Bu ittifaklar; tek seferlik, kısa veya uzun süreli olabilmektedir. Her iki aktörün birbiriyle ittifak kurmasının amacı; bekarları için uzmanlık gerektiren faaliyetlerde tecrübeli olandan eğitim desteği almak ya da birbirlerine operasyonel destek sağlamaktır. İttifaklar kurulurken aktörler birbirini tamamlama yoluna gitmektedirler. Başka bir deyişle; iki aktör de birbirinden farklı oldukları ve birbirine benzeştikleri noktaların farkındadır. Bunu açmak gerekirse; 1990’lı yıllara kadar iki aktör arasındaki metodların benzerliğine rağmen, kolluk bu iki aktörü

farklı ve birbirinden ayrı olarak değerlendirmiştir (Larsson, 2007, s. 163). Ayrımın nedeni; bu iki aktörün kendi davranışsal farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Bunlardan ilki; aktörlerin amaçlarıdır. Terör örgütlerinin siyasi veya ideolojik amaçları vardır. Fakat organize suç örgütlerinin amacı; genel olarak mevcut düzen içerisinde maddi kâr elde etmek veya mevcut düzenin temsilcileri üzerinde konumlarını güçlendirmektir. İkincisi ise aktörlerin, işledikleri suç sahiplenmesindeki farklılıktır. Terör örgütleri, organize suç örgütlerinin aksine, devletin ve toplumun ilgisini çekmek istemektedirler. Çünkü yaptıkları eylemler, onların propagandasıdır. Bu sebeple yaptıkları eylemleri üstlenme eğilimine sahiptirler. Fakat aynı durum, organize suç örgütleri için geçerli değildir. Çünkü organize suç örgütü, devletin dikkatini az çektiği ölçüde başarılıdır. Üçüncüsü ise; her iki aktörün uyguladıkları şiddet, şiddetin hedefi ve yarattığı psikolojik etkidir. Terör örgütleri için şiddet, propaganda aracıdır. Bu sebeple şiddetin hedefinde; kolluk, üst düzey devlet yetkilileri ve siyasilerin yanında, uygulanan şiddetin psikolojik etkisini artırmak için masum halk da vardır. Organize suç örgütleri ise, şiddeti genelde örgüt içi disiplini sağlamak, farklı suç örgütleri arasındaki çıkar çatışmaları, korkutma, yaralama ve öldürme amaçlı olarak kullanmaktadır. Bu tip örgütlerin kullanmış olduğu şiddet, genellikle suç dünyası, örgütün kendi üyeleri, tanık ve mağdurlarla sınırlı olduğundan, kullanılan şiddetin psikolojik etkisi, terörist örgütlerin uyguladığı şiddetin yarattığı psikolojik etkiden daha azdır (Baharçipek, 2010, s. 28; Gupta, Horgan ve Schmid, 2009, ss. 123–126; Stohl, 2008, ss. 60–61; Urhal, 2009, ss. 456–459). Bu ayrımlardan ötürü; bunların faaliyetlerinin önlemesi için yapılan emniyet ve asayiş planlarında iki aktör farklı konumlandırılmıştır. Fakat her iki aktör, benzer noktalara da sahiptir. Her iki örgütün de sahip olduğu bu özellikler şunlardır (Hesterman, 2009, s. 31):

- Her iki aktör de; esnek bir yapıya sahiptir. Böylece, aktörler dikkat çekmemek için taktik değiştirebilme ve yasal alanlarda faaliyet gösterebilme özelliği kazanmıştır.
- Her iki aktör âdemimerkeziyetçi yapı veya hücre yapılanmasına sahiptir. Bu özellik örgüte liderini veya lider kadrosunu kaybettiğinde, işlevini kaybetmeme özelliği kazandırmıştır.
- Her iki aktör; sahip oldukları ideolojik görüş veya benimsedikleri fikirlere dayalı olarak faaliyetlerde bulunmaktadır.
- Her iki aktör; teknolojiyi kendilerine eleman kazandırmak ve elemanları arasında güvenli iletişimi sağlamak amacıyla kullanmaktadır.
- Her iki aktör; kendi doğasında dinamik ve yayılmacıdır.

- Her iki aktörün bünyesinde olan elemanların ortak özelliği; sisteme karşı duyulan öfkedir.
- Her iki aktör, aşırı şiddet kullanma taraftarıdır. Bu şiddet, kanuna ve devletin kolluk güçlerine yönelik aşağılayıcı faaliyetleri ve insan hayatına veya onuruna yönelik saygısızlığı da içermektedir.
- Her iki aktöre de katılım kolaydır. Katılım için gerekli olan ve kullanılan insan iradesi, örgütten ayrılma aşamasında giriş aşamasına göre etkin değildir.

Aktörler kurdukları ittifaklarda yukarıda sayılan benzerliklerini kullanarak etkinliklerini artırma yoluna gitmişlerdir. Fakat bunun için uzlaşma sahip olmak zorundadırlar. Bu yüzden kurulan ittifaklar, genelde tabandan tepeye doğru ilerlemektedir. Tabandan kasıt, lider seviyesinde olmayan ufak işbirlikleridir. Örnek olarak; El-Kaide terör örgütü, bedeli karşılığında kendi militanlarını saklaması için organize suç örgütü olan Camorra'dan destek alması bu yönde değerlendirilmelidir (Forst, 2009, s. 31; Hesterman, 2009, s. 31). Bu Camorra'yı El-Kaide'nin destekçisi yapmamaktadır. Burada ittifak ihtiyaca göre ortaya çıkmıştır. İlişkinin boyutu, muhtemelen en alt düzeydedir. Başka bir deyişle Camorra ve El-Kaide liderler seviyesinde bu konuda anlaşmamıştır. Fakat bu benzer ya da farklı bir işbirliğinin iki aktör arasında uzun dönemde tepe yöneticileri arasında yapılmayacağı anlamına gelmemektedir. Böylelikle, tabanda başlayan ilişki, birbirlerine ne kadar uyumlu olduklarını sınama fırsatı sunmaktadır. İlişkinin uzunluğu, genelde aktörleri oluşturan bileşenler ve örgütlü suç evrenindeki eğilimle doğrudan orantılıdır. Çünkü hem aktör hem çevrede hiçbir şey homojen yapıda değildir. Dolayısıyla, ilişkinin uzunluğunu, ittifakın örgüt içerisindeki bileşenlerinin nasıl bir tepki vereceği, bunun kurulacak olan ittifak üzerindeki etkisi ve içinde bulunulan evrenin tepkisi belirlemektedir.

Operasyonel Taktikler; iki aktörün ittifak etmesi sonucunda birbirlerinden öğrendikleri taktikleri, kendi faaliyetlerinde uygulamaya başlamalarıdır. Bu, sürecin ikinci aşamasıdır. Bu durum, birlikte evrim kavramıyla açıklanabilmektedir. Birlikte evrim, iki aktörü oluşturan bütün bileşenlerin ister çevre, ister ittifak veya bunları oluşturan alt bileşenler olsun hepsinin birbirlerini etkileyerek değiştiklerini ve bir şeye evrildiklerini söylemektedir (Baum ve Jitendra, 1994, s. 380; Porter, 2006, ss. 480–482). Dolayısıyla iki aktör birbirinden öğrenmeye başlayarak ve faaliyetleri esnasında öğrendiklerini tekrar ederek, örgütlerince bunun benimsenmesinin önünü açmaktadır. Bu aşamada suç örgütlerinin terör taktiklerini kullanmasındaki genel amaç, işleyen kanuni prosedürü etkilemeye yönelikken; terör örgütlerinin organize suç taktiklerini kullanmasındaki amaç, devletin dikkatini kendilerine ve faaliyetlerine çekmemektir.

Motivasyonel Yakınsama; suç-terör sürecinde varılan en son noktayı göstermektedir. Birlikte evrimin sonuçlandığı ve iki aktörün de birbirinin düşüncesini ve kültürünü içselleştirerek başkalaştığı yerdir. Bu noktada bazı terör ve organize suç örgütleri, aynı anda hem terör, hem de organize suç karakterini açıkça ortaya koyabilmektedir. Organize suç örgütleri siyasal amaç ve terör örgütleri gelir elde etmek için suç işlemekte ve bunlar her iki aktörün yapısında bir olumsuzluk oluşturmamaktadır. Tam aksine aktörlerin bileşenlerince kabul görmektedir. Örneğin; günümüzde Meksika'daki bir uyuşturucu karteli, terörist yöntem olarak bilinen bombalı araç metodunu kullanıp şiddetini kolluk kuvvetlerine yöneltirken (Harwood, 2010), terör örgütleri de organize suç faaliyetinden para kazanmaktadırlar (JGK, 2019, ss. 23–29). Fakat literatüre göre, aktörlerden en fazla etkileneni, terör örgütleri olmuştur. Çünkü organize suç örgütünün terörist yöntemler kullanması, devletin yetkili makamları tarafından organize suç örgütünün, terör örgütü olarak tanımlanmasını sağlamamaktadır. Devlete göre; terörist yöntemler kullanan organize suç örgütünün amacı, işleyen kanuni prosedürü engellemektir (Stohl, 2008, s. 62). Başka bir deyişle, organize suç örgütünün amacı; siyasi değil, maddi bir kazanç sağlamaktır. Fakat terör örgütleri için aynı şey düşünülmemektedir. Motivasyonel yakınlıkta organize suç örgütünün ne kadar terör örgütü olduğu ve terör örgütünün ne kadar organize suç örgütü olduğunun tespiti aktörlerin bugünü, geçmişiyle ilintili olduğundan imkansızdır. Ayrıca her iki aktörün süreç sonrasındaki durumlarına dönüş yapmaları olanaksızdır. Bu da sürecin geri dönüşsüz eylemlerden oluştuğunun kanıtıdır.

Kara Delik Sendromu; Makarenko'ya göre, suç-terör sürecini hızlandıran çevre olarak tanımlanmıştır. Eleştirel realizmin gerçekliğinde kara delik sendromu, sahip olunan önceki deneyimler, reel durumun yarattığı eğilimler, halin şartları ve önceki deneyimler ile reelin yarattığı şartların ortamdaki diğer bileşenlerin süzgecinden geçmesi sonucunda oluşan yargıyı temsil eden fiili durumdur. Bu anlayışta çevre de karmaşık uyabilen sistemdir. Makarenko Suç-Terör Süreci'ni yapılandırırken örgütlü suç evrenine ait iki farklı aktörü bir araya getiren çevredeki değişkenleri Berlin Duvarı'nın yıkılması sonrası bu tür örgütlerin arkasındaki devlet desteğinin azalması ve küreselleşmenin katalizör etkisi olarak belirlemiştir (Makarenko, 2005, ss. 174-176). Bunu da çalışması özelinde benzeşmeye yol açan bir fırsat penceresi olarak görmüştür. Çünkü çevrenin etkisi örgütlü suç evreninin iki farklı aktörünün birbirleriyle ilişkisinin artmasına ve farklılaşmasına, hatta bunların kabuk değiştirmesine neden olduğuna dair literatürde ortak kanı vardır (Rollins, Wyler ve Rosen, 2010, ss. 1–5; Roth, 2010, s. 45; Roth ve Sever, 2007, s. 901; Stohl, 2008, s. 60; Wang, 2010, s. 11).

Bu evre irdelendiğinde; karadelik sendromu, aktör davranışları üzerindeki değişime ilişkin ipuçları doğasında barındırmaktadır. Bu ipuçlardan ilki; aktörler, bu ortamda hem birbirinin rakibi hem de müttefikidir. İkincisi; aktörler arası ilişkinin kabulü ve içselleştirilmesi için geri bildirim kaçınılmazdır. Bunun sonunda aktörler ve çevre çıktıkları kendilerine girdi kabul ederek ve varlıklarının devamı için kendilerini birbirlerine göre değiştirmektedirler. Dolayısıyla bu durum, hem aktörleri hem de çevreyi karmaşık uyabilen sistem yapmaktadır. Makarenko da bu gerçekliği örtük olarak kabul ederek eleştirel realizm çerçevesinde aktörleri terör suç sürecine yerleştirerek literatüre katkı yapmıştır.

Suç-Terör Sürecinde aktörlerin geldiği noktayı Hegel'in dile getirdiği aşkınlık olarak görmek de mümkündür. Bu aşkınlığın sebebi sürecin doğası gereği bünyesinde hem dönüşümcü hem de faydalanmacı (exploitation) bir değişimi barındırmasıdır. Süreç, dönüşümcüdür. Çünkü aktörler, hemen her şeyi baştan aşağıya yeniden tasarlamaktadır. Temel algı ve normlar değiştirilmektedir. Bu sebepten dolayı; değişim genelde deneme yanılma yoluyla gerçekleşmektedir. Bu yüzden organizasyona dahil olanlar sahip olduklarını, kendilerine yol gösteren alt sistemlerini, inançlarını tekrar düzenlemek zorundadır. Bunun için aktörün bünyesindeki bileşenlerin güçlü yanlarını bulup ortaya çıkarmak gerekmektedir. Böylelikle; içselleştirme kolaylaşacaktır. Çünkü güçlü yanlara odaklanmak içselleştirmeyi kolaylaştıran faydalanmacı bir harekettir. Faydaların öne çıkarılması aktör bünyesinde olası olumsuzlukları azaltmaktadır. Örneğin sürecin ittifak aşamasında aktörler birbirini seçerken ittifak ettiği aktörün kendi eksikliği giderecek özelliği olmasına dikkat etmektedir. Bunun için aktörlerin yeni bir açıdan bakma ve sorgulama yeteneğine sahip olması yeterlidir. Süreç sonunda yani motivasyonel yakınlaşmada aktör bir başka evreye geçerken mevcut varlığını anlık yitirmekte ve oluştuğu yeni evrede kendi geçmişinden parçalar taşıyarak aşkınlasmaktadır. Bu yüzden örgütlü suçla mücadele edenler, indirgemeci bakış açısı çerçevesinde örgütlü suçun geçmişinden getirdiği parçalara bakarak onun değiştiğini kabul ederken dönüştüğünü daha geç anlamaktadırlar. Bu durum güvenlik alanında bir boşluk oluşturmaktadır. Örneğin Fethullahçı Terör Örgütünün (FETÖ) ülkenin dini istismar eden örgütlerle mücadele kapsamında uygulanan politikalardan kendini farklı konumlandırarak sıyrılmıştır. FETÖ'nün farklı konumlandırılmayla siyasal ve sosyal zeminde kendine yer bulması sebebiyle karar alıcılar, örgütün değiştiğini varsayarak onları dini istismar eden diğer örgütlerden farklı değerlendirmişlerdir. Bu durum benzeri örgütlerle mücadelede bir güvenlik boşluğu oluşturmuştur. Fakat FETÖ'nün amacı için dönüştüğü 15 Temmuz 2016 günü hain kalkışmayla anlaşılmıştır. İşte bu ve benzer güvenlik boşluklarını gidermek amacıyla çalışma, güvenlik evrenindeki aktörlerin işbirliği sürecini Türkiye özelinde açıklamaya çalışmıştır.

2. KOLLUK YAKINSAMASI

2.1. Türkiye'deki Kolluk Teşkilatlanmasının Benzerlikleri ve Sınırlılıkları

Türkiye'de kolluk teşkilatlarının görev ve yetkileri incelendiğinde temel amaçları can, mülk ve hayat kalitesinin güvenliğini sağlamaktır. Sürücü (2019, s.145) çalışmasında söz konusu teşkilatların tarihçesindeki gelişimi ve mevcut kanunlardaki düzenlemeleri inceleyerek aşağıdaki Tablo-1'i oluşturmuştur.² Sürücü (2019, s. 145)'nin tablosunda 2803 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinde yer alan görev sahalarının belirlenmesinde belediye sınırları içerisinde hem EGM'nin hem JGK'nın görevlendirilebileceğine yönelik hüküm Türkiye'de bir istisna teşkil ettiğinden Tablo-1'de yer almasa da, bu kanun maddesinin takip eden bölümde belirtildiği gibi "Kolluk Yakınsama Süreci"nin yasal altyapısını teşkil edebileceği değerlendirilmektedir.

Tablo-1. Jandarma ve Emniyet Arasındaki Ortak Noktalar (Sürücü, 2019, s. 145)

TEŞKİLATLAR	KÖKEN	KANUNİ- TEMEL	BENZERLİK	GÖREV-ALANI	GÖREVLERİ		
					Mülki	Adli	Askeri
JANDARMA	Ordu	Fransa	Var	Belediye- sınırları- dışı	Var	Var	Seferber- lik- ve- savaş- halinde- Gnkur.B şklığı- talep- etmesi- halinde- r
EMNİYET				Belediye-sınırları			

Tablo-1'e indirgemeci bir bakış açısıyla bakıldığında, aynı görevlere sahip iki farklı kolluk kuvveti göze çarpmaktadır. Bu bakış açısında kolluk kuvvetleri birbirinin ikamesi olarak görülmektedir. Bunun nedeni de kolluk kuvvetlerini

² Tabloda EGM'nin doğrudan askeri görevi bulunmamasına rağmen 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun 12. Maddesi gereği dolaylı olarak görev verilebilmektedir. Söz konusu madde, EGM personelinin Genelkurmay emrine girmesinin yasal dayanağını teşkil etmektedir. 12. Madde *Seferberlik ilanıyla birlikte (...) (1) seferberlik ilan edilen bölgelerde Cumhurbaşkanınca görevlendirilen komutanlar, kendi sorumluluk bölgelerinde Cumhurbaşkanınca belirlenen yetkileri kullanır. (1) Bu komutanlar, genel güvenlik, asayiş ve kamu düzeninin sağlanması ve devam ettirilmesi, hava ve deniz limanları ile hudutların kontrolü, yıkıcı faaliyetlerin önlenmesi ajanların ve kaçakların aranıp bulunması için lüzumu tedbirlerin tespitiyle bu faaliyetlerin icrasında mülki makamlar ile işbirliği yapar ve gerektiğinde kolluk kuvvetlerini emrine alır.*

karmaşık uyabilen sistem olarak görülmemesidir. Hatta bu bakış açısı paralelinde ülkenin birden fazla kolluk kuvvetinin nedenleri sorgulanmadan çoklu kolluk yapısı, başlangıçta kontrol ve koordinasyon, hesap verilebilirlik ve emir komuta gibi çeşitli problem sahalarının nedeni olarak görülmüştür. Konuyla ilgili olarak MEHTAP, KAYA ve DPT tarafından hazırlanan planlarda konu üzerinde buldukları çeşitli saptamalar bu yargıyı doğrulamaktadır. Raporlar incelendiğinde:

- MEHTAP Raporunda, jandarmanın zamanındaki ikili işlevsel yapısına çeşitli maddelerde atıfta bulunarak, ortaya çıkan karmaşık duruma binaen “...amaç ile kurulmuş olan ve aynı görevleri yerine getiren, ortak birçok birim, araç, bina, tesis vs.ye sahip bulunan polis ve jandarma teşkilatının birleştirilmesi gerektiği tezini ortaya çıkarmaktadır (TODAİE, 1966, s. 140).” cümlesiyle iki teşkilatın birleştirilmesi ortaya atılmıştır.
- KAYA raporundaki çeşitli maddelerde ise; jandarmanın ikili işlevsel yapısından kaynaklanan sivil otorite ve gözetimindeki eksikliklere vurgu yapılmıştır. Bu durumun iç güvenlik yönetiminde görevli teşkilatlar arasındaki işbirliğine yönelik olumsuz bir durum yarattığı üzerinde durulmuştur (TODAİE, 1991).
- DPT tarafından hazırlanmış olan kalkınma planlarında iç güvenlik yönetiminden sorumlu İçişleri Bakanlığı’nın JGK ve EGM ile koordineli çalışacak bir yapıya kavuşturulmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Özellikle Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında hazırlanan “Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik” raporunda

“İç güvenlik ve asayişten sorumlu olan Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Jandarma Genel Komutanlığının ortaya çıkardığı gereksiz ikileme son vermek, koordinasyonsuzluğu ve harcamaları önlemek ve hizmete etkinlik kazandırmak için, Jandarma Genel Komutanlığının silahlı kuvvetlerle ilişkisi kesilerek iki güvenlik kuvvetinin birleştirilmesi yolu araştırılmalıdır. Sınır, kıyı ve kara sularının güvenliğini sağlama görevleri yurdun savunma hizmeti içinde olduğundan bu görev orduya devredilmeli ve böylece jandarma amirlerinden dileyenler orduya, dileyenlerin de yeni sivil zabıta teşkilatına geçmeleri sağlanmalıdır (DPT, 2001, s. 19)” denilerek MEHTAP raporundaki gibi JGK’nın silahlı kuvvetlerle ilişkisinin kesilmesi ve her iki teşkilatın birleştirilmesinin yollarının aranması tavsiye edilmiştir.

Tablo-1’in indirgemeci yorumunun sonucu olarak ortaya konan problem sahaları, iki teşkilattan birinin lağvına yönelik gayretlere de zemin hazırlamıştır.

Fakat Türkiye özelinde teşkilatların birinin lağv edilerek birleştirilmesinin kültürel ve işlevsel olmak üzere iki yönden irdelenmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki, kolluk kuvvetlerinin ait oldukları ülkenin özgün koşullarından bağımsız ele alınamayacağı gerçeğidir. Sosyolojik olarak her toplumun kendine özgü ağırlık noktaları vardır. Bu noktalar oluşturulurken kullanılan malzeme yani ağırlık noktasını oluşturan temeller toplumlara göre değişiklik göstermektedir (Mardin, 2017, s. 35). Türk Polis ve Jandarma Teşkilatları da Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki Fransız İhtilali nedeniyle imparatorluk topraklarındaki merkez-çevre kopukluğunun yönetilememesi sonucunda baskıcı ve merkezi bir ihtiyaca cevaben, zamanın merkezi devlet yapısını güçlendirmeye çalışan Fransa'nın uygulamalarından örnek alınarak kurulmuştur. Dolayısıyla; bugünkü bürokrasi anlayışının, bürokratik düzendeki dengenin ve onun bir parçası olan kolluk yapılanmasının kuruluş amaçlarının temeli de buna dayanmaktadır (Levy, 2009, ss. 151–152; Özbek, 2008, s. 62). Bunun sonucunda; Türkiye'de iç güvenlik bürokrasisinde bir kurumun denklemden çıkarılması sonucunda kuruluş amacı “kontrol” olan bir diğer kurum, lağıvıdan sonra boşluğun yerini doldurmak isteyeceğinden muhtemelen güç birikim riski ortaya çıkacaktır. Çünkü yukarıda bahseldiği üzere indirgemeci anlayış iki kurum arasında bir fark görmemekte; bunları, birbirinin ikamesi olarak algılamaktadır. Bu durumda tek kalan kolluk kuvveti, oluşturulma safhasında toplumun mükemmel düzenini sağlama amacı taşıdığından, bütün bürokrasi genelinde kurgulanan dengenin bozulma ihtimalinin artacağı değerlendirilmektedir.

İkincisi de genelde kolluk kuvvetlerinin görevi, liberal toplum kuralları çerçevesinde ticaret ve mülkiyet hakkını korumak ve sağlıklı işletilmesine engel olan suçları belirlemek ve önlemek olsa da (Ergut, 2009, s. 57; Neocleous, 2014, ss. 97–102), jandarma ve polis teşkilatlarının kurulma nedenleri birbirinden ayrışmaktadır. Polis teşkilatı, literatüre bakıldığında şehrin sınırları belli olduktan sonra şehrin içerisinde oluşacak olan asayiş ve güvenliği bozucu etmenleri engellemek maksadıyla kurulmuştur. Şehrin sınırlarının olması, şehrin içini dışına göre daha düzenli yapmaktadır. Bir bakıma şehrin kendisi, dışına göre düzen adacağı gibi değerlendirilmesi hatalı bir çıkarım değildir. Polis de o düzen adacağını korumak amacıyla oluşturulmuş bir kurumdur. Jandarma teşkilatı gibi birimler ise, şehir dışında kırsal alanda, daha çok şehre göre göre düzensizliğin hâkim olduğu yerlerde, düzensizliğin yönetilmesi veya bir düzen kurulması için gerekli şartların oluşturulabilmesi amacıyla kurulmuştur. Başka bir deyişle, polis düzenin içinde suçun düzeni bozmasına engel olmak için jandarma, görece suçun kolay işlenebildiği yerde düzeni tesis etmek için oluşturulmuştur.

Tablo-1'e eleştirel realizm açısından bakıldığında; kolluk kuvvetleri, karmaşık uyabilen sistemlerdir. Bu görüşe göre kolluk algı izlenim ve duyumlara göre benzer işler yapsa da kolluk kuvvetlerinin sahip olduğu önceki deneyimler, kanunlarla belirlenmiş kuruluş amaçları ve bunun oluşturduğu eğilimler, her ikisinin kendi kurumsal kültürleri ve önceki deneyimler ile reelin yarattığı şartların kendi kültürleriyle harmanlanması sonucu olaylara farklı yaklaşımları her iki kurumun kendi yeteneklerini ve sınırlılıklarını oluşturmuştur. Örneğin; bunlardan en göze çarpanı her iki kurumun kuruluş amaçları ve amaçlarına uygun olarak tarih boyunca kullanılmasıdır (Emsley, 1999, ss. 2-3; Luc, 2009, s. 21). Bu, iki kurumun benzer görevleri ifa etmesine rağmen kültürlerinin farklı yetenek ve sınırlılıklara sahip olması demektir. Turgut (2014, ss. 43-45) da çalışmasında jandarma teşkilatının gerekliliğini öne çıkarırken farklı yetenek ve kültürlerin zenginliğine ve değişen şartlar altında devlete esneklik kazandıracakını vurgulamıştır.

2.2. Kolluk Yakınsama Süreci

Güvenlik ortamının giderek karmaşık hale geldiği noktada kolluk açısından, üç çözüm göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki, iki kurumun lağvı ve yerlerine yeni bir kolluk teşkilatının kurulmasıdır. İkincisi de kolluk kuvvetlerinden birinin lağvı sonrasında lağv edilenin diğerine katılmasıdır. Her iki fikir de indirgemeci bir yargının sonucu olduğundan çalışmanın özünü çatışmaktadır. Çünkü çalışma, çoklu kolluk yapılanmasının gücünü, sinerjiye dayandırmaktadır. Başka bir deyişle kolluk kuvvetlerinin gücü, kendisini oluşturan birimlerin toplam kuvvetinden fazladır. Ayrıca çalışma tekli kolluk yapılanması teşkilini karmaşıklaşan güvenlik ortamında yetersiz kaldığını da iddia etmektedir. Hatta Fukuyama şehir dışı gibi değerlendirilebilecek yerlerde yani düzensizliğin hâkim olduğu alanlarda yürütülecek projelerde jandarma benzeri kuvvetlere olan ihtiyacı belirtirken jandarmanın sahip olduğu bu yetenekleri örtük olarak kabul etmektedir (Fukuyama, 2008, ss. 355-359). Üçüncüsü de indirgemeci bakış açısı sebebiyle kolluk teşkilatları birini ya da tamamının lağvı yerine, kolluk teşkilatlarının sahip olduğu bilgi ve birikimden her bir kolluk teşkilatının kendi kimliğinin korunması yoluyla bir işbirliğini gerekli kılmaktadır. Bu sayede kolluk kuvvetlerinin elde edeceği değerlendirilen kazanımlar aşağıya çıkarılmıştır.

- Her iki kolluk, kendi güçlü yanlarını sergileme fırsatına sahip olacaktır. Böylelikle iki teşkilatın farklılığı ortaya çıkarılarak ikisinin de gerekliliği anlaşılacaktır.
- Kolluk teşkilatlarının oluşturdukları sinerjiyle ortaya çıkan ortak aklın sonucunda suçun çözümü veya etkisinin azaltılması kolaylaşacaktır.

- Yapılan iş, her iki teşkilatın farklı örgüt kültürleri nedeniyle belli düzeyde kontrol ve koordinasyon gerektirdiğinden teşkilatların kendi işleri arasında öncelik kazanacaktır.
- Bu işbirliği içerisinde görev alan personel, farklı örgüt kültürleriyle beraber çalışması sonucunda elde ettiği deneyimleri kendine uyarlayarak kendisini yetiştirmek için bir fırsat elde edecek ve bu personelin problem çözme yeteneğini de olumlu yönde etkileyecektir.
- İşbirliği içerisindeki teşkilatlar, yeni tecrübeler kazanacağı gibi toplum önündeki var olma gerekçelerini kuvvetlendireceklerdir.

Yukarıdaki maddelere bakıldığında kolluk kuvvetlerinin ve personelinin elde edeceği kazanımlarla, suçların değişen karakteri karşısında devletin bekasını koruyabilme fırsatı elde edeceği değerlendirilmektedir. Fakat bu noktada kolluk kuvvetleri arasındaki işbirliğinin işbölümü mü yoksa eklemleme mi olacağı konusu öne çıkmaktadır. İndirgemeci açıdan işbirliğine bakanlar açısından, oluşturulacak işbölümünü sosyolojik açıdan işbölümü değil bir eklemleme olarak görme ihtimali vardır. Durkheim (2014, s. 89)'e göre, eklemleme, birleşme iki imgenin benzerliğinden doğarsa olmaktadır. Fakat polis ve jandarma her ne kadar aynı görevi icra ediyor gibi gözükse de yani imgeler arasında bir benzerlik söz konusuysa da, temelde işlevsel ve kültürel farklar nedeniyle her ikisi birbirinden farklıdır. Dolayısıyla; oluşturulacak işbirliğinde eklemleme yerine işbölümüne gidecekleri değerlendirilmektedir. Buradaki işbölümünde en dikkati çeken nokta, bileşenlerin dayanışma içine sokulmasıdır. O zaman akla “Türkiye’deki mevcut kolluk örgütlenmesi böyle bir yapılanma için uygun mudur?” sorusu gelmektedir. Bu çalışmanın soruya vereceği cevap “Evet”tir. Cevabın nedenlerinden biri, Jandarma ve Emniyet teşkilatlarının benzerliklerini ortaya koyan Tablo 1 ile açıklanabilir. Söz konusu tablo, tekli kolluk yapısına geçilmesi için indirgemeci bakış açısından bir neden verse de eleştirel realizm açısından bakıldığında da, iki kurumun benzer noktalara sahip olması nedeniyle birbirleriyle mevcut yapıları içerisinde kolaylıkla işbirliğine girebileceğine de göstermektedir. İkincisi de 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 10. maddesinin buna yasal dayanak oluşturmasıdır. Çalışma da bu minvalde söz konusu işbirliğini, Makarenko'nun suç-terör sürecinin söküme uğratarak kolluk teşkilatlarına uyarlanabileceğini göstermek gayretindedir. Bu kapsamda dinamik yapıya sahip iki aktör, çizginin sağ ve sol kenarlarında konumlandırılmıştır; aktörler ise, teorik olarak merkeze doğru birbirine yakınlaşarak yakınsamaktadır.

Söz konusu sürecin birinci aşaması, iki aktör arasında ittifak kurulmasıdır. İttifakın amacı, çevredeki fırsatlardan yararlanmak ve riskleri yumuşatmaktır.

Çünkü varlıklarının devamı buna bağlıdır. Bu ittifaklar tek seferlik, kısa süreli veya uzun süreli olmaktadır. Kurulan ittifaklar, ilk başta kendi kendini örgütlenme şeklinde ortaya çıkmaktadır. PKK'nın sözde kırsala dayalı savaş konseptine karşı geliştirilen TSK-JGK-EGM birliklerinin ortak operasyonları buna örnektir. Dandeker (2017, ss. 405–406), bu tür yapılanmalara “rıza dayalı koalisyonlar” demektedir. Başlangıçta kurulan ittifaklar, kişisel gayretlere dayansa da ilerleyen dönemlerde kurumsallaşması ihtimal dâhilindedir. İttifakların kurumsallaşması, aktörlerin birbirlerini tamamlayan/tamamlama kabiliyetlerine, sahip oldukları kültürlerin yakınlığına, belirledikleri nihai hedeflerin uyumluluğuna ve içinde buldukları eko-sistemdeki paylaştıkları risk seviyelerine bağlıdır (Brouthers, Lance ve J. Wilkinson, 1995, s. 18). Ayrıca başlarda indirgemeci bakışın gereği olarak her aktör, kendi kurumları içerisinde karşılaşılan problemlere yönelik benzer teşkilatlanmaya gitmeleri, ittifak anında aktörlerin anlaşmasını kolaylaştırmıştır. Bunun da ilerideki muhtemel kurumsallaşmaya olumlu yansıtacağı değerlendirilmektedir. Örneğin; her bir aktörün teşkilat yapısında terör ve kaçakçılıkla ilgili bir birimi vardır. Bunların varlığı, ittifakın seviyesinin; eğitim ve bilgi paylaşımından, ortak operasyona kadar geniş bir yelpazede olmasına yardım edeceği değerlendirilmektedir.

Sürecin ikinci aşaması, her iki aktörün kendine has taktik ve tekniklerinin, kurulan ittifaklar sonrasında diğer aktör tarafından kendi faaliyetlerinde uygulanmasıdır. Bu aşama, aktörlerin birlikte evrilerek, kendi içlerinde değişmeye başladığı andır. Başka bir deyişle; her aktör, suçla mücadele ederken, kurumsal bekaları gereği daha önce ittifak sırasında öğrendiği taktik ve teknikleri kendi bünyesine girdi olarak kabul etmektedir. Böylelikle; operasyona yönelik taktiklerin içselleştirilmesi muhtemelen aktörde kültür değişimini başlatacaktır. Bu süreç devam ettirildiği takdirde; aktörler, sadece personelin birbirlerini anlayabilecekleri ortak dile sahip olmayacaklar aynı zamanda Makarenko'nun motivasyonel yakınlaşmasında olduğu gibi kendi sınırlılıklarının ötesine geçerek zihinsel anlamda kültürlerini dönüştüreceklerdir. Başka bir deyişle kolluk yakınsaması olacaktır. Bunu açmak gerekirse; bu sürecin devamında aktörler, bağımsız fakat birbirlerine bağlı iki değişken halini alacaklardır. İşte bu nokta; her iki aktörün kalıcı iş birliği altında çalışmaya hazır ve yetkin olduğu son noktadır.

Kara delik sendromu, kolluk kuvvetlerinin birbirine yakınlaşmasını hızlandıran ortamı anlatmak için kullanılmaktadır. Bu kapsamda işbirliği Türkiye özelinde hızlandıran sebep güvenlik ortamının karmaşıklaşmasına yol açan değişkenlerin birbirleriyle etkileşimi, küreselleşme, nüfus artışı ve göçle beraber düzensiz şehirleşmeye yol açmıştır. Bunun sonucunda düşük sosyo-ekonomik statü, etnik

heterojenlik ve parçalanmış aileler yaygınlaşmış; yerel düzeyde zayıf arkadaşlık bağları oluşmuş ve yeterince gözetlenemeyen ergen gruplar artmıştır. Bu durum suçun karmaşıklaşmasını ve geçişkenliğini hızlandırmıştır. Kolluk kuvvetlerine ait sorumluluk alanlarının kalın çizilmesi ve aktörlerin bunu içselleştirerek indirgemeci anlayışla görev alanı dışında kalanları kendine ait görmemesi bir güvenlik boşluğu oluşturmuş ve bu boşluk örgütlü suçun aktörlerince istismar edilmiştir. Dolayısıyla kolluk kuvvetinin aktörleri kendi sorumluluk alanlarında zorlanmışlardır. Örneğin; EGM'nin raporu incelendiğinde, asayiş olaylarında %14, organize suç örgütleriyle ilişkili faaliyetlerden biri olan kaçakçılıkla mücadelede operasyon sayısında ise %42 oranında artış olduğu görülmektedir. (EGM, 2017, ss. 16–20). Benzer bir durum jandarma sorumluluk sahası için de geçerlidir. JGK raporu incelendiğinde; asayiş olaylarında %13, uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında %39, akaryakıt kaçakçılığı olay sayılarında %58 ve organize suç olaylarında %60'lık artışlar mevcuttur (JGK, 2017, ss. 17–40). Suç artışlarında farklı faktörlerin etkisi olsa bile aktörlerin yetersiz kalması da faktörlerden biridir.

Güvenlik boşluğu kavramının bu aşamada irdelenmesi çalışmanın anlaşılması bakımından önemlidir. Bu boşluğun önceden öngörülememesi ya da dikkate alınmamasının temeli, mekanik neden-sonuç ilişkisinden doğan hatalı çıkarımdır. Bu çıkarım, şehirleşmeyle beraber kırsalın da şehir kültürüne evrileceğine ve kırsalın şehrin kendi düzeni içinde yer bulacağına dayanmaktadır. Bunun sonucunda, polis teşkilatı kurumsal ve kentsel bir olgu olarak öne çıkmış ve kolluk kuvvetleri polis teşkilatına indirgenmiştir (Özbek, 2009, s. 6). Başka bir deyişle; literatürde polis merkezli tekli işlevsel yapı fikri öne çıkarılmıştır (Göktepe, 2008, s. 42; Yılmaz, 2011). Özellikle kolluk kuvvetlerine ilişkin bilimsel dil ve anlatıda referansların Anglo-sakson ağırlıklı olması nedeniyle, jandarmanın şehirleşen toplumlarda artık önemini yitirebileceği fikrinin yanında MEHTAP, KAYA ve DPT tarafından hazırlanmış Kalkınma Planları da bu görüşü olumlamıştır. Fakat bugün için tekli işlevsel yapıyı savunanların öne sürdükleri nedenler ortadan kalkmıştır. Çünkü 15 Temmuz 2016 sonrasında yapılan 668 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile jandarma teşkilatının sadece tanımındaki “askeri kolluk” ibaresi değişmemiş; aynı zamanda Genelkurmay Başkanlığı ile olan bağı tamamen kesilmiştir. Jandarmayla ilgili değişikliklerle iç güvenlikte emir komuta birliğinin yanında iç güvenlikten direkt sorumlu teşkilatlar, bir bakanlık altında toplanarak koordinasyon sorunu da çözülmüştür.

Şekil-2. Kolluk Yakınsama Süreci

Karadelik sendromu, değişikliğinin ve belirsizliğin devamlı olduğu bir yerdir. Bu noktanın olumlu tarafı, aktörler açısından içinde yaratıcı keşifler için değişim ihtiyacını barındırmasıdır (Zohar, 2018, s. 19). İşte ortaya çıkan bu değişim ihtiyacı, normal zamanlarda öngörülemezdir. Zaten Burns (2004: 440) de söz konusu değişim ihtiyacının kriz durumlarında belirgin hale geldiğini söyleyerek bunu teyit etmektedir. Çünkü anomaliler, uyumsuzluklar bilimde her zaman boldur. Ama olağan dönemlerde hakim paradigma, hazır bir reçete sunduğundan ondan vazgeçilmesi zordur (Lakatos, 2017, s. 222). Bu reçete zamanla dogmalaşmakta ve hakim paradigma çevrenin karmaşıklığı ve kuramdaki değişkenlerin birbirleriyle artan bağımlılığı sonucunda, bunalıma sürüklenerek kendi sonunu getirmektedir (Feyerabend, 2017, ss. 252–253). Başka bir deyişle, kontrol altına alınamayan değişkenlerin birbirlerini etkilemesi sonucunda meydana gelen değişimler, hakim düşüncüyü bunalıma sokarak, devletin bekası ve vatandaşın beklentileri arasındaki dengeyi bozmaktadır. Bunun yarattığı gerilim de değişimi daima tetiklemektedir. Başka bir deyişle; çevre kendini her daim yenilemekte ve kolluk kuvvetleri için örgütlü suçlarla mücadelede etkileşimli ileriye dönük bir hareketi zorunlu kılmaktadır. Bu yollardan biri de çalışmanın özünü oluşturan jandarma ve polis teşkilatlarının işbirliği içerisinde çalışmasıdır. Bu işbirliğinin güvenlik boşluğunda Kolluk Yakınsama Süreci çerçevesinde ilerlemesi muhtemeldir (Şekil-2). Bu sayede kolluk kuvvetlerinin risk/tehditlere bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşarak çözüm üretmeye çalışma şansı olabileceği değerlendirilmektedir. Fakat tüm bunlara rağmen indirgemeci bakış açısını savunanlar, özellikle hızlı şehirleşmeden

kaynaklı heterojenliğin farkındadırlar ve bu durumun bir tehdit oluşturduğu bilinmektedir (Sampaio, 2018). Burada tehdit, heterojenliğin şehir hayatı içerisinde merkez-çevre kopukluğuna yani güvenlik boşluğuna yol açmasıdır. Bununla mücadele için indirgemeci bakış açısını savunanlar, polisin askerleşmesi kavramını öne çıkarmaktadır. Bu kavram, ABD Başkanı Roosevelt'in bilinçli olarak savaş erki fikrini polis erki kavrayışının üzerine inşa etmesine dayanmaktadır. Bir bakıma kendisi polis memurlarını “savaş meydanındaki askerler” olarak ve polis erkinin amacını “suça karşı bitip tükenmeyen bir savaş durumu” olarak tanımlamıştır (Neocleous, 2014, ss. 273–274). Söz konusu kavram, sonuçları açısından uluslararası literatürde tartışılmaktadır. Hatta Hobsbawm (2008, s. 141), polisin teröristlerle karşılaşmasının polisin askerleşmesini cesaretlendirdiğini fakat öldürmek için ateş edilmesinin de masum ve kaçınılmaz kurbanlar ortaya çıkaracağını iddia etmektedir. Çünkü polisin kuruluş amacı, temelde sınırları belli olan şehri korumaktır. Burada belirsizlik ihmal edilebilecek seviyededir. Fakat askeri kavramı, doğası gereği belirsizlikle mücadeleyi ön plana çıkarmaktadır. Polisin geçmişte edindiği bilgilerde bu husus yer almamaktadır. Dolayısıyla; bilinmeyen ve yeni bir özellik kazanıldığında bir örgütün ona alışması ve içselleşmesi zaman alacaktır. Bu arada geçecek zaman zarfında bunun topluma yansması ise polisin gereğinden fazla şiddet kullanması olmuştur (Bates, 2017). Örneğin; 2014 yılında ABD’de Michael Brown isimli bir gencin öldürülmesi sonucu çıkan olaylarda, polisin ağır askeri nitelikli silahları sivil halka karşı kullanması sonucunda, Bill Clinton döneminde kolluk kuvvetlerine askeri nitelikte silahları elde edebilme imkânı tanıyan yasa tekrar düzenlenmiştir. Yasa düzenlendikten sonra kolluk kuvvetlerinin paletli zırhlı araçlar, süngü, bomba atar, elli kalibreden büyük silahlar ve mühimmatları elde etmesi yasaklanmıştır (Delehanty, Mewhirter, Welch ve Wilks, 2017, ss. 1–2). Söz konusu yasanın çıkarılma maksadı, uyuşturucu kartelleriyle mücadelede kolluk teşkilatlarına destek verilmesi (Radil, Dezzani ve McAden, 2016, s. 2) olsa da; orta ve uzun vadede istenmeyen sonuçları ortaya çıkmıştır.

SONUÇ

Terör-suç örgütlerine kanun koyucunun indirgemeci bakış açısıyla bakması kolluk kuvvetleri üzerinde, üç farklı davranışa yol açmaktadır. Bunlardan ilki, terör-organize suç karmaşık uyabilen bir sistem olduğundan sahip olunan eski mevcudiyetini değişmiş olanda da barındırmaktadır. Fakat kolluk kuvvetleri ya da yasa koyucu bunları karmaşık uyabilen bir sistem olarak görmediğinden, onlardaki değişimi ve dönüşümü tam olarak algılamamaktadır. İkincisi, kolluk bugünün

ortamını açıklamak için elde ettiği verileri indirgemeci ve geçerliliğini yitirmiş yöntemlerle işlemek suretiyle elde ettiği sonuçlar üzerinden değerlendirerek riskleri/tehditleri kapsamlı bir şekilde ele alamamaktadır. Üçüncüsü ise; kolluk kuvvetlerinin, risklere/tehditlere bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşarak çözüm üretmeye çalışmasıdır. Yukarıdaki ilk iki davranış indirgemeci düşüncenin ürettiği davranışlardır. Fakat çalışma üçüncü davranışa odaklanarak hem örgütlü suç aktörlerini hem de kolluk kuvvetlerini karmaşık uyabilen sistem olarak görmektedir. Bu yüzden çalışmaya eleştirel realizm penceresinden bakılmıştır. Eleştirel realizmde gerçeklik, algı izlenim ve duyumlara ek olarak; sahip olunan önceki deneyimler, reel durumun yarattığı eğilimler, halin şartları ve önceki deneyimler ile reelin yarattığı şartların ortamdaki diğer bileşenlerin süzgecinden geçmesi sonucunda oluşan yargıyı temsil eden fiili durum ile olgu/aktör yapılarının, yeteneklerinin/sınırlılıklarının beraberce tahlil edilmesinden oluşmaktadır. Bu minvalde Makarenko da örgütlü suça ait aktörlerin nasıl birbiriyle etkileşerek karmaşıklaştığını Suç-Terör Süreci adını verdiği modelle açıklama yoluna gitmiştir. Bunun için her iki aktörün örgütlü suç evreninde yaşamlarının devamı için birbiriyle nasıl etkileşime geçerek farklılaştığını ortaya koyarken, onları yaşamak isteyen bir sistem olarak görmüştür.

Bu çalışma da aynı yöntemi, kolluk evreninin iki farklı aktörü üzerinde uygulamıştır. Çalışma yapılandırılırken amaç, kolluk kuvvetlerini ve örgütlü suçu işleyenleri algı ve izlenim açısından eşit göstermek değildir. Çalışma kolluk kuvvetlerinin de örgütlü suçları işleyen örgütler gibi karmaşık uyabilen bir sistem olduğunu göstermiştir. Terör-Suç Sürecindeki modelde var olan evreleri de karmaşık uyabilen sistemlerin birbirine yaklaşarak yakınsamasını açıklayan bir örüntü dizisi olarak görmüştür. Dolayısıyla söz konusu evrelerin Kolluk Yakınsama Süreci modelinde de geçerliliği çalışmada gösterilmiştir.

Her iki model irdelendiğinde; bunların, geri-dönüştürsüz süreçler içeren, deterministik olmayan, doğrusal olmayan dinamiğe sahip, kendi kendine yapılanan ve enerjik olarak açık sistemler olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların her biri birbirleriyle ilişkili özelliklerdir. Bunları tek tek açıklarsak;

- Geri dönüşsüz süreçlerden kasıt bunların tek bir olaya ve olaylar zincirine indirgenememesidir. Süreç içerisinde fiili durum, yapılar, ve yetenekler devamlı değişerek dönüşmektedir. Çevreye verilen algı ve izlenim devamlı değişmektedir. Bunun sonucunda onu ortaya çıkan koşullar kaldırılrsa bile olgu veya aktör tekrar başlangıç noktasına geri dönememektedir. İndirgemeci bakış bu durumu göz ardı ederek, kolluk kuvvetlerinin sorumluluk sahasında yetersiz kalmasını telafi etmek

amacıyla istihbarata odaklı kolluk anlayışı, problem odaklı kolluk anlayışını öne çıkarmış ve bünyesinde farklı yapılanmalara gitmiştir. Fakat bu durum suçların değişimini engelleyememiştir. Çünkü Makarenko'nun benzeşmesinde görüldüğü üzere, her iki örgütün benzeşmesi onların farklı şekilde yansımaya ve algılanmasına neden olmuştur. Aynı durum kolluk kuvvetlerinin birbirine yakınsamasında da geçerlidir.

- Çalışmanın özü, olguların ve aktörlerin dinamik sistemler olmasına dayanmaktadır. Bunun nedeni onları oluşturan farklı bileşenlerin sonuçlarından meydana gelmiş olmalarıdır. Örneğin; Türkiye özelinde kolluk kuvvetleri Fransa'dan esinlenerek kurulmasına rağmen, her iki kolluk kuvveti temelde işlevsel ve kültürel açıdan farklıdır. Dolayısıyla bu durum aktörler üzerinde yapılması planlanan değişimlerin neden olduğu sonuçların önceden tahmin edilememesine yol açmaktadır. Zaten Makarenko'nun modelinde ve kolluk yakınsamasında ittifakların kısa, orta ve uzun vadeli olmasının, birbirlerinden öğrendikleri taktik ve tekniklerin tamamının örgütler tarafından içselleştirilememesinin temel nedeni de budur. Zaten ittifakların uzun vadeli olması, aktörlerin birbirlerini tamamlayan/tamamlama kabiliyetlerine, sahip oldukları kültürlerin yakınlığına, belirledikleri nihai hedeflerin uyumluluğuna ve içinde buldukları eko-sistemdeki paylaştıkları risk seviyelerine bağlıdır. Olguların ve aktörlerin deterministik olmamasına bir örnek de kolluk yakınsama süreci içerisinde kara delik sendromunda indirgemeci görüşü destekleyenlerin polisin askerleşmesini öne sürmesidir. Fakat bu kavram, sonuçları açısından uluslararası literatürde bile tartışılmaktadır.

- Olguların ve aktörlerin içerisinde yer aldığı evren doğrusal hareket etmeyen dinamik bir yapıdadır. Özellikle her iki modelde Kara Delik Sendromu bu yapıya bir örnektir. Bu sendrom içerisinde her olgu ve aktör birbirinin hem rakibi hem de müttefikidir. Hayatta kalabilmek için birbirlerinden devamlı bir şey öğrenmek zorundadırlar. Makarenko çalışmasını bu temel üzerine kurmuştur. O farklı iki aktörün şartlar gereği, birbirleriyle etkileşime geçerek kendilerini ileri taşıyacakları süreci modellemiştir. Bu sayede aktörlerin birbirinden öğrendikleriyle kendilerini nasıl karmaşıktırdıklarını açıklamaya çalışmıştır. Burada aktörler birbirinin hocası olurken benzeştikleri nokta da birbirlerinin rakibi konumunda olma ihtimali vardır.

- Makarenko'nun ve bu çalışmadaki modellerde ittifaklar, kendi kendine yapılanan bir sistemdir. Çünkü İttifak ihtiyaca göre ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın giderilmesi için dışarıdan bir güç, ittifakın yapılması için baskı oluşturmamıştır.

Her bir aktörün ittifak kurma ya da kurmama tercihi bakidir. Zaten Dandeker de buna “rızaaya dayalı koalisyonlar” sözünü kullanarak örtük olarak buna katılmaktadır.

- Olgu ve aktörlerin enerjik olarak açık olması demek onların çevresiyle devamlı iletişim halinde olmalarını ve buna göre kendi bekaları için hem kendi içlerinde hem de var olduğu çevrede meydana gelen değişikliklere tepki göstererek kendini uyumlandırmasıdır. Buna “birlikte evrim” denmektedir. Fakat sistemin doğrusal olmaması nedeniyle bütün değişkenler aynı ölçüde bundan etkilenmemektedir.

Özetle; çalışma Türkiye'nin özellikle örgütlü suçlarla mücadelesinde kolluk kuvvetlerinin birlikte çalışmasının gerekliliği vurgulayarak bunu nasıl gelişebileceği yönünde bir bakış açısı sunmaktadır. Bu kapsamda Türkiye özelinde işlevsel ve kültürel açıdan farklı olan kolluk kuvvetlerine sahip olunması avantajdır. Her iki kolluk kuvveti, deterministlerin gördüğü gibi birbirinin ikamesi değil, aksine suçların değiştiği bu zaman zarfında birbirinin tamamlayıcısıdır. Dolayısıyla, kolluk kuvvetlerinden birinin lağv edilmesinin hata olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Baharççek, A. (2010). Radikalleşmenin Önlenmesi ve Terörle Mücadele Üzerinde Demokratikleşmenin Rolü. M. Sever, H. Cinoğlu, ve O. Başbüyük (Ed.), *Terörün Sosyal Psikolojisi* (ss. 25–39). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Balcı, A. (2015). Knowledge, Repetition and Power in Ibn-Al-Arabi's Thought: Some Preliminary Comments on Methodology. *All Azimuth*, 4(1), 39–50.
- Bates, A. (2017). Militarization Makes Police More Violent. Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2018, <https://www.cato.org/blog/militarization-makes-police-more-violent>
- Baum, J. A. C., ve Jitendra, V. S. (1994). Organization-Environment Coevolution. J. A. C. Baum ve V. S. Jitendra (Ed.), *Evolutionary Dynamics of Organizations* (ss. 379–402). Oxford: Oxford University Press.
- Bhaskar, R. (2018). *Gerçekçi Bilim Teorisi*. Ankara: Akılçelen Kitaplar.
- Buckley, W. (1968). Society as a Complex Adaptive System. W. Buckley (Ed.), *Modern Systems Research for the Behavioral Scientist* (ss. 490–513). Chicago: Aldine Publishing Company.
- Cate, F. H. (2008). Government Data Mining: The Need for a Legal Framework. *Harvard Civil Right-Civil Liberties Law Review*, 43(2), 435–489.
- Ciliers, P. (1998). *Complexity and Postmodernism: Understanding complex systems*. London and New York: Routledge.
- Dandeker, C. (2017). 21'inci Yüzyıl İçin Esnek Güçler İnşa Etmek. G. Caforio (Ed.), *Askeri Sosyoloji* (ss. 405–416). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Delehanty, C., Mewhirter, J., Welch, R., ve Wilks, J. (2017). Militarization and Police Violence: The Case of the 1033 Prog. *Research and Politics*, 4(2), 1–7.
- DPT. (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara.
- Durkheim, E. (2014). *Toplumsal İşbölümü* (2.Basım). İstanbul: Cem Yayınevi.
- EGM. (2017). *Emniyet Genel Müdürlüğü 2017 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara.
- Ergut, F. (2009). Polis Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve. N. Levy, N. Özbek, ve A. Toumarkine (Ed.), *Jandarma ve Polis: Fransız ve Osmanlı Tarihçiliğine Çapraz Bakışlar* (ss. 38–63). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

- Forst, B. (2009). *Terrorism, Crime and Public Policy*. (New York: Cambridge University Press.
- Fukuyama, F. (2008). *Ulus İnşası*. İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Göktepe, Y. (2008). *Seçilmiş AB Ülkelerinin Polis Teşkilatlarının Yapı ve İşleyişleri Bağlamında Türk Polis Teşkilatının Yeniden Yapılanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Güneş, A. (2016). *Osmanlı Gayrinizami Harp Doktrini: Eşkya Takibi ve Çete Muharebeleri Talimnamesi (1909)- Yüzbaşı Ömer Fevzi Bey*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Gupta, D. K., Horgan, J. ve Schmid, A. P. (2009). Terrorism and Organized Crime: A Theoretical Perspective. D. Canter (Ed.), *The Faces of Terrorism: Multidisciplinary Perspectives* (ss. 123–136). West Sussex, UK: John Wiley ve Sons Ltd.
- Harwood, M. (2010). Bomb Adds Dark Precedent to Juarez Narco-War. Erişim tarihi: 20 Aralık, 2010, www.securitymanagement.com/news/car-bomb-adds-dark-precedent-juarez-narco-war-007399?page=0%2C0
- Hesterman, B. J. L. (2009). Gangs, Organized Crime & Terrorist Groups: A Threat Assessment at The Crossroads. *The Counter Terrorist*. 28-34.
- Hobsbawm, E. (2008). *Küreselleşme, Demokrasi ve Terörizm*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Hollis, M. (1994). *The Philosophy of Social Science: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- JGK. (2017). *Jandarma Genel Komutanlığı 2017 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara.
- JGK. (2019). *Jandarma Genel Komutanlığı 2019 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara.
- Larsson, J. P. (2007). Organized Criminal Networks and Terrorism. *Countering Terrorism and Insurgency in the 21st Century: International Perspectives* (ss. 163–177). Westport: Praeger Security International.
- Levy, N. (2009). Polislikle İlgili Bilgilerin Dolaşım Tarzları: Osmanlı Polisi için Fransız Modeli mi? N. Levy, N. Özbek ve A. Toumarkine (Ed.), *Jandarma ve Polis: Fransız ve Osmanlı Tarihçiliğine Çapraz Bakışlar* (ss. 146–170). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Lukacs, J. (2018). *Modern Çağın Sonu* (İ. Kapaklıkaya, Çev.). İstanbul: Ketebe.

- Makarenko, T. (2004). The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism. *Global Crime*, 6(1), 129–145. <https://doi.org/10.1080/1744057042000297025>
- Makarenko, T. (2005). *The Crime-Terror Continuum: Modelling 21th Century Security Dynamics*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of Wales, Aberystwyth.
- Mardin, Ş. (2017). Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri. M. Türköne ve T. Önder (Ed.), *Şerif Mardin Bütün Eserleri 6* (ss. 35–77). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Neocleous, M. (2014a). *Savaş Erki, Polis Erki*. Ankara: NotaBene Yayınları.
- Neocleous, M. (2014b). *Savaş Erki Polis Erki* (1. Basım). (S. Aydaş, Çev.). Ankara: NotaBene Yayınları.
- Özbek, N. (2008). Policing the Countryside: Gendarmes of The Late 19th-Century Ottoman Empire (1876-1908). *International Journal of Middle East Studies*, 40(1), 47–67.
- Özbek, N. (2009). Tarih yazıcılığında Güvenlik, Kurum ve Pratiklerine İlişkin Bir Değerlendirme. N. Levy, N. Özbek ve A. Toumarkine (Ed.), *Jandarma ve Polis: Fransız ve Osmanlı Tarihçiliğine Çapraz Bakışlar* (ss. 1–20). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Porter, T. B. (2006). Coevolution as a Research Framework for Organization and the Natural Environment. *Organization and Environment*, 19(4), 479–504.
- Radil, S. M., Dezzani, R. J. ve McAden, L. (2016). Geographies of U.S. Police Militarization and the Role of the 1033 Program. *The Professional Geographer*, 69(2), 1–11.
- Rollins, J., Wyler, L. S., ve Rosen, S. (2010). International Terrorism and Transnational Crime: Security Threats, U.S. Policy, and Considerations for Congress. In *Congressional Research Service* (Vol. 7–5700).
- Roth, M. P. (2010). Global Organized Crime: A Reference Handbook. In *Energy*.
- Roth, M. P. ve Sever, M. (2007). The Kurdish Workers Party (PKK) as Criminal Syndicate: Funding Terrorism through Organized Crime, A Case Study. *Studies in Conflict & Terrorism*, 30(May 2002), 901–920. <https://doi.org/10.1080/10576100701558620>

- Sampaio, A. (2018). Rapid Urbanization is A Risk to Global Security. Erişim tarihi: 8 Eylül 2018, <https://www.citylab.com/solutions/2018/07/rapid-urbanization-provides-a-breeding-ground-for-war/564038/>
- Stohl, M. (2008). Networks, terrorists and criminals: The implications for community policing. *Crime, Law and Social Change*, 50, 59–72. <https://doi.org/10.1007/s10611-008-9120-x>
- Sürücü, H. (2019). *Örgütlü Suçlarla Mücadelede Matris Organizasyon*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Milli Savunma Üniversitesi ATASAREN, İstanbul.
- TODAİE. (1966). *Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi Raporu - Merkezi Hükümet Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri-*. Ankara.
- TODAİE. (1991). *Kamu Yönetimi Araştırması*. Ankara.
- Turgut, K. (2014). Askeri Statülü Kolluk Birimleri Üzerine Bir Değerlendirme. *İdarecinin Sesi*, (163), 42–45.
- Urhal, Ö. (2009). *Küreselleşen Dünyada Güvenlik*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Wang, P. (2010). *The Crime-Terror Nexus: Transformation , Alliance , Convergence*. 6(6), 11–20.
- Yılmaz, S. (2011). *Türkiye'deki İç Güvenlik Yapılanmasında Değişim İhtiyacı ve Güvenlik Yöneticilerinin Değişime Yönelik Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

POLİS ALIMLARINDA FİZİKSEL UYGUNLUK TESTLERİ: AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE UYGULAMALARI

Mustafa KARATAŞ*

Öz

Polisin fiziksel performansı insan hayatı açısından kritik öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Türkiye’de polis alımlarında kullanılan fiziksel uygunluk testlerinin mevcut uygulamalarının neler olduğunu analiz etmektir. Betimsel bir amaca yönelik tasarlanan bu çalışmada veriler, polis alımlarında yetkili kurumların internet sayfalarındaki işe alım ilanlarından tarama yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre, fiziksel uygunluk bileşenlerinden kas gücü/dayanıklılık ve kardiyovasküler dayanıklılık testlerini uygulayan ülkeler çoğunlukta. Ayrıca, çeviklik/sürat ve koordinasyon/beceri testlerinin de tercih edildiği gözlemlenmiştir. Fiziksel uygunluk bileşenlerinden olmamasına rağmen yüzme testlerini uygulayan ülkeler de bulunmaktadır. Alanyazında el kavrama kuvvetinin tabanca atış isabet oranlarına katkısı ortaya koyan araştırmalar bulunmasına rağmen, ülkelerden sadece İtalya’nın el kavrama kuvveti testini polis alımlarında tercih ettiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, polis işe alımlarında temel seviyede fiziksel uygunluk bileşenlerinin tercih edildiği görülmektedir. Polis işe alımlarında, polislik mesleğine özgü becerilerin de değerlendirilmesinin eğitim maliyetlerinin azaltılmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Fiziksel Uygunluk, Polis İşe Alımları

PHYSICAL FITNESS TESTS IN POLICE RECRUITMENTS: APPLICATIONS IN THE EUROPEAN UNION AND TURKEY

Abstract

The physical performance of the police is vitally critical for human life. The purpose of this study is to analyse the actual physical fitness test used in police recruitment in the European Union member states and Turkey. In this study, which was designed for a descriptive purpose, the data was obtained by using the scanning method from the recruitment announcements on the websites of the authorized institutions for police procurements. According to the data obtained, the countries that apply muscle strength/endurance and cardiovascular endurance tests of physical fitness are among the majority. It has also been observed that agility/speed and coordination/skill tests are also preferred. Although there are no physical fitness components, there are also countries that apply swimming tests. Although there are studies in the literature that indicate the contribution of the hand grip force to the gun shot rate, it was observed that only Italy is the only country preferred the hand grip force test in police procurements. As a result, it is seen that basic physical fitness components are preferred for police recruitments. It can be claimed that evaluating the skills specific to the police profession in police recruitments will contribute to the reduction of training costs.

Keywords: European Union, Physical Fitness, Police Recruitments,

* Dr., Amasya Üniversitesi, Suluova Meslek Yüksekokulu, Mülkiyeti Koruma Güvenlik Bölümü, mustafa.karatas@amasya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9001-4040>

GİRİŞ

Polisin mesleki performansı insan hayatı ile doğrudan ilişkilidir ve kritik öneme sahiptir. Polis, kendisinin, meslektaşının veya vatandaşların can güvenliğini tehdit eden şahıslarla karşılaşabilir (Anderson, Litzenberger ve Plecas, 2002, s. 400). Ansızın gelişen olaylara müdahale etmek ve teçhizatını etkin kullanabilmek için fiziksel güce gereksinim duyabilir. Etkin olmayan bir müdahale polisin, şüphelinin veya kamunun zarar görmesine yol açabilir (Kayıhan ve Ersöz, 2010, s. 68; Nibbeling, Oudejans, Cañal-Bruland, van der Wurff ve Daanen, 2013, s. 1877; Orr, Pope, Stierli ve Hinton, 2017, s. 1).

Crowson (2015), polisler için fiziksel uygunluğu, yüksek efor ve zorlanma sonrasında hızlı bir iyileşme ile güç, zindelik ve çok az yorulma ile temel polislik görevlerini yerine getirme yeteneği olarak tanımlamıştır. Fiziksel efor gerektiren görevler sırasında ve sonrasında, polis memurunun iyi muhakeme ile en iyi kararları verebilmesi önemlidir. Güvenlik personeli, fiziksel olarak zorlu ve tehlikeli olabilecek benzersiz çalışma fonksiyonuna sahiptir. Polisin bu fonksiyonları yerine getirme kabiliyeti, kendisinin ve kamunun can güvenliğini etkileyebilir. (Crowson, 2015)

Polisin fiziksel uygunluk düzeyi ve buna bağlı performansı, kendi güvenliği ile birlikte kamu güvenliği için de çok önemli bir unsurdur (Muirhead ve diğerleri, 2019, s. 1). Polis görevleri yüksek stres ve fiziksel baskı altında gerçekleşebilir. Polisler, görevini yerine getirirken üst düzeyde dayanıklılığa, sürate ve kuvvete ihtiyacı bulunmaktadır (Bonneau ve Brown, 1995, s. 158). Bu yetenekleri sergilemesi için kas kuvveti ve dayanıklılığı, kardiyovasküler dayanıklılık, güç, hız ve çeviklik gibi fiziksel uygunluk bileşenlerine ihtiyaç duyabilir. Stres ve çatışma ortamı gibi yüksek fiziksel ve zihinsel gereksinim altında bile bu yetenekleri sergilemesi gerekir (Thomas, Pohl, Shapiro, Keeler ve Abel, 2018, s. 554). Ayrıca görevin yerine getirilmesinde iyi bir fiziksel uygunluk seviyesinde olmaları önemlidir (E. Marins, Silva, Rombaldi ve Vecchio, 2018, s. 26). Fiziksel uygunluk seviyesi düşük polislerin görev performansı sınırlı olur ve bu durum can güvenliğini tehlikeye atar (J. Jay Dawes ve diğerleri, 2017, ss. 2808–2815; James Jay Dawes, Orr, Siekaniec, Vanderwoude ve Pope, 2016, ss. 1–7; Shusko ve diğerleri, 2017, ss. 555–561).

Silahı kullanması ve koruması, şahıslarla yakın mücadele içine girmesi, kanuna aykırı toplanan kalabalıkları dağıtması ve üzerinde taşıdığı tüm teçhizatı etkin kullanabilmesi, üst gövde kuvvetinin yeterli olmasına bağlı olabilir. Uzun süreli ayakta görev yapan ender mesleklerden olan polislik, dayanıklı olmayı da gerekli kılabılır. Bunun yanında vücut zırhı, çelik yelekler, kalkan ve uzun namlulu silahlar

gibi ek yüklerin taşınması polis performansını etkilemekte (E. F. Marins, Cabistany, Farias, Dawes ve Del Vecchio, 2020, ss. 1093–1102) ve fiziksel kapasite gereksinimini artırmaktadır (Blacker ve diğerleri, 2013, ss. 137–147). Mağdurları sürüklemek, ağır teçhizat ve donanımları taşımak, şüphelilerin kontrolü gibi karmaşık taktiksel görevlerin yerine getirilmesi yüksek fiziksel uygunluk seviyesi gerektirebilir (Beck ve diğerleri, 2015, s. 2347).

Polislerin görev esnasında hangi fiziksel aktiviteyi sergilediklerini bilmek, polisler için zorunlu olan fiziksel uygunluğun temel anahtarına sahip olma anlamına gelebilir. Polis görevleri ile karşılık gelen fiziksel uygunluk bileşenleri Tablo 1’de sunulmuştur (Hoffman ve Collingwood., 2015, s. 10).

Tablo-1. Polisin Fiziksel Görevleri ve Karşılık Gelen Fiziksel Uygunluk Bileşenleri (*Hoffman ve Collingwood., 2015, s. 10*)

Polis görevleri	Fiziksel uygunluk bileşenleri
Kısa takip	Anaerobik güç, bacak gücü, çeviklik
Sürekli Takip	Aerobik güç, çeviklik, kas dayanıklılığı,
Kaldırma, Taşıma	Üst vücut gücü, kas dayanıklılığı, çeviklik, bacak kuvveti
Atlama, Sıçrama	Bacak kuvveti, anaerobik güç
Tırmanma	Anaerobik güç, aerobik güç, kas dayanıklılığı, çeviklik, üst vücut gücü
Sürükleme, Çekme	Üst vücut gücü, bacak kuvveti
İtme	Üst beden kuvveti, kas dayanıklılığı, bacak kuvveti
Kaçma, kovalama	Çeviklik, anaerobik güç
Kuvvet kullanımı > 2 dakika	Aerobik güç, üst beden güç, çeviklik, kas dayanıklılığı
Kuvvet kullanımı < 2 dakika	Anaerobik güç, üst beden güç, çeviklik, kas dayanıklılığı
Bükme, Uzanma	Esneklik

Mesleki performansın yanında polisin sağlık sorunları ile mücadele edebilmesi için fiziksel uygunluk çok önemlidir. Fiziksel uygunluk, sağlık endeksi ve fiziksel performans kapasitesinin bir göstergesi olarak kullanılmaktadır (Tomkinson, Lang, Blanchard, Léger ve Tremblay, 2019, s. 152). Örneğin, yüksek fiziksel uygunluk seviyelerine sahip kişiler stresle karşılaştıklarında daha az sağlık problemi ile karşılaşmaktadır (Gerber ve Pühse, 2009, s. 802). Sağlıklı ve dinç görünümün

caydırıcılık yönüyle de suçların önlenmesinde önemli katkısı olabilir. Farklı bir bakış açısı ile fiziksel görüntünün bir sermaye unsuru olduğundan da söz edilebilir, çünkü beşeri sermayeye yapılan her yatırım ona değer kazandırır (Man, 2017, ss. 46–61)

Polisin fiziksel uygunluğunu inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Bonneau ve Brown polisin görevini yaparken hangi fiziksel aktiviteleri hangi sıklıkla yaptığını (Bonneau ve Brown, 1995, ss. 157–64) ve bu aktivitelerin hangi fiziksel uygunluk bileşenini içerdiğini ve ilgili fiziksel uygunluk bileşeninin ölçen testlerin neler olduğunu ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Collingwood, Hoffman ve Smith, 2004, ss. 32–37). Farklı bir bakış açısı ile polis alımlarında uygulanan çeviklik testlerinin hukuka uygunluğunu (Gaines, Falkenberg ve Gambino, 1993, ss. 47–66), kadın polislerin seçiminde çeviklik testlerinin hukuksallığını ve uygulamaların analizini içeren araştırmalar vardır. Bu araştırmalar polisinin fiziksel iş analizini, polis seçmelerinde kullandıkları fiziksel uygunluk testlerinin uygunluğunu (Anderson, Plecas ve Segger, 2001, ss. 8–31), bilimselliğini, yapılan araştırmaların sıklığını (Herrador-Colmenero, Fernández-Vicente ve Ruiz, 2014, ss. 3–28) tartışmaktadır. Anderson vd. (2001), çalışmasında uygulanan fiziksel uygunluk testlerinin görevle ilişkili olduğunu, ancak daha çok şüpheli kontrolünü simüle eden testlerin tercih edilmesinin faydalı olabileceğine ulaşımlardır (Anderson ve diğerleri, 2001, s. 8).

Polis görevleri fiziksel olarak zorlu, sonuçları insan hayatı ile ilişkili olduğu için fiziksel uygunluğu yüksek polislerin tercih edilmesi ve seçilmesi önemlidir. Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Türkiye’de polis adayı seçme süreçlerinde bir veya birden fazla fiziksel uygunluk testinin yer aldığı, araştırmanın varsayımlardandır. Bu iddia araştırma çerçevesinde sınanmayacaktır, doğru olduğuna ilişkin güçlü kanıtlara sahip olduğumuz için doğru kabul edilecektir.

Polis aday adayı seçimleri ile polis görevleri için yapılacak seçimlerde kullanılacak fiziksel uygunluk testleri ve normları ihtiyaçlara göre farklılık arz edebilir. Bu çalışma polis eğitim kurumları öğrenci seçimlerinin ilk aşamasında kullanılan fiziksel uygunluk testlerine odaklanmıştır.

Alanyazında Amerika’da polis işe alımlarında kullanılan fiziksel uygunluk testleriyle ilgili araştırmalar sıklıkla bulunurken Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Türkiye özelinde yapılmış araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Türkiye’de polis aday adayı seçimlerinde kullanılan fiziksel uygunluk testlerinin neler olduğunu analiz etmek ve buna bağlı değerlendirmeler yapmaktır.

1. YÖNTEM

Polis işe alımlarında uygulanan fiziksel uygunluk testlerini konu alan bu araştırma, nitel araştırma modeli ile yapılandırılmıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan veriler betimsel yöntemle analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 221).

1. 1. Çalışma Grubu

Araştırmanın kapsamını, Avrupa Birliği (AB) üyesi ve Türkiye olmak üzere toplam 29 ülke oluşturmaktadır. Bu kapsamda, polis işe alımlarında fiziksel uygunluk testlerini uygulayan tüm AB üyesi ülkeler çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamında fiziksel uygunluk testlerinin incelendiği ülkeler; Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs Rum Kesimi, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan ve Türkiye'dir (T.C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı, 2019). Araştırmada veriler, evrendeki tüm ülkelerin polis işe alım süreçlerinde kullandığı fiziksel uygunluk testlerinin ilan edildiği internet sitelerinden toplanmıştır.

Araştırmada, fiziksel uygunluk bileşenlerinden vücut kompozisyonuna ait testler ve uygulamalar ön sağlık kontrol ve taramalarında ele alındığı için kapsam dışı tutulmuştur. Cinsiyet ayrımı ve buna bağlı puanlamalar bu araştırmanın kapsamı dışındadır.

1. 2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın verileri, AB üye ülkeleri ve Türkiye polis teşkilatlarına ait web sayfalarıyla güncel duyurulardan belge tarama yöntemi kullanılarak elde edilmiş ve çözümlemesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, 2018-2019 yılları arasında planlanmış olup, veriler belirtilen dönemde yayımlanmış en son internet ilanları/duyuruları incelenmiştir.

Çözümleme sürecinde veriler "Çeviklik/Sürat, Kas Dayanıklılığı/Kas Gücü, Kardiyovasküler Dayanıklılık ve Koordinasyon/Beceri" olmak üzere dört ana boyutta sınıflandırılmıştır. İncelenen alım ilanları araştırma kapsamında ortaya konan fiziksel uygunluk bileşenleri bağlamında ele alınarak kodlama yapılmıştır. Ortaya çıkan kodlar, kategoriler altında toplanmıştır. Daha sonra kategorilere ait frekans ve yüzde değerleri bulunmuştur.

2. BULGULAR

Araştırma bulguları ile polis işe alımlarında AB üyesi ülkelerin ve Türkiye'nin fiziksel uygunluk testlerinden bir veya birkaçını uyguladıkları tespit edilmiştir. AB üyesi ülkelerde ve Türkiye'de polis işe alımlarında kullanılan fiziksel uygunluk testleri Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo-2. Polis İşe Alımlarında Kullanılan Fiziksel Uygunluk Testleri

Ülkeler (n=29)	Çeviklik/Sürat	Kas Dayanıklılığı/ Kas Gücü	Kardiyovasküler Dayanıklılık	Koordinasyon/Beceri
Almanya	4x10 m	-	Cooper testi	KT
Avusturya	-	ŞT	-	AT, YS
Belçika	3x125 m	DT	-	-
Bulgaristan	ÇK	DUA, MT	800 m koşu	60 m ETT, 7 m MTT
Çekya	4x10 m	ŞT, MT	1000 m koşu	-
Danimarka	ÇK	BT, DUA, BPT	2400 m koşu	-
Estonya	-	OKT, ŞT	1500 m koşu	-
Finlandiya	ÇK	BT, BPT	1500 m koşu	-
Fransa	-	-	20 m MKT	MBP
Hırvatistan	-	BT, DUA, BŞT	2400 m koşu	PNT
Hollanda	-	-	-	FYT
İngiltere	-	-	15 m MKT/ CTPYT	-
İrlanda	-	İÇET, ŞT, OKT	20 m MKT	FYT
İspanya	ÇK	BT	1000 m koşu	-
İsveç	-	ISOKAI	BET	-
İtalya	-	EKT	-	-
Kıbrıs Rum Kesimi	-	YA, UA	1000 m koşu	-
Letonya	100 m, 10x10 m	ŞT, MT, BT	1000/2000/3000 m koşu	-
Litvanya	100 m, 10x10 m	MS, ŞT, BT	3000 m koşu	-
Lüksemburg	-	-	-	KT
Macaristan	4x10 m	ŞT, BT, BPT, DUA, MT	2000 m koşu	-
Malta	-	BT, OKT	1 mil koşu	-
Polonya	-	-	-	KT
Portekiz	60 m, SK	DUA, ŞT, BT, MT	1000 m koşu	EP
Romanya	-	-	-	FPTP
Slovakya	100 m, 4x10 m	DUA, MT, BT	Cooper testi	-
Slovenya	60 m	DUA, BT	Cooper testi	EP
Yunanistan	100 m	YA, UA, GA	-	-
Türkiye	-	-	-	FYP

ŞT=Şınav Testi, MT=Mekik Testi, YA=Yüksek Atlama, UA=Uzun Atlama, GA=Gülle Atma, KT=Koordinasyon Testi, YS=Yardım Simülasyonu, İÇET=İtme

Çekme Ergometre Testi, **MKT**=Mekik Koşusu Testi, **BT**=Barfiks Testi, **DUA**=Durarak uzun atlama, **BPT**=Bench Press Testi, **ÇK**=Çeviklik Koşusu, **ETT**=Engelli Taşıma Testi, **MTT**= Merdiven Tırmanma Testi, **EP**=Engel Parkuru, **EKT**=El Kavrama Testi **FYP**=Fiziksel Yeterlilik Parkuru, **DT**=Dayanıklılık Testi, **MBP**= Motor Beceri Parkuru, **PNT**= Poligon Natraske Testi, **ET**=Esneklik Testi, **BŞT**= Barda Sınav Testi, **MS**=Manken Sürükleme, **OKT**=Otur Kalk Testi, **AT**= Achterlauf Testi, **CTPYT**=Chester Treadmill Polis Yürüme Testi, **FPTP**= Fiziksel Performans Test Parkuru, **BET**=Bisiklet Ergometre Testi, **FYT**= Fiziksel Yetkinlik Testi, **YT**=Yüzme Testi, **SK**=Slalom Koşu, (-)=uygulanmıyor

Tablo 2’de bulunan ülkelerden Almanya (Almanya Polis Teşkilatı, 2019), Avusturya (Avusturya Polis Teşkilatı, 2019), Belçika (Belçika Polis Teşkilatı, 2019), Bulgaristan (Bulgaristan Polis Teşkilatı, 2019), Çekya (Çekya Polis Teşkilatı, 2019), Danimarka (Danimarka Polis Teşkilatı, 2019), Estonya (Estonya Polis Teşkilatı, 2019), Finlandiya (Finlandiya Polis Teşkilatı, 2019), Fransa (Fransa Polis Teşkilatı, 2019), Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, 2019), Hırvatistan (Hırvatistan Polis Teşkilatı, 2019), Hollanda (Hollanda Polis Teşkilatı, 2019), İngiltere (İngiltere Polis Teşkilatı, 2019), İrlanda (İrlanda Polis Teşkilatı, 2019), İspanya (İspanya Polis Teşkilatı, 2019), İsveç (İsveç Polis Teşkilatı, 2019), İtalya (İtalya Polis Teşkilatı, 2019), Letonya (Letonya Polis Teşkilatı, 2019), Litvanya (Litvanya Polis Teşkilatı, 2019), Lüksemburg (Lüksemburg Polis Teşkilatı, 2019), Macaristan (Macaristan Polis Teşkilatı, 2019), Malta (Malta Polis Teşkilatı, 2019), Polonya (Polonya Polis Teşkilatı, 2019), Portekiz (Portekiz Polis Teşkilatı, 2019), Romanya (Romanya Polis Teşkilatı, 2019), Slovakya (Slovakya Polis Teşkilatı, 2019), Slovenya (Slovenya Polis Teşkilatı, 2019), Yunanistan (Yunanistan Polis Teşkilatı, 2019) ve Türkiye’nin (Türkiye Polis Akademisi Başkanlığı, 2019) polis alımlarında fiziksel uygunluk testlerinden bir veya bir kaçını uyguladıkları görülmektedir. Bu testlerin kategorik bulguları aşağıda sunulmuştur.

2.1. Çeviklik/Sürat

Polis işe alımlarında fiziksel uygunluk testlerinden “çeviklik/sürat” uygulamalarının neler olduğu Tablo 2’de görülmektedir. Buna göre, ülkelerden Almanya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Finlandiya, İspanya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Portekiz, Slovakya, Slovenya ve Yunanistan çeviklik veya sürat testlerini polis işe alımlarında kullanmaktadır. Çalışma kapsamında, çeviklik ve sürati ölçmeye yönelik; çeviklik koşusu testi, 4x10 m, 10x10 m, 50 m, 60 m ve 100 m çeviklik/sürat koşusu testlerinin uygulandığı tespit edilmiştir. Bu kategoride bulunan testleri Avusturya, Estonya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Kıbrıs Rum

Kesimi, Lüksemburg, Malta, Polonya, Romanya ve Türkiye'nin polis alımlarında kullanmadığı görülmektedir.

2.2. Kas Dayanıklılığı/Kas Gücü

Kas Dayanıklılığı/Kas Gücü testlerinin polis işe alımlarında fiziksel uygunluk değerlendirmesinde sıklıkla tercih edildiği görülmektedir (Tablo 2). Buna göre, ülkelerden Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs Rum Kesimi, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Portekiz, Slovakya, Slovenya ve Yunanistan bu testlerden birini veya birkaçını uygularken, Almanya, Fransa, Hollanda, İngiltere, Lüksemburg, Polonya, Romanya ve Türkiye'nin bu testleri kullanmadığı görülmektedir. Kas gücünü ölçmek için durarak uzun atlama, gülle atma, bench press testi, itme çekme ergometre testi, uzun atlama, yüksek atlama, el kavrama kuvveti ve dikey sıçrama testleri gibi sıkça kullanılan testlerle manken sürükleme, otur kalk testi gibi çok fazla kullanılmayan testlerin de tercih edildiği görülmektedir (Tablo 2). Bu testlerin genellikle, üst gövde kaslarının ve bacak kaslarındaki patlayıcı gücü ölçme amacını içeren testlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte kas dayanıklılığını ölçmeye yönelik; sınav testi, mekik testi, barfiks testi, otur kalk testlerinin uygulandığı gözlemlenmiştir.

2.3. Kardiyovasküler Dayanıklılık

Polis işe alımlarında kullanılan fiziksel uygunluk testleri incelendiğinde, kardiyovasküler dayanıklılık testlerinin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir (Tablo 2). Kardiyovasküler dayanıklılığı ölçmede kullanılan testler; 15/20 metre Mekik Koşusu Testi, Cooper testi, 800 m, 1000 m, 1500 m, 2000 m, 2400 m ve 3000 m koşu testleridir. Kardiyovasküler dayanıklılık ölçüm testlerinin geçerli güvenilir testlerden oluştuğu söylenebilir. Bu testleri kullanmayan ülkeler Avusturya, Belçika, Hollanda, İtalya, Lüksemburg, Polonya, Romanya, Yunanistan ve Türkiye'dir.

2.4. Koordinasyon/Beceri

Koordinasyon ve becerinin ölçülmesine yönelik; koordinasyon testi, kurtarma simülasyonu, merdiven engel testi, 60 m engelli koşu testi, koordinasyon ve engel parkur testlerinin uygulandığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Bu testleri Belçika, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, İngiltere, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs Rum Kesimi, Litvanya, Letonya, Macaristan, Malta, Slovakya ve Yunanistan'ın tercih etmediği görülmektedir.

2.5. Fiziksel Uygunluk Testleri Kullanım Frekansları

Fiziksel uygunluk testlerinin kullanım frekansları Tablo 3’de sunulmuştur. Buna göre, fiziksel uygunluk bileşenlerinden kas gücü ve dayanıklılığı testlerini uygulayan ülkelerin sayısı 21’dir (%72,41). Kardiyovasküler dayanıklılık testleri 21 ülke (%72,41), çeviklik/sürat testlerinin 15 ülke (%51,73), koordinasyon/beceri testlerinin 13 ülke (%44,83) tarafından uygulandığı belirlenmiştir. Fiziksel uygunluk bileşenlerinden olmamasına rağmen İsveç ve Slovakya’nın polis alımlarında yüzme testleri uyguladığı tespit edilmiştir (%6,89).

Tablo-3. Fiziksel Uygunluk Testleri Kullanım Frekansı

Kategori	Kullanan		Kullanmayan		Toplam	
	f	%	f	%	n	%
Kas Dayanıklılığı, Kas Gücü	21	72,41	8	27,59	29	100
Kardiyovasküler Dayanıklılık	21	72,41	8	27,59	29	100
Çeviklik / Sürat	15	51,73	14	48,27	29	100
Koordinasyon / Beceri	13	44,83	16	55,17	29	100
Yüzme	2	6,89	27	93,11	29	100

Başlıca bulgular AB üyesi ülkeler ve Türkiye’nin polis alımlarında fiziksel uygunluğun tespitinde, kardiyovasküler dayanıklılık, çeviklik/sürat, kas gücü/dayanıklılığı, koordinasyon/beceri testlerinin kullanıldığını göstermektedir (Tablo 2). Buna göre, genel olarak uygulanan testler fiziksel uygunluk bileşenlerini içermekte, ancak kullanımları arasında heterojenlik gözlenmektedir.

3. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, AB üye ülkeleri ile Türkiye’de polis alımlarında kullanılan fiziksel uygunluk testlerinin tespit edilmesi ve mevcut durumun analiz edilmesidir. Araştırmaya dâhil edilen ülkelerin internet duyuru ve ilanlarına göre, fiziksel uygunluk bileşenlerinin birini veya birkaçını ölçen testler kullanıldığı görülmektedir. Polis alımlarında uygulanan fiziksel uygunluk testlerinin, fiziksel uygunluk bileşenlerine göre iş analizi özelinde (Hoffman ve Collingwood., 2015, s. 10) genel anlamda uygun olduğu görülmektedir.

Kardiyovasküler dayanıklılık fiziksel uygunluğun temel bileşenlerindedir. Araştırma kapsamındaki ülkelerin polis işe alımlarında genellikle bilimsel temellere dayalı kardiyovasküler dayanıklılık ölçüm metotları uygulandığı görülmektedir. Kardiyovasküler uygunluk polis ve askerlerde en çok araştırılan bilimsel konuların başında gelmektedir (Herrador-Colmenero ve diğerleri, 2014, s. 7). Polislik mesleğine giriş seviyesinde uygulanan bu testleri, örneklemimiz içinde bulunan Avusturya, Belçika, Hollanda, İtalya, Lüksemburg, Yunanistan ve Türkiye’nin

uygulamadığı görülmektedir. Bu testleri uygulamayan ülkelerin başvuru yoğunluğu, polis aday adayları popülasyonunun temel seviyede kardiyovasküler dayanıklılık özelliğini taşıdığı veya temel polis eğitiminde adayları istedikleri fiziksel uygunluk seviyesine taşıyabildikleri düşünülmektedir. İtalya, her ne kadar kardiyovasküler dayanıklılık testlerini kullanmasa da vücut kitle indeksi değerlerine bakarak adayları ön koşula tabi tutmuştur (İtalya Polis Teşkilatı, 2019).

Koşarak takip, suçlulara müdahale/mücadele ve çatışma ortamları ile mağdurların kaldırılması, sürüklenmesi ve uzun süreli taşınması nedeniyle polislerin görevlerinde kardiyovasküler dayanıklılık çok önemlidir (Beck ve diğerleri, 2015, ss. 2340–2350; Thomas ve diğerleri, 2018, ss. 554–64). Kardiyovasküler riskleri azaltmak ve yorulmadan belirli görevleri yerine getirebilmek kardiyovasküler uygunluk ile sağlanabilir (Beck ve diğerleri, 2015, ss. 2340–2350; Thomas ve diğerleri, 2018, ss. 554–64). Türkiye’de sık sık kalp krizi sonucu ölen polislerin haberleri gazetelerde yer almaktadır (örneğin; Memurlar.net, 2019a, 2019b). Kardiyovasküler uygunluğu hem mesleğe giriş seviyesinde hem de mesleklerinin belli dönemlerinde ölçmek, polislerde sıkça görülen kalp krizini önlemede öncü rolü üstlenebilir.

Polisin düşük aerobik kapasitesi ve buna bağlı fiziksel uygunluğu sağlanan güvenlik hizmetinin etkinliğini bozabilir ve hayati sonuçlar doğurabilir (Brent A. Alvar, Sell ve Deuster, 2017, ss. 1–6). Polis adayları seçiminde kardiyovasküler uygunluk testlerini tercih etmek ilave eğitim maliyetlerini düşürebilir.

Kas gücü ve dayanıklılığına bağlı yüksek kas iskelet sistemi kapasitesi polisin operasyonel görevlerine katkısı bulunmaktadır (Beck ve diğerleri, 2015, ss. 2340–2350). Kas gücü ve dayanıklılığı polislerin harici yükler taşınması ve kullanması sebebiyle en fazla ihtiyacı olan fiziksel uygunluk bileşeni olduğu söylenilebilir (Beck ve diğerleri, 2015, ss. 2340–2350; Blacker ve diğerleri, 2013, ss. 137–147). Collingwood ve diğerleri Polisin göreviyle alakalı fiziksel aktivite analizini yapan çalışmasına göre (Collingwood ve diğerleri, 2004, ss. 32–37) üst gövde kaslarının teçhizat kullanımı, itme-çekme gibi fiziksel aktivitelerle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Engel aşma, duvardan atlama gibi hareketlerde seçici olmak, polisin patlayıcı bacak kuvvetinin ölçülmesinin temel sebebi olabilir.

Uygun el kavrama kuvveti silahlı bir kuvvet olan polislik mesleği için zorunluluktur (Orr ve diğerleri, 2017, ss. 1–11). Ek olarak izometrik el kavrama kuvveti mortalite belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Norman, Stobäus, Gonzalez, Schulzke ve Pirlich, 2011, ss. 135–42). Araştırma kapsamında sadece İtalya’nın polis alımlarında el kavrama kuvveti testini uyguladığı gözlemlenmiştir (Tablo-2). Literatürde el kavrama kuvvetinin tabanca atış skorları ile ilişkisini

araştıran çalışmalar bulunmaktadır (Anderson ve Plecas, 2000, ss. 525–37; Copay ve Charles, 2001, ss. 32–39; Orr ve diğerleri, 2017, ss. 1–11). Polis memurlarının profesyonel görevler için işe alım süreçlerinde el kavrama kuvveti ile atış skorları ve nişancılık arasında ilişki bulunmuştur (Orr ve diğerleri, 2017, ss. 1–11). Çalışmamız bulgularına göre her ne kadar işe alımın giriş seviyesindeki testlerde el kavrama kuvveti testleri tercih edilmese de profesyonel polislik için bu testin zorunlu olduğunu söyleyebiliriz. Polisin atış başarısızlığının hem kendi hem de kamu açısından hayati sonuçları bulunmaktadır. Işe alım süreçlerinde el kavrama kuvveti testlerinin kullanılması daha doğru adayların seçimine katkı sunabilir.

Polisler ansızın gerçekleşen olaylarda hızlı ve süratli hareket etmek zorunda kalabilir. Kısa süreli takip, hızlı ateş yeteneği hayati sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle çeviklik/sürat ve sürate dayalı uygunluğun ölçülmesi önemlidir. Polisin fiziksel iş analizi sonuçlarına göre (Collingwood ve diğerleri, 2004, ss. 32–37); sürekli takip, kısa takip, kaçmak-kovalamak ve iki dakikadan fazla kuvvet kullanımının; çeviklik, anaerobik güç ve sürat özellikleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ülkelerin her biri en az bir çeviklik testi ve/veya koordinasyon parkuru testlerini seçme aşamalarında kullanmaktadır (Tablo 2). lkelerden bazıları sürat veya evikliği ölçerken bazıları ise sadece koordinasyon parkurları ile bu yeteneği ölçmeyi yeterli grmuştur. Fiziksel yeterlilik parkuru olarak adlandırılan test protokolünü kullanan ülkelerde sadece adayların elenmesi sağlanabilir. Gerçekte ölçülmek istenen adayların sürat yeteneği, koordinasyonu, dengesi veya engel aşma becerilerinin olup olmadığı ise, bu testlerin geçerli güvenilir testlerle (rneğin: Illinois eviklik Testi, Kasten Bumerang Test) ayrı ayrı ölçülmesi ile daha faydalı olabilir.

Esneklik fiziksel uygunluğun önemli bir parametresidir. Hareketin doğrudan güvenli bir şekilde yapılması ile bağlantılıdır ve bununla birlikte daha rahat günlük aktiviteler gerçekleştirilir (Milanovi ve diğerleri, 2013, ss. 549–56). Çalışmamız kapsamında sadece Hırvatistan’ın (Hırvatistan Polis Teşkilatı, 2019) esneklik testini polis işe alımlarında uyguladığı grlmştur. Polis görevleri esneklik uygunluğunu/becerisini gerekli kılabılır. Görevlerin güvenilir sürdürülmesi ve fiziksel engellerin açılması gibi özel görevlerin yapılmasına katkı sunabilir (De La Motte, Lisman, Gribbin, Murphy ve Deuster, 2019, ss. 1732–35; E. F. Marins ve Del Vecchio, 2017, ss. 1–10; Thomas ve diğerleri, 2018, ss. 554–64). Bu nedenle polis alımlarında esneklik testlerinin dhil edilmesi, mesleki performansını ve fiziksel talepleri karşılama kapasitesini artırabilir (Brent A. Alvar ve diğerleri, 2017, ss. 1–6; Wu, Hallbourg ve Collins, 2015, ss. 2783–86). Bu testin uygulanması basit ve ek

maliyetler getirmemesine rağmen neden tercih edilmediğini öğrenmek ayrı bir araştırmanın konusu olabilir.

Fiziksel uygunluk bileşenlerinden olmamasına rağmen yüzme testlerini uygulayan ülkeler (Slovakya ve İsveç) bulunmaktadır. Yüzme, polisin can güvenliği göreviyle bağlantılı hayat kurtarma performansı ile ilişkili olabilir. Bu sebeple bazı ülkelerin coğrafi koşulları veya yaşadıkları tecrübeler polis alımlarında giriş seviyesinde yüzme testlerini zorunlu kılmış olabilir.

SONUÇ

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda, kardiyovasküler dayanıklılık, kas gücü ve dayanıklılığı ile birlikte çeviklik/sürat polislik mesleği için vazgeçilmez fiziksel uygunluk bileşenleridir. Polis alımlarında bu üç bileşenin aynı anda uygulanması tavsiye edilebilir. Polis alımlarda fiziksel uygunluk testlerine ek olarak polislik mesleğine özgü becerilerin de değerlendirilmesinin, polisin yüksek performans sergilemesine katkı sunacağı gibi, ek eğitim maliyetlerinin de azalmasına katkı sunacağı düşünülmektedir. El kavrama kuvveti ve esneklik testlerinin maliyetleri çok düşük ve uygulaması çok basittir. Polis teşkilatlarının işe giriş seviyesinde bu testleri kullanması tavsiye edilebilir.

Türkiye’de fiziksel uygunluk testlerinden koordinasyon ve beceriyi ölçmenin yanı sıra kardiyovasküler dayanıklılık ile kas gücünü ve dayanıklılığının ölçülmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Sağlık sorunları ile özellikle kalp krizi riskine açık olan polislik mesleğinde fiziksel uygunluğa önem verilmesi hayati niteliktedir. Sağlık boyutuyla polisin fiziksel uygunluğu, uzun yıllar profesyonel ve sağlıklı görevin anahtarı olabilir. Fiziksel uygunluğun mesleğin belirli dönemlerinde yaş grupları sınıflaması ile ölçülmesi sağlık sorunlarını aşmada katkı sunabilir. Bu araştırma, karar alıcılara ve uygulayıcılara kaynak olabilir ve önemli bir farkındalık sağlayabilir.

Polislik mesleği, hayati sonuçları içeren tehlikeli görevlerin bulunduğu, ender mesleklerden olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalar, fiziksel uygunluğun değerlendirmesinde, polisin fiziksel iş analizi ile sağlık boyutunu ele alan konuları da kapsamaya önerilmektedir. Özellikle Türkiye’de polislerin ölüm yaş ortalamalarıyla kardiyovasküler uygunluklarının incelendiği araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca polis teşkilatlarının uyguladıkları fiziksel uygunluk testlerinin tercih sebeplerinin de araştırılması, kurumsal anlayış ve planlamaya katkı sunabilir. Kullanılan testlerin geçerli ve güvenilir testler olup olmadığı ve bağlı tercih nedenleri de ayrı bir araştırma ile gün yüzüne çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

- Almanya Polis Teşkilatı. (2019). Sport Test. 1 Aralık 2019 tarihinde https://www.komm-zur-bundespolizei.de/sites/default/files/medien/175/dokumente/19_0401_INFOBLATT_Sporttest.pdf adresinden erişildi.
- Anderson, G. S., Litzenberger, R. ve Plecas, D. (2002). Physical evidence of police officer stress. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 25, 399–420. doi:10.1108/13639510210429437
- Anderson, G. S. ve Plecas, D. B. (2000). Predicting shooting scores from physical performance data. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 23(4), 525–537. doi:10.1108/13639510010355611
- Anderson, G. S., Plecas, D. ve Segger, T. (2001). Police officer physical ability testing Re-validating a selection criterion. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 24(1), 8–31. doi:10.1108/13639510110382232
- Avusturya Polis Teşkilatı. (2019). Beschreibung Sporttest. 30 Kasım 2019 tarihinde http://polizeikarriere.gv.at/files/907_Broschuere_A4_WEB_BeschreibungSporttest_v20181219.pdf adresinden erişildi.
- Beck, A. Q., Clasey, J. L., Yates, J. W., Koebke, N. C., Palmer, T. G. ve Abel, M. G. (2015). Relationship of Physical Fitness Measures vs. Occupational Physical Ability in Campus Law Enforcement Officers. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29(8), 2340–2350. doi:10.1519/JSC.0000000000000863
- Belçika Polis Teşkilatı. (2019). Candidature Externe: Agent de Police. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.agentdepolicebxl.be/reglement.fr.pdf> adresinden erişildi.
- Blacker, S. D., Carter, J. M., Wilkinson, D. M., Richmond, V. L., Rayson, M. P. ve Peattie, M. (2013). Physiological responses of Police Officers during job simulations wearing chemical, biological, radiological and nuclear personal protective equipment. *Ergonomics*, 56(1), 137–147. doi:10.1080/00140139.2012.734335
- Bonneau, J. ve Brown, J. (1995). Physical ability, fitness and police work. *Journal of Clinical Forensic Medicine*, 2(3), 157–64. doi:10.1016/1353-1131(95)90085-3
- Brent A. Alvar, Sell, K. ve Deuster, P. A. (2017). *NSCA's essentials of tactical strength and conditioning*. *Human Kinetics*.
- Bulgaristan Polis Teşkilatı. (2019). The conditions for entry into the civil service. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp;jsessionid=0A9B169CF4C351F2D4F4C90A18C1F3CA?idMat=68517> adresinden erişildi.

- Çekya Polis Teşkilatı. (2019). Posouzení fyzické způsobilosti uchazeče. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://www.policie.cz/clanek/posouzeni-fyzicke-zpusobilosti-uchazece.aspx> adresinden erişildi.
- Collingwood, T. R., Hoffman, R. ve Smith, J. (2004). Underlying Physical Fitness Factors for Performing Police Officer Physical Tasks. *Police Chief*, 71(3), 32–37.
- Copay, A. G. ve Charles, M. T. (2001). The influence of grip strength on handgun marksmanship in basic law enforcement training. *Policing*, 24(1), 32–39. doi:10.1108/13639510110382241
- Crowson, A. (2015). Physical Fitness Requirements for Police Officers. *Norwich University Online Blog*. 8 Nisan 2020 tarihinde <https://blog.online.norwich.edu/physical-fitness-requirements-for-police-officers> adresinden erişildi.
- Danimarka Polis Teşkilatı. (2019). Fysisk prøve for ansøgere til politiet. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://politi.dk/politiskolen/ansoegning-og-optagelsesforloeb/fysisk-optagelsesproeve-for-maend> adresinden erişildi.
- Dawes, J. Jay, Lindsay, K., Bero, J., Elder, C., Kornhauser, C. ve Holmes, R. (2017). Physical fitness characteristics of high vs. low performers on an occupationally specific physical agility test for patrol officers. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 31(10), 2808–2815. doi:10.1519/JSC.0000000000002082
- Dawes, James Jay, Orr, R. M., Siekaniec, C. L., Vanderwoude, A. A. ve Pope, R. (2016). Associations between anthropometric characteristics and physical performance in male law enforcement officers: A retrospective cohort study. *Annals of Occupational and Environmental Medicine*, 28, 1–7. doi:10.1186/s40557-016-0112-5
- De La Motte, S. J., Lisman, P., Gribbin, T. C., Murphy, K. ve Deuster, P. A. (2019). Systematic review of the association between physical fitness and musculoskeletal injury risk: Part 3-Flexibility, power, speed, Balance, and agility. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 33(6), 1723–1735. doi:10.1519/JSC.0000000000002382
- Estonya Polis Teşkilatı. (2019). Vastuvõtukatsed. 1 Aralık 2019 tarihinde https://www.sisekaitse.ee/et/keh_katsed adresinden erişildi.
- Finlandiya Polis Teşkilatı. (2019). Poliisi Kuntokoe. 1 Aralık 2019 tarihinde https://www.polamk.fi/amk/haku_ja_valinta/valintakoe/kuntokoe adresinden erişildi.
- Fransa Polis Teşkilatı. (2019). Officier de police, Épreuves. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.lapolicenationalerecrite.fr/Concours-et-selections/Officier-de-police/Epreuves> adresinden erişildi.

- Gaines, L. K., Falkenberg, S. ve Gambino, J. A. (1993). Police physical agility testing: An historical and legal analysis. *American Journal of Police*, 12, 47–66.
- Gerber, M. ve Pühse, U. (2009). Review Article: Do exercise and fitness protect against stress-induced health complaints? A review of the literature. *Scandinavian Journal of Public Health*, 37(8), 801–819. doi:10.1177/1403494809350522
- Güney Kıbrıs Rum Yönetimi. (2019). Pre-requisites for recruitment to Cyprus Police. <http://www.police.gov.cy/police/police.nsf/All/C9FDE5864554F3ADC2257ABF0033F1CB?OpenDocument> adresinden erişildi.
- Herrador-Colmenero, M., Fernández-Vicente, G. ve Ruíz, J. R. (2014). Assessment of physical fitness in military and security forces: a systematic review. *European Journal of Human Movement*, (32), 3–28.
- Hırvatistan Polis Teşkilatı. (2019). O Kriterijima Za Provjeru Razine Tjelesne Motoričke Sposobnosti Za Osobu Koja Se Prima U Policiju. 1 Aralık 2019 tarihinde https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_02_20_424.html adresinden erişildi.
- Hoffman, R. ve Collingwood., T. R. (2015). *Fit for Duty* (3E bs.). Human Kinetics.
- Hollanda Polis Teşkilatı. (2019). Sporttest. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://kombijde.politie.nl/agent-worden/toelatingseisen/toelatingseisen> adresinden erişildi.
- İngiltere Polis Teşkilatı. (2019). Fitness standards. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.college.police.uk/What-we-do/Standards/Fitness/Pages/default.aspx> adresinden erişildi.
- İrlanda Polis Teşkilatı. (2019). What are the physical requirements? 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.garda.ie/en/Careers/Why-should-I-join-An-Garda-Siochana-/What-are-the-physical-requirements-.html> adresinden erişildi.
- İspanya Polis Teşkilatı. (2019). BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO. 1 Aralık 2019 tarihinde https://www.policia.es/oposiciones/basica/2019/convocatoria_300519.pdf adresinden erişildi.
- İsveç Polis Teşkilatı. (2019). Träna inför de fysiska testerna. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://polisen.se/om-polisen/bli-polis/ansoka-till-polisutbildningen/trana-infor-de-fysiska-testerna-pa-polisutbildningen/> adresinden erişildi.
- İtalya Polis Teşkilatı. (2019). Requisiti fisici Concorso Allievi Agenti di Polizia. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.concorsopolizia.it/requisiti-fisici-concorso-allievi-agenti-polizia/> adresinden erişildi.
- Kayihan, G. ve Ersöz, G. (2010). Türk Polis Teşkilatında Vücut Kompozisyonunun Mesleki Performans ve Fiziksel Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi. *Polis*

Bilimleri Dergisi, 12(3), 67–82.

- Letonya Polis Teşkilatı. (2019). Fiziskās sagatavotības prasības Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://likumi.lv/doc.php?id=257102> adresinden erişildi.
- Litvanya Polis Teşkilatı. (2019). Atrankos Procesas. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://stokipolicija.lt/wp-content/uploads/2017/01/atrankos-procesas.pdf> adresinden erişildi.
- Lüksemburg Polis Teşkilatı. (2019). L'épreuve sportive. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://govjobs.public.lu/fr/examen-concours/police/exemples-tests.html> adresinden erişildi.
- Macaristan Polis Teşkilatı. (2019). Fizikai Felkeszulesi Terv. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://mrszg.hu/forum/download/file.php?id=444> adresinden erişildi.
- Malta Polis Teşkilatı. (2019). Post of Police Constable in The Malta Police Force within the Ministry for Home Affairs and National Security. 1 Aralık 2019 tarihinde https://pulizija.gov.mt/en/police-force/police-vacancies/Pages/Post_of_PoliceConstable.aspx adresinden erişildi.
- Man, F. (2017). Çalışma Hayatında “Fiziksel Görüntü ve Sosyal Sermaye” ya da “Dördüncü Sermaye”. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(1), 46–61.
- Marins, E. F., Cabistany, L., Farias, C., Dawes, J. ve Del Vecchio, F. B. (2020). Effects of Personal Protective Equipment on Metabolism and Performance During an Occupational Physical Ability Test for Federal Highway Police Officers. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 34(4), 1093–1102. doi:10.1519/jsc.0000000000002892
- Marins, E. F. ve Del Vecchio, F. B. (2017). Health’s Patrol Program: Health indicators from federal highway policemen. *Scientia Medica*, 27, 1–10. doi:10.15448/1980-6108.2017.2.25855
- Marins, E., Silva, P., Rombaldi, A. ve Vecchio, F. D. E. L. (2018). Police Officers — a Narrative Review. *NCSA TSAC REPORT*, (50), 26–34.
- Memurlar.net. (2019a). Kalp krizi geçiren polis memuru hayatını kaybetti. 4 Aralık 2019 tarihinde <https://www.memurlar.net/haber/870955/kalp-krizi-geciren-polis-memuru-hayatini-kaybetti.html> adresinden erişildi.
- Memurlar.net. (2019b). Polis memuru görevi başında kalp krizi geçirdi. 4 Aralık 2019 tarihinde <https://www.memurlar.net/haber/870682/polis-memuru-gorevi-basinda-kalp-krizi-gecirdi.html> adresinden erişildi.
- Milanović, Z., Pantelić, S., Trajković, N., Sporiš, G., Kostić, R. ve James, N. (2013). Age-related decrease in physical activity and functional fitness among elderly

men and women. *Clinical Interventions in Aging*, 8, 549–556. doi:10.2147/CIA.S44112

- Muirhead, H., Orr, R., Schram, B., Kornhauser, C., Holmes, R. ve Jay Dawes, J. (2019). The relationship between fitness and marksmanship in police officers. *Safety*, 5(3), 1–10. doi:10.3390/safety5030054
- Nibbeling, N., Oudejans, R. R. D., Cañal-Bruland, R., van der Wurff, P. ve Daanen, H. A. M. (2013). Pursue or shoot? Effects of exercise-induced fatigue on the transition from running to rifle shooting in a pursuit task. *Ergonomics*, 56(12), 1877–1888. doi:10.1080/00140139.2013.847213
- Norman, K., Stobäus, N., Gonzalez, M. C., Schulzke, J. D. ve Pirlich, M. (2011). Hand grip strength: Outcome predictor and marker of nutritional status. *Clinical Nutrition*, (30), 135–142. doi:10.1016/j.clnu.2010.09.010
- Orr, R., Pope, R., Stierli, M. ve Hinton, B. (2017). Grip Strength and Its Relationship to Police Recruit Task Performance and Injury Risk: A Retrospective Cohort Study. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 14(941), 1–11. doi:10.3390/ijerph14080941
- Polonya Polis Teşkilatı. (2019). POSTĘPOWANIA KWALIFIKACYJNEGO. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://praca.policja.pl/pwp/rekrutacja/informator-dla-kandyda/38735,3-Etapy-postepowania-kwalifikacyjnego.html?search=515993883250> adresinden erişildi.
- Portekiz Polis Teşkilatı. (2019). Provas Físicas. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://www.iscpsi.pt/Admissao/ProvasFisicas/Paginas/default.aspx> adresinden erişildi.
- Romanya Polis Teşkilatı. (2019). Proba eliminatorie de evaluare a performanței fizice. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://sb.politiaromana.ro/ro/cariera/admitere-institutii-invatamant/proba-eliminatorie-de-evaluare-a-performantei-fizice> adresinden erişildi.
- Shusko, M., Benedetti, L., Korre, M., Eshleman, E. J., Farioli, A., Christophi, C. A. ve Kales, S. N. (2017). Recruit fitness as a predictor of police academy graduation. *Occupational Medicine*, 67(7), 555–561. doi:10.1093/occmed/kqx127
- Slovakya Polis Teşkilatı. (2019). MUZÍ. 1 Aralık 2019 tarihinde <http://www.minv.sk/?muzi> adresinden erişildi.
- Slovenya Polis Teşkilatı. (2019). Izbirni postopek za zaposlitev kandidatov za policiste. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/zaposlitve/izbirni-postopek> adresinden erişildi.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı. (2019). Üye Devletler. 1 Aralık 2019 tarihinde https://www.ab.gov.tr/_233.html adresinden erişildi.

- Thomas, M., Pohl, M. B., Shapiro, R., Keeler, J. ve Abel, M. G. (2018). Effect of load carriage on tactical performance in special weapons and tactics operators. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 32(2), 554–564. doi:10.1519/jsc.0000000000002323
- Tomkinson, G. R., Lang, J. J., Blanchard, J., Léger, L. A. ve Tremblay, M. S. (2019). The 20-m shuttle run: Assessment and interpretation of data in relation to youth aerobic fitness and health. *Pediatric Exercise Science*, 31(2), 152–163. doi:10.1123/pes.2018-0179
- Türkiye Polis Akademisi Başkanlığı. (2019). POMEM Fizik Yeterlilik Sınav Talimatı. 1 Aralık 2019 tarihinde <https://www.pa.edu.tr/23-donem-pomem-giris-sinavic2a0fiziki-yeterlilik-sinav-talimatic2a0ve-parkuru-duyurular.html> adresinden erişildi.
- Wu, Y. N., Hallbourg, K. W. ve Collins, S. M. (2015). Changes of general fitness and muscle properties following police cadet training. *Journal of Physical Therapy Science*, 27(9), 2783–2786. doi:10.1589/jpts.27.2783
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yunanistan Polis Teşkilatı. (2019). Ποια είναι τα κριτήρια εισαγωγής στις Σχολές της Αστυνομίας; 1 Aralık 2019 tarihinde http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=3793&Itemid=50&lang= adresinden erişildi.

KAMU PERSONELİNİN ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARI İLE ÖRGÜTSEL SİNİZM TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR GÜVENLİK KURUMU ÖRNEĞİ

Ümit GÜNER*

Öz

Bir güvenlik kurumunda örgütsel sinizm tutumları ile örgütsel destek algıları arasındaki ilişkinin açıklanmasını amaçlayan bu çalışmada, betimsel ve ilişkisel analizlerden faydalanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Bursa ilinin bir ilçesinde kamu kurumu olan İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün Emniyet Hizmetleri Sınıfı personeli oluşturmada olup, araştırmaya kurumda görevli tüm Emniyet Hizmetleri Sınıfı personeli 134 kişi olarak dâhil edilmiştir. Araştırmada, örgütsel destek algılarının tespiti için on dokuz ifadeli algılanan örgütsel destek ölçeği kullanılmıştır. Örgütsel sinizmin düzeyini tespit edebilmek için bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç alt boyutlu örgütsel sinizm ölçeği kullanılmıştır. Yapılan araştırma ile emniyet hizmetleri sınıfı personelinin örgütsel destek algıları ile sinizm tutumları arasında anlamlı, orta şiddette ve birbirine zıt bir ilişki bulunmuştur. Çalışanların örgütsel destek algılarındaki yükselme, örgütsel sinizmin azalmasına neden olurken tersi yöndeki azalışlar ise sinik tutumların örgüt içinde artmasına neden olabileceği tespit edilmiştir. Bununla birlikte örgütsel sinizmi ilişkin tanımlayıcı istatistiklerde, ölçek geneli ortalamasının genel ortalamanın altında kaldığından hareketle çalışanların sinik tutumlar içerisinde olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel Destek Algıları, Örgütsel Sinizm, Emniyet.

PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT AND ORGANIZATIONAL CYNICISM ATTITUDE: AN EXAMPLE OF A SECURITY INSTITUTION

Abstract

In this study, which aims to deduce relationship between perceived organizational support and organizational cynicism in a security institution, descriptive and relational analysis have been employed. The universe of the study choosed as a state agency in one of Bursa District's city Security Directorate's, security services branch's staff and all the staff 134 people who are still working in the Security Directorate participated. In the study, a nineteen-statement perceived organizational support scale was used to determine perceptions of organizational support. For determining organizational cynicism level which is used in literature frequently, organizational cynicism scale with cognitive, emotional and behavioral subdimensions was used. As a conclusion, meaningful, moderate and negative relationship was found between perceived organizational support and organizational cynicism for security services branch's staff. It has been determined that the increase in the organizational support perceptions of the employees causes the decrease in organizational cynicism, while the reverse decrease may lead to an increase in cynical attitudes within the organization.. On the other hand, in the descriptive statistics regarding organizational cynicism, it has been found that the employees do not have cynical attitudes, considering that the average of the scale is below the general average.

Keywords: Perceived Organizational Support, Organizational Cynicism, Security.

* Yalova Üniversitesi, SBE, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, umitguner@egm.gov.tr, ORCID ID. <https://orcid.org/0000-0001-9711-9929>

GİRİŞ

Küreselleşme, gelişmekte olan dünya standartları ve bireylerin artan beklentileri ile çalışma yaşamındaki nitelikler farklılaşmış, eski yönetsel ve örgütsel yaklaşımlar artık geçerliliğini kaybetmiştir. Çalışma hayatına bilimsel bakış açısıyla yaklaşılmaya başlandığından bu yana, yöneticiler, politikacılar ve araştırmacılar, çalışanların tutumlarına, artan bir ilgiyle yaklaşmaktadırlar. Artan rekabet koşulları altında kurumlar ve yöneticiler, içinde bulunulan mevcut durumun nasıl daha iyi bir hale getirilebilir olacağına dair sürekli bir arayışın içindedirler. Bir kurumda yönetim fonksiyonunun etkin bir şekilde kullanması gereken birçok kaynak bulunmakla birlikte bu kaynakların içerisinde en önemlisi insan faktörüdür.

Çalışanların algı, tutum ve davranışları, kurumlar üzerinde doğrudan olumlu veya olumsuz etki olarak yansıyabilmektedir. Örgüt içinde gelişmesi muhtemel olumsuz tutum ve davranışlar arasında örgütsel sinizm oldukça dikkat çekicidir (Aly, Ghanem ve El-Shanawany, 2016, s. 85). Sinik tutum ve davranışların geliştiği örgütlerde, tüm organizasyon olumsuz olarak etkilenebilir ve hedeflere ulaşma noktasında problemler yaşanabilir (Reichers, Wanous ve Austin, 1997, s. 48). Örgütsel sinizm ile örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet (Goldenberg, Kocum ve Laplante, 2017; Yüksel ve Şahin, 2017), örgütsel vatandaşlık davranışı (Wilkerson, Evans ve Davis, 2008), tükenmişlik ve örgütsel bağlılık (Yaşar ve Özdemir, 2016), çalışanların memnuniyeti ve motivasyonu (Abraham, 2000) ile çalışmanın konusunu oluşturan örgütsel destek algıları (Byrne ve Hochwarter, 2008; Gökkyer ve Türkoğlu, 2018; Kalağan, 2009; Tokgöz, 2011; Kasalak ve Bilgin Aksu, 2014) arasında literatürde ters yönlü ilişkiler tespit edilmiştir.

Emniyet teşkilatı, devletin iç güvenliğinden sorumlu olduğundan, görevlilerinin güdülenmiş ve işleriyle özdeşleşmiş olması gerekmekte ve beklenmektedir. İfa edilegelen görevin niteliği itibarıyla hassasiyetinden dolayı teşkilatın etkili bir şekilde yönetilmesi ve görevlilerinin manevi duygular eşliğinde yükümlülüklerinin ötesinde ve kurum bütünlüğüne katkı sağlayacak şekilde emek sarf etmesi gerekmektedir. Bu açıdan, teşkilat görevlilerinin kendilerini güvende hissetmeleri ve arkalarında teşkilatın var olduğunu bilmeleri şeklinde tanımlanan (Özdevecioğlu, 2003, s. 116) örgütsel destek kavramı gündeme gelmektedir. Görevliler, bağlı oldukları birime yönelik pozitif bir tutum geliştirilebilecek bir çalışma sahasının oluşturulması ve birimin desteğini mümkün olduğunca hissetmeleri neticesinde teşkilat tarafından kendilerine değer verildiğini hissedebilirler. Bu vesileyle çalışmalarının dikkate alındığını ve önemsendiklerini bilerek etkin ve verimli işgörebilir, birimlerine olan aidiyet duyguları ve performansları pozitif eğimli olarak gelişebilir (Eisenberger, Huntington,

Hutchison ve Sowa, 1986, s. 506). Birime olan bağlılık ve performans artışı ile birlikte yükselen motivasyon, görevlerin layıkıyla ifa edilmesinde ve çok daha istekli davranışlar sergilenmesinde etken olması beklenecektir

Kişilere göre farklılık gösterebilen emek faktörüne yeterli ve ihtiyaç hissettiği önem verilmeden, beklentileri karşılanmadan, her ne kadar diğer girdiler yeterli olsa da ilgili sistemin etkin ve verimli olması beklenmemelidir (Deniz ve Erdener, 2016, s. 30). Birimlerinden yeterli destek algılayamayan görevliler, tükenmişlik duygusu içine girerek birime karşı olumsuz tutum ve davranışlar geliştirmeye başlayabilirler. Böylece bireyin, örgütüne ilişkin olumsuz tutumu şeklinde ifade bulan (Dean, Brandes ve Dharwadkar, 1998, s. 345) örgütsel sinizm kavramı karşımıza çıkmaktadır. Sinik tutum ve davranışlar, çalışanın kurumuna, işine ve bizi kendisine dönük bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bağlamda negatif deneyimler geliştirmesi ile sonuçlanabilecektir.

Her örgütte olduğu gibi emniyet teşkilatı birimlerinde de görevliler zaman zaman bazı olumsuz deneyimler yaşamaktadırlar. Suç ve suçlular ile mücadele temelinde psikolojik yükü olan bir görevde iş ile ilgili olumsuz deneyimler; mesleki kariyer süreçlerinde yaşanan sorunlar ve yapılan çalışmaların kıymetlendirilmesi noktasında yaşanan aksaklıklar olumsuz deneyimlere verilebilecek örneklerdendir. Bunlarla birlikte iletişim ile ilgili yaşanan olumsuz deneyimler; hiyerarşik yapıdaki iletişim kanallarının kapalı olması ve yeterince iyi iletişim kurulamaması, bireysel görüş ve deneyimlere değer verilmemesi, inisiyatif kullanılamaması, otonom çalışma sahalarının bulunmaması, bireysel kararlara saygı duyulmaması ve çalışma ortamında farklı gruplaşmaların olması da diğer sayılabilecek olumsuzluklar arasındadır. Belirtilen bu tür olumsuz durumlar, emniyet teşkilatı görevlilerinin mutsuz olarak motivasyonlarının düşmesine neden olabilmekte, teşkilata ve meslektaşlarına güven duygularını negatif yönde etkileyebilmektedir. Bu koşullar doğrultusunda da emniyet teşkilatı görevlileri birimlerine karşı sinik tutum ve davranışlar sergileyebilmektedirler. Bu durum ilgili birimin bütününe sirayet ettiğinde ise örgütsel sinizme sebep olabilmektedir (Reichers vd., 1997, s. 50). Kuruma karşı öfke, kırgınlık, endişe, güven problemleri gibi durumlar görevliler nezdinde yaşanmaya başladığında, özellikle iç güvenlik alanında hizmet veren emniyet teşkilatında sunulan hizmetin kalitesi ve verimliliğinin düşmesine sebep olması beklenebilecektir.

Literatür taramasında yurtdışında veya yurtiçinde polislik mesleği açısından örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm kapsamında herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Polis sinizminin de yurt içinde nadiren çalışıldığı saptanmıştır

(Akatay, Yücekaya ve Kısacık, 2016; Kambur ve Canbek, 2008; Tekiner ve Tavas, 2016).

Yapılan araştırmayla örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm arasındaki ilişkinin yönünün ve şiddetinin anlaşılması, yurtiçi literatürdeki bu konudaki eksikliğin giderilerek katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında bulunan ilişkiler sosyal mübadele kuramı çerçevesinden değerlendirilmeye alınacak olup bu sayede kurama da katkı verilecektir.

Ayrıca, araştırmamızın emniyet teşkilatı çalışanlarının algıladıkları örgütsel destek ile örgütsel sinizm düzeylerinin belirlenmesiyle ileride yapılacak çalışmalara kaynak teşkil etmesi, her kademedeki yöneticilere, çalışanlarda meydana gelebilecek olası sinizm tutumları ile olumsuz yansımalarının örgütsel destek ile engellenmesine yönelik önerilerde bulunulması hedeflenmektedir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Örgütsel Destek Algıları

Algı, insanları, olayları ve bunların arasındaki ilişkileri anlama ve tanıma çabasıdır (Gökdağ, 2004, s. 19). Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğünde algı, “Bir şeye dikkati yöneltmek onun bilincine varma, idrak.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2019). Algılama ise, insanların beş duyu vasıtasıyla çevrelerinden edindikleri verileri derleyerek anlamlandırma ve yoruma kavuşturma sürecidir. Algılama süreci ile kişi, seçici davranışlar sergileyerek bazı verilere duyarsız veya isteksiz olurken kimi zaman da çevresinde meydana gelen olaylardan ilgi duyduklarına karşı duyarlı olabilmektedir. Algılama olgusu, devamlı gerçekleşen bir süreç olup zaman içerisinde değişkenlik gösterebilmektedir (Eren, 2017, s. 69).

Organizasyonların kişiler tarafından görünüşü, ifade bulması veya yaşanan birtakım olayların algılanması farklılık gösterebilmektedir (Özdevecioğlu, 2003, s. 116). Örgütsel destek, kurumca görevlilerin motivasyonlarının ve ihtiyaçlarının önemsemesi, onların olumlu duygu ve düşüncelerini artırıcı nitelik taşıması durumu olarak belirtilmektedir (Eisenberger vd., 1986, s. 500-501).

Algılanan örgütsel destek, çalışanlar nezdinde kanuni yaptırımlar, sendikal çalışmalar gibi dış baskılardan ziyade kurumun gönüllü çalışma ve yaklaşımları neticesinde elde edilen algısal tutumlar ile oluşmaktadır. Ücret artışı, terfi olanakları, bir işi mümkün olduğunca çekici kılma ve örgütsel uygulamalar gibi kurumsal ödüller ve uygun iş koşulları, çalışanların algılamış olduğu örgütsel desteğe katkıda bulunmaktadır (Rhoades ve Eisenberger, 2002, s. 698).

Çalışanların örgütteki algı, tutum ve davranışlarına etki eden örgütsel desteğin gereğince sağlandığı durumlarda motivasyon ve performans artışı neticesiyle örgüt

amaçlarına ulaşma noktasında etken unsur olması beklenmektedir (Pack, 2005, s. 1). Örgütler çalışanlarına sağladıkları destek ile kişisel gayret ve emeklere saygı duyulduğunu hissettirerek, kişilerin aidiyet ve saygınlık gereksinimlerinin karşılanmasına çalışıldığını ve kendini gerçekleştirebilmeleri için alan açma faaliyetleri yürütüldüğünü de göstermektedirler (Demirci, 2019, s. 35).

Çalışanlarının desteklenmesini önemseyen örgütler, bireylere değer veren, devamlı kontrol altında bulundurmaya çalışmadan ön açan, çekinmeden faaliyetlerini deneme – yanılma çerçevesinde yönlendiren organizasyonlardır. Bununla birlikte bu tür örgütler çalışanlarını maddi bir kaynak olarak görmekten ziyade takdir eden ve edilen, normlar çerçevesinde tutarlı davranışlarda bulunan, otonom çalışma sahaları meydana getirmek suretiyle verimliliği arttırmayı hedefleyen yapılardır (Aselage, Eisenberger, Sucharski ve Jones, 2004, s. 211).

Emniyet birimleri özelinde yapılan araştırmalarda, çalışanların algıladıkları örütsel desteğin pozitif önemi doğrulanmaktadır (Adams ve Mastracci, 2019, s. 10). Algılanan örgütsel desteğin arttığı durumlarda çalışanların örgütsel bağlılıkları ile iş performanslarının arttığı ve stres düzeylerinin azalma eğiliminde olduğu ve dolayısıyla sinik tutum ve davranış gösterme eğilimlerinin de azalma gösterdiği tespit edilmiştir (Armeli Eisenberger, Fasolo ve Lynch, 1998; Crank ve Caldero, 1991; Ingram ve Lee, 2015).

Araştırma kapsamında test edilmesi planlanan sosyal mübadele kuramına göre kişiler arası ilişkiler, mevcut kaynakların karşılıklı değişimi üzerine kurulu durumda bulunmaktadır. Kuram, temel olarak bireylerin manevi veya maddi ödül beklentisi ile sosyalleşmeye katıldığı ve süreci bu kapsamda sürdürmeye veya sonlandırmaya çalıştığını varsaymaktadır (Lambe, Wittmann ve Spekman, 2001, s. 4). Ekonomik kapsamından ayrı olarak sosyal ilişkilere, karşılıklı değişim perspektifinden yaklaştığını belirten Blau'ya göre (Blau, 1964, s. 88), sosyal değişim, başkalarına güven unsurunu ve kişisel yükümlülükleri içermektedir (Cropanzano ve Mitchell, 2005, s. 882). Örgütsel destek algıları, Sosyal Mübadele Kuramı ile de uyumlu olarak görevlilerin kurumlarına karşı besledikleri aidiyet duygularını, kurumun çalışanlarının emeklerine değer vermesi ve mutluluklarıyla alakadar olmalarını içeren evrensel değerleri kapsamına aldığı için önem arz etmektedir (Zagenczyk, 2001, s. 11-12).

1.2. Örgütsel Sinizm

Kişilerin yalnız kendi çıkarlarını gözeterek hareket ettiği görüşünü kabul eden ve bu doğrultuda herkesi çıkarıcı gören kimse sinik ve bu yaklaşım üzerinde çalışmalar yaparak açıklamaya çalışan düşünce de sinizm olarak ifade edilmektedir (Özler Atalay ve Şahin, 2010, s. 48). İnsanların kişisel menfaatlerini önemsediklerini,

diğerlerinin de kendisi gibi çıkar odaklı davranışlar sergilediklerine inanan sinizm taraftarları, iyilik, doğruluk ve samimiyet gibi kavramların çıkarlarla değişildiğine inanmaktadırlar (Karcıoğlu ve Naktiyok, 2015, s. 21).

Sinizm kavram olarak felsefi bir akım şeklinde Antik Yunan'da ortaya çıkmış ve bu akımı benimseyenlerce yaşamda da uygulama alanı bulmuştur. Milattan önceki yüzyıllarda yaşamış filozoflar olan Antisthenes ve Sinoplu Diogenes, tarihte sinizmi savunan felsefeciler arasında yer almaktadır. Takip eden yüzyılda da savunucuları tarafından Sinik Okulu kurulmuştur (Örücü ve Karataş, 2018, s. 20).

Sinizm kapsamındaki tutum ve davranışların geniş bir şekilde kurumlarda veya örgütlerde hissedilmesinin, görülmesinin ve yaşanmasının ardından örgütsel sinizm kavramı gündeme gelmiş, çalışmalarda ele alınmaya başlamıştır. Yabancı literatür ele alındığında, örgütsel sinizm ile ilgili çalışmalar uzun yıllar önce başlamışsa da özellikle 1990'lı yıllardan sonra ağırlık kazanmıştır (Abraham, 2000; Andersson ve Bateman, 1997; Brandes, 1997; Cook ve Medley, 1954). Ülkemizdeki konu ile ilgili çalışmaların ise 2000'li yıllardan itibaren yoğunlaştığı görülmektedir (Karacaoğlu ve İnce, 2012, s. 81).

Görevlilerin kurumlarına karşı, dürüst olmadıklarına dair inançları gelişmeye başladığında beliren örgütsel sinizm, özellikle etik değerlerin eksikliği, liyakat ve adalet gibi çalışma barışına dair beklentilerin karşılan(a)madığı algısından ortaya çıkabilmektedir (Dean vd., 1998, s. 342-346). Temelinde kişilerarası güvensizlik, kuşkuculuk, şüphecilik veya memnuniyetsizlik gibi kavramların yer aldığı, sadece çıkar odaklı ilişkilerin geliştirildiği değerlendirilmesi üzerinde anlam bulan sinizmin (Andersson ve Bateman, 1997, s. 450) örgüt bağlamında gündeme gelmesiyle daha geniş bir perspektiften değerlendirmeye alınması ihtiyacı doğmuştur (Özkan, 2018, s. 19).

Örgütsel sinizm, kurum çalışanlarının örgütlerine yönelik hissettikleri ve geliştirdikleri negatif tutum (Dean vd., 1998, s. 345), ahlaki değerlerin benimsenmemesi, adalet ve doğruluk gibi evrensel kabullerden bir takım çıkarlar uğruna vazgeçilebilmesine dair inançlardan oluşan tutumlardır (Berneth, Armenakis, Feild ve Walker, 2007, s. 311-312). Bu bağlamda önceden belirlenmiş olan ve uygulanan standartlardan uzaklaşıldıkça örgütsel sinizm ile karşılaşma olasılığının artacağı ifade edilebilecektir.

Örgütsel sinizm, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar olarak alt boyutlarda detaylandırılmasından (Brandes, Dharwadkar ve Dean, 1999) sonra literatürde konu ile ilgili çalışmaların arttığı gözlenmiştir.

Örgütsel sinizmin ilk boyutu bilişsel boyuttur ve bireylerin kurumlarının doğruluk, adalet ve güvenden uzak oldukları gibi inanışları kapsamaktadır. Süreç içerisinde öğrenilmiş ve içselleştirilmeye başlanmış bu inanışlarla adalet, doğruluk ve güvenin bulunmadığı çalışma ortamında çalışanlar ihanete uğradıkları düşüncesine kapılmaktadırlar (Karacaoğlu ve İnce, 2012, s. 78-79). Bir başka yaklaşımla örgütsel sinizmin bu boyutu, fiillerin ve insani güdülerin ahlak ve samimiyete dair inançsızlığa doğru gidişi olarak ifade edilmektedir (Özler vd., 2010, s. 49).

Duyuşsal boyut, örgütsel sinizmin ikinci boyutu olup, kendilerine kurum tarafından ihanet edildiği düşüncesi sonrası çalışanların, örgüte karşı öfke, kızgınlık veya ondan utanma gibi duygu içerikli tepkiler göstermesidir (Işık, 2014, s. 137). Duyuşsal boyutta, çalışanlar örgüte karşı objektif yargılar içermeyen öfke, kızgınlık ve hor görme gibi tepkiler göstermektedirler.

Son olarak davranışsal boyut ise, kuruma yönelik negatif duygusal tepkilerin davranışlara yansıtıldığı boyut olarak ortaya çıkmaktadır. Bu boyutta, örgüt küçük görülmekte, kurumun ve çalışanlarının geleceğine dair olumsuz tahminlerde bulunulmakta, alay içeren mizahi yaklaşımlar sergilenebilmekte ve beklenenden sert eleştirel ifadeler kullanılabilir (Kutanis ve Çetinel, 2010, s. 188-189). Belirtilen davranışlar çalışanlar tarafından herhangi bir hassasiyet gösterilmeksizin gerek kurum içinde gerekse kurum dışında sergilenebilmektedir. Bu davranış kalıpları kimi zaman özel sektör örgütlerinde kimi zamanda devlet kurumu çalışanları arasında görülebilmektedir.

Örgütlerin yeni kurulum aşamalarındaki veya süreç içerisinde değişim aşamalarındaki yönetimsel hatalar, yoğun stres, aşırı görevlendirmeler, beklentilerin örgüt ile çalışan arasında karşılıklı olarak karşılanamaması, sosyal desteğin yeterince sağlanamaması gibi etkenler örgütsel sinizme neden olabilmektedir (Altınöz, Çöp ve Sığındı, 2011, s. 290). Yaşanan rekabet ortamına rağmen terfi yapısında liyakat esasına muhalif yaşanan aksaklıklar, kurum ile çalışan arasındaki amaç çatışması, özellikle büyüyen kurumlarda görülen kurumsal karmaşa, karar süreçlerine katılamama (Gökalp, 2018, s. 70-75), iletişim problemleri, psikolojik sözleşme aksaklıkları (Örücü ve Uzun, 2018, s. 143), iş sonlandırma veya bu yöndeki baskılar da (Gözüm, 2017, s. 41) örgütsel sinizm sebeplerindedir. Bununla birlikte, uzun mesai saatleri, hiyerarşik yapının yeterince açık ve anlaşılır olmaması, mevzuatta yaşanan karmaşıklıklar gibi etkenler de örgütsel sinizme yol açabilmektedir.

Özellikle yurtdışı literatür tarandığında sinizme dair çalışmaların emniyet hizmetleri, sosyal hizmetler ve sağlık hizmetleri alanında gerçekleşmiş olduğu

görülmektedir. Sinizm alanında ilk çalışma 1961 yılında tıp alanında Becker ve Geer tarafından yapılmış, sonrasında 1967 yılında Niederhoffer tarafından emniyet hizmetleri alanında gerçekleştirilmiştir. Devam eden tarihlerde ve farklı araştırmacılar tarafından yine aynı alanda, 1983 yılında Steven ve O'Neil, 1990 yılında Meyerson tarafından sosyal hizmet alanında çalışmalar yapıldığı gözlenmiştir (Kalağan, 2009, s. 64).

1.3. Örgütsel Destek Algılamaları İle Örgütsel Sinizm Arasındaki İlişki

Örgütsel davranış araştırmalarında örgüt ile çalışan arasındaki ilişkilerin açıklanmasında kullanılan önemli kavramlardan biri de örgütsel destek algısıdır (Giray ve Şahin, 2014, s. 4). Örgütlerde, çalışanların kendilerine ve çalışmalarına değer verildiği, mutluluklarının ve motivasyonlarının önemsendiği durumlarda, örgütün desteğini hissettiklerinde, algılarının olumlu yönde etkilenebileceği değerlendirilmektedir. Kişisel algıların tutum ve davranışları etkileyebileceğinden hareketle, örgüt nezdinde hissedilen negatif algılar, olumsuz tutum ve davranışlara neden olarak etkinliğin ve verimliliğin düşüşüne sebep olabilecektir. Böylece örgütsel desteği düşük olarak algılayan çalışanların tutumlarının olumsuz olacağı tahmin edilebilecektir.

Örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm arasındaki ilişki burada belirlemekte ve sinik tutumların çoğaldığı bir örgütte verimliliğin düşeceği yaklaşımdan dolayı örgütlerde algılanan destek ile sinizm arasında ters yönlü ilişki olabileceği beklenmektedir. Literatüre bakıldığında da yapılan çalışmalarda beklendiği üzere değişkenler arasında zıt yönlü bir ilişki olduğu tespitleri yapılmıştır (Byrne ve Hochwarter, 2008; Gökyer ve Türkoğlu, 2018; Kalağan, 2009; Tokgöz, 2011).

Örgütsel destek hislerinin yeterli olmadığı durumlarda çalışanlar, çalışmalarını aksatma, kurumlarına karşı diğer görevlilere göre daha az aidiyet hissetme ve yeterli performans sergileyememe gibi tutum ve davranış eğilimleri göstermektedirler. Brandes, algılanan örgütsel desteğin, örgütsel sinizmle negatif ilişkili olacağını ve çalışanın yönetim tarafından kendilerinin önemsemediğini anladığı takdirde örgütsel sinizmin ortaya çıkmasının olası bir durum olduğunu belirtmektedir (Brandes, 1997, s. 63).

2005 yılında James tarafından yapılan çalışmaya göre, örgütsel destek algısı ile örgütsel sinizm arasındaki ilişki, işverenlerin çalışanlarına iyi davrandıklarında işletmeye karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmelerinin muhtemel olduğu, kötü davranıldığında ise olumsuz tutum ve davranışlar geliştirmelerinin olası olduğu tespit edilmiştir (James, 2005, s. 79-81).

2. ÖRGÜTSEL DESTEK ALGILARI VE ÖRGÜTSEL SİNİZM İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sinizm ile ilgili mesleki bağlamda yapılan ilk çalışmalardan biri olan Arthur Niederhoffer'ın 1967 yılında yayınladığı *Behind the Shield* adlı kitabında polis memurlarının zamanla artan bir şekilde sinizm problemi ile karşı karşıya kaldıklarını ifade edilmiştir (Candan, 2013, s. 184).

2007 yılında Erdost, Karacaoğlu ve Reyhanoğlu, genel sinizm ve örgütsel sinizm kavramlarının Türkçe literatüre tanıtmayı amaçladıkları çalışmalarında tekstil firmasında çalışan 64 kişiyle, sinizm ve örgütsel sinizm ile işgörenlerin demografik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, sinizm ve örgütsel sinizm ile işgörenlerin görevli oldukları kısım ve pozisyonları bağlamında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Eğitim düzeyi önlisans olan işgörenlerin, eğitim düzeyi lisans olanlara nazaran daha çok sinik davranışlar sergileme eğiliminde bulunabildikleri gözlemlenmiş, eğitim düzeyi ile sinik tutum ve davranışlar arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir (Erdost, Karacaoğlu ve Reyhanoğlu, 2007, s. 519).

2008 yılında Tokgöz ve Yılmaz, hizmet sektöründeki 346 çalışan üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında, çalışanların sinizm ve örgütsel sinizm seviyeleri ve demografik özellikleri arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre, genel sinizm düzeyleri ile örgütsel sinizm düzeyleri arasında anlamlı fakat düşük düzeyli ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte çalışanların genel ve örgütsel sinizm seviyeleri ile demografik değişkenlerden cinsiyet ve yaş bağlamında bir ilişki bulunmamış, örgütsel sinizm seviyeleri ile eğitim arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tokgöz ve Yılmaz, 2008, s. 301-302).

2008 yılında çeşitli endüstri ve iş alanlarında 2.143 katılımcı üzerinde Zinta ve Wayne tarafından yapılan araştırmada, örgütsel sinizm ile algılanan örgütsel destek ve performans ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre yüksek sinik tutumların olumsuz destek seviyelerinde anlamlandığı, özellikle sinik tutumlar sergileyenlerin performanslarının örgütsel destek algılarının orta seviyelerde hissedildiğinde ortaya çıktığı, buna karşın örgütsel destek algılarının yüksek veya düşük seviyelerde olduğu durumlarda siniklerin performanslarının düşük olduğu belirtilmiştir (Zinta ve Wayne, 2008, s. 54).

2009 yılında eğitim alanında 214 araştırma görevlisi katılımıyla Kalağan tarafından yazılan yüksek lisans tezinde örgütsel destek algılarıyla örgütsel sinizm arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmaya göre algılanan örgütsel desteğin en yüksek olarak akademik danışmanlık boyutunda, en düşük olarak ise gelişme fırsatı boyutlarında bulunduğu, örgütsel destek ve örgütsel sinizm

arasındaki ilişkinin güçlü, zıt yönlü ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma görevlilerinin örgütsel sinizm tutumlarının %80'i gibi oldukça güçlü bir kısmının algılanan örgütsel destek ile açıklanabileceği belirtilmiştir (Kalağan, 2009, s. 173-179).

2011 yılında hizmet sektöründe 162 kişinin katılımıyla Tokgöz tarafından gerçekleştirilen çalışmada, örgütsel sinizm, destek ve adalet ilişkisi araştırılmıştır. Elektrik dağıtım hizmetinde çalışanlar üzerinde yapılan çalışmada, örgütsel sinizme neden olarak örgütsel adalet ve desteğin modellenmesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Netice olarak örgütsel sinizm ile örgütsel adalet değişkenleri arasında güçlü ve örgütsel sinizm ile örgütsel destek değişkenleri arasında ise orta seviyede ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte örgütsel sinizmi belirleyen nedenler olarak, örgütsel adalet ve örgütsel destek algılarının güçlü faktörler oldukları tespit edilmiştir (Tokgöz, 2011, s. 378).

2014 yılında araştırma görevlileri arasında 214 kişinin katılımı ile Kasalak ve Bilgin Aksu tarafından yapılan çalışmada algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizm arasındaki ilişkinin tespit edilmesi, algılanan örgütsel destek düzeyine bağlı olarak örgütsel sinizmin ne ölçüde öngörülebileceği incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizmin tüm boyutları arasında anlamlı ve orta düzeyde olumsuz ilişkiler bulunduğu tespit edilmiştir (Kasalak ve Bilgin Aksu, 2014, s. 128).

2015 yılında Özgür tarafından yine araştırma görevlileri katılımıyla ve fakat nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizm arasında anlamlı ve güçlü bir negatif ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (Özgür, 2015, s. 24).

2017 yılında eğitim alanında liselerde görev yapan 386 öğretmenin katılımıyla Gökyer ve Türkoğlu tarafından yapılan çalışmada, algılanan örgütsel destek ve örgütsel sinizm arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, öğretmenlerin örgütsel destek algıları ile adalet algıları alt boyutunda yüksekken, bireysel ve mesleki gelişim alt boyutu ile ölçeğin tamamına dair algıların orta seviyede, sahiplenme alt boyutuna dair algıların ise düşük düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Sinizmin bilişsel ve duyuşsal alt boyutları ile örgütsel destek ve adalet arasında orta şiddette zıt yönlü; davranışsal alt boyut ile örgütsel destek ve adalet arasında ise zayıf ancak yine zıt yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir (Gökyer ve Türkoğlu, 2018, s. 333-335).

2019 yılında Yavuzer Zan ve Altuntaş tarafından hizmet sektöründe 220 hemşireden toplanan verilerle yapılan çalışmada örgütsel destek algılarının örgütsel sinizm üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma

sonucunda algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizm arasında negatif, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu, algılanan örgütsel desteğin örgütsel sinizmi azalttığı ve örgütsel desteğin örgütsel sinizmi olumsuz etkilediği bulunmuştur (Yavuzer Zan ve Altuntaş, 2019, s. 100).

3. AMAÇ VE YÖNTEM

Emniyet Hizmetleri çalışanlarının algılanan örgütsel destek ve örgütsel sinizm seviyelerinin tespit edilmesini, ilişkilerini, pozitif veya negatif yönünü açıklamayı amaçlayan bu çalışma Bursa ilinin bir ilçesinde İlçe Emniyet Müdürlüğü çalışanlarına yönelik olarak yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki evrenin fazla büyük olmaması ve ulaşılabilir olması nedeniyle örneklem seçilmesine gerek duyulmaksızın İlçe Emniyet Müdürlüğündeki tüm personele yani toplam 150 adet olarak dağıtılmıştır. Eksik veya hatalı veriler nedeniyle çıkartılan anketler sonucunda 134 anket üzerinde çalışılmıştır. Böylece evrenin %89,3'üne ulaşılmış, örneklem ile evren arasındaki uyum sağlanmıştır.

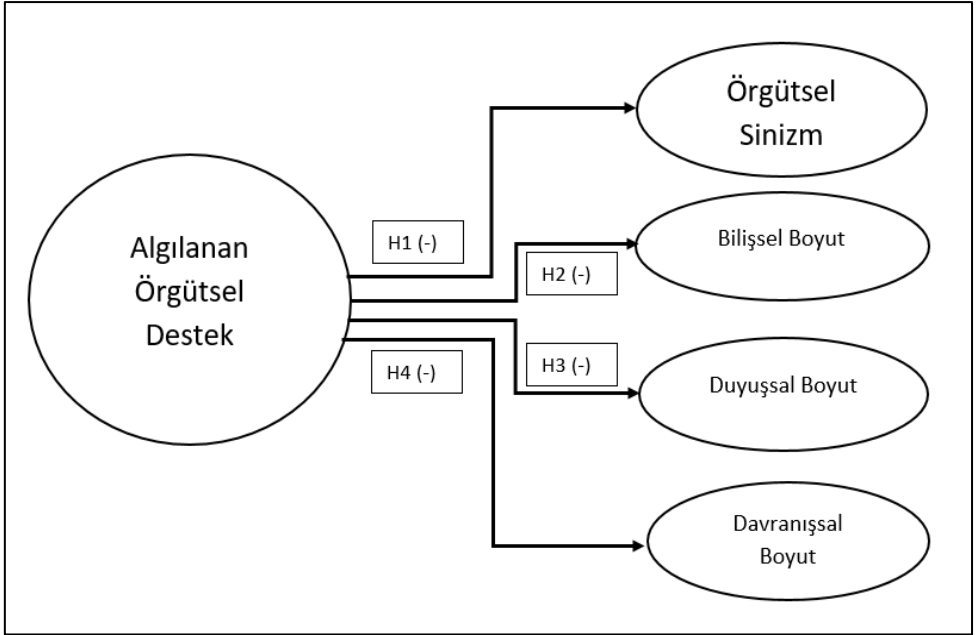
Emniyet Hizmetleri Sınıfı personeline ait sosyolojik ve demografik verilere ulaşmak için araştırmacı tarafından geliştirilen 7 soru ile birlikte, algılanan örgütsel destek kapsamında Kalağan'ın yükseklisans tezinde kullandığı algılanan örgütsel destek envanterinden geliştirilen 19 ifadeli ölçek kullanılmıştır (Kalağan, 2009, s. 203). Örgütsel sinizme dair veriler için ise Brandes, Dhadwarkar ve Dean'in (1999) çalışmalarıyla geliştirilmiş olan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç alt boyut içerikli 13 ifadeli örgütsel sinizm ölçeği kullanılmıştır. Örgütsel sinizm ölçeğinin Türkçe uyarlaması Karacaoğlu ve İnce tarafından yapılmıştır (Karacaoğlu ve İnce, 2012). Ölçek ifadeleri 5'li Likert olarak hazırlanarak faktörlerin karşısına (1)Kesinlikle katılmıyorum, (2)Katılmıyorum, (3)Kararsızım, (4)Katılıyorum, (5)Kesinlikle katılıyorum seçenekleri yerleştirilmiştir.

Algılanan örgütsel destek ölçeğinden “İlçe Emniyet Müdürlüğünde görev dağılımı yapılırken, adil bir şekilde davranılmaktadır.”, “Hizmet içi eğitimler, kurslar ve seminerde öğrenmiş olduğum yeni bilgi ve becerileri uygulamaya yansıtabilmem için fırsat sağlanır.” ve “Görev ile ilgili fikirlerim ve önerilerim dikkate alınmaktadır.” ifadeleri örnek olarak verilebilir. “İlçe Emniyet Müdürlüğünde, görev açısından söylenenler ile yapılanların farklı olduğuna inanıyorum.”, “İlçe Emniyet Müdürlüğünde, bir uygulamanın yapılacağı söyleniyorsa, bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusunda kuşku duyarım.” ve “Başkalarıyla, çalıştığım kurumdaki uygulamaları ve politikaları eleştiririm.” ifadeleri de örgütsel sinizm ölçeğine örnektir.

Araştırma kapsamında toplanan veriler paket program vasıtasıyla analize tabi tutulmuş, devamında betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve regresyon

analizleri uygulanmıştır. Güvenilirlik analizi Cronbach Alpha, algılanan örgütsel destek için 0,920, örgütsel sinizm için ise 0,894 olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerlerine bakıldığında, algılanan örgütsel destek ölçek geneli ortalamalarına göre çarpıklık katsayısı -0,090, basıklık katsayısı 0,535, örgütsel sinizm ölçek geneli ortalamalarına göre çarpıklık katsayısı 0,115, basıklık katsayısı -0,196 şeklinde tespit edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov normallik testinin anlamlılığının 0,05 değerinin üzerinde çıkması verilerin dağılımının normalliğini gösterdiğinden hareketle, algılanan örgütsel destek sonucunun 0,239, örgütsel sinizm sonucunun ise 0,158 bulunmasıyla değerlerin normallik değerlerini karşıladığı anlaşılmıştır.

Araştırmanın modeli ve hipotezler aşağıda sunulmuştur:

H1: Araştırma kapsamındaki kamu personelinin örgütsel destek algıları, örgütsel sinizm tutumlarını ters yönlü etkilemektedir.

H2: Araştırma kapsamındaki kamu personelinin örgütsel destek algıları, örgütsel sinizmin bilişsel boyutunu ters yönlü etkilemektedir.

H3: Araştırma kapsamındaki kamu personelinin örgütsel destek algıları, örgütsel sinizmin duyuşsal boyutunu ters yönlü etkilemektedir.

H4: Araştırma kapsamındaki kamu personelinin örgütsel destek algıları, örgütsel sinizmin davranışsal boyutunu ters yönlü etkilemektedir.

3.1.Araştırma Kapsamında Sosyo-Demografik Özellikler ve Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo-1. Katılımcıların Sosyolojik ve Demografik Özellikleri

Değişken		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	130	97
	Kadın	4	3
Medeni Durumları	Evli	124	92.5
	Bekâr	10	7.5
Yaş	20-30	9	6.7
	31-40	43	32.1
	41-50	78	58.2
	51 ve Üstü	4	3
Öğrenim Durumu	İlköğretim	0	0
	Lise	9	6.7
	Ön lisans	57	42.5
	Lisans	67	50
	Yüksek lisans	1	7
Görev Yılları	1-5 Yıl	10	7.5
	6 -10 Yıl	8	6
	11-15 Yıl	31	23.1
	16-20 Yıl	32	23.9
	21 Yıl ve üstü	53	39.6
Mesleki Memnuniyet	Evet	107	80.5
	Hayır	26	19.5
Ayrılma Düşüncesi	Evet	37	27.6
	Hayır	97	72.4

Araştırma kapsamında emniyet hizmetleri sınıfı personelin sosyolojik ve demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur. Elde edilen verilere göre katılımcıların 4’ü (%3) kadın, 130’u (%97) erkeklerden oluşmaktadır. Bu önemli farkın görevin niteliği gereği olduğu değerlendirilebilir. Meslekten memnun olup olunmadığı hususundaki soruya 107 personel (%80,5) memnuniyetini belirtmesine karşın 26 personel (%19,5) memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Son olarak meslekten ayrılmayı düşünüp düşünülmediğine dair soruya 37 personel (%27,6) ayrılmayı düşündüklerini, 97 personel ise (%72,4) ayrılmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo-2. Algılanan Örgütsel Destek Ölçeğine Dair Tanımlayıcı İstatistik

	N	Ortalama	Standart Sapma
Ölçek Geneli	134	3,1883	0,68527

Araştırma kapsamında Emniyet Hizmetleri Sınıfı personelinin tablo 2’de sunulduğu gibi algılanan örgütsel destek ölçeğine ilişkin genel ortalaması 3,1883 olarak tespit edilmiş, çalışanların örgütsel destek algılarının ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Elde edilen sonucun “Kararsızım” ifadesine yakınlığı göz önüne alındığında çalışanların örgütsel destek algıları noktasında tereddüt içerisinde buldukları söylenebilecektir.

Tablo-3. Örgütsel Sinizm Ölçeğine Dair Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Alt Boyutları	N	Ortalama	Standart Sapma
Bilişsel Boyut	134	2,925	0,88966
Duyuşsal Boyut	134	2,1716	0,96480
Davranışsal Boyut	134	2,2363	0,95809
Ölçek Geneli	134	2,4813	0,73833

Elde edilen bulgulara göre örgütsel sinizmin genel ortalaması 2,4813 olarak tespit edilmiş, çalışanların sinik tutumlarının ortalamasının altında kaldığı görülmüştür. Örgütsel sinizm ölçeğinin alt boyutlarının tümünün ortalamasının altında seyrettiği, bilişsel boyutun 2,9250 ortalama ile “Kararsızım” ifadesine yakın olduğu, duyuşsal ve davranışsal boyutların “Katılmıyorum” ifadesine daha yakın olduğu tespit edilmiştir. Likert ifadelerde 5 puandan 1 puana doğru gidildiğinde sinik tutumların azaldığı göz önüne alındığında duyuşsal boyutun 2,1716 ortalama ile çalışanların sinik tutumlar içerisinde olmadığı ifade edilebilecektir.

3.2. Araştırma Kapsamında Yapılan Korelasyon Analizi

Tablo-4. Algılanan Örgütsel Destek ile Örgütsel Sinizm Arası Korelasyon Analizi

	Algılanan Örg. Destek	Örgütsel Sinizm	Bilişsel Boyut	Duyuşsal Boyut	Davranışsal Boyut
Algılanan Örg. Destek	(0,920)				
Örgütsel Sinizm	-,580**	(0,894)			
Bilişsel Boyut	-,484**	,803**	(0,888)		
Duyuşsal Boyut	-,503**	,804**	,466**	(0,880)	
Davranışsal Boyut	-,384**	,762**	,380**	,464**	(0,889)

**p<0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Çalışma konusu olan algılanan örgütsel destek, örgütsel sinizm ile örgütsel sinizmin alt boyutları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar aralarındaki ilişkinin istikametini ve büyüklüğünü belirleyebilmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analize göre, $r = -0,580$ bulgusuyla örgütsel destek algıları ile

örgütsel sinizm arasında istatistiki olarak anlamlı, zıt yönde ve orta şiddette ilişki olduğu anlaşılmıştır. Örgütsel destek bağlamında algılardaki yükselme, örgütsel sinizmde düşüşe neden olurken tersi yöndeki azalışlar ise çalışanlarda sinik tutumların yükselmesine neden olabilecektir. Algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizmin alt boyutlarında da benzer şekilde zıt yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -0,484; -0,503$ ve $-0,384; p < 0,01$).

3.3.Araştırma Kapsamında Yapılan Regresyon Analizleri

Tablo-5. Algılanan Örgütsel Desteğin Örgütsel Sinizmi Etkilemesine İlişkin Regresyon Analizi

F=66,873 R ² =0,336	β Katsayısı	Standart Hata	t Değeri	p Değeri
Sabit	4,473	0,249	17,957	0,00
Algılanan Örgütsel Destek	-0,625	0,076	-8,178	0,00

Bağımlı Değişken: Örgütsel Sinizm

Algılanan örgütsel desteğin örgütsel sinizme etkisine ilişkin bulgular tablo 5'te gösterilmiştir. Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel sinizmi açıklama düzeyi 0,336 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre örgütsel sinizmin % 33,6'sı algılanan örgütsel destek ile açıklanabilmektedir. B katsayısı $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde ikili arasında $-0,625$ ile zıt yönde, doğrusal ve negatif birliktelik bulunmuş, böylece örgütsel destek faaliyetlerindeki artışın örgütsel sinizm düzeyinin düşmesine neden olabileceği anlaşılmıştır. Bu tespitler ışığında H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo-6. Algılanan Örgütsel Desteğin Örgütsel Sinizmin Bilişsel Boyutunu Etkilemesine İlişkin Regresyon Analizi

F=40,392 R ² =0,234	β Katsayısı	Standart Hata	t Değeri	p Değeri
Sabit	4,929	0,322	15,287	0,00
Algılanan Örgütsel Destek	-0,628	0,099	-6,355	0,00

Algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizmin bilişsel boyutuna ilişkin bulgular tablo 6'da gösterilmiştir. Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel sinizmin bilişsel boyutunu açıklama düzeyi 0,234 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre örgütsel sinizmin bilişsel boyutunun %23,4'ü algılanan örgütsel destek ile açıklanabilmektedir. B katsayısı $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde ikili arasında $-0,628$ ile zıt yönde, doğrusal ve negatif birliktelik bulunmuş, örgütsel destek faaliyetlerindeki artışın örgütsel sinizm bilişsel boyut düzeyinin düşmesine neden olabileceği anlaşılmıştır. Bu tespitler ışığında H2 hipotezi de kabul edilmiştir.

Tablo-7. Algılanan Örgütsel Desteğin Örgütsel Sinizmin Duyuşsal Boyutunu Etkilemesine İlişkin Regresyon Analizi

F=44,643 R ² =0,253	β Katsayısı	Standart Hata	t Değeri	p Değeri
Sabit	4,428	0,345	12,821	0,00
Algılanan Örgütsel Destek	-0,708	0,106	-6,682	0,00

Algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizmin duyuşsal boyutuna ilişkin bulgular tablo 7'de gösterilmiştir. Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel sinizmin duyuşsal boyutu açıklama düzeyi 0,253 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre örgütsel sinizmin duyuşsal boyutunun %25,3'ü algılanan örgütsel destek ile açıklanabilmektedir. B katsayısı $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde ikili arasında -0,708 ile zıt yönde, doğrusal ve negatif bir birliktelik bulunmuş, örgütsel destek faaliyetlerindeki artışın örgütsel sinizm duyuşsal boyut düzeyinin düşmesine neden olabileceği anlaşılmıştır. Bu tespitler ışığında H3 hipotezi de kabul edilmiştir.

Tablo-8. Algılanan Örgütsel Desteğin Örgütsel Sinizmin Davranışsal Boyutunu Etkilemesine İlişkin Regresyon Analizi

F=22,856 R ² =0,148	β Katsayısı	Standart Hata	t Değeri	p Değeri
Sabit	3,949	0,366	10,779	0,00
Algılanan Destek	-0,537	0,112	-4,781	0,00

Algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizmin davranışsal boyutuna ilişkin bulgular tablo 8'de gösterilmiştir. Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel sinizmin davranışsal boyutu açıklama düzeyi 0,148 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre örgütsel sinizmin davranışsal boyutunun %14,8'i algılanan örgütsel destek ile açıklanabilmektedir. B katsayısı $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde ikili arasında -0,537 ile zıt yönde, doğrusal ve negatif bir birliktelik bulunmuş, örgütsel destek faaliyetlerindeki artışın örgütsel sinizm davranışsal boyut düzeyinin düşmesine neden olabileceği anlaşılmıştır. Bu tespitler ışığında H4 hipotezi de kabul edilmiştir.

Örgütsel sinizmin tüm alt boyutları değerlendirildiğinde, algılanan örgütsel desteğin en yüksek %25,3'lük oran ile duyuşsal boyutu, devamında %23,4 ile bilişsel boyutu ve en düşük olarak ta %14,8'lik oranla davranışsal boyutu etkilediği tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İç güvenlik hizmetlerinde hizmet gücünün, verimliliğinin ve etkinliğinin artırılabilmesi, görevlilerin memnuniyetinin ve motivasyonlarının yükseltilmesi bağlamında örgütsel desteğin ve bu desteğin çalışanlar tarafından algılanma

düzeyleri önem arz etmektedir. Görevlilerin sergilemiş oldukları sinik tutumlarının mümkün olduğunca azaltılarak örgütün geneline sirayet etmesinin engellenmesi verilen hizmet bağlamında son derece hassasiyet göstermektedir. Bu nedenle mevcut araştırmada, algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizm düzeyleri ve örgütsel sinizmin alt boyutları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda Bursa ilinin bir ilçesinde Emniyet Müdürlüğü'nde görevli 134 personele anket uygulanmıştır.

Literatürde algılanan örgütsel destek ile örgütsel sinizm arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Bu araştırmanın hiyerarşik bir yapıya sahip disiplin mesleği olan polislik üzerinde yapılmış olması diğer araştırmalardan farklılaştırmaktadır. Araştırmanın bir takım sınırlılıkları bulunmaktadır. Veriler orta ölçekli bir ilçede görev yapan emniyet hizmeti sınıfı personelinden elde edilmiş olup dar kapsamlı bir alandan toplanmıştır. Bu bağlamda konu ile ilgili gelecek araştırmaların çalışmaların genellenebilirliği açısından daha kapsamlı yapılmasıyla literatüre katkı artırılabilir. Ayrıca verilerin büyük çoğunluğunun polis memuru rütbesinde çalışanlardan toplanması bir diğer sınırlılık olarak ifade edilebilir. Çerçevenin genişletilerek verilerin alt – orta ve üst düzey yöneticilerden de alınması çalışmayı daha güçlü hale getirebilecektir. Ancak bu çalışmanın ilçe ölçekli gerçekleştirildiği ve ilçede veri almak için yeterli sayıda rütbeli personelin bulunmadığı da göz ardı edilmemelidir. Açıklanan nedenlerle bulguların genellenebilirliği sınırlıdır.

Araştırma bulgularına göre çalışanların, örgütsel destek algıları konusunda kısmi bir pozitiflik görülse de kararsız kaldıkları tespit edilmiştir. Örgütsel destek algıları noktasındaki bu tereddüt, muhtemel olumsuz algılar açısından çalışanların fikirlerini beyan etmekten çekindiklerinin göstergesi olabileceği gibi muhtemel olumlu algılar bağlamında da pozitif fikirlerin gelecekte elde edebilecekleri kazanımların kendilerine sunulmaması ihtimali şeklinde yorumlanabilecektir. Bu bulgu doğrultusunda katılımcı yönetimin benimsenmesi ve verimliliğin artırılması için yöneticilere, çalışanların fikir ve görüşlerini daha rahat ifade edebilecekleri çalışma ortamlarının oluşturulması ve sosyal mübadele kuramı kapsamında karşılıklığın güven içerisinde yapılandırılarak muhtemel kazanımların standartlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilebilecektir. Byrne ve Hochwarter (2008), örgütsel destek algıları düşük olan çalışanların örgütün kendilerine sunduğu imkanlara tereddütle yaklaştığını, sosyo-duygusal ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını düşündüğünü ifade etmişlerdir. Emniyet hizmetleri görevlilerinin, kurumlarından yeterli düzeyde destek görmediklerinde

beklenti düzeylerinin düşük olabileceği değerlendirilmektedir. Bu durum vatandaşa hizmet sunan görevlilerin, görevlerini yaparken zaman zaman yeterlilik sorunları yaşayabileceğini göstermektedir. Çalışanlar yeterli desteği alamadığında kendini korumacı bir yaklaşımla iş görme eğilimleri gösterebileceklerdir.

Sosyal mübadele kuramının karşılıklılık temelli açıklamasında sosyal mübadele, karşılıklı bir dizi yükümlülükler etkileşimi içermektedir. Kurama göre, ilişkiler zamanla güven, sadakat ve karşılıklı taahhütlere dönüşmektedir (Cropanzano ve Mitchell, 2005, s. 875-876). Yapılan çalışma kurama destek verecek şekilde kurumlarının kendilerine güven duygularını hissettirdiklerinde ve bu inançları geliştğinde zaman içerisinde ilerleyen destek algılarının sinik tutum ve davranışları negatif yönlü etkileyeceğini göstermektedir. Eisenberger ve ark. (2004) yaptıkları çalışmada bulguları destekler şekilde negatif karşılıklılığı yüksek olan bireylerin başkalarını daha kötü niyetli tutum ve davranışlarda bulunabileceklerini ve öfkelenediklerini ifade etmişlerdir (Eisenberger, Lynch, Aselage ve Rohdieck, 2004, s. 798). Olumsuz tutum ve davranışlar, örgütsel destek ile engellenerek kişinin ve dolayısıyla örgütün sinik tutumlara girmesini engelleyebilecektir.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerden örgütsel sinizme ilişkin tanımlayıcı istatistiklere bakıldığında, ölçek geneli ortalamasına göre çalışanların sinik tutumlarının ortalamasının altında kaldığı görülmüştür. Örgütsel Sinizmin, alt boyutlarında genel ortalama ile uyumlu olarak ortalamasının altında seyrettiği görülmektedir. Duyuşsal ve davranışsal boyutların, bilişsel boyutun aksine “Katılmıyorum” ifadesine daha yakın olduğu tespit edilmiştir. Bulgulara göre bilişsel boyut, davranışsal ve duyuşsal boyutlarda olduğundan daha güçlü görülmektedir. Bu bulgu, Kasalak ve Bilgin Aksu (2014) bulgularıyla uyumluluk göstermektedir. Buna karşın Brandes’in (1997) tespitleri en düşük örgütsel sinizm düzeyinin davranışsal boyutta olduğuna dair tespitiyle farklılık göstermiştir. Bu durum hiyerarşik yapıyla açıklanabilir. Zira disiplin ve mevzuat ile sıkı bir ilişki içerisinde bulunan polislerin, sinizmi bilişsel boyutta algılasalar dahi duygularına ve davranışlarına yansıtılmaktan imtina edebileceklerini göstermektedir.

Örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm ve alt boyutları arasında zıt yönlü, anlamlı ve orta şiddette bir ilişki tespit edilmiştir. Çalışanların örgütsel destek algılarındaki yükselme, örgütsel sinizmin azalmasına neden olurken tersi yöndeki azalışlar ise sinik tutumların örgüt içinde artmasına neden olabilecektir. Bu bulgu, Bryne ve Hochvarter’in (2008) yüksek düzeyde sinizm bildiren çalışanların algıladıkları destek düzeylerinin olumsuz olduğu tespitiyle uyumluluk

göstermektedir. Yapılan analizde örgütsel sinizmin alt boyutları için de ters yönde, orta şiddette ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna karşın Gökyer ve Türkoğlu'nun (2018) araştırmasında duyuşsal ve bilişsel alt boyutlarda benzer şekilde ters yönlü, orta şiddette ve anlamlı ilişkiler tespit edilmişse de davranışsal alt boyutta zayıf ilişkiler bulgusuna ulaşılmıştır. Buradaki farklılaşma araştırma verilerinin elde edildiği kesimin lise öğretmenleri ile polisler şeklinde farklı olmasından kaynaklanabileceği değerlendirilmektedir.

Algılanan örgütsel desteğin örgütsel sinizm üzerindeki etki oranını tespit edebilmek için yapılan analiz neticesinde ikili arasında zıt yönde, doğrusal ve negatif bir birliktelik bulunmuş, örgütsel sinizmin % 33,6'sının algılanan örgütsel destek ile açıklanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu tespit Bal'ın (2020) kamu çalışanları ile yaptığı araştırmayla uyumluluk göstermektedir. Yapılan çalışmada örgütsel sinizmin % 25'inin algılanan örgütsel destek ile açıklanabileceği bulgusuna ulaşılmıştır (Bal, 2020, s. 156). Buradan hareketle örgütsel destek faaliyetlerindeki artışın örgütsel sinizm düzeyinin önemli oranlarda düşmesine neden olacağı ifade edilebilecektir.

Algılanan örgütsel desteğin örgütsel sinizmin alt boyutlarında en yüksek etkilediği boyut, duyuşsal olarak tespit edilmiştir. Duyuşsal boyutu, sırasıyla bilişsel ve davranışsal boyut takip etmektedir. Bu bulgu, Kalağan'ın (2009) çalışmasıyla zıt yönde ve negatif olmasıyla paralellik göstermekle birlikte ilgili araştırmada etki olarak en yüksek boyutun bilişsel boyut olduğu ve onu sırasıyla ve duyuşsal ve davranışsal boyutun takip ettiği belirtilmiştir. Ayrıca çalışma Kalağan'ın çalışmasıyla oransal olarak ciddi şekilde farklılaşmaktadır. Araştırmada algılanan örgütsel desteğin örgütsel sinizmin duyuşsal boyutunu açıklama düzeyini %25 olarak bulunmuşken Kalağan duyuşsal boyutun açıklama düzeyini %52 olarak açıklamıştır. Bahsi geçen farklılıklar araştırma kitlesinin niteliği ile açıklanabilecektir. Kalağan'ın araştırması, araştırma görevlileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulguların da gösterdiği üzere gerek kamu kurumlarında gerekse özel işletmelerde çalışanların algıladıkları örgütsel desteğin sinik tutum ve davranışları engellemek suretiyle başarı, etkinlik ve verimliliği arttırabileceği ifade edilebilecektir. Bu hususun önemi yönetici vasfını taşıyanlarca iyi analiz edilmesi ve tüm çalışan personele örgütsel destek olarak aktarılabilmesi rekabeti ve sürdürülebilirliği etkin olarak devam ettirmede etken faktör olacaktır.

Örgütsel destek algıları yüksek olan kurumların sinizm düzeylerindeki düşüş, bireysel özgüvenin artmasına ve motivasyonun yükselerek hizmet kalitesine etki

etmesi beklenecektir. Özellikle iç güvenlik hizmeti veren kamu kurumu bağlamında örgütsel desteğin hissedilmesi vatandaşa sunulan hizmetin niteliğini arttıracakı değerlendirilmesi yapılabilecektir.

Sinik tutum ve davranışların engellenmesi için yönetim kademelerinin, iletişime açık olması, katılımcı yönetim göstermesi, stres azaltıcı unsurları dikkate alması, iş yükünün mümkün olduğunca eşit paylaşılması noktalarına özen göstermesi gerekmektedir.

Yurtiçinde polis sinizmi özelinde yeterli çalışmanın bulunmaması ve örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm içerikli olarak ise herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış olması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların örgütsel sinizm konusunda araştırma yapmak isteyenlere yol göstererek örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu çalışma, Bursa Teknik Üniversitesi, Fen, Mühendislik ve Sosyal Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'nun 22.09.2020 tarihli ve 2020/2616 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Abraham, R. (2000). Organizational Cynicism: Bases and Consequences. *Genetic Social and General Psychology Monographs*, 269-292.
- Adams, I., & Mastracci, S. (2019). Police Body-Worn Cameras: Effects on Officers' Burnout and Perceived Organizational Support. *Police Quarterly*, 5-30.
- Akatay, A., Yücekaya, P., & Kısat, N. Ç. (2016). Yöneticilerin Etik Liderlik Davranışlarının Örgütsel Adalet ve Sinizm Üzerindeki Etkileri: Çanakkale Emniyet Müdürlüğünde Bir Araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 483-509.
- Altınöz, M., Çöp, S., & Sığındı, T. (2011). Algılanan örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm ilişkisi: Ankara'daki dört ve beş yıldızlı konaklama işletmeleri üzerine bir araştırma. *S.Ü. İ.İ.B.F Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 285-315.
- Aly, N.-F., Ghanem, M., & El-Shanawany, S. (2016). Organizational Cynicism and Its Consequences on Nurses and Quality of Care in Critical Care and Toxicology Units . *Journal of Education and Practice*, 85-96.
- Andersson, L., & Bateman, T. (1997). Cynicism in the workplace: some causes and effects. *Journal of Organizational Behavior*, 449-469.
- Armeli, S., Eisenberger, R., Fasolo, P., & Lynch, P. (1998). Perceived organizational support and police performance: The moderating influence of socioemotional needs. *Journal of Applied Psychology*, 288*297.
- Aselage, J., Eisenberger, R., Sucharski, I., & Jones, J. (2004). Perceived Organizational Support, The Employment Relationship: Examining Psychological and. J.-M. Coyle-Shapiro , L. Shore, M. Taylor, & L. Tetrick içinde, *The Employment Relationship: Examining Psychological and Contextual Perspectives Contextual Perspectives* (s. 206-225). Oxford: Oxford University Press.
- Bal, T. (2020). The Role of Organizational Cynicism as a Mediator in the Relationship Between Perceived Organizational Support and Counter Productive Work Behavior for Public Employees. *Sosyal Güvenlik Dergisi* , 145-164.

- Bernerth, J., Armenakis, A., Feild, H., & Walker, H. (2007). Justice, Cynicism, and Commitment: A Study of Important Organizational Change Variables. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 43(3), 303-326.
- Blau, P. (1964). *Exchange and Power in Social Life*. New York: John Wiley & Sons.
- Brandes, P. (1997). Organizational Cynicism: Its Nature, Antecedents, and Consequences (Dissertation of Doctor of Philosophy). 63. Cincinnati: The University of Cincinnati.
- Brandes, P., Dharwadkar, R., & Dean, J. (1999). Does Organizational Cynicism Matter? Employee and Supervisor Perspectives on Work Outcomes. *The 36th Annual Meeting of the Eastern Academy of Management*, 1-33.
- Byrne, Z., & Hochwarter, W. (2008). Perceived Organizational Support and Performance: Relationships Across Levels of Organizational Cynicism. *Journal of Managerial Psychology*, 54-72.
- Candan, H. (2013). Örgütsel Sinizm ve İşgören Performansına Olası Etkileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 181-194.
- Cook, W., & Medley, D. (1954). Proposed hostility and Pharisaic-virtue scales for the MMPI. *Journal of Applied Psychology*, 414-418.
- Crank, J., & Caldero, M. (1991). The production of occupational stress in medium-sized police agencies: A survey of line officers in eight municipal departments. *Journal of Criminal Justice*, 339-349.
- Cropanzano, R., & Mitchell, M. (2005). Social Exchange Theory: An Interdisciplinary Review. *Journal of Management*, 874-900.
- Dean, J., Brandes, P., & Dharwadkar, R. (1998). Organizational Cynicism. *Academy of Management Review*, 23(2), 341-352.
- Demirci, D. (2019). “Çalışanların Örgütsel Destek Algılarının Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkileri: Psikolojik Sermayenin Bu Süreçteki Rolü ve Bir Araştırma. Malatya: İnönü Üniversitesi, SBE, İşletme ABD Doktora Tezi.
- Deniz, Ü., & Erdener, M. (2016). Öğretmenlerin İş Motivasyonlarını Etkileyen Etmenler. Ö. Tüfekçi içinde, *Sosyal Bilimlerde Stratejik Araştırmalar* (s. 29-41). Saarbrücken: Lambert Academic Publishing.

- Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., & Sowa, D. (1986). Perceived Organizational Support. *Journal of Applied Psychology*, 71(3), 500-507.
- Eisenberger, R., Lynch, P., Aselage, J., & Rohdieck, S. (2004). Who Takes the Most Revenge? Individual Differences in Negative Reciprocity Norm Endorsement. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 787-799.
- Erdost, H. E., Karacaoğlu, K., & Reyhanoğlu, M. (2007). Örgütsel Sinizm Kavramı ile İlgili Ölçeklerin Türkiyedeki Bir Firmada Test Edilmesi. *15. Ulusal Yönetim Ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı* (s. 514-524). içinde Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Eren, E. (2017). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş.
- Giray, M., & Şahin, D. (2014). Liderlik Stilllerinin Duygusal Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyetiyle İlişkilerinde Örgütsel Destek Algısının Aracılık Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 1-14.
- Goldenberg, I., Kocum, L., & Laplante, J. (2017). Uncommitted to the Unfair: The Mediating Role of Work and Organizational Cynicism. *Res Militaris*, 1-22.
- Gökalp, S. (2018). Katılımcı Yönetim Anlayışı ve İlsan. *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 67-85.
- Gökdağ, R. (2004). Sosyal Algı. S. Ünlü içinde, *Sosyal Psikoloji* (s. 19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gökyer, N., & Türkoğlu, İ. (2018). Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Destek Algıları ile Örgütsel Sinizm Tutumları Arasındaki İlişki. *Türk Eğitim Derneği Eğitim ve Bilim Dergisi*, 317-340.
- Gözüm, P. (2017). Mobbing Algısı İle Motivasyon İlişkisi: Erzurum Ve Ankara İllerinde Bazı Kamu Ve Özel Kurum Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE, Kamu Yönetimi ABD, Doktora Tezi.
- Ingram, J., & Lee, S. (2015). The Effect of First-Line Supervision on Patrol Officer Job Satisfaction. *Police Quarterly*, 193-219.
- Işık, Ö. (2014). Organizational Cynicism: A Study Among Advertising Agencies. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 130-151.

- James, M. (2005). Antecedents and Consequences of Cynicism in Organizations: An Examination of the Potential Positive and Negative Effects on School Systems. 79. Florida: The Florida State University.
- Kalağan, G. (2009). Araştırma Görevlilerinin Örgütsel Destek Algıları ile Örgütsel Sinizm Tutumları Arasındaki İlişki. 64. Antalya.
- Kambur, E., & Canbek, M. (2008). Algılanan Örgütsel Adaletin Örgütsel Sinizm Üzerine Etkisi: Algılanan Örgütsel Desteğin Aracılık Rolü. *Business and Management Studies: An International Journal*, 36-57.
- Karacaoğlu, K., & İnce, F. (2012). Brandes, Dharwadkar ve Dean'in (1999) Örgütsel Sinizm Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması: Kayseri Organize Sanayi Bölgesi Örneği. *Business and Economics Research Journal*, 77-92.
- Karcıoğlu, M., & Naktiyok, A. (2015). Örgütsel Ortamda Algılanan Güven Düzeyinin Sinizm Üzerindeki Rolü: Atatürk Üniversitesi İdari Personeli Üzerinde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 19-34.
- Kasalak, G., & Bilgin Aksu, M. (2014). The Relationship between Perceived Organizational Support and Organizational Cynicism of Research Assistants. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 125-133.
- Kutunis, R. Ö., & Çetinel, E. (2010). Adaletsizlik Algısı Sinizmi Tetikler mi?: Bir Örnek Olay. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 186-195.
- Lambe, C., Wittmann, C., & Spekman, R. (2001). Social Exchange Theory and Research on Business to Business Relational Exchange. *Journal of Business-to-Business Marketing*, 1-36.
- Örücü, E., & Karataş, D. D. (2018). Eğitim Geliştirme Faaliyetleri ve Örgütsel Sinizm İlişkisi ve Bir Sağlık İşletmesinde Uygulama. *Anemon Muş Alpaslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19-27.
- Örücü, E., & Uzun, i. (2018). Psikolojik Sözleşme İhlal Algısının Örgütsel Sessizlik Üzerindeki Etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 141-160.
- Özdevecioğlu, M. (2003). Algılanan Örgütsel Destek ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, 113-130.

- Özgür, S. (2015). The relationship between job satisfaction, perceived organizational support and organizational cynicism of ÖYP research assistants. *International Association of Social Science Research*, 22-27.
- Özkan, G. (2018). Örgütsel Sinizm ve Çalışanların Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD Doktora Tezi.
- Özler, D., Atalay, C., & Şahin, M. (2010). Örgütlerde Sinizm Güvensizlikle mi Bulaşır? *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 47-57.
- Pack, S. (2005). Antecedents and consequences of perceived organizational support for NCAA athletic administrators. Ohio: The Ohio State University, ProQuest Dissertations Publishing.
- Reichers, A., Wanous, J., & Austin, J. (1997). Understanding and Managing Cynicism about Organizational Change. *The Academy of Management Executive*, 48-59.
- Rhoades, L., & Eisenberger, R. (2002). Perceived Organizational Support A Review of The Literature. *Journal of Applied Psychology*, 87(4), 698-714.
- TDK. (2019, 03 01). *Türk Dil Kurumu*. 03 01, 2019 tarihinde tdk.gov.tr: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c7bcd21d72ab3.42751567 adresinden alındı
- Tekiner, M. A., & Tavas, B. (2016). Analysis of the organizational cynicism and organizational loyalty: Turkish Police Department Sample. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 2338-2348.
- Tokgöz, N. (2011, Ekim). Örgütsel Sinizm, Örgütsel Destek ve Örgütsel Adalet İlişkisi: Elektrik Dağıtım İşletmesi Çalışanları Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 363-387.
- Tokgöz, N., & Yılmaz, H. (2008). Örgütsel Sinizm: Eskişehir ve Alanyadaki Otel İşletmelerinde Bir Uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 283-305.
- Wilkerson, J., Evans, W., & Davis, W. (2008). A Test of Coworkers' Influence on Organizational Cynicism, Badmouthing, and Organizational Citizenship Behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 2273-2292.
- Yaşar, O., & Özdemir, A. (2016). The Relationship Between Organizational Cynicism, Burnout and Organizational Commitment: A Study on Meadle

School Teachers. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal* , 50-61.

Yavuzer Zan, S., & Altuntaş, S. (2019). The Effect of Nurses' Perceptions of Organizational Support on Organizational Cynicism. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 100-106.

Yüksel, H., & Şahin, S. (2017). The Relationship Between Organizational Cynicism And Organizational Commitment. *European ournal of Education Studies*, 289-311.

Zagenczyk, T. (2001). A Social Influence Analysis of Perceived Organizational Support (Dissertation of Doctor of Philosophy). 13. University of Pittsburgh.

Zinta, B. S., & Wayne, H. A. (2008). Perceived Organizational Support and Performance: Relationship Across Levels of Organizational Cynicism. *Journal of Managerial Psychology*, 23(1), 54-72.

ÖNGÖRÜYE DAYALI KOLLUK TEMELİNDE ÖNLEYİCİ KOLLUK: RUSYA FEDERASYONU'NDAN ÖRNEKLER

Nurettin ALKAN*, Yunus Emre KARAMANOĞLU**

Öz

Ülkemizde Öngörüye Dayalı Kolluk terimi ile kolluğunun önleyici görevleri birbirine karıştırılmaktadır. Önleyici kolluğu en iyi uygulayan devletlerden biri Rusya Federasyonu'dur. Önleyici kolluk; tüm kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve ailelerin sorumluluğundadır. Önleyici kollukta, en son kamu gücü kullanma yetkisi olan kolluk birimleri devreye girmektedir. Öngörüye Dayalı Kolluk ise kolluk müdahalesi için olası hedefleri belirleyerek suçları önlemek veya geçmiş suçları istatistiksel tahminler yaparak çözmek için analitik teknikleri, özellikle nicel teknikleri uygulayan kolluktur. Bu makalede, Rusya Federasyonu'nun suç önleme sistemi ve kolluk uygulama örnekleri incelenmiştir. Organizasyon yapısında kamu gücünü ihtiva eden ve kamu hukuku esasına göre yerine getirilmesi gerektiği kabul edilen "Önleyici kolluk – Öngörüye dayalı kolluk" ile "Kolluğun Önleyici Görevleri" Rusya Federasyonu'ndaki başarılı örnekleriyle gösterilmiştir. Başarılı uygulamaların ülkemizin kolluğu açısından kullanılmasının muhtemel faydaları ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Önleyici Kolluk, Rusya, Suç Önleme, Öngörüye Dayalı Kolluk.

PREVENTIVE LAW ENFORCEMENT ON BASIS OF PREDICTIVE POLICING: EXAMPLES FROM RUSSIAN FEDERATION

Abstract

In our country, the term Predictive Law Enforcement is confused with the preventive duties of law enforcement. One of the states that best implements preventive law enforcement is the Russian Federation. Preventive law enforcement is under the responsibility of all public institutions, non-governmental organizations, universities and families. In the preventive law enforcement, law enforcement units, which have the authority to finally use public force, come into play. Predictive Law enforcement, however, is law enforcement that applies analytical techniques, especially quantitative techniques, to prevent crime by determining possible targets for law enforcement intervention or to solve past crimes by making statistical predictions. In this article, the crime prevention system of the Russian Federation and law enforcement practices are examined. "Preventive Law Enforcement - Law Enforcement Based on Foresight" and "Preventive Duties of Law Enforcement", which contain public power in the organization structure and which are accepted to be fulfilled on the basis of public law, are presented with their successful examples in the Russian Federation. The possible benefits of using these successful applications in terms of our country's law enforcement have been put forth.

Keywords: Preventive Law Enforcement, Russia, Crime Prevention, Predictive Policing.

* Tuğg., İçişleri Müşaviri, Moskova, eposta:nurettin.alkan@icisleri.gov.tr, ORCID ID NO:0000-0003-1470-2188

** Dr.J.Alb. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığı, eposta:eyunus@bilkent.edu.tr, ORCID ID NO:0000-0001-9711-6867

GİRİŞ

Suç, tarihin ilk dönemlerinden beri toplumun kurumsal düzenini bozan, toplumda negatif etkileşim oluşturan bir sorun olarak var olmuştur. Suç, topluma telafisi zor olan birçok alanda zarar verme gücündedir. Devletin yani idarenin görevleri arasında en önemli olanlardan biri ise kamu düzeninin sağlanmasıdır. Kamu düzeninin sağlanması idareye, bu amaçla tek yanlı ve düzenleyici işlemler tesis etme ve gerektiğinde bu işlemleri zor kullanarak icra etme yetkisi vermektedir.

Kamu düzeni¹ kavramı “Emniyet ve asayiş, huzur ve sükûn, genel sağlık ve genel ahlak unsurlarından oluşan, hak ve hürriyetlerin tam olarak kullanımına elverişli ortamı” ifade etmektedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, önlemek kelimesi; “Bir şeyin olmasına veya yapılmasına engel olmak veya ortaya çıkan veya çıkacağı düşünülen bir tehlikeyi durdurmak, önüne geçmektir.” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2020).

Bu alanda yadsınamaz diğer bir konu ise son yıllardaki teknolojik devrim hızıdır ve kolların görev alanına giren konularda karşımıza çıkmaktadır. Bu değişimde robotlar üretimi tamamen devralmakta, yapay zekâ gelişmekte, üç boyutlu yazıcılarla üretim fabrikalardan evlere inmekte, devasa miktarda bilgi yığını veri analizleriyle ayıklanıp değerlendirilmektedir (Özel, 2018:54).

Hızlı seyreden nüfus artışı ve bu doğrultuda kaynak kullanımının artışı, kısıtlı kaynaklar nedeniyle karşılaşılan sıkıntılar ve değişen dünya, beraberinde çok boyutlu ve kökten yenilikler ve değişiklikler getirmektedir. Dünya büyümekte ve rekabet artmaktadır. Gelecekte ortaya çıkacak büyük ve ani değişimler kolları da değişmek zorunda bırakacak, eski kolluk anlayışı terk edilecektir. Bu nedenle yeni çağın kolları değişimine hazır olmalıdır. Yeni konseptin temeli “Öngörüye Dayalı Kolluk” kavramıdır. Öngörüye Dayalı Kolluk (Predictive Policing), kolluk müdahalesi için olası hedefleri belirlemek ve suçu önlemek veya geçmiş suçları istatistiksel tahminler yaparak çözmek için analitik teknikleri, özellikle nicel teknikleri uygulamaktır.

Öngörüye dayalı kolluk temelinde önleyici kolluk çalışmaları özellikle gelişen teknoloji, daha fazla verinin işlenmesini sağlayan bilgisayar yazılımları ve veri depolama kapasitesinin günden güne artması sayesinde hız kazanmaktadır. Aynı

---

¹ AYM bir kararında Kamu düzeni; “Toplumun huzur ve sükûnunun sağlanmasını, devletin ve devlet teşkilâtının muhafazasını hedef tutan her şeyi ifade ettiği, bir başka deyimle cemiyetin her sahadaki düzeninin temelini teşkil eden bütün kurallar” olarak ifade edilmektedir.

zamanda suç şekillerinin de değişime uğraması nedeniyle önleyici hizmetlerin geleneksel kolluk anlayışından çıkmasının ve öngörüye dayalı önleyici kolluk yapısına evrilmesi zamanının geldiğini göstermektedir. Tüm bu değişim süreci kolluğun suç ve suçlu ile mücadelesinde farklı bakış açıları ve yetenekleri kazanması gerekliliğini de ortaya koymuştur. Rusya Federasyonu'nda teknolojiyi kolluk hizmetlerinde başarılı şekilde kullanan önleyici kolluk anlayışı uygulamalarının işleyişi, bu uygulamaların Türkiye'de nasıl kullanılabilceği ve halihazırda Türkiye'deki örnek kolluk uygulamalarının incelenmesi çalışmanın esasını oluşturmaktadır.

Günümüzde gerek öngörüye dayalı gerekse de önleyici kolluk yaklaşımında modern teknolojiyi suçların önlenmesinde kullanmak çok önemlidir. Bu doğrultuda önleyici kolluk felsefesinde öngörüye dayalı kolluk anlayış ve tekniklerinin beraber kullanılması (yapay zekâ, veri madenciliği, ileri istatistik teknikleri vb.) suçların önlenmesinde kolluğun beklediği sonuca ulaşılmasını kolaylaştıran bir etkiye sahiptir. Bu varsayım altında suçlara ait tarihsel istatistiklerin analiz edilmesi ve suçun oluşma süreci hakkında kolluğa gerekli öngörülerini sağlaması öngörüye dayalı kolluğun temelini teşkil etmektedir. Kolluğun asıl amacı toplumun güvenliğinin sağlanmasıdır ve bu husus alındığında asıl ve asli amaç suçun işlenmeden önlenmesidir. Bu argüman ışığında cevaplanması gereken önemli sorular; teknolojiyi ve analitik düşünceyi doğru biçimde birleştirip kullanabilen modern kolluk, suçun önlenmesi adına başarılı sonuçlara ulaşabilmekte midir, suçlularla başarılı şekilde mücadele edebilmekte midir ve geleceğe ilişkin doğru planlamaları yapabilmekte midir?

Çalışmada, ilk olarak önleyici kolluk ve öngörüye dayalı kolluk kavramlarına değinilmektedir. İkinci ve üçüncü bölümlerde Rusya Federasyonu'ndaki mevcut duruma ve yapıya yer verilmektedir. Dördüncü bölümde Rusya önleyici kolluk örnekleri incelenmektedir. Beşinci bölümde ise Türkiye'deki durum ve uygulamalar tartışılmaktadır.

1. ÖNLEYİCİ KOLLUK – ÖNGÖRÜYE DAYALI KOLLUK

Ülkemizde Önleyici Kolluk tanımı üzerinde tartışmalar süre gelmektedir. Adli kolluk tanımı hukukçu akademisyenlerce yapılmış ve bu alanda birçok çalışma ortaya konulmuştur. Önleyici kolluk üzerine literatür taraması yapıldığında çoğunlukla genel kolluğun önleyici kolluk görevlerini içeren çalışmalara rastlanmaktadır. Diğer bir husus ise önleyici kolluk konulu çalışmaların hemen

hepsinin kolluğun (Polis-Jandarma-Sahil Güvenlik) önleyici, mülki ve idari görevlerini içermekte olduğudur.

Toplum merkezli bakış açısına göre kolluk faaliyeti, idare tarafından kamunun düzeninin korunmasına, vatandaşların güven ve huzur ortamında yaşamlarına devam etmelerine yönelik faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Günday ve Yıldırım, 2009). Buna göre kolluğun icra ettiği işlemler; kamu düzeninin korunmasını sağlayan, bozulması durumunda ise eski haline getirmeyi amaçlayan, böylelikle kamu düzenini sağlamaya yönelik bir dizi kamu hizmetini kapsayan faaliyetlerdir (Giritli vd., 2001).

Onar (1996: 13) kamu hizmetini, “devlet eliyle ya da bir başka kamu tüzel kişisi tarafından bizzat sunulan, ayrıca bunların gözetim ve denetimi altında bulunan özel hukuk tüzel kişilerin de icra edilmekte olan; toplumun ihtiyacı olan genel ve kolektif gereksinimleri karşılamayı amaç edinen; kamu yararını sağlamak maksadıyla topluma sunulan sürekliliğe ve bir düzene sahip faaliyetler” olarak tanımlamaktadır. Kamu yararı için idare tarafından yapılmakta olan faaliyetleri bütünü “kamu hizmeti” başlığı altında ifade edilebilir. Kamu hizmeti ayrıca idarenin davranış biçimi ve kullandığı yetkilerin özelliklerinden hareket edilerek değişik alt başlıklar altında da incelenebilir. Buna göre, kolluk faaliyetinin konusu idarenin kamu düzenini sağlamak amacıyla yapacağı düzenlemeler ve alacağı tedbirlerden oluşmaktadır (Onar, 1966:21). Devlet tarafından yürütülen bütün faaliyetler kamu düzeninin sağlanmasını sağladığı gibi suçun önlenmesine de katkıda bulunmaktadır.

Yönetimin toplumsal düzeni sağlamak için bireylerin özgürlüklerine müdahale etmesi ve sınırlandırması “Yönetimsel Kolluk” olarak adlandırılmaktadır (Gözübüyük, 2015:44). Kolluğun temel işlevi, yasalara ve düzenlemelere aykırı durumlarda cezalandırma işlevini yerine getirmektir. Kolluk, böylelikle gelecekte olması muhtemel ihlalleri de önlemeyi amaçlayan bir araç durumundadır. Kolluk tarafından yürütülen işlemler kuralları ihlale kalkışanları önlemek ya da bu ihlalleri yapanları cezalandırma görevidir. Bu işlemlerin yerine getirilebilmesi için ise düzenleyici bir kuruma ihtiyaç duyulmaktadır (Carvajal ve Elliott, 2009:5).

Öngörüye dayalı kolluk ise kolluk kuvvetleri tarafından potansiyel suç etkinliği hakkında istatistiksel tahminler yapmak için analitik tekniklerin kullanılmasını esasına dayanır. Öngörüye dayalı kolluk, genel olarak olası olayların (yani, suçların ne zaman ve nerede meydana gelebileceğinin tahmin edilmesini) veya muhtemel insanların (yani, mağdurların veya suçların faileri) tahmin edilmesini içermektedir.

Bir memurun bir alandaki 'önsezisine' güvenmek yerine, “öngörücü kolluk, kalıpları izole etmek için “büyük verilerin (big data)” gücünü kullanır (Perry ve Gordon, 2008: 12).

Kolluğun öngörülü hareket etmesi hem daha proaktif bir yaklaşıma hem de kolluk kuvvetlerinin daha uygun ve verimli kullanılmasına imkân sağlayabilecektir. Bu durum kaynakları daha verimli kullanmak, daha güvenli yerleşim bölgeleri sağlamak ve vatandaşlar için daha refah bir hayat anlamına gelecektir.

Bireysel düzeyde, öngörüye dayalı kolluğun faydaları sezgiseldir yani bir kolluk personeli bir suç mahalline ne kadar yakınsa, karşılık vermek için o kadar iyi konumdadır. Ancak suça karşı alınan önlemlerin olumlu etkileri daha önemli faydalara da katkıda bulunur. Örneğin, kolluk sadece gerçekten ihtiyaç duydukları yerlere devriye araçları gönderebiliyorsa, suçun gerçekleşme olasılığı düşük olan bölgelere kaynak harcayarak paradan tasarruf edebilir. Bu durum kolluk güçlerinin daha ileri teknolojiye ve girişimlere yatırım yapmasının yolunu açar (Walter vd., 2013: 17).

Öngörüye dayalı kolluğun aktif olarak kullanılmaya başlandığı İngiltere’de bir kolluk şefinin ifadesiyle “*Ülke olarak ne tür bir kolluk istediğimiz ve bunun karşılığında ne ödemek istediğimiz hakkında seçimler yapmalıyız. İcra edilmeyen strateji yanılığdan başka bir şey değildir.*” (Deloitte, 2018: 11).

Öngörüye dayalı kolluk suç olaylarının çözümünde; suça yatkınlık, konumlama ve cezai fırsatlara odaklanan standart suç teorilerinden yararlanır. Öngörüye dayalı kolluğun altında yatan temel varsayım, suçun insanlar veya yerler arasında rastgele dağılmamasıdır (Perry ve Gordon, 2008: 23).

Çoğu tahmin yönteminde olduğu gibi, gelecekteki suç olaylarını- ister taktiksel ister stratejik bir perspektiften tahmin etmek- genellikle geçmiş suçlar ve mağdurlarla ilgili verileri incelemeyi içerir. Çeşitli yöntemler kullanır, ancak genellikle hep zaman kalıpları aranır. Bu, ne zaman, nerede, ne ve kim gibi soruları ele almak için doğru olsa da, kullanılan yöntemler farklı olabilir. Sıcak nokta analizi, istatistiksel regresyon ve tekrar yöntemleri, genellikle belirli bir zaman dilimi boyunca bir suçun nerede meydana geleceğini belirlemek için kullanılır. Bir suçun ne zaman meydana gelme ihtimalinin en yüksek olduğunu belirlemek için zamansal ve mekânsal-zamansal yöntemler kullanılabilir. Risk alanı analizi, suç riski yaratan jeo-uzamsal faktörleri ayırt etmek ve belirli bir suç türü için

olgunlaşmış olabilecek fiziksel yerleri aramak için uygundur (Walter vd., 2013: 17).

Suç kalıpları “belirli zamanlarda mağdurlar ve mekânlar için kırılabilirlikler yaratan çevresel faktörlerin bir işlevidir”. Fırsat teorisi, örneğin, suçluların sistematik olarak düşük çaba ve riskle yüksek ödül sunan hedefleri seçmelerini önermektedir. Rutin faaliyetler teorisine göre, günlük faaliyetler zaman ve mekânda aşağıdaki üç unsurun yakınsaması ile sonuçlanır: motive olmuş suçlular (yani potansiyel suçlular), uygun hedefler (örn. bir evdeki elektronik cihazlar) ve yeterli güvenliğin yokluğu (örn. site güvenlikleri). Kolluk söyleminde kullanılan bir diğer terim “yumuşak hedefler”dir - aslen zırhsız veya savunmasız hedeflere atıfta bulunmak için askeri bir terimdir, kolluk tarafından ise korunmasız bireyleri, nesnelere veya suçtan kolayca kurban edilebilecek yerleri belirtmek için kullanılmaktadır (Perry vd., 2013: 41).

Diğer bir husus ise kamu güvenliği uygulamalarında mobil ağların kullanımınıdır. Bu durum taktik alandaki kolluk kuvvetlerini suç faaliyeti hakkında gerçek zamanlı bilgilerle güçlendirmeyi mümkün kılmıştır. Durumsal farkındalık platformlarıyla, kolluk teşkilatları herhangi bir tehlike çağrısına yanıt vermeyi basit şekilde gerçekleştirebilir. Karargâhtaki ve sahadaki memurlar suçu tahmin etmek için kullanılan veri sistemlerinin görselleştirilmesiyle ve devriyelere ulaştırılmasıyla operasyonel resme erişebilirler. Bunu mümkün kılmak için, sağlam bir durumsal farkındalık platformu, çeşitli veri akışlarını sahadaki görevliler için faydalı bilgilere dönüştürebilir (Tusikov, 2012: 23).

Önleyici tedbirlerin yeterince alınmadığı, sosyal yaşamda kuralların olmadığı, bu kuralların uygulanmasının etkin olarak takip edilmediği ve kişileri suçtan uzak tutan düzenlemelerin eksik olduğu durumlarda suça karışma ihtimali artmaktadır (Akbulut ve Beren 2012: 57).

Literatür incelendiğinde kolluk (law enforcement) kavramının kolluk hizmeti kavramıyla birlikte (law enforcement service) kullanıldığı görülmektedir. Kolluk uygulamalarına yönelik yeni yaklaşım söz konusu uygulamaların da birer kamu hizmeti olduğu yönündedir. Bu yaklaşım doğrultusunda, kamu hizmeti herhangi bir düzeydeki kamu idaresi, kamu kuruluşu ya da kamu girişimi tarafından sunulan hizmet olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda kamu hizmetlerinin içerisine kolluk, savunma, eğitim, ulaştırma, iletişim, finans, sağlık, spor ve kültürel hizmetlere kadar tüm hizmetler girmektedir. (Cassim ve Steuart, 2005:17).

Bağımsız idari otoriteler ise bankacılık, sermaye piyasası, rekabet, radyo ve televizyon yayıncılığı gibi diğer kamusal alanlarda düzenleme ve denetleme görevini yürüten ve icraya yönelik karar alabilen bağımsız kuruluşlardır (Gözler, 2019: 125). 5018 Sayılı Kamu Mali Denetim ve Kontrol Kanununda belirtilen düzenleyici ve denetleyici kurumlar olan bu tür kurumlar ekonomik kolluk olarak da değerlendirilebilir. Türkiye’de bu türdeki düzenleme ve denetleme yapabilen kurumlar; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Rekabet Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu olarak belirtilmektedir.

Gelişen ve değişen dünyada devlet anlayışı da değişmektedir. Değişen anlayış doğrultusunda devletin faaliyet alanları da değişime uğramaktadır. 1970’li yıllardan itibaren refah devleti anlayışında devletin ekonomik hayata müdahalesi ve birçok farklı alanda doğrudan doğruya etkin rol alması gerektiği düşüncesi eleştirilmeye başlamıştır. 1980’li yıllara gelindiğinde özelleştirme anlayışıyla devletin küçülmeye gitme çalışmaları, devletin, birçok alanda olduğu gibi, aktif rol aldığı bir takım hassas kamusal alanlardan da çekilmesinin önünü açmıştır. Bu doğrultuda bahse konu alanlarda kamu düzeninin sağlanması amacıyla bağımsız idari otoriteler ve üst kurullar olarak da adlandırılan düzenleme ve denetleme yetkisine haiz kurumlar ortaya çıkmıştır. Düzenleme ve denetleme yetkisine sahip bu kurumlar; kamu tüzel kişiliğine sahiptir, bağımsızdır, icraya yönelik kararlar alabilir, görev alanında düzenleyici işlemler yapabilir, denetleme ve müeyyide uygulama yetkileriyle donatılmıştır. Bu kuruluşlar düzenleme ve denetleme yaptıkları alanlarda kamu düzeninin de sağlanmasıyla ilgili faaliyetler yürütmektedirler. Buradan hareketle sayılan bu kuruluşlar ekonomik kolluk kuruluşları olarak nitelendirilebilir (Altın, 2019:22).

Buna göre kamuyu ilgilendiren ve kamunun geneline ya da bir kısmına zarar veren, huzursuzluk, karışıklık ve düzensizlik meydana getiren, hak veya menfaatlerini zarara uğratan her tür eylemin kamu düzenini bozduğu kabul edilebilir. Gerek teknoloji gerekse de sosyal ve ekonomik hayattaki gelişmelere paralel olarak söz konusu eylemler değişim halindedir (Arslan, 2018:71).

1982 Anayasasının 5’inci maddesinde devletin temel amaç ve görevleri belirtilmektedir². Buna göre birey için asıl olan can, mal ve ırz güvenliğinin

² 1982 Anayasası Madde 5: Türk Milletinin bağımsızlığı ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun, refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

sağlanmasıdır. Birey, kendisine karşı işlenecek olan suçun önlenmesini talep eder. Suç işlendikten sonra suçlunun yakalanması, cezalandırılması faaliyetleri ise birey açısından olayın tali kısmıdır. Bu nedenle devlet, kamu düzeninin bozulmasını engellemeli ve bozulması durumunda da düzeni kuracak bir güce sahip olmalıdır. (İleri, 2004:29).

Kolluk makamlarının yetkili kılındığı hususlar; kamu düzenini korumak, sağlamak veya bozulması durumunda yeniden tesis etmek için düzenleme ya da bireysel idari kolluk işlemleri yapmaktır. (Karatepe, 1995:36).

Anayasanın 8'inci maddesine göre; Cumhurbaşkanı yürütmenin başıdır. Bundan dolayı mevzuatın uygulanmasında görevlidir ve kolluk makamı olarak kabul edilir. Cumhurbaşkanlığı kabinesindeki tüm bakanlıklar da suçun önlenmesi nazarında bir kolluk makamıdır. Bakanlıklar yönetmelik ve genelge-tebliğ vb. çıkarmak gibi idari kararları almak görev ve yetkilerine sahiptir. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 254'üncü maddesinde ise İçişleri Bakanlığının yerine getirmekle olduğu görevler belirtilmektedir³. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu çerçevesinde Türkiye'nin mülki idaresi, yetki genişliği esasına göre görev yapan il ve ilçe idaresi olarak teşkilatlanmıştır. İçişleri Bakanlığı, taşrada valilik ve kaymakamlıklar vasıtasıyla asli görevi olan önleyici kolluk yetkisi ve görevini yerine getirmektedir. Vali ve kaymakamlar da il ve ilçedeki Bakanlıkların taşra teşkilatları vasıtasıyla sosyal ve genel düzenle ilgili kanun, tüzük ve hükümet emirlerinin uygulanmasını sağlamakta ve suçun işlenmesini engellemeye yönelik tedbirler almaktadır. Mülki idare amirlerinin kolluk görevinin en belirgin özellikleri, önleyici nitelikleri, kanunlarca suç sayılan fiiller için önceden bazı önlemlerin alınması, önlemlerin uygulanması, emir ve yasaklar koyması ve ihtiyaç halinde kuvvet kullanabilme yetkisine sahip olmasıdır. (İleri, 2004:35)

Önleyici Kolluk; kamu gücü ve egemenliğinin tüm özelliklerini içermekte olan ve idari usuller uygulanarak kamu düzeninin sağlanması, takibi, korunması ve bozulduğunda geri getirilmesi amacıyla, bireylerin toplum içindeki tutum ve davranışlarının düzenlenmesi, gözetilip izlenmesi ve aykırı eylem ve durumların devletin tüm kurumları ile Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve ailelerin katılımıyla, kamu gücünü de kullanarak ve son çare olarak da gerektiğinde devletin zor

---

³ Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Madde 254: a) Bakanlığa bağlı iç güvenlik kuruluşlarını idare etmek suretiyle ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliğini ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korumak, b) Sınır, kıyı ve karasularımızın muhafaza ve emniyetini sağlamak, c) Karayollarında trafik düzenini sağlamak ve denetlemek, ç) Suç işlenmesini önlemek, suçluları takip etmek ve yakalamak.

kullanma enstrümanı olan kolluk birimleri marifetiyle kuvvet de kullanılarak önlenmesi, engellenmesi veya kaldırılması şeklinde tanımlanabilmektedir.

Önleyici Kolluk tabiri devletin kamu gücü kullanan tüm unsurları kapsarken, Kolluğun önleyici/mülki/idari görevleri sadece kolluk birimlerini kapsar. Adli kolluk suçun işlenmesinden sonra suçlu ve suça yönelik delilleri bulmak ve adli makamlara teslim etmeye yönelik bir faaliyettir; idari kolluk ise kamu düzeninin sağlanması ve devam etmesine yönelik bir faaliyettir (Duran, 1982). Adli Kolluk tabiri mahkemeler, savcılıklar, barolar, Cezaevi idareleri ve kolluk birimlerini kapsarken, Kolluğun adli görevleri sadece kolluk birimlerini kapsamaktadır. Adli kolluk önleyici kolluğa göre daha dar kapsamlıdır, Önleyici kolluğun içinde adli kollukta yer almaktadır. Bir suç işlenmesi durumunda failleri derhal yakalanması, kamuoyu vicdanında rahatlık sağlayacak cezanın en kısa sürede verilmesi suçların önlenmesinde önemli yer tutmaktadır.

Öngörüye dayalı kolluğa ilişkin literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Bu kapsamda, Meijer ve Wessels (2019) öngörüye dayalı polisliğin kavramsallaştırılmasını ve ayrıca potansiyel ve gerçekleşen faydaları ile dezavantajlarını ortaya koymuştur.

Literatürdeki öngörüye dayalı kolluğun potansiyel faydaları ve dezavantajlarına yönelik dikkate değer ampirik kanıtlar arasında bir tutarsızlık olduğunu göstermektedir. Ampirik kanıtlar, öngörüye dayalı kolluğun iddia edilen faydalarına yönelik bazı sonuçları ortaya koymaktadır. Bazı ampirik araştırmalar, öngörüye dayalı kolluk stratejilerinin suçta bir azalmaya yol açtığı sonucuna varırken, diğerleri bir etkisi olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda, iddia edilen dezavantajlar için de hiçbir ampirik kanıt yoktur. Öngörüye dayalı kolluk girişimlerinin sistematik deneysel araştırmalardan çok daha ikna edici argümanlara ve kanıtlara dayanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. RUSYA FEDERASYONU MEVCUT DURUM

2019 Ağustos ayı itibariyle Federal Cezaevi Servisi (FSIN) raporuna göre, Rusya'daki hükümlülerin sayısı tarihin en düşük seviyesine ulaşmıştır.

Cezaevlerinde 2018 Ekim ayında 434.300 hükümlü varken hükümlü sayısı 30 bin kişi (%6'dan fazla) azalmıştır. (463 binden 434 bine düşmüştür.). Son altı yıldır Rusya'daki hükümlü sayısında bir düşüş gözlemlenmektedir.

2019 Ağustos ayı itibariyle gözaltına alınan şüpheli sayısı da en düşük seviyededir. İlk defa, 100 binden az kişi, (98,3 bin) Rusya'da tutuklu yargılanmaktadır (Tablo 1).

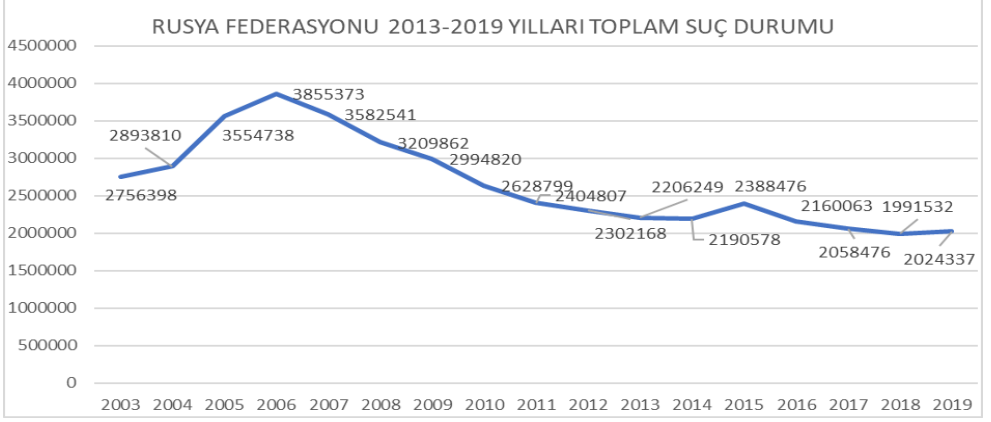
Tablo-1. Rusya Federasyonu 5 yıllık Suç Durumu⁴

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Suç	2388476	2160063	2058476	1991532	2024337
Asayişe Müessir/Ciddi Suç	512655	457779	437303	448174	494092
Maddi Boyutu Büyük Suçlar	838282	789979	754525	713387	747586
Çevre Suçları	24856	23688	24379	23899	22230
Terör Suçları	1538	2227	1871	1679	1806
Aşırıçlık Suçları	1329	1450	1521	1265	585
Bilgisayar ve Telefon Hatları Üzerinden İşlenen Suçlar			90587	174674	294409
Yolsuzluk	32455	32924	29634	30495	30991
Kamuda Yolsuzluk			12111	12527	13867
Rüşvet Alma			3188	3499	3988
Rüşvet Verme			2272	2612	3174
Rüşvete Arabuluculuk Yapma			810	979	1297
Küçük Rüşvet/Çıkar Sağlama			5841	5437	5408
Kamu Dışında Rüşvet			1018	968	1294
Ticari Rüşvet			840	740	990
Küçük Ticari Rüşvet			178	228	304
ŞAHSA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	409559	347322	295212	283595	270292
Cinayet ve Cinayete Teşebbüs	11496	10444	9738	8574	7948
Kasıtlı Yaralama	30167	27442	24552	23224	21465
Cinsel Yaralama	3936	3993	3588	3374	3177
MALA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	1397391	1232421	1161241	1113367	1172290
Yağma	13642	11416	9104	7474	6730
Soygun	1098	61524	56855	50111	45815
Hırsızlık	72739	871084	788531	756395	1549
Deniz ve Hava Araçlarında Kargo Hırsızlığı	3417	2452	1979	1893	1549
Kara Araçlarından Hırsızlık	44566	34848	29331	23712	20284
DOLANDIRICILIK			222772	215036	257187
Ceza Kanunu 159 madde					
Kapsamında Dolandırıcılık	200598	208926	202622	192040	219021
Zimmete Para Geçirme	19494	17633	16615	15452	15324
Şantaj	4259	4561	5159	5100	5384
Araçlara Karşı Dolandırıcılık	29699	24169	22442	19460	18895

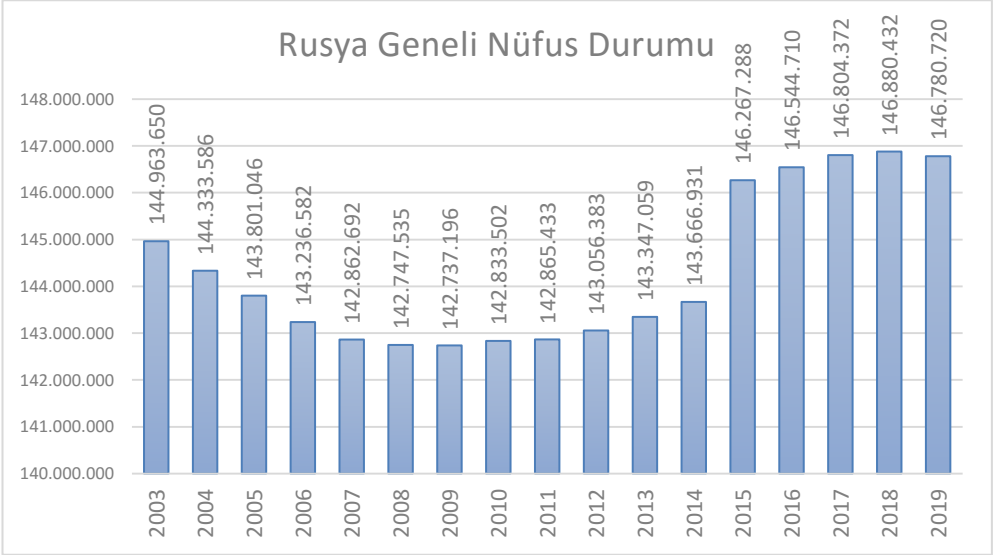
2019 yılında beş suçtan dördü şehirlerde ve kentsel tipteki yerleşimlerde ve beşte biri kırsal alanlarda kaydedilmiştir. 2019 yılındaki tüm suçların %50'si hırsızlık, dolandırıcılık, soygun ve gasptir (Tablo 1).

⁴ Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi yıllık Suç İstatistiklerinden çıkarılmıştır. <https://xn--blaw.xn--plai/reports/1/>. Erişim Tarihi:03.05.2020.

2019 yılında soruşturulan her suçun %50'si daha önce suç işlemiş kişiler tarafından işlenmiştir. Özellikle internet ve telefon hatları üzerinden işlenen suç sayısı 2018 yılında 174.674 iken 2019 yılında 294.409 olmuştur.

Grafik-1. Rusya Federasyonu 17 yıllık Suç Durumu⁵

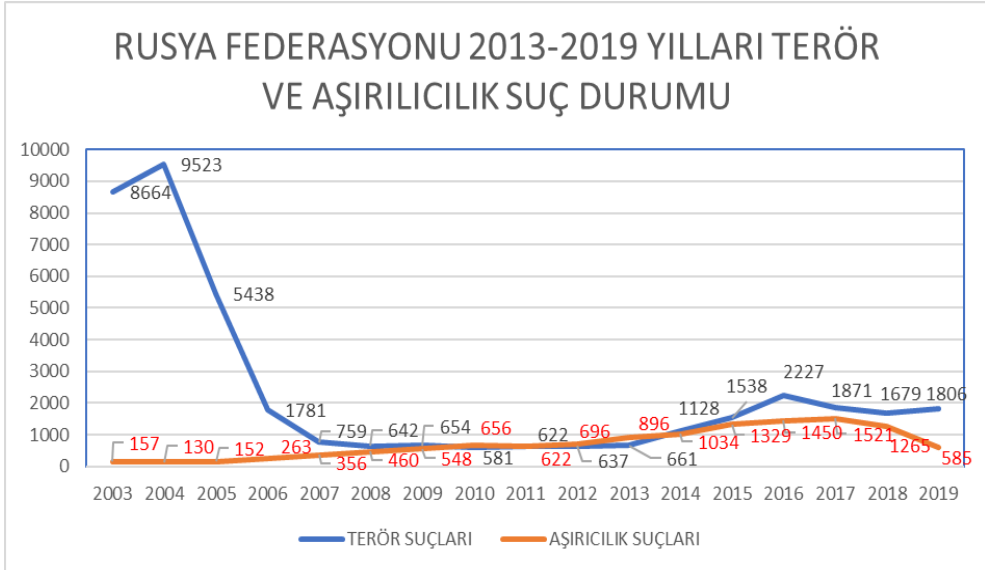
Grafik-2. Rusya Federasyonu Nüfus Durumu Ocak 2003- Aralık 2019⁶

⁵ Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi yıllık Suç İstatistiklerinden çıkarılmıştır. <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/1/>. Erişim Tarihi: 03.05.2020.

⁶ Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi. <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/1/>. Erişim Tarihi: 05.05.2020.

Rusya Federasyonu'nun nüfusu (Grafik 2) %2 artmasına rağmen, 2006 yılında 3.855.373 olan suç sayısı 2019 yılında 2.024.337 olmuş ve suç sayısı %47 oranında azalmıştır (Grafik 1).

Şahsa karşı işlenen suçlarda azalma eğilimi devam etmekte olup 2015 yılında 409.559 iken 2019 yılında 270.292 olmuştur. Mala karşı işlenen suçlardan basit hırsızlık Rusya Federasyonu ceza kanunu kapsamındaki dolandırıcılık suçu 2015-2018 yılları arasında azalma eğilimi gösterirken bir önceki yıla göre 26.981 artışla 2019 yılında 219.021 olmuştur. Ekonomik veriler çerçevesinde değerlendirildiğinde, mala karşı işlenen suçlarda 2015-2018 yılları arasında azalma meydana gelirken 2019 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık 60.000 artışla 1.172.000 olarak gerçekleşmiştir. Bilgisayar ve telefon hatları üzerinden işlenen suçların tespitine bakıldığında 2017 yılında 90.587; 2018 yılında 174.674; 2019 yılında 294.409 olmuştur. Rusya güvenlik birimlerinin bu alanda yeteneklerini geliştirdikleri değerlendirilmektedir.

Grafik-3. Rusya Federasyonu 2003-2019 Terör Suç Durumu⁷

Rusya Federasyonu'nun 17 yıllık toplam suç ve terör olayı sayılarına (Grafik 1 ve Grafik 3) bakıldığında iki kırılma noktası görülmektedir. Bunlarda biri yeni

⁷ Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi yıllık Suç İstatistiklerinden çıkarılmıştır. <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/1/>. Erişim Tarihi: 06.05.2020.

terörle mücadele yasasının çıkarıldığı ve Terörle Mücadele Komitesi'nin oluşturulduğu 2006 yılıdır. Bu yıldan itibaren terör olaylarında hızlı bir azalma başlamıştır. Bu azalma yabancı terörist savaşçıları kapsamında DEAŞ ve El Kaide terör örgütleri saflarına giden Rus vatandaşlarının tespit edildiği ve bir kısmının ülkelerine dönmeye başladığı ve DEAŞ ile El Kaide terör örgütlerinin Rusya tarafından terör örgütleri listesine⁸ alındığı 2014 yılına kadar devam etmiştir.

3. RUSYA FEDERASYONU ÖNLEYİCİ KOLLUK YAPISI

Rusya önleyici kolluk sistemi ve stratejisi; tek elden sevk ve idare (Askeri tabirle emir komuta birliği), tüm kurumlar ve kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve ailelerce alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, koordinasyon, takip ve uluslararası alanda iş birliği olmak beş bölümden oluşmaktadır⁹. Rusya Federal Polis Kanunu¹⁰ 1'inci maddesinde *“Polis, Rusya Federasyonu vatandaşlarının, yabancı vatandaşların, vatansız kişilerin yaşamını, sağlığını, haklarını ve özgürlüklerini korumak, suçla mücadele etmek, kamu düzenini, mülkiyeti ve her ikisini de korumak için tasarlanmıştır.”* hükmü vardır. Yine aynı kanunun 12'nci maddesinde *“Suçların ve idari suçların nedenlerini ve komisyonlarına uygun koşulları belirlemek, yetkileri dâhilinde bunları ortadan kaldırmak için önlemler almak; bir suç işlemek ve onlarla bireysel önleyici çalışmalar yapmak niyetinde olan kişileri belirlemek; ihmal ve suçluluğun önlenmesine katılmak.”* ifadesi yer almaktadır.

Ülke içinde ve uluslararası alanda işlenen suçların sebeplerini ortadan kaldırılmak, istismar edilebilecek alanlardaki kuralsızlığı ortadan kaldırarak uygulanabilir kurallar koymak ve geniş coğrafyada federal ve yerel birimlerin faaliyetlerini etkin koordinasyon sağlayarak, faaliyetleri yakından ve etkin bir şekilde takip ederek suç sayıları azaltılmaktadır.

⁸ Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi'nin 29 Aralık 2014 tarihli ve AKPI 14-1424S sayılı Kararı (13 Şubat 2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir.)

⁹ Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi. <https://xn--b1aew.xn>. Erişim Tarihi: 04.05.2020.

¹⁰Российская Федерация Федеральнй Закон О Полиции от 07.02.2011 N 3-ФЗ (ред. от 06.02.2020)

<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=344851&fld=134&dst=100000001,0&rnd=0.6269706336896383#09410075101444644>. Erişim Tarihi:06.05.2020.

Rusya Federasyonu önleyici kolluğunda altın adım 2008 yılında merkezde koordinasyon ve danışma maksatlı İçişleri Bakanı başkanlığında “Suçları Önleme Komisyonu” oluşturulmasıyla atılmıştır. Suçları Önleme Komisyonu (Çizelge 1), suçların önlenmesi maksadıyla federal yürütme organlarının faaliyetlerini ve alınması gereken önlemlerle uygulanmanın koordine edilmesini sağlamak için kurulmuş bir koordinasyon organıdır. Rusya Federasyonu Suçları Önleme Komisyonu’nun temel görevi federal yürütme organlarının faaliyetlerini koordine etmenin yanı sıra, ülkede suçun önlenmesi alanındaki mevzuatının uygulanması için yerel yönetimler ve kuruluşlarla etkileşimin koordine edilmesidir.

Komisyon yılda 2 ila 4 defa toplanmaktadır. Her yıl aralık ayında yıllık çalışma planı ve takvimi hazırlanmakta, yapılan toplantılarda gündeme uygun 2-3 suç çeşidiyle ilgili kamu kurumlarının, STK’ler ve üniversitelerce alınması gereken tedbirler belirlenmekte, son gündem maddesi olarak da daha önceki toplantılarda alınan kararların gerçekleştirme oranı ve suçun azaltılmasına katkısı değerlendirilmektedir.

Suçları Önleme Komisyonu;

a) Yeterliliği dâhilindeki sorunların çözümüne ilişkin taslak yasa düzenlemelerinin geliştirilmesi ve incelenmesine katılır.

b) Rusya Federasyonu’nun kurucu kuruluşlarına (Federal Cumhuriyet, Bölge, vb.) suçları önleme hakkında bilgi, analitik ve referans materyaller ve bilgi hazırlar.

c) Belirlenmiş usule uygun olarak federal yürütme makamlarının ve Rusya Federasyonu kurucu kuruluşlarının yürütme makamlarının başkanlarını, suçu önleme alanında görev yapanları tespit edilen eksikliklerin giderilmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması konusunda bilgilendirir.

d) Suç önleme sisteminin kurum ve kuruluşlarının çalışmalarına ilişkin olumlu deneyimleri özetler ve yayımlar.

e) Suç önleme sorunlarını çözmeye kamu kuruluşları ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapar.

f) Yetkisi dâhilindeki konularda medya ile işbirliği yapar.

g) Cezai tezahürlerin durumu ve eğilimleri, önleyici çalışmanın yetkisi dâhilindeki konulardaki etkinliği hakkında bilgi toplar ve analiz eder.

h) Komisyon kararlarının uygulanmasını izler.

Çizelge-1. Suçları Önleme Komisyonu Üyeleri¹¹

Rusya Federasyonu İçişleri Bakanı (Komisyon Başkanı)
Rusya Federasyonu İçişleri Birinci Bakan Yardımcısı (Komisyon Başkan Vekili)
Rusya Federasyonu Sağlık Bakanı Birinci Yardımcısı (Komisyon Başkan Vekili)
Rusya Federasyonu Adalet Bakan Yardımcısı
Savunma ve Güvenlik Federasyonu Konseyi Komitesi Başkan Vekili
Ulaştırma Denetimi Federal Servis Başkan Yardımcısı
RF Ulusal Muhafız Birlikleri Federal Servisi Direktör Yardımcısı - RF Ulusal Muhafız Birlikleri Başkomutanı
Rusya İçişleri Bakanlığı RF'nun Konularının Kamu Düzeninin Korunması ve Yürütme Organları ile Etkileşimin Koordinasyonu Ana Müdürlüğü Başkanı (Komisyon Genel Sekreteri)
Rusya Federasyonu Çalışma ve Sosyal Koruma Birinci Bakan Yardımcısı
Devlet Duma Fiziksel Kültür, Spor, Turizm ve Gençlik İşleri Komitesi Başkanı
Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı
Rusya Federasyonu Federal Meclisi Devlet Duması Başkan Yardımcısı
Rusya Federasyonu Ekonomik Kalkınma Bakanı Yardımcısı
Devlet Sekreteri - Rusya Federasyonu Ulaştırma Bakan Yardımcısı
Rusya Federasyonu Başkanı Devlet Hukuk İdaresi Bölüm Başkanı
RF Soruşturma Komitesi Ana Soruşturma Departmanı kontrol departmanı analitik bölüm başkanı
RF Savunma Bakan Yardımcısı - Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri Ana Askeri-Siyasi Müdürlüğü Başkanı
Finansal İzleme Federal Servisi Direktör Yardımcısı
Rusya Federasyonu Spor Bakan Yardımcısı

¹¹ Rusya İçişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi <https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/so>. Erişim Tarihi:03.03.2020.

Suç Mağdurlarına Destek Fonu Yönetim Kurulu Başkanı
Devlet Sekreteri - Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisi Müdür Yardımcısı
Rusya İletişim Bakanlığı Devlet Medya Politikası Bölüm Başkanı
Rusya Federasyonu İnsan Hakları Komiseri
Rusya Federal Vergi Dairesi Hukuk Bölüm Başkanı
Devlet Duma Güvenlik ve Yolsuzlukla Mücadele Komitesi Başkanı
Ticaret Odası Sokak Çocukları Yardım Fonu Genel Müdürü
Federal Cezaevi Hizmetlerinin İlk Müdür Yardımcısı
Devlet Sekreteri - Sivil Savunma, Acil Durumlar ve Afet Yönetimi Rusya Federasyonu Bakan Yardımcısı
Rusya Federasyonu Eğitim Bakan Yardımcısı
Rusya Dışişleri Bakanlığı Yeni Sorunlar ve Tehditler Dairesi Başkan Yardımcısı

Suçları Önleme Komisyonu şunları yapma hakkına sahiptir¹²:

- a) Belirlenmiş usule uygun olarak yürütme ve yerel yönetim organlarından ve ayrıca kuruluşlardan kendi yetki alanındaki konularda bilgi talep etmek.
- b) Toplantılarında, federal yürütme yetkilileri ve Rusya Federasyonu'ndaki kurucu kuruluşların yürütme makamlarının yetkililerini belirli durumlarda tespit edilen eksiklikleri gidermeye yönelik tedbirler almak için dinlemek.
- c) Devletin suç önleme sistemindeki önlemlerin uygulanmasında görevleri olan yürütme organlarının etkileşimi üzerine iş organizasyonu durumunu incelemek amacıyla, Rusya Federasyonu'nun kurucu kuruluşlarına yapılan geziler için ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri ve uzmanlarından çalışma grupları oluşturmak.
- d) Federal yürütme yetkililerini, Rusya Federasyonu kurucu kuruluşlarının yürütme makamlarını, yerel yönetim ve kuruluşlarını suç önleme sisteminde önlemlerin uygulanmasında, tekliflerin ve tavsiyelerin geliştirilmesinde pratik yardım sağlamak için ilgili görevlileri ve uzmanları çalışmayı dâhil etmek.
- e) Faaliyetlerini çalışma planına uygun olarak gerçekleştirmek. (Çalışma planı, her yıl için komisyon üyelerinden alınan tekliflere dayanarak hazırlanır, komisyon toplantısında kabul edilir ve başkan tarafından onaylanır.)

¹² RF Hükümet kararnamesi 28 Mart 2008 tarihli N-216 numaralı (15 Ekim 2008 N 763 Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi ile değiştirilmiştir.)

f) Komisyon toplantılarını başkanının veya başkan yardımcısının (başkanın talimatı doğrultusunda) gözetiminde yılda en az dörtte defa yapmak (üyelerinin yarısından fazlası mevcutsa).

Komisyon kararları, toplantıda bulunmayan Komisyon üyelerinin yazılı görüşlerini dikkate alarak toplantıda hazır bulunan Komisyon üyelerinin oylarının basit çoğunluğuyla alınır. Komisyonun kararı, toplantı başkanı tarafından imzalanan bir tutanakla kaydedilir. *Komisyonun yetkisine uygun olarak aldığı kararlar federal yürütme organları, Rusya Federasyonu'ndaki kurucu kuruluşların yürütme organları, suçları ve diğer suçları önleme tedbirlerini uygulayan diğer organlar ve kuruluşlar için bağlayıcıdır.*

Komisyon suç nedenlerini incelemekte, alınması gereken, yasal düzenleme yapılması, eğitim verilmesi, yeni bir kurum veya birim kurulması, modern teknik cihazların kullanımı veya altyapını geliştirilmesi vb. tedbirlerin tespitini yapmakta ve hayata geçirilmesi takip edilmektedir. Rusya Federasyonu'nda suç ortamı oluşturan hiçbir boş alanın kuralsız bırakılmamasına önem verilmekte, devlet olarak her alanda düzenleyici kurallar koymakta ve insan faktörünün bağımsız bir teknolojiyle takibine önem verilmektedir.

31 Aralık 2015 tarihli ve 683 sayılı Rusya Federasyonu Başkanlık Kararnamesi ile onaylanan “Rusya Federasyonu Ulusal Güvenlik Stratejisi”, suçun önlenmesi için birleşik devlet sisteminin iyileştirilmesinin, suç işlemenin azaltılmasına yönelik özel tedbirlerin geliştirilmesinin ve kullanılmasının, halk desteğinin devletin ve kamu güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmektedir.

Suç Önleme Komisyonu tarafından hazırlanan, Rusya İçişleri Bakanlığı ve Rusya Federasyonu Devlet Başkanı tarafından onaylanan (14 Kasım 2013 tarihli Pr-2685) Stratejik planlama belgesi ile suçun önlenmesine yönelik mücadele unsurları; RF yetkili federal hükümet organları, Rusya Federasyonu kurucu kuruluşlarının hükümet organları, yerel yönetimler arasında yapıcı etkileşimin temelini oluşturan Rusya Federasyonu'nda kamu güvenliği kavramının temelinde sivil toplum örgütleri, kurumları ve vatandaşlar yer almaktadır.

4. RUSYA ÖNLEYİCİ KOLLUK ÖRNEK UYGULAMALARI

Toplumun veya bireylerin emniyetine yönelik olarak yapılan hizmetlerin içerisinde bütün olası riskleri tanımlama, tanımlanan riskleri kabul edilebilir makul seviyelere indirebilme, istenmeyen durumlar gerçekleşmeden önce önlemler almak amacıyla yapılan faaliyetler sayılabilir. Genel anlamda söz konusu hizmetler ve önleyici faaliyetler, toplumun can, akıl, namus, inanç ve mal emniyetini sağlamak

amaçlıdır. Toplumun emniyeti, vatandaşlarını kasıtlı olarak yapılmayan fakat zarar verici sonuçlar oluşturacak eylemlere karşı koruma çabasıdır (Sarı ve Özgür, 2019:125).

Rusya Federasyonu'nda toplum güvenliği açısından son yıllarda uygulamaya konan uygulamalar sayesinde suç sayılarında düşüş sağlanmıştır¹³. Rusya'da güvenlik alanındaki uygulamalara her gün yenileri eklenmekte ve vatandaşların can ve mal güvenliklerine ilişkin tehditler teknolojiyi kullanan kolluk sayesinde azalmaktadır.

Örnek Uygulama-1: 01 Kasım 2012 tarihi itibari ile pilot olarak Moskova'nın merkezindeki 21 sokakta başlanan ve 01 Haziran 2013 tarihinden itibaren Moskova genelinde uygulanan "Araç Park Sistemi" ülkemizde halen yaşanan ve geçmişte Rusya'da da yaşanmış birçok suçun önüne geçmiştir. Bu sistemin faydaları;

- Cadde ve sokaklarda suça meyilli kişiler tarafından park değnekçiliğinin önüne geçilmiş, vatandaşların araçlarına yönelik zarar verme ve hırsızlık olayları engellenmiştir.

- Park yeri nedeniyle meydana gelen kavgalar engellenmiştir.

- Cadde ve sokaklarda trafik sıkışıklığının önüne geçilmiş, meydana gelebilecek araç kazaları azaltılmıştır.

- Şehir merkezlerine gelenler toplu taşıma vasıtalarını kullanmaktadır.

- Sokakta ve caddelerdeki park mafyasının önüne geçilmiştir.

- İnsanları araç park yeri olan evlerin alımına yönlendirmektedir.

(Apartmanlarının önündeki sokaklardan ücret alınmaktadır.)

- Sistem kişilerden bağımsız çalıştığı için kayırma ve tolerans yoktur.

- Engelliler, üç çocuk ve daha fazla çocuğu olanlar, mevzuatlar gereği görevli ve korumalı personel ücretsiz olarak istifade etmektedir.

- Cadde ve sokaklar kamuya ait alanı olması nedeniyle buraları kullanan herkes kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere ücret ödemektedir. Bu durum da adaleti sağlamaktadır.

- Belediyelere ilave gelir imkânı yaratılmaktadır. (*Moskova Belediyesi, 2016 yılında yollardaki ücretli otopark alanlarından ve cezalardan 17,5 milyar ruble (300 Milyon Dolar) gelir elde etmiştir. Yeni ilave park yerlerinin dâhil edilmesi ve park ücretlerine %50 zam yapılmasıyla 2019 yılı park geliri beklentisi 600-700 milyon dolar olacağı öngörülmüştür.*)

---

¹³ RF İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi <https://xn--b1aew.xn--p1ai/news/item/19639138/>. Erişim Tarihi:05.05.2020.

Örnek Uygulama-2: Geçmişte Rusya'da ve halen ülkemizde de yaşanan taksici sorunlarını çözmek ve bu problemden kaynaklanan suçları engellemek maksadıyla Rusya Federasyonu'nda bir "Taksi Sistemi" oluşturulmuştur. Bu sistemin faydaları;

- Müşteri taksiciyle muhatap olmadan ve taksiye binmeden gideceği yere ne kadar ücret ödeyeceğini ve harita üzerinden taksinin takip edeceği güzergâhı bilerek taksiye binmektedir. Yolcunun taksiye binmeden önce gideceği güzergâhın kaç km olduğunu, kaç dakika süreceğini ve trafik yoğunluğu da dikkate alınarak ne kadar ücret ödeyeceğini görme imkânı bulunmaktadır. Aynı güzergâha trafiğin yoğun olduğu zaman ödenen ücret ile trafiğin boş olduğu zaman ödenen ücret farklı olmaktadır. Akıllı cep telefonuna indirilen uygulama ile kullanılmaktadır. İstenirse nakit veya kredi kartı/banka kartı tanımlanarak ödeme yapılmaktadır. Taksi şoförü ile muhatap olunmamaktadır. Binmeden önce ne yazmış ise o ücret ödenmektedir. Zaman zaman bazı taksiciler istenen yerden daha fazla uzağa geldim diyerek fazla para talep etse de uygulama üzerinden yapılan ankete yazıldığı takdirde ödenen fazla para %90 oranında iade edilmektedir.

- Bu sistemle taksi müşterisi memnun kalmakta, şoför çalıştıran taksi sahipleri gelir ve giderlerini online takip edebilmekte, devlet alacağı vergiyi görebilmekte, her taksi adaletli bir şekilde ve az yakıt sarf ederek müşteriye ulaşabilmekte, taksilerin yarattığı trafik yoğunluğu azalmakta, kaçak taksi uygulamaları sona ermekte ve taksi şoförlerinin mesleki yeterlilik standardına uygun olmayan şahısların taksi kullanmasının önüne geçilmektedir.

Örnek Uygulama-3: Rusya Federasyonu'nda Aralık 2019 yılı itibariyle yaklaşık 1.200 yerleşim yerinde "Bütünleşik Güvenlik Kamera Sistemi" kurulmuştur¹⁴. Programdaki yüz tanıma işlevi de dâhil olmak üzere modern teknolojilerin ve video gözetim araçlarının artırılmasıyla, aranan şahısları yakalama ihtimali artmaktadır. Şehir Güvenlik Kamera sisteminin kurulmasına 2017 yılında başlanmış ve 2018 Dünya Kupası öncesi sistem faaliyete geçirilmiş ve maç oynanan tüm şehirlerde başarıyla kullanılmıştır.

Kameralar öncelikle; apartman girişleri, caddeler, meydanlar, kalabalık kamusal alanlar, otobüs durakları, garlar, bilet satış noktaları, deniz ve hava limanları, sınır kontrol noktaları, kutsal mekânlar, turistik alanlar, tiyatrolar, müzeler, eğitim

¹⁴ RF İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi <https://xn--b1aew.xn--p1ai/news/item/19639138/>. Erişim Tarihi:04.05.2020.

öğretim binaları, hastaneler, açık hava etkinlikleri, fuarlar, halka açık toplantıların yapıldığı alanlara konuşlandırılmıştır.

Yapay Zekâlı Görüntü Analiz Sisteminde¹⁵;

- Yüz tanımda %99 doğruluk oranı,
- Cinsiyet tanımlamada %97 doğruluk oranı,
- Ziyaretçi sayısını belirlemede %98 doğruluk oranı,
- Yaş tespitinde %95 doğruluk oranı,
- Video içerisindeki şahıs tespitinde %98 doğruluk oranıyla 500 milyon imaj bulunan veri tabanında 0.3 saniyede tespit yapılabilmektedir.

Her ay veri tabanına 10 milyon yeni imaj dahil edilmektedir. Sistemin veri depolama kapasitesini artırmak için Yapay Zekâ programı ile güvenlik kamera açısındaki görüntüde bir değişiklik olduğunda sistem kayıt yapmaktadır.

Moskova'da trafik polisleri haricinde festival ve benzeri faaliyetler dışında üniformalı kolluk personeli görmek neredeyse mümkün değildir. Ana yollarda her 3-5 km'de bir hız tespit ve trafik kontrol kamerası bulunmaktadır. Yaklaşık 200.000 kamera ile şehir yapay zekâlı görüntü analiz programı ile takip edilmektedir. Sisteme entegre edilmeyen kamu kurumlarına ait güvenlik kameralarının tamamının entegre edilmesi planlanmaktadır. Sistem her türlü kameranın entegresine imkân vermektedir. Moskova'da bulunan kamusal alanlardaki tüm güvenlik kameralarının video analiz sistemine bağlanması durumunda aranan şahısların %70'inin tespit edileceği değerlendirilmektedir.

Bu sistemle kişilerin tanınması ve kimliklerinin tespiti, şehir içerisindeki hareketlerinin tespiti, sabit ikamet bölgesindeki yerlerin kayıt altına alınması mümkün olmaktadır. Aranan şahıslarla ilgili anlık bilgiler güvenlik kuvvetlerine gerçek zamanlı iletilmektedir. Kontrol altındaki alanlarda aranan kişinin fotoğrafının sisteme yüklenmesiyle kişinin rotasının ve bulunduğu yerin tespiti, nüfusun sosyal ve demografik karakteristiklerinin ölçülmesi yoluyla farklı semt/mahallelerde ve şehirde yaşayan insanların yapısı hakkında doğru bilgiler elde edilmektedir. Belediye açısından akıllı video analitikleri aracılığıyla veri tabanı stratejik planlamalarda kullanılabilir.

---

¹⁵ RF İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi <https://xn--b1aew.xn--p1ai/news/item/19639138/>. Erişim Tarihi:06.05.2020.

Örnek Uygulama-4: “Silah, Mühimmat, Patlayıcı Malzemelerin Gönüllülük” esasına göre teslimini düzenleyen yasal düzenlemelerin kabulü ve kullanılmasıyla işlenen suçların azalmasına katkıda bulunulmuştur. Bir kişinin yasadışı silah ve patlayıcı maddelerin teslimini gönüllü olarak yapması durumunda, ceza yükümlülüğünden kurtulmasını düzenleyen ceza hukuku kuralı kullanılmaktadır. Mevcut yasalar, Rusya Federasyonu Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerinde belirtilen maddeleri gönüllü olarak teslim eden kişilerin muaf tutulması nedeniyle silah ve mühimmat, patlayıcı ya da patlayıcı cihazların yasa dışı kaçakçılığının önlenmesine teşvik etmektedir. Vladivostok Şehri Polis Müdürü “*Silah, mühimmat, patlayıcı malzemelerin gönüllülük esasına göre teslimini düzenleyen yasal düzenlemelerin kabulü ile işlenen bu tür suçların % 30 oranında düşmesine katkıda bulunduğunu*” belirtmiştir.

Örnek Uygulama-5: Rusya Federasyonu'nda Konut Kooperatiflerinin yaptığı inşaatlar ile arsadan konut satışlarını ve inşaatını düzenleyen yönetmeliklerde yapılan değişiklikler 25 Aralık 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yürütülen projeler için mali düzenlemeleri düzenleyen kurallarda önemli bir değişiklik olmuştur. Bu tür uygulamalarda 1 Temmuz 2019'dan itibaren, Bankalarda “Emanet Hesabı” açılması ve satışlardan ve üyelere alınan paraların bu hesaplarda toplanması ve bankalar tarafından inşaatın seviyesine göre hak ediş şeklinde ödeme yapılması düzenlenmiştir. Bu uygulama ile kooperatiflerin üyelerini dolandırılması veya arsadan konut satışlarında bir evin birden fazla kişilere satılması gibi birçok suçun önüne geçilmiştir.

Örnek Uygulama-6: Rusya'da artan araç sayısına rağmen kaza sayıları düşüş eğilimi göstermektedir. Bu kapsamda teknolojinin imkânlarından azami istifade etmektedir. Hız tespit kameraları, mobil plaka tanıma ve hız tespit araçları vb. en etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Trafik kazalarının yoğunlaştığı yerlerde alt yapı imkânları geliştirilmektedir. Bu bölgelerde “Elektronik Kontrol” imkânlarına ağırlık verilmekte, tüm bu faaliyetlere geniş anlamda kolluk olarak değerlendirilen tüm kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları dahil edilerek mücadele sürmektedir.

Orta vadeli stratejik planlama dönemi için yol güvenliğini artırmak devlet politikasının temelini oluşturmaktadır. Hazırlanırken, ulusal, ekonomik, sosyal, ulaşım güvenliği, dış, göç politikası ve ayrıca sosyo-ekonomik kalkınma alanlarındaki stratejik belgelerin hükümleri dikkate alınmıştır. Kabul edilen strateji karayolu güvenliğini artırmak için sistematik çalışmaların organize edilmesi için bir çerçeve oluşturmaktadır. 2021'den 2024'e kadar, karayolu güvenliği üzerinde doğrudan etkisi olan bir dizi pratik önlemin uygulanması planlanmaktadır.

Rusya Federasyonu “Yol Güvenliği Stratejisi” uygulamasının ana yönleri¹⁶:

- Yolun kurallarını koşulsuz olarak gözlemlemek için yol kullanıcılarının davranışlarını değiştirmek.
- Trafik kazalarına karşı daha fazla korunma ihtiyacı olan özellikle çocuklar ve yayalar olmak üzere en savunmasız yol kullanıcılarının güvenliğini artırmak.
- Karayolu trafik yönetiminin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere karayolu ağının yol güvenliği açısından iyileştirmek.
- Taşıtların ve sürücülerinin trafiğe katılımı için kurumsal ve yasal mekanizmaları geliştirmek.
- Yol güvenliği yönetim sistemini iyileştirmek.
- Trafik kazaları mağdurlarına yardım ve kurtarma sistemi geliştirmek.
- 2030 yılına kadar karayolu güvenliğini artırmak ve karayolu trafik kazalarında sıfır ölüm oranına ulaşmak.
- 2024 yılı hedefi olarak 100 bin kişide 4 ölümden fazla olmamak.

Resmi internet sitelerinde trafik kazaları ile ilgili gerekli tüm istatistikler yayımlanmaktadır. Yollar üzerinde kazaların yoğunlaştığı yerler iki yıllık verilerle (yollarda yapılan iyileştirmeler ve kaza bölgelerine konan hız tespit kameraları vb. nedeniyle iki yıllık veri kullanılmaktadır.) harita üzerinde gösterilmektedir. Bu verilerden vatandaş istifade etmekte, yolculuğa çıkacak sürücüler bu haritalardan yolculuk rotasını kontrol etmektedir. Rus vatandaşlarının tamamına yakını yolu bilse dahi navigasyon kullanmaktadır. Navigasyon yolun hız limitlerini, her 5-10 km bir olan hız tespit ve plaka tanıma kameralarının yerini ikaz etmekte, yoğun trafiğin olduğu durumlarda araçları yoğunluğun az olduğu yollara yönlendirmekte ve kaza riskini azalmaktadır.

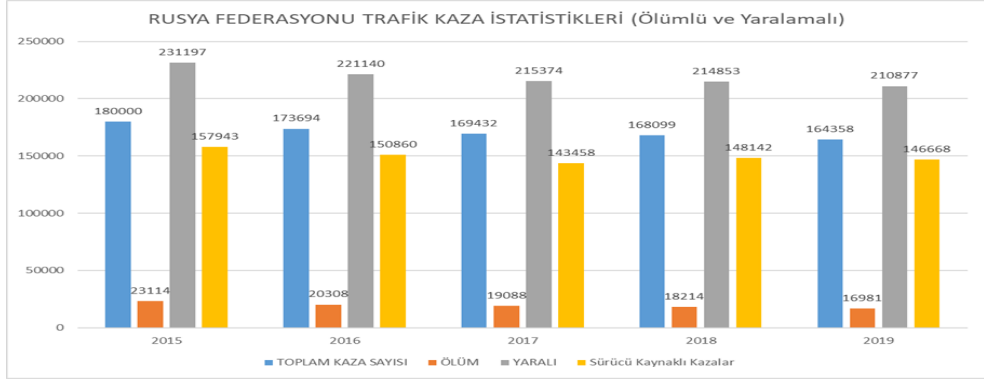
Rusya’daki araç sayısı 45 milyon civarındadır. Her bin kişiye düşen otomobil sayısı Rusya genelinde 340’tır. Kaza sayıları araç sayısına göre az olmasına rağmen ölüm oranı Türkiye’nin 3 katı civarındadır.

2019 yılında karayolu ağının ve araçların bölgesel organlarca durumunu izlemek için modern cihazlar kullanılmaktadır. Kamu-özel sektör ortaklıkları da dahil olmak üzere, yerel yetkililer tarafından geliştirilen “Trafik Kural İhlali Otomatik Kaydı”na yönelik sistem bölgelerdeki yayımla bağlantılı olarak geliştirilmekte, uygulamaları kolaylaştırmak için önlemler alınmaktadır. Yolcu

---

¹⁶ RF İçişleri Bakanlığı Yol-Trafik Güvenliği Genel Müdürlüğü İnternet sitesi https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/structure1/Glavnie_upravlenija/Glavnoe_upravlenie_po_obespecheniju_bezo/Istorija. Erişim Tarihi:10.05.2020.

taşımacılığı alanında “otobüsler üzerinde güçlendirilmiş kontrol” oluşturulmuş, bu araç sürücüleri tarafından yapılan 1.700.000’den fazla ihlal durdurulmuştur. Sonuçta arızalardan kaynaklanan kaza sayısı neredeyse %5 ve ölüm sayısı %8’den fazla azalmıştır¹⁷.

Grafik-4. Rusya Federasyonu Trafik kaza istatistikleri¹⁸

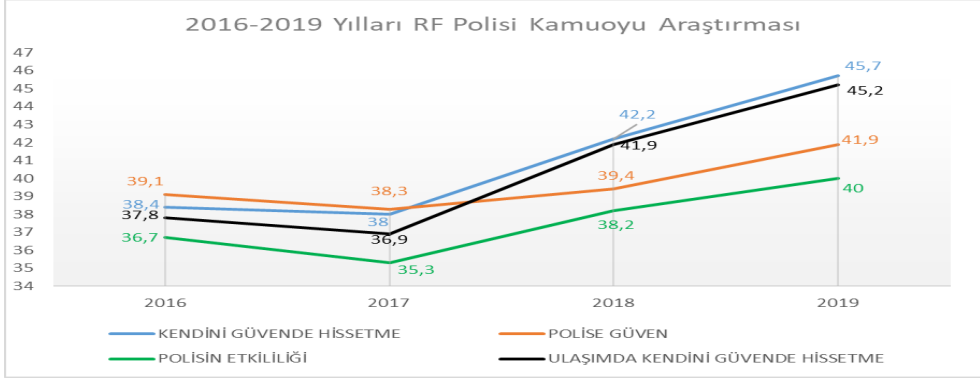
Örnek Uygulama-7: 2011 yılından itibaren her yıl İçişleri Bakanlığının kendi enstitülerinin yanı sıra bağımsız kamuoyu araştırma birimleriyle geniş bir alanda çok fazla örneklem kullanılarak “Kamuoyu Araştırmaları” yapılmakta ve sonuçlar internet sitelerinde kamuya açılmaktadır. Bu anketlerde vatandaş memnuniyetinin esas alınmasıyla, sağlıklı örgütsel düzenlemelerin yapılabilmesi, kolluk hizmetlerinin etkin, verimli şekilde sunulması ve en önemlisi vatandaş-polis ilişkisinde olumlu gelişmeler sağlanmaktadır. Vatandaş memnuniyetine dayalı değerlendirme kriterleriyle kolluk personeli görevini daha motive bir şekilde yapmakta, mesleğinden aldığı manevi tatmin artmakta, verimli bir çalışma ortamına sahip olmaktadır. Bu durum neticesinde suçun önlenmesi için daha gayretli bir kolluk ortaya çıkmaktadır.

2019 yılında Rusya Federasyonu polislerinin performans göstergeleri hakkında kamuoyu araştırması yapılmıştır. 85 federal bölgede 47.200 kişilik örneklem büyüklüğü üzerinde anket uygulanmıştır. Bu sayı ülkedeki yetişkin kentsel ve kırsal nüfusunun ana sosyo-demografik özelliklerine tekabül etmektedir. 2016-

¹⁷ İçişleri Bakanlığının öncelikleri: Artan suç tespiti ve azaltılması için alınacak tedbirlerin tespiti; Soruşturma ve soruşturma organlarının faaliyetlerinin iyileştirilmesi; Küçükler arasında yasa dışı eylemlerin önlenmesi; Ekonomik suçlarla mücadele, yolsuzlukla mücadele, bütçe fonlarının korunması; Alkol kullanımının azaltılması (Her yıl işlenen suçların 1/3 Sarhoş kişilerce işlenmektedir.), Sahte ilaçların üretiminin ve dağıtımının engellenmesi; Aşırı cılığa ve uyuşturucu kaçakçılığına karşı koyma; Göç süreçleri üzerinde kontrol; Trafik kazalarının ve ölüm oranlarının azaltılmasına yönelik yol ve trafik güvenliğidir.

¹⁸ Devlet trafik müfettişliğinin resmi web sitesi <http://stat.gibdd.ru/>. Erişim Tarihi:03.05.2020.

2019 yılları arasında yapılan kamuoyu yoklaması sonuçlarında, Rusya Federasyonu kolluk faaliyetinin vatandaşlar tarafından yapılan değerlendirme göstergeleri istikrarlı bir pozitif büyüme eğilimi (%3'ten %7'ye) göstermektedir¹⁹.

Grafik-5. Rusya Federasyonu Polis Kamuoyu Araştırması

Dört yıllık veriler karşılaştırıldığında 2019 yılında 2018 yılına kıyasla olumlu değerlendirmelerdeki en büyük artışın, vatandaşların saldırılara karşı kendilerini güvende hissetme düzeyinde (%42,2'den %45,7'ye) olduğu görülmektedir. Vatandaşların kolluğa güven düzeyinde de artış görülmektedir

Rusya Federasyonu'nda uygulanmakta olan öngörüye dayanma ve önleyici kolluk anlayışı genel olarak değerlendirildiğinde; vatandaşların bireysel güvenliğine yönelik tehditler azaltılmakta, kamu kaynakları daha verimli ve etkin kullanılmakta, personel görevlendirme politikası şekillenmekte, kayıt dışı unsurlar kayıt altına alınmakta, olaylar sonucu oluşacak muhtemel can kayıplarının, yaralanmalarının ve hasarların önüne geçilmektedir. Günümüz teknolojisinin azami şekilde kullanımı (yapay zekâ, uzaktan erişim ve kontrol, dijital kamera sistemleri, bütünlük analiz vb.) kolluk kuvvetlerinin asıl amacı olan toplum huzurunun ve güvenliğinin sağlanması hedefine ulaşmasında etkin rol oynamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde yapılan uygulamalarda teknoloji, güncel yazılım, veri işleme vb. hususlar azami düzeyde kullanılmaktadır. Rusya Federasyonu'ndaki öngörüye dayalı kolluk uygulamaları açısından özellikle Araç Park Sistemi, Yapay Zekâ Destekli Görüntü Analizi, Taksi Sistemi ve Trafik Kural İhlali Otomatik Kayıt uygulamalarıyla muhtemel suçların işlenmesinin önüne geçilmiş, caydırıcılık sağlanmış ve verilerin depolanmasıyla geleceğe yönelik işlenmesi muhtemel suçlar için kolluk birimlerine analiz yapabilme kabiliyeti kazandırılmıştır.

¹⁹ RF İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi <https://xn--b1aew.xn--p1ai/publicopinion>. E. T.:05.05.2020.

5. ÖNLEYİCİ – ÖNGÖRÜYE DAYALI KOLLUK ve TÜRKİYE

Günümüzde kullanılan öngörü modelleri büyük miktarda veri üzerine inşa edilmektedir. Bu veriler, örneğin, kolluk birimlerinde hangi personelin daha iyi performans gösterdiğini ve hangilerinin düşük performans gösterdiğini anlamalarını da sağlayabilmektedir. Daha fazla veri ile daha doğru tahmin yapılabilir ve daha etkin bir önleyici kolluk hizmeti sunulabilir (Scott, 2012: 15).

Meydana gelen bir olay için ayrılan personel, zaman, harcanan kaynaklar, adaletin geç gerçekleşmesi nedeniyle kamu vicdanında açılan yara ve sosyal yapıda yarattığı yıkım ile bunların maddi olarak yarattığı ülke ekonomisi üzerindeki yük nedeniyle insanların cebine gidecek, yatırıma dönüşecek, insanlara iş imkânı olacak kaynakların heba olup gitmesi “Önleyici Kolluk” faaliyetlerinin önemini ortaya koymaktadır. Ülkemizde son yıllarda uygulamaya konan örnek uygulamalar sayesinde öngörüye dayanma ve önleyici kolluk anlayışı gelişmektedir.

Örnek Uygulama-1: Ülkemizdeki önleyici kolluk açısından önemli uygulamalardan biri “Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi” alanındadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesi, kurumsal hizmet sunumunun geliştirilmesi, farkındalık yaratma ve eğitim çalışmaları, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu artırma gibi çeşitli alanlarda proje çalışmaları gerçekleştirilmektedir²⁰.

Jandarma Genel Komutanlığı tarafından 2010 yılı “Avrupa Birliği-Türkiye Mali İş birliği Programı” kapsamında 2013-2015 yılları arasında yürütülen “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi” ile Jandarma Genel Komutanlığı hizmet birimlerinin kurumsal hizmet kapasitesinin geliştirilmesi, yerelde (il jandarma komutanlıkları tarafından) kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin farkındalığın artırılması ve iş birliğinin geliştirilmesi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi projesi kapsamında²¹;

- Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunan tüm kurum ve kuruluş temsilcilerine yönelik olarak seminer, atölye çalışması vb. etkinliklerin iş birliği içinde düzenlenmesi sağlanmaktadır,
- Kadına yönelik şiddetle mücadelede yer alan tüm kurum ve kuruluşlarda, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi için eğitici eğitimleri yapılmakta, eğitici havuzu oluşturularak eğitimlerin sürekliliği sağlanmaktadır.

²⁰ Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Ulusal Eylem Planı 2016-2020.

²¹ Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Ulusal Eylem Planı 2016-2020.

- Politika yapıcılara, karar vericilere, hizmet sunanlara ve kamuoyuna yönelik olarak duyarlılık kazandırıcı televizyon, radyo programları ile görsel, işitsel ve basılı materyaller iş birliği içinde hazırlanarak, dağıtımı/yayınlanması sağlanmaktadır.

- Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında erkeklere yönelik farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümü sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

- Okul öncesi eğitimden başlayarak örgün ve yaygın eğitimin tüm kademelerinde kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında mevcut eğitim müfredatları/programları incelenerek, ihtiyaç duyulması halinde revize edilmekte ve etkin uygulanması sağlanmaktadır.

- Erken yaşta ve/veya zorla evlendirmelerin önlenmesine dair ulusal ve yerel düzeyde çalışmalar yürütülmektedir.

- Kadına yönelik şiddet konusunda düzenlenecek eğitim programlarının etki analizleri yapılarak, ortaya çıkan sonuçlar kapsamında mevcut programlar ve materyaller güncellenmektedir.

Bu mücadelede İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Belediyeler, Sivil Toplum Örgütleri, Üniversiteler vb. ile şiddet mağduru aile ve kadının komşuları da bulunmaktadır.

Örnek Uygulama-2: Emniyet Genel Müdürlüğünün derlediği veriler hem öğrencilerin hem de işsiz gençlerin uyuşturucu kullanımında yaşın gittikçe düştüğünü göstermektedir. Verilerin ürkütücü yanı uyuşturucu kullananların sayısının da hızla artmasıdır. Bu tehlikeli gidiş üzerine İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve üniversiteler ile yapılan mücadeleye aileleri de dâhil edilerek, acil önlemler için harekete geçirilmiştir. “Okul, Okul Çevresi ve Servis Takip” uygulamasına başlanmıştır.

Koruyucu ve Önleyici Hizmetler kapsamında²²;

- Topluma yönelik hazırlanmış tüm programların etkinliğinin ölçülerek sonucuna göre yaygınlaştırılmaktadır.

- İlköğretim, ortaöğretim ve lise eğitimine tabi öğrencilere ve velilerine yönelik mevcut programların etkili şekilde yaygınlaştırılmakta ve programlar ihtiyaç halinde yenilenmektedir.

- Üniversite öğrencilerine ve gençlere yönelik mevcut programlar etkili bir şekilde yaygınlaştırılmakta ve ihtiyaç halinde yeni programlar oluşturulmaktadır.

---

²² 2018-2023 dönemi Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı.

- Riskli gruplara yönelik mevcut programların etkinliği ölçülerek, ihtiyaç duyulan güncellemeler yapılmakta ve yeni eğitim programları oluşturularak etkili bir şekilde yaygınlaştırılmaktadır.

- Kamu kurumlarında çalışan personele yönelik eğitimlerin standardizasyonu sağlanarak etkili bir şekilde yaygınlaştırılmaktadır.

SONUÇ

Bir faaliyetin stratejisi ve teorik alt yapısı olmayan bir eylem planı yoksa pratikte bir sonuca varamayacağı Sun Tzu'dan (MÖ. 6.yy) günümüze gelen bir realitedir. Bu sebeple, suçla mücadelenin veya önleyici kolluk faaliyetlerinin mutlaka bir stratejik konsepti, planı ve uygulanabilir programının olması gerekmektedir.

Toplum tarafından istenen güvenlik ihtiyacı arzu edildiği şekilde karşılanmayınca, diğer ihtiyaçlar birer gereksinim olarak ortaya çıkmayacaktır. İnsanların toplumsal yaşamı devam ettirmeleri için öncelikle kendi can ve mal güvenliklerinin sağlandığından emin olmaları gereklidir. Bir bireyin güvenlik ihtiyacı karşılanmadığında söz konusu birey daha üst seviyelerdeki ihtiyaçlarına (sosyalleşme, iş ve özel yaşamında başarı vb.) erişemeyecektir (Sarı ve Özgür, 2019:125).

Güvenlik ihtiyacı göz önüne alındığında ilerleyen dönemde önleyici kolluk görevlileri nelerle karşılaşacaktır? Bu evrimde kolluğun karşısına günümüzde aktif olarak hayatın içine girmiş olan; blok zincir, otonom araçlar, dronlar, insansız hava araçları, biyometrikler, yapay zekâ uygulamaları, artırılmış gerçeklik, 3 boyutlu yazıcılar, giyilebilir teknolojiler, robotik otomasyon, nesnelerin interneti, veri analizi, bulut sistemler, siber güvenlik kavramları daha sıklıkla çıkacaktır. Bunlara şimdiden hazır olmak ve değişimi yönetmek kaçınılmazdır.

Suç işlendikten sonra yalnızca suçluları tutuklamak yerine, suçu önleyebilmenin yolu bulunmalıdır. Kolluk kuvvetleri için, bir suçu tahmin etme ve işlenmeden önce durdurabilme yeteneği gerçekten önemlidir. Tahmine dayalı yöntemler, şüpheli bir suçluyu yakalamak için yeterli olası nedenleri ortaya koymayabilir. "Tahminler" istatistiksel hesaplamalar yoluyla üretilir ve geçmişe dayalı olarak geleceği tahmin eden tüm teknikler gibi, geçmişin bir önsöz olduğunu varsayarlar. Sonuçta elde edilecek olanlar olasılık içermektedir ve kesin değildir (Walter vd., 2013).

Ülkemizde her yıl aratan olay sayısı başta savcılıklar ve kolluk olmak üzere tüm kurumlara yük getirmekte²³ ve tüm adalet sistemini olumsuz etkilemekte,

²³ Meydana gelen her olayın/suçun; genel kolluk birimleri, savcılıklar, hastaneler, mahkemeler ve cezaevleri ile ekonomi ve sosyal yapıya olan zararları tahmin edilemez ölçüde büyüktür. Örneğin, Alkollü araç kullanan bir şahsın bir yaya çarpıp aracının kontrolünü kaybetmesi araçtaki iki kişinin yaralandığı ve yayanın ölümüne sebep olduğu bir olayda;

soruşturma ve kovuşturmaların süresi artmakta, uzayan adalet sistemi kamu vicdanını yaralamakta, dolayısıyla adalete olan güven azalmaktadır. Kamu düzenindeki olumsuzluklar, yatırımları azalmasına veya yeterince yatırım yapılmamasına neden olmakta, meydana gelen can ve mal kayıpları ülkenin kalkınmasını ve ülkenin ekonomisini olumsuz etkilemektedir.

Rusya Federasyonu'nda merkezi olarak oluşturulan Suç Önleme Komisyonu'nun organizasyonel olarak taşrada bir iz düşümü oluşturulmamıştır. Ülkemizde de benzer bir komisyonun merkezde ve taşrada oluşturulmasının suçların azaltılmasında etkili olacağı değerlendirilmektedir. Oluşturulacak komisyon marifetiyle hazırlanacak ve tüm kurumları bağlayacak konsept, plan ve programlarla her yıl ülke genelinde ve yerelde meydana gelen suçlar, nedenleri ve alınacak tedbirler tespit edilebilecek, alınan tedbirlerin sonuçları yakından takip

-
- Asgari bir- iki ambulans (toplam 6 sağlık personeli 60-120 dk zaman harcayacak) olaya bölgesine gelecektir.
  - Bir trafik timi 3 personel (1-2 saat zaman harcayacaktır.)
  - Bir asayiş timi 4 personel (Olayın soruşturulması suç dosyasının hazırlanması vb. asgari 2-3 gün zamanını alacaktır.)
  - Bir çekici 2 personel (1-2 saat zaman harcayacaktır.)
  - Araçta sıkışan biri varsa bir itfaiye aracı 4-6 kişi (30 dk-60 dk zaman harcayacaktır.)
  - Asgari bir savcı ve bir zabıt kâtibi (1-2 gün zaman harcayacaktır.)
  - Otopsi için adli tıp uzmanı ve yanında bir yardımcı (1-2 saat zaman harcayacaktır.)
  - Olay yeri inceleme timi 2-3 personel (1-2 saat zaman harcayacaktır.)
  - Yaralı personelin tedavisi için hastanede 2-6 personel (bu yaralıların 5-15 günlük tedavi süresince hastanede oda ve yatak)
  - Yaralıların tedavisi için ülkenin kaynaklarından kullanılan ilaç ve tıbbi araç-cihazlar, tedavi ücretleri, hastanelerde işgal edilen yatak imkânları.
  - Dini usullere göre cenazenin defni (Cenazenin defni için araç, mezarlık görevlileri, Cenazenin yakınlarının gelmesi vb.) (2-3 saat zaman harcayacaktır.)
  - Ülkenin kaynaklarında araç için sigorta ödemesi, (Bunu işlemleri için gerekli evrakların hazırlanması, takibi vb. 1-3 Personel) (30 dk-60 dk zaman harcayacaktır.)
  - Sanıkların mahkemede yargılanması (3-5 Gün duruşma yapacak toplamda 15-45 gün yargılama sürecektir.)
  - Ölen mağdurun kaybının ülkenin geleceği ve ekonomisine olumsuz etkisi.
  - Mağdur yakınlarının yaşayacağı üzüntü ve psikolojik sorunların ekonomi ve sosyal yaşama olumsuz etkisi, varsa çocuklarının okulu ve geleceğine olumsuz etkisi.
  - Sanık sürücünün alacağı ceza nedeniyle cezaevi ihtiyacı ve hükümlünün masrafları.
  - Sanığın cezaevinde kaldığı sürece ülke ekonomisine yapacağı katkının eksikliği.
  - Sanık yakınlarının yaşayacağı üzüntü ve psikolojik sorunların ekonomi ve sosyal yaşama olumsuz etkisi.

Yukardaki örnekte görüleceği gibi bir olay için ayrılan personel ve bu personelin zamanı, harcanan kaynaklar, her bir olaya ayrılan personelin diğer olaylardaki görevleri, her olay için vereceği dikkat ve konsantrasyon eksikliği nedeniyle adaletin yanlış veya eksik gerçekleşmesi, adaletin geç gerçekleşmesi nedeniyle kamu vicdanında yara ve sosyal yapıda yarattığı yıkım ile bunların maddi olarak yarattığı ülke ekonomisi (SGK, Sigorta Şirketleri , hurdaya ayrılan veya araçların tamir için kullanılan parçalar vb.) üzerindeki yük nedeniyle insanların cebine gidecek, yatırıma dönüşecek, insanlara iş imkanı olacak kaynakların heba olup gitmesi "Önleyici Kolluk" faaliyetlerinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

edilebilecektir. Bu sistemdeki başarının anahtarı suçun önlenmesi için tüm kurumların eşgüdüm, iş birliği ve koordinasyon içinde çalışmasında yatmaktadır.

Halen ülkemizde de günümüz teknolojisini kullanan önleyici kolluk uygulamaları yürütülmektedir (Dronların trafik denetiminde kullanımı, plaka tanıma sistemleri, istihbarat analiz yazılımları vb.). Rusya Federasyonu'nda uygulamada olan önleyici kolluk uygulamaları ve yapısal reformlar Türkiye'ye uygun şekilde hayat geçirilmeli, etkin ve verimli olabileceği değerlendirilenler uygulamaya konulmalıdır. Örneğin, Araç Park Sistemi ile bu alanda karşılaşılan sorunların önüne geçilebilecektir. Özellikle çok sık yaşanan park yeri kavgaları, yasa dışı park işletme ve kuralsız park etme gibi suçlar önlenabilir. Yapay Zekâ Destekli Görüntü Analizi ile muhtemel suçlulara karşı caydırıcılık sağlanabilir. Taksi Sistemi ile taksi şoförlerin karıştığı olayları engellenebilir. Trafik Kural İhlali Otomatik Kayıt uygulamasıyla toplu taşıma araçlarına yönelik aksayan hususlar giderilebilir.

İlk bölümde belirtildiği gibi kolluğun asıl amacı toplumun güvenliğini sağlamaktır. Ülkemizde teknolojiyi ve analitik düşüncüyü doğru biçimde birleştirip kullanabilen kolluk kuvvetleri birçok terör olayını önlemiş, toplum vicdanında yara açan bazı suç faillerini kısa zamanda yakalanmayı başarmıştır. Halen birçok alanda kullanılan teknoloji argümanları başarılı sonuçların elde edilmesini sağlamaktadır.

Gelecekte suçun nerede olabileceğini gösteren istihbarat önemli olacaktır, ancak nerede olduğu hakkında gerçek zamanlı güncellemelerin elde edilmesi daha da önemli olacaktır (Wartell, 2011).

Suçun önlenmesi görevinde marş motoru görevi olan ve diğer kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler vb. birimlerin suç önleme konusunda faaliyetlerini koordine eden genel kolluğun öngörülü hareket etmesi sonucunda hem daha proaktif bir yaklaşım hem de kaynakların daha verimli kullanılması sağlanacaktır. Kolluğun öngörüye dayalı hareket etmesi sonucunda hem daha etkin bir yaklaşım hem de kaynakların daha verimli kullanılması sağlanacaktır. Türkiye'de gelişen teknoloji ve elde edilen kazanımların kolluğun kullanımına sunulması son 15 yılda artarak devam etmektedir. Teknolojiyi ve analitik düşünmeyi etkin olarak kullanacak olan Jandarma, Polis ve Sahil Güvenlik personeli bu sayede günümüzün gerekliliği olan "Öngörüye Dayanan Önleyici Kolluk" işlevini daha etkin olarak yerine getirecektir.

İçişleri Bakanlığı koordinatörlüğünde, kamu gücünü kullanan tüm bakanlık-kurum-kuruluş, üniversite, sivil toplum kuruluşları ile ailelerin "Öngörüye Dayanan Önleyici Kolluk" işlevine dâhil edilmesi ile ülkenin insan ve mali kaynaklarının heba olmasının önüne geçilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, F., Beren, F. (2012). Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suruç İlçesi Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* Cilt: 7, Sayı: 2.
- Anayasa Mahkemesi Kararı AYM, E.1963/128, K.1964/8, T.28.01.1964, RG: 17.04.1964/11685.
- Arslan, M. (2018). *İdari Kolluk Uygulamalarında Kolluk Kuvveti Anlayışından Kolluk Hizmeti Anlayışına Geçiş*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.
- Aytaç, M. (2007). Suç Türlerini Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi. *8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi*, İnönü Üniversitesi.
- Carvajaland, A., Jennifer E. (2009). The Challenge of Enforcement in Securities Markets: Mission Impossible? *IMF Working Paper*, WP/09/168.
- Cassim, R., Steuart I. (2005). *Public Services and the GATS ICTSD, Policy Paper on Trade in Services and Sustainable*. Part III, School of Economic and Business Sciences University of the Witwatersrand, Johannesburg Third DRAFT.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 1, Resmî Gazete Tarihi – Sayı: 10/7/2018 – 30474.
- Deloitte. (2018). *Policing 4.0 Deciding the future of policing in the UK*.
- Duran, L. (1982). *İdare Hukuku Ders Notları*, İstanbul, Fakülteler Matbaası.
- Ehrlich, I. (1973). Participation in Illegitimate Activities: A Theoretical and Empirical Investigation. *Journal of Political Economy*, 81: 521–65.
- Giritli, İ., Bilgen, P., Akgüner, T. (2001). *İdare Hukuku*, İstanbul: Der Yayınları.
- Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku*. Cilt I-II, 2. bs., Bursa, Ekin Kitabevi.
- Gözübüyük, Ş. (2015). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Günday, M. (2011). *İdare Hukuku*, 10. bs., Ankara. İmaj Yayınları.

- Günday, M., Yıldırım, T. (2009). *İdare Hukuku*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- İleri F. (2004). *Genel İdari Kolluk Ve Mülki İdare Amirlerinin Genel İdari Kolluk Yetkileri*. Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Y.Lisans Tezi.
- Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği (2017).
- Karatepe Ş. (1995). *İdare Hukuku*, İzmir.
- Meijer, A., Wessels. M. (2019). Predictive Policing: Review of Benefits and Drawbacks. *International Journal of Public Administration*. V: 42. Issue 12. pp. 1031 - 1039.
- Onar, S.S. (1966). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, C.III, İstanbul, İsmail Akgün Matbaacılık.
- Onar, S.S. (1996). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Vol: 1, 3. Baskı, İstanbul, Hak Kitabevi.
- Özay, İ. (2004). *Günüşiğinde Yönetim*, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Özel, M.A. (2018). Endüstri 4.0 nedir? Mühendis Beyinler.net.
- Özkan, A.F. (2009). “Ekonomik Kamu Düzeni ve Ekonomik Kolluk Faaliyeti”, *Ankara Barosu Dergisi*, 67(4), syf. 75-95.
- Perry, W.L., John G. (2008). *Analytic Support to Intelligence in Counterinsurgencies*, Santa Monica, Calif.: RAND Corporation, MG-682-OSD.
- Rusya Federasyonu Başkanlık Kararnamesi 31 Aralık 2015 tarihli ve 683 sayılı.
- Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı İnternet Sitesi, <https://xn--b1aew.xn--p1ai/reports/1/>. Erişim tarihi: 03.05.2020.
- Rusya İçişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/so>. Erişim tarihi: 03.05.2020.
- RF İçişleri Bakanlığı Yol-Trafik Güvenliği Genel Müdürlüğü İnternet sitesi, https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/sovorg/prav_kom. Erişim tarihi: 03.05.2020.
- RF İçişleri Bakanlığı Yol-Trafik Güvenliği Genel Müdürlüğü Devlet trafik müfettişliğinin resmi web sitesi, https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/structure1/Glavnie_upravlenija/Glavnoe_upravlenie_po_obespecheniju_bezo/Istorija. Erişim tarihi: 03.05.2020.

- RF İçişleri Bakanlığı Yol-Trafik Güvenliği Genel Müdürlüğü Devlet trafik müfettişliğinin resmi web sitesi, <http://stat.gibdd.ru/>. Erişim tarihi: 03.05.2020.
- RF Hükümet kararnamesi 28 Mart 2008 tarihli N-216 numaralı (15 Ekim 2008 N 763 Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi ile değiştirilmiştir.)
- Rusya Federasyonu Federal Devlet İstatistik servisi ROSSTAT, <https://showdata.gks.ru/report/278928/>. Erişim tarihi: 03.05.2020.
- Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi'nin 29 Aralık 2014 tarihli ve AKPI 14-1424S sayılı kararı (13 Şubat 2015).
- Sarı, G., Özgür, E. (2019). *Kamu Alanında Güvenlik ve Emniyet Algısı*. 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu, Gaziantep Üniversitesi.
- Scott, S. (2012). Changing the Culture and History of Policing, *Law Enforcement Today*, October 9.
- Tusikov, N. (2012). Measuring Organised Crime–Related Harms: Exploring Five Policing Methods, *Crime, Law, and Social Change*. Vol. 57. No. 1. pp. 99–115.
- Yayla, Y. (2009). *İdare Hukuku*, İstanbul, Beta Yayınevi.
- Yıldırım, T., Melikşah, Y., Karan, N. (2011). *İdare Hukuku*, 2. bs., İstanbul, XII Levha.
- Walter L. Perry, Brian McInnis, Carter C. Price, Susan C. Smith, John S. Hollywood. (2013). *Predictive Policing: The Role of Crime Forecasting in Law Enforcement Operations*, RAND publication, USA.
- Wartell, J. (2011). Independent Adviser on Public Safety, GIS for Proactive Policing and Crime Analysis, presentation at the Technologies for Critical Infrastructure Protection Conference, National Harbor.
- Wolfgang, M. (1961). Pioneers in Criminology: Cesare Lombroso. *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, 52, No.4: 1835-1909.

ÇALIŞANLARIN AMİRDEN TATMİNİ GÖREV PERFORMANSLARINI ETKİLER Mİ? SAVUNMA ALANINDA BİR KURUMDA UYGULAMA

Mehmet KAHYA*

Öz

Bu çalışmanın amacı, çalışanların amirden tatminleriyle görev performansları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. İş tatmininin ardıllarından birisi de görev performansıdır. Çalışanlarla amirleri arasında pozitif bir ilişki olması, çalışanların iş yerine ve amirine karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar. Tutumlar davranışlara yol açar ilkesinden hareketle de çalışanların iş tatmini gibi olumlu tutumlarının davranışlara yansiyarak performans artışına yol açacağı söylenebilir. Bu ilişkiyi test etmek amacıyla savunma alanında faaliyet gösteren bir kurumun 274 çalışanı üzerinden veri toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı ve AMOS 26.0 programından faydalanılmıştır. Örneklemin demografik verilerinin analizinde frekans analizi; bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkinin tespitinde ise korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenlerin faktöriyel yapısının belirlenmesinde temel bileşenler analizi, model uyumunun belirlenmesinde doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, amirden duyulan tatmin ile görev performansı arasındaki nedensel ilişki AMOS ile regresyon analizi yapılarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda çalışanların amirden tatminlerinin görev performanslarını pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Ulaşılan sonuçlar sosyal mübadele kuramı çerçevesinde tartışılmış ve gelecek araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Amirden Tatmin, Görev Performansı, Savunma Alanı.

DOES THE SATISFACTION OF EMPLOYEES FROM THE SUPERVISOR AFFECT THEIR TASK PERFORMANCE? A RESEARCH IN AN INSTITUTION IN THE FIELD OF DEFENSE

Abstract

This study aims to reveal the relationship between employee satisfaction and task performance. One of the successors of job satisfaction is task performance. The fact that there is a positive relationship between the employees and their supervisors enables employees to develop a positive attitude towards the workplace and his supervisor. Based on the principle that attitudes lead to behaviors, it can be said that positive attitudes of employees such as job satisfaction will result in an increase in performance by reflecting on their behaviour. In order to test this relationship, data were collected through 274 employees of an institution operating in the field of defense. SPSS 22.0 statistical package program and AMOS 26.0 program were used in the analysis of the data obtained in the research. The analysis of demographic data of the sample was tested by frequency analysis, and the relationship between the dependent and independent variables was tested by correlation analysis. Principal component analysis was used in determining the factorial structure of variables, confirmatory factor analysis was performed to determine the model fit, and the casual relationship between satisfaction from the supervisor and task performance was determined by regression analysis with AMOS. As a result of the analysis, it has been determined that the satisfaction of the employees with the supervisor has a significant positive effect on their task performance. The results were discussed within the framework of social exchange theory and suggestions were made to future researchers.

Keywords: Satisfaction From Supervisor, Task Performance, Field of Defense.

* Dr., JSGA, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, mehmetkahya@jandarma.gov.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1455-3744>.

GİRİŞ

Çalışan tatmini denildiğinde akla ilk iş tatmini gelmektedir. Alanyazında iş tatmininin öncülleri ve ardılları üzerine birçok araştırma yapılmıştır. İş tatminin ardıllarından birisi de performanstır. İnsan ilişkileri hareketinin ortaya çıkışından bu yana, tatmin ile performans arasındaki ilişki bilimsel alanda araştırılmaktadır (Judge, Thoresen, Bono ve Patton, 2001). Alanyazında yapılan taramada çalışanların genel iş tatmini ve görev performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma (Ceylan ve Ulutürk, 2006; Fisher, 2003; Judge vd., 2001; Keaveney ve Nelson, 1993; Petty, McGee ve Cavender, 1984; Shore ve Martin, 1989) bulunmasına rağmen, iş tatminin alt boyutlarından birisi olan amirden tatmin ile görev performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısının (Ang, Van Dyne ve Begley, 2003; Iaffaldano ve Muchinsky, 1985; Zhang ve Zheng, 2009) daha az olduğu görülmüştür. Yapılan incelemede katı kuralların ve hiyerarşik yapılanmanın olduğu savunma alanında çalışanların amirden tatminiyle görev performansları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma ise tespit edilememiştir. Oysaki savunma alanı ülkelerin bekasıyla, iç ve dış güvenliği sağlamada aktif rol alan, çalışanların hayatının söz konusu olduğu bir alandır. Bu alanda çalışanların, amirlerinin vereceği bir emirle ölüme gidebilecekleri dikkate alındığında çalışanların amirlerine olan sevgi, saygı ve amirlerinden tatminlerinin performanslarını önemli oranda etkileyebileceği değerlendirilmektedir.

Savunma alanında faaliyet gösteren bir örgütün etkin ve verimli bir şekilde hedeflerine ulaşabilmesi için, çalışanların görevlerini en iyi seviyede yerine getirmesi, yani performanslarının yüksek olması beklenir. Çalışanların performanslarının yüksek olması, tatminlerinin yüksek olmasına bağlıdır (Judge vd., 2001). Dolayısıyla savunma alanında çalışan bireylerin amirden tatminlerinin görev performanslarına etkisinin incelenmesinin önemli olduğu değerlendirilerek yazına katkı sağlamak amacıyla bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir.

Araştırmada öncelikle sosyal mübadele kuramı çerçevesinde amirden tatmin ile görev performansı arasındaki ilişki açıklanarak hipotez oluşturulmuş, müteakiben oluşturulan hipotez test edilmiştir. Elde edilen bulgular kuramsal ve yazınsal bağlamda tartışılarak, müteakip araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

1. AMİRDEN DUYULAN TATMİN VE GÖREV PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ

İş tatmini çalışanların yaptıkları işten memnuniyet duymalarını veya işlerinin ve performanslarının değerlendirilmesi sonucunda olumlu duygusal durumlarını ifade

eder (Locke, 1970; Schmidt, 2007; Shaikh, Bhutto ve Maitlo, 2012). İş tatmini genel olarak işin kendisinden, ücret, terfi, amir ve iş arkadaşlarından duyulan tatminden oluşur (Fisher, 2003). İş tatminin ardıllarından birisi ise performanstır (Edwards, Bell, Arthur ve Decuir, 2008). Bilimsel alanda en çok incelenen konulardan birisi tatmin ile performans arasındaki ilişkidir (Judge vd., 2001). Örgütsel tutum ve davranışların geliştirilmesinde iş tatmini ve iş performansının önemli olduğu öne sürülmektedir (Bartlett ve Kang, 2004; Zhang ve Zheng, 2009).

Çalışmalar, tatmin ile performans arasındaki ilişkiye yönelik ışık tutmasına rağmen ilişkinin nedensel yönüne yönelik farklı bulgulara ulaşılmıştır (Brayfield ve Crockett, 1955; Iaffaldano ve Muchinsky, 1985; Judge vd., 2001; Robbins ve Judge, 2013). Alanyazında iş tatmini ile iş performansı arasında ,17 ile ,53 arasında değişen oranda korelasyon olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Akkoç, Çalışkan ve Turunç, 2012; Iaffaldano ve Muchinsky, 1955; Judge vd., 2001; Spector vd., 2009). Harrison, Newman ve Roth (2006) farklı zaman serisi tasarımlar kullanarak yaptıkları çalışmada tatminin performansa yol açmasının, performansın tatmine yol açmasına göre çok daha olası olduğunu tespit etmiştir. Iaffaldano ve Muchinsky (1985) yaptıkları meta-analiz çalışmasında tatminle performans arasında ,17'lik bir korelasyon bulunduğunu tespit etmiştir. Genel olarak alanyazında tutumların davranışları etkileyeceğine yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Fisher (2003) mutlu ve memnun çalışanların işlerinde daha üretken olduğunu ve görev performanslarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kraus (1995) tutum-davranış araştırmalarını incelediği meta-analiz çalışması sonucu, tutumların davranışları anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Ajzen (2005) tutum ve davranışın tutarlı olması durumunda tatmin ve performans arasındaki ilişkinin daha güçlü olacağını belirtmektedir. Robbins ve Judge (2013) üç yüzden fazla çalışmayı inceleyerek yaptıkları çalışmada tatmin ve performans arasında pozitif bir korelasyon bulunduğunu tespit etmiştir. Sosyal psikolojik bakış açısı da tutumların davranışları etkilediğini öne sürmektedir (Ajzen ve Fishbein, 1980; Allen ve Meyer, 1990; Cohen, 1991; Yavaş ve Bodur, 1999). Yazında yapılan bunca araştırmaya rağmen, iş tatmini ile iş performansının birbirlerini nasıl etkilediği hala tam olarak anlaşılammıştır (Judge vd., 2001). Teorik açıklamalar ve yazında yapılan ampirik çalışma bulgularının incelenmesi sonucu, iş tatminin performansa yol açmasının, performansın iş tatminine yol açmasına göre çok daha muhtemel olduğu öngörülmektedir.

Borman ve Motowidlo (1993, 1997) iş performansını görev ve bağlamsal performans olmak üzere iki-faktörlü bir yapı ile açıklamıştır. Borman ve Motowidlo (1997) amirlerin çalışanların genel performanslarını değerlendirmede

görev performanslarını ve bağlamsal performanslarını eşit seviyede dikkate aldığını belirtmektedir. Görev performansı “çalışanın veya işgörenin kendisinden beklenen işi yapması veya tamamlaması” (Tekingündüz, Top ve Seçkin, 2015: 41), “bireyin görevini icra etmek amacıyla harcadığı çabaya karşılık ulaştığı başarı düzeyi” (Yıldız, Savcı ve Kapu, 2014: 236) ya da “rol verilen, bir işi diğerinden ayıran ve örgütün teknik özüne katkıda bulunan davranışlar” (Borman ve Motowidlo, 1993: 100) şeklinde tanımlanmaktadır. Görev performansı kısaca, çalışanın örgütün belirlediği görevleri yerine getirmesi ve örgütün hedeflerine yönelik katkıda bulunması olarak ifade edilebilir. Fisher, (2003) çalışanların pozitif düşünceye sahip olmasının görev performansları üzerinde olumlu etki yaratacağını ve böylece çalışanların çoğu farklı görevi rahatlıkla yerine getirebileceklerini öne sürer.

Tatminle performans arasındaki ilişki çeşitli teorik yaklaşımlar (sosyal mübadele teorisi, eşitlik teorisi, beklenti teorisi, karşılıklılık teorisi, sosyal bilişsel teori, vb.) ile açıklanmaktadır (Brayfield ve Crockett, 1955; Locke, 1976; Vroom, 1964). Tatminle görev performansı arasındaki ilişkiyi açıklamada kullanılacak teorilerden birisi de sosyal mübadele teorisidir. Sosyal mübadele teorisi sosyal ilişkilerde iki taraf arasında bir değiş tokuşun (kaynak değişimi) söz konusu olduğunu ve bireylerin sosyal değişimlerden aldıkları şeyleri dengelemek için gayret gösterdiklerini ileri sürer (Adam, 1965; Blau, 1964). Sosyal mübadele teorisine göre çalışanlar arzu ettikleri hedeflere ulaşmak için başkalarıyla (iş arkadaşı, amir, örgüt, vb.) iş birliği yaparlar. Teoriye göre bireyler çaba sarf ederek bir hizmet üretmekte, bunun karşılığı olarak örgüt de bireylere maddi ve manevi karşılık vermekte, dolayısıyla örgütle çalışan arasında bir değiş-tokuş (mübadele) gerçekleşmektedir (Blau, 1964). Edwards ve arkadaşları (2008: 448) çalışanların tatmini yüksek olduğunda, karşılık verme aracı olarak görev performansı gibi işle ilgili görevlerde daha fazla çalışabileceklerini belirtmektedirler. Dolayısıyla performansı artırmak için çalışanların motive edilmesi, tatmin edilmesi ve örgütteki diğer üyelerle (iş arkadaşı ve amirler) iyi sosyal ilişkiler geliştirmesi ihtiyacının bulunduğu öne sürülmektedir (Swanson ve Holton, 2001). Bu durumda çalışanın tatmin duygusunun yüksek olmasının davranışına yansıtacağı ve karşılık olarak performansını artıracığı değerlendirilebilir.

Bu çalışma tutumların davranışlara yol açtığı görüşünü benimsemekte ve amirden tatminin görev performansını artıracığını öne sürmektedir. Tutum ve davranış arasındaki hedef ilişkisi dikkate alındığında genel iş tatmininin bir faktörü olan amirden tatminle performansın bir türü olan görev performansı arasındaki ilişkiye dayalı olarak aşağıda belirtilen hipotez oluşturulmuştur:

H1: Çalışanların amirlerinden tatmini görev performanslarını pozitif yönde anlamlı olarak etkilemektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Örneklem ve İşlem

Çalışmanın evrenini savunma alanında ülke çapında faaliyet gösteren ve yaklaşık 100000 çalışanı bulunan bir kurumun personeli oluşturmaktadır. Araştırma evreninin sayısı kurumun iç haberleşme ağı (intranet) üzerinden belirlenmiştir. Araştırmada örneklem seçim tekniği olarak olasılıklı olmayan örneklem tekniklerinden kolayda örnekleme yöntemi; veri toplama aracı olarak nicel veri toplama tekniklerinden anket tekniği kullanılmıştır. Veri toplamak maksadıyla hazırlanan anket ilgili kurumdan izin alınmasını müteakip, araştırma ile ilgili açıklayıcı bir bilgi içerecek şekilde kurumun iç haberleşme ağı (intranet) üzerinden sisteme yüklenmiş ve gönüllük esasına göre kurum personelinin anketi doldurması talep edilmiştir. Çalışmanın örnekleme anketi doldurarak araştırmaya gönüllü olarak katılan 274 kurum çalışanından oluşmaktadır. 100000 kişilik bir araştırma evreninde %95 güven aralığında örneklem sayısı 382 olarak hesap edilmiştir (Sekeran, 1992: 253). Fakat bu çalışmada yapılan faktör analizinde K-M-O değerinin ,50'nin üzerinde olduğu tespit edildiğinden, örneklem sayısının analiz için yeterli olduğu görülmüş ve analizler yapılmıştır (Field, 2013).

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı ve AMOS 26.0 programından faydalanılmıştır. Örneklemin demografik verilerinin analizinde frekans analizi; bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkinin tespitinde ise korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenlerin faktöriyel yapısının belirlenmesinde temel bileşenler analizi, yapı geçerliliğinin belirlenmesinde yapısal eşitlik modellemesi ile doğrulayıcı faktör analizi, amirden duyulan tatmin ile görev performansı arasındaki nedensel ilişki regresyon analizi ile belirlenmiştir.

2.2. Ölçekler

Amirden Duyulan Tatmin Ölçeği. Çalışanların amirlerinden duydukları tatminin ölçülmesinde, Spector (1985) tarafından geliştirilen iş tatmin ölçeğinin amirden tatminini ölçümleyen maddelerinden faydalanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Sun (2002) tarafından yapılmış olup, ölçek 6 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 7'li likert tipi (1= Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle katılıyorum) ve tek boyutludur. Ölçeğin örnek maddesi "Amirimi seviyorum" ifadesidir. Temel bileşenler analizi sonucu bir maddenin (Amirimin yaptığım işle ilgili

düşüncelerime önem vermediğini hissediyorum) ölçekten çıkarılması sonucu ölçeğin güvenilirlik değeri (cronbach alpha- α) ,91 olarak tespit edilmiştir.

Görev Performansı Ölçeği. Çalışanların görev performansının ölçülmesinde, Sigler ve Pearson (2000) tarafından geliştirilen görev performansı ölçeğinden faydalanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Çöl (2008) tarafından yapılmış olup, ölçek tek boyutlu ve 4 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 7'li likert tipi (1= Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle katılıyorum)'dir. Ölçeğin örnek maddesi "Görevlerimi tam zamanında tamamlarım" ifadesidir. Araştırmamızda kullanılan ölçeğin güvenilirlik (cronbach alpha- α) değeri ,75 olarak tespit edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan kurum çalışanlarının tamamı erkek olup, yaş ortalaması 32,42 (s.s. 5,85) yıl; mesleki tecrübe ortalaması 9,49 (s.s. 6,28) yıl ve bir üst kademedeki amirleriyle bir arada ortalama çalışma süresi 1,80 (s.s. 1,94) yıldır. Araştırmaya katılan çalışanların %36,1'i (n=99) lisans, %29,6'sı (n=81) lise mezunu olup, %80,7'si (n=221) evlidir.

Ortak yöntem varyans problemini test etmek için Harman'ın temel bileşenler analizi tek faktörlü testi uygulanmış, kullanılan ölçeklerin maddeleri tek bir faktöre yüklenerek faktör analizi yapılmıştır. Hair ve arkadaşları (2019: 735) ortak yöntem varyans probleminin bağımsız ve bağımlı değişkenin tek bir kaynaktan toplanmasından kaynaklanabileceğini öne sürerek, tek faktörde açıklanan varyans değerinin %50'nin altında olması durumunda böyle bir problemin yaşanmayacağını ifade etmektedir. Yapılan analiz sonucunda açıklanan varyans değeri %43,79 olarak tespit edildiğinden bu çalışma için ortak yöntem varyans problemi olmadığı görülmüştür.

Örneklem sayısının yeterliliği ve verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla K-M-O ve Bartlett Küresellik testleri yapılmıştır. Field (2013) örneklem sayısının yeterli olması için K-M-O değerlerinin ,50'nin üzerinde olması gerektiğini, ve verilerin faktör analizine uygunluğu için de Bartlett Küresellik testinin anlamlı olması gerektiğini belirtmektedir. Yapılan analiz sonucu örneklem sayısının yeterli olduğu ve verilerin faktör analizi için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Amirden tatmin ölçeği ve görev performansı ölçeğinin faktöriyel yapısını tespit etmek amacıyla varimax rotasyon yöntemiyle temel bileşenler analizi yapılmıştır (Neill, 2008: 6). Temel bileşenler analizi sonucunda görev performansı ölçeğinin

maddelerinin tek faktör altında toplandığı görülmüştür. Ayrıca amirden tatmin ölçeğinin maddelerinin de tek faktör altında toplandığı, ancak 6'ncı maddenin (Amirimim yaptığım işle ilgili düşüncelerime önem vermediğini hissediyorum) faktör yükünün (,31) ve eşdoğrusallık değerinin (,10) kabul edilelen eşik değerinin altında olması nedeniyle ölçekten çıkarılması gerektiği değerlendirilerek çıkarılmış ve analiz tekrarlanmıştır. Analiz sonucunda her iki ölçekte de tek faktörlü yapı elde edilmiştir.

Doğrulamalı faktör analizinden önce ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilik (benzeşim ve ayrışım) analizleri yapılmıştır. Murphy ve Davidshofer (1988) güvenilirlik için değişkenlerin cronbach alpha (α) değerinin ,70 in üzerinde olması gerektiğini belirtmektedir. Güvenilirlik analizi sonucu amirden tatmin ölçeğinin güvenilirlik değeri ,91; görev performansı ölçeğinin güvenilirlik değeri ,75 olarak tespit edilmiştir. Hair ve arkadaşları (2019) benzeşim geçerliliği için açıklanan ortalama varyans (AVE) değerinin ,50'nin üstünde olması ve yapı güvenilirliği (CR) değerinin de AVE değerinden büyük olması gerektiğini; ayrışım geçerliliği için ise AVE'nin karekökünün korelasyon değerlerinden büyük olması veya yapılar arasındaki korelasyonların ,90'dan büyük olmaması gerektiğini belirtmektedir. Analiz sonucunda her iki ölçeğin güvenilir olduğu, benzeşim ve ayrışım geçerliliği sağladığı tespit edilmiştir. Temel bileşenler analizi sonucu elde edilen faktör yükleri ve eşdoğrusallık değerleri ile AVE ve CR değerleri Tablo-1 de gösterilmiştir.

Tablo-1. Değişkenlere Ait Faktör Yükleri (n=274)

Ölçek	Madde	Faktör Yük Değeri	Eşdoğrusallık	K-M-O ve Bartlett Test Değeri	AVE-CR Değeri
Amirden Tatmin	T_1	,87	,76	KMO: ,87 Yaklaşık χ^2 : 972,3 df: 10 anlamlılık: .000	AVE: ,74 Karekök AVE: ,86 CR: ,93
	T_2	,72	,52		
	T_3	,88	,78		
	T_4	,88	,78		
	T_5	,92	,86		
Görev Performansı	P_1	,80	,64	KMO: ,75 Yaklaşık χ^2 : 314,8 df: 6 anlamlılık: .000	AVE: ,60 Karekök AVE: ,78 CR: ,86
	P_2	,63	,40		
	P_3	,85	,72		
	P_4	,82	,66		

Temel bileşenler analizinde elde edilen faktör yapısını doğrulamak ve yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla AMOS 26 programı kullanılarak her bir değişken için ayrı ayrı ve her iki değişkendeki ifadelerin tek bir faktörde toplandığı bir model oluşturularak birincil düzey tek faktörlü model doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analiz sonucunda tüm ifadelerin tek bir faktörde toplandığı modelin uyum iyiliği değerlerinin model iyileştirme endekslerindeki iyileştirmeler yapılmasına rağmen düşük olduğu ve iyi uyum sağlamadığı görülmüştür. Amirden tatmin değişkeni ve görev performansı değişkeninin farklı yapılar olarak oluşturulduğu tek faktörlü model DFA analizi sonucunda uyum değerlerinin yeterli uyum sağladığı görülsede, incelenen model iyileştirme endeksleri amirinden tatmin değişkeninin 2 ve 4'üncü maddeleri ve görev performansı değişkeninin 2 ve 4'üncü maddeleri arasında oluşturulacak bir ilişkinin faktörleri daha da iyileştireceği ve amirinden tatmin değişkeninin ki-kare değerini 7,2 puan; görev performansı değişkeninin ki-kare değerini 5,75 puan aşağı çekeceği görülmüştür. Belirtilen iyileştirmeler yapılarak tekrar DFA yapılmış ve değişkenlerin daha iyi uyum değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucunda, oluşturulan birincil düzey tek faktörlü modelin iyi/kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu tespit edilmiş ve değişkenlerin tek faktörlü yapıları doğrulanmıştır. Değişkenlere ait uyum iyiliği değerleri Tablo-2'de sunulmuştur.

Tablo-2. Değişkenlere Ait Birincil Düzey Tek Faktörlü DFA (n=274)

Değişken	Model	$\Delta\chi^2$	sd	$\Delta\chi^2/sd$	RMSEA	GFI	CFI
Tek Faktörlü Model	İlk model	325,24	27	12,04	,20	,77	,77
	İyileştirme sonrası model	162,17	23	7,05	,15	,90	,89
Amirinden Tatmin	İlk model	18,52	5	3,70	,10	,97	,98
	İyileştirme sonrası model	11,32	4	2,83	,08	,98	,99
Görev Performansı	İlk model	6,79	2	3,39	,09	,98	,98
	İyileştirme sonrası model	1,04	1	1,04	,01	,99	1,00

* $\Delta\chi^2/sd$ (genel uyum modeli); RMSEA (yaklaşık hataların ortalama karekökü); GFI (iyilik uyum indeksi); CFI (karşılaştırmalı uyum indeksi)

İyi Uyum: $\Delta\chi^2/sd \leq 3$; RMSEA $\leq ,05$; GFI $\geq ,95$; CFI $\geq ,99$

Kabul Edilebilir Uyum: $\Delta\chi^2/sd \leq 4-5$; RMSEA $\leq ,08$; GFI $\geq ,90$; CFI $\geq ,95$ (Kaynak: Hair vd., 2019; Hu ve Bentler, 1999).

Değişkenler arasındaki korelasyonu belirlemeye yönelik yapılan korelasyon analizi sonuçları (değişkenlerin ortalaması ve standart sapması ile değişkenler arasındaki korelasyon değerleri) Tablo-3'de gösterilmiştir.

Tablo-3. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları (n=274)

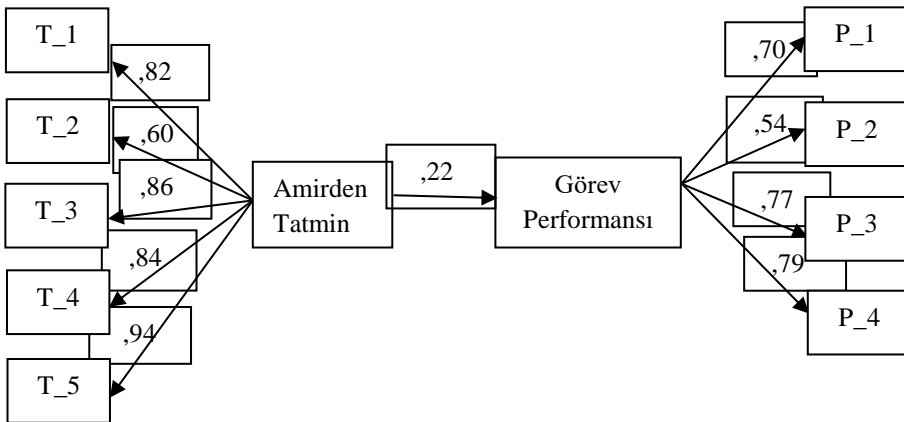
Değişken	Ort.	S.S.	Yaş	Hizmet Yılı	Amirle Çalışma	Eğitim	Amirden Tatmin	Görev Performansı
Yaş	32,42	5,85	1					
Hizmet Yılı	9,49	6,28	,95**	1				
Amirle Ç.Süre	1,80	1,94	,03	,05	1			
Eğitim	-	-	,49**	,53**	,00	1		
Amirden Tat.	5,35	1,55	,06	,10	,07	,08	1	
Görev Perf.	5,98	,78	-,04	-,01	-,09	,04	,22**	1

**p<0.01

Tablo-3 incelendiğinde demografik değişkenlerle (yaş, hizmet yılı, amirle çalışma süresi ve eğitim) bağımsız ve bağımlı değişken arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığı, fakat bağımsız değişkenle (amirden tatmin) bağımlı değişken (görev performansı) arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin bulunduğu ($r = .22$, $p < .01$) görülmektedir.

Korelasyon analizi sonucu değişkenler arasında bir korelasyonun bulunması, aradaki ilişkinin nedensel olduğunu göstermez. Bu nedenle, değişkenler arasındaki nedensel ilişkinin belirlenmesine yönelik AMOS programı aracılığıyla regresyon analizi yapılmıştır (Hair vd., 2019: 643).

Regresyon analizi sonucu bağımsız değişken (amirden tatmin) ve bağımlı değişken (görev performansı) kullanılarak kurgulanan modelin iyi uyum değerlerine sahip olduğu ($\Delta\chi^2 = 25,84$; $df = 24$; $\Delta\chi^2/sd = 1,07$; $RMSEA = ,01$; $GFI = ,98$; $CFI = 1.00$) tespit edilmiştir. Regresyon analizi sonucu değişkenler arasındaki nedensel ilişkiyi gösteren araştırma modeli Şekil-1’de sunulmuştur.

Şekil-1: Araştırma Modeli

Analiz sonucunda çalışanların amirden tatmininin görev performansını pozitif yönde ve anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda H1 hipotezi desteklenmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı hiyerarşik bir yapılanmanın olduğu savunma alanında çalışanların amirden tatminleriyle görev performansları arasındaki ilişkiye ışık tutmaktır. Bu bağlamda yapılan bu araştırma ile çalışanların amirden tatminin görev performanslarını olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur. Örgütlerin temel amaçlarından birisi çalışanların performansını artırmaktır (Swanson ve Holton, 2001). Bunu sağlamanın yollarından birisinin de çalışanların genel olarak tatminini yüksek tutmak olduğu belirtilebilir. Teoriler, pozitif düşünceye sahip olmanın performans artışına yol açacağını öne sürer (Fisher, 2003). Ayrıca alanyazında çoğunlukla mutlu insanların daha üretken olacağını (tatmin performansına yol açar) ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Keaveney ve Nelson, 1993; Shore ve Martin, 1989).

Bu çalışmada çalışanların amirden tatminlerinin yüksek olmasının görev performanslarını etkileyeceği hipotezi test edilerek doğrulanmıştır. Elde edilen sonuçların alanyazında daha önce yapılan çalışmalarla (Zhang ve Zheng, 2009; Iaffaldano ve Muchinsky, 1985; Robbins ve Judge, 2013) tutarlı olduğu görülmüş ve bu çalışmayla alanyazında öne sürülen tatmin performansına yol açar söylemi desteklenmiştir.

Bu çalışmayla sosyal mübadele teorisine kuramsal katkı sağlanmıştır. Sosyal mübadele teorisine göre çalışanlar yapmış oldukları hizmetin karşılığında örgütten maddi ve manevi bir karşılık alması nedeni ile bu ilişki kapsamında bir nevi değiş-tokuş yaşandığı öne sürülebilir. Çalışanların yüksek performansla çalışmalarını çalışma arkadaşları ve amirleriyle iyi ilişkiler geliştirmiş olmasına ve huzurlu bir ortamda görevlerini istekle yapmalarına bağlıdır. Bu bağlamda elde edilen çalışanların amirlerinden tatmin olması durumunda görev performanslarını yükseltmeleri sosyal mübadele teorisinin öne sürdüğü değiş-tokuşu ortaya çıkaracaktır. Şöyle ki, çalışan amirinden memnun olduğundan pozitif düşünceye sahip olacak ve çalışma ortamından zevk alacak, görev performansını yükseltmesiyle de örgütün arzu ettiği üretkenlik ve verimlilik artışı elde edilecektir. Böylece teorinin öne sürdüğü karşılıklı iyilik ve iş birliği gerçekleşecektir.

Bu çalışmayla uygulamaya da katkı yapılmıştır. Bu çalışma, savunma alanında çalışanların amirlerinden tatminleriyle görev performansları arasındaki ilişkiyi

inceleyen öncü çalışmalardan birisidir. Bu çalışmayla örgütlerin arzu ettikleri çalışan performansını artırmanın yollarından birisinin çalışanların amirlerinden tatminlerini artırmaktan geçtiği ortaya konulmuştur. Savunma alanı, ülke bekasına yönelik görev yapılan, çalışanların iç ve dış güvenliği sağlamada yüksek performans göstermelerini gerektiren ve yapılan hatanın telafisinin zor olduğu bir alandır. Bu nedenle çalışanların amirleriyle arasındaki ilişkilerin pozitif olması, çalışanın işyerine ve amirine karşı olumlu tutum takınmasına ve karşılık olarak görevini en iyi şekilde icra etmesine yol açacaktır. Dolayısıyla savunma alanında faaliyet gösteren örgütlerin, bu çalışmada elde edilen sonuçları göz önünde bulundurarak insan kaynakları yönetimi uygulamalarında (performans değerlendirme, eğitim ve geliştirme, ücret yönetimi) dikkate almasının ve pozitif bir amir-çalışan ilişkisi geliştirme yönünde uygulamalar yapmasının, örgütün arzu ettiği hedeflerine ulaşmasını kolaylaştıracağı öne sürülebilir.

Araştırmanın bazı varsayımları ve kısıtları bulunmaktadır. Araştırmaya katılan deneklerin anketi doldurdukları zamanda sağlıklı oldukları, herhangi bir psikolojik rahatsızlıkları bulunmadığı ve anketi objektif doldurdukları varsayılmıştır. Araştırma kesitsel bir çalışma olup, veriler tek seferde ve deneklerin kendilerinden toplanmıştır. Müteakip araştırmalarda bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenlerin farklı zamanlarda toplanarak boylamsal çalışma yapılması ve çalışanların görev performansının belirlenmesinde bağlı oldukları bir üst amir tarafından değerlendirme yapılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Konu ile ilgilenen müteakip araştırmacılara çalışanların amirlerinden tatminleriyle görev performansları arasındaki ilişkide örgütsel bağlılıklarının aracılık etkisi ile örgütsel adalet, amir-çalışan uyumu ve lider-üye etkileşiminin düzenleyici etkisinin incelenmesi önerilebilir. Çalışanların amirlerinden tatmin olması durumunda genel olarak memnuniyetlerinin yüksek olacağı ve çalıştığı örgüte de olumlu bakacağı, bu durumda çalıştığı örgüte bağlılığının artacağı değerlendirilmektedir. Çalışanın örgütüne bağlılığının artması performansını artırmasına ve görevini en iyi şekilde yerine getirmek için çaba göstermesine yol açabilir. Hatta daha ileri seviyede çalışanın, çalıştığı örgütün yararına örgütsel vatandaşlık davranışı göstermesini sağlayabilir. Bu ilişkiye örnek olarak Zhang ve Zheng (2009)'in yaptıkları çalışma gösterilebilir. Zhang ve Zheng (2009) yaptıkları çalışmada çalışanların amirden tatminleriyle görev performansları arasında çalışanların duygusal bağlılıklarının aracılık etkisi bulunduğunu tespit etmiştir.

Öte yandan amirden tatmini yüksek olan çalışanın, çalıştığı örgütteki adalet algısı, bağlı olduğu amiriyle uyumu ya da lider-üye etkileşimi yüksekse görev

performansının da yüksek olacağı; düşükse görev performansının da düşük olacağı değerlendirilmektedir. Lider-üye etkileşimi teorisi lider-çalışan ilişkisinin kalitesinin kaynak değişimini gerektirdiğini öne sürer (Graen ve Scandura, 1987). Dolayısıyla, çalışanlar amirleri ve iş arkadaşları ile ilişkilerinden memnun kaldıkça, iş arkadaşlarına yardım ederek ve işin gerektirdiklerinin ötesine geçerek örgütsel vatandaşlık davranışı gibi sosyal davranışlarda bulunarak karşılık verebilirler (Edwards vd., 2001). Aynı argümanların görev performansını belirlemede algılanan adalet ve karşılıklılık için de geçerli olabileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca amir ve iş arkadaşlarından duyulan memnuniyetin görev performansından ziyade bağlamsal performansı etkilemesi ihtimali de bulunmaktadır. Örneğin, Edwards ve arkadaşları (2008: 454-455) 444 çalışan üzerinde yapmış oldukları çalışmada amirden tatminle görev performansı arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiş ($r = ,09$; $\gamma = ,22$; $p > .05$), fakat çalışanların amirden tatminleriyle bağlamsal performansları arasında ise anlamlı bir ilişki ($r = ,20$; $\gamma = ,36$; $t = 2,83$; $p < .05$) tespit etmiştir. Bu bağlamda müteakip araştırmacılara çalışanların amirden tatminleriyle bağlamsal performansları arasındaki ilişkinin de incelenmesinin yazına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Bu çalışma Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 16.06.2020 tarihli ve 2020/6 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Adams, J.S. (1965). Inequity in social exchange. L. Berkowitz (Ed.) *Advances in Experimental Social Psychology* (s.s. 267-299), 2. Baskı, New York: Academic Press.
- Ajzen, I. ve Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior*. (2nci baskı). Chicago, IL: Dorsey Press.
- Akkoç, İ., Çalışkan, A. ve Turunç, Ö. (2012). Örgütlerde gelişim kültürü ve algılanan örgütsel desteğin iş tatmini ve iş performansına etkisi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 105-135.
- Allen, N.J. ve Meyer, J.P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 1-18.
- Ang, S., Van Dyne, L. ve Begley, T.M. (2003). The employment relationships of foreign workers versus local employees: A field study of organizational justice, job satisfaction, performance and OCB. *Journal of Organizational Behavior*, 24, 561-583.
- Bartlett, K.R. ve Kang, D. (2004). Training and organizational commitment among nurses following industry and organizational change in New Zealand and the United States. *Human Resource Development International*, 4, 423-440.
- Blau, P. (1964). *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.
- Borman, W.C. ve Motowidlo, S.J. (1993). Expanding the criterion domain to include elements of contextual performance. N. Schmitt ve W.C. Borman (Ed.) *Personnel Selection in Organizations* (s.s. 71-98), San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Borman, W.C. ve Motowidlo, S.J. (1997). Task performance and contextual performance: The meaning for personnel selection. *Human Performance*, 10, 99-109.
- Brayfield, A.H. ve Crockett, W.H. (1955). Employee attitudes and employee performance. *Psychological Bulletin*, 52, 396-424.

- Ceylan, A. ve Ulutürk, Y.H. (2006). Rol belirsizliği, rol çatışması, iş tatmini ve performans arasındaki ilişkiler. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(1), 48-58.
- Cohen, A. (1991). Career stage as a moderator of the relationships between organizational commitment and its outcomes: A meta-analysis. *Journal of Occupational Psychology*, 64, 253-268.
- Çöl, G. (2008). Algılanan güçlendirmenin işgören performansı üzerine etkileri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 35-46.
- Edwards, B.D., Bell, S.T., Arthur, W. ve Decuir, A.D. (2008). Relationships between facets of job satisfaction and task and contextual performance. *Applied Psychology*, 57(3), 441-465.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. (4. Baskı), ABD: Sage.
- Fisher, C.D. (2003). Why do lay people believe that satisfaction and performance are correlated? Possible sources of a commonsense theory. *Journal of Organizational Behavior*, 24(6), 753-777.
- Graen, G.B. ve Scandura, T.A. (1987). Toward a psychology of dyadic organizing. *Research in Organizational Behavior*, 9, 175-208.
- Harrison, D.A., Newman, D.A. ve Roth, P.L. (2006). How important are the job attitudes? Meta-analytic comparisons of integrative behavioral outcomes and time-sequences. *The Academy of Management Journal*, 49(2), 305-325.
- Hair, J.F., Balck, W.C., Babin, B.J. ve Anderson, R.E. (2019). *Multivariate data analysis*. (8. Baskı), United Kingdom: Cengage Learning.
- Hu, L.T. ve Bentler, P.M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.
- Iaffaldano, M.T. ve Muchinsky, P.M. (1985). Job satisfaction and job performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 97, 251-273.
- Judge, T.A., Thoresen, C.J., Bono, J.E. ve Patton, G.K. (2001). The job satisfaction-job performance relationship: A qualitative and quantitative review. *Psychological Bulletin*, 127(3), 376-407.

- Keaveney, S.M. ve Nelson, J.E. (1993). Coping with organizational role stress: Intrinsic motivational orientation, perceived role benefits, and psychological withdrawal. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 21, 113-124.
- Kraus, S.J. (1995). Attitudes and the prediction of behavior: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 58-75.
- Locke, E.A. (1970). Job satisfaction and job performance: A theoretical analysis. *Organizational Behavior and Human Performance*, 5, 484-500.
- Locke, E.A. (1976). The nature and the causes of job satisfaction. M.D. Dunnette (Ed.) *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (s.s. 1297-1349), Chicago, IL: Rand McNally.
- Murphy, K.R. ve Davidshofer, C.O. (1988). *Psychological testing: Principles and applications*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Petty, M.M., McGee, G.W. ve Cavender, J.W. (1984). Ameta-analysis of the relationships between individual job satisfaction and individual performance. *Academy of Management Review*, 9, 712-721.
- Robbins, P.S. ve Judge, A.T. (2013). *Örgütsel davranış*. 14. Basımdan çeviri, İ. Erdem (Çev. Ed.), Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Schmidt, S.W. (2007). The relationship between satisfaction with workplace training over all job satisfaction. *Human Resource Development Quarterly*, 18(4), 481-498.
- Sekeran, U. (1992). *Research methods for business: A skill building approach*. (2. Baskı), USA: John Wiley & Sons.
- Shaikh, M.A., Bhutto, N.A. ve Maitlo, Q. (2012). Facets of job satisfaction and its association with performance. *International Journal of Business and Social Science*. 3(7), 322-326.
- Shore, L.M. ve Martin, H.J. (1989). Job satisfaction and organizational commitment in relation to work performance and turnover intentions. *Human Relations*, 42, 625-638.
- Sigler, T.H. ve Pearson, C. M. (2000). Creating an empowering culture: Examining the relationship between organizational culture and perceptions of empowerment. *Journal of Quality Management*, 5(1), 27-52.

- Spector, P.E. (1985). Measurement of human service staff satisfaction: Development of the job satisfaction survey. *American Journal of Community Psychology*, 13(6), 693-713.
- Spector, P.E., Judge, T.A., Parker, S., Colbert, A.E., Heller, D. ve Ilies, R. (2009). “İş tatmini: Kültürlerarası bir inceleme”. N. Anderson, D.S. Öneş, H.K. Sinangil ve C. Viswesvaran (Ed.), *Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi El Kitabı*, B. Öz (çev.), (s.s. 29-60), 2. Cilt, 1. Baskı, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Sun, Ö. (2002). İş doyumunu üzerine bir araştırma: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Banknot Matbaası Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Swanson, R.A. ve Holton, E.F. (2001). *Foundations of human resource development*. San Francisco: Berrett-Koehler.
- Tekingündüz, S., Top, M. ve Seçkin, M. (2015). İş tatmini, performans, iş stresi ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişkilerin incelenmesi: Hastane örneği. *Verimlilik Dergisi*, 48(4), 39-64.
- Vroom, V.H. (1964). *Work and motivation*. New York: Wiley.
- Yavaş, U. ve Bodur, M. (1999). Satisfaction among expatriate managers: Correlates and consequences. *Career Development International*, 4(5), 261-269.
- Yıldız, S., Savcı, G. ve Kapu, H. (2014). Motive edici faktörlerin çalışanların iş performansına ve işten ayrılma niyetine etkisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 21(1). 233-249.
- Zhang, J. ve Zheng, W. (2009). How does satisfaction translate into performance? An examination of commitment and cultural values. *Human Resource Development Quarterly*, 20(3), 331-351.

EL ŞEBAB'IN PROPAGANDA ARACI OLARAK COVID-19

Özlem ÖZDEMİR*

Öz

Bu çalışma, El Şebab'ın, küresel bir salgın hâline gelen ve tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19'u propaganda aracı olarak nasıl kullandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Somali'de ilk COVID-19 vakasının 16 Mart 2020 tarihinde görülmesinin ardından salgının ülke genelinde giderek yayılması, merkezi hükümetin diğer ülkelerde olduğu gibi birtakım tedbirler almasına neden olmuştur. Ancak, başarısız devlet olarak tanımlanan Somali'nin salgın ile mücadelesi oldukça zordur. Bunun en büyük sebebi El Şebab'ın hükümeti salgına karşı yetersiz ve ilgisiz göstermeye çalışması ve kendince önlemler almaya başlamasıdır. Merkezi hükümetin, virüsle mücadelede eyaletlerle iş birliğinin ve koordinasyonun yetersiz olması ve üst düzey devlet görevlilerinin de virüse yakalanması El Şebab'ın propagandasını güçlendiren bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Doğu Afrika Araştırma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'nin raporları ve medyaya yansayanların betimlenmesine çalışılmıştır. Edinilen bulgular neticesinde, sömürgeleştirilen Somali halkını temsil ettiği ideolojisinden hareket eden örgütün, cihat ilanını meşrulaştırmak için işgalci Hristiyan ülkelerin virüsü yaydığı propagandasını yaptığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Somali, Sömürge, El Şebab, COVID-19, El Kaide, Propaganda

COVID-19 AS A PROPAGANDA TOOL OF AL SHABAAB**Abstract**

This study aims to reveal how Al Shabaab uses COVID-19 which has become a global epidemic and affected the whole World as a propaganda tool. After the first COVID-19 case was seen in Somalia on March 16, 2020, the spread of the epidemic throughout the country caused the central government to take some measures as in other countries. However, defined as a failed state it is very difficult for Somalia to combat the epidemic. The biggest reason for this is that El Shabaab tried to show the government inadequate and indifferent to the epidemic and started to take measures in its own way. The inadequate cooperation and coordination of the central government with the states in combating the virus and senior government officials to contract the virus appear as a situation that strengthens the propaganda of Al Shabaab. In the study, using the qualitative research method, the reports of the United Nations Security Council, World Health Organization (WHO), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). The East Africa Research and Strategic Studies Center and the media reflections were tried to be described. As a result of the findings, it was concluded that the organization, acting on the ideology that it represents the colonized Somali people, and in order to legitimize the declaration of jihad made the propaganda that the occupying Christian states spread the virus.

Keywords: Somali, Colony, El Shabab, COVID-19, Al-Qaeda, Propaganda

* Doç.Dr., Fenerbahçe Üniversitesi, Afrika Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
ozlem.ozdemir@fbu.edu.tr, ozbah2002@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3144-4651>

GİRİŞ

2019 yılı, Aralık ayının son günlerinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi, Çin'in Vuhan şehrinde nedeni tespit edilemeyen bir dizi zatürre vakası gözlemlemiş; zatürre vakalarının daha önce insanlarda gözlenmemiş şiddetli akut yolu solunum sendromuna neden olan bir tür koronavirüsten (2019-nCoV) kaynaklandığı bildirilmiştir. Hastalığın adı COVID-19 olarak isimlendirilirken virüs SARS CoV'e yakın benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak ilan edilmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2020: 13). Solunum yollarını enfekte eden virüs salgını ile ilgili olarak DSÖ 30 Ocak 2020 tarihinde, "uluslararası kamu sağlığı acil durumu" ilan etmiştir. Çok kısa bir sürede birçok ülkeye yayılan virüs, DSÖ'nün genel direktörü tarafından 11 Mart 2020'de küresel salgın (pandemi) olarak tüm dünyaya duyurulmuştur (WHO, 2020).

Pek çok ülkeye yayılmasının ardından, Somali'de koronavirüs salgınının ilk vakası 16 Mart 2020 tarihinde Mogadişu'da tespit edilmiştir. 16 Haziran tarihi itibari ile Somali'de günlük koronavirüs tablosunda toplam vaka sayısı 2.658, toplam vefat sayısı 88 ve toplam iyileşen hasta sayısı 649 olarak bildirilmiştir (OCHA, 2020). Somali hükümeti çok geçmeden salgının yayılmasını önlemek için diğer ülkelerde alınan tedbirlere benzer önlemler almaya başlamıştır. Öncelikle üniversiteler dâhil eğitim öğretime ara verilmiş, camilerde toplu namaz kılınması önlenmiş, sokağa çıkma yasağı uygulanmış, havaalanı uçuşlara kapatılmış, marketlerde toplu alışveriş yasaklanmış ve sosyal mesafeye uyulması için halkı bilgilendirme yoluna gidilmiştir. Ancak dünyanın en fakir ülkelerinden biri olarak risk seviyesi kırmızı¹ olan Somali'nin COVID-19 ile mücadelesi hiç de kolay gözükmemektedir. Hükümet bir taraftan açlık, fakirlik, hastalık, kuraklık, göç ve işsizlik ile uğraşırken, diğer taraftan sömürge döneminden sonra istikrarın bir türlü sağlanamaması neticesinde düzeni sağlama bahanesiyle ortaya çıkan El Şebab ile uğraşmaktadır. Bu durum COVID-19 ile mücadelede Somali hükümetini oldukça zor durumda bırakmaktadır.

Sömürge devletlere cihat ilan ederek Somali'nin bağımsızlığını isteyen, bu nedenle sömürgeleştirilen Somali halkını temsil ettiği ideolojisinden hareket eden radikal silahlı örgüt, hem militan toplamak hem de hükümeti zor durumda

---

¹ Kırmızı-Yüksek risk seviyesi: Devlet kontrolü, yasa ve düzenin geniş alanlarda asgari düzeyde olması veya olmaması, silahlı gruplar tarafından ülke içinde seyahat eden ve uluslararası görevlileri hedef alan şiddetli saldırı tehditleri, hükümet ve ulaşım hizmetlerinin işlevsel olmayışı, ülkenin büyük çoğunluğunda güvenlik nedeniyle yabancılara giriş izni verilememesi anlamına gelmektedir (International SOS, 2019).

bırakmak için COVID-19'u propaganda aracı olarak kullanmakta gecikmemiştir. Fırsatı değerlendiren El Şebab, söylemlerinde virüsün sömürgeci ülkeler tarafından yayıldığını, Allah'ın onlara bir cezası olduğunu bu nedenle iyi Müslümanları etkilemeyeceğini belirtmektedir (BBC, 2020). El Şebab COVID-19 bağlamında hükümet karşıtı söylem ve eylemlerinde, istilacı ve sömürgeci olarak Somali'de görev yapan Afrika Birliği Misyonu'nu ve Amerikan askeri üslerini özellikle hedef göstermektedir. Örgüt, bölgede görevli yabancıların ve askerlerin COVID-19'u yaydığını propagandasında özellikle belirtmektedir.

Somali hükümetinden yetkililer ise; El Şebab'ın kontrol ettiği yerlerde devam eden çatışmaların, çatışmaların neticesinde ortaya çıkan göç dalgasının, göç dalgası nedeniyle mülteci kamplarında toplanan insan sayısının artmasının, örgütün bölgeye giden tıbbi yardımlarını engellemesinin, teröristlerin kapatılan Kuran kurslarının tekrar açılması için halkı galeyana getirmesinin ve önde gelen dini liderleri tehdit ederek onları salgın sürecinde militan kazanmak için halkla toplu konuşmalar yapmaya zorlamasının COVID-19'un hızla yayılmasına zemin hazırladığını belirtmektedirler. Birleşmiş Milletler'in dünya çapında tüm terör örgütlerine ateşkes ilan etmesi konusunda çağrıda bulunmasına (UN News, 2020) rağmen El Şebab'ın silahlı saldırılarına devam edeceği yönünde söylemlerine devam etmesi, salgın ile mücadelede oldukça endişe verici bir durumu açığa çıkarmaktadır.

Çalışma, "El Şebab'ın COVID-19'u propaganda aracı olarak nasıl kullandığı ve yaptığı faaliyetlerin salgınının yayılmasını nasıl etkilediği sorusuna cevap bulmayı hedeflemiştir. Küresel bir sağlık problemini fırsata çevirmeye ve sosyal belirsizlikleri kendi söylemlerini destekleyecek şekilde kullanmaya çalışan El Şebab, terör propagandasında sağlık unsurlarını kullanarak yeni bir tarz geliştirmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, El Şebab'ın COVID-19 salgınına kendi propagandasını meşrulaştırmak için nasıl kullandığını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi olarak keşifsel bir araştırmanın kullanıldığı çalışmada, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Doğu Afrika Araştırma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'nin rapor, karar ve açıklamaları ile terör örgütü El Şebab'ın medyaya yansıyan propaganda metinleri analiz edilmiş ve teröre destek söyleminde sağlık unsurlarının nasıl kullanıldığının betimlenmesine çalışılmıştır. Dolayısıyla, ikincil kaynaklar ve açık kaynaklar veri türü olarak kullanılmıştır. Çalışma, temelde dört bölümden oluşmaktadır. Makalenin ilk bölümünde, El Şebab'ı ortaya çıkaran nedenlerin tarihsel bir analizini ortaya koymak için sömürge döneminden Somali'nin bağımsızlığını nasıl kazandığına kadar geçen tarihsel

analizine yer verilmiştir. İkinci bölümde, El Şebab terör örgütünün gelişimi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, El Kaide ile ittifakı ele alınmıştır. Son bölümde ise El Şebab'ın COVID-19'u propaganda aracı olarak nasıl kullandığı ve saldırıları ile salgının yayılmasına nasıl etki ettiği üzerinde durulmuştur.

1. SÖMÜRGE DÖNEMİNDEN BAĞIMSIZLIĞA SOMALİ

Sanayileşmeyle birlikte artan dünya ticareti, deniz trafiğinde yeni yollar açılmasına, sömürgelerden Avrupa'ya hammadde transferinin kolaylaşmasına imkân sağlamıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere, sömürgesi Hindistan ile hammadde ve mal dolaşımını kolaylaştırmak için yeni bir deniz rotası belirleme girişimlerine başlamıştır. 1869 yılında açılan Süveyş Kanalı, İngiltere'nin Afrika'dan ziyade Kızıldeniz üzerinden seyahat ederek Hindistan ile olan mesafesini önemli ölçüde azaltmasına olanak sağlamıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde Avrupa'daki ülkeler, gerek sanayileşmenin ihtiyaç duyduğu hammaddeyi sağlamak gerekse stratejik öneminden dolayı Afrika'da bazı yerleri işgal etmek için kendi aralarında da zaman zaman çatışmalar yaşamaktaydılar. Bu duruma bir çözüm bulmak için Almanya Başbakanı Bismark'ın daveti üzerine Avrupa ülkeleri, 15 Kasım 1884'te Berlin'de toplanmıştır (Khapoya, 2016: 103).

1884 yılında toplanan Berlin Konferansı, İspanya, Portekiz, Hollanda gibi ülkelerce benimsenen geleneksel 'keşif esaslı kolonyalizm'in terk edilerek İngiltere, Fransa, Almanya, Belçika, İtalya ve diğer Avrupa ülkelerinin 'fiili askeri güç esaslı sömürgecilik' stratejisinin benimsenmesi ile sonuçlanmıştır (Martin, 2006). Konferans sonrasında Avrupa devletleri Afrika topraklarını hızla işgal ederek kendi aralarında bölüşmeye başlamışlardır. Bu yıllarda Somali; Etiyopya, İngiltere, Fransa ve İtalya olmak üzere toplam dört ülke tarafından sömürgeleştirilmiştir. Ogaden bölgesi Etiyopya tarafından, Somali'nin Kuzey bölgesi İngiltere tarafından, Somali'nin Batı bölgesi İtalya tarafından ve şimdiki adı Cibuti olan bölge ise Fransa tarafından sömürgeleştirilmiştir. Böylesi karışık bir ortam Somali'nin anlaşmazlık, bölünme ve hiç bitmeyen savaflara girmesine sebep olmuştur (Martin, 2006).

On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru, İngiliz ve İtalyanlar bir dizi ticaret anlaşmasıyla sömürgeleri üzerinden birtakım ticari haklar kazanmışlardır. Bu dönemde hem İtalya hem de İngiltere giderek genişleyen Etiyopya İmparatorluğu'nu kendi sömürgeleri üzerindeki toprak iddialarına doğrudan bir tehdit olarak görmüştür. Etiyopya'nın 1896'da, Adwa'daki İtalyanlar karşısındaki zaferi korkuları daha da arttırmıştır. Bu durum otuz yıl boyunca hem Etiyopya hem de sömürgeci güçler arasında hem de sömürgeci güçlerin kendi aralarında sınır

çatışmalarını ortaya çıkarmıştır. Böylesi kaotik bir ortam İtalya'nın, Etiyopya'yı işgal etmesine ve Etiyopya İmparatorluğu'nu kendi topraklarına katmasına neden olmuştur (Cassanelli 1982; Barnes, 2007).

Çatışmaların hiç bitmediği bölgede, Somali halkının yabancı düşmanlığı giderek sertleşmeye başlamıştır. İlk girişim Şeyh Muhammed Abdullah Hassan tarafından gerçekleştirilmiştir. Şeyh, Afrika Boynuzu'ndaki Somalili askerlerin Hristiyan işgalcilere karşı cihat ilan etmesini sağlayarak başarılı bir direniş göstermiştir. Ancak bu direniş Şeyh Muhammed Abdullah Hassan'ın İngiltere tarafından yenilgiye uğradığı 1920 yılına kadar sürdü (Harper, 2012). Takip eden yıllarda Somalililerin, İngiltere, İtalya, Fransa ve Etiyopya'ya karşı farklı bölgelerde direniş gösterdiği görülmektedir.

İngilizler ayrıca II. Dünya Savaşı sırasında, İtalyanları Etiyopya'dan uzaklaştırarak Somaliland bölgesini² denetimi altına almıştır (Ullendorff ve Beckingham, 1964). 1941'de İtalyanların Müttefikler tarafından yenilmesinden sonra Cibuti dışında bütün Somali bölgesi İngiliz askeri yönetimi altına girmiştir. “Büyük Dört Güç” (İngiltere, Fransa, ABD ve SSCB) eski İtalyan sömürgelerinin gelecekteki durumu ile ilgili yaptıkları müzakerelerde; İngiltere, Birleşmiş Milletler ve İngiliz yönetimi altında birleşik bir Somali devletinin kurulması önerisinde bulunmuştur. Ancak bu öneri reddedilmiş ve Somali yeniden bölünmüştür. İngiliz Somaliland tekrar İngiliz himayesine geçerken, İtalyanların eski Somali kolonilerini Birleşmiş Milletler altında on yıl süreyle yönetmesi kararı alınmıştır. Ogaden bölgesinin yönetimi ise Etiyopya geçmiştir. Bu bağlamda 1941'den 1950'li yılların sonuna kadar Somali'deki milliyetçi siyasi partilerin İngiliz yönetimi tarafından desteklendiği görülmektedir (Lewis, 2008: 32-33).

İngiltere, 1960 yılında Somaliland'dan çekilerek bölgenin İtalyan denetimindeki topraklar ile birleşmesine ve Somali'nin kurulmasına izin vermiştir. Ancak bu birleşme başarıyla sonuçlanmayarak birtakım yeni sorunların da ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Öncelikle uzun yıllar İngiliz sömürgesi olan Kuzey Somali'de İngilizce konuşulurken, İtalyan sömürgesi olan Güney Somali'de İtalyanca konuşulmaktaydı. Halk ise yazılı alfabeti olmayan Somalice konuşuyordu. Bu durum devlet dairelerinde resmi dilin ne olacağı konusunda tartışmaların da ortaya çıkmasına neden olmuştur (Trunji, 2015: 387). Uzun süre her iki ülke tarafından asimile olmuş bölgede on yıl süren kaos ve çatışma sonrasında ise ordu darbe yaparak yönetime el koymuştur.

² Afrika Boynuzu'nun Aden Körfezi kıyısında kalan ve Fransız Cibutisi ile Hint Okyanusu arasındaki şerit Somaliland olarak adlandırılmaktadır

1969 yılına gelindiğinde Mohamed Siyad Barre başkanlığındaki askerler, darbe ile yönetime el koymuş ve Barre, Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Barre yönetimi ülkenin adını “Somali Demokratik Cumhuriyeti” şeklinde değiştirmiştir. 1970 yılında ise yönetim, Somali’nin ideolojisinin bilimsel sosyalizm olduğunu duyurmuştur (Lewis, 2008: 38-42). Hem yönetim anlayışı hem de getirdiği yeniliklerle kısa sürede halkın sempatisini kazanan Barre yönetimi, bölgede etkisini arttırmıştır. Ancak Ogedan bölgesindeki çözülemeyen sorunlar ve Etiyopya Devletinin bölgede yaşayan Somali halkına yönelik gösterdiği şiddet nedeniyle Barre yönetimi, Etiyopya ile karşı karşıya gelmiştir. Bunun neticesinde, 1977-1978 yıllarında Somali ve Etiyopya arasında çok kanlı şiddet olaylarına neden olan Ogedan Savaşı yaşanmıştır. Somali’nin bu savaştan yenilgi ile çıkması Barre yönetimini zor duruma sokmuştur. Bazı Avrupa ülkelerinin de finansal kaynak sağladığı Barre yönetimine karşı ayaklanmalar neticesinde, 1969 yılında darbeyle iktidara gelen Barre, 1991 yılında iktidardan düşmüştür (CIA, 2019).

Barre yönetiminin yenilgisinde başrol oynayan ve Hawiye klanını temsil eden Birleşik Somali Meclisi (*The United Somali Congress USC*), Ali Mahdi Mohamed’i Cumhurbaşkanı seçtiğini kısa sürede duyurmuştur. Ancak Barre yönetimine karşı bizzat savaşan General Mohamed Farah Aydeed’in, Ali Mahdi Mohamed’in Cumhurbaşkanı seçilmesine karşı çıkması, iki grup arasında bir iç savaşın ortaya çıkmasına neden oldu. İki grup arasında çıkan şiddetli çatışmalar ve verilen ağır kayıplar ateşkes için müzakerenin bile mümkün olmadığını işaret etmekteydi (Prunier, 1996: 46). Kaos ortamı ve klanlar arasındaki iktidar mücadelesi ülkeyi iç savaşa sürüklemiştir. Şiddet, açlık, işsizlik ve yönetimsizlik binlerce Somali’nin başka ülkelere göç etmesine neden olmuştur. Mayıs 1991’de Kuzey Somaliland, komşusu Güney Somali’den bağımsızlığını ilan etti ve Awdal, Woqooyi Galbeed, Togdheer, Sanaag ve Sool’ün idari bölgelerini kapsayan, ayrı bir seçilmiş hükümet kurmuştur. Hükümet; eğitilmiş bir ordu, polis gücü, başkent ve para birimi oluşturmuştur. Herhangi bir hükümet tarafından tanınmamasına rağmen Somaliland rejimi, istikrarlı bir şekilde varlığına devam etti ve belediye, parlamento ve cumhurbaşkanlığı seçimleri de dahil olmak üzere anayasal bir demokrasi kurma çabasını sürdürdü (ISCO, 2019: 9). Kuzeydoğuda yer alan ve Bari, Nugaal ve kuzey Mudug bölgelerinden oluşan 1998 yılından itibaren kendi kendini idare eden, bağımsızlık amaçlamayan yarı özerk Puntland; meşru, temsili bir hükümetin yeniden inşası yönünde adımlar atmaya çalışırken bazı sivil mücadelelere maruz kalmıştır. Puntland, Somaliland ile olan sınırına itiraz ederek Soali ve Sanaag ve Togdheer bölgesinin bir kısmında hak iddia etmeye başlamıştır (BBC News, 2018).

2000 yılında, Cibuti'de düzenlenen Somali Ulusal Barış Konferansı'nda (SNPC), Geçiş Dönemi Ulusal Hükümeti (*Transitional National Government TNG*) olarak bilinen geçici bir hükümetin kurulması kararı alınmıştır. Birleşmiş Milletler'in çabalarıyla kurulan Geçiş Dönemi Ulusal Hükümeti, Etiyopya'nın himayesinde Somali'nin güney merkezinde yer alan Baidoa'yu ele geçirse de klanların iç çekişmesinden dolayı Baidoa dışında yeteri kadar otorite sağlayamadı. Bu nedenle, Geçiş Dönemi Ulusal Hükümeti yeterli güvenlik veya yönetim kurumu kurmayı başaramadığından, Hükümetler Arası Kalkınma Otoritesinin (*IGAD*) himayesinde olan Kenya Hükümeti, Ekim 2004'te Abdullahi Yusuf Ahmed'in Somali Cumhuriyeti'nin ikinci Geçici Federal Hükümeti (*Transitional Federal Government TFG*)'ne Cumhurbaşkanı seçilmesiyle sonuçlanan bir barış sürecine öncülük etmiştir (ISCO, 2019: 9-10).

Geçici Federal Hükümet, Geçici Federal Parlamento (TFP) olarak bilinen 275 üyeli bir meclisi içeriyordu. Başkan Yusuf Ahmed, Birleşmiş Milletler'in arabuluculuk yaptığı ikinci Geçici Federal Hükümet ile muhalefette olan Somali'nin tekrar Kurtuluşu İttifakı (*Alliance for the Re-Liberation of Somalia ARS*) arasında Cibuti'de yapılan görüşmeler sırasında, 2008 yılının sonlarına doğru istifa etti. Ocak 2009'da ikinci Geçici Federal Hükümet ile Somali'nin Tekrar Kurtuluşu İttifakı (TFG-ARS) birlik hükümetinin kurulmasını takiben, Aralık 2006'da Somali'ye muhalefetteki İslam Mahkemeleri Birliği'nin (*YBÜ*) ilerlemesi karşısında, ikinci Geçici Federal Hükümeti'ni desteklemek amacıyla ülkeye giren Etiyopya askeri birlikleri ülkeden çekilmiştir (BBC News, 2018).

Hasan Şeyh Mahmud'un, 2012 tarihinde Parlamento tarafından Cumhurbaşkanı seçilmesiyle geçici hükümet yönetimi sona erdi. Somali'de 2017 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerini Muhammed Abdullahi Muhammed'in kazanmış ve Cumhurbaşkanı Muhammed, 23 Şubat 2017 tarihinde Hasan Ali Keyre'yi Başbakan olarak görevlendirmiştir. Somali'nin siyasi yapısını en büyük dört klan olan ve mecliste 61 sandalyeye sahip olan Hawiye, Darod, Dir ve Rahanweyn (*Digil-Mirifle*) teşkil ederken 31 sandalye ile diğer klanlar teşkil etmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020).

Devlet otoritesinin, düzenin ve yasaların olmadığı ülkede, 1990'ların sonundan itibaren şeriat mahkemeleri özellikle de başkent Mogadişu'da yasa ve düzen getirme bahanesiyle ortaya çıkmaya başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri, Somali'ye komşu ülkeler ve bazı Somalili gruplar, Somali'deki İslami köktencilik yayılması konusunda endişelenmeye başladılar. 1990'ların ortasında İslam mahkemeleri ülkenin bazı bölgelerinde, özellikle Mogadişu'da ortaya

çıkmaya başladı. Bu mahkemeler yerel yönetim gibi hizmet vererek ve kendi milislerini kullanarak kararlar almaya başladılar. Somali'de Selefî bir emirlik kurma hedefi olan *Al Ittihad Al Islami*'nin militanlarının bu mahkemelere destek verdiği bilinmektedir. 2005 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı, *Al Ittihad Al Islami*'yi Terörizm Ülke Raporu'nda radikal grup olarak belirtmiştir (Dagne, 2011: 6).

Somali'de, belirgin bir şekilde ortaya çıkan başka radikal gruplar da mevcuttur. Bunlardan bazıları *Al Islah* (Reform) ve *Al Tabligh* (*Allah'ın İşinin Taşyıcıları*) olarak sıralanabilir. 1995 yılında Sheikh Abbas bin Omar liderliğindeki *Jihad Al Islam*, General Mohammed Farah Aideed ve Ali Mahdi'ye ateşkes ilan etmeleri konusunda ultiatom vermiştir. Örgütün bazı üyelerinin ülkenin çeşitli yerlerinde şeriat mahkemeleri kurduğu bilinmektedir. Hatta Somali Geçici Hükümeti (*Transitional National Government TNG*) bu mahkemelerin kurulmasında kilit rol oynamaktadır (Dagne, 2011: 5). Şeriat mahkemelerinin 11'i birleşerek Şeyh Ahmet önderliğinde İslam Mahkemeleri Birliği'ni (*Islamic Courts Union*) kurmuştur (Harnisch, 2010). İslam Mahkemeleri Birliği, bölgesel askeri diktatörlerin yönettiği çoğu bölgeyi ele geçirek kendi şeriat kurallarını uygulamaya başlamıştır (Lacey, 2006). Yönettiği yerlerde suç oranlarının düşürülmesi, iş yerlerinin yeniden açılması ve çatışmaların azalması gibi nedenlerden dolayı Birlik, Somali halkının sempatisini kazanmıştır (Menkhaus, 2009). 2003 yılında *El-Ittihad*'ın genç üyeleri örgütten ayrılarak, daha sonra adı El Şebab (*Gençlik*) olan *Harakat Al-Shabaab Al-Mujahdeen* örgütünü kurmuştur (Harnisch, 2010). Şeriat yönetimini benimseyen örgütün kurucuları arasında Ahmed Abdi Godane, Aden Hashi Ayrow, İbrahim Haji Jama ve Mukhtar Robow bulunmaktadır (Dagne, 2011: 6).

2. EL ŞEBAB

El Şebab, Somali'nin onlarca yıllık kaosunun ortasında hızla öne çıkan İslami Mahkemeler Birliği'nin (*Islamic Courts Union*) radikal bir atılımı olarak kurulmuştur. El Şebab'ın giderek güçlenmesinin arkasında iki temel neden yatmaktadır. İlki, milis bir güç olan El Şebab'ın, Etiyopya'nın Somali'yi 2006 yılının Aralık ayında işgal etmesi ile radikalleştirilerek popüler bir İslamcı gerilla hareketi olarak öne çıkmasıdır. Etiyopya'nın Somali'yi işgal etmesinin arkasında yatan en büyük neden, El Şebab'ın giderek artan başarısı ve çoğunluğu Hristiyan olan Etiyopya'ya karşı cihat çağrısıdır. Bu nedenden dolayı Etiyopya binlerce askerini Somali'ye sevk ederek kara ve hava harekâtını başlatmıştır. Kara ve hava harekâtı sonucu El Şebab, geri çekilmek zorunda kalmış ve Etiyopya başkent Mogadişu'yu ele geçirmiştir (Gordon ve Mazzetti, 2007). El Şebab kısa süre sonra Etiyopya askeri birliklerine gerilla savaşı başlatarak vur-kaç saldırıları

düzenlemiştir. Bunun yanı sıra, el yapımı patlayıcı bombalar, suikastlar ve patlayıcılar kullanarak askerlerin güneye ilerlemesini engellemiştir (Menkhaus, 2009). Mayıs 2009 yılında, İslamcı isyancılar Mogadişu'ya saldırmaya başlamışlar ve güneye doğru ilerlemişlerdir. El Şebab, rakip olarak gördüğü *Hizbul-İslam* milislerini yendikten sonra güneydeki Kismayo limanını yeniden ele geçirmiştir (Dagne, 2011: 7).

İkinci dönüşüm ise El Şebab'ın, uluslararası terörizmi kucaklayarak 2010 yılının Şubat ayında El Kaide'nin bir parçası olduğunu resmen ilan etmesidir. Bu hareket sonucunda, binlerce Somalili örgüte katılma kararı almıştır (Wise, 2011; Fergusson, 2013). 2012 yılında Afrika Birliği ve hükümet güçleri, El Şebab'ın elinde olan Kismayo'yu, ülkenin en büyük ikinci limanını ve Mogadişu'nun kuzeybatısında bulunan Wanla Weyn kasabasını yeniden ele geçirmiştir. Saldırılarına devam eden Örgüt, 2013 yılında Cumhurbaşkanlığı Sarayı ile Mogadişu'da Birleşmiş Milletler görevlilerinin kaldığı yere saldırılar düzenlemiştir (BBC News, 2018). Güney-Orta Somali'nin yaklaşık yarısını kontrol eden Örgüt'ün, 2013 yılına gelindiğinde, Batı kökenli ülkelerden gelenler de dâhil olmak üzere 7.000 ila 9.000 arasında militana sahip olduğu tahmin edilmektedir (BBC News, 2013). 2009 yılında Etiyopya, askeri birliklerini Somali'den geri çekmesiyle yerine binlerce Ugandalı ve Burundili barışı koruma kuvvetlerinden oluşan Somali Afrika Birliği Misyonu (*African Union Mission to Somalia-AMISOM*) getirildi (Agbibo, 2014 :28).

Ülke yönetiminin yetersizliği, El Şebab'ın ülkenin güney merkezinde faaliyet göstermesine olanak sağlamıştır. Örgüt, bu bölgede üyelerini eğitmek için güvenli bir kamp ağı kurarken diğer taraftan halktan vergi ve haraç toplayarak gelir elde etmeye başlamıştır. Ayrıca, bu alanlarda Somalililere temel devlet hizmetleri sağlayarak halkın desteğini kazanmıştır. Böylece, örgüt'e katılım oranını arttırmıştır (Wise, 2011). El Şebab'a katılan toplam 95 kişi ile yapılan bir araştırmada, örgüt üyelerinin %40'ı hiç eğitim görmediğini %60'ı ise sadece dini eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir. El Şebab'a katılım nedenlerinin başında işsizlik ve eğitimsizlik gelmektedir. İyi bir işe sahip olabilmek için yeterli eğitim seviyesine sahip olamayanların, El Şebab'ı ayda 150 ila 500 dolar arasında değişen ödeme yapan potansiyel bir işveren olarak görmeleri hiç de şaşırtıcı gözükmemektedir (Botha ve Abdile, 2016: 8).

2008 yılından itibaren El Şebab, Batı'ya karşı saldırılar planlamaya başlamıştır. Saldırılarından ilki, BM Kalkınma Programı çalışanlarının kaldığı kampı, Etiyopya

konsolosluguunu ve çeşitli devlet dairelerini hedef alan 5 intihar saldırısını koordine ederek 21 vatandaşın ölümüne neden olmasındır. Saldırının arkasında yatan sebep ise Etiyopya'nın, Somali'nin geçici hükümetini desteklemesi olarak gösterilmiştir (İbrahim ve Gentleman, 2008). 2009 yılının Eylül ayında El Şebab, Mogadişu'da görev yapan Afrika Birliği'nin barışı koruma misyonunun bulunduğu yeri ve onlara destek sağlayan Amerikan şirketini bombalayarak 20'den fazla insanın ölümüne neden olmuştur (Agbiboa, 2013). 11 Temmuz 2010'da El Şebab, bir Amerikan vatandaşı dâhil olmak üzere 70'ten fazla kişinin ölümüne yol açan, Uganda'nın başkenti Kampala'da Dünya Kupası'nı izleyen iki taraftar grubuna yönelik intihar saldırısının sorumluluğunu üstlenmiştir. El Şebab'a göre, Uganda saldırıları Somali'deki Afrika Birliği Misyonu (*African Union Mission to Somalia*) kuvvetlerine yardım etme konusunda halkı cezalandırmak içindir (Onuoha, 2013).

Kenya'nın Somali'de askeri faaliyetlerini bahane gösteren Örgüt, başkent Nairobi'de bir alışveriş merkezine saldırarak toplam 60 kişinin ölümüne neden olmuştur. Kenya'ya karşı saldırılarının devam edeceğini söyleyen Örgüt, bir sahil kıyısına daha saldırarak toplam 60 kişiyi öldürmüştür. El Şebab'ın hedefinde sadece Kenya değil, pek çok Batılı ülkenin ve özellikle de Amerika'nın askeri üssünün de yer aldığı Cibuti de bulunmaktadır. Cibuti'de bir restorana düzenlenen saldırı, çok sayıda sivilin ölmesine neden olmuştur. Olaylara sessiz kalmayan Amerika, El Şebab lideri Ahmed Abdi Godane'yi insansız hava aracı saldırısında öldürmüştür. Örgüt'ün, çoğu Hristiyan öğrenci olmak üzere bir okula düzenlediği saldırıda toplam 148 kişi ölmüş, karşılığında da örgütün Somali'deki kamplarına hava saldırısı harekâtı düzenlenmiştir (BBC News, 2013).

ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin, Mogadişu'yu ziyareti sonrasında El Şebab'ın devlet dairelerine yaptığı saldırı sonucu 17 kişi hayatını kaybetmiştir. Örgüt'ün artan saldırıları karşısında Afrika Birliği liderleri, kamuya açık alanlarda ve hükümet yanlısı birliklere haftalarca artan El Şebab saldırıları sonrasında, Somali'deki askeri varlıkları için daha fazla finansman ve desteğe ihtiyaç duydukları konusunda fikir birliğine varmışlardır. Görüşmeler sonrasında Hükümet ve Afrika Birliği birlikleri, El Şebab'ın kısa bir süre önce ele geçirdiği Merca'nın güney limanını yeniden ele geçirmiştir (BBC News, 2013). Karşılıklı saldırılar sonucu El Şebab, ağır kayıplar vererek gücünü yavaş yavaş kaybetmeye başlamıştır. Tam da El Şebab'ın zayıflamaya başladığı bir dönemde, kendisi gibi küresel cihat ilan eden El Kaide ile ittifak arayışında olması hiç de şaşırtıcı gözükmemektedir.

3. EL ŞEBAB VE EL KAIDE İTTİFAKI

Etiyopya güçleri ve Geçici Federal Hükümeti Mogadişu'da bulunan liman, havaalanı, Savunma Bakanlığı, cezaevi müdürlüklerini ve eski Cumhurbaşkanlığı Sarayı gibi en stratejik noktaları ele geçirmiştir. Ancak Mogadişu'ya güneyden ve batıdan giden stratejik yollar Etiyopya üsleri tarafından kontrol altındaydı. Şeriat Mahkemeleri güçleri ve geri kalan El Şebab üyeleri Mogadişu'yu terk ederek Kismayo'ya kaçtılar (Hansen, 2013: 50, 52). Kenya sınırına yakın Ras Kamboni'ye sığınan geri kalan El Şebab ve El Kaide bağlantılı üyeler Amerika'nın bombalaması sonucu ölmüşlerdir (Human Rights Watch, 2007). Aynı yıl El Şebab, önde gelen liderlerinin öldürülmesi ve kontrol ettiği yerleri Etiyopya'nın tek tek ele geçirmesi sonucunda ağır yenilgiye uğramıştır. Etiyopya'nın Somali'yi işgaline ve bu işgal neticesinde birçok sivilin ölmesine tepki gösterenler, Örgüt'e yavaş yavaş katılmaya başlamıştır. Örgüt'e katılanlar arasında Etiyopya işgaline karşı kurtarıcı ve kahraman gibi görünen El Şebab'ı destekleyen klan üyeleri de bulunmaktaydı (Hansen, 2013: 50).

El Şebab, Etiyopya güçlerinin kontrol ettiği bölgelere küçük çaplı saldırılarının yanı sıra intihar saldırıları da gerçekleştirmeye başladı. Örgüt, gerçekleştirdiği saldırıları internete koyarak dünya çapında cihat ilan etti (Hansen, 2013: 55). 2008 yılının sonlarına doğru Geçici Federal Hükümeti'nin (*Transitional Federal Government-TFG*) kontrol ettiği bölgeleri El Şebab'ın ele geçirmesi, gücünü ve intihar saldırılarını medya aracılığıyla duyurması örgütün kısa sürede popüler olmasına neden olmuştur.

El Şebab'ın güçlenmesinin iki nedeni bulunmaktadır. İlki, Mohammed Siad Barre yönetiminin 1991 yılında düşmesinden dolayı ülkede baş gösteren çatışma, kaos ve anarşiden halkın bıkmış olması; ikincisi, radikal dini grupların artması sonucu Etiyopya'nın Somali'yi işgal etmesidir. Her iki neden de Örgüt'e katılımı arttırmıştır. Etiyopya'nın 2006 yılından 2009 yılına kadar Güney Somali'deki iki yıllık askeri işgali neticesinde; El Şebab, ideolojisi, örgüte katılımındaki artış, operasyonel stratejisi ve iş birlikçilerinin desteği ile ılımlı küçük, nispeten önemsiz bir İslami hareketten ülkedeki en güçlü ve radikal silahlı örgüte dönüşmüştür. Örgüt'ün bu zamandaki propagandası, dini veya ideolojik mücadeleye dönük değil, daha çok Somali'yi dış istilacılardan geri almaya ve Somali'de birleşik bir devlet kurmaya yöneliktir. Etiyopya'nın Somali'yi işgali, İslamcı-milliyetçiliğin bu ikili ideolojisi, El Şebab'ın daha güçlü ortaya çıkmasını hızlandırmıştır. Örgüt, daha çok genç, eğitimsiz insanlardan oluşmakta ve halktan bir şekilde destek almaktaydı (Menkhaus, 2009; Wise, 2011: 4-5).

El Şebab, El Kaide ile olan bağlantısını sözcüsü Şeyh Robow (Abu Ebu Mansur) aracılığıyla duyurarak Etiyopya'ya karşı bir cihat ilan etti (Menkhaus, 2009). Birleşme sonucunda her iki örgüt de durumdan kârlı çıkmıştır. El Şebab açısından değerlendirildiğinde, İslamcı Mahkemeler Birliği'nden ayrılarak El Kaide'ye yanaşması, hem meşruluk hem de finansal kaynak açısından daha da güçlenmesine neden olmuştur. El Kaide açısından ise, El Şebab'a finansal kaynak ve militan sağlayarak Örgüt üzerindeki etkisini arttırmıştır. Birbirlerini öven videolar ile her iki Örgüt de aynı ideolojik söylemi kullanarak işgalci Batı dünyasına karşı küresel bir cihat ilan etmişlerdir. El Şebab, El Kaide'nin intihar saldırısı taktiklerini kullanarak eylemlere başlamıştır. İlk eylemi ise 28 Ekim 2008 tarihinde, Somali kökenli Amerikan vatandaşının gerçekleştirdiği intihar saldırısıdır. Örgüt'ün Somali dışında gerçekleştirdiği ilk eylem ise Uganda'nın Kampala şehrinde 11 Temmuz 2010 tarihinde bir restoranda dünya kupasını izleyen, çoğunluğu yabancı uyruklu sivil halka yönelik intihar saldırısı idi (Wise, 2011: 8; UN Security Council, 2014). Dolayısıyla, El-Shebab, Somali'nin barış, güvenlik veya istikrarını doğrudan veya dolaylı olarak tehdit eden eylemlerde bulunmaktadır.

4. EL ŞEBAB'IN COVID-19 PROPAGANDASI VE VİRÜSÜN YAYILMASINA ETKİSİ

Dijital iletişim teknolojilerinin gelişimi, yeni medya ya da sosyal medya gibi kavramların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sosyal medya, kullanıcıların zaman ve mekândan bağımsız olarak siber mekânda interaktif bir şekilde etkileşimde buldukları, bilgi paylaştıkları ya da bilgi ürettikleri sanal bir kamusal alan olarak adlandırılmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, internet ve sosyal medya, insan-insan etkileşimine olanak veren yapısıyla (Timisi, 2016: 7-8; Sarıoğlu, 2019, 2020a) ağ toplumunun mükemmel bir örneğini sunmaktadır (Van Dijk, 2018: 253).

Zaman kısıtlılıkları olmadan tüm dünyaya aynı anda ulaşılma olanağı sunan sosyal medyayı, terör örgütleri de aktif olarak kullanmaktadır. Sosyal medyada en çok kullanılan uygulamaların başında Twitter gelmektedir. Twitter'ın etiketleme (hashtag) sistemi ile bilgiler bir araya getirilmek suretiyle, toplumsal bir ses olmayı arzu edenlerin bir araya gelmelerine yardımcı olmaktadır (Sarıoğlu, 2020b: 296).

Kitleler, kitle iletişim araçları ve terörizm arasında üçlü simbiyotik bir ilişki bulunmaktadır. Enformasyonun hızlı ve davranışları harekete geçirici biçimde

kitlelere iletilmesi, kitle iletişim araçları sayesinde mümkün olmakta; terörizm eylemlerinin nihai hedefi kitle nezdinde korku ve belirsizlik duygusu oluşturmak olarak ifade edilebilmekte ve terörist kişi ya da grupların propaganda içerikli mesajlarının yayılması için kitle iletişim araçlarına gereksinim duydukları bilinmektedir. Bu bağlamda, kitle iletişim araçları terörizmin ortaya çıkmasına ve ortadan kaybolmasına neden olan birincil unsur olarak sunulabilecektir.

El Şebab, 2007-2008 yıllarında internet ve sosyal medyayı hem propaganda aracı hem de örgüte eleman toplamak için yoğun olarak kullanmaya başlamıştır. Terör gruplarının sosyal medyayı kullanmalarının nedeni, zaman ve mekândan bağımsız olarak anımsalılık, interaktiflik, ulaşılabilirlik sağlamasıdır. Bu nedenle çevrimiçi kamusal alanda en önemli amaçları propaganda, radikalleşme ve üye toplama olarak sıralanmaktadır. Tıpkı pazarlama şirketlerinin, potansiyel müşterileri bulmak ve onlara tanıtılacak ürünleri seçmek için üye bilgilerini görüntüleyebilmeleri gibi, terör grupları da kimi hedefleyeceklerine ve her bireye nasıl yaklaşacaklarına karar vermek için insanların profillerini görüntüleyebilmektedir (Weiman, 2014: 3).

El Şebab, *Al Kataib* web sitesinde ve YouTube kanalı ile önde gelen liderlerinin konuşmalarına sık sık yer verirken diğer taraftan hem Somali halkına hem de tüm dünyaya cihat çağrısında bulunarak sempatzan toplamaktadır (Hansen, 2013: 59). Örgütün zamanla ne kadar güçlü ve etkin olduklarını anlatan videolar ile savaş taktiklerini gösteren görüntüleri hem Somali halkına hem de yurt dışında yaşayan Somali diasporasını etkilemek için yayınlamaya başladığı görülmektedir (Meleagrou-Hitchens, Alexander, Maher ve Sheehan. 2012).

Propaganda aracı olarak sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanan El Şebab, 2011 yılından itibaren Twitter hesabından yaptığı eylemleri ve bombalı saldırılarını yayınlamaya başlamıştır. El Şebab'ın Twitter hesabından attığı 556 twitten 541'inin İngilizce olması uluslararası alanda ulaşmak istediği hedef kitlenin artması amacı ile uyumludur (Mair, 2016). Örgüt, hem İngilizce hem de Arapça içeriklere sahip ve 2489 takipçisi olan *@HSMPress* (*Harakat Al-Shabaab Al Mujahideen Press Office*) iki farklı Twitter hesabında avatar olarak El Kaide'nin siyah bayrağını kullanarak, "biz" duygusunu işlemekte ve aynı ideolojik söylemle emperyalist güçlere karşı birlikte hareket ettiklerini sembolik olarak ifade etmeye çalışmaktadır. El Şebab'ın İngilizce olan hesabının 2013 yılında kapanmasıyla farklı isimlerde hesaplar açılmış ve hâlen devam etmekte olan *@HSM_Press* ismiyle yeni bir hesap aktive edilmiştir (Alexander, 2013).

Örgüt, @HSM_Press Twitter hesabından 21-23 Eylül 2013 tarihleri arasında Kenya'nın başkenti Nairobi'de bulunan Westgate Alışveriş Merkezi'nde gerçekleştirdiği ve toplam 67 kişinin öldüğü, 175 kişinin yaralandığı saldırıyı canlı olarak tüm dünyaya duyurmuştur (Fassrainer, 2020). Bu hesaptan twitleri takip edenler de tıpkı bir film izler gibi saldırıyı izlemiştirlerdir. El Şebab'ın Westgate Alışveriş Merkezi'nde gerçekleştirdiği saldırıyı canlı olarak Twitter üzerinden duyurmasını ve üstlenmesini ve attığı twitlerin içeriklerini araştıran Mair'e (2016) göre; Örgüt çoğunlukla Twitter'ı ideolojisini yaymak, gerçekleştirdiği saldırıları haklı göstermek, gündemde kalmak ve sonraki saldırılar için tehdit etmek üzere propaganda aracı olarak kullanmaktadır.

El Şebab, COVID-19 pandemisi ile ilgili söylemlerini daha çok radyo üzerinden duyurmaktadır. Örgüt'ün söylemlerine bakıldığı zaman nisan ayı başında, halkı koronavirüsün bulaşıcı bir hastalık olduğu ve dikkatli davranmaları konusunda uyardığı anlaşılmaktadır. Bir diğer söylem ise, hastalıkların Somali'yi istila eden Haçlılar ve onları destekleyen ülkeler tarafından yayıldığı şeklindedir (Garowe Online, 2020; BBC, 2020). Dikkat çeken diğer bir nokta, salgınla mücadele kapsamında El Şebab'ın "koronavirüs tedavi merkezi" kurduğunu *Andalus* radyosundan halka duyurmasıdır. Yayında, semptomları gösterenlerin merkeze gitmesi konusunda halk uyarılarak bilgilendirilmiştir. Daha önce de virüs ile mücadele de bilim adamlarından oluşan beş kişilik heyet oluşturduğunu radyo kanallarından duyuran El Şebab, bu kez de devlet gibi davranarak kurduğu merkezin Başkent'in 380 km güneyinde yer alan Jilib'de yer aldığını belirtmiştir (Al Jazeera, 2020).

Örgüt'ün önde gelen liderleri medya aracılığıyla yaptıkları yayınlarda, salgından dolayı camilerin kapatılmasına tepki göstermeleri gerektiğini, virüsün Avrupa, Amerika ve Çin gibi ülkeleri etkilediğini ve insanların günahlarının artması karşısında onlara bir ceza olarak virüsün gönderildiğini söylemektedirler. Virüsün Müslümanları etkilemeyeceğini, bol bol dua etmeleri gerektiğini de ayrıca belirtmektedirler. Doğal olarak gerek *al-Furqan* ve *al-Andalus* radyo kanallarından yaptıkları yayınlar gerekse sosyal medyadan yayınladıkları videolar, hem Somali halkına hem de Afrika Boynuzu'ndaki kitlelere kolay bir şekilde ulaşmaktadır (Shahow, 2020). Hitap ettikleri kitlenin, Örgüt'ün liderlerinin ideolojik söylemlerine inanmaları neticesinde virüsün yayılma olasılığının artacağı düşünülmektedir.

4.1. El Şebab'ın COVID-19'un Yayılmasına Olan Etkisi

Doğu Afrika Araştırma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'nin 27 Nisan 2020 tarihinde yayınladığı raporda; virüsün yayılmasının Somali için olumsuz etkilerine, virüsün sosyo-ekonomik etkilerine, Somali hükümetinin virüs karşısında nasıl bir sınav verdiğine, pandeminin ülkenin güvenliğine nasıl etki ettiğine, pandemiden dolayı ertelenen seçimlerin nasıl sonuçlar getireceğine, El Şebab'ın virüsün yayılmasında nasıl bir rol oynadığına, tıbbi malzemelerin yetersizliğinin sağlık sistemini nasıl alt üst ettiğine ve hükümeti nasıl zor duruma soktuğuna yer verilmiştir.

Somali hükümetinin, virüsün yayılması ile ilgili duyduğu en büyük endişe güvenliğe olan etkisidir (East Africa Centre for Research and Stratejic Studies, 2020). Pandemiye barış ve istikrarın korunması, zayıf hükümetler için bir tehdittir. Hirshabelle Eyaleti Adalet Bakanı Somali asıllı İngiliz vatandaşı üst düzey devlet görevlisi Khalif Mumin'in Mogadişu'da tedavi gördüğü Di-Martini Hastanesi'nde virüs nedeniyle vefatı, aslında pandeminin sosyal, siyasi ve güvenlik etkilerinin ne kadar ciddi boyutlara ulaştığının da bir kanıtıdır. Virüsün sadece halk arasında değil üst düzey yetkililere de bulaşması ve ölümlere neden olması, başarısız devlet sınıfına giren Somali'nin El Şebab ile mücadelesinde halkın gözünde ülkeyi oldukça zor duruma sokmaktadır. Virüs ile mücadelede Somali açısından en büyük sıkıntı, virüse karşı mücadeleyi hızlandırmak için gereken sinerjinin eksik olmasıdır. Bu durumun arkasında yatan en büyük sıkıntı, Merkezi Hükümet ile Federal Üye Eyaletler arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin olmamasıdır (East Africa Centre for Research and Stratejic Studies, 2020).

Somali Merkezi Hükümetinin, El Shabaab'ın virüsten kaynaklı ölümleri, Merkezi Hükümeti'nin virüse karşı aldığı önlemleri yetersiz göstererek propaganda hâline dönüştürmesi ve hükümeti virüse karşı savunmasız göstermesi gibi endişelerini de dile getirdiği görülmektedir. El Shabaab'ın propagandasına karşı Merkezi Hükümet de kendi iletişim kanallarını kullanarak halkı virüsün yayılmasını önlemek amacıyla alınacak tedbirler hakkında doğru bilgilendirme yoluna gitmektedir. Somali Başbakanı Hassan Khaire'nin önderliğinde; dini liderler, öğretmenler, akademisyenler ve doktorlardan oluşan ekibin öncelikli amacı, halkı virüs hakkında bilinçlendirmektir (East Africa Centre for Research and Stratejic Studies, 2020).

Hükümetin diğer bir çekincesi ise eğer El Şebab'ın kontrolü altındaki bölgelere tıbbi malzeme nakledilemezse, binlerce insanın salgın nedeniyle hastalanacağı ya

da salgının yayılacağı şeklidir (Blanc, 2020; Mutambo, 2020). Halka ulaşmak ve uyarılarda bulunmanın kolay olmadığı Somali'de bu durum oldukça düşündürücüdür. Örneğin; Mogadişu'da ilk vakalar doğrulandığında, AMISOM birlikleri Halane ana kampındaki operasyonları kısıtlarken kampın bir bölümünün karantina merkezlerine dönüştürülmesi oldukça dikkat çekicidir. Operasyonları kısıtlayan birlikler, halka yiyecek ve su gibi temel kaynakları sağlamak için harekete geçtiği esnada El Şebab'ın saldırıları, yardımların sonlandırılmasıyla sonuçlanmıştır. Böylesi bir durum karşısında AMISOM birlikleri COVID-19 ile mücadele yerine El Şebab'ın saldırılarına karşı odaklanmak zorunda kalmışlardır (Garowe Online, 2020).

El Şebab'ın salgının yayılması üzerindeki bir diğer etkisi ise kitlesel göçü tetiklemesidir. El Şebab örgütünün Somali'de bulunan yardım kuruluşlarına, Birleşmiş Milletler görevlilerine, yabancı askeri üslere yönelik olarak yaptığı saldırılar sonucu sivillerin de ölmesi, iç göçü tetikleyen nedenler arasında sayılmaktadır. Örgütün haraç vermeyi kabul etmeyen, örgütten ayrılmak isteyen ya da yardım etmeyi kabul etmeyen sivillere yönelik gösterdiği şiddet olaylarından kaçan halk, daha güvenli hissettikleri yerlere göç etmektedir (The Refugee Project, 2019). Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı ve diğer sivil toplum kuruluşları, Somali'de devam eden çatışmaların ve El Şebab'ın eylemlerinin de artan göçün en büyük nedenleri arasında sayılması gerektiğini savunmaktadır (Diallo, 2011).

Bölgede çatışmalardan kaynaklı insan hareketliliği, salgının kısa sürede yayılmasını hızlandırmıştır. Çatışmalardan kaçanların mülteci kamplarına sığınması, zaten kapasitesinin üzerinde insan barındıran kamplardaki koşulların daha da kötüleşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla, mülteci kamplarında yaşanan yoğunluk, sosyal mesafe kurallarına uymayı imkânsız hâle getirmiştir. Kamplarda sağlık hizmetlerine erişimin kısıtlı olmasının ve sabun gibi temel hijyen malzemelerinin sınırlı miktarda bulunmasının, virüsün yayılımını hızlandıracağı yönünde endişelere neden olduğu görülmektedir (BBC, 2020). Mülteci akınından korkan komşu ülkeler, sınır güvenliğini tekrar gözden geçirdiler. Somali ile komşu olan sınır ülkelere bakıldığında, onların da salgının yayılmasını önleme amaçlı tedbirler almaya başladıkları anlaşılmaktadır. Etiyopya, ülkeye yasadışı yollarla Cibuti ve Somali'den giren mültecilerin 12'sinde virüs tespit edildiğini söyleyerek sınırlarını kapatmıştır. Kenya, Somali ile olan sınırını salgının mülteciler aracılığı ile yayılmasını önlemek için kapattığını açıklamıştır (Jama ve Abdullahi, 2020). Kısaca belirtmek gerekirse, zaten kuraklık, çatışma, işsizlik ve açlıktan insan

hareketliliğinin yoğun olduğu coğrafyada, terör saldırılarından ölenlerden daha fazla ölümün, COVID-19 salgınından kaynaklı olabileceği tahmin edilmektedir (Turse, 2020; Jama ve Abdullahi, 2020)

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Afrika Boynuzu olarak adlandırılan coğrafyada yer alan Somali, İngiltere ve İtalya'dan 1 Temmuz 1960 tarihinde bağımsızlığını kazanmıştır. Cibuti, Etiyopya ve Kenya ile sınırları olan Somali'nin, kuzey batısında Kızıldeniz, kuzey doğusunda Arap yarımadası ve güneydoğusunda Hint Okyanusu bulunmaktadır. Deniz yolu ile ulaşımı oldukça kısaltan mesafesi, bölgenin stratejik önemini arttırmaktadır. Bu nedenle sömürge döneminden beri ilgi odağı hâline gelen Afrika Boynuzu, birçok ülkenin hegemonik mücadele verdiği çıkar çatışmalarının merkezi hâline gelmiştir. Dolayısıyla, Somali'de konuşlu bulunan yabancı ülkelerin varlığına duyulan tepki, El Şebab'ın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu çalışmada, küresel bir sağlık krizi hâline gelen COVID-19'un El Şebab'ın ideolojik söylemlerinde yerini nasıl aldığı değerlendirilmiştir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Doğu Afrika Araştırma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'nin rapor, karar ve açıklamaları ile terör örgütü El Şebab'ın medyaya yansıyan haberleri değerlendirildiğinde, Örgüt'ün COVID-19'u propaganda aracı olarak kullandığı sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda örgüt; sempati kazanmak, militan toplamak, virüs karşısında merkezi hükümeti zayıf göstermek ve cihat ilanını meşrulaştırmak için işgalci Hristiyan ülkelerin virüsü yaydığını halka duyurmaktadır. El Şebab'ın salgın ile mücadelede sözde bilim adamlarından oluşan heyet oluşturması ve tedavi merkezi kurması dikkati çeken konular arasındadır. Devlet kontrolünün asgari düzeyde olmasından dolayı risk seviyesi kırmızı olan dünyanın en fakir ülkeleri arasında sayılan Somali'de, El Şebab'ın halkın güvenini kazanmak için hükümet gibi davrandığı görülmektedir.

Somali dışında Sudan, Uganda ve Kenya'ya da yayılan silahlı isyancı grubun; virüs ile mücadele propagandasını daha çok radyo kanalı üzerinden gerçekleştirdiği, yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Bunun en büyük sebebi maddi yetersizliklerden dolayı teknolojik araçlara ulaşma imkânı olmayan halkın, ekonomik açıdan en kolay kitle iletişim aracı olarak radyo'ya ulaşabilmesidir. El Şebab'ın propagandasını radyo kanalından yapması, açtığı sosyal medya hesaplarının anında kapatılması ve El Şebab ile ilgili çalışmaların kısıtlı olması, çalışmanın veri toplama açısından zorluğunu oluşturmaktadır.

Somali hükümeti açısından bakıldığında, El Şebab'ın virüsü propaganda aracı olarak kullanması birkaç açıdan sakıncalıdır. İlki, hükümetin ve yardım kuruluşlarının virüsü önlemek için yetersiz kaldığı koşullarda, El Şebab'ın krizi fırsata çevirip halkın desteğini kazanma ihtimalidir. İkincisi, El Şebab'ın saldırılarına devam ettiği yerlerde halkın daha güvenli yerlere göç etmesidir. Göç ile birlikte virüsün en ücra yerlere kadar yayılması ve sosyal mesafe kurallarına uyulmasının imkânsız olduğu mülteci kamplarına kadar ulaşmasıyla devletin yetersiz kalmasıdır. Üçüncüsü, merkezi hükümet ile eyaletler arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin yetersiz olduğu durumlarda virüsün yayılmasını önlemede yetersiz kalınmasından dolayı durumun El Şebab'ın lehine dönüşmesidir.

Çalışma, ileride yapılacak El Şebab ile ilgili araştırmalara kaynak oluşturması bakımından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla, beklenmedik durumlarda ortaya çıkan krizlerin, terör ya da yasadışı örgütlerin ideolojik söylemlerinde fırsata nasıl çevrildiğinin farklı bakış açılarından disiplinlerarası incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Virüsün, kırılgan ülkelerde sosyal, ekonomik ve siyasal sonuçları; çatışmaların devam ettiği ülkelerde nasıl yayıldığı; barış ve güvenlik çalışmalarına etkisi gibi konularda, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, hükümetler, araştırmacılar, araştırma merkezleri ve Birleşmiş Milletler tarafından daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Agbibo, D.E. (2013). Al-Shabab's Dangerous Affair with Al-Qaeda. *Journal of Social, Political and Economic Studies*, 38(4): 425-440
- Agbibo, D. E. (2014). Terrorism without Borders: Somalia's Al-Shabaab and the global jihad Network. *Journal of Terrorism Research*, 5 (1), 26-34.
- Alexander, H. (2013). Tweeting Terrorism: How Al Shabaab Live Blogged the Nairobi Attacks. *Daily Telegraph*, Erişim Tarihi: 12 Nisan 2020, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/kenya/10326863/Tweetingterrorism-How-al-Shabaab-live-blogged-the-Nairobi-attacks.html>
- Al Jazeera, (2020). Al-Shabab sets up coronavirus treatment centre in Somalia, Erişim Tarihi: 15 Haziran 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/06/al-shabab-sets-coronavirus-treatment-centre-somalia-200614053031413.html>.
- Barnes, C., (2007). The Somali Youth League, Ethiopian Somalis and the greater Somalia idea. *Journal of Eastern African Studies*, 1(2), pp.277-291.
- BBC News. (2013, 23 Eylül). *Who Are Somalia's Al-Shabab?* Erişim Tarihi: 13.02.2020, <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-15336689>
- BBC News. (2018). *Somalia profile – Timeline* Erişim tarihi: 12.05.2020. <https://www.bbc.com/news/world-africa-14094632>
- BBC News. (2020). *Coronavirus: Fighting al-Shabab propaganda in Somalia*. Erişim tarihi: 12.05.2020 <https://www.bbc.com/news/world-africa-52103799>
- Blanc, Bartulac T. (2020). *Somalia and Coronavirus*. <https://carnegieendowment.org/2020/04/14/somalia-and-coronavirus-pub-81532> Erişim Tarihi: 20.05.2020
- Botha, A. ve Mahdi Ab. (2016). *Radicalisation and Al-Shabaab Recruitment in Somalia*. The Network for Religious and Traditional Peacemakers
- Cassanelli, L. V., (1982). *The shaping of Somali society: reconstructing the history of a pastoral people, 1600-1900*. University of Pennsylvania Press Philadelphia.
- CIA (Central Intelligence Agency). (2019). *Somalia*. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html> Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2020

- Dagne, Ted. (2011). *Somalia: Current Conditions and Prospects for a Lasting Peace*. Congressional Research Service
- Diallo, Mariama. (2011). *UN: Militants Forcing Somali Migration Along With Famine* <https://www.voanews.com/africa/un-militants-forcing-somali-migration-along-famine> Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020
- DINA (Drought Impact and Needs Assessment Somalia). 2018. *Drought Impact and Needs Assessment Somalia. Volume I Synthesis Report*.
- East Africa Centre for Research and Strategic Studies. (2020). Somalia state vulnerability rises after COVID-19 outbreak. East Africa Centre for Research and Strategic Studies 27 Nisan Tarihli Raporu.
- Federal Government Of Somalia, 2019. The Somalia National Development Plan (SNDP) – *Towards Recovery, Democracy and Prosperity 2017 – 2019*.
- Fergusson, J. (2013). *The World's Most Dangerous Place: Inside the Outlaw State of Somalia*. De Capo Press; Bantam.
- Fassrainer, V.(2020). *Tweeting Terror Live Al-Shabaab's Use of Twitter during the Westgate Attack and Implications for Counterterrorism Communications*.Erişim Tarihi: 11 Nisan 2020 <https://www.armyupress.army.mil/Journals/Military-Review/English-Edition-Archives/March-April-2020/Fassrainer-Tweet-Terror/>
- FSNAU and FEWSNET. (2017). *Special Brief – Focus on Post Gu 2017: Assessment Results: September 2017*.
- Garowe Online. (2020). Coronavirus. Erişim Tarihi: 11 Nisan 202. <https://www.garoweonline.com/en>
- Gordon, M. ve Mazzetti, M. (2007) U.S. Used Base in Ethiopia to Hunt Al Qaeda, *New York Times*, Erişim Tarihi: Şubat 23, 2007, <https://www.nytimes.com/2007/02/23/world/africa/23somalia.html?mtrref=www.google.com&gwh=C3FBC481077C4C36880936705F569746&gwt=pay>
- Hansen, Stig J. (2013). *Al-Shabaab in Somalia The History and Ideology of a Militant Islamist Group, 2005–2012*. New York: Oxford University Press.
- Harper, M. (2012). *Getting Somalia wrong. Faith, war and hope in a shattered state*. London and New York: Zed Books.

- Harnisch, C. (2010). *The Terror Threat from Somalia: The Internationalization of Al Shabaab*, American Enterprise Institute Critical Threats, Erişim Tarihi: 12 Şubat 2020, <https://www.criticalthreats.org/analysis/the-terror-threat-from-somalia-the-internationalization-of-al-shabaab>
- Human Rights Watch, (2007). *Shell-shocked Civilians under Siege in Mogadishu*, Human Rights Watch Report, 10 (12), 2007.
- International SOS. (2019). Travel Security Risk. <https://www.travelriskmap.com/#/planner/map/security> Erişim Tarihi: 12.05.2020
- ISCO (2019). The Challenges of Democratisation Process in Somaliland: The Way Forward. https://www.somaliland.com/wp-content/uploads/2019/09/Brief_paper-on-Somaliland-Elections_of_ISCO_Somaliland.pdf Erişim Tarihi: 01.09.2020
- Ibrahim, M. ve Gettleman. J. (2008). 5 Suicide Bomb Attacks Hit Somalia. <https://www.nytimes.com/2008/10/30/world/africa/30somalia.html> Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.
- Jama, S. Ve Abdullahi, A. (2020). We Are Used to a Virus Called Bombs, Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2020. <https://foreignpolicy.com/2020/05/12/coronavirus-pandemic-somalia-al-shabab/>
- Khapoya Vincent B., (2016). *The African Experience*, 4.bsk, USA: Routledge.
- Lacey, M. (2006). *In Somalia, Islamic Militias Fight Culture Wars*. Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2020. <https://www.nytimes.com/2006/06/19/world/africa/19somalia.html?mtrref=www.google.com&gwh=ABF60A9A761DA0B4CB1BA48B8D8034F4&gwt=pay>
- Lewis, M. Ioan. (2008). *Understanding Somalia and Somaliland Culture, History, Society*, New York: Columbia University Press
- Mair, D. (2016). Al-Shabaab Returns to Twitter. Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2020. <http://www.voxpol.eu/al-shabaab-returns-to-twitter>
- Martin, M. (2006). *The fate of Africa: from the hopes of freedom to the heart of despair*. New York Public Affairs.
- Meleagrou-Hitchens, A., Maher, S. ve Sheehan, J. (2012). *Lights, Camera, Jihad: Al-Shabaab's Western Media Strategy*. London: International Centre for the

Study of Radicalisation and Political Violence. Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020. <http://icsr>.

Menkhaus, Ken. (2009). *Violent Islamic Extremism: Al-Shabaab Recruitment in America*. Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020 <https://www.hsgac.senate.gov/imo/media/doc/031109Menkhaus031109.pdf>

Mutambo, Aggrey. (2020). *Covid-19: Experts Warn Of Potential Wave Of Extremism*. Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020 <https://www.nation.co.ke/news/africa/Experts-warn-of-extremism-during-pandemic/1066-5534244-nj4f8/index.html>

OCHA. (2020). *Southern And Eastern Africa Covid-19 Digest*. Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020 <https://reports.unocha.org/en/country/southern-eastern-africa/>

Onuoha, F. (2013). Westgate Attack: Al-Shabab's Renewed Transnational Jihadism." Al-Jazeera Center for Studies, <http://studies.aljazeera.net/ResourceGallery/media/Documents/2013/11/11/20131111123040955734Kenya.pdf> Erişim Tarihi: 26 Nisan 2020

Prunier, . (1996). "Somalia: Civil War, Intervention and Withdrawal 1990-1995," *Refugee Survey Quarterly* 15:1, 35 – 85.

Rono, M. (2017). Somalia food crisis: Has al-Shabab adopted new approach to food aid?. Erişim Tarihi: 16 Şubat 2020 <https://www.bbc.com/news/world-africa-39296517>

Sarioğlu, E. B. (2019). *Dijital Halkla İlişkiler*, Konya: Eğitim Yayınevi.

Sarioğlu, E. B. (2020a). *Yeni Medyanın Dijital Yerlileri: Z Kuşağı*, Ed. Rezal Koç, Dijitalleşen Evrenden Değişen Dünyaya, 9786257915564, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Sarioğlu, E.B. (2020b) Sosyal Medyada Adalet Kavramı: Kadına ve Cocuğa Yonelik Siddetin Sosyal Medyadaki Yansımaları, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 45, ISSN: 13086200, Bahar 2020, s:291317

Somalia National Development Plan (2017-2019). *Federal Government of Somalia*.

T.C. Dışişleri Bakanlığı (2020). *Somali'nin Siyasi Görünümü*. Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2020 <http://www.mfa.gov.tr/somali-siyasi-gorunumu.tr.mfa>

- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (2020). *COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU)* Rehberi, Ankara: Bilim Kurulu Raporu
- Timisi, N. (2016). *Dijital Kavramlar, Olanaklar, Deneyimler*. İstanbul: Kalkedon.
- The East African, (2018). *Al-Shabaab: Inside The Ranks Of Women Fighters*. Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2020 <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Al-Shabaab-women-fighters-/4552908-4285476-irtk4iz/index.html>
- The Refugee Project. (2019). *Forced Migration in Somalia*. Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2020, <https://storymaps.arcgis.com/stories/ad1d7a32c68d4dc2a68bffb5264b2db8>
- The World Bank, (2017). *Somali Poverty Profile 2016 Findings from Wave 1 of the Somali High Frequency Survey, Poverty & Equity Global Practice, Africa*.
- Turse, N. (2020). U.S. Airstrikes Hit All-Time High As Coronavirus Spreads in Somalia. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020 <https://theintercept.com/2020/04/22/coronavirus-somalia-airstrikes/>
- Trunji, Isa Mohamed. (2015). *Somalia The Untold History 1941-1969*, London: Looh Press.
- Shahow, A. A. (2020). *Al Qaeda's Affiliate In Somalia Is Sitting On A Coronavirus Powder Keg*. Erişim Tarihi: 10 Haziran 2020 <https://www.businessinsider.com/al-qaeda-affiliate-al-shabab-risks-coronavirus-outbreak-in-somalia-2020-5>
- IOM. (2016). *Youth, Employment And Migration In Mogadishu, Kismayo And Baidoa*. IOM
- Ullendorff, E. ve Beckingham, C., (1964). *The first Anglo-Ethiopian treaty*. *Journal of Semitic Studies*, 9 (1), 187-199.
- UN News. (2020). COVID-19: UN Chief Calls For Global Ceasefire To Focus On 'The True Fight Of Our Lives'. <https://news.un.org/en/story/2020/03/1059972> Erişim Tarihi: 12 Eylül 2020
- UN Security Council. (2014). Al-Shabaab. Erişim Tarihi: 12 Nisan 2020 <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/751/materials/summaries/entity/al-shabaab>
- UNDP. (2012). *Human Development Report*. Geneva. UN Press.

- UNHCR, (2017). Somalia Situation 2017, <https://www.unhcr.org/591ae0e17.pdf>
Erişim Tarihi: 12 Haziran 2020
- Van Dijk, Jan. (2018). *Ağ Toplumu*. Çev. Özlem Sakin. Kafka: İstanbul
- Wise, Robe. (2011). *Al shabaab. Homeland Security & Counterterrorism Program Transnational Threats Project*. Center for Strategic and International Studies.
- West, S. (2019). Asset or Victims: A Portrait of Women Within al-Shabaab. *Terrorism Monitor* 17 (6), Erişim Tarihi: 12 Nisan 2020
<https://jamestown.org/program/asset-or-victims-a-portrait-of-women-within-al-shabaab/>
- Weimann, G. (2014). *New Terrorism and New Media*. Erişim Tarihi: 12 Nisan 2020
file:///Users/ozlemondemir/Desktop/new%20terrorism%20and%20the%20media.pdf
- World Health Organization (2020, 11 Mayıs). *Rolling Updates On Coronavirus Disease (COVID-19)*. Erişim tarihi 13 Mayıs 2020
<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>

IS IT ALL ABOUT A RATIONAL DUEL? A CRITIQUE OF BARGAINING MODEL OF WAR

Sevinç ÖZTÜRK*

Abstract

The bargaining model has emerged as a progressive, analytic, and persuasive explanation of war; yet, it has some limitations and weaknesses that need improvement. In this study, the potential strength and weaknesses of the bargaining model of war, as well as its applications are discussed. More specifically, this paper reviews the emergence, causal mechanisms, and modifications of the bargaining model of war by concentrating on its up-to-date applications to war. This paper argues that bargaining model gives us a conspicuous explanation concerning the war, even though the theory suffers from some deficits; particularly on the logic of its mechanism, the problem of disagreement, uncertainty, “take it or leave it” protocol, rationality and risk aversion of the actor. The bargaining model of war is still progressing; nonetheless, these problems allow us to have a persuasive but limited and even partially misleading explanation of war. Benefiting from the psychological and domestic explanations of war, the explanatory power of the theory might be enhanced.

Keywords: Bargaining, War, Incomplete Information, Commitment Problem, Conflict

SAVAŞ RASYONEL BİR DÜELLODAN MI İBARETTİR? SAVAŞIN PAZARLIK MODELİ'NE BİR ELEŞTİRİ

Özet

Pazarlık Modeli her ne kadar son yıllarda uluslararası ilişkiler ve savaş literatüründe ilerlemeci, analitik ve ikna edici bir açıklama sağlasa da modelin bazı eksiklikleri ve zayıflıkları bulunmaktadır. Bu çalışmada, Savaşın Pazarlık Modeli'nin ve onun uygulamalarının güçlü ve zayıf olduğu yönler tartışılacaktır. Çalışmada, özellikle, Savaşın Pazarlık Modeli'nin ortaya çıkışı, onun nedensellik mekanizması bu modelin güncel uygulamalarına odaklanarak örnekler üzerinden incelenmektedir. Bu incelemeye dayanarak bu çalışma, teorinin savaşın nedenleri konusunda önemli ölçüde açıklamalar yapmasına rağmen teorinin mekanizmalarının mantıksallığında, özellikle de uyumsuzluk problemi, belirsizlik, “ister kabul et, ister etme” protokolü, rasyonalite ve riskten kaçınma konularında bazı eksiklikleri olduğunu savunur. Savaşın Pazarlık Modeli savaşın nedenleri konusunda hala gelişmekte bir teori olmakla beraber, açıklamaları bize ikna edici, fakat aynı zamanda kısıtlı ve kısmen yanıltıcı bir nedensellik sunmaktadır. Savaşın nedenine yönelik psikolojik ve iç politikaya dayalı açıklamalardan da faydalanmak, teorinin açıklayıcı gücünü daha da arttırabilecek ve yanıltıcı açıklamaların önüne geçebilecektir.

Anahtar kelimeler: Pazarlık, Savaş, Eksik Bilgi, Taahhüt Sorunu, Çatışma

* Dr., Department of International Relations, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Bitlis Eren University, Bitlis, Turkey, sevincozturk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8227-6486

INTRODUCTION

“War is nothing but a duel on an extensive scale”

- Carl Von Clausewitz

The study of war and peace is still in the center of the discipline of International Relations. The causes of war and peace have been explained by various scholars with different approaches; yet, there is no entire consistency in the scholarly works in terms of the real causes of war. While neorealists argue that the anarchic structure of system leads states to war (Waltz, 2001; Fearon, 1995), the economic explanations of war emphasize the importance of trade and economic cooperation in the prevention of war (Doyle, 1997; Copeland, 2015; Oneal & Russett, 1999). On the other hand, democratic peace theory reveals that the regime types matter; expressly, democratic states do not go to war with each other (Levy & Thompson, 2010). Neorealist theories do not explain the variance of war over time and space as they are unable to predict the end of the Cold War. The economic explanation provides us the reason of peace, but not of war. Democratic peace theories correlate the regime type with war and peace but are not interested in the strategic interaction of the states. Another argument on the causes of war emerges as a game-theoretic approach to war and become dominant in the war research program in the last 25 years (McLaughlin Mitchell, 2016): “the rational explanation of war or the bargaining model of war.”

Strategic interactions of the states with the rational choice and game-theoretical explanations have been applied since the 1950s and have still been growing (Brown et al., 2000). The traditional neorealist idea only points out that anarchy leads to war because there is no supranational authority to enforce agreements between states. Nonetheless, not only war, but also negotiation and peace occur under the anarchy while there is no supranational authority that imposes states to follow the rules of agreements. For that reason, there must be another explanation of war, which can answer why states prefer war over negotiation settlements under anarchy (Brown et al., 2000). The bargaining model¹ attempts to answer this question which discusses the causes of war that occurs although war is costly, and that there should be a preferred negotiated settlement to war. The model, in

---

¹ Bargaining model of war is a model that explains the causes of war depending on the bargaining theory. However, bargaining theory, in general, is used to show the strategic interaction between any actors such as legislatures, political parties in the usage of political science. For more information about the usage of bargaining theory in political science, see McCarty and Meirowitz (2007).

general, focuses on the question of “why war is sometimes preferable over negotiation by the states?” (Fearon, 1995), but it also explains the prosecution, termination, and consequences of war. Methodologically, most of the implications of the bargaining model of war are based on the formal model analysis,² which is based on the idea of the conflict on the share of the sources. By analyzing the literature, this study seeks to answer to what extent the bargaining model of war is effective and applicable to explain the causes of war.

This study focuses on the explanations and applications of the bargaining model on analyzing the war. This paper argues that bargaining model of war gives a remarkable causal explanation of war, even though the theory suffers from some deficits; in particular, on the logic of its mechanism, the problem of disagreement, uncertainty, “take it or leave it” protocol, rationality and risk aversion of the actor.

These problems lead us to have a limited and misleading (even if persuasive) explanation of war while the bargaining model is still progressing. The main argument of the paper is that although the bargaining model is a progressive, persuasive and analytic way of explanation of the causes of war, its explanatory power might be enhanced by the integration of domestic, organizational (Reiter, 2003) and/or psychological models of foreign policy decision-making (Anderton, 2017).

This study has four main sections. Following this introduction, this paper will review the historical roots and emergence of the idea of war as a bargaining process as well as how the bargaining model of war has progressed over time. Then, this study will proceed with the general limitations and weaknesses of the theory along with the shortcomings in the explanation of its three main mechanisms: “incomplete information, problems of credible commitment, and indivisibility”. Finally, the paper will conclude with the discussion of future research.

1. BARGAINING MODEL OF WAR

Bargaining Model is a model of rationalist explanation of war which views the essence of war as a conflict over resource allocation (Reiter, 2003), and discusses the causes of war that occur although it is costly (Levy & Thompson, 2010; Weisiger, 2013) and there must be a preferred negotiated settlement to war

---

² Using formal model analysis for this theory also sometimes restricts scholars from understanding the literature and applying the model in diverse cases because not all the scholars expertize in formal modelling (Reiter, 2003).

(Wagner, 2007). The idea of war as a bargaining instrument has rooted in Clausewitz (1976), modeled by Fearon (1995), and evolved by scholars such as Powell (2002), Wagner (2007), Smith and Stam (2004). Before explaining the evolvment of the model, it is essential to review the main assumptions of the model in historical order.

1.1. Historical Background of Bargaining Model of War

The bargaining model of war is known with Fearon (1995), but the root of the idea lies in Clausewitz (1976), Schelling (1960) and Blainey (1988). While Clausewitz and Schelling (1960) emphasize the bargaining process concerning war, Blainey's focus (1988) is on the disagreement about the relative power as a factor that leads to war. However, these ideas have been primarily modeled by Fearon (1995) who takes into consideration the structure of war as a costly action.

First of all, according to Clausewitz (1976), war is not an end itself; in fact, it is a political tool that is a part of bargaining and negotiating to accomplish political goals (p. 88);³ in other words, war is just "a political instrument and a continuation of policy" (p. 78-79). Also, Clausewitz (1976) distinguishes the war in practice (real war⁴), and the war in theory (absolute war⁵) and argues that the absolute war occurs when the negotiated settlements of war are possible. The absolute and real war division is formalized by Wagner (2000). In addition to Clausewitz and Wagner, Schelling (1960) also argues that "war is always a bargaining process" (p.142) by examining the end of World War II as a bargaining interaction rather than military interaction. While Schelling (1960) and Clausewitz (1976) agree that war is a bargaining process, Blainey (1988) explains the idea of mutual optimism about the distribution of power in the bargaining process.

Criticizing the balance of power theory, Blainey (1988) argues that to explain war, the real distribution of power is not important; the importance lies in leaders' anticipation regarding how power is distributed. He defines war as "a dispute about the measurement of power" (Blainey, 1988, p. 114). In other words, Blainey (1988) emphasizes the role of leader's subjective idea about his power as a cause of war.

---

³ Clausewitz (1976, p.88) defines war as "an act of force to compel our enemy to do our will" as he explains the aim of war is disarming the enemy.

⁴ Wagner (2000) defines real war as "a war in which states do not risk complete disarmament" (p. 472).

⁵ Wagner (2000) defines absolute war as "a contest in which each side tries to render his opponent defenseless by disarming him, in order to be able to use force against him afterwards without resistance" (p.472).

When states go to war, it is because each believes it can gain more by war than by negotiating.⁶ As a result, war emerges as a disagreement about the relative power of states and ends when fighting adversaries agree on their relative strength.

However, the idea of the disagreement about the relative power neglects a significant element of war: cost. Given that war is costly, and an unpleasant way of resolving the disputes, “why do states nonetheless go to war rather than pre-war bargaining and negotiating peacefully” (Fearon, 1995)? Three mechanisms can explain why wars are preferred to peaceful negotiation although they are costly, Fearon (1995) argues and models: incomplete information, problems of credible commitments, and indivisibilities over the issues (pp. 381-382).

1.2. The Progression of Research on the Bargaining Model of War with Its Modifications

The bargaining model of war has been modified by the scholars who applied the model to the civil wars, to the wars between more than two international actors, and applied by including the structure of domestic politics. The model is also used to understand not only the initialization of war, but also the duration, termination and consequences of it.

Regarding the termination of the war, “why a specific war takes so long and does not end” or “when do the wars end” (Filson & Werner, 2002, p. 819) are essential questions as well as “why war occurs” (Goemans, 2000, p. 3). Bargaining proceeds after the war starts. Therefore, employing the bargaining model, Wagner (2000) examines why wars occur, how long it continues, why it takes the form it does, and why it ends. Distinguishing the wars as absolute and real wars like Clausewitz (1976), and modelling them, Wagner (2000) argues that bargaining leads to real war (it happens as bargaining continues) and this leads to an absolute war (if bargaining fails).

According to Goemans (2000), a war can come to an end only when demands of each actor are no more than the other actor is willing to give. War begins when both of the adversaries have higher expected utility for going to war than the negotiation agreement. For termination of war, both sides have higher expected utility for negotiating than proceeding the war (Goemans, 2000). Moreover, to

---

⁶ When each actor believes that he will be the one who wins the war, then the probability of gaining increases. When each actor’s probability increases, each actor believes the expected utility of each one’s is larger. For that reason, the sum of expected utility is supposed to be more than 1, which cannot be possible, and the conflict occurs.

understand the causes of war, one should also consider the process of war (Smith & Stam, 2004). Smith and Stam (2004) argue that as the costs become higher, wars take a shorter time, which causes unstable post-war equilibria when compared to more prolonged wars, because long term wars reveal more information about the capabilities of the two sides.

One of the advantages of the bargaining model of war to explain the causes of war is its applicability to civil wars. Reiter (2010) applies the model to the American Civil War to answer the questions of “what were the determinants of war-termination dynamics during the conflict and did information dynamics of credible commitment concerns affect the intra-war negotiations?” (p.141). The American Civil War lasted until the Confederate Army was defeated entirely or the Union flew apart. Neither side was accepting the negotiation settlement. According to Reiter (2010), Lincoln feared that if the North gave in secession or granted secession, the South could not credibly commit not to make greater demands. On the other side, relying on their doubts about keeping promises of Lincoln, the Confederacy was also fearing that the Union could not even credibly commit to a theoretically acceptable settlement that removed Southern sovereignty. Each side finally agreed to consider making concessions on the critical issue of slavery. Although Reiter (2010) finds that information factors are not enough to explain the war termination, he also believes that the fear of credible commitment has a vital role in the South.

Another progression of the bargaining model appears as the interaction variable of its various mechanisms. While the theory originally offers three mechanisms (private information, commitment problem, indivisibility over the issues), the progress has been made by examining “how two bargaining problems (commitment problem due to the power shift and asymmetric information) interact, and what the consequences for understanding the role of intra-war events like combat and negotiation when both problems are present are?” (Wolford et al., 2011, p. 557).

Some progress has been made in the bargaining model of war by including more than two actors in its applications. Most of the applications of the bargaining model of war involve only two actors, which is unnatural because there are not only two states in the real world, but multilateral bargaining such as alliances, balancing and bandwagoning might change the bargaining capacity of the state, thanks to the third-party mediation (Powell, 2002). For instance, the alliances are important in the bargaining process because allying with a weaker state may put

the states in a weaker bargaining position. Besides, foreign intervention changes the bargaining power of the influenced state in the civil war (Albornoz & Hauk, 2014); which occurs as a result of the commitment problem.

As mentioned, the bargaining model and its applications are highly useful in explaining the different phases of war with a noticeably persuasive explanation, and it is still in progress. However, the theory has some weaknesses and limitations that must be addressed.

2. THE LIMITATIONS AND WEAKNESSES OF THE BARGAINING MODEL OF WAR

The bargaining model of war is an extensively broad approach for the explanation of war, and its applications show us its ability to explain various types of war and different processes of war (initiation, duration, termination). However, it has some limitations in the explanation of some factors such as disagreement, uncertainty, take it or leave it protocol, rationality, and risk propensity of actors. Examining a state only as a unitary actor is another limitation. Moreover, while the model gives us strong “necessary causalities” for the war, these causalities are not sufficient conditions.

First, in the bargaining model of war, “take it or leave it protocol” seems to require improvement. As Powell (2002) argues, “take it or leave it” protocol is unnatural because, in most examples of the model, states receive the offer or go to war; however, in the real world, it is not practical because states usually make counter-offer, accept the offer or just wait. To simply put, states do not always have to attack or agree with the offer. In the recent applications of the bargaining model of war, the bargaining can be taken into consideration with its multi-stages. For example, one state offers, then the other state either goes to war, accepts the offer, or presents a counteroffer. In the second turn (if the second actor counter offers), the first state again either goes to war, makes a counteroffer, or accepts the offer. The recent application of the model must also include the continuation value of the states during bargaining. Moreover, although the “bargaining theory assumes that war is terminated once settlement is reached” (Lake, 2010, p. 8), conflict does not always end as soon as the settlement is reached. As seen in the Iraq War (2003), the conflict process proceeds despite the declaration of peace. This situation is called post-war peace by Lake (2010) and this additional stage of a conflict should be included into the bargaining model of war.

Second, the bargaining model is also known as a rationalist explanation of war, but the idea of rationality is generally controversial because there are psychological deviations from rationality. Actors do not always act as rational (McDermott, 2001). For example, Prospect Theory⁷ posits that individuals tend to act risk-averse while they are in a domain of gains, and they tend to behave risk-seeking while they are in a domain of loss (Kahneman and Tversky, 1979). However, bargaining model of war views the actors as risk-neutral, ignores the risk-acceptance of the actor, although the actors consider themselves that they are in the domain of gain in the model. On the other hand, commitment problem (which is one of the mechanisms of the bargaining model of war) usually occurs under the power shifts and “power shifts are more likely to lead to war as the challenger becomes more risk-acceptant” (Woosang & Morrow, 1992, p. 896). Therefore, it is essential to include risk-acceptance and risk-seeking behavior of the actors into the bargaining model of war. Moreover, the informational path to war includes both a psychological component (the sources of disagreements about relative power (Streich & Levy, 2016) and a rational component (the link between disagreements about relative power and war), but the theory neglects the psychological part and is called as a rational explanation. An example of the Iraq War illustrates the problem of rationality (Lake, 2010). According to Lake, the United States of America (US or USA) and Iraq were not entirely rational because the information failures between the US and Iraq were caused by cognitive biases in decision-making, not because of the misrepresentation of information or bluffing (Lake, 2010).

Finally, the bargaining model of war identifies the necessary conditions but not sufficient conditions within the rationalist framework, as Gartzke (1999) rightly criticizes. More specifically, the model and its modifications identify the causes of peace but not the war. When all of the counter-mechanisms of bargaining theory (information, credible commitment, divisibility) is present, peace will last; when one is absent, there might be war or peace (Gartzke, 1999). In other words, the lack of information, credible commitment, or divisibility over the issue alone do not automatically have to lead to war; “war does not always occur given uncertainty and incentives to bluff” (Gartzke, 1999, p.575), so these may form the necessary conditions for war, but not the sufficient conditions for war.

Given these limitations, the bargaining model of war should be improved by benefiting from the psychological decision-making theories, and it needs to avoid “analytic simplification” by including more than two actors into the model and the

---

⁷ Prospect theory is a theory of decision making under risky conditions (McDermott, 2001).

conflict in the post-war peace (Lake, 2010). Finally, the theory also needs to improve its explanation for sufficient causality.

2.1. Mechanisms of the Bargaining Model of War and Their Limitations

There are three main mechanisms of the bargaining theory of war: Incomplete information, problems of credible commitments, and indivisibility of the issues (Fearon, 1995). Incomplete information has three features, which are “disagreement about the cost and victory”, “problems of credibility”, and “bluffing”. Problems of credible commitment also arise because of the following three situations: “first strike advantageous”, “bargaining over issues that affect for future power” and “the alteration of power”. Indivisibility over the issues occurs when the issue is meaningful for the adversaries so that it cannot be divided. However, although these three mechanisms are highly persuasive, there are some insufficient and misleading explanations in their logics.

2.1.1. Incomplete Information

The mechanism of incomplete information in the bargaining model of war is persuasive but misleading due to its misspecification of the causality. According to Fearon’s model, rational leaders have incentives to misrepresent information, concerning their power and capacity (1995). Leaders hide their weaknesses, exaggerate their capabilities to gain more during bargaining. This behavior of states, which is named as incomplete information, causes uncertainty and disagreement between states, and finally causes war (Fearon, 1995). When a state aggregates and hides its capacity, power, technology, strategy, investment and allies, the other state may fear about the alteration of the balance of power and as a result, strike, or may think that it is more powerful than the other so that it can win the war. According to the mechanism of the theory, these disagreements between states change the probability of winning the war, and expected utility of each state for the war option (Fearon, 1995). On the other hand, the theory neglects the point that these disagreements between the states might also lead a state to believe that it is not more powerful than the other state.

Second, the bargaining model of war argues that due to the bluffing and incentives to misrepresent private information, states have disagreements over their capabilities, and each side believes they could win the war. However, the issue of disagreement in the model is problematic. As Smith and Stam (2004) argue, disagreement does not arise due to the adversaries are bluffing to each other and hide the real information, rather; it occurs because adversaries have different

beliefs about the nature of the war. Even in the state of having complete information about the other actor (when no actor is bluffing), states might still have conflicting beliefs and might not reach an agreement. Also, sometimes private information and disagreement about the military technology, can lead to peace. For instance, one of the reasons that the USA does not wage war against Iran -- although they have a conflict over the proliferation of nuclear weapon--, is that the USA does not know exactly about Iran's technology. In that case, incomplete information about the adversaries' capability leads to the absence of war rather than war.

Third, according to the mechanism, states may aggregate their military power (Reiter, 2010) and may bluff about their power, so that there may be uncertainty about the balance of power between states. Due to this uncertainty, each state might consider it is more powerful than the other one; they each think they will win the war when they fight. Uncertainty about the balance of power may lead the challenger state to over-demand from the defender state in the bargaining. Similarly, uncertainty about the distribution of power may lead the state to underestimate the other state's will to go to war (Reed, 2003). For instance, Germany's decision on the invasion of the Soviet Union (USSR) in June 1941 happened because of Germany's overestimation of its military power compared to the Soviet military power.⁸ Also, the dispute between Pakistan and India over Kashmir cannot be solved because Pakistan's nuclear capabilities are unclear (Reed, 2003). In this case, the asymmetric information increases the probability of conflict between India and Pakistan. All in all, the bargaining model of war argues that uncertainty, which arises as a result of the private or incomplete information between the actors, can lead actors to fight. However, the argument does not entirely explain how much or to what extent uncertainty is necessary for going to war. Uncertainty due to the private/incomplete information is not only present between the states that are fighting, but also occurs among all of the states in the world, given that states generally have a tendency to hide their information. For example, although the US and the USSR both aggregated and hid their true capabilities during the Cold War, the uncertainty between the parties did not lead to a hot war.

---

⁸ Hitler's words about Russia's power can be concrete evidence. As Reiter (2010) quotes, Hitler told Guderian that "If I had known that the figures for Russian tank strength which you gave in your book were, in fact, the true ones, I would not_I believe_ ever have started this war" (p.11).

According to the model, there may be disagreements about military technology, and investment between the states. Each actor may suspect but not be entirely certain about the other states' military technology and investment. Thus, this uncertainty prevents other states from trusting each other, so incomplete information might cause a commitment problem. When there is ambiguity about the technology and investments of other state, the states initiate preventive wars⁹ (Levy, 2011) because preventive war gives a chance to the states to strike before the balance of power shifts (Debs & Monteiro, 2014).¹⁰ The mechanism of the model predicts that temptations for preventive war can be exacerbated by uncertainty about future intentions due to the commitment problems that might arise as a result of the informational problems. However, this logic creates misspecification in the theory because the cause of war becomes a commitment problem rather than incomplete/private information problem.

The mechanism of private information might also be extended to having an alliance. For example, third-party intervention to war or the likelihood of intervention may lead states to the disagreement over the probability of winning. If the challenger state does not know that the defender state has alliances that can intervene in the dispute between them, the challenger state might feel confident about winning the war and initiate a war by overestimating his probability of winning. On the other hand, in this mechanism, allies' tendencies must also be considered. In this kind of circumstance, an ally would most probably reveal the information about her tendency to prevent the potential war between the parties because the potential war would be costly for itself as well. Once a potential ally reveals the information or signals that it would be intervening, that would not be considered as incomplete information. For example, the USA's naval ship, Missouri's visit to Turkey in 1954 revealed information to the USSR about the alliance between the USA and Turkey; and signaled that any potential attack coming from the USSR to Turkey and its straits might be responded by the USA as well.

As a consequence, while the explanation of incomplete information might seem persuasive, it is misleading due to its explanations on uncertainty, private

---

⁹ "Preventive war is a state strategy to use military force to forestall an adverse shift in the distribution of power between two states" (Levy, 2011, p. 87).

¹⁰ Preventive war can also occur with complete information about capabilities and trends in capabilities. However, here, I only refer to the preventive war that occurs under incomplete information since incomplete information might cause a commitment problem (Debs & Monteiro, 2014).

information on alliances, and its reduction the commitment problem to the private information problem.

2.1.2. *Problems of Credible Commitments*

The mechanism of commitment problem might seem more convincing than the private information mechanism because it does not involve the problems related to the internal validity of the theory. Yet, the mechanism's explanatory power is still limited and might be increased by integrating more elements from the domestic political explanations such as signaling in domestic politics, and organizational theories (Reiter, 2003).

According to the theory, the commitment problem arises when one of the states cannot credibly commit that it will not use force in the future (Fearon, 1995).¹¹ Because the international system is anarchic, there is no authority that can force states to hold their promises.¹² In this anarchic environment, if the balance of power is changing between the states, the one that uses the first-strike-advantage would defect sooner. Moreover, if power is shifting between the states, the rising power cannot credibly commit itself to be a benevolent hegemon. To prevent the rising power from being dominant over the declining power, declining power might initiate a war against the rising power (Fearon, 1995). Six-day War can be given as an example of the credible commitment problem. When Israel administration suspected about Egypt's nuclear weaponing, so increasing its power, Israel launched a preventive war against Egypt with the help of France and Britain in 1956 (Mueller et al., 2006).

Another example of the problem of credible commitment as a cause of war is Germany's war policy to continue fighting, particularly in 1917-1918. Reiter argues that the driving factor that led Germany to continue the war is the commitment problem (2003). Given that American troops "threatened to shift the balance of power in favor of the Allies" (Reiter, 2003, p. 170), Germany, not believing that France and Britain would consider a peace deal, and that negotiations would solve the conflict with the Allies, has decided to continue the

---

¹¹ The problem of credible commitment can lead to war even in the state of complete information (Levy and Thompson, 2010).

¹² In economics, the buyer and seller can agree on a contract that has sanctions thanks to the court of justice. Therefore, both buyer and seller are enforced to hold their promises based on this contract. However, in international relations, states often violate agreements. The agreements are not legally binding because of the lack of a supranational authority.

war to acquire more of the disputed good and reduce the commitment problem (Reiter, 2003).

The Crimean War can be another example of the war caused by a commitment problem. Weisiger (2013) argues that Britain waged a preventive war against Russia because Britain wanted to limit Russia's future ability to be a threat to Britain when Britain realizes the Russian expansion through the Black Sea and its influence over the Ottoman Empire. According to Weisiger (2013), although the involved parties met in the conference and agreed to terms, they were afraid because they believed neither parties would abide by their promises and obey the status quo: British believed that Russia's desire for Ottoman survival was not real because of the power concerns, and Russia would like to acquire Constantinople. For that reason, the credible commitment problem between the parties caused the Crimean War (Weisiger, 2013).

However, in all of these examples, the commitment problem does not involve the domestic structure and process of the war; instead, takes the states as unitary actors, which is an incomplete explanation. On the other hand, if we seek to explain the war as a bargaining process, analyzing the conduct of war is also crucial for the explanation of, especially absolute war. There are different institutions and organizations such as military organizations that have different cultures and beliefs. These organizations may see the adversaries as hostile and alter the bargaining process. With these various institutional beliefs, actors may not recognize that they overestimate their capabilities or underestimate the other's capabilities. For instance, the 2003 Iraq War could be considered as an example of the credible commitment problem, although Iraq would be never dominant over the US. When the Bush administration came to power, they were more suspicious about Saddam Hussein's Weapons of Mass Destruction (WMD) program than Clinton administration. It has been discussed that Saddam Hussein's proceeding misrepresentations of these programs led the USA to wage war against Iraq because Iraq could not credibly commit itself to the WMD program. On the other hand, sources show that domestic political actors, interest groups such as oil companies, and the military-industrial complex and state organizations such as the Central Intelligence Agency (CIA) have critical roles in the initiation of war by the USA (Lake, 2010).

Also, domestic politics can affect the expected utility of war because the leader's expectation may change in relation to the domestic cost. Different institutional settings influence the domestic cost of war, and in turn the bargaining;

for instance, democracies resolve the trade-off by allocating more resources to warring than autocracies do (Powell, 2002) because leaders in democracies might be punished if they lose a war even moderately while autocrat leaders are not punished unless they lose the war disastrously (Goemans, 2000). Losing the war is more costly for democrats than for the autocrats. Therefore, bargaining might arise as a less costly option for democrats compared to going to war. The similar logic might also apply to the mixed regime types. According to Goemans (2000), “leaders of mixed regimes can anticipate the same degree of punishment by citizens, whether they lose disastrously or moderately” (p. 70). This might affect the leaders’ decision in mixed regimes to initiate the war negatively, but to continue the war positively (Goemans, 2000).¹³

Also, not only the state organizations and interest groups are influential on war decision, other actors and issues within the domestic politics are not taken into account extensively in the mechanism of commitment problem even though these factors might change the nature of the commitment problem. Some actors might be opposition parties and their leaders. If a state challenges another state and cannot credibly commit that it will not use force in the future, the opposition party leader of the challenger state might signal and reveal information about the intention of the incumbent party if the leader of the opposition party needs outside support. Hence, the actions of the opposition party could also alter the bargaining process.

Given the potential impact of domestic account, the explanatory power of commitment problem mechanism needs to be reconsidered with the domestic politics as the negotiation and war are both products of domestic politics.

2.1.3. Indivisibility Over the Issues

Another mechanism in the bargaining model of war is the indivisibility over the issues. However, the mechanism ignores the fact that issue indivisibility is usually created by the state leaders; therefore, the mechanism is misleading in the sense that it can be reduced to the commitment problem as well as to the incomplete information.

---

¹³ Goemans (2000) notes that “the reaction of Germany’s semi-repressive regime when they learned that they would likely lose the war” can be seen as an example for a continuation of war related to regime types (p. 70).

In the theory, the bargaining model assumes that issues are divisible into their parts so that states can offer and/or counteroffer during the negotiation and share the issues (territory or allocated resources). Accordingly, any settlement that is mutually preferable to war must be a proportionate division of the states in dispute. However, if issues are indivisible, they cannot be divided possibly that lie in the bargaining space (Levy & Thompson, 2010). Jerusalem is a popular example because it is an allegedly indivisible holy city; this character of the city leads Israel and Palestine to fight because the parties cannot negotiate to share it. Taiwan, Kashmir, Northern Ireland are also seen as indivisible cities that cause conflict (Goddard, 2009).

But why a settlement of Jerusalem (or other territories such as Kashmir, Taiwan) cannot be reached through an agreement to alternate sovereignty? Although the mechanism of the bargaining model argues for the indivisibility of these cities due to the sovereignty problem, the parties might reach an agreement on alternate sovereignty. The reason why the parties do not reach an agreement lies in the commitment problem, not in the indivisibility problem. More specifically, the parties cannot reach an agreement on the alternate sovereignty over the city because the first one to control the city might not give it up; in other words, credibly commit itself. This implies that the indivisibility problem can be reduced to a commitment problem, which leads Fearon (1995) and others to dismiss commitment problems.

The mechanism of issue indivisibility¹⁴ can be misleading because it does not take domestic politics into account for analyzing war initiation, duration, and termination even though issue indivisibility is often created by state leaders for domestic gains. Although Jerusalem, Taiwan, Ireland are commonly considered as indivisible cities, Goddard (2009) argues that the indivisibility is constructed by political leaders; the territory is not indivisible, but issues are. Accordingly, politicians aim for the legitimation when they are bargaining over the territory. While they are making their claims over territory, the leaders might manipulate the situation because they need to explain to the public why their demands are legitimate (Goddard, 2009). Furthermore, leaders also create indivisibility over the issues when their popularity is falling, or the survival of their rule is under threat.

---

¹⁴ Fearon (1995) does not tell us much about indivisibility; he mainly emphasizes the role of private information and the problem of credible commitment. Levy and Thompson (2010) states that Fearon (1995) does not explain so much about indivisibility because indivisible issues are naturally domestic; therefore, these issues are out of the domain of bargaining.

For example, according to the diversionary theory of war, leaders might create “rally around the flag effect” by creating “others” and initiating a conflict with the “others” if they feel their popularity is falling or they have a domestic challenge or concern (Levy, 1989). Under this circumstance, one of the efficient ways to increase the popularity and diverting the attention of the public is initiating an external conflict. Issues such as religion and culture might be easily meaningful for the public so that the leaders might use these issues by making it meaningful for the public. As a result, leaders might create issue indivisibility and initiate a war, not because the issue is truly indivisible but because the leader needs to gain his popular support back. Tarar (2006), combining the bargaining approach with the diversionary theory, illustrates that when there is an option for bargaining, and war is highly costly, the leader would choose bargaining if the cost of war exceeds the benefit of survival in his rule. Conversely, when the benefit of ruling is too much compared to the cost of the war, the leader might initiate a war to look out his domestic interests (Tarar, 2006). For that reason, the indivisibility of the issues alone cannot be counted as a cause of war despite its importance in the cause of war.

As a consequence, due to the reductionism of the issue indivisibility to the commitment problem, and its negligence of domestic politics, the mechanism of issue indivisibility seems misleading. With the commitment problem and incomplete information, these three mechanisms of the bargaining theory of war show us some essence of the causes of war. However, the mechanisms still have limitations and can be misleading in some of its explanations.

CONCLUSION

As an assertive alternative to the other theories of war, the bargaining model clearly and notably contributes to the analysis of the causes of war in general. Most importantly, the bargaining model of war shows us not only the initiation of war but also termination, duration, and consequences of war and provides us to see the strategic interactions of the states in the process of war. It can also be implemented in civil wars. Therefore, the bargaining model of war emerges as a remarkable model that is progressive, analytic, useful, and persuasive for the explanation of war.

On the other hand, it still has limitations that need to be reconsidered. These limitations appear within the concepts of the problem of disagreement, uncertainty, take it or leave it protocol, indivisibility, rationality and risk aversion of the actor, evaluation of the state as a unitary actor, lack of sufficient cause. The bargaining

model of war argues that uncertainty leads to war but knowing how much uncertainty causes war is necessary. However, measuring the uncertainty seems nearly impossible, so what causes uncertainty and what does not can be studied in future works. Again, take it or leave it protocol needs to be enhanced because states make counteroffers, or simply wait inactively for years most of the time after the bargain. The bargaining model of war could include that possibility in future studies, especially by calculating the continuation value and discount factor of bargaining process. Besides, bargaining model of war assumes states as unitary actors. However, states include different institutions and organizations such as military organizations and opposition parties that influence the decision to go to war during the process of conduct a war. The bargaining model of war would give us a better explanation if it could show what the influence of these organizations into this process is. Therefore, future studies must focus on the two-stages bargaining process which involve the in-state bargaining such as between the leader and organizations and inter-state bargaining. Moreover, the mechanism of indivisibility over the issues seems reductionist and so misleading because the mechanism can be simply reduced to the commitment problem or private information problem. Issue indivisibility might be connected to the domestic concerns of the leaders and reduced to the commitment problem while disagreement over the resources are discussed in future studies.

Finally, the bargaining model of war assumes all the leaders are risk-neutral or risk-averse. However, there are risk-seeking and risk-acceptant leaders that are essential to analyze if we seek to explain causes of war. Although the expected utility model and prospect theory seem like they are in disagreement over the idea of rationality, the bargaining model of war can benefit from the psychological explanation of the decision-making, such as prospect theory in future studies (Lake, 2010).

REFERENCES

- Albornoz, F., & Hauk, E. (2014). Civil War and U.S. Foreign Influence. *Journal of Development Economics*, 110(C), 64-78.
- Anderton, C. H. (2017). The Bargaining Theory of War and Peace. *The Economics of Peace and Security Journal*, 12(2), 10-15.
- Blainey, G. (1988). *Causes of War*. Simon and Schuster.
- Brown, M. E., Cote Jr, O. R., Lynn-Jones, S. M., & Miller, S. E. (Eds.). (2000). *Rational Choice and Security Studies: Stephen Walt and His Critics*. The MIT Press.
- Clausewitz, K. V. (1976). *On War*. Princeton University Press.
- Copeland, D. C. (2015). *Economic Interdependence and War*. Princeton University Press.
- Debs, A., & Monteiro, N. P. (2014). Known Unknowns: Power Shifts, Uncertainty, and War. *International Organization*, 68(1), 1-31.
- Doyle, M. W. (1997). *Ways of War and Peace*. W.W. Norton.
- Fearon, J. D. (1995). Rationalist Explanations for War. *International Organization*, 49(3), 379-414.
- Filson, D., & Werner, S. (2002) A Bargaining Model of War and Peace: Anticipating the Onset, Duration, and Outcome of War. *American Journal of Political Science*, 46(4), 819-837.
- Gartzke, E. (1999). War Is in the Error Term. *International Organization*, 53(3), 567-587.
- Goddard, S. E. (2009). *Indivisible Territory and the Politics of Legitimacy: Jerusalem and Northern Ireland*. Cambridge University Press.
- Goemans, H. E. (2000). *War and Punishment: The Causes of War Termination and the First World War*. Princeton University Press.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An Analysis of Decision Under Risk. *Econometrica*, 47, 263-291.
- Lake, D. A. (2010). Two Cheers for Bargaining Theory: Assessing Rationalist Explanations of the Iraq War. *International Security*, 35(3), 7-52.

- Levy, J. S. (1989). The Diversionary Theory of War: A critique. In Manus I. Midlarsky (Eds.), *Handbook of War Studies* (pp. 259-288). Routledge Revivals.
- Levy, J. S., & Thompson, W. R. (2010). *Causes of War*. Wiley-Blackwell.
- Levy, J. S. (2011). *Preventive War: Concept and Propositions*. *International Interactions*, 37(1), 87–96. doi:10.1080/03050629.2011.546716
- McCarty, N., & Meirowitz, A. (2007). *Political Game Theory: An Introduction*. Cambridge University Press.
- McDermott, R. (2001). *Risk-Taking in International Politics: Prospect Theory in American Foreign Policy*. University of Michigan Press.
- McLaughlin Mitchell, S. (2017). Dangerous Bargains with the Devil? Incorporating New Approaches in Peace Science for the Study of War. *Conflict Management and Peace Studies*, 34(1), 98-116.
- Mueller, K. P., Castillo, J. J., Morgan, F. E., Pegahi, N., & Rosen, B. (2006). *Striking First, Preemptive and Preventive Attack in U.S. National Security Policy*. Rand Corporation.
- Oneal, J. R., & Russett, B. (1999). The Kantian Peace: The Pacific Benefits of Democracy, Interdependence, and International Organizations, 1885-1992. *World Politics*, 52(1), 1-37.
- Powell, R. (2002). Bargaining Theory and International Conflict. *Annual Review of Political Science*, 5(1), 1–30.
- Reed, W. (2003). Information, Power, and War. *American Political Science Review*, 97(4), 633-644.
- Reiter, D. (2003). Exploring the Bargaining Model of War. *Perspectives on Politics*, 1(1), 27–43.
- Reiter, D. (2010). *How Wars End*. Princeton University Press.
- Schelling, T. C. (1960). *The Strategy of Conflict*. Harvard University Press.
- Smith, A., & Stam, A. C. (2004). Bargaining and the Nature of War. *The Journal of Conflict Resolution*, 48(6), 783–813.
- Streich, P., & Levy, J. S. (2016). Information, Commitment, and the Russo-Japanese War of 1904-1905. *Foreign Policy Analysis*, 12(4), 489-511.

- Tarar, A. (2006). Diversionary Incentives and the Bargaining Approach to War. *International Studies Quarterly*, 50(1), 169-188.
- Wagner, R. H. (2000). Bargaining and War. *American Journal of Political Science*, 44(3), 469–484. <http://doi.org/10.2307/2669259>
- Wagner, R. H. (2007). *War and the State: The Theory of International Politics*. University of Michigan Press.
- Waltz, K. N. (2001). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. Columbia University Press.
- Weisiger, A. (2013). *Logics of War: Explanations for Limited and Unlimited Conflicts*. Cornell University Press.
- Wolford, S., Reiter, D., & Carrubba, C. J. (2011). Information, Commitment and War. *Journal of Conflict Resolution*, 55(4), 2011, 556-579.
- Woosang, K. & Morrow, J. D. (1992). When Do Power Shifts Lead to War?. *American Journal of Political Science*, 36(4), 896-922.

DISCUSSING THE GLOBAL SECURITY AND TERRORISM DILEMMA WITHIN THE FRAMEWORK OF CONSTRUCTIVISM IN THE 21ST CENTURY

Vahit GÜNTAY*

Abstract

The multidimensionality of the globalization process affects the management and security approaches of countries deeply. As a consequence of the globalization, problems, as well as solutions, are brought up to the world agenda and interests of people have become globalized. The nature of the questions also increases the political and systemic effects of elements such as terrorism. The global world that entered the 21st century with the September 11 terrorist attacks carried the power struggle to a different dimension. The security perception of nations has begun to be measured through the social reaction. Societies and nations that do not know each other in remote geographies face similar threats. In the analysis of this process, constructivism, which is the analysis level of the international relations, comes to the fore. States that have been established through specific processes in the construction of social reality such as globalization and terrorism have witnessed an attention-gathering transformation in the 21st century. In this context, it is necessary to proceed from the basic argument the state and all the elements that constitute it are subject to the process of social construction. The globalization and terrorism dilemma were discussed from the perspective of constructionism in the study. The impact of actors and identities, norms and institutions on international politics has been evaluated at the centre-of globalization and terrorism concepts.

Keywords: International Relations, Constructivism, Globalization, Terrorism, Security

21. YÜZYILDA KÜRESEL GÜVENLİK VE TERÖRİZM İKİLEMİNİ İNŞACI PERSPEKTİFTEN TARTIŞMAK

Öz

Küreselleşme sürecinin çok boyutlu olması ülkelerin yönetim ve güvenlik yaklaşımlarını derinden etkilemektedir. Küreselleşme ile birlikte sorunlar kadar çözümler de dünya ölçeğine taşınmış ve çıkarlar da küreselleşmiştir. Sorunların doğası, terörizm gibi unsurların politik ve sistemsel etkilerini de artırmaktadır. 21. yüzyıla 11 Eylül terörist saldırıları ile giren küresel dünya, güç mücadelesini farklı bir boyuta taşımıştır. Devletlerin güvenlik algısı toplumsal tepkiler ile ölçülmeye başlanmıştır. Uzak coğrafyalarda birbirini tanımayan toplumlar ve devletler benzer tehditlerle karşı karşıyadır. Bu sürecin değerlendirilmesinde, uluslararası ilişkilerin analiz seviyesi olan inşacılık ön plana çıkmaktadır. Küreselleşme ve terörizm gibi toplumsal gerçekliğin mimarisinde belirli süreçlerle ortaya çıkan devletler 21. yüzyılda ilginç bir dönüşüme tanıklık etmektedir. Bu bağlamda, devletin ve onu oluşturan tüm unsurların toplumsal inşa sürecine tabi olduğu temel argümanından hareket etmek gerekmektedir. Çalışmada küreselleşme ve terörizm ikilemi inşacılık perspektifinden tartışılmıştır. Küreselleşme ve terörizm kavramlarının merkezinde aktörlerin ve kimliklerin, normların ve kurumların uluslararası politika üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, İnşacılık, Küreselleşme, Terörizm, Güvenlik

* Assistant Professor Doctor, Karadeniz Technical University, Faculty of Economy and Administrative Sciences, International Relations Department, Trabzon, vahit.guntay@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0645-8023

INTRODUCTION

After the Cold War, the loss of the traditional meaning of the borders worldwide and the restructuring of the states in terms of security strategies started a new period in which globalization was handled with the security and military aspects. With globalization, as an alternative to the traditional state-centred world system, a multi-centre world system has emerged with multiple actors and very different threat sources. Terrorist organizations have found the necessary environment to thrive in this multi-centre system and have become the most serious threat to states. However, while the emerging threat has an international characteristic, the reaction at this threat has also occurred on an international level.

When we consider the concepts of globalization and terrorism regarding the changes in communication technologies, we observe that terrorist organizations have transformed in this new period. Because of these changes, borders become transparent in the globalizing world, and the concept of state changes and identities change their shape. Rapid changes in international system and technology have caused new security dimensions at the perception of state.

With changing international dimension and aspect, security is focused on the state actor. This understanding is discussed on the question of how to ensure the safety of the state. According to the traditional understanding influenced by the realist theory, which argues that the structure of the international system is anarchic, other states are the main security threat. In this context, the primary concern of states is to survive. Issues directly related to these circumstances are related to globalization and expansion of terrorism. The concept of terrorism has expanded to include political, economic, environmental and social areas, and has also deepened in terms of the security of people and social groups. As a result of the contribution of globalization and the end of the Cold War, this situation led to the emergence of critical approaches towards traditional state security understanding.

Within the framework of traditional state-oriented security understanding, constructivist approach, which develops a sociological perspective while examining world politics, is not only an approach or theory specific to the discipline of international relations. It covers different methods and focuses more on the philosophy of social sciences. Constructivism offers a broad perspective on the globalization and terrorism dilemma. Globalization and terrorism dilemma as a

process had a transformative effect on state systems and international organizations. In the 21st century, terrorism has undergone a significant change by deepening their interests and behaviours. While this change is neglected among other approaches that ignore the identity creation process, it has begun to be discussed more in a constructive perspective. Thus, basic concepts such as change, ideas and identity were tried to be brought to the fore in explaining this process. In this context, the research questions of the study are set up as follows: Is it possible to interpret globalization and terrorism from a constructivist perspective? Is globalization and terrorism a dilemma from a constructivist perspective? While methodologically comparing globalization and terrorism is difficult in some respects, the constructivist perspective has theoretically been a bridge in this regard.

In this study, the fundamental approach will be discussed by considering what constructivism means in the context of globalization and terrorism and its development in the discipline of international relations. Then, the link between globalization and terrorism will be evaluated within the points of importance. Finally, it will be emphasized that in the relationship between globalization and terrorism, where different parameters are effective, norms and identity dimension should also be addressed. It will be examined how the constructivist approach contributed to the explanation of globalization and terrorism.

1. CONSTRUCTIVISM AS A KEY APPROACH IN THE 21ST CENTURY

The foundation of constructivism is based on a methodology dating back to the Italian philosopher Giambattista Vico (1668-1744), who lived in the 18th century. According to Vico, the natural world was made by God, and people made the historical world. History is not a process that occurs outside of human relations. Men and women make their own dates. Also, people make states that are authentic products. Rules are artificial assets, and the system of states is also artificial (Lezaun, 2002: 230-232).¹

In the post-1980 period, there is a keen search for the discipline of international relations, especially as realism and constructivism. The constructivist approach has dealt with theoretical diversity within the discipline (Onuf, 1998: 58-61; Wiener,

---

¹ The socio-cultural environment heavily influences the process of understanding and explaining a particular situation or the process of theorization we are in, just like our socialization process. Therefore, it would not be correct to speak of *a priori superiority* of any theory over others.

2006). Since the 1980s, there has been a process questioning the validity of dominant international relations theories between positivists, post-positivists, and developing alternative perspectives. This controversy arose from the fact that some social scientists objected to the epistemological consensus that seemed to exist. In this context, this methodological pre-acceptance is rejected, and it is claimed that a post-positivist epistemology will be more valid than positivism in terms of explaining international relations (Neufeld, 1995; Waever, 1998: 701-78).

It should not be an exaggeration to say that the studies on the discipline of international relations in the world were under the hegemony of the realist movement until the last years. Within this current framework in international relations; states are considered as a whole of relationships based on the principle that are sovereign-equal rules, inter-state relations within this whole, foreign policy, war and peace, alliances, diplomacy and international organizations (Chernoff, 2009: 376-380; Neufeld, 1995). The main starting point of this approach in the discipline is that it accepts the sovereign nation-state or the global system of these nation-states as parts of a universally defined natural order. In other words, the sovereign and modern state system established with the Peace of Westphalia in 1648 is presented and described as if it is not a phenomenon resulting from historically determined social relations. (Kirshner, 2014: 48).

Table 1 provides a framework for theoretical debates historically. Especially when considered in terms of paradigm change, the constructivist perspective after 1990 is striking with its different aspects. Constructivism is a complex theory with its approaches to social actors and knowledge. It deals with the social world in an intersubjective dimension. It emphasizes that the agent and structure are mutually forming each other, and that the interests and identities of the actor are also formed in this process. In constructivism, the social power of social structures is essential, and the aspect of common ideas is also essential (Fierke, 2007: 172; Das, 2009). Constructivist writers who developed a sociological perspective while examining world politics emphasized the importance of normative elements and structures as well as material elements. They emphasized identity in the formation of interests and claimed that agent and structure were formed mutually (Adler-Nissen, 2016: 29; Neufeld, 1995). Issues such as norms, institutions, identity and interest, which are the primary research concepts in constructivism, have enabled empirical studies to be conducted (Lezaun, 2002: 231).

Table-1. Framing Theoretical Debates (Wiener, 2006: 2)²

Time	1920s-1930s	1950s-1960s	1980s	1990s
Frames	First Debate	Second Debate	Third Debate	Fourth Debate
Paradigms	Idealism vs Realism	Scientific Behaviourism vs Traditionalism	Post-Positivists vs Positivists	Constructivists vs Rationalists vs Reflectivists
Communication	Unilateral	Bilateral	Bilateral	Multilateral
Focus	Institutions vs Interests	Science vs History	Epistemology: Positivism vs Post-positivism/ Critical Theory	Ontology: Social vs Material Capabilities
Innovation	State System vs Society of States	Behavioural Explanation	Explanations vs Understanding	Casual vs Constitutive Explanation

There is a positivist/rationalist line between theories in the empirical and epistemological plane. As it is known, this line constitutes the dominant position of international relations. It is envisaged that the methodology of natural sciences can be used to explain the social world for the past forty years in the discipline of international relations. In this sense, positivism with an integrated understanding of science is effective. The positivist research logic has some basic principles (Smith, 1996: 11). Accordingly, positive information is observable and empirical, so unlike metaphysical or theological information, it is reliable information. The research methodology developed to study the natural world is equally suitable for the social world. Scientific knowledge has a value-free nature. It is seen that these three principles are based on some underlying assumptions such as separability of subject and object, naturalism and separation of truth and values (Neufeld, 1995: 34).

Constructivism, on the one hand, accepts the unity of nature and society, as positivists do, on the other hand, argues that society has a unique ontological character. Constructivism, which sees the environment precisely as social, can also be considered as an alternative ontology (Das, 2009: 963-968; Thies, 2004). Constructivism is a systematic and robust way of thinking for social relations in general and international relations in particular. According to Onuf (1998: 58),

² It can be said that constructivism is a *third way* in the *third debate*. Due to the positivist epistemology, it has adopted, although it has different types, constructivism is like a third path between positivist theories and post-positivist theories.

constructivism provides a framework that makes it possible to theorize issues that appear to be disconnected. International relations is one of the areas where these concepts and propositions system was applied, although it faced various objections.

Perhaps the most distinctive aspect of constructivist approaches is in-depth and comprehensive ontology suggestions that make it possible to understand some facts better. In this way, constructivism allows shedding light on other dimensions of universal life (Das, 2009: 963). Thus, it is possible to include many factors such as identity, culture, discourse, which are very important in terms of the social nature of international relations, but which are largely ignored by the dominant theories of discipline in international relations analysis. Constructivism does not entirely exclude the emphasis on power and interest in classical international relations approaches. Constructivism focuses mainly on how ideas and identities are formed, how they evolved, and what effects they have on understanding state behaviour.

It is believed that the system of states includes both intellectual and material elements. However, it can be said that constructivists generally accepted the priority of cultural structures over material structures. It is important to emphasize that structures created by people are cultural rather than material (Wendt, 1996: 49). It is also assumed that, contrary to rationalism, these structures not only regulate behaviour but also form identities and interests. The meaning of identity and the scope of interest largely depend on the information shared among people. Here it is a probability condition for the concepts of culture, power and interest (Das, 2009: 965; Neufeld, 1995).

2. GLOBALIZATION AND TERRORISM DILEMMA

According to Giddens (2003), globalization consists of a series of complex processes resulting from the combination of political and economic influences. This situation produces new transnational system and powers. Globalization is more than the foundations of contemporary policies implemented. Taken as a whole, it transforms the institutions of the society we live in globalization.

After the Cold War, the loss of traditional meaning of borders on the world scale and restructuring of the states in terms of security strategies also started a new period in which globalization was handled with more security and military aspects (Badie, 2001; Fierke, 2007; Parida, 2007).³ Within the globalization process, as an

---

³ Efforts to achieve economic superiority can be considered as the most comprehensive result of the Cold War period. Financial adequacy and stability deserve this quality when viewed as *a sine qua non* for a state to survive.

alternative to the traditional state-centred world system, a multi-centred world system with multiple actors and very different threat sources have emerged (Elsenhans, 2017: 8). International terrorist organizations have found the necessary environment to become more effective within the multi-centred world system. They have become the ultimate threat to states and their citizens. However, while the emerging threat has an international character, the reaction to this threat has also occurred on an international scale (Ahmad and Majeed, 2016: 411).

Developing technology and interstate relations have changed the size of terrorism, and terrorism has gained an international identity by getting out of its local and regional identity. This process has created a problem called global terrorism (Parida, 2007: 124). Global terrorism differs from the perception of terrorism before and in the 20th century in the context of its purpose, methods and actors. In line with the developments in information technologies, it is rapidly in the interest of the whole world (Cronin, 2002: 35-39; Hülse and Alexander, 2008).⁴

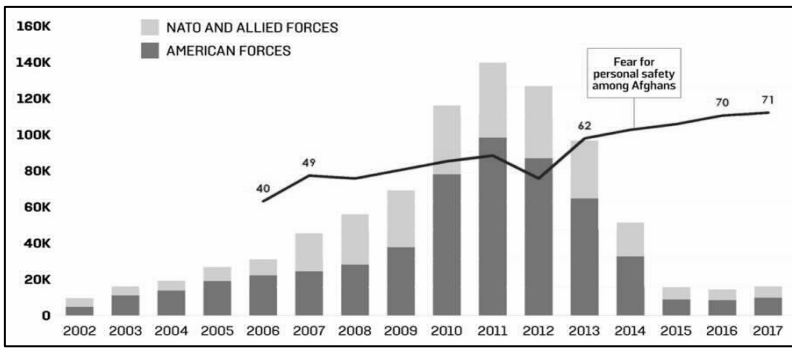
As a new concept of global terrorism, the September 11 attacks introduced the world agenda a new threat. In the new terrorist process, nobody, state or international organization has any guarantee of being protected from terrorist attacks, and even the most powerful state in the world can remain confused and helpless in a few hours against these attacks (Dunn, 2005: 12; Krieger and Meierrieks, 2011). Terror is now threatening the whole world, and this threat is global (Taylor, 2009). It is also stated by the US, the victim of the attacks, that a worldwide style of struggle should be adopted against this threat. US President George W. Bush, in his speech after the September 11 attacks; declared those who were not on his side in the American fight against terrorism are on the other side (Brown, 2006: 24). In the US' fight against global terrorism, it has given clear messages to all the countries of the world to be with them. According to the new strategy determined, terrorism should now be captured and destroyed in any part of the world, and those who support it should share the same fate.⁵

---

⁴ Although the number of actions decreased with the globalization of terrorist organizations, the destructive power of the attacks increased. Terrorist organizations have benefited from the advantages of globalization and have been able to survive and achieve their goals more quickly (Parida, 2007).

⁵ The most important psychological impact of the September 11 terrorist attacks is not just fear. The fear and anxiety that emerged after the attacks also created a severe sense of nationalism and national solidarity in Americans who were mostly individualistic and not so much interested in the public interest (Hülse and Spencer, 2008; Dunn, 2005).

In the subsequent period, Afghanistan and Iraq were occupied by the US on charges of helping and abetting global terrorism. Terrorist acts have increased in response to these policies of the US in various countries of the world. The US strategy to fight global terrorism has increased global terrorism in a sense (Britton, 2006: 127). Figure 1 demonstrates the confidence in Afghanistan against foreign interventions, particularly the US and NATO. In this context, after similar interventions, global interventions have increased the concerns among local people. In the name of combating terrorism, human rights and freedoms have often been neglected, and the images of torture and ill-treatment against people alleged to be terrorists in Guantanamo and Abu Gurayb prisons have been reflected to the public (Brown, 2006; Parida, 2007). These images are undoubtedly written as negative points on the human rights scorecard of the US, which claims to fight terrorism.

Figure-1. Coalition Forces and Afghan Public Opinion, 1k: 1000 people (Pape, 2019)

Moreover, these mistakes in the fight against terrorism constituted the propaganda material of the terrorist organizations operating globally and increased the number of militants.⁶ The reflection of torture and ill-treatment images taken during operations to combat terrorism has made people with negative thoughts shift to even more radical lines. Especially in the Middle East region, it has facilitated other global terrorist organizations, especially *Al Qaeda* and *DAESH*, to expand their influence (Hülse and Spencer, 2008: 573; Ahmad and Majeed, 2016).

The power of these global terrorist organizations comes from their potential to create global networks. It is difficult for states to struggle with this form of

⁶ The understanding, which has escalated into violence dimension with the September 11 attacks, has turned into the presentation of the same actions as the beginning of a *Muslim-Christian* conflict. The US' fight against terrorism in countries such as Iraq and Afghanistan have been interpreted as the Crusade (Hülse and Spencer, 2008; Dunn, 2005).

organizations based on networking. Some operational centres could be bombed, as the US did in Afghanistan, and some of the terrorists could be destroyed. Still, the same could not be done in the city of Hamburg, where the September 11 attacks were planned because it was not possible to bomb a network (Dunn, 2005: 14).

In this sense, the struggle of the states against the highly mobile global terrorist networks continues as an *asymmetric conflict* that is not managed from a single centre (Parida, 2007: 127). International terrorist organizations use this situation caused by globalization, and they are becoming globalized by adapting themselves to this global system. In the struggle of terrorist organizations against global actors, it mainly emphasizes the negativities brought about by the globalization process (Bakker, 2012: 72). These organizations are taking advantage of the opportunities of globalization. In other words, global terror hits the global order with its weapons.⁷

Another benefit of globalization to terrorism is the ease it provides in reaching the target. In today's global world, terrorists can achieve their goals more efficiently, and news and ideas that move people who apply to terrorism spread to a wider area than in the past (Parida, 2007: 128; Ahmad and Majeed, 2016). Consequently, traditional cultures were weakened by the dominant effect of globalization, but at the same time, with the impact of globalization, terrorists were able to organize globally and reach their desired goals worldwide.

The substantial disappearance of barriers to the free movement of goods, people and capital has enabled not only international trade to be carried out more comfortably, but also international criminal organizations to move freely. The September 11 attacks carried out by al-Qaeda members for more than two years have shown the world how global terrorism can be realized at a low cost. It can be said that the global terrorist methods applied by psychologically motivated terrorists will end the wars with smart missiles that have spent millions of dollars in financial terms (Hülsse and Spencer, 2008 577; Bakker, 2012).

There was a balance between world policies during the less globalized Cold War era. While security concerns shaped policies, the balance of deterrence and forces led to a vulnerable balance (Krieger and Meierrieks, 2011: 7). Since they had no more critical external problems, states could deal with their work and improve their internal well-being. Unlike conservative communist blocs, western

---

⁷ Terrorist organizations have been acting in a narrower and partially close place in the past; nowadays, it has become an internationally active, crossing borders, more complex and easily adapted to locations.

states focused on developments in democracy, humanity, prosperity, law and science (Elsenhans, 2017).⁸

In this process, significant social and political steps were taken by international and regional organizations, such as the establishment of free trade and transitions and the development of conditions for their communities (Pieterse, 2002: 77, Cronin, 2002). While these developments were supported by globalization, the events reversed after the September 11 attacks and globalization started to be an obstacle to these developments. The increase in terrorist organizations in the international or supranational context and the idea of politics in different ways have been placed on a broader framework and security has become a bigger problem (Bakker, 2012; Taylor, 2019).

Waltz (1993) states that a country with less than half of the primary manufacturer's economic capacity can easily compete with him militarily if he adopts the military status quo policy and deterrence strategy. The September 11 attacks evidenced this. Although the rival party was not a country, the economic competence of the terrorist organization was much less than that of the US. While al-Qaeda attacked superpower, it used inexpensive methods in a clever and organized way (Dunn, 2005; Hülsse and Alexander, 2008). The main issue is that although *Taliban* or *al-Qaeda* is not a country, it can compete with the states in terms of resources and opportunities. The leader country cannot use its economic superiority to establish military domination over its strong rivals or gain a strategic advantage over them (Pape, 2019).

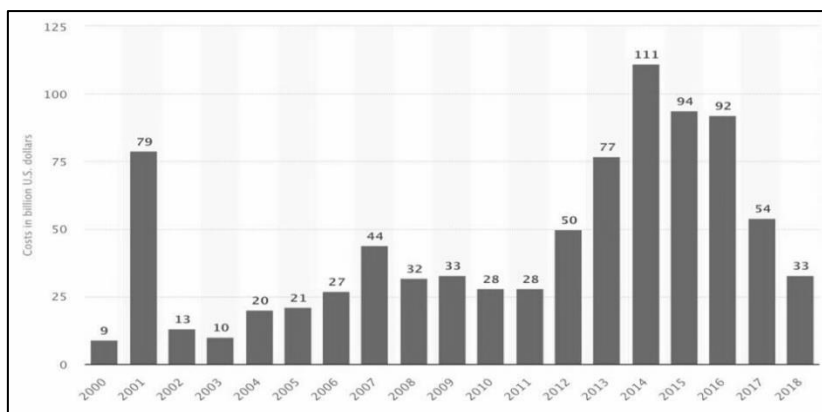
3. CONSTRUCTIVIST PERSPECTIVE BETWEEN GLOBALIZATION AND TERRORISM

According to Cronin (2002), evaluating the essential reflections of globalization on terrorism, globalization is a comprehensive international system that shapes the internal politics and foreign relations, and it can be said that globalization is based on three interconnected balances. The first is the traditional balance between states. In other words, it is the US, which is in the position of superpower, forming the system between different states. This situation has emerged prominently in the US' relations with other states in the fight against global terrorism. The second is the balance between nation-states and global markets. Figure 2 shows the cost of

---

⁸ It has been suggested that at the end of the Cold War, besides ensuring security, freedoms must be maintained while carrying out them. The end of the Cold War and the dissolution of the Soviet Union caused a power vacuum. As a result of the ideological polarization that has been evident for many years, the parties created their own others.

terrorism to the global economy. From this point of view, development and change have created an increase in the costs of factors such as terrorism. It is not easy to interpret any developments in the world without knowing the actors of the global economy, which has the effect of causing governments to fall. Third, it is the balance between the individual and the nation-states. These individuals who get stronger thanks to the liberal economy can put their weight on the world stage.⁹

Figure-2. Global Economic Costs of Terrorism from 2000 to 2018 (Global Terrorism Index, 2019: 29)

Within the frame of individuals and nation-states, constructivist approaches on concepts such as international structure and anarchy are different from classical theories. For example, it is claimed that the global structure consists of social relations, not physical competence (Das, 2009: 972-981; Adler-Nissen, 2016). On the other hand, contrary to the classical approaches predicted, the structure is not seen as an external, independent power to the units that operate in itself. In this context, the international system should not be considered as a *sui generis* thing with its logic, separate from the local community and social order in general (Wendt, 1995: 73).¹⁰

⁹ In line with the restructuring policies, international policies have been developed for the nation-state, which has been an active power in the domestic and foreign markets for a long time, following the economic crisis in the 1970s. These policies have started to put pressure on nation-states within the scope of restructuring, with issues such as reducing the weight of the state in the economy, privatization, liberalization and deregulation (Cronin, 2002; Parida, 2007).

¹⁰ According to Wendt (1995, p.74), structures can form the nature of actors and their relationships with each other in a collaborative or confrontational manner. For example, *the security dilemma* is a social structure. It arises in an environment of insecurity, where states have negative assumptions about each other's intentions, and with an inter-subject interpretation. In this case, states define their security in line with the principle of self-help. On the contrary, the security society is another type of

This different understanding of the international structure shows itself in terms of the meaning attributed to the concept of anarchy. As it is known, classical theories characterize the global structure as anarchic. It should be noted, however, that neorealist and neoliberals have different perspectives on the concepts of anarchy (Wendt, 1992). First of all, neorealist people see anarchy as a system based on the principle of self-help. Neoliberals see the system as anarchic. Neorealists also think that there is no central authority and security in this anarchic system (Thies, 2004: 161).

States are highly institutionalized structures and operate through their agents in the world, which has an anarchic appearance. According to constructivist logic, the concept of anarchy points to another situation where no state dominates over others. In other words, anarchy means that there are no institutions above the states to dominate them. In this respect, anarchy is a state of rule, where the agents are not directly responsible for the way they conduct their relationship. Otherwise, there are rules in the background (McSweeney, 1999; Neufeld, 1995). Therefore, anarchy is a state of a rule that is not unique to anyone, and everyone is involved in together. Anarchy is also a rule case; the absence of any regulations is chaos, not anarchy.¹¹

The anarchy of allies is different from anarchy caused by enemies. States treat their partners differently from the enemies that threaten them. The frequent use of anarchy is insufficient to understand who is an ally or enemy (Bakker, 2012: 69-78). For example, the military capacity of the US has different meanings for Cuba and Canada. However, in terms of classical theories, their structural function is the same. In short, power distribution can always affect state behaviour; but this is based on inter-subject insights and expectations. According to the constructivist view, collective ideas and inter-subject meanings give actors some signs of how to use their physical competence and strength (Adler, 1997: 323-341; Fierke, 20079).

These differences can sometimes be seen in the way the people from different nations coexist, as in the collapsing Soviet Union, or the US today. The experiences in these two countries were very instructive in terms of the political consequences of the concept of multiculturalism (Thies, 2004: 164-180).

---

social structure where states trust each other and believe that they can solve their problems without resorting to war. In short, what states do to each other affects the social structure.

¹¹ The understanding of *anarchy* has been subjected to many criticisms in recent years and has been criticized in different ways by critical theory, postmodernism, postcolonial discourse and feminist approaches. The regulatory and dominant place of the concept of anarchy in the philosophy of international relations has been shaken (McSweeney, 1999; Neufeld, 1995).

Perceiving the multiculturalism in society as part of the general social and political structure based on individual freedoms, the US followed a line that protected both its political identity and independence with a very successful practice (Neufeld, 1995).¹²

Experience of the Soviet Union and Yugoslavia has shown that in systems where individual freedoms are not safeguarded, it is not possible to protect and develop different cultural identities, whether within the framework of unitary or federal state structures. Political assets, which cannot be developed within the context of a constitutional citizenship bond by guaranteeing individual freedoms, cannot protect their integrity (Kramer, 2012: 7).

3.1. The Complexity of Globalization and Constructivism

One of the paradigm debates on the political and economic efficiency of the state in the international system takes root in an ancient tradition that confronted Grotius with Hobbes in the 17th century. Grotius, a Dutch lawyer, emphasized the roles of individuals and international organizations in the international arena. He put forward ideas for the development of inter-state relations. These views of Grotius were criticized by Hobbes, who regarded interstate relations as power and conflict oriented. According to Hobbes, national interests were inevitably related to the concept of national security (Badie, 2001: 253-258).

According to *realism*, the state is the unique and most basic actor of the international system. National security is the primary goal, as states are rational actors. In the phenomenon of international relations, which is analysed as international order and state-centred, the concept of the individual is far behind the priority issues of realism (Chernoff, 2009: 373-377). The relationship of realism with society and the individual is shaped by a pessimistic view of the human nature that it examines while defining the characteristics of the state-centred system (Badie, 2001: 253-258). Similar to the behaviour of individuals who are innate, pursuing their interests, and who are ambitious in their daily lives, the roles of states in international system also appear in their interests.¹³

---

¹² According to Zbigniew Brzezinski (1993), unlike its peers in history, the effectiveness and spread of US' global superiority is unprecedented. The US has not only dominated the seas and oceans but has also developed an ambitious military capability, which allows it to show its power on land politically at great distances.

¹³ In international relations, the realist approach emerged in response to the failure of the liberal approach that prevailed between the two world wars. In this period, there was a return from liberalism to realism.

Besides state interests and globalization, we do not define a process directed only by international actors pushing the role of national states into the background. At the same time, we emphasize a political-ideological tendency and sociological formation, such as the world society, in which the mutual ties of communities emerge. In this direction, the path to the constructivist perspective is opened by changing the realist debates (Barkin, 2009: 236; Onuf, 1998).

In Table 2, a material-rational and ideational-ideological distinction is grouped over conflict and cooperation. In this respect, constructivism does not differ in the ideational-ideological framework in both conflict and cooperation dimensions. According to the *constructivist perspective*, contrary to *realism*, the fact that war in anarchy is possible does not mean that war can happen at any time. Factors such as self-help and power policy are not logically and causally caused by anarchy (Das, 2009: 961-974). If this were so, today we would find ourselves in a world completely shaped by the principle of self-help. But that would also depend on the process, not the structure. According to Wendt (1992: 395-402), self-help and power politics are both international institutions; not the main features of anarchy. In this state, anarchy is actually what states do. From this point of view, the structural limitations of anarchy do not have to be the same everywhere. A collaborative formation can also be developed instead of self-help (McSweeney, 1999: 122). As said, anarchy is perhaps a self-help system; but there may also be a common security system.

Table-2. Comparison of Conflict and Cooperation (Mackay and Levin, 2010: 18)

	Conflict	Cooperation
Material-rational	<i>Political Theorists:</i> *Hobbes *Thucydides <i>Contemporary IR:</i> *Neorealism	<i>Political Theorists:</i> *Locke *Grotius <i>Contemporary IR:</i> *Neoliberalism
Ideational-ideological	<i>Political Theorists:</i> *None <i>Contemporary IR:</i> *Some constructivism *Some critical theory	<i>Political Theorists:</i> *Kant <i>Contemporary IR:</i> *Some constructivism *Some critical theory

Today, the security system is defined not only by the military but also from a perspective where political, legal, economic, sociological and psychological factors are together. Also, it is impossible to know the source, time and form of possible risks and threats, in contrast to the Cold War period. It is seen that the field of struggle in the security environment of the 21st century has become the whole world (Das, 2009: 967-979; Fierke, 2007). It is not clear when, where, and how we will encounter the threat. Although it seems weak against the power and capabilities of the countries, it has become a reality where it has an asymmetrical power that can create the desired effect whenever it wants with its possibilities (Elsenhans, 2017: 9).

Conventional security system is affected by globalization, but constructive approach has a more systematic challenge in this issue. This interaction has increased so much that the redefinition of the concept of security is industrialized. (Baldwin, 1997: 5) In the post-Cold War period, the concept of security has changed, differentiated in threatening elements, and their number has also increased (Hülse and Alexander, 2008: 573-586). This change has also changed the perceptions of states' security in the 21st century. As a result, national security had to be redefined, and national security policies had to be reproduced.¹⁴

With the change in the individual-state relationship, the fact that the state is the sole authority where the security of the individual and various social groups can be defined has started to change. It has emerged that states that intend to be accepted as a part of the global economy and the international community, thus developing by attracting foreign investment, can no longer threaten the security of their citizens (Waltz, 1993: 47-58). It is a period in which the boundaries of the private or civil domain are widened, the edges of the public space are getting narrower, and individual or social rights and freedoms take precedence over national interests. Instead of the individual's existence for the state, the fact that the state exists for the individual has begun to settle (Chernoff, 2009: 373-378).

Another conclusion that has emerged with the same change in terms of individuals and various social groups is the opportunity to redefine identity on a broader area and in different dimensions. This opportunity first emerged with the principles of liberalization, democracy, restriction of former oppressive state

---

¹⁴ The traditional theory of sovereignty is based on an idea that implies the nation-state has superior authority over what is happening within its borders and that they control everything that passes through its borders. However, developments such as the increase in international migration and the spread of cultural globalization have made the state borders more porous.

sovereignty or authority in the face of the individual (Wendt, 1995: 75-78). With the revolutionary developments in the fields of communication, informatics, media and telecommunications, a global area where new social connections can be established has emerged. Thus, it is possible for an individual to define his/her own identity freely and to be accepted by the society or the state, including this definition.

3.2. Infinity of Terrorism through Identities

The motivations behind terrorism depend on various factors, such as the socialization of terrorist identities, the nature of terrorism as a compatible and accepted form of behaviour, and the availability of opportunities. The development of terrorism depends on the circumstances and the environment because it has a systematic, deliberate and time-accepted structure (Bakker, 2012: 73-79; Cronin, 2002). Although it can be in other types of civil violence, there is no spontaneous and total significance in terrorism. Those who use terrorism may think that they will create a better society, so they act with the gain of common goods (Hülse and Spencer, 2008: 577-579).

As a result of the September 11 terrorist attacks, the change in the perceptions of the states has reached a turning point and the scope of the security concept has significantly expanded (Dunn, 2005: 18-22). The emergence of threats such as global terrorism, organized crime networks, drugs, weapons and human trafficking, illegal immigration and the increase in weapons of mass destruction have made it necessary to redefine the concept of security on an international scale (Krieger and Meierrieke, 2011: 9-14; Parida, 2007). With the end of the Cold War, the US' claim to be the dominant power did not eliminate the turbidity experienced in the international environment. The negative consequences in the economic and social fields brought by the globalization process have been the most crucial factor fuelling the US and anti-Western terrorism.¹⁵

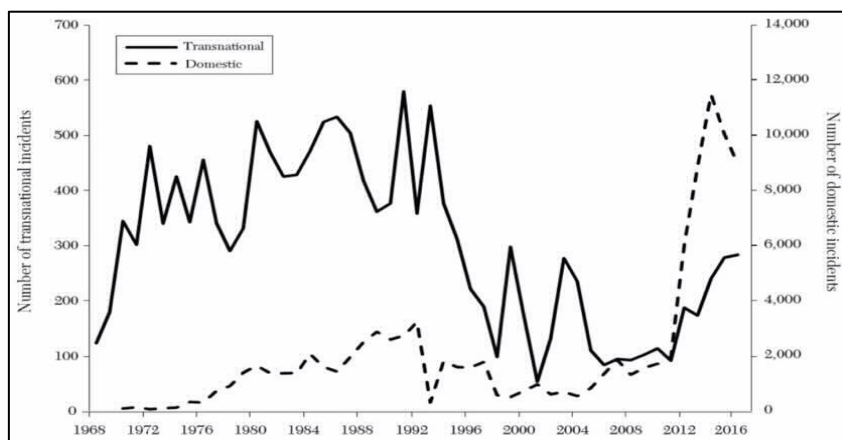
Figure 3 shows the number of transnational and domestic terrorist incidents. Traditional terrorist organizations are changing with globalization and gaining new meanings as a cross-border organization. Information and communication technologies, which have developed in line with globalization and technological developments, have become an essential tool in the context of globalization of terrorism (Brown, 2006: 22-26). Globalizing terrorist organizations now carry out

---

¹⁵ Some terrorist experts, such as Paul Wilkinson, argue that terrorist acts are against the West and target western democracies. Experts like famous American opposition Noam Chomsky emphasize that states implement terrorism and that state-sponsored terrorism is at stake.

more harmful and dangerous global actions rather than regional activities (Britton, 2006: 126-132). These types of terrorist organizations are moving away from the need for classical communication tools with the platforms and various opportunities provided by the internet, which is regarded as the leading actor of the global terror concept.¹⁶ Terrorist organizations can carry out many activities ranging from bringing members and sympathizers to financing through their propaganda activities thanks to their communication technologies (Cronin, 2002: 37-48).

Figure-3. Number of Transnational and Domestic Terrorist Incidents (Taylor, 2019)

Terrorism is a direct consequence of the special activities of small groups, but each terrorist activity has a wide range of conditions.¹⁷ They are rarely carried out for justifiable reasons, and the first problem is the way these activities are carried out (Bakker, 2012: 77-81). Groups or nations may have opposing perspectives with others and may resort to terrorist actions to solve such problems. In the modern world, there are practical and peaceful methods to solve such problems, but some groups use violent ways and practices, even if their underlying causes are justified.

¹⁶ Terrorist organizations had a chance to convey their demands, express themselves and raise awareness through the media. On the other hand, it also has the opportunity to get news with the media. Terrorist organizations, which cannot express themselves on the podium as they are a terrorist organization and do not have the right to advertise, manage to seize these opportunities through the media.

¹⁷ The concepts of terrorism and terrorist are entirely different. Terrorism is an attack that a group or organization intentionally and intentionally plans together. The terrorist, on the other hand, is a person who has become a member of a terrorist organization and deliberately and deliberately executes orders.

Terrorist groups differ from states. Terrorists do not have an agreement, imperative, citizenship and lands to consider. Although it is not possible to make a comparison between the two because terrorists do not have voters like governments; they have common aspects with states in terms of power, physical strength and supporters. Terrorism often occurs in democratic countries, as terrorists have the freedom to carry out their activities. The problem with terrorism is that there is no international institution fighting against terrorism as a union of forces; even a consensus that should be at the forefront in this regard cannot be achieved (Cronin, 2002: 38-44).

The phenomenon of modern terrorism has become legitimate because it fulfils its task of the war of movement, which was once the exchange body in the international community. Today, non-traditional methods involving terrorism are being used more instead of traditional forms of war, and participation of all non-government entities is also observed. The economic solidarity of industrial states makes wars both more expensive and destructive (Dunn, 2005: 24-28; Krieger and Meierriecks, 2011).

CONCLUSION

Globalization has many positive or negative effects on state structures. In addition to those who think that these effects will bring the end of the state, there are some who argue that the structure of the state further strengthened. On the other hand, the idea that the state did not disappear as a result of these effects, but rather transformed into its existence, was also defended.

Globalization is generally summarized in three main categories with economic, social-cultural and political areas. The impact of globalization has evolved by leaving traces in every nation-state, based on worldwide development, geopolitical location and features of social structures. The level of development of states is useful in determining the level of management of global power.

Analytical validity is questioned in examining many current issues and problems of globalization. It has been a starting point in terms of research and the relationship between terrorism and globalization has been tried to be determined. Although a standard definition of globalization and terrorism has not been made yet, a link to globalization and terrorism has been tried to be established based on common points. The change in the nature of globalization and terrorism from the approach of construction reveals the differentiation in the methods of struggle. In a

sense, it is aimed at determining what kind of problems we are facing in the period we live and in the coming period.

In the fight against global terrorism, the West's approach to problems with a historical bias has deepened the problem. To strengthen the hegemony of the US, which is the product of this approach and currently represents the West, its policies towards the Middle East region have made global terrorism even more chronic.

It is frequently expressed in every platform that global cooperation should be ensured to carry out an effective fight against global terrorism. States have not yet been able to achieve global harmony in international relations; which terrorists can effectively establish among themselves. Moreover, states choose to use terrorism against each other when they need it as a powerful instrument in international relations. Therefore, an effective fighting strategy cannot be determined and implemented to combat global terrorism.

REFERENCES

- Adler, E. (1997). "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, 3(3), 319-363. doi: 10.1177/1354066197003003003
- Adler-Nissen, R. (2016). "The Social Self in International Relations: Identity, Power and the Symbolic Interactionist Roots of Constructivism", *European Review of International Studies*, 3(3), 27-39. www.jstor.org/stable/26583584
- Ahmad, N. and Majeed, M. T. (2016). "Does Political Globalization Impede Terrorism? A Regional Perspective", in *The Pakistan Development Review, Papers and Proceedings: The 32nd Conference of the Pakistan Society of Development Economists* (pp. 409-423).
- Badie, B. (2001). "Realism under Praise, or a Requiem? The Paradigmatic Debate in International Relations", *International Political Science Review*, 22(3), 253-260. www.jstor.org/stable/1601485
- Bakker, E. (2012) "Forecasting Terrorism: The Need for a more Systematic Approach", *Journal of Strategic Security*, 5(4), 69-84. doi: 10.5038/1944-0472.5.4.5
- Baldwin, D. A. (1997). "The Concept of Security", *Review of International Relations*, 23(1), 5-26. www.jstor.org/stable/20097464
- Barkin, S. (2009). "Realism, Prediction, and Foreign Policy", *Foreign Policy Analysis*, 5(3), 233-246. www.jstor.org/stable/24909777
- Britton, G. (2006). "September 11, American 'Exceptionalism' and the War in Iraq", *Australasian Journal of American Studies*, 25(1), 125-141. www.jstor.org/stable/41054016
- Brzezinski, Z. and Soussan, M. (1993). "Interview: Zbigniew Brzezinski", *The Brown Journal of Foreign Affairs*, 1(1), 51-60. www.jstor.org/stable/24589634
- Brown, M. M. (2006). "The Future of the United Nations in the Aftermath of 11 September 2001", *Irish Studies in International Affairs*, (17), 23-29. www.jstor.org/stable/30002095
- Chernoff, F. (2009). "The Ontological Fallacy: A Rejoinder on the Status of Scientific Realism in International Relations", *Review of International Studies*, 35(2), 371-395. www.jstor.org/stable/20542794
- Cronin, A. K. (2002). "Behind the Curve: Globalization and International Terrorism", *International Security*, 27(3), 30-58. www.jstor.org/stable/3092113

- Das, Runa (2009). "Critical Social Constructivism: 'Culturing' Identity, (In) Security, and the State in International Relations Theory", *The Indian Journal of Political Science*, 70(4), 961-982. www.jstor.org/stable/42744013
- Dunn, D. H. (2005). "Bush, 11 September and the Conflicting Strategies of the War on Terrorism", *Irish Studies in International Affairs*, (16), 11-33. www.jstor.org/stable/30001932
- Elsenhans, H. (2017). "Globalization, World Capitalism and Rent, and the Emergence of New Cultural Identitarian Political Movements: The Challenges Ahead", *Indian Journal of Asian Affairs*, 30(1/2), 1-14. www.jstor.org/stable/26465813
- Fierke, K. (2007). *Constructivism, International Relations Theories: Discipline and Diversity*, Oxford: Oxford University Press.
- Giddens, A. (2003). *Runaway World, How Globalisation is Reshaping Our Lives*, Newyork: Routledge.
- Global Terrorism Index (2019), Measuring the Impact of Terrorism, Institute for Economics and Peace. Accessed February 3, 2020. <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2019/11/GTI-2019web.pdf>
- Hülse, R. and Spencer, A. (2008). "The Metaphor of Terror: Terrorism Studies and the Constructivist Turn", *Security Dialogue*, 39(6), 571-592. www.jstor.org/stable/26299817
- Kirshner, J. (2014). "International Relations Then and Now: Why the Great Recession was not the Great Depression", *History of Economic Ideas*, 22(3), 47-69. www.jstor.org/stable/43924201
- Kramer, M. (2012). "The Unintended Revolution. Commentary on Criticism as Crisis, or Why the Soviet Union still Collapsed?", *Journal of Modern European History*, 10(1), 5-18. www.jstor.org/stable/26265956
- Krieger, T. and Meierrieks, D. (2011). "What Causes Terrorism?", *Public Choice*, 147(1/2), 3-27. doi: 10.1007/s11127-010-9601-1
- Lezaun, J. (2002). "Limiting the Social: Constructivism and Social Knowledge in International Relations", *International Studies Review*, 4(3), 229-234. www.jstor.org/stable/3186483
- Mackay, J. and Levin, J. (2010). The Case for Hegel in International Relations Theory: Making War and Making States. Accessed February 14, 2020. <https://pdfs.semanticscholar.org/>
- McSweeney, B. (1999). *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, Cambridge: Cambridge University Press.

- Neufeld, M. A. (1995). *The Restructuring of International Relations Theory*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Onuf, N. (1998). "Constructivism: A User's Manuel", in K. Vendulka et al. (Ed.), *International Relations in a Constructed World* (pp.58-78), New York: M. E. Sharpe.
- Pape, R. (2019). How to partner with The Taliban, Foreign Policy. Accessed February 24, 2020. <https://foreignpolicy.com/2019/08/26/how-to-partner-with-the-taliban/>
- Parida, P. K. (2007). "Globalisation, Relative Deprivation and Terrorism: An Analysis", *India Quarterly*, 63(4), 122-154. www.jstor.org/stable/45073192
- Pieterse, J. N. (2002). "Globalization at War: War on Terrorism", *International Journal of Peace Studies*, 7(2), 75-93. www.jstor.org/stable/41852887
- Smith, S. (1996). "Positivism and Beyond", in S. Steve et al. (Ed.), *International Theory: Positivism and Beyond* (pp.11-44), Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor, T. (2019). Social Science Research on Terrorism. Accessed February 15, 2020. <http://conversableeconomist.blogspot.com/2019/06/>
- Thies, C. G. (2004). "Are Two Theories Better than One? A Constructivist Model of the Neorealist-Neoliberal Debate", *International Political Science Review*, 25(2), 159-183. doi: 10.1177/0192512104041282
- Waever, O. (1998). "The Sociology of a not So International Discipline: American and European Developments in International Relations", *International Organization*, 52(4), 687-727. www.jstor.org/stable/2601355
- Waltz, K. (1993). "The Emerging Structure of International Politics", *International Security*, 18(2), 44-79. doi:10.2307/2539097
- Wendt, A. (1992). "Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics", *International Organizations*, 46(2), 391-425. doi:10.2307/2539217
- Wendt, A. (1995). "Constructing International Politics", *International Security*, 20(1), 71- 81.
- Wendt, A. (1996). "Identity and Structural Change in International Politics", in L. Yosef and K. Friedrich (Eds.), *The Return of Culture and Identity in IR Theory* (pp.47-64), London: Lynne Rienner Publisher.
- Wiener, A. (2006). "Constructivist Approaches in International Relations Theory: Puzzles and Promises", *Constitutionalism Webpapers, ConWEB, No: 5*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1939758

INTERNATIONAL MIGRANTS AS A MATTER OF SECURITY: OPEN DOOR POLICY AND SYRIANS IN TURKEY

Zuhal KARAKOÇ DORA *

Abstract

International migration, an issue as old as the history itself, needs to be tabled. The Syrian conflict which happened due to the Arab Spring led millions of Syrians to leave their country. The wave of uncontrolled immigration, starting from the neighbouring ones and spreading to various countries, became an important tool for terrorists to infiltrate into target countries and caused a serious security problem for migrant-hosting states. Additionally, this human flow has led to changes in the demographic structures of the hosting countries, and these changes have brought many social and economic costs that threaten the internal security. In this context; in Turkey, who applied open door policy for the people fleeing from the humanitarian crisis in Syria from the very first days, issues caused by Syrians in time are quite attention grabbing. An in-depth analysis of these events reveals the relationship between illegal and irregular migration and considerable increase in terrorist activities, social, political and economic costs and demographic changes.

Keywords: International Migrants, Border, Security, Open Door Policy, Terror Attacks, Syrian, Turkey.

GÜVENLİK KONUSU OLARAK ULUSLARARASI GÖÇMENLER: AÇIK KAPI POLİTİKASI VE TÜRKİYE'DE Kİ SURİYELİLER

Öz

Tarihin kendisi kadar eski olan uluslararası göç, ele alınması gereken önemli konulardan biridir. Arap Baharı'nın etkisiyle Suriye'de ortaya çıkan iç çatışma, milyonlarca Suriyelinin ülkelerini terk etmesine neden olmuştur. Kontrolsüz bir göç dalgası komşu ülkelere başlayarak çeşitli ülkelere yayılmaya başlamış ve bu durum teröristlerin hedef ülkelere sızmaları için önemli bir araç haline gelerek göçmen barındıran ülkeler için ciddi bir güvenlik soruna dönüşmüştür. Ayrıca, bu insan akışı ev sahibi ülkelerin demografik yapılarında değişikliklere yol açmış ve bu değişiklikler iç güvenliği tehdit eden birçok sosyal ve ekonomik maliyet getirmiştir. Bu bağlamda, Suriye'deki insani krizden kaçanlara ilk günden itibaren açık kapı politikası uygulayan Türkiye'de, Suriyelilerin zaman içerisinde neden olduğu durum ve gelişmeler oldukça dikkat çekicidir. Bu olayların derinlemesine analizi, yasadışı ve düzensiz göçün; terörist faaliyetler, sosyal, politik ve ekonomik maliyetler ile demografik değişim arasındaki ilişkisini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göçmenler, Sınır, Güvenlik, Açık Kapı Politikası, Terör Saldırıları, Suriyeli, Türkiye.

* Dr., TBMM, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Başkan Yrd., zuhal.dora@yahoo.com, ORCID: 0000000239542208.

INTRODUCTION

The individual or mass movement within or beyond territories is a very old phenomenon. This movement has deeply affected human communities in various time periods. It has its positive effects as well like contributing to the increase in income or as human resource. Walls were built throughout history to keep away unwanted people; though most of these walls had military and security purposes, they emerged as a result of human instincts to protect themselves, their lands and possessions from foreigners. Immigration is, therefore, mostly handled with its disadvantages due to this threat perception, although it has also advantageous sides.

Migration became a popular topic in the last century and especially after the Cold War. However, during the last decade, especially after Syrian crisis, the massive migration movements once again gained importance. The Arab Spring, which has spread to most of the Middle Eastern countries that have colonial past, has not only caused internal upheavals and regional conflicts, but also has led many people to flee from their country and seek asylum in the territories of other countries (Sayın et al., 2016: 5). Unlike other countries, the uprising in Syria has soon turned into a civil war and as a result, there aroused a massive upsurge in the number of refugee population. As of 5 January 2020, the number of the registered Syrians in other countries is 5,558,123, out of which, 3,576,369 are registered in Turkey (UNHCR, 2020). This number increases further when the unregistered ones are taken into account. Syria can therefore be shown as the country that led the most negative effects of the Arab Spring.

This wave of migration, reaching Europe and other continents, has brought the problem to a new dimension, especially for Syria's neighbours. For the hosting states, humanitarian dimension created by the asylum seekers who crossed the borders without any documents due to the 'Open Door Policy' has been transformed into a security dilemma. This uncontrolled wave of migration was, in a sense, a golden opportunity for the members of the terrorist groups to reach the target countries passing unnoticed along with these asylum seekers. In addition, the asylum seekers themselves have had their own potential to create social, financial or domestic safety problems that threaten the security of the society of which they become a part in economic, social and demographic terms.

Turkey is one such country which witnessed a phenomenal growth in security related issues after 2011. According to OECD statistics, Turkey is host to the highest number of people in need of international protection in the world for the fifth year in a row with over 3,6 million Syrians under temporary protection and

around 350,000 people from other countries (OECD, 2019). The Open Door Policy, launched under legal responsibility of international law and from the perspective of humanitarian approach by Turkey in 2011 has brought many problems with the passage of time. These vary from the attacks of terrorist organisations, financial issues and social issues that threaten the society. As Open Door Policy started in 2011 and *de facto* ended in 2016, data and cases are usually selected from this period in order to better describe the process from openness to constraints.

Keeping this in view, in this study, firstly the perception of migration and then the national security issue will be handled. Although there are many components of national security like environmental, economic, societal etc., all of which are specifically associated with the security of the state, in this study only internal and border security concepts will be handled under the umbrella of national security while public and societal security will be discussed as dimensions of internal security. In the study, internal security refers to the act of keeping peace and preventing violence within the borders of state (Grizold, 1994: 38) and used as a general meaning involving the public and societal security; public security alludes to protection of the citizens or institutions within a territory against any kind of threat to their well-being, and societal security indicates the sustainability within acceptable conditions for evolution of traditional patterns of language, culture and religious and national identity and customs (Buzan et al. 1993: 43). As migration wave might consequently lead to security problems of such; risks and possibilities will be underlined in the light of evidences. While the impact of Syrian civil war and refugee crisis on Turkey's national security is analysed, Turkey's Open Door Policy will be considered under this conceptual framework. Finally, the refugee and security nexus will be overviewed. The first of these is border security, which includes the attacks of the terrorist groups entering the country through under-controlled borders. The second is the danger of internal security which indicates how demographic problems would and might cause a threat to national and public security. In short, immigration has challenges for the hosting states, both of which are equally important: humanitarian and security. This study seeks to reveal the connection between (un/under)controlled flow of immigrants from Syria and the national security, including demographic change, social, economic and political costs, crime rates and terrorist activities from a security perspective as recorded by Turkey.

1. INTERNATIONAL MIGRATION AND NATIONAL SECURITY

The traditional concept of national security extracts its origins from a course of modernist political and sociological idea from Thomas Hobbes to Max Weber (Hobbes, 1909 and Weber, 1946), indicating that the state shall have the unconditional monopoly upon the legal use of coercion and that security is the basic responsibility of a nation-state (Fjäder, 2014:116-117). Based on this traditional view of national security, the *raison d'être* of the nation-state is the insurance of security through professional units (like border security force, military force, law enforcement and paramilitary organisations) to deal with external and internal threats (Fjäder, 2014: 117).

The Peace of Westphalia, from which modern concepts of national security was derived, launched a system of nation-states having full sovereignty at both internal and external security. Since then, securing of the borders and the inside has been of great importance in establishing the national security and thus, “nation” and the “others” have been major centres of attention addressing security policies.

In order to establish large scale security measures, it is ideal to prevent threats before they cross the physical lines of the state: the borders. Throughout history, whether it is by legal means or not, the arrival of people from a region to another region has not always been welcomed by the people of that region. States have been building walls since the tenth millennium B.C. to keep the “others” out. From biblical Jericho to modern Mexico, walls have been erected in different purposes but to stop one or more things/groups; like terrorists, immigrants, armies, drugs, weapons, foreigners, undesired races and creeds and tribes, flood or other natural events; but predominantly the “people”. The Romans built Hadrian’s Wall to keep out their enemies and the Chinese built the Great Wall to protect themselves from rival nations (Fisher, 2019). Although this is an ancient idea, there is a widespread connection between past and today, which is the idea of keeping outsiders out (National Geographic, 2018). This hostility is supported by the increase in irregular and illegal migration as a result of events that have deeply affected the world, especially, since the beginning of the 21st century, and the incidents of terrorism and these events might cause more damage than thought.

The more the numbers of the immigrants become, the more related incidents and concerns of the insiders increase. When we look at general data, we see that; while the number of international migrants worldwide was 173 million in 2000, it reached to 248 million in 2015 following the Syrian civil war and it has reached to 272 million in 2019, which corresponds to 3.6% of the world population today,

and it is 2.5% more than the population growth rate of 1% (UN, 2019). It shows us the fact that the number of the international migrants worldwide has grown faster than the world's population (WB, 2019). In fact, international migration is more than these mathematical proportions; rather, it is a barometer that measures economic, social, and political status of both resource and target countries (Solimano, 2010: 23). When the events that have deeply affected the world in the 21st century are taken into consideration, the event best proves these observations is the Syrian Crisis that has affected many countries in various ways since March 2011.

When the Syrian crisis is analysed, it is seen that irregular migrants are forced migrants, leaving their lands due to reasons beyond their control. Turkey, having the longest land border with Syria, initially gave permission for the Syrians to pass the border in accordance with the Open Door Policy. They were under threat in Syria and accepted by Turkey without being asked for an identity card or a passport or any kind of legal or official documents as saving lives become a priority compared to other issues at emergencies. An asylum-seeker who had to flee from his country during the war proved the situation as follows: "In your country if there's a war, would you remember to carry the passport? Or you would you rather survive for yourself to run away from the situation?" (Innes, 2015: 41). Especially as in the case of Syria, the priority of these people, whose lives are endangered, were to flee from the threat first (Rittersberge-Tılıç, 2015: 19), the rest would become next from humanitarian perspective. However, from the security perspective, this situation had its own risks in the long run and might threaten the security of that state in various ways.

In this connection, Barry Buzan, founder of the Copenhagen School of security studies, states that foreign, military and economic policies of states, the junction of these policies in areas of conflict, and the general composition of relations which they cause, are all studied with regard to national and international security (Buzan, 1983: 3). Thus; according to him, security studies should not only focus on the military sphere, but also involve societal, environmental, economic, and political spheres (Peoples & Vaughan-Williams, 2010: 135).

Security is not a simple and unidimensional area; instead, it is rather complex and multi-dimensional depending on the threat. According to Huysmans, security spectrum is an inter-agency mode of policy-making that enables the transfer of the security reminiscence of terrorism, narco-trafficking and money-laundering to the area of migration and there are evidences that there is a clear conflux between migration and counter-terrorism practices (Huysman, 2006: 71 and Huysman,

2000: 770). Adding that the perception of threat, according to which security policies are determined, is very much unique and subjective to the time and the states; this issue becomes more and more interconnected. Although the concept of threat has existed and changed for a very long time and during specific cases, the quality of it has started to be discussed in order to find a more common definition since the end of the Cold War. But especially after 9/11, this issue has become more prominent in the agenda of the countries' fight against terrorism, and the concept of threat has become highly interrelated with the "others". In addition to 9/11, when illegal migration rates reached to a critical threshold throughout Europe especially after 2015, the challenges of migration and terrorism started to be gradually and rigorously interconnected both in public discourse and on political agendas (DIIS Report, 2017).

If the Syrian case is examined closely, Turkey's situation come to the forefront with many specific and extraordinary aspects. Turkey, in a very short time turned into both a target and a transit country for the Syrians fleeing from the war. With Open Door Policy, namely by lifting up the barriers, people who had no official documents to declare have reached to Turkey by crossing the Syrian border irregularly, and some passed to various countries in illegal ways afterwards. Though there is not a very strong connection, there is a possibility of a connection between the definition of "a person who has nothing to declare" and "a person who has nothing to lose". The increase in the number of these migrants in Turkey has led to a simultaneous increase in social disturbance and caused fears of security both at individual and national level (Erdoğan, 2015: 67-68) which will be exemplified in the following headings.

2. TURKEY'S MIGRATION POLICY AFTER 2011

The alleged risk of immigration on societal security of a country is not an objective and worldwide threat, but rather a subjective one depending on the ways that target country defines (Weiner, 1992-1993: 110). Especially after the migrant waves in the second decade of 2000s, it is possible to claim that this subjective threat gained more supporters than ever.

Turkey, located in a place where Asia, Europe and Africa approach each other the closest, is on significant migration routes and thus, has witnessed major immigration flows. Since 2000s, the increase in the migration rate in the rest of the world has also affected Turkey significantly and Turkey found itself again at the centre of an intense human mobility and circulation (Kara & Korkut, 2010: 27). Besides, immigration classifications have become assorted since 2000s and Turkey

started to receive several types of immigrants such as irregular migrants, asylum seekers, transit migrants, refugees, and regular migrants (İçduygu & Aksel, 2015: 131). This intensity continued to increase especially until 2011 and reached to a completely different dimension after 2011 when Syrian migration crisis started.

Unlike other Middle Eastern countries, Ba'ath regime's harsh attitude towards popular uprisings has brought about many internal conflicts in Syria. While there was a huge sum of fatalities in Syria due to civil war, an important portion of them chose to migrate to various countries, especially to neighbouring countries, to ensure security (Quinn, 2016: 277). While having been a transit country as well, Turkey still hosts the biggest Syrian population within its borders.

The reaction against migration flows have always been double edged: on the one hand, migration is seen as a security threat to the identity and culture of the host country; on the other hand, migration is seen as a humanitarian responsibility to offer international protection for the people in need of it (Njaim, 2018: 30). In addition to responsibilities derived from international law, Turkey's approach to migration that stemmed from the internal disorder in Syria was humanitarian from the very beginning, which was well proved by the Open Door Policy. However, especially after intensified terrorist attacks coming from the other side of the borders in the years of 2015 and 2016, the security dimension of migration topped the agenda.

At this point, it is necessary to mention a common misconception especially in the media, among the public, and sometimes even in the state authorities. Turkey, which is a party to the 1951 Geneva Convention Relating to the Status of Refugees, has kept refugee status limited to the European region (Danıştay, 1951). So that, Syrians are granted temporary protection status, not refugee status¹. In October 2011, Minister of Interior declared at a UNHCR-hosted conference in Geneva that Turkey was enforcing a temporary protection arrangement for the Syrians roughly modelled by the EU Temporary Protection Directive (Olejarova, 2018: 121). However; temporary protection in Turkey was not built on any present law, it was an *ad hoc* measure of which fulfillment relied upon political and administrative discernments (Olejarova, 2018: 121). It was formalized under the name of "Temporary Protection Regulation" on 22 October 2014. According to this regulation, the status is applied to foreigners who;

---

¹ In this study, the terms of "Syrians", "refugees", "asylum seekers", "(illegal) migrants" and "immigrants" -when it comes to Syrians- are referring to the "Syrians fleeing from the instability and violence in Syria" regardless of their legal conceptual contexts.

- were forced to leave their country,
- cannot return to the country they left,
- arrived at or crossed Turkish borders in masses or individually,
- will not have their international protection needs adjudicated under an individual procedure (RRT, 2017).

2.1. Open Door Policy

As being a party to the Convention relating to the Status of Refugees (with geographical limitations though), European Convention on Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights and the Convention against Torture; Turkey, opened its borders to the victims of the Syrian civil war both within international obligations and humanitarian responsibilities. According to Turkey, the Assad regime was about to end and relying on this prospect, Turkey announced Open Door Policy for the Syrians who flee from the conflict (Kirişçi, 2014: 1). It was provision of admittance to Turkish territory for anyone coming from Syria, even for the ones who lack required documentation like identification or passport (Tolay, 2016: 140). This policy ensures respect for the principle of non-refoulment and undertaking of the Turkish government to offer optimum standard of living and humanitarian assistance for the refugees (Kirişçi, 2013).

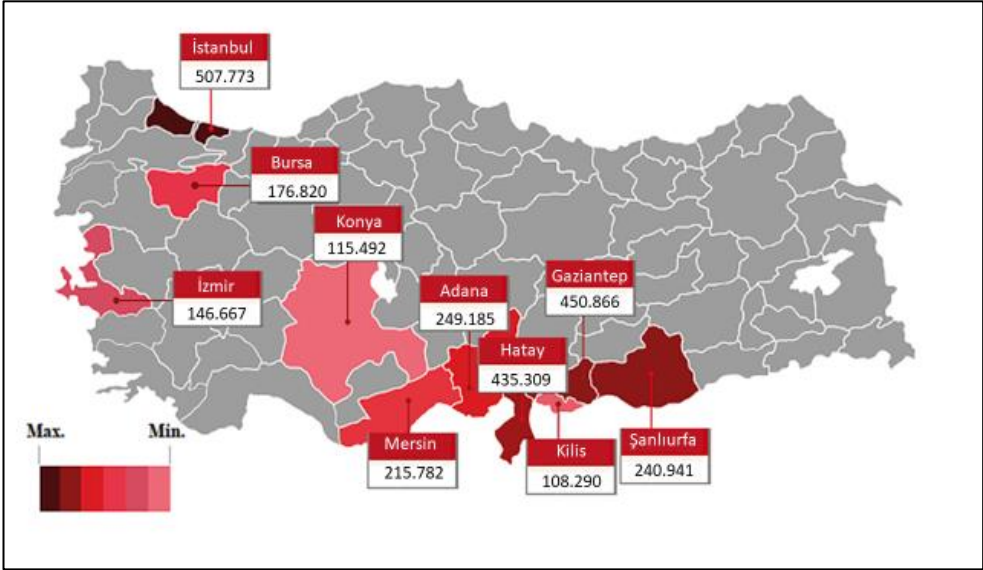
While Turkey's earliest response was built on short run emergency program intending to provide accommodation and food for the Syrians, Turkey has since revised its plan according to the upcoming conditions as the conflict spun out (Kanat et al. 2015: 11). Within few years, the numbers of the Syrians increased from thousands to millions. Especially after 2015, the wave of migration turned into an irrepressible issue for the region and Europe. It is important to remember that Turkey is faced with mass immigration emerging due to political and security reasons (Günay et al., 2017: 54) and the number of migrants, which was 4.9 million between 2000 and 2011, is 9.7 million in 2019 and 3.6 out of which are Syrians; a proportion of 4.5% of the total population (UNHCR, 2019). This rate is also quite important for the EU countries as a good number of the refugees see Turkey as a transit country and aim to go to Europe for either social or economic purposes. Thus, Europe faces a serious wave of uncontrolled migration as well. While other neighbouring countries -Jordan and Lebanon- gave up their open door policies; European countries who were once experienced the pride of folding arms to refugees, specifically Sweden and Germany, began launching restrictions for the refugees trying to enter their territories (Tolay, 2016: 140). 2015 and 2016 are very

important years in this aspect; they were the years of peak in irregular migration rates towards Europe, the years Turkey was dealing with increasing Syria originated security problems and also the years negotiations started with Turkey and the EU regarding the Syrians in Turkey. Though the reaction of the EU towards refugee flow was mute until 2015, they started to convert this policy when Syrians started to knock the doors of the EU states and the number of refugees severely raised and reached to a point where they could no longer be absorbed by Turkey (Paçacı Elitok, 2019: 1). From June to November, almost 704,000 irregular migrants, predominantly the Syrians, arrived in Greece by sea from Turkey (UNHCR, 2016b) which increased the bipartite strain on Turkey to restrict the movement of Syrians within and from Turkey (Memişoğlu and Ilgit, 2017). As a conclusion, Readmission Agreement was signed between Turkey and the EU on March 18, 2016 to end this flow and better manage the process by proclaiming Turkey as a buffer zone (Aydın, 2018: 36).

Following these developments, in addition to the increasing criminal and terrorist activities coming from the other side of the Syrian border which will be explained in details below, an apparent revision was made in border policies. Turkey *de facto* ended Open Door Policy after 2016 and started to build a wall that exceeds 900 km along its Syrian, Iraqi and Iranian borders in order to both combat terrorism and reduce irregular migration (Erdoğan, 2019a: 3). By the year 2017, while the number of refugees who came to Greece via Turkey fell by 97 percent compared to the period before the agreement (EC, 2019); Turkey's security problems increased and among 19 crossing points between Syria and Turkey; 13 were closed, 3 were restricted and 3 remained open (OCHA, 2017).

3. A CASE STUDY: TURKEY AS THE MOST-SYRIAN-HOSTING COUNTRY IN THE WORLD

As mentioned previously, one of the most affected countries by the crisis that began in 2011 is Turkey. It hosts about 3.7 millions of Syrians out of 5.7 million who left their country, which means Turkey hosts 3 out of every 5 refugees in the world (UNHCR, 2019). At the beginning, Syrians were generally settled in temporary protection centres or in the cities near border; however, with the continuing and increasing flow of migrants and with changing perception from temporariness through permanence, Syrians started to spread to every part of Turkey. The following map shows the distribution of Syrian immigrants in top ten hosting cities in Turkey:

Figure-1. *Distribution of Syrians Under Temporary Protection by Province of First Ten as of January 2020. (DGMM, 2020).*

As can be seen from the map, 2/3 of the Syrians are huddled in these ten cities of Turkey. In some of the cities, the population of the Syrians are much higher than the total population of most of other cities in Turkey. An in depth analysis is also important as numbers solely would not reflect the facts properly. When the situation is handled from this aspect, it is seen that, in Kilis for example, where local community is almost becoming minority (Hoffman et al. 2016: 8), the ratio of the Syrians in total population is more than 80%, which corresponds to a risk at the construction of urban harmony and consistence. Urban harmony is very much important both in the establishment of security and the creation of the sense of security in the eyes of the public. From capacities of healthcare services to schools, from supply balance of the provisions to cultural familiarities; any kind of abrupt difference in the usual harmony of a place might become a major problem in time if necessary measures are not taken. As highlighted in UNHCR report, basic needs like healthcare could be of a sudden point for conflict and social tensions (UNHCR, 2016a: 70). Furthermore; the resources Kilis received from the central budget remained same in 2011 and 2017, despite the fact that the province were hosting a huge number of Syrians as high as the local population (The Ombudsman Institution, 2018: 167), social situation in Kilis becomes clearer. The security side of migration crisis not only contains general border security threats for Turkey but also has the dimension of subsequent public security threats.

3.1. Border Security

States and rulers consider the capacity to figure out who enters and stays within their borders as a touchstone of their sovereignty, but it was not until lately that the border turned out to be the line at which admission could be granted or refused, depending on the documents provided (Carr, 2013). Borders have always been the main factor in ensuring the security of a country in this regard. This factor is of vital importance for Turkey as well, as having inherited the lands that host migrants for thousands of years apart from the invaders who were attracted by the strategic importance of its location. As a matter of fact, border security comes first in terms of security of both domestic and foreign policy for such a country.

Both the war in Syria and migration wave to Turkey, which is seen as the safest place by Syrians, have seriously affected Turkey's border security (Uzman, 2016: 135). This is because, members of terrorist groups, notably ISIS, who have entered into the country illegally from the border together with the Syrian refugees, have caused the terrorist permeability to increase. This permeability has brought about increased terrorist attacks in the country. Due to very long borders, necessary controls might not be sufficient all the time and the border policy formed in theory might contain too many deficiencies in practice. According to the figures given by the General Staff, from January 1, 2011 to June 9, 2016; 45,921 illegal entries, 16,957 smuggling activities and a total of 78,011 border incidents including 5,796 exits were detected and 397,216 persons were captured (refugees are not included) (Uzman, 2016: 156).

Border security is an important aspect in establishing public security within the territories of the country as borders are generally supposed to be the first frontiers against external threats. An uncontrolled migration crisis or a poorly planned open door policy might well lead to the illegal entrance of the members of the terrorist organizations into the country. Refugee channels are the perfect paths for people of having different or illegal purposes from different sects and nationalities as well. Many ISIS militants from different nationalities have been caught by Turkish security forces while crossing the border from Syria to Turkey. Especially following the terrorist attacks in the year 2015 and 2016, Turks increasingly began to associate refugees with violence, not because refugees themselves were perpetrators but because the refugee flow seemingly demonstrated that Turkey had lost control of its southern border (Makovsky, 2019). According to a public opinion survey held by Metropoll in 2019; %75,2 of the Turkish citizens disagree with the Syrian refugee policy, %71,1 believes that cities became unsafe due to Syrians, %72,8 thinks that Syrians badly affect Turkish economy (Yayan, 2019). In this

field, an overall study was conducted by Erdoğan who carries out an extensive research at regular intervals of which latest was published in 2020. According to him; the concerns in Turkish society towards Syrians tend to increase at all propositions; while the average anxiety level was %3,22 out of 5 in 2017, this increased to %3,58 in 2019 (Erdoğan, 2019b: 81). First of the most serious concerns for Syrians in Turkish society is the thought of “getting harmed” by Syrians and second one is the thought that Syrians disturb the general peace by involving in crimes such as violence, theft, smuggling and prostitution (Erdoğan, 2019b: 82).

Apart from increasing tensions among Turkish citizens due to a rapid and unforeseen increased Syrian population, there rises another aspect of Open Door Policy. This policy was perceived, in a sense, as an opportunity for most of the terrorist organisations, more so ISIS, involved in a number of terrorist attacks in a very short time. Claiming that they were doing their actions on behalf of Islam, they tried to expand their domain through religion. Starting their actions in Iraq and Syria, they expanded their field of action over time and organized different terrorist attacks in different countries. But the only risk group stemming from Syrian crisis was not ISIS for Turkey. Armed groups linked to the pro-Assad regime’s secret service el-Muheberat, other regional and international terrorist organizations including al-Nusra or PYD/YPG have been threats for Turkey’s security. As conflicts increased between armed groups in Syria, Turkey had to launch military operations after 2016 in Syria in order to build and keep its own national security. Below are some examples of terrorist attacks that led the way for Turkey to restrict border entries, launch military operations in Syria and *de facto* end Open Door Policy.

On 11 February 2012, a bomb-loaded with Syria licenced plate car was blasted at Cilvegözü border check-point, as a result of which 18 people died and 24 people were injured; it was announced that the attack was organized by two Syrian nationals associated with pro-Assad regime’s secret service (AA, 2017). Another terrorist attack in Turkey, coming beyond Syrian borders, was on 11 May 2013, in Hatay – Reyhanlı. As a result of detonation of the vehicle loaded with bombs, 52 people died and 146 people were injured in two separate attacks (Arı et al., 2016: 203) and 1.200 working places were damaged (AA, 2013). Weeks before the attack, on 23 April 2013, the National Intelligence Organization, had declared that 3 cars were loaded with bombs in the Syrian city of Rakka and the suspects were planning to attack Turkey and the bombers probably used three of the border crossings in Gaziantep, Sanliurfa and Hatay (Kızılkoyun, 2013). After the attack,

Turkish Minister of Interior stated they confirmed the organization and individuals responsible for the lethal explosions were associated with pro-Syrian administration groups and the intelligence organizations in Syria (World Bulletin, 2013).

Another attack took place on 20 March 2014 in Ulukışla conducted by the members of the ISIS in Niğde against the Gendarmerie and Security units during the road safety and control check. Two security officials and one Turkish citizen lost their lives, seven officials from the Security forces and one Turkish citizen were injured (MoI, 2017a:32). As a result of the grenade attack conducted on 6 January 2015, again by ISIS, against the İstanbul Province Governorship – Sultanahmet Directorate of Tourism Office, 2 police officers were injured and 1 police officer was killed (MoI, 2017a:35). In another suicide attack of a member of ISIS of Syrian national, conducted in Istanbul on 10 January 2016; thirteen people lost their lives in total, including the suicide bomber and sixteen people were injured (MoI, 2017a:36). On 28 June 2016, three separate suicide attacks were carried out in the International Terminal of İstanbul Atatürk Airport, by the members of the ISIS terrorist organization, as a result of which, forty eight people lost their lives and two hundred forty people were injured (MoI, 2017a:37). 2 months later, on 20 August 2016, another devastating attack was carried out at a wedding ceremony in Gaziantep resulting in death of 56 people. This suicide attack was organized by a Syrian national under the instruction of the so-called Emir of ISIS (Hürriyet, 2016). Same year on 10 October, at an operation to a cell house of ISIS in Gaziantep, 3 police officers were killed and 8 people were injured by suicide bomber ISIS militants, and on 4 November in Diyarbakır a bomb attack was organized as a result of which 2 police officers and 9 people were killed and both ISIS and TAK (Teyrebazen Azadiya Kurdistan) claimed the attack (Yeşiltaş et al., 2016: 28-30). On 1 January 2017, a member of ISIS, who had entered to Turkey from eastern borders illegally, attacked Reina night club in Istanbul and 39 people, including 1 police officer, lost their lives and 95 people were injured (MoI, 2017a:38). Apart from these cases many other attacks were held in Ankara, İstanbul, Adana, Kilis, Mersin, Diyarbakır and many other cities, leaving hundreds of people and security officers killed by the ISIS or other terrorist organizations originating from Syria. It was clear that the terrorists used the open borders of Turkey to organize the attack in Turkey. This bloody attack proved how important it was to well-protect and control the borders in a very serious way for the first time after Open Door Policy.. It was clear that the terrorists used open borders of Turkey to organize the attack in Turkey. This bloody attack proved how important it was to

well-protect and control the borders in a very serious way for the first time after Open Door Policy.

Furthermore, security problems do not always have to be direct. Conflicts between terrorist groups on the other side of the borders also affect Turkish territories. For example in 2012, a mortar shell hit Akçakale in Turkey from Tel Abyad while Assad regime's army and oppositions were in armed conflict and as a result 5 people were killed, 10 people were injured (Gök, 2019: 91).

These attacks are important in detecting the threat of terrorism by terrorist groups who take the opportunity of the instability in Syria and the gap in border security, particularly to understand how to establish a sense and perception of public security in the eyes of Turkish citizens who link refugee and terrorism in every other terror attack. Terror attacks are actions taken to create maximum negative psychological impact on the target population in whole (Arı et al., 2016: 203). Based on this fact, it would not be wrong to claim that uncontrolled and poorly planned migration wave, when combined with slacks on border security; directly and deeply affects both the border security of the state and, as a consequence of it, the physical and psychological safety of the citizens.

3.2. Internal Security

Internal security has many dimensions like public, economic, social or cultural securities. It is an important fact that Syrian immigrants who settled in Turkey, cause some major problems in terms of socio-demographic, cultural, economic, political and policing / security issues (Kızmaz, 2018: 397). For instance, the number of Syrians in cities is not stable, and the birth rates among Syrians increase simultaneously with new migration flows which cause worries in the hosting society. From 2011 until 2019, the number of Syrian babies born in Turkey is around 516,000 (TRT, 2019) which is much more than the number of total Syrians in many European countries. This shows us the number of Syrians is not only increased by migration, but through new born as well as which poses a demographic threat to national security by means of cultural and social inconsistency. The more the increase in the number of the refugees, the more (the feeling of) the burden is on host communities. Social institutions of a country which the citizens benefit are planned and designed according to the needs of that society. When the first lot of the Syrians came to Turkey, it is usually stated by the policy makers that it was an emergency and Syrians are being hosted temporarily. With the passage of time, public started to question the term of emergency as the instability in Syria went into tenth year as of 2020. Many of the Turkish citizens believe that Syrians put an extra burden on social services and cause problems in

making use of public services (Tunç, 2015: 35). This demographic threat not only affects social services but also leads to a public anxiety and a perception of security threat in various fields. In a study compiled by conducting interviews from 134 different business circles in 18 provinces, it was found that approximately 90% of the interviewers have security concerns originating from Syrian refugees (Erdoğan, 2015: 67-68). These concerns could be summarized as follows:

- it may increase crimes such as theft, pickpocketing, gang wars and extortion,
- they may be involved in terrorist acts in the future (that may include Syrian regime agents, ISIS militants or other radical organizations among those entering the country),
- the young population may tend to radicalize in the future,
- xenophobia may increase among local people,
- the prostitution sector and related mafia-type activities may increase due to unemployment and poverty,
- conflicts may increase due to cultural differences between migrants and local people,
- Syrians may be abused by some religious, political and underground structures / groups of Syrians in the country (Erdoğan et al., 67-68).

With such a high number of refugees being located inside Turkey, the perception that migrants have a criminal tendency as they have less to lose is also valid for Syrians (Kızmaz, 2018: 409). It is possible to examine the data in more details in the table below:

Table-1. Data on Crimes Committed by Syrian Immigrants and Local People (MoI, 2017b).

Judicial Case	2014	2015	2016	2017 (First 6 months)
Turkey in General	1.870.374	1.858.120	1.876.816	956.306
Syrian Migrants	10.352	13.557	14.457	7.157

As official data is not available after 2017, it is not possible to make a concrete an overall assessment .However, it is clear that these numbers only refer to the cases that were legally registered. Based on the table, it is possible to claim that, as

the population increases, the rate of Syrian involvement in crime increases. When we consider the number of the Syrians in the year 2014, which corresponds to 1,519.286 (DGMM, 2020), less than half of today's numbers; it is easily concluded that the judicial cases increased swiftly.

Besides, the influx also threatens the cultural identity of an existing society which results in having a political constituency demanding migratory restrictions (Buzan, 1991: 447). Cultural identity is composed of a common language and common values which are shared by the majority of the community and what creates the sense of unity in a community. The increasing percentage of the Syrians in Turkey is a threatening factor in the phenomenon of common identity as a completely new culture from language to dressing style is seen everywhere around. The number of the Syrians in Turkey today is almost one fifth of the total population of Syria in 2011², the year that civil war erupted. This much newcomers from the same source in such a short period is naturally difficult to be absorbed within the hosting community. According to Erdoğan's survey; the ratio of Turkish people stating that "Syrians do not resemble us in cultural means on any account" increased from %80,2 in 2017, to %81,9 in 2019 (Erdoğan, 2020: 61).

Another aspect of internal security is the economic security of the citizens. Though there are positive aspects of migrants to the economy, like mushrooming new business areas or raising productivity; there are also negative effects. In October 2019, Berat Albayrak, the Minister of Treasury and Finance, declared that Turkey had spent more than \$ 40 billion for the Syrian refugees and Syria related terrorism threats which badly affected Turkey's economy (Sabah, 2019). Taking into consideration that per capita income started to decrease significantly every other year after 2012 (MoC, 2019), the economic burden of the Syrians on the shoulders of the citizens should be re-evaluated.

According to Hikmet Çiçin, President of Chamber of Trade and Industry of Antakya, Turkey's exports from Hatay to Syria were \$ 123 million in 2008, \$ 186 million in 2009, \$ 250 million in 2010, \$ 150 million in 2011, but almost zero in 2012 (Ezer, 2012). Syria was also a transit pass for Turkish exports to the Gulf countries and closure of official land-trade routes led up to formation of illegal passages and raise in organized crime activities in the region (Olejarova, 2018: 127). According to data of the General Staff, between the years 2011 and 2016, total 5,516.875 litres of fuel, 22,818.330 packs of cigarettes, 4,242.478 grams of drugs and 1,667.971 narcotic pills, 86,903 live animals, 3,746 pieces of weapons

---

² According to data from the World Bank, the population of Syria was 21,082.966 in 2011 (WB, 2011).

and 7,048 mobile phones were seized at Syrian borders (Uzman, 2016: 156). Smuggling goods from Syria into Turkey became a prominent concern as a result of ISIS and other factions seizing control over hydrocarbon production in parts of Syria, which is estimated to provide ISIS \$ 2 million per day (GRI, 2015). Bringing counterfeit American and Turkish currency from Syria into Turkey is another type of smuggling and in February 2015, Turkey's largest anti-counterfeit dollar operation of a decade were recorded which netted \$ 11 million fake money and two Syrian nationals were arrested (GRI, 2015). Apart from these, constructing illegal pipelines underground in order to move gasoline from Syria to Turkey is also an area for terror organizations to make money. ISIS constructed illegal pipelines to refine gasoline from territories under its control to Turkey and as a consequence of the spread of gas smuggling networks, 50 million litres of contraband gasoline were impounded by Turkish security forces in 2014 (GRI, 2015).

One other aspect of economic security is the black economy. Most of the Syrians have no work permit in Turkey as the laws dictate that foreigners need to have a valid passport and a residence permit to work. However, this does not stop most of the Syrians to search the ways for earning money even under illegal conditions. Apart from influencing the resource allocation negatively, leading child labour, causing unfair competition, erosion in social security system and misevaluation of the economic data increasing unrecorded employment rates of the migrants also suppresses the justice of taxation and decreases the income from taxes; which in the end, returns to the hosting community as superimposed load both socially and economically.

CONCLUSION

The globalisation has eased the international migration which has become a reality, reaching nearly all corners of the globe. (UN, 2017) The fact that millions of Syrians left their countries due to ongoing war in Syria caused an uncontrolled migration wave in many parts of the world, especially in the Middle East and Europe, which has brought a different dimension to the phenomenon of migration. As migration issue has two folds of humanitarian and security, many countries have a dilemma in developing policies towards increasingly growing migration. The wave of migration has forced or enabled not only Syrians, but also people of various nationalities to enter target territories easily. In 2015, Europe received approximately 1.3 million asylum applications, half of which were Syrians and the other half were from Iraq, Afghanistan, Libya, and other countries (DIIS Report, 2017). Furthermore; given that in 2015 almost three-quarters of all deaths from terrorism globally took place in these countries of origin, a clear connection can

already be made between the activities of terrorist organizations and the refugee situation (DIIS Report, 2017). In the following years after 2016; due to Readmission Agreement, there has been a significant decrease in the numbers (Eurostat, 2020).

Turkey, who handled the situation from mostly humanitarian perspective until 2016, started to revise its border policies, especially after the repeated terrorist attacks stemmed from the Open Door Policy. States have interests (and responsibilities) in controlling their territorial borders for various reasons, such as providing the control over their populations, limiting access to labour markets and public goods, and sustaining internal security (Adamson, 2006). When the borders are removed or opened in an uncontrolled way, some of the objectives of the state for the establishment of internal security are also eliminated automatically. Receiving anyone who, naturally, has no official documents to declare to a country, contains all kinds of risks both for the hosting state and its communities. As mentioned above; though there is not a very strong connection, there is a possibility of a connection between the definition of “a person who has nothing to declare” and “a person who has nothing to lose”.

While border security measures aim to stop threats before it reaches the territories of the state; internal, societal and public security measures aim to protect the interest and to establish the safety of the citizens in social, cultural and economic means. It would be too optimistic to think that such a large proportion of Syrians scattered randomly all over Turkey’s territory would not affect the social, cultural, economic and demographic structure; because it is inevitable that such a situation might create a security vulnerability. From this point of view a broader approach of national security is also needed to be included in migration policies.

When all these facts are taken into account, it might be stated that Turkey, having inherited the legacy of humanity from its history, does not stay back when it comes to a humanitarian issue. While people are trying to flee from a war; but under responsibilities of the international and humanitarian perspective, it is impossible to stay back and watch people die. However, on the other hand, it is not possible to claim that the humanitarian policies do not possess any kinds of security threat within. Un- and under-controlled wave of migration conceives of such a result at any moment. Therefore, migration policies should be well planned and designed as long-term policies regarding the social dimension and related security concerns.

REFERENCES

- AA (2013). *Reyhanlı'da Yaralar Sarılıyor*. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/reyhanlida-yaralar-sariliyor/244575> (Accessed: 01.02.2020).
- AA (2017). *Cilvegözü Sınır Kapısındaki Bombalı Saldırı Davasında Karar*. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cilvegozu-sinir-kapisindaki-bombali-saldiri--davasinda-karar-/924770> (Accessed: 31.08.2020).
- Adamson, F. (2006). "Crossing Borders: International Migration and National Security". *International Security*. 31(1): 165-199.
- Arı, M. et al. (2016). "Stress reaction, anxiety and depression after bomb attacks in Reyhanlı in Syria-Turkey border". *Anatolian Journal of Psychiatry*. 17(3): 203-208.
- Aydın, E. (2018). "The Concept of Safe Third Country in European Union Acquis and its Reflections on the Turkey-EU Readmission Agreement". *Public and Private International Law Bulletin*. 38(1): 11-40.
- BBC News (2018). *Migration to Europe in Charts*. <https://www.bbc.com/news/world-europe-44660699> (Accessed: 27.12.2019).
- BBC Türkçe (2019). *Türkiye'nin IŞİD'e Karşı Mücadelesi Sonuç Verse de Uzun Vadeli Sorunlar Devam Ediyor*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47637933> (Accessed: 27.12.2019).
- Britannica. (2020). "Definition of Open Door Policy". <http://www.britannica.com/event/Open-Door-policy> (Accessed: 31.08.2020).
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fears: The National Security Problem in International Relations*. 2nd Edition. Wheatsheaf Books Ltd.: Sussex.
- Buzan, B. (1991). "New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century". *International Affairs*. Royal Institute of International Affairs. 67(3): 431-451.
- Buzan, B., Waever O., Kelstrup, M. And Lemaitre, P. (1993). *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. Pinter: London.
- Carr, M. (2013). "Beyond the Border". *History Today*. 63(1). <https://www.historytoday.com/archive/history-matters/beyond-border> (Accessed: 31.08.2020).
- CNN World (2019). *Syrian Civil War Fast Facts*. <https://edition.cnn.com/2013/08/27/world/meast/syria-civil-war-fast-facts/index.html> (Accessed: 20.12.2019).
- Danıştay (1951). *Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme*. http://www.danistay.gov.tr/upload/multecilerin_hukuki_durumuna_dair_sozlesme.pdf (Accessed: 14.12.2019).

- DGMM (2020). *Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı*. Directorate General for Migration Management, Ministry of Interior. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (Accessed: 20.01.2020).
- DIIS Report (2017) *Europe's Refugee Crisis and The Threat of Terrorism: An Extraordinary Threat*. https://pure.diis.dk/ws/files/910914/Report_05_Europes_Refugee_Crisis_Web.pdf (Accessed: 14.12.2019).
- EC (2019). *EU-Turkey Statement: Three Years on*. European Commission Report. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20190318_eu-turkey-three-years-on_en.pdf (Accessed: 01.09.2020).
- Erdoğan, M., (2015) *Türkiye'deki Suriyeliler Toplumsal Kabul ve Uyum*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Erdoğan, M. (2019a). *Syrian Refugees in Turkey*. Konrad Adenauer Stiftung. <https://www.kas.de/documents/283907/7339115/Syrian+Refugees+in+Turkey.pdf> (Accessed: 29.08.2020).
- Erdoğan, M. (2019b). *Suriyeliler Barometresi 2019: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Eurostat (2020). *Asylum Statistics*. https://www.ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics (Accessed: 30.08.2020).
- Ezer, M. (2012). *Hatay Feels the Brunt of Crisis in Syria*. Hurriyet Daily News. <https://www.hurriyettailynews.com/hatay-feels-the-brunt-of-crisis-in-syria-26601> (Accessed: 29.08.2020).
- Fisher, M. (2019). *Walls are the foundation of civilization. But do they work?*. The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/politics/walls-are-the-foundation-of-civilization-but-do-they-work/2019/01/09/4d9e3662-12b5-11e9-90a8-136fa44b80ba_story.html (Accessed: 12.12.2019).
- Fjäder, C. (2014). "The nation-state, national security and resilience in the age of globalisation". *Resilience* 2(2): 114-129.
- Gök, N. (2019). "Suriye Krizinin Türkiye'ye Yansımaları". *Üsküdar Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi* 8: 77-114.
- GRI (2015). *Syrian Smuggling a Rising Risk for Turkey*. Global Risk Insights. <https://www.globalriskinsights.com/2015/07/syrian-smuggling-a-rising-risk-for-turkey/> (Accessed: 30.08.2020).
- Grizold, A. (1994). "The Concept of National Security in the Contemporary World". *International Journal of World Peace*. 11(3): 37-53.

- Günay, E., Atılğan, D., and Serin, E. (2017) “Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi”. *KSÜ İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 7(2): 37-60.
- Habertürk (2018). *Yargıtay, Terör Örgütü DAESH’in Niğde Saldırısında Karar Verdi*. <https://www.haberturk.com/yargitay-terror-orgutu-deas-in-nigde-saldiri-sinda-kararini-verdi-1887903> (Accessed: 22 December 2019).
- Hobbes, T. (1909). “Hobbes’s Leviathan Reprinted from the Edition of 1651”, ed. W.G. Pogson Smith, Oxford: Clarendon Press.
- Hoffman, S. and Samuk, S. (2016). “Turkish Immigration Politics and the Syrian Refugee Crisis”. *Division Global Issues*. No.1: 1-21.
- Huysmans, J. (2000). “The European Union and the Securitization of Migration”. *Journal of Common Market Studies*. 38(5): 751-777.
- Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. London and New York: Routledge.
- Hürriyet (2016). *Kına Gecesinde 56 Kişiyi Öldüren Canlı Bomba 22-23 Yaşlarındaymış*. <http://www.hurriyet.com.tr/kina-gecesinde-56-kisiyi-olduren-canli-bomba-22-40259694> (Accessed: 23 December 2019).
- Innes, J. A. (2015). *Migration, Citizenship and the Challenge for Security*. An Ethnic Approach. University of East Anglia, UK.
- İçduygu, A. and Aksel D. B. (2015). “Migration Realities and State Responses: Rethinking International Migration Policies in Turkey” in *Social Transformation and Migration*. Ed., Stephen Castles et al. Palgrave Mcmillan, London, pp. 115-131.
- Kanat, K.B. and Üstün, K. (2015). *Turkey’s Syrian Refugees Toward Integration*. Ankara: SETA Publishing.
- Kara, P. and Korkut, R. (2010). “Türkiye’de Göç, İltica ve Mülteciler”. *Türk İdare Dergisi*. 467:153-158.
- Kızılkoyun, F. (2013). “MIT Uyarmış”. *Hürriyet*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mit-uyarmis-23261781> (Accessed: 26.01.2020).
- Kızılmaz, Z. (2018). “Syrian Asylum Seekers: Security Concerns And Crime”. *Journal of Bitlis Eren University Institute of Social Sciences* 7(2): 392-431.
- Kirişçi, K. (2013). “Syrian Refugees in Turkey: The Limits of an Open Door Policy”. <http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2013/06/27-syrian-refugees-in-turkey-kirisici> (Accessed: 30.08.2020).

- Kirişçi, K. (2014). *Syrian Refugees and Turkey's Challenges*. Washington: The Brookings Institution.
- Makovsky, A. (2019). *Turkey's Refugee Dilemma*. Center For American Progress. <https://www.americanprogress.org/issues/security/reports/2019/03/13/467183/turkeys-refugee-dilemma/> (Accessed: 15.12.2019).
- Memişoğlu, F. and Ilgit, A. (2017) "Syrian Refugees in Turkey: Multifaceted Challenges, Diverse Players and Ambiguous Policies". *Mediterranean Politics*. 22(3): 1-22.
- MoC (2019). *Ekonomik Görünüm*. Ministry of Commerce. https://ticaret.gov.tr/data/5b90d20a13b8760beca887fa/Ekonomik_Gorunum_Mart.pdf (Accessed: 31.01.2020).
- MoI (2017a). *Türkiye'nin DEAŞ ile Mücadelesi*. Ministry of Interior. Temmuz, 2017. Ankara.
- MoI (2017b). *Basın Açıklaması*. Ministry of Interior. <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017> (Accessed: 27.12.2019).
- National Geographic (2018). *Building Walls May Have Allowed Civilization to Flourish*. <https://www.nationalgeographic.com/science/2018/10/wall-mexico-trump-book-talk-news/> (Accessed: 13.12.2019).
- Njaim, M. (2018). "Migration Dilemma: Security versus Humanitarian Nexus". *Granite Journal* (2): 25-32.
- Nurdoğan, A. K. et al. (2016). "Türkiye'nin Mülteci Sorunu ve Suriye Krizinin Mülteci Sorununa Etkileri". *İş ve Hayat*. 2(4): 217-238.
- OCHA (2017). *Turkey-Syria: Border Crossing Status Report* <https://www.reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/turkey-syria-border-crossings-status-1-november-2017-enartr> (Accessed: 31.08.2020).
- OECD (2019). *2019 International Migration and Displacement Trends and Policies Report to the G20*. <https://oecd.org/migration/mig/G20-migration-and-displacement-trends-and-policies-report-2019.pdf> (Accessed: 8.01.2020).
- Olejarova, B. (2018). "The Great Wall of Turkey: From the Open Door Policy to Building Fortress?". *Polish Borderland Studies*. 6(2): 117-133.
- Paçacı Elitok, S. (2019) *Three Years on: An Evaluation of the EU-Turkey Refugee Deal*. MiReKoc Working Papers. 04/2019:1-19.
- Peoples, C. and Vaughan-Williams, N. (2010). *Critical Security Studies: An Introduction*. London: Routledge.

- Quinn, E. (2016). "The Refugee and Migrant Crisis: Europe's Challenge". *An Irish Quarterly Review*. 105(419): 275-285.
- Rittersberger-Tılıç, H. (2015). "From 'Forced to Leave' to 'Forced to Stay': Syrian 'Refugees' in Turkey". *Turkish Journal of Populations Studies*. 37(38):7-26.
- RRT (2017). *For Syrian Refugees And Other Persons Under Temporary Protection: Registration and Status*. Refugee Rights Turkey <https://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/MHM-2.pdf> (Accessed: 14.12.2019) .
- Sabah (2019). *Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak TRT World Forum'da Konuştu*. <https://sabah.com.tr/apara/haberler/2019/10/21/hazine-ve-maliye-bakani-berat-albayrak-trt-world-forumda-konusuyor> (Accessed: 31.01.2020).
- Sayın, Y. et al. (2016). "Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği". *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 18 (31): 1-13.
- Solimano, A. (2010). *International Migration in the Age of Crisis and Globalization: Historical and Recent Experiences*. Cambridge. International Center for Globalization and Development, CIGLOB.
- The Ombudsman Institution (2018). "Syrians in Turkey". Special Report. Ankara.
- Tolay, J. (2016). "Mass Migration and Images of State Power: Turkey's Claim to the Status of a Responsible Power". *Rising Powers Quarterly*. 1(2): 135-149.
- TRT (2019). "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mülteci Meselesi Birkaç Ülkenin Çabasıyla Önlenebilir". <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-multeci-meselesi-birkac-ulkenin-cabasiyla-onlenemez-447159.html> (Accessed: 23.12.2019).
- Tunç, A. Ş. (2015). "Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme", *Tesam Akademi Dergisi* 2(2): 29-63.
- UN (2017). *International Migration Report 2017*. Department of Economic and Social Affairs. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf (Accessed: 16.12.2019).
- UN (2019). *International Migrant Stock 2019*. Department of Economic and Social Affairs. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationStock2019_TenKeyFindings.pdf (Accessed: 10 December 2019).
- UNHCR (2016a). *Evaluation of UNHCR's Emergency Response to the influx of Syrian Refugees into Turkey*. <https://www.unhcr.org/58a6bbca7.pdf> (Accessed: 31.08.2020).

- UNHCR (2016b) *Refugees/Migrants Emergency Response: Mediterranean*. 24 April 2016. <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean> (Accessed: 01.09.2020).
- UNHCR (2019). *Registered Syrian Refugees*. <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/113> (Accessed: 14.12.2019).
- UNHCR (2020). *Refugee Situations*. data2.unhcr.org/en/situations/syria (Accessed: 8 January 2020).
- Uzman, N. (2016). “Türkiye’nin Sınır Güvenliği Açısından Suriyeli Sığınmacılar Meselesi”. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*. 5(15): 135-158 - GS (2016). T.C. Genelkurmay Başkanlığı 10 Haziran 2016 tarih 26702250-5010-8222-16/Hlk.İlş.(BEBK) sayılı yazı.
- WB (2011). *Indicators*. World Bank. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=SY&start=1960> (Accessed: 31.01.2020).
- WB (2019). *Population Growth*. World Bank. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.GROW> (Accessed: 11.12.2019).
- Weber, M. (1946). “Politics as a Vocation” in *Essays in Sociology*, ed. H. Garth and C. Wright Mills, New York: Macmillan: 26–45.
- Weiner, M. (1992-1993). “Security, Stability, and International Migration”. *International Security*. 17(3): 91-126.
- World Bulletin (2013). *Reyhanlı attackers linked to Syrian regime*. <https://www.worldbulletin.net/politics/reyhanli-attackers-linked-to-syrian-regime-h108708.html> (Accessed: 01.02.2020).
- Yayan, İ. (2019). “Metropoll Araştırdı: Her Dört Kişiden Üçü İktidarın Suriye Politikasını Onaylamıyor”. <https://medyascope.tv/2019/09/11/metropoll-arastirdi-her-dort-kisiden-ucu-iktidarin-suriyeli-politikasini-onaylamiyor-uc-kisiden-biri-savas-surse-bile-geri-gonderilsinler-diyor/> (Accessed: 01.09.2020).
- Yeşiltaş, M., Düz, S., Öztürk, B. and Öncel, R. (2016) *2016’da Güvenlik ve Terörle Mücadele*. İstanbul: SETA Publishing.

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILARA YÖNELİK TOPLUMUN GÜVENLİK ALGISI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

Hakan Ömer TUNCA**, Ahmet KARADAĞ***

Öz

İnsanlar tarihte önceleri iklim şartları nedeniyle yer değiştirmiş, yakın dönemde ise daha çok silahlı çatışmalar, işgaller, ayrımcılık, insan hakları ihlalleri gerekçeleri ile göç etmişlerdir. Göçler nedeni ile göç edenler ve yerleşikler karşılıklı birbirlerini etkilemiştir. Sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal konulardaki etkiler yeni dönemin güvenikleştirici ortamında göçün tehdit olarak algılanmasına yol açmıştır. 2011 yılında başlayan Arap Baharı ile Suriye'deki iç savaş Suriyelileri ülke içi ve dışına göç etmek zorunda bırakmıştır. 3.5 milyonu aşan Suriyeli'nin Türkiye'nin her şehrinde yaşıyor olması toplumda birçok alanda değişik algılara yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı toplumun Suriyelilere yönelik sahip olduğu güvenlik algısını araştıran bir ölçek geliştirmektir. Fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel ile siyasal güvenlik algısı boyutlarında yeni geliştirilen 35 sorudan oluşan ölçek; pilot uygulama sonrasında Gaziantep ve Balıkesir illerinde yaşayan 785 kişiye uygulanmıştır. Analizler sonucunda bu ölçeğin toplumun güvenlik algısını belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlik Algısı, Ölçek Geliştirme, Geçerlilik ve Güvenirlilik.

SOCIETAL SECURITY PERCEPTION SCALE ON SYRIAN REFUGEES LIVING IN TURKEY: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Abstract

People, initially, moved due to climatic reasons in the history, but recently this happens because of armed conflicts, occupation, discrimination, human rights violations. Migrants and hosts effect each other in many ways. The effects regarding social, economic, political issues have resulted in seeing migration as a threat in the securitization environment. Syrian civil war which started with the Arab Spring in the early 2011, made Syrians migrate internally and internationally. That 3.5 million Syrians live in each city in Turkey caused different perceptions in various areas. The main goal of the research is to develop a scale to measure the security perception caused by the Syrians. Newly developed 35-question questionnaire consists of physical security, socio-economic and cultural, political dimensions was applied to 785 citizens living in Gaziantep and Balıkesir. It can be concluded from the results of analysis that a valid and reliable scale has been obtained to measure the Societal Security Perception.

Keywords: Migration, Security Perception, Scale Development, Validity and Reliability.

* Bu Araştırma İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi Tarafından SDK-2018-1405 Proje Numarası ile Desteklenmiştir. Makale; "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenlik Algısına Etkisi: Gaziantep ve Balıkesir Örnekleri" tezinden çıkarılmıştır.

** Dr., MSÜ., Siyaset Bilimi, hotunca@hotmail.com, ORCID:0000-0002-1180-2549

*** Prof. Dr., İnönü Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, karadag.ahmet@inonu.edu.tr, ORCID:0000-0002-4031-0295

GİRİŞ

Silahlı çatışmalar, iç savaşlar, anlaşmazlıklar, işgaller, devlet yapısının erozyonu, her türlü ayrımcılık, siyasetin değişimi, insan hakları ihlalleri, nüfus artışı, salgınlar, kaynakların yetersizliği ve adaletsiz dağıtımı, kıtlık, büyük teknolojik değişimler tarih boyunca insanların buldukları yerlerden farklı coğrafyalara hareket etmelerine sebep olmuştur. Bazen yaşam endişesi bazen de daha iyi refah arayışları, mutluluk dolu yeni sosyo-kültürel yapıya sahip yerlere doğru bir hareketlilik doğurmuştur. Günümüzde ulaşım imkânlarının hızlı ve konforlu hale gelmesi, bilgi sistemlerinin gelişmesi ve küreselleşmenin daha çok benimsenmesi ile göçün azalmaktan ziyade çoğaldığı, çeşitlendiği ve geniş kitlelere yayıldığı görülmektedir.

Dünyada yaygınlaşan ve çeşitlenen göç günümüzde ülkelerin sosyal ve kültürel olmak üzere etnik durumunu da derinden etkilemektedir (Karpas, 2013:71). Dünyada devamlı olarak artış gösteren insan hareketliliğinin çok hızlı ve değişken yapısı toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve hukuki etkiler yaratmaktadır. Aslında göç tek başına ne pozitif ne de negatif bir olgudur. Göç sadece modern ekonomilerin, ulaşım sistemlerinin ve iletişimin işleyişine; siyasal baskılara ve bireysel dürtülere bir yanıtıdır (Kane, 1995:17).

Tarihsel olarak bakıldığında değişik ideolojiler ve yönetim biçimleri ile insanlık, devlet sistemlerini oluşturarak yaşamlarını sürdürebilmiştir. İnsanlığın en önemli endişelerinden biri hayatlarını sürdürmelerinde de göz önüne alınması gereken güvenlik ihtiyacı olmuştur. Her ideoloji kendi güvenlik yaklaşımını ortaya koymuştur. Geline nokta hâlihazırda güvenlik algılamaları, toplumsal güvenlik anlayışına dönüşmüştür. Toplumsal güvenlikte birçok konu öne çıkmakla beraber özellikle çalışmanın konusunu oluşturan göç; kültürlerin etkileşimiyle kimliği ve kültürü yok etmesi, dili değiştirmesi bakımından belki de öne çıkan en önemli husus olmuştur (Waever, 2015:259-279).

İnsanlık, varoluşundan beri vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri ve sert yaşam koşullarını atlatmadaki temel nesne olan güvenlik sayesinde varlığını sürdürebilmiştir (Karabulut, 2011:32-90). Genel olarak terörizm, yeni tehdit algıları açısından en öne çıkan konu olmakla beraber örgütlü suçlar, uyuşturucu ticareti ve göç dalgaları dört temel yeni tehdit olarak ulus-devlet anlayışını etkileyen güvensizlik kaynaklarıdır (Marchesin, 2003).

Yeni güvenlik anlayışı, kişisel güvenlikten dünya çapında güvenliğe kadar sadece askeri ve politik alanlar değil bunların dışında çevresel, ekonomik ve

toplumsal alanlardaki göç, terör, mafya, organize suçlar, insan-değerli madde-biyolojik madde kaçakçılığı ve para aklama gibi uluslararası suçlara karşı önlemleri kapsamaktadır (Dedeoğlu, 2003). Başka bir ifade ile yeni güvenlik anlayışı içinde, dünya çapında ekonomiye yapılan saldırılar, sağlığa yapılan saldırılar, milli çıkarlara yapılan saldırılar göçün tehdit olarak tanımlanmasına sebep olmuştur. İnsan hareketliliği, devletin yönetimini, fksiyonlarını, yetkilerini, egemenliklerini ve alışlagelmiş geleneksel yapılarını değiştirdiği için tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır (Erdoğan, 2013:277).

1980'lerden itibaren artmakla beraber özellikle ABD'de 11 Eylül 2001'de gerçekleşen saldırıdan sonra tüm dünya ulusları ulus-devlet sınırlarını daha sıkı korumaya başlamış, terörizmin, göç ve uluslararası suçlar ile geldiği gibi bir kaniya geçiş yapmışlardır (Huysmans, 2000:756; Huysmans, 1995:53). Bu değişim güvenliğin fazlaca öne çıkmasına ve sonuç olarak göçün olumlu insancıl yönlerinin göz ardı edilmesine, kişi hak ve hürriyetlerinin kısıtlanmasına ve göçmenlerin insan tacirleri ve organize suç örgütlerinin eline düşmelerine ve hatta sınır dışı edilmelerine yol açmıştır (Akçapar, 2012:564).

Göç ve göçmenler yaşamın doğal akışını karmaşıklaştıran unsurlar olarak görüldüğünden kendisi başlı başına bir tehdit kategorisidir. Kişilerin yaşamlarını karmaşıklaştırdıkları gibi toplumun birarada yaşama şeklini de etkilemektedir. Dolayısıyla göç toplumsal güvenlik konusu olarak kabul edilmektedir (Huysman, 2006:45-46).

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı devletinin kuruluşundan itibaren göç almış, hatta göç konusunda sistemli politikalar oluşturmuştur. Son olarak Suriye'den kitlesel göç ile karşılaşmıştır. 15 Mart 2011 tarihinde Arap Baharı sonrasında Suriye'de ortam; bölgesel çatışmalardan ülkenin tamamında iç savaşa dönüşmüş, günlük yaşamın her alanını aksatacak hal almıştır. Durumun giderek kötüleşmesiyle Suriye Vatandaşları kendilerini ve ailelerini risk altında hissetmiş, ihtiyaçlarını ve güvenliklerini sağlayamayacaklarını değerlendirerek ülkeden çıkmak zorunda kalmışlardır (Tunç, 2015:35).

Suriye'den Türkiye'ye ilk kitlesel hareket, 29 Nisan 2011 tarihinde gerçekleşmiş, 2020 yılı ilk çeyreğinde 3.5 milyonu aşan rakamlara ulaşmıştır. Bu rakamın %1,77'sini ifade eden 63.518 Suriyeli, 5 farklı şehirde bulunan 7 barınma merkezine; kalan %98.23'ünü ifade eden 3.583.584 Suriyeli ise geçici koruma statüsü ile Türkiye'nin her şehrine dağılmıştır (GİGM, 2020).

Türkiye’de yaşayan Suriyeli’lerin rakamlarından açıkça görüleceği gibi bazı illerde yaşayan Suriyeli’lerin Türk vatandaşlarına oranları diğerlerine göre büyük olduğundan bu illerde etkinin de daha fazla olduğu söylenebilir. Örneğin İstanbul; 496.635 Suriyeliyi barındırmakla beraber 15.067.724 Türk nüfus içerisinde bu değer oransal olarak %3,30 ile Türkiye ortalaması olan %4,37’nin altında kalmaktadır. Adana (%11.08), Gaziantep (% 22.18), Hatay (%27.08), Kahramanmaraş (% 8.06), Kilis (%77.62), Mardin (%10.64), Mersin (%11,63), Osmaniye (%09,27), Şanlıurfa (%20,78) şehirlerinin (GİGM, 2020) yüksek Suriyeli oranları ile diğer illere nazaran daha fazla etkilendiği söylenebilir.

Bu kadar insanın Türkiye'nin her şehrinde bulunuyor olması sosyal, ekonomik, siyasal ve güvenlik vb. birçok yönden Türk vatandaşlarını etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Açık kapı politikası ve insani duygularla uygulanan Suriyelilerin kabulü özellikle 2013 ve 2014 yılından itibaren sadece Esad’ın zulmünden kaçanların değil, değişik örgüt ve tehditlerden dolayı da yer değiştirenlerin ülkemize girmesine neden olmuştur (bbc, 2020; Kona, 2011:797-803; Ak, 2017:22). Bu kontrolsüzlük güvenlik konusunda zafiyet olduğu izlenimi yaratmıştır. İstanbul, Sultanahmet, Suruç, Ankara Tren Garı, Ankara Devlet Mahallesi, Ankara Kızılay Meydanı, İstanbul İstiklal Caddesi, Gaziantep, Kayseri, Akçakale, Cilve Gözü Sınır Kapısı, Reyhanlı, Kilis, Diyarbakır, Ağrı Doğubayazıt, İstanbul Dış Hatlar Terminali, Diyarbakır Bölge Trafik, Van Polis Merkezi ve Gaziantep Şahinbey gibi yerlerde son dört yıldır meydana gelen bombalı saldırılar, havan tacizleri ve canlı bomba eylemlerinin, kayıtsız bir şekilde ülkemize alınan kişiler tarafından gerçekleştirildiğine yönelik bir kanı oluşmuştur. Hırsızlık, yan kesicilik ve dilencilik gibi adi suçlarda görülen artışın da Suriyeliler’den kaynaklandığı görüşü zaman zaman dillendirilmeye başlanılmıştır.

Ülkemizde göç ve güvenlik ilişkisi hakkında, yeni güvenlik algısı kavramı, göç, yasa dışı göç, yasa dışı göçmen, göçmen kaçakçılığı, mülteci ve iltica kavramları ile bu hareketlerin devletlerin güvenlik politikalarına etkisini analiz etmek, belirlenmiş bölgelerden elde edilen verilerle güvenlik ve kimlik algılamalarını incelemek ve mevcut durumu analiz etmek amacıyla yüksek lisans ve doktora tezleri yazılmıştır. Bunların çoğunun hukuk eksenli bir yaklaşımla dünyada ve Türkiye’de mültecilik, sığınmacılık kavramları ve bunlarla ilgili tarihsel yaklaşımlar, politikalar ve dönemsel gelişmelere odaklı çözümler sunmuş olduğu söylenebilir.

Suriyeli sığınmacılar kapsamında; BMMYK, IOM, UNICEF, AB, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, GİGM, AFAD, ORSAM, Stratejik Düşünce Enstitüsü, HÜGO, MiReKoc, TAGU¹ gibi uluslararası veya ulusal kuruluşlar ve üniversiteler birçok istatistik, rapor, değerlendirme ve kitaplar yayınlamıştır. Bu yayınlarda; genel olarak Suriyelilerin ekonomik, sağlık ve sosyolojik etkileri incelenmiştir.

Suriyeli mültecilerin toplumun güvenlik algısının çalışılıp çalışılmadığına; içerisinde 3.686 adet değişik ölçekler bulunan ölçek havuzu (<http://toad.edam.com.tr/olcek>), ilgili konuda yazılmış doktora/yüksek lisans tezleri ile yerli/yabancı yayınlarda araştırma yapılarak bakılmıştır. Literatürde “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenlik Algısına Etkisi”ni araştıran, Türkiye’nin şartlarına uyan bir ölçek bulunamamıştır. Bu çalışmanın amacı henüz üzerinde çalışılmamış bir konu olarak Türk toplumunun Suriyelilere yönelik sahip olduğu güvenlik algısını araştıran bir ölçek geliştirmektir.

1. YÖNTEM

Ölçek geliştirme süreçleri genel olarak üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar, soru havuzunun oluşturulması, ölçeğin yapılandırılması ve ölçeğin değerlendirilmesi aşamalarıdır (DeVellis, 2002:130-150). Bu aşamalara göre plan oluşturulmuştur. Planın ilk aşaması; Miles ve Huberman’ın Nitel Veri Analizi aşamalarına uygun tamamlanmıştır. Birinci aşama; gözlem, görüşme ve belge incelemesi gibi çeşitli veri toplama araçlarıyla elde edilen verilerin azaltılması aşamasıdır. Araştırmacı bu aşamada, örneklemden elde ettiği ve henüz işlenmemiş durumda bekleyen ham veriyi ayıklama, özetleme ve dönüştürme işlemlerine tabii tutar. İkinci aşama ise verilerin somutlaştırılması veya görsel hale getirilmesi sürecidir. Son aşama, sonuca ulaşma ve doğrulama aşamasıdır (Gürbüz ve Şahin, 2016:191-198).

1.1. Ölçek Geliştirme

Araştırma stratejisi geliştirilirken çalışmanın yöntemine uygun teorinin gömülü teori olduğu anlaşılmıştır. Teoriyi kısaca tanımlamak gerekirse, sembolik

---

¹ BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (<https://www.unhcr.org/>), IOM: Uluslararası Göç Örgütü (<https://www.iom.int/>), GİGM: İç İşleri Bakanlığı Göç İşleri Genel Müdürlüğü (<https://www.goc.gov.tr/>), HÜGO: Hacettepe Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi (<http://www.hugo.hacettepe.edu.tr/tr/>), MiReKoc: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi (<https://mirekoc.ku.edu.tr/tr/>), TAGU: Türk Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi (<http://tagu.tau.edu.tr/>).

etkileşimcilik, insanların kişiler arası ilişkilere yüklediği sembolik anlamlandırmalardır. Gömülü teoride konu hakkında teori olmasa da araştırmacı araştırmaya başlamakta, kuramsallaşma sürecinde ortaya çıkan fikirleri de daha sonra sınavabilmektedir. Verileri önceden belirlenmiş kategorilere uydurmaktan ziyade alandan topladığı verilere dayanarak açığa çıkarılan anlamlardan, kavramlardan, kategorilerden kuram gelişir (Gürbüz ve Şahin, 2016:191-198). Gömülü teori sistematik bir sürece sahiptir. Eşgüdümlü, sistematik, esnek ve bütüncül bir stratejidir. Düzensiz ve gereksiz bilgi toplamayı önler. Sosyal hayatın hızla değiştiği, sosyal olguların sürekli farklılaştığı ortamlarda yeni olguların keşfedilmesinde çok daha faydalı olmaktadır (Hammersly, 2012:72-93).

Konudaki ölçek hazırlanırken sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan bir tümevarım araştırma stratejisi olan gömülü teori kullanılmıştır. Bu teorinin sistematik bir sürece sahip olması, eşgüdümlü, esnek, bütüncül bir araştırma stratejisi olması, disiplinli ve örgütlenmiş bir yaklaşım olması ile düzensiz ve gereksiz bilgi toplamayı önlemesi gibi güçlü taraflarından faydalanılmıştır. Yapılan çalışma; “Toplumun Güvenlik Algısı Soru Kâğıdı” ile kavramların toplanması, kavramların tespiti ve frekanslarının belirlenmesi, frekansları çok olan ve literatürden elde edilen kavramlara soru üretilmesi, görünüm geçerliliğinin sağlanması, içerik geçerliliğinin sağlanması (Uzman görüşüne başvurma-önem derecesi-kapsama uygunluk-anlaşılabilirlik), görünüm geçerliliğinin sağlanması, pilot uygulama ve iç tutarlılığın analizi, madde analizi, güvenilirliğin ölçülmesi, keşfedici faktör analizi, güvenilirliğin ölçülmesi, doğrulayıcı faktör analizi, benzeşim, ayrışım ve yordama geçerliliğinin analizi, ölçeğin belirlenen illerde tespit edilen miktarda uygulanması ve anket sonuçlarının analizi safhalarından oluşarak icra edilmiştir.

Problem tanımına uygun gömülü teori tümevarım tekniği ile düşüncelerini almak ve konu ile ilgili kavramların bir havuzda toplanması için çeşitli cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, meslek gruplarından 114 kişiye üzerinde güvenliğin kısaca tanımı ve “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenliğine Hangi Konularda Tehdit Oluşturduğunu Düşünüyorsunuz?” sorusu olan soru kâğıdı dağıtılmış, konudaki kavramları serbestçe yazmaları istenmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda aynı anlama gelenlerin gruplandırılmaları ile kavramlara ait veri havuzu oluşturularak Tablo 1.’de gösterilen frekanslar belirlenmiştir.

Tablo-1. Kavramlar ve Sıklıkları

Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Toplumun Güvenlik Algısı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması

S. No	Konu Başlıkları	Sıklık
1	Şahsa Yönelik Suçlar (saldırı, tehdit, kişinin vücuduna darp, gasp, işkence, adam-çocuk kaçırma, çocuk suçları, özgürlük kısıtlanması, zorla çek senet, vb.)	93
2	Toplum değerleri (kadın erkek ilişkileri, kişisel-ailevi hayat tarzı, aile yapısı, çok eşlilik, kayıt dışı evlilik, artan boşanmalar)	90
3	İşsizlik	81
4	Ülkeye Yönelik (Sınırların değişimi, Eğitim altyapısının bozulması (kritik tesislere okul vb. saldırı), terör	78
5	Yasadışı kazanç (dolandırıcılık, mafya, uyuşturucu ticareti, çocuk işçi, dilencilik, kayıtsız çalışma, fuhuş, kaçakçılık, ucuz işgücü)	76
6	Sağlık Tehdidi (Hastalıklar, bulaştırma, aşı, uyuşturucu kullanımı)	71
7	Gelir dağılımı (sosyal adalet, vergi muafiyeti)	59
8	Kapasite yetersizliğinden imkânlardan yararlanamama (hst, okul, dr, ögt, vb.)	51
9	Yozlaşma (yolsuzluk, usulsüzlük, adaletsizlik [devletin din, dil, ırk, mezhep, etnik köken, politik görüş vb. farklı gruplara davranışı], hakkaniyetsizlik)	37
10	Halklar arası çatışma	34
11	Din, dil, ulusal/ümmet kimliği,	33
12	Mala Karşı Suçlar (Hırsızlık, kundaklama, izinsiz konut)	32
13	Demografik yapı (kontrolsüz nüfus artışı)	32
14	Eğitim seviyesi	27
15	Geleneksel değerler	24
16	Gelecek ve parçalanma kaygısı	23
17	Ötekileştirme (Türk vatandaşlığını ırk üzerinden tanımlama, etnik mezhepsel kutuplaşma)	20
18	Uyumsuzluk (kente, topluma)	19
19	Bağımsızlık kazanma söylemleri (etnik, din vb. grupların)	19
20	Uzun dönem toplumsal refah	17
21	Teşvik ve yardım	17
22	Politik sistemin değişimi	12
23	Çarpık kentleşme (gecekondu)	12
24	Ulusal kanunlarda değişim (insan hakları)	11
25	Vatandaşlık	7
26	Atık yönetimi	6
27	Ekonomik kutuplaşma	4
28	Fazla çalışma	4
29	Yiyecek-su kaynaklarda kıtlık	4
30	Korku baskıdan özgürlük	3

Hazırlanan soru kağıdı dağıtılırken literatür taramasında elde edilmiş olan AB Toplumsal Güvenlik Kurumu Raporunda belirlenmiş yedi boyut ve boyutların

ihtiva etmesi muhtemel konuları elde edilmiş, cevapların burada yazılı kavramlarda yoğunlaşması veya en azından buradaki kavramlardan bazılarının cevap olarak gelmesi beklenmiştir. Yedi boyut ve konu başlıkları aşağıda sunulmuştur²:

* Fiziksel Güvenlik: Sınırların değişimi, eğitim altyapısı, sağlık, kişinin vücudu, şahsa yönelik suçlar, darp, dolandırıcılık, kundaklama, oto yakma, oto hırsızlığı, terör, gasp, gece dışarı çıkamama, gündüz dışarı çıkamama, mafya, uyuşturucu, çocuk suçları, izinsiz gösteri, izinsiz konut, izinsiz inşaat, zorla çek-senet, eğitimde eşitsizlik, hastalıklar, aşı, çocuk sağlığı, kadın sağlığı,

* Siyasi Güvenlik: Korku-baskıdan özgürlük, insan hakları, ulusal kanunlar, usulsüzlük, yolsuzluk, gelecek kaygısı, ötekileştirme, etnik grupların bağımsızlık kazanma söylemleri, parçalanma kaygısı, devletin farklı gruplara (din, dil, ırk, mezhep, etnik köken, politik görüş vb.) eşit ve adil davranmaması, kente uyumsuzluk,

* Sosyo-Ekonomik Güvenlik: İşsizlik, gelir, gelir dağılımı, ekonomik kutuplaşma, Türk vatandaşlığını ırk üzerinden tanımlama, uzun dönem toplumsal refah, yasadışı kazanç, sosyal adalet sağlanamaması, vergi, teşvik ve yardım dağıtımını, fazla çalışma,

* Kültürel Güvenlik: Toplum değerleri, kişisel hayat tarzı, vatandaşların çeşitli kültürel kimlikleri, etnik ayrımcılık, geleneksel değerler, aile yapısı, kadın-erkek ilişkileri, din, sanat dalları, dil, ulusal kimlik, ümmet kimliği,

* Çevre Güvenliği: İklim değişimi, yiyecek ve kaynaklarda kıtlık, atık yönetimi

* Siber Güvenlik: Bilgi ve bilgi sistemleri, kişisel bilgilere saldırı,

* Radikal Bilinmeyen Tehditler: Doğal afetler, salgın hastalıklar, artan dirençler, güvenlik güçlerine direniş.

Türk Vatandaşı 114 kişiden alınan cevaplar ile AB güvenlik kavramlarında karşılaştırma yapıldığında, Türkiye’de AB güvenlik boyutlarından Çevre, Siber ve Radikal Bilinmeyen Tehditler Güvenlik boyutlarının daha az sıklıkla güvenlik sorunu yarattığı görülmüştür.

Ölçek maddelerinin oluşturulmasında maddeler açık ve anlaşılabilir olmalı, soru cümlesi yerine düz cümleler kullanılmalı, maddeler belirsizlik içermemeli, aynı madde içerisinde çift yargı olmamalı, olgusal ifadeler olmamalı, maddeler yönlendirici olmamalı, tutumun olumlu veya olumsuz içeriğini ılımlı bir şekilde ifade eden maddeler kullanılmalı, olumlu ve olumsuz ifade sayısı denk olmalı, kısa cümleler tercih edilmeli, maddelerdeki ifadeler ölçülmek istenen özelliğe yönelik

---

² “Societal Security”, Son Güncelleme 03 Mayıs, 2020, <http://www.societalsecurity.net/>, Güvenlik Boyutları; SOURCE D3.1 Methodology Workshop and Review of Available Empirical Sources Raporunda yer almaktadır.

olmalı, birden çok tutum ögesini içermemeli, imla ve dil bilgisi kurallarına uygun olmalı, çoğaltılan kopyalarda baskı hataları bulunmamalıdır (Tezbaşaran, 2008:9-14; DeVellis, 2002:130-150; Gürbüz ve Şahin, 2016:157-170). Soru sayısı 54 olacak şekilde soru havuzu oluşturulmuştur. Sorular; iki uzman istatistikçi ve göç uzmanı ile beraber soruların anlaşılabilirlik ve ölçülmek istenen kavramı ölçüp ölçmediği değerlendirmelerine tabii tutularak görünüm geçerliliği sağlanarak hazırlanmıştır. Kavram sıklıklarında 17 sıklıkta yer alan 21'inci kavrama kadar soru oluşturulmuştur.

Kapsam geçerliliğinde ölçüm aracının ölçmek istediği yapıyı ölçüp ölçmediği, ölçeği geliştiren kişilerin kendilerine değil uzman kararlarına bırakılmalıdır (Gürbüz ve Şahin, 2016:191-198). Uzman değerlendirmesi, kavramsal yapıya ilişkin temel faktörleri ortaya çıkarmaya veya geliştirilen maddelerin belirli bir kavramsal veya faktöriyel yapıya uygun olup olmadığını belirlemeye yöneliktir (DeVellis, 2002:130-150). Değerlendirme; “gerekli”, “ faydalı ama gerekli değil” ve “gerekli değil” şeklinde yapılır (Lawshe, 1975). Bu makalede Lawshe tekniği kullanılmış, ancak ifadeler Yeşilyurt ve Çapraz (2018)'in kullandığı “Uygun (3 puan)”, “Uygun Ancak Düzeltilmeli (2 puan)” ve “Çıkartılmalı (1 puan)” olarak yazılmıştır. Konu uzmanı görüşlerinden ortaya çıkan nitel veriler Kapsam Geçerlilik Oranı (KGO) ve Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGİ) hesaplanarak nicel verilere dönüştürülmüştür. Bu dönüştürme işlemi Lawshe tekniğine uygun şekilde önce $KGO = \frac{Nu+N/2}{N/2}$ hesaplanarak yapılmış, 0 ve negatif değerli olanlar ölçekten çıkarılmıştır (Lawshe, 1975). Daha sonra KGO değerlerinin ortalamasını ifade eden KGİ değeri elde edilmiştir. KGİ her bir boyut için ayrı ayrı hesaplanmıştır. KGO (0'dan büyük olanlar) ve KGİ değerleri; Lawshe'nin tablosundaki her bir uzman sayısının önemine dikkat çeken ve 5'ten 40 uzmana kadar Lawshe tablosunu geliştiren Ayre ve Scally (2014)'nin $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde KGO'ların Minimum/Kritik Değerleri Tablosu'ndaki değer ile karşılaştırılmıştır. 10 konu uzmanı için (0,800) değeri kullanılmıştır (Ayre ve Scally, 2014).

54 sorulu ölçekte; göçmenler ve Suriyeli Sığınmacılar konusunda çalışma yapmış 10 uzmana başvurulmuştur. Uzmanlarca; demografik bilgiler bölümünde; “ne zaman ve hangi sıklıkta iş değiştirdiniz, yaşadığınız ile siz ve aile büyüğünüz ne zaman geldiniz” sorularının eklenmesinin ve şekilsel olarak harf büyüklüklerinin 14 punto, her boyutun farklı renkte, her yeni sayfa üstünde 5'li Likert ölçek cevaplama seçeneklerinin bulunmasının daha uygun olacağı görüşleri ile her soru için “Uygun”, “Uygun Ancak Düzeltilmeli” ve “Çıkartılmalı” cevapları alınmıştır. Bu verilere göre 18 maddenin KGO'ları 0 ve negatif değerli olduğundan ölçekten

³ **Nu:** maddeye “Uygun” diyen uzman sayısı ve **N:** ise maddeye ilişkin görüş belirten toplam uzman sayısıdır.

çıkarılmıştır. Kalan maddelerin 0'dan büyük tümü de kontrol edilmiş, (0,800) değeri (Ayre ve Scally, 2014)'nden büyük olduğundan ilave olarak elenmemiştir. Ölçeğin KGİ değerleri ise her boyut için sırasıyla (0,908), (0,933), (0,943) ve (0,926) olarak, ölçeğin tamamı ise (0,927) değeri hesaplanmıştır. Bu değerler de (0,800)'den (Ayre ve Scally, 2014) büyük olduğundan ölçek Fiziksel, Siyasi, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Güvenlik boyutlarında toplam **4 boyut (faktör) 36 soruluk** hâlini almış, kapsam geçerliliği sağlanmıştır.

1.2. Pilot Uygulama

Deneme uygulaması (pilot uygulama), Likert tipi ölçeklerde tasarı tamamlandıktan, gerekli düzeltmeler görünüm ve kapsam (içerik) geçerliliği açısından yapıldıktan sonra maddelerin hangilerinin istenen niteliklere haiz olup olmadığına gerçek verilerle belirlenmesi anlamına gelmektedir. Buradan elde edilen verileri incelemedeki temel amaç ölçeğin ve uygulamasının elverdiği ölçüde güvenilir ve geçerli bir ölçek elde etmektir (Tezbaşaran, 2008:21-47).

36 sorudan oluşan anket; zorunlu koşullar altında cevaplama durumundan kaçınılarak, cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları, sosyal statüleri vb. nitelikler dikkate alınarak örneklemin özelliklerini en fazla taşıyabilecek şekilde bir pilot uygulama ile denenmiştir. Pilot uygulama; iç tutarlılığın analizi, madde analizi, keşfedici faktör analizi (KFA) ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliğinin ölçülmesi amacıyla Ankara'da yaşayan en az % 50' si kendisi veya aile büyüğü göçmen olan, değişik eğitim ve sosyal statülerde 51 erkek ve 45 kadın toplam 96 kişiden (anket soru sayısının yaklaşık 3 katı) oluşan örnekleme yapılmıştır.

1.3. Pilot Uygulama Analizleri

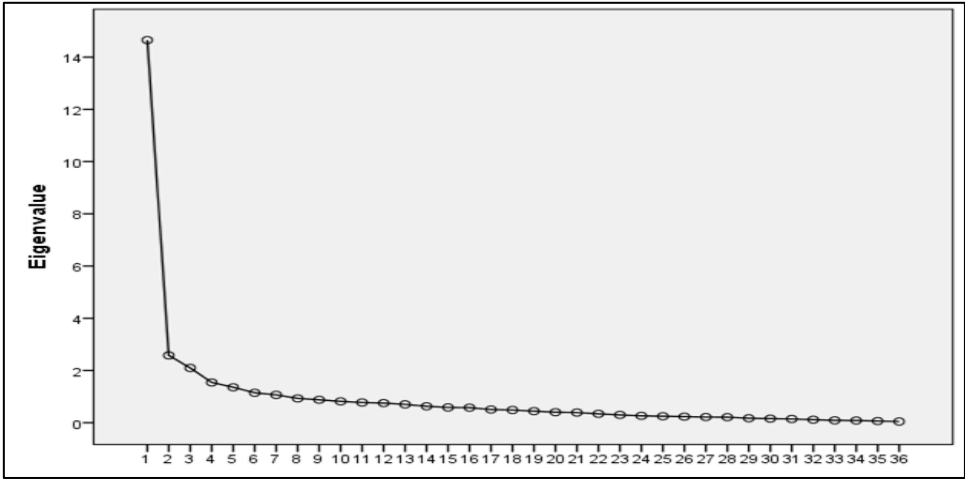
Faktör analizi aralarında ilişki olduğu düşünülen çok sayıdaki değişkeni bir araya getirerek birbirleri ile tutarlı daha az sayıda boyut/faktör altında toplayıp anlamlı hale getirmeyi amaçlayan bir analizdir. Bu analiz sayesinde faktörler arasında olası örüntü de açığa çıkarılır. KFA daha çok ölçek geliştirme çalışmalarının ilk aşamalarında gözlenen değişkenlerin hangi faktörleri oluşturduğunu incelemek amacıyla kullanılır (Gürbüz ve Şahin, 2016:309-327). KFA ile değişken sayıları azaltılırken benzer yapıları bir araya toplayan faktörlerin isimlendirilmesi kolaylaştırılır. Temel bileşenler analizindeki maksat ise ortaya çıkarılan her boyut ile açıklanan varyansı en üst seviyeye çıkarmaktır. Faktörlerin yorumlanabilir ve isimlendirilebilir olması için eksen döndürme yöntemleri uygulanmaktadır. Faktörlerin birbirinden ilişkisiz olduğu dik döndürme yöntemlerinden varimax en çok kullanılan tekniktir (Bökeoğlu, 2012:190-211). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örnekleme yeterliliği; belirli bir örneklemden elde edilen değişkenlerin oluşturduğu veri yapısının faktör analizi için yeterli olup olmadığını göstermektedir. KMO değerinin 0,60 ve üstünde olması örneklemin faktör analizi için yeterli olacağına

işaret eder. Barlett Küresellik Testi (BKT); korelasyon matrisindeki ilişkilerin faktör analizi yapacak ölçüde yeterli olup olmadığını test etmektedir. Bu testin anlamlı olması ($p<0,05$) değişkenler arası ilişkilerin oluşturduğu matrisin faktör analizi için anlamlı olduğu anlamına gelir (Bökeoğlu, 2012:309-327). Uygulanan pilot uygulamada KFA için; KMO ve BKT yapılmıştır. KMO değeri (0,857) bulunmuş, 0,6 ve üstünde olması örneklemden elde edilen değişkenlerin oluşturduğu veri yapısının faktör analizine girebileceğini göstermiştir. BKT değeri (0,000) olduğu tespit edilmiş, $p<0,05$ olduğundan değişkenler arası ilişkilerin oluşturduğu EK-A'da sunulan korelasyon matrisindeki ilişkilerin faktör analizi yapacak ölçüde yeterli olduğu anlamını vermiştir.

Açıklanan varyans; faktör analizinde her faktörün açıkladıkları varyans miktarını göstermektedir. Faktör sayısına karar verilirken tüm faktörlerin açıkladıkları toplam varyansın tek boyutlu ölçeklerde en az % 30, çok boyutlularda ise en az % 50 olması önerilir (Streiner, 1994:135-140).

Faktör döndürmesi yapılmış, maddelerin konumlarının faktör eksenleri arasında hareket ettirilerek hangi faktörde yer alacağını belirgin hale getirilmesi sağlanmıştır. Böylelikle bir faktör altında bulunan sorunun diğer faktörlere katkı yaparak nerede yer alması gerektiği ortaya çıkarılmıştır. Analiz sonunda Şekil 1.'de yer alan grafik incelenerek 3 boyutta bir anketin tasarımının yapılmasının uygun olduğu anlaşılmıştır.

Şekil-1. Faktörlerin Grafikselleştirilmesi

Aşağıdaki Tablo 2. anketin açıklanan toplam varyansları göstermektedir.

Tablo-2. Boyutların Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Comp.	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	14,653	40,702	40,702	14,653	40,702	40,702	8,575	23,821	23,821
2	2,579	7,164	47,865	2,579	7,164	47,865	6,441	17,891	41,712
3	2,097	5,825	53,690	2,097	5,825	53,690	4,312	11,978	53,690
4	1,542	4,284	57,975						
5	1,357	3,769	61,743						
6	1,147	3,185	64,928						
7	1,067	2,963	67,891						
8	,932	2,589	70,480						
9	,878	2,440	72,920						
10	,818	2,271	75,191						
11	,774	2,151	77,342						
12	,752	2,088	79,430						
13	,702	1,950	81,380						
14	,629	1,747	83,127						
15	,585	1,625	84,752						
16	,577	1,604	86,357						
17	,504	1,400	87,757						
18	,487	1,353	89,109						
19	,444	1,233	90,342						
20	,403	1,120	91,462						
21	,389	1,080	92,542						
22	,341	,947	93,489						
23	,299	,829	94,318						
24	,263	,730	95,049						
25	,248	,689	95,737						
26	,232	,645	96,382						
27	,216	,601	96,983						
28	,212	,589	97,571						
29	,171	,474	98,045						
30	,157	,437	98,482						
31	,144	,399	98,881						
32	,116	,321	99,202						
33	,091	,253	99,455						
34	,085	,235	99,690						
35	,066	,182	99,872						
36	,046	,128	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Bu üç boyutta sorulan soruların % 53.69 seviyesinde ölçülmek istenen algıyı yüksek seviyede açıkladığı anlaşılmıştır. 3 uzman tarafından toplam varyans matrisine bakılarak; Kültürel güvenlik algısını ölçen sorular sosyo-ekonomik güvenlik faktörü ile birleştirilmiştir. Sosyo-ekonomik güvenlik boyutundaki 26 numaralı soru; 0,411 ve 0,417 varyans değerleri ile 2 farklı boyutta anlamlı çıktığından anketten elenmiştir. Bir sorunun elenmesi ve boyutların 3 boyuta birleştirilmesinden sonra faktör yük değerleri aşağıda Tablo 3.'deki şekli almıştır.

Fiziki güvenlik boyutundaki 9 numaralı soru siyasi güvenlik boyutuna, siyasi güvenlik boyutundaki 17 numaralı soru sosyo-ekonomik güvenlik boyutuna, sosyo-ekonomik güvenlik boyutundaki 25 numaralı soru fiziki güvenlik boyutuna yer değiştirmiştir. Kültürel güvenlik boyutundaki tüm sorular sosyo-ekonomik güvenlik boyutu ile birleştirilmiştir. Faktör analizleri sonucu ölçek; **3 faktör ve 35 sorudan** oluşan Ek-B'de sunulan şekle dönüşmüştür.

Tablo-3. Boyutun Faktör Yük Değerleri

Rotated Component Matrix ^a				Rotated Component Matrix ^a				Rotated Component Matrix ^a			
Q	Component			Q	Component			Q	Component		
	1	2	3		1	2	3		1	2	3
F6	,732			E3	,480		,575	E1			,499
F5	,730	,357		F12	,553	,469		K7		,450	,481
F2	,722	,319		K8		,305	,509	K9	,459	,409	,472
F1	,700	,335		F11	,487	,466		K5			,806
F7	,678			F10	,419			E2			,743
E4	,459		,667	S7		,760		K6	,373		,656
E5	,658		,322	S3	,483	,688		K2			,566
S4			,641	S6		,686		K4	,404		,553
F4	,633	,470		F9		,652		K1		,376	,508
F3	,632	,465		K3		,456	,642	F8	,434		
F13	,595	,392		S2	,477	,605		E7		,384	,425
S1	,473	,591		S5	,523	,569					

Likert tipi bir ölçeğin güvenilirliğini kestirmek için, öncelikle, Lee Joseph Cronbach tarafından geliştirilmiş olan ve kendi adıyla anılan Cronbach α katsayısının kullanılması gerekir. Birbiriyle yüksek ilişki gösteren maddelerden oluşan ölçeklerin Cronbach α katsayısı yüksek olur. Cronbach α katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlığının bir ölçüsüdür. Ölçeğin Cronbach α katsayısı ne kadar yüksekse bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özeliğin öğelerini sorgulayan maddelerden oluştuğu şeklinde

algılanır (Tezbaşaran, 2008:47-50). Bu değerin en az 0,7 olması gerekir. Ölçek geliştirme çalışmalarında bu eşik değeri 0,6'ya çekilebilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016:309-327).

İç tutarlılık güvenirliği analizi kapsamında Cronbach α değerleri her boyut için ayrı ayrı ve toplam olacak şekilde hesaplatılmış Tablo 4'te elde edilen değerler bulunmuştur. Cronbach α değerlerinin tamamının 0,70 eşik değerinden yüksek bulunması ile geçerli bir anket elde edildiği anlaşılmıştır.

Tablo-4. Güvenirlik Analizi Cronbach α Değerleri

Boyutlar	Cronbach α	#
Güvenlik Etkisi	0,919	13
Sosyo-ekonomik ve Kültürel Etki	0,818	15
Siyasete Etkisi	0,852	7
Toplam	0,943	35

Bir diğer güvenirlik testi de test-tekrar test analizidir. Bir ölçme aracının uygulamadan uygulamaya tutarlı sonuçlar verebilme gücünün bir ölçüsüdür (Tezbaşaran, 2008:49). Bu yöntemle test güvenirliğini kestirmek için, bir test aynı gruba belli bir zaman aralığıyla iki kez uygulanır. Daha sonra bireylerin birinci uygulamada aldıkları puanlarla ikinci uygulamada aldıkları puanlar arasındaki korelasyon bulunur. Elde edilen korelasyon katsayısı testin güvenirlik katsayısıdır. Güvenirlikle ilgili korelasyonun tam ($r=1,00$) olması hiç sıra değişmesi olmadığını, ($r=0,00$) olması ise sıralar arasında hiçbir ilişki bulunmadığını gösterir. Bu yöntemle hesaplanan güvenirlik, aynı araçla yapılan iki ölçme arasındaki tutarlılık anlamındadır. Zaman aralığı uzun ise hesaplanan güvenirlik katsayısı kararlılık anlamında da yorumlanabilir. Yukarıda da bahsedildiği gibi, gerek tutarlılık gerekse de kararlılık güvenirlik anlamında yorumlanabilir.

Test-tekrar test geçerliliği kapsamında yukarıda yazılı aynı şartlarda pilot uygulama üç hafta sonra tekrarlanmıştır. İlk uygulamaya katılan 96 kişiye faktör analizlerinden sonra 3 faktör ve 35 sorudan oluşan ve son halini alan anket uygulanmıştır. Anket talimatında; soruların önceki anketteki aynı sorular olduğu, sadece boyutların birleştirildiği, bir sorunun elendiği ve benzer şekilde kendi algılarına göre cevaplamaları, değişen algıları var ise o yönde cevaplamaları bildirilmiştir. Bu uygulama sonucunda % 91 oranına denk gelen 87 adet anket geri alınmıştır. Test-tekrar test geçerliliğinin analizinde her bir ankete ait alınabilecek toplam puan ana belirleyici olarak tespit edilmiştir. 87 anketçinin anket başına

aldığı toplam puanlar hesaplanmıştır. Anketçilerin yaptığı ilk anketten aldığı toplam puan ile sonra uygulanan anketten aldığı toplam puan arasında korelasyon olup olmadığına SPSS 23.0 ile bakılmıştır. Pearson Korelasyon katsayısının ($r=0,891$) değerinin 0,01 seviyesinde anlamlı olarak eşik değer olan 0,7 eşik değerinden yüksek olduğu görülerek geçerli ve tutarlı bir anket elde edildiği görülmüştür. Toplam puanlar her bir anketçi için incelenmiş, dört adedinin her bir anket için alınabilecek en yüksek puan olan 175 toplam puan üzerinden ilk ve ikinci testte 32 puan ve üzerinde (88'den 132'ye), (147'den 109'a), (147'den 115'e) ve (123'ten 91'e) artı veya eksi yönde değiştiği tespit edilmiştir. Yapılacak analizlerde yanlış sonuçlara gidilmemesi açısından bu farklı sonuçların analizde uç değer olarak değerlendirilmesinin ve analiz dışında tutulmasının daha uygun olacağı kabul edilmiş ve analizden bu dört sonuç çıkarılmış ve tekrar korelasyon değerine bakılmıştır. %86 dönüş oranına denk gelen 83 adet anketin; Pearson korelasyon katsayısının ($r=0,934$) değerini aldığı ve bunun 0,01 seviyesinde anlamlı olduğu tespit edilmiş, en az 0,7 olduğu görülerek anketin geçerliliği ve tutarlılığının yüksek düzeyde olduğu kabul edilmiştir.

2. Örneklem

81 ilde dağınık olarak yaşayan Suriyeli sığınmacılar ile birlikte yaşayan tüm Türk vatandaşlarının ülke çapında bu anketin uygulanmasının güçlüğü ve bazı illerde çok sayıda mevcut bulunurken bazılarında çok az sayıda olmaları dikkate alınarak ana evrenden seçilecek örneklem ile ilgili karara ulaşılmıştır.

Bu tasarımı uygulamak amacı ile sosyo-ekonomik göstergeleri birbirine oldukça yakın illeri tespit etmek için bir literatür taraması yapılmıştır. Türkiye'deki gelişmişlik düzeyi, Kalkınma Bakanlığı tarafından çok sayıda ekonomik, sosyal ve kültürel değişkenin kullanıldığı ve coğrafi bazda mukayese olanağı sağlayan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi (SEGE) vasıtasıyla ölçülmüş ve karşılaştırılmıştır. Endeks; Güçlü Temel Bileşenler Analizi (GTBA) diye anılan sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeylerini belirlemeye ve özellikle sıralamaya yarayan sıklıkla kullanılan bir yöntem ile oluşturulmuştur. Yöntemin sağladığı endeksleme, standartlaştırma ve merkezileştirme gibi işlemler neticesinde bilimsel ve yansız bir sıralama elde edilmiştir. Endeks; GTBA metodolojisi ile 61 parametreye dayanarak illerin sosyo-ekonomik gelişmişliklerini sıralamaktadır (SEGE, 2013). Bu çalışmada anket uygulanacak şehirlere karar verilirken SEGE-2011 dokümanından faydalanılmıştır.

Metodolojik olarak bu endeksten yararlanılarak illerin gelişmişlik endeksleri ile illerde bulunan Suriyeli Sığınmacı mevcutları bir çizelge haline getirilmiştir. Aday

iller ve bu illere ait verileri içeren Tablo 5. İl karşılaştırma çizelgesi aşağıda oluşturulmuştur.

Tablo-5. İl Karşılaştırma Çizelgesi

İL KARŞILAŞTIRMALARI									
KADEME	İL	SEGE 2011	NÜFUS	SURİYELİ	İL	SEGE 2011	NÜFUS	SURİYELİ	ARALIK
1.KADEME	İZMİR	1,9715	4.223.545	109.549	ANTALYA	1,5026	2.328.555	403	4,5154 1,0993
2.KADEME	ADANA	0,5666	2.201.670	153.490	AYDIN	0,5597	1.068.260	8.059	0,9154 0,5272
					DENİZLİ	0,9122	1.005.687	8.075	
					SAKARYA	0,5641	976.948	8.269	
3.KADEME	GAZİANTEP	0,2678	1.974.244	329.622	MANİSA	0,4711	1.396.945	6.690	0,4764 0,1579
					BALIKESİR	0,4764	1.196.176	2.331	
					SAMSUN	0,1579	1.295.927	4.372	
4.KADEME	HATAY	-0,1302	1.555.165	384.774	MALATYA	-0,0785	781.305	22.072	0,1550 -0,2405
					AFYON	-0,0797	714.523	4.665	
5.KADEME	KİLİS	-0,5733	130.825	124.888	NİĞDE	-0,3761	351.468	3.495	-0,2479 -0,9602

Bu illerden Gaziantep ve Balıkesir seçilmiştir. İl seçimi yapılırken Suriyelilerin Gaziantep şehrinde yaşayan Türk Vatandaşlarına oranı (%16,70) ve Türkiye’de bulunan toplam Suriyelilere oranı (%11,04) dikkate alınmış ve yüksek bir göçmen kitleye sahip olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Balıkesir şehri için de Suriyelilerin Balıkesir şehrinde yaşayan Türk Vatandaşlarına oranı (%0,19) ve Türkiye’de bulunan toplam Suriyelilere oranı (%0,08) dikkate alınmış ve göçmen kitlesi oranının hemen hemen yok seviyesinde olduğu görülmüştür. Gaziantep ve Balıkesir; bir taraftan aynı sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinde birbirlerine sayısal olarak diğerlerine göre daha benzer, diğer taraftan siyasî yapısının Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi il ve ilçe belediye başkanlarının seçilerek görevde olduğundan siyasî yapılarının benzerliği ve son olarak bir şehirde sayısal/oransal Suriyeli nüfusu fazla, diğerinde ise hiç denebilecek kadar az olması nedenleri ile seçilmiştir.

1.000.000 nüfusa sahip bir ülkedeki halkın herhangi bir konudaki görüşlerini %95 güven aralığında %5 örnekleme hatası kabul edilerek öğrenmek için ortalama 384 kişiye anket uygulanması yeterli gelmektedir. Bu ise bilgiye daha kolay ve daha hızlı ulaşma imkânı vermesi açısından önem arz etmektedir (Baş, 2013:43). Gaziantep ve Balıkesir illerinin nüfusları sırasıyla 1.974.244 ve 1.196.176 olduğundan yeterli sayıda (her şehirde geçerli olmak şartı ile 384 adet) örnek alınarak uygulamanın yapılmasına karar verilmiştir.

Anket araştırmaları için en uygun örnekleme yöntemi olasılıklı örneklemedir (Baş, 2013:36-37). Bu hususun sağlanabilmesi için bir excel tablo oluşturulmuştur. Halen Gaziantep ve Balıkesir illerinin nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu merkez ilçelerine bağlı mahalleler araştırılmış, Gaziantep merkez ilçe Şahinbey’e (902.424 kişiyle en yoğun) bağlı 187 ve Balıkesir merkez ilçe Karesi’ye (178.105 kişiyle en yoğun) bağlı 69 mahalle tespit edilmiştir (Nüfus Bilgileri, 2020; Haritamap, 2020). Mahallelerin doğruluğu harita ve illerin yerel belediye sitelerinden de teyit edilmiştir. Excel programının rastgele seçim yapma fonksiyonu kullanılarak bu ilçelerden öncelikle beşer mahalle seçilmiştir. Böylelikle anketin olasılıklı örnekleme kriteri sağlanmıştır.

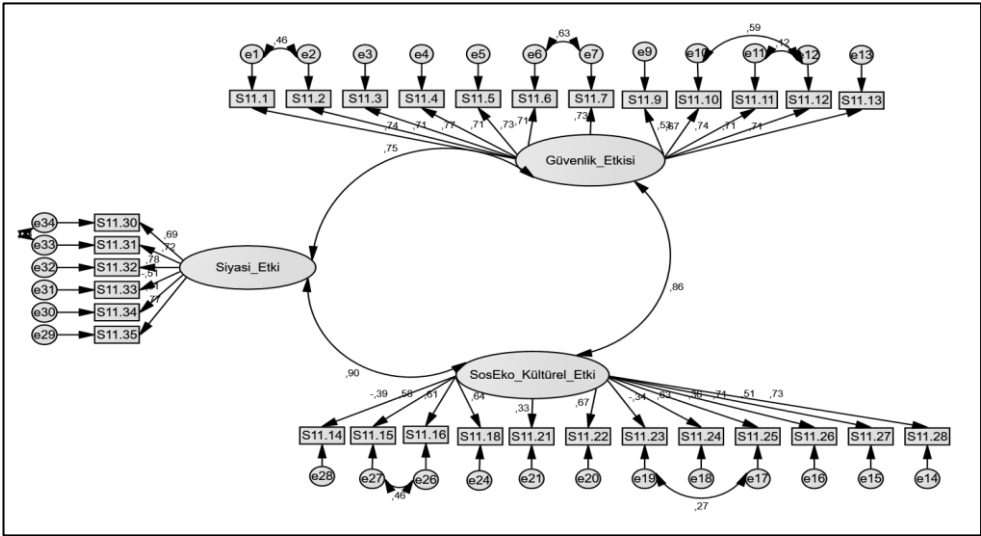
1.1. Ölçek Uygulama

“Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenlik Algısına Etkisi”; Gaziantep ve Balıkesir illerinde, anketörler vasıtası ile uygulanmıştır. Anket; 16 yaşından büyük, 2011 yılından daha yeni olmamak kaydı ile erkek ve kadın Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarına Ek’de bulunan anket formu ile yüz yüze görüşmeler şeklinde icra edilmiştir. Anket uygulaması esnasında anketörler; Likert ölçeğine uygun soruların “tamamen katılıyorum” seçeneğinden başlayarak “hiç katılmıyorum” seçeneğine kadar boş bırakmadan işaretlenmesi, soruların bazılarının ters yönlü sorular olduğu ve buna dikkat edilmesi gerektiği gibi konulara dikkat çekerek son kısımda boş bir sayfaya da Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların anketçide oluşturduğu güvenlik algıları kapsamında ankette yazılı sorular veya bu soruların dışında yazmak veya paylaşmak istedikleri söz/anı/hikâye/katılıp katılmadığı söylemler ve diğer düşüncelerini serbestçe yazabileceklerini talimatlandırmışlardır. Uygulamada gidilecek mahalleler; rastgeleliği sağlamak maksadıyla hazırlanmış olan excelden üretilmiş, Gaziantep’te ve Balıkesir’de rastgele çekilen mahallelere gidilmiştir. Bu şekilde rastgele seçim, herhangi bir mahallede yaşayan kişiyle diğer bir mahallede yaşayan kişinin ankete tâbi tutulma olasılıklarının eşit olmasını sağlamıştır. Anket uygulamasına ilk sıradan itibaren mahallelere gidilmiş, yeterli örnek sayısına ulaşılan kadar devam edilmiştir. Gaziantep’te ilk çekimde çıkan Alibaba ve 23 Nisan Mahallelerine gidildiğinde mahallede çok yoğun şekilde Suriyeli yaşadığı/Türkçe bilen az olduğu görülmüş ve mahallede anket yaptırarak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bulunamayacağı endişesiyle Türkmenler ve Cengiz Topel mahalleleri excelden çekilmiş ve anket uygulanmıştır. Her iki şehirde de beş mahalle yeterli sayıda veri üretilmesine imkân sağlamıştır. Uygulamada örneklem 785 kişi olarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Uygulama Sonrası Analizler ve Bulguları

DFA’nde söz konusu kavramların veri tarafından doğrulanıp doğrulanmadığı, kuramsal evrende varsayılan ilişkilerin gözlem sonucu elde edilmiş olan veri setinde de var olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmaktadır. KFA’nde yapının geçerliliğine dair kanıtlar gözlenen değişkenlerin hangi faktörler altında toplandığı, değişkenlerin faktör yük sayıları, faktörlerin açıkladıkları varyans oranı gibi ölçütlere bakılarak yorumlanır. DFA’nde ise test edilen modelin veya yapının doğrulanıp doğrulanmadığı çeşitli uyum iyiliği katsayıları ile daha belirgin bir şekilde ortaya konulmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2016:331-338; Sümer, 2000: 59-62).

Yeni oluşturulan ölçeğin KFA ile faktör yapısı keşfedilmiş, sonrasında DFA ile doğrulanması hedeflenmiştir. Böylelikle yapısal geçerlilik ortaya konmaya çalışılmıştır. Model Amos 20.0 programında SPSS 23.0’da yapılan analiz ve verileri de kullanabilecek şekilde DFA yapılmıştır. Çalışmaya esas gözlenen değişkenler 3 faktör altında toplanmış, model birinci düzey çok faktörlü DFA şeklinde Amos 20.0 programında Şekil 2.’deki gibi oluşturulmuştur.

Şekil-2. Anket Sonrası Birinci Düzey Çok Faktörlü DFA Modeli

İndekslerin uyumlu hale gelebilmesi için yapılan modifikasyonlar ve işlemler sonucunda 3 faktörlü yapının veri ile doğrulanıp doğrulanmadığına bakılmıştır. Rapor çıktılarında değişkenlerin faktör yükleri, varyans, korelasyon, CMIN/DF, GFI, AGFI, NFI, IFI, CFI, ve RMSEA değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. İlk uygulamada uyum iyiliği değerlerinin eşik değerler içerisinde olmadığı görülmüş, düzeltme kapsamında hata varyansları

birleştirilmiştir. Kural olarak hata varyansları aynı faktördeki değişkenler arasında yapılmalıdır. Bu esasa bağlı olarak AMOS 20.0'da hata varyansları birleştirilmiş ve indeks raporu üretilerek uyum değerleri gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlar aşağıdaki Tablo 6.'da yer almaktadır. Literatürde uyum indeksleri ve eşik değerleri aşağıdaki tabloda yazılı şekli ile açıklanmıştır. Test edilen modelin uyum iyiliği indeksleri eşik değerler ile karşılaştırıldığında uyum değerlerine birinci düzey çoklu faktörlü modelde ulaşılmıştır. Kabul edilen modelin uyum iyiliği değerlerine göre X^2/DF , RMSEA, SRMR, CFI, IFI ve AGFI indekslerinin kabul edilebilir uyumu gösterdiği, NFI ve GFI değerlerinin çok az seviyelerde 0,90'nın altında olduğu görülmektedir. Ancak NFI ve GFI değerlerinin 0,80'e kadar kabul edilebileceği belirtilmektedir (Garson, 2020). Bu nedenle sonuçta modelin bir bütün olarak uyum sağladığı kabul edilmiştir. Ölçeğin veri ile uyumlu çalışmakta olduğu gözlenmiştir.

Tablo-6. Uyum İndeksleri ve Eşik Değerleri* ve Anket Değerleri

İndeks	Açıklama	Eşik Değeri		İlk Veri	Son Durum
		İyi Uyum	Kabul		
X^2	Önerilen model ile verinin uyumunu test eder. Anlamsız olması, önerilen model ile örneklem kovaryanslarının benzer olduğu anlamına gelir.	P>0,05		0,000	0,000
X^2/DF	X^2 değeri örneklem büyüklüğünden etkilendiğinden serbestlik derecesi oranı güvenilir sonuçlar verir.	<3	3<<5	1,993	3,947
RMSEA	Serbestlik derecesini de dikkate alarak modelin örneklem kovaryansı ile ne dercede uyumlu olduğunu test eder	<0,05	<0,08	0,110	0,061
SRMR	Evrene ait kovaryans matrisi ile örnekleme ait kovaryans matrisi arasındaki kovaryansları test eder	<0,05	<0,08	0,123	0,071
CFI	Serbestlik derecesi ve örneklem büyüklüğünü dikkate alarak test edilen modelin temel (baseline) modele göre mukayese eder	>0,95	>0,90	0,672	0,905
NFI	CFI dan farklı olarak X^2 dağılımının gerektirdiği şartlara bağlı olmaksızın karşılaştırma yapar	>0,95	>0,90	0,513	0,877
IFI	Örneklem büyüklüğü ve modelin karmaşıklık derecesini dikkate alarak modelin uyumunu test eder	>0,95	>0,90	0,679	0,906
GFI	Model uyumunun örneklem büyüklüğünden bağımsız olarak test eder	>0,95	>0,90	0,599	0,898
AGFI	GFI nin serbestlik derecesine ayarlanmış halidir	>0,95	>0,85	0,547	0,855

* Tablodaki Eşik Değerleri (Tabachnick ve Fidell, 2012:560-564)

SONUÇ

İnsanlık tarihinde medeniyetlerin kuruluşuna katkıda bulunan göç; göçmenler ile yerleşiklerin birbirini etkilemesine ve değişimine neden olmuştur. Bu etkileşim ve değişimler olumlu/olumsuz sonuçlar doğurmuştur. 9 yılı aşan süredir Suriye'deki iç savaştan kaçarak Türkiye'ye göç eden sığınmacılar da, Türk vatandaşları ile hayatın her alanını beraber kullanmaktadır. Özellikle 2016 yılından itibaren Türkiye içinde terör ve diğer kriminal suçların daha yoğunlukla görülmeye ve artmaya başlaması, ekonomik göstergelerin daha düşük seviyelerde görülmesi, devlet mekanizmasında yer alan kurumlardaki sistem işleyişinin yavaşlaması veya kapasite yetersizliği gibi problemler yaşanması (eğitimde; öğretmen azlığı, kalabalık sınıflar, okul ve malzeme eksikliği, sağlıkta; doktor hemşire azlığı, kalabalık acil servis ve klinikler, yetersiz tıbbi malzemeler), iki toplumun kültür ve yaşayış tarzlarındaki farklılıklar Türk toplumunda Suriyeliler kaynaklı endişelere neden olmuştur. Literatürde Türkiye'deki bu göç ile ilgili kavramsal, hukuksal, tarihsel, siyasi ve dönemsel araştırmalar, hak ve hürriyetler kapsamında ekonomik, sağlık ve sosyolojik etkilerin analizleri bulunmasına rağmen güvenlik algısının çalışılmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada; açıklanan bu açığı kapatacak, "Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların toplumun güvenlik algısına etkisi"ni araştıran geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Güvenlik algısını tespit etmek amacıyla; insan tutumlarının ölçülmesi tekniklerinden, diğer tekniklere göre kısa süren ve maliyeti düşük olan Likert ölçeği geliştirilmesi düşünülmüştür. Çalışma kapsamındaki ölçek; ölçüm değişkenlerinin tespiti için tüme varım tekniği (gömülü teori) ile kavramların toplanması, kavramların kuramsal yapı ile karşılaştırılarak ölçek soru havuzuna dönüştürülmesi, uzman görüşleri ve literatür ile havuzdaki soruların düzenlenmesi, görünüm ve kapsam geçerliliğinin sağlanması, pilot uygulama, deneme uygulaması sonrası uzman değerlendirmesi, güvenilirlik testlerinden iç tutarlılık için faktör analizleri ve test-tekrar test, örneklem seçimi, uygulama, geçerlilik testlerinden doğrulayıcı faktör analizi aşamaları uygulanarak geliştirilmiştir.

Farklı özelliklere sahip 114 kişiden toplanan kavramlar doğrultusunda; 54 soru bir havuzda toplanmıştır. Literatürde mevcut 7 AB güvenlik boyutu ile kuramsal temeli oluşturulan taslak ölçek; 4 boyut 37 sorudan oluşacak şekilde tasarlanmıştır. İçerik ve görünüm geçerliliği kapsamında 6 uzman taslak ölçeği incelemiş, önerilerde bulunarak değerlendirmiş, kapsam geçerlilik indeksi ($KMI=0,91$) değeri ile ($>0,8$) sağlanarak bir sonraki aşamaya geçilmiştir. Pilot uygulama evrenden çekilecek örnekleme benzeyen kişilere yapılmış, uygulama sonrası KMO ($0,857$)

bulunmuş, $>0,6$ sağlanarak, BKT (0,000) hesaplanmış, $<0,05$ olduğu görülerek KFA'ya geçilmiştir. Grafik metodu ve toplam varyanslar 3 uzman tarafından incelenmiş, ölçek % 53,39 seviyesinde 3 boyutta en düşük 0,419 en yüksek 0,836 faktör yükleri olan, bir soru elenmiş, 36 sorudan oluşan şekle dönüştürülmüştür. İç tutarlılık güvenirligi kapsamında Cronbach α değeri 36 soru için ($r=0,953$) hesaplanmış, $>0,7$ 'yi sağladığı görülmüştür. Diğer bir güvenirlilik testi olan test-tekrar test yapılarak korelasyona bakılmıştır. ($r=0,934$) değeri, 0,01 seviyesinde tutarlı çıkmıştır. Buraya kadar faktör yapısı keşfedilen ve güvenilir olan anketin geçerli olup olmadığı DFA ile incelenmiştir. Çalışmaya esas ölçeğin gözlenen değişkenleri 3 faktör altında toplanmış ve 0,33-0,78 değişen seviyelerde birinci düzey çok faktörlü bir model oluşturmuştur. Bu modele ait uyum iyilik indeksleri; X^2/DF (3,947), RMSEA (0,061), SRMR (0,071), CFI (0,905), IFI (0,906) ve AGFI (0,855) değerleri eşikler içerisinde bulunmuştur. Ölçeğin veri ile uyumlu çalıştığı gözlenmiştir.

Analizler sonucunda “Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların toplumun güvenlik algısına etkisi” ölçeğinin güvenlik algısını belirleyebilecek geçerli ve güvenilir bir araç oluşu söylenebilir. 2011'den bu yana beraber bir hayat yürüten iki toplumun birbirine uyum sağlayarak insana yakışır, saygın, modern dünyanın sağladığı nimetlerden faydalanacak bir şekilde yaşayabilmelerine bu ölçeğin katkıda bulunması amaçlanmalıdır. Toplumda ayrıştırma veya ötekileştirme yapılmamalıdır. Bu ve benzeri çalışmaların yapılması toplumun gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Çalışma kapsamında anket geliştireceklere aşağıdaki hususlar önerilebilir:

- * Ölçülmesi istenen tutum, bir kurama dayandırılarak iyi tanımlanmalıdır
- * Ölçmede temel amaç, çabaların sonunda daha güvenilir ve daha geçerli bir ölçme aracı elde etmek olduğundan kapsam iyi belirlenmeli
- * Kapsam geçerliliği; kapsam geçerlilik oranı ve indeksi ile sayısal olarak ölçülmeye çalışılmalı
- * Yansız ve temsil edici örneklem seçilerek uygulanan bir ankette elde edilen sonuçların hedef kitlenin görüşlerini yansıtması sağlanmalı
- * Kurama göre uygun bir örnekleme tekniği olmalı
- * Sorular, her cevaplayıcı tarafından aynı şekilde anlaşılacak şekilde öz, sade, birden fazla yargı olmadan olumlu/olumsuz farklı eğilimleri ölçecek şekilde olmalı
- * Ölçekte madde sayısı katılımcıları usandırmayacak büyüklükte olmalı

* Ölçek şekil olarak iyi tasarlanmalı, rahat okunabilecek büyüklükler kullanılmalı, baş tarafında mutlaka yönerge bulunmalı, dikkati çeken veya öne çıkaran özellikleri belirten yerler renkli bir tertip ve düzende yapılmalıdır.

Bu çalışma, İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 26.04.2018 tarihli ve 2018/5-4 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Ak, M. Zeki; Dindar, M.; Altıntaş, N. (2017, Yaz). Türkiye'de Terörizm ile İktisadî Büyüme İlişkinin Nedensellik Analizi. *Bilgi* (34), 20-31.
- Akçapar, Ş. Koşer (2012). Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu. Ihlamur-Öner, S., Öner, N. Ş. (Ed.), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar, İstanbul, İletişim Yayınları*.
- Ayre, C. ve Scally A. J. (2014). Critical values for Lawshe's content validity ratio: revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47 (1), 79–86.
- Baş, T. (2013). Anket (Nasıl Hazırlanır? Nasıl Uygulanır? Nasıl Değerlendirilir?). (7.Baskı), Ankara, Seçkin Yayınları.
- BBC News Türkçe, Grafiklerle: Suriye'de 8'inci Yılına Giren Savaş, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43414137>, Erişim Tarihi: 15.04.2020.
- Bilal K. (2011). Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek. Barış Kitabevi, (1.Baskı), Ankara.
- Çokluk B., Ömay, Ş. Güçlü ve Büyüköztürk Ş. (2012). Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları. (2. Baskı), Ankara, Pegem Akademi.
- Dedeoğlu, B. (2003). Uluslararası Güvenlik ve Strateji. İstanbul, Derin Yayınları.
- DeVellis, R.F. (2002). Scale Development: Theory and Application. (2nd Ed.), Applied Social Research Methods Series, Vol.26, London.
- Erdoğan, İ. (2013, Yaz). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı, *Akademik Bakış*, Cilt 6 (12):265-292.
- Garson, G. D. Quantitative Research in Public Administration, <http://faculty.chass.ncsu.edu/garson/PA765/structur.htm>, Erişim Tarihi: 15.05.2020.
- GİGM Göç İstatistikleri, www.goc.gov.tr, Erişim Tarihi: 30.04.2020.
- Güngörmüş Kona, G. (2011). Orta Doğu Merkezli Radikal Örgütler ve Türkiye'ye Etkileri. *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Uluslararası İlişkiler Dergisi*, V.1:789-805.

- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. (3.Baskı), Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Hammersly, M. (2012). Qualitative Casual Analysis:Grounded the Orizing and the Qualitative Survey. Cooper, B., Glaesser, J., Gomm, R., Hammersly, M. (Der), Challenging the Qualitative-Quatitative Divide, Continuum IPG, India.
- Haritamap, <https://www.haritamap.com/ilce/karesi-balikesir> ve [gaziantep](https://www.haritamap.com/ilce/gaziantep), Erişim Tarihi:11.05.2020.
- Huysmans, J. (1995). Migrants as a Security Problem: Danger of “Securitizing” Societal Issues. Miles, R., T. (Der.), Migration and Eupean Integration: The Dynamics of Inclusion and Exclusion, London, Pinter Publishers.
- Huysmans, J. (2000) The European Union and Securitization of Migration. Journal of Comman Market Studies, 39 (5):751-777.
- Huysmans, J. (2006). The Politics of Insecurity:Fear in Migration and Asylum in the EU. NY, Reutledge Publishing.
- Kane, H. (1995). Leaving Home, Society, V.12, 4:16-25.
- Karpat, K. (2013). Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler. (2.Baskı), İstanbul, Timaş.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. Personnel psychology, 28, 563–575.
- Marchesin, P. (2003). Yeni Tehditler Karşısında Avrupa. Dedeoğlu, Beril (Çev.), Dünden Bugüne Avrupa Birliği, (1. Baskı), İstanbul, Boyut Yayınları.
- Nüfus Bilgileri, <https://www.nufusu.com/il/gaziantep-nufusu> ve [balikesir-nufusu](https://www.nufusu.com/il/balikesir-nufusu), Erişim Tarihi:11.05.2020.
- Source, Societal Security, <http://www.societalsecurity.net/>, Erişim Tarihi: 03.05.2020.
- Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE-2011) (2013). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Streiner, D. (1994). Figuring out Factors:The Use and Misuse of Factor Analysis. Canadian Journal of Psychiatry.

- Sümer, N. (2000, Aralık). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6):49-74.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2012). *Using Multivariate Statistics* (6th Edn.). Boston.
- Tezbaşaran, A. A. (2008), *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitimde Ölçek ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Mersin.
- Tunç, A. Ş. (2015, Temmuz). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2 (2):29-63.
- Waever, O. (2015). *Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi*. Aydın, M. vd. (Der.), *Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe*, (2.Baskı), İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 259-279.
- Yeşilyurt, S. ve Çapraz, C. (2018). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20(1), 251-264.

EK-B:Toplumun Güvenlik Algısı Ölçeği

Bu anket (ölçek) “**Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenlik Algısına Etkisi**” ile ilgili tutumları ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Ölçek sonuçları, bu konudaki tutumları belirlemek için kullanılacaktır. Bu ölçekte — adet ifade bulunmaktadır. Cevaplama süresi yaklaşık — dakikadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı size verilen cevap kâğıdına / liste üzerinde ayrılan yere **(X)** işaretleyiniz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. İşaretsiz ifade bırakmayınız. Size verilen tutum listesi (ve cevap kâğıdı) üzerine adınızı **yazmayınız, kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız**. Buradaki bilgiler hiçbir şekilde bilimsel akademik çalışma dışında kullanılmayacak ve paylaşılmayacaktır. Bu bilgiler İnönü Üniversitesi Doktora Öğrencisi Hakan Ömer TUNCA tarafından doktora tezi çalışması için kullanılacaktır.

1. Cinsiyetiniz

a. Kadın ..... b. Erkek .....

2. Yaşınız .....

3. Eğitim Durumunuz

a. Okur-yazar Değil .....

b. Okur-yazar .....

c. İlkokul .....

ç. Ortaokul .....

d. Lise .....

e. Üniversite .....

f. Yüksek Lisans .....

g. Doktora .....

4. Mesleğiniz .....

Şimdi Sizlere Suriyeli Sığınmacıların günlük hayatımızdaki güvenlik etkileri ile ilgili sorular soracağız. SİZCE;						
S. No	Sorular	Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Suriyeli Sığınmacılar darp, kavga, gasp vb. suçlarla şahsi güvenliğimi tehdit etmektedir					
2.	Suriyeli Sığınmacılar kaynaklı adam/çocuk kaçırma olayları aile güvenliğimi tehdit etmektedir					
3.	Suriyeli Sığınmacıların gelişi hırsızlık/kundaklama olaylarını artırmaktadır					
4.	Suriyeli Sığınmacı kadınların parasal değer olarak görülmesiyle fuhuş artmaktadır					
5.	Suriyeli Sığınmacılardan dolayı dışarı çıktığımda kendimi güvende hissetmiyorum					
6.	Suriyeli Sığınmacıların ülkenin her yerine dağılık yaşamaları sebebiyle terör olaylarının her yerde olabileceğini hissediyorum					
7.	Suriyeli Sığınmacılar terör eylemlerinin artmasına neden olmaktadır					
8.	Suriyeli Sığınmacılar bireysel ya da örgütsel olarak suç eylemlerini artırmamaktadır					
9.	Suriyeli Sığınmacılar kontrolsüz nüfus artışı yaratmaktadır					
10.	Suriyeli Sığınmacıların gelmesinden sonra uzun zamandır görülmeyen hastalıklar türemiştir					
11.	Acil servislerin Suriyeli Sığınmacılar tarafından sık kullanımı kapasite yetersizliğine neden olduğundan beni ve yakınlarımı mağdur etmektedir					
12.	Suriyeli Sığınmacıların gelişi ile salgın hastalıkların arttığını düşünüyorum					

Şimdi Sizlere Suriyeli Sığınmacıların sosyo-ekonomik ve kültürel etkileri ile ilgili sorular soracağız. SİZCE;						
S. No	Sorular	Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Suriyeli Sığınmacıların varlığı sosyal adaletin sağlanmasına katkıda bulunur					
2.	Suriyeli ucuz işçiler ücretleri düşürerek haksız rekabet yaratmaktadır					
3.	Suriyeli Sığınmacılar Türkiye'deki işsizliği artırmaktadır					
4.	Suriyeli Sığınmacı çocukları dilencilik, kayıtsız çalışma, hırsızlık vb. yaparak yasadışı kazanç sağlamıyor					
5.	Suriyeli Sığınmacılar dolandırıcılık/mafya/uyuşturucu ticaretinin artmasına neden olmaktadır					
6.	Suriyeli Sığınmacılar uzun dönemde Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesine katkı sağlayacaktır					
7.	Suriyeli Sığınmacıların eğitim seviyesinin düşüklüğü Türkiye eğitim seviyesini etkilememektedir					
8.	Suriyeli Sığınmacı çocukların okula gitmemesi eğitimsizliği artırmaktadır					
9.	Suriyeli Sığınmacıların ailevi yaşamları, çok eşlilik ve kadın-erkek ilişkileri Türk aile hayatını olumsuz etkilemektedir					
10.	Suriyeli Sığınmacı erkeklerin uygunsuz davranışları Türkiye'deki kadınları rahatsız etmemektedir					
11.	Kayıt dışı evliliklerin artması/kumalık Türkiye'deki aile birlikteliklerini tehdit etmektedir					
12.	Suriyeli Sığınmacıların topluma uyumunda güçlük yaşanmamaktadır					
13.	Suriyeli Sığınmacıların kullandığı dil Türkçe'nin bozulmasına neden olmaktadır					
14.	Suriyeli Sığınmacıların dini mezhepsel inanışlarının farklı olması Türkiye'nin dini inançlarını etkilemektedir					
15.	Suriyeli kimliği Türkiye'deki yerleşik kimlik bütünlüğünü tehdit etmektedir					

Şimdi ise Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'deki siyasete etkileri ile ilgili sorular soracağız. SİZCE;						
S.No	Sorular	Tamamen Katılıyorrum	Kısmen Katılıyorrum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Suriyeli Sığınmacılar gelecekte azınlık olmaktan çıkıp Türkiye topraklarından hak iddia edebilir diye endişem yoktur					
2.	Suriyeli Sığınmacıların işlediği suçlara ceza verilmediği düşüncesiyle adalet mekanizmasına güvenim azalmaktadır					
3.	Suriyelilere din, dil, ırk, mezhep, etnik köken ve politik görüş nedeniyle devletin adaletsiz davranışları yozlaşmaya sebeptir					
4.	Suriyeli Sığınmacılar ile Türkler arasında yaşanabilecek fikir ayrılıkları ülke içi karışıklığa neden olabilir					
5.	Suriyeli Sığınmacıların varlığı bende gelecek kaygısı yaratmamaktadır					
6.	Suriyeli Sığınmacıların toplu olarak vatandaş olması siyasi dengeleri etkiler					
7.	Suriyeli Sığınmacılar ilerisi için ülke içinde bağımsızlık kazanma söylemleri ile üniter yapıyı tehdit etmektedir					

SEMPATİZAN, FAİL?: DÖRT DALGADA KADIN TERÖRİSTLER*

Zeynep EKİZ**

Öz

Terörizm tarihi incelendiğinde kadınların bu tarihin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu görülür. Tarih boyunca kadınlar dünyanın dört bir yanındaki terör örgütlerine katılmış ve şiddet içerikli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu kadınlar terör örgütlerinin hemen her kademesinde faaliyet göstermiş ve örgüt içerisinde birçok farklı rol üstlenmişlerdir. Bu roller kimi zaman pasif bir sempatizanlık şeklinde olabileceği gibi, örgüt için hayati önem taşıyan destekleyici roller de olabilir. Çatışmaların devamlılığı için gerekli olan gelecek nesilleri doğurma ve doktrinasyonunu sağlama, propaganda faaliyetleri, eleman temini, finansman sağlama ve istihbarat toplama bunlardan yalnızca birkaçıdır. Ancak zaman içerisinde bu destekleyici roller daha ölümcül seviyelere ulaşan operasyonel rollere dönüşmeye ve kadınlar şiddet içerikli faaliyetlere doğrudan katılmaya başlamışlardır. Son zamanlarda karşımıza intihar bombacıları olarak kadın teröristler, örgüt içindeki erkeklerle kıyasla daha başarılı ve ölümcül saldırılar gerçekleştirir hale gelmişlerdir. Bu makale terörizmin uzun tarihi içerisinde kadınların terör örgütlerine katılımını ve zamanla bu örgütler içerisindeki rollerinin değişimini David Rapoport'un Terörizmin Dört Dalgası tasnifi üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Kadınlar her ne kadar modern terörizmin ortaya çıkışından bugüne kadar terör örgütlerinde önemli roller oynamış olsalar da faaliyetleri çoğunlukla destekleyici rollerle sınırlı kalmıştır. Kadın teröristler nadiren örgütlerin liderlik kadrolarında yer almış ve karar alma mekanizmalarında etkili olamamıştır.

Anahtar kavramlar: Terörizm, Kadın Teröristler, Rapoport, Terörizmin Dört Dalgası

SYMPATHIZER, PERPETRATOR?: WOMEN TERRORISTS IN THE FOUR WAVES**Abstract**

When the history of terrorism is examined, it is seen that women form an integral part of it. Throughout history, women have participated in terrorist organizations and engaged in violent activities all around the world. These women have been active in almost all levels and have played multiple roles within such organizations. These roles can sometimes be in the form of a passive sympathy, or they may also be in the form of supportive roles that are vital for the organization. Giving birth to the future generations and doctrinization of these generations which are vital for the continuation of conflicts, propaganda activities, recruitment, fundraising and intelligence gathering are just a few of them. However, over time, these supporting roles have begun to turn into operational roles which are more deadly and women have began directly to involve in violent activities. In recent times, women terrorists emerging as suicide bombers and have carried out more successful and deadly attacks compare to their male counterparts. This article aims to examine the participation of women in terrorist organizations and the change of their roles in these organizations in the long history of terrorism through the classification of David Rapoport's Four Waves of Terrorism. Although women have played an important role in terrorist organizations since the emergence of modern terrorism, their activities were mostly limited to supportive roles. Women terrorists rarely took part in the leadership positions and were not effective in decision making mechanisms in terrorist organizations.

Keywords: Terrorism, Women Terrorists, Rapoport, FourWwaves of Terrorism.

* Bu makale, yazarın Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm anabilim dalında tamamladığı yüksek lisansın seminer çalışmasından üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, zeynep0304@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3086-5315>.

GİRİŞ

Tarih boyunca kadınlara birçok farklı rol atfedilmiştir. Bu rollerin büyük bir çoğunluğu kadınların pasif, savunmasız ve zayıf karakterleri üzerine vurgu yapmış; çok azı kadınları şiddet, çatışma veya savaş gibi kavramlarla ilişkilendirmiştir. Dünya genelinde toplum içerisindeki geleneksel cinsiyet rolleri incelendiğinde din, ırk, coğrafya fark etmeksizin kadınlar; “anne”, “eş” ya da “bakıcı” gibi kavramlarla özdeşleştirilmişlerdir (Fink, Barakat ve Shetret, 2013: 4). Kadınlar çoğu zaman zariflik, iyilik ve barışın sembolü olmuş ve nadiren şiddet içerikli faaliyetlerle anılmışlardır. Kadın ve şiddet kelimeleri yan yana kullanıldığında muhtemelen çoğu insanın aklına gelen ilk imgeler bu şiddetin bir “kurbanı” olarak akıllarımıza yer etmiş kadınlardır (Sutten, 2009: 22). Ancak bu geleneksel cinsiyet rolleri, birçok örgüt tarafından bir avantaj olarak görülmüş ve hükümetlerin terörizmle mücadele politikalarının zayıf noktasını oluşturmuştur. Terör örgütleri bu geleneksel algılar üzerinden kadınları terör saldırılarında kullanmaya başlayarak daha ölümcül saldırılar gerçekleştirebilme imkanı bulmuşlardır (Herman, 2009: 261-262).

Kadınların terör ve şiddet faaliyetlerine katılımı çoğu zaman göz ardı edilmesine rağmen tarih boyunca kadınlar birçok terör örgütünde faaliyet göstermişlerdir. Dünyanın dört bir yanındaki kadınlar coğrafya ve ideoloji fark etmeksizin Asya’dan Amerika’ya; anarşist örgütlerden dini örgütlere, birbirinden farklı terör örgütlerinin hemen her kademesinde ve birçok farklı rolde yer almışlardır. Kimi zaman pasif olarak faaliyet gösteren kadınlar yalnızca sempatican rolünü üstlenirken, kimi zaman terör örgütlerinin destekleyicisi rolünde yer almış; kimi zamansa daha da ileriye giderek terör eylemlerinin doğrudan gerçekleştircisi olmuşlardır (Wojtowicz, 2013: 124). Kadınların terör örgütleri içerisindeki faaliyetleri; örgüt için hayati önem taşıyan propaganda, yeni eleman temini, gelecek nesillerin doktrinasyonu ve örgüt için gerekli finansmanın sağlanması vb. destekleyici roller olabileceği gibi; gerilla veya intihar bombacısı gibi daha operasyonel rolleri de içerebilir (Fink vd., 2013: 2-3). Örgütün faaliyet gösterdiği bölgedeki devletin terörizmle mücadele politikası ve ortaya çıktığı toplumdaki kadın algısı başta olmak üzere; örgütün ideolojisi ve ihtiyaçları da büyük ölçüde bu rollerin belirleyicisi olmuştur (Galvin, 1983: 20; Cunningham, 2003: 172; Wojtowicz, 2013: 124).

Kadınların terör ve şiddet içerikli faaliyetlere katılımının tarihi aslında oldukça eskilere dayanır. Modern terörizmin ilk terör örgütü olarak kabul edilen Halkın İradesi (*Narodnaya Volya*) ile birlikte başlayan kadınların terörizm serüveni

ilerleyen süreçte ivme kazanarak devam etmiştir (Stack-O'Connor, 2007: 95). Zamanla kadınların terör örgütlerine katılımı artmış ve örgüt içerisindeki rolleri birçok farklı dinamiğin de etkisiyle çeşitlenmiştir. 1960'lara kadar örgüt içerisinde çoğunlukla destekleyici rollerde faaliyet gösteren kadınlar, bu tarihten itibaren sol ideolojinin de sağlamış olduğu cinsiyet eşitliğinin etkisiyle daha aktif rollerde yer almaya başlamışlardır (Raghavan ve Balasubramaniyan, 2014: 198-199). Yavaş yavaş çatışma alanlarında boy göstermeye başlayan kadın teröristler; gerillacılıktan, intihar bombacılığına birçok operasyonel rolde yer almış ve saldırıların doğrudan gerçekleştiricisi olmuşlardır. 1980'li yılların sonlarından itibaren ise dini ideolojiyi temel alan örgütler ortaya çıkmaya başlamış ve kadınların örgüt içerisindeki faaliyetleri yine destekleyici rollerle sınırlandırılmıştır (Raghavan ve Balasubramaniyan, 2014: 199). Ancak 1990'lı yıllarla birlikte seküler örgütlerdeki kadın intihar bombacılarının etkinliğini gören dini örgütler yeniden kadınların operasyonel rollere katılımının yolunu açmıştır (Ness, 2005: 359-361; Wojtowicz, 2013: 129). Son zamanlarda terör örgütleri içerisindeki kadın üyelerin sayısında büyük bir artış gözlemlenmiş ve bununla doğru orantılı olarak örgütler en ölümcül saldırıları kolaylıkla gerçekleştirir hale gelmişlerdir (Bloom, 2011: 2-3). Bu da kadın terörist fenomenine olan ilgiyi arttırmış ve konunun anlaşılma çabası da akademik çalışmaları yavaş yavaş bu alana yönlendirmeyi zorunlu kılmıştır.

Bu makalenin amacı modern terörizmin başlangıç noktası olarak kabul edilen XIX. yüzyılın son çeyreğinden günümüze kadar geçen süreç içerisinde, kadınların terör örgütlerine katılımlarının ve bu kadınların örgütler içerisinde zamanla değişen rollerinin incelenmesidir. Bu amaca ulaşmak için David Rapoport (2002)'un Terörizmin Dört Dalgası tasnifi kullanılarak, her bir dönemin önde gelen terör örgütleri üzerinden kadınların faaliyet gösterdikleri dalgalardaki terör aktivitelerine katılımı incelenmiş ve zaman içerisinde değişen rolleri anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda kadınların terör örgütlerine katılımı değerlendirildiğinde dünya genelindeki eğilim kadın teröristlerin erkeklere kıyasla sayıca daha az bir çoğunluğu oluşturduğu ve örgüt içerisindeki rollerinin, her bir örgütte farklılık göstermesine rağmen, çoğu zaman destekleyici rollerle sınırlı kaldığı yönündedir.

1. KADINLARIN TERÖR FAALİYETLERİNE KATILIMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Çalışmada David Rapoport'un Terörizmin Dört Dalgası olarak bilinen terörizm tarihi tasnifi kullanılmıştır. Bu tasnife göre Rapoport (2002), terörizm tarihini dört farklı dalgaya ayırmıştır. Her bir dalga yaklaşık olarak 40 yıllık bir süreci

kapsamakla birlikte, içerisinde bulunulan dönemin hâkim ideolojisine göre sınıflandırılmıştır. Buna göre ilk dalga 1880-1920 yılları arasını kapsamış ve anarşist ideoloji döneme damgasını vurmuştur. İkinci dalga anarşist dalganın bitiminden 1960 yılına kadar geçen süreyi kapsamış ve sömürgeci güçlere karşı mücadeleyi temel alan sömürge karşıtı milliyetçi ideolojiler hâkim olmuştur. Üçüncü dalga 1960'tan 1980'lere kadar sürmüş ve sol ideolojiyi temel alan terör örgütleri yükselişe geçmiştir. Bu tasnifteki son dalgayı oluşturan dördüncü dalga ise 1979'da başlayıp günümüzde de devam etmekte olan ve dini referans alan terör örgütlerinin egemen olduğu dalgadır. Çalışma bu tasnifi temel alarak her bir dalgada ön plana çıkan terör örgütleri üzerinden kadınların bu örgütlere katılımı ve zaman içerisinde değişen rollerini inceleyecektir.

1.1. 1880-1920: Anarşist Dalga

Anarşist dalganın önde gelen örgütlerinden biri olan Halkın İradesi, XIX. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Rus İmparatorluğu'nda çarlık otokrasisini yıkmak ve siyasal reform gerçekleştirmek amacıyla aktif olarak şiddete başvurmuştur. Modern terörizmin başlangıç noktası olarak kabul edilen Halkın İradesi, faaliyet gösterdiği dalga çoğunlukla erkek egemenliği altında olmasına rağmen, içerisindeki kadın katılımı ve faaliyetinin çağdaşı örgütlere kıyasla fazla olmasıyla öne çıkmaktadır (Bloom, 2011: 5; Weinberg: 2011).

Çekirdek kadronun yaklaşık 1/3'ünü oluşturan kadınlar örgüt içerisinde aktif faaliyet göstermiş ve çoğu saldırının doğrudan gerçekleştircisi olmuşlardır (Bloom, 2011: 5). Bunun en iyi örneği Vera Zasulich'tir. Vera Zasulich ve suç ortağı Masha Kolenkina, Petersburg valisi General Theodore Trepov'a yönelik bir suikast girişiminde bulunmuş ancak yalnızca yaralamayı başarabilmişlerdir. Olay sonrasında Zasulich'in serbest bırakılması ve bu kararın büyük bir sevinçle karşılanması ise ilerleyen süreçte kadınların örgüte katılımını büyük ölçüde etkilemiştir. Ancak burada asıl dikkat çeken nokta, Vera Zasulich'in mahkemede siyasi bir suçlu olarak yargılanmamış olmasıdır (Hilbrenner, 2016: 17). Geleneksel Rus toplumunda kadınlara atfedilen pasif roller çoğu zaman kadınların siyasal sebeplerle yargılanmasının önüne geçmiş ve kadınlar erkeklere kıyasla daha az tutuklanmış, tutuklu olanlar ise çoğu zaman affedilmiştir Bu da örgütün kadınları kadrolarına katma isteğini arttırmış ve kadınların örgüt içerisindeki faaliyetlerini çeşitlendirmiştir (Stack-O'Connor, 2007: 95).

1880'li yıllara gelindiğinde örgütün kadın üyelerinde ve doğru orantılı olarak gerçekleştirilen terör saldırılarına kadınların katılımında da önemli bir artış gözlenmiştir. Bu süreci takip eden ilk on yılın idam cezaları incelendiğinde 43

idam cezasından 21'ini kadınların oluşturduğu dikkat çekmektedir (McNeal, 1971: 155). Vera Zasluch'in yanı sıra Vera Figner, Maria Oshanina, Anna Yakimova ve Sophia Pevoskaya gibi birçok kadın örgütün ön saflarında yer almış ve doğrudan saldırılar gerçekleştirmişlerdir. Hatta öyle ki Bloom (2016: 41) Halkın İradesi kadınlarının erkeklere kıyasla daha kararlı ve örgüte bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Anarşist örgütlere ek olarak bu dalga içerisinde milliyetçilik hareketlerinden etkilenen birçok terör örgütünün de imparatorluklar içerisinde faaliyet gösterdikleri dikkat çekmektedir. Bunların önde gelenleri Osmanlı İmparatorluğu içerisinde faaliyet gösteren Ermeni Devrimci Federasyonu (*Taşnagsütün*), Sosyal Demokrat Hınçak Partisi, ve İç Makedon Devrimci Örgütü (*Vnatrešna makedonska revolucionerna organizacija (VMRO)*) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örgütler ideolojileri birbirinden farklı olmasına rağmen temelde Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlık kazanmak için şiddeti bir araç olarak kullanmış ve sahip olduğu milliyetçi eğilimleriyle birçok kadını saflarına çekmeyi başarmışlardır. Ancak bu döneme ilişkin olarak çalışmada karşılaşılan temel sorun örgütlerin faaliyet gösterdikleri dönemde kadınların şiddet içerikli faaliyetlere katılımlarının çoğunlukla yeterince incelenmemiş ya da göz ardı edilmiş olmasıdır. Bu nedenle çalışmada değerlendirilecek olan örgütler bu kısıtlı bilgiler ışığında ele alınacak olup ileride daha detaylı araştırmaların yapılması sonucu burada ortaya atılan varsayımların değişebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

1890 yılında kurulmuş olan Tašnagsütün ideolojik olarak Halkın İradesi'ne oldukça yakın bir örgütlenme ve ideolojiye sahiptir. Nitekim örgütün kurucu liderlerinden olan Christapor Mikaelian ve Simon Zavarian daha önce Halkın İradesi'nde aktif olarak faaliyet göstermiş ve örgütün ideolojisinden etkilenmişlerdir (Tololyan, 1992: 9). Tašnagsütün'de faaliyet gösteren kadınlar incelendiğinde Nikol Matinian'ın kız kardeşleri Natali ve Satenik Matinian, Avetis Sahakian'ın kız kardeşi Anna, Simon Zavarian'ın kardeşi Maro ve Vardan Goloshian'nın kızkardeşi Daria Goloshian gibi isimler karşımıza çıkmaktadır (Nalbandian, 1963: 213). Bu kadınların örgüte katılımı değerlendirildiğinde yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere aile bağları oldukça etkili olmuştur. Örgüt içerisinde çoğunlukla propaganda faaliyetleri içerisinde yer alan kadınlar ilerleyen dönemlerde de oldukça aktif faaliyetlerde bulunmuşlardır. Öyle ki daha önce Tašnagsütün'de faaliyet gösteren Katarine Zalyan-Manukyan, Perchuhi Partizpanyan-Barseghyan ve Varvara Sahakyan gibi kadınlar Ermenistan Demokratik Cumhuriyeti'nde milletvekili olarak yer almışlardır (Badalyan, 2018).

Hınçak Partisi'nde de buna benzer bir yapılanma mevcuttu. Örgütün kurucu liderleri arasında yer alan Mariam Vardarian, diğer kurucu bir lider olan Avetis Nazarbekian ile evliydi. Vardarian aynı zamanda Hınçak Merkez Komitesi'nin üyelerinden biriydi ve Rus devrimcilerle birlikte örgüt için planlar hazırlıyordu (Nalbandian, 1963: 108). Buna ek olarak Hınçak Partisi tiyatro grupları, kadın kolları aracılığıyla sosyal ve siyasi konularda Ermeni halkını örgütlemeye çalışmaktaydı (Külekçi, 2010: 151-153).

Bu dalga içerisinde faaliyet gösteren bir diğer örgüt VMRO'ydu. 1893 yılında özerk bir Makedonya'nın kurulması amacıyla faaliyetlerine başlayan örgüt diğer milliyetçi örgütlerde olduğu gibi kadınların desteğini kazanmıştı. Ancak Ermeni örgütlerine kıyasla VMRO'da kadınlar erkeklerle birlikte terör ve gerilla faaliyetlerine katılmakta ve doğrudan çatışmalarda yer almaktaydı (Berry, 2018: 192). Çoğunlukla çiftçi kadınların kadrolarında faaliyet gösterdiği örgüt, yalnızca kadınlardan oluşan devrimci komiteler oluşturmuştu. VMRO Kadın Devrim Ordusu Komiteleri olarak isimlendirilen bu birimler 10 kişilik gruplar halinde örgütlenerek terör ve gerilla faaliyetleri yürütmekteydi (Batinić, 2015: 63).

Bu bilgiler ışığında üç örgüt değerlendirildiğinde kadınların örgütlere katılımı ve faaliyetleri benzer eğilimler göstermektedir. Üç örgütte de aynı dalga içerisinde faaliyet gösterdikleri Halkın İradesi'ne kıyasla kadınların geleneksel rollerinin daha ağır bastığı ve çoğunlukla örgüt içerisinde destekleyici faaliyetleri yürüttükleri dikkat çekmektedir. Bu grup içerisindeki en etkili örgütlenmeler Ermeniler tarafından gerçekleştirilmiştir.

1.2. 1920-1960: Anti-Kolonyalizm

Anti-kolonyal dalganın en etkin faaliyet gösteren örgütlerine bakıldığında, ilk olarak karşımıza Filistin Mandası'nda faaliyet gösteren Yahudi terör örgütlenmeleri çıkmaktadır. Bu örgütler Filistin'deki İngiliz himayesine son vermek, bölgeye yönelik Yahudi göçünün önünü açmak amacıyla şiddetli bir araç olarak kullanmışlardır.

Bu örgütler incelendiğinde birçok kadının örgütlerin farklı kademelerinde yer aldığı dikkat çekmektedir. Kadın katılımlarının oldukça yüksek olduğu Yahudi terör örgütleri, kadınların görev ve rolleri değerlendirildiğinde örgütün ideolojisine bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Kimi örgütler kadınlara örgüt içerisinde yüksek pozisyonlarda yer verip, savaşmaları konusunda eğitim imkanı sağlarken; daha muhafazakar örgütler kadınların aktivitelerinin destekleyici rollerle sınırlı kalmasını tercih etmiştir ("Women in the Jewish Underground", t.y.).

İlk grupta yer alan Haganah¹, kadınların katılımına büyük önem vermiş ve geleneksel rolleri aşmak için kadınları adım adım örgüt saflarına entegre etmiştir. Bauer (1966: 183)'a göre yaklaşık olarak 21,000 kadar üyesi bulunan Haganah'ın kadrolarının 4,000'ini kadınlar oluşturmaktaydı. Bu kadınlar işaretçiler, sağlık görevlileri ve mutfak personelleri gibi geleneksel rollerden, Haganah'ın onlara sağladığı gardiyanlık ve savaşçı olmak gibi yeni rollere kadar birçok farklı alanda örgütte faaliyet göstermişlerdir. Geleneksel kadın rollerini diğer Yahudi örgütlenmelerine kıyasla kırmayı başaran örgütün savaş alanlarında faaliyet gösteren üyelerinin 1/3'ünü kadınlar oluşturmaktaydı. (Rosenberg-Friedman, 2003: 130-133).

Öte yandan Irgun² ve Lehi³ gibi örgütlerde ise kadınlar daha çok destekleyici rollerde ve idari pozisyonlarda yer almaktaydı ("Women in the Jewish Underground", t.y.). Irgun içerisinde faaliyet gösteren kadınlar çoğunlukla radyolar üzerinden propaganda faaliyetlerine katılmakta ve savaş alanlarında sıhhiye olarak görev yapmaktaydı (Lapidot, 2003). Doğrudan çatışmalara katılan kadınlar da olmakla birlikte 1948'den sonraki dönemde örgüt kadınların çatışmalara katılımını yasaklamıştı. Yahudi kültüründeki geleneksel kadın imajının değişmeye ve toplumsal yapıya bir tehdit oluşturmaya başlaması bunun temel nedenini teşkil etmekteydi (Rosenberg-Friedman, 2003:126). Dahası kadınların savaş alanlarında düşmanın eline geçmesi toplum üzerinde büyük etki yaratacağından kadınlar savaş alanlarındaki rollerinden yardımcı rollere kaydırılmışlardır ("Chen" Women's Corps", t.y.). Bu anlamda Yahudi örgütlerdeki kadınların faaliyetleri değerlendirildiğinde kadınların zaman zaman çatışmalara katılmakla birlikte, geleneksel rollerinin ötesine çıkamadıkları ve örgütlerin de bu konuda isteksiz olduğu göze çarpmaktadır.

Kadınların bu dalgada benzer şekilde faaliyet gösterdiği diğer bir örgüt ise Kıbrıslıların Millî Mücadele Örgütü (*Ethniki Organosis Kypriou Agoniston (EOKA)*)'dür. Kıbrıs Adası'nın Yunanistan'la birleşmesini sağlamak amacıyla 1955'te Bileşik Krallık idaresine karşı Kıbrıs Rumlarınca kurulan örgüt, İngilizlere karşı kadınları etkin bir biçimde kullanma yolunu seçmiştir. Kadınların geleneksel rolleri itibariyle İngilizler tarafından tehdit olarak algılanmaması ve arama

¹ Filistin Mandası'ndaki Yahudi yerleşimlerini korumak amacıyla kurulan ve 1920-1948 yılları arasında faaliyeti gösteren örgüttür.

² 1931-1948 yılları arasında Haganah'dan ayrılan bir grup komutan tarafından kurulan ve 1936'dan sonra ideolojik olarak Revizyonist Hareket'le anılan örgüttür.

³ 1940 yılında Irgun'dan ayrılarak Avraham Stern öncülüğünde İngilizleri Filistin'den çıkarmak amacıyla kurulan ve 1948'e kadar faaliyet gösteren örgüttür.

noktalarında kadınların mahremiyetlerine saygı göstermek amacıyla aranmaması, örgütün kadınları sıklıkla kullanmasının da önünü açmıştır (Campling, 1989: 159-60). EOKA kadınları çoğu zaman İngilizler'in bu tutumundan faydalanıp kıyafetlerini bir kamufraj olarak kullanarak örgüt üyeleri arasında haberleşmenin sağlanması için mektup ve silahların taşınması, örgüt üyelerinin gizlenmesi gibi görevlerde yer almışlardır (Campling, 1989: 159-60). Bu dalgada faaliyet gösteren diğer milliyetçi örgütlere benzer şekilde kadınlar aile ya da arkadaşlık bağları üzerinden örgüte katılmışlardır (Heath-Kelly, 2013: 122).

Bu dalgada faaliyet gösteren diğer bir terör örgütü de 1954'te Cezayir'deki Fransız sömürmesine son vermek amacıyla terör ve gerilla taktiklerine başvuran Ulusal Kurtuluş Cephesi (*Front de Libération Nationale (FLN)*)'dir. Sömürge karşıtı ve milliyetçi ideolojisinin bir sonucu olarak toplumun geniş bir kesiminden destek alan FLN, kadınların da örgüt içerisinde aktif faaliyet gösterdiği örgütlerdendir. 1950'li yıllarda %99'unu Müslümanların oluşturduğu Cezayir geleneksel bir toplum yapısına sahip olması sebebiyle FLN kadınların örgüte katılımına aslında pek de sıcak bakmamıştır (Kettani, 2010: 136). Ancak ilerleyen dönemde ihtiyacı olan üye sayısını arttırmak için yavaş yavaş kadınları örgüte almaya başlamıştır. Buna rağmen kadınlar, Cezayir toplumu içerisindeki geleneksel cinsiyet rollerinin dışına çıkamamış ve FLN'nin kadın üyeleri çoğunlukla bu geleneksel rolleriyle ilgili görevlerde bulunmuşlardır (Leonhardt, 2013: 47). FLN kadınları genelde erkeklerin yemek, giyecek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması ve temizlik, çamaşır gibi işlerden sorumlu olmuşlardır (Moghadam, 2001: 133; Amrane-Minne & Abu-Haidar, 1999: 63; Randall, 1987: 62). Kadınların aktif olarak çatışmalara katılımı oldukça sınırlı kalmış ve katıldıkları zamanlarda da silahların transferi ya da saldırının gerçekleştirileceği yere bombanın bırakılması vb. faaliyetlerin ötesine geçememiştir (Decker, 1990: 191). Cezayir devlet yetkililerinin yaptığı açıklamaya göre Cezayir Savaşı'ndaki kadın ve erkeklerin katılımı değerlendirildiğinde kadınların yalnızca %3'lük bir kısmı oluşturduğu ortaya çıkmaktadır (Turshen, 2002: 890). Buna ek olarak kadınlar hiçbir zaman örgütün üst kademelerine ya da karar alma mekanizmalarına dahil edilmemişlerdir (Gonzalez-Perez, 2008: 94).

Bu dalgadaki bir diğer örnek de Kuzey İrlanda'daki İngiliz hakimiyetine son verip, İrlanda Cumhuriyeti'yle birleşmek amacıyla 1969'da kurulan etnik-ayrılıkçı bir ideolojiye sahip, İrlanda Kurtuluş Ordusu (*Irish Republican Army (IRA)*)'dur. IRA da diğer etnik-milliyetçi örgütlerde olduğu gibi toplum içerisindeki kadınların desteğini fazlasıyla almış ancak bu destek çoğu zaman silahlı mücadele aşamasına

geçememiştir. IRA kadınları çoğunlukla bilgi toplama, ulaşım ve yiyecek, barınma ve ekipman temini gibi destekleyici rollerde yer almışlardır (Gonzalez-Perez, 2008: 119).

Geleneklerine fazlasıyla bağlı olan İrlanda halkı örgütün hareketlerini sınırlandırmış ve toplumun algılarıyla çoğu zaman aynı tarafta bulunan örgüt üyeleri de kadınların örgüt içerisinde lider pozisyonlarda aktif olarak görev almasına karşı çıkmıştır. Buna ek olarak kadınların bu tarz faaliyetlere katılması birçok din adamı tarafından da kınanmış hatta dönemin Dublin Başpiskoposu, kadınları dine uygunsuz şekilde halk önüne çıkardığı için erkekleri suçlu bulmuştur (Luddy, 1995: 263). İlerleyen dönemlerde kadınlar liderlik pozisyonları için ısrar etse de temel haritacılık, ilk yardım, işaret, harita okuma, silahların bakımı vb. eğitimler almalarına rağmen hiçbir zaman aktif olarak silahlı çatışmalara katılmamışlardır (Alison, 2004: 452-456). Bunun dışında askeri ya da lider pozisyonlar için şansını zorlayan kadınlarsa çoğu zaman örgütten uzaklaştırılmış, daha bağımsız örgütlere katılmak zorunda kalmıştır.

1.3. 1960-1980: Yeni Sol

Üçüncü dalga içerisinde faaliyet gösteren ve 1959'da İspanya-Fransa sınırları içinde yaşayan Bask kökenli topluluğa ait bağımsız bir devlet kurma amacıyla kurulan Bask Yurdu ve Özgürlük (*Euskadi Ta Askatasuna (ETA)*) kadınların aktif katılım gösterdiği örgütlerden bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Reinales (2004) ve Gonzalez-Perez (2008:103) örgütün yaklaşık olarak %10'luk bir kesimini *etarras* (ETA destekçileri) olarak isimlendirilen kadınların oluşturduğunu ancak bu kadınların erkeklere kıyasla arka planda kaldıklarını eklemektedir. 1960'larla birlikte İspanya'da özellikle ekonomik alanda meydana gelen yapısal değişimler kadınlara iş hayatının kapılarını açmış ve toplum içerisindeki kadın algısını da yavaş yavaş değiştirmeye başlamıştır (Hamilton, 2000'den akt. Gonzalez-Perez, 2008: 103) Bununla birlikte 1960'lardan itibaren kadınların "erkeklerin alanı"na girişi hızlanmış ve böylece ETA'nın kadın üyelerinde de artışlar gözlemlenmiştir. Bu yıla kadar kadınların örgüte katılımı sınırlı olmakla birlikte, çoğunlukla örgüt üyelerinin yiyecek-giyecek ihtiyacını karşılama, propaganda faaliyetleri ve protestolara katılma gibi destekleyici rollerde yer almışlardır. İlerleyen dönemlerde kadınlar örgütün liderlik kadrosunda da yer almaya başlamıştır ancak bu kadınlar oldukça az bir kesimi oluşturmuştur.

Bu dalgada faaliyet gösteren diğer bir örgüt de Japon Kızıl Ordusu (*Nihon Sekigun (JRA)*)'dur. Aslında 1971'de, Japon hükümetini ve monarşiyi devirmek ve aynı zamanda bir dünya devrimi başlatmak amacıyla kurulan JRA, uluslararası bir

nitelik taşısa da içinden çıktığı toplumun cinsiyet kalıplarını örgüt içerisinde yıkmada başarılı olamamıştır. Örgüt kadınların katılımını desteklese bile ideolojisine ters düşecek şekilde onlara erkeklerle eşit hakları vaat etmekten uzak durmuştur. JRA içerisinde faaliyet gösteren çoğu kadın, örgüt için hayati önem taşıyan protestolara katılma, ilk yardım malzemeleri tedarik etme, fon toplama gibi destekleyici rollerde yer almalarına rağmen çoğu zaman karar alma mekanizmalarında etkin olamamışlardır (Steinhoff, 1989: 737).

Örgüt içerisinde kadın liderler olmasına rağmen bunlar yalnızca erkek liderlerin ve üyelerin boşluğunu doldurmak amacıyla lider kademelere gelmiş ve çoğu zaman erkek liderler geri döndüklerinde bu görevi onlara iade etmek zorunda kalmışlardır (Steinhoff, 1996'dan akt. Ness, 2007: 195). Buna ek olarak JRA içerisindeki çoğu kadının statüsü örgüt içerisindeki liderlerle olan ilişkileri üzerinden şekillenmiştir. Örgütün üst kademelerine gelen çoğu kadın ya örgüt liderinin sevgilisi ya da eş pozisyonunda olmuştur (Uegaki, 1984'ten akt. Steinhoff, 1989: 737). JRA'nın en çok bilinen kadın liderlerinde Shigenobu, örgüt lideri olan Takanari Shiomi'nin kız arkadaşıdır ve yalnızca Shiomi tutuklandıktan sonra liderlik pozisyonuna gelebilmiştir. Buna rağmen çoğu zaman örgüt içerisindeki üyeler tarafından liderliği sorgulanmış ve erkek üyeler tarafından tam anlamıyla kabul görememiştir (McCormack ve Box, 2004: 101). JRA'nın en revaçta olduğu zaman bile üye sayısının 40'ı geçmediği tahmin edilmekte birlikte örgütün 1/3'lük kısmını kadınlar oluşturmuştur (Ness, 2007:196). Ancak buna rağmen çekirdek kadro erkek egemenliği ve kontrolü altında kalmıştır. Kadınlar Japon toplumu içerisindeki geleneksel rollerinin dışına çıkmayı başaramamış ve neredeyse silahlı çatışmalara hiç katılmamıştır.

JRA'ya fazlasıyla benzer bir diğer örgüt de 1970 yıllarında Batı Almanya'da faaliyet göstermeye başlayan Kızıl Ordu Fraksiyonu (*Rote Armee Fraktion (RAF)*)'dur. RAF hem ideolojisi hem de fazlasıyla ön planda bulunan kadın üyelerin varlığı sebebiyle kadınlara örgüt içerisinde erkeklerle eşit roller verdiği yanılgısını uyandırmasına rağmen beklenenin aksi yönde bir eğilim göstermektedir. Öyle ki örgüte ismini verenlerden ve kurucularından biri olan Ulrike Meinhoff ve yine Meinhoff'la birlikte örgüt içerisinde fazlasıyla üne sahip diğer kadın üyeler medyatik yüzler olmanın ötesine geçememiştir (MacDonald 1991: 207). Ulrike Meinhof bile örgüt içerisindeki liderlik konumunu Baader'le olan ilişkisine borçlu kalmıştır (Gonzalez-Perez, 2008: 118). RAF kadınları beklenenin aksine destekleyici rollerin ötesine geçememiş ve çoğunlukla ajanlar, danışmanlar vb. rollerde görev almışlardır. Silahlı çatışmalara aktif olarak

katılımları da neredeyse yok denecek kadar azdır (Weinberg & Eubank 1987: 243). Örgütün feminist bir ajandası olmamakla birlikte, bu sınırlı rolleri kabul etmeyen bazı RAF kadınları örgütten ayrılıp farklı bir örgüt bile oluşturmuştur (Gonzalez-Perez, 2008: 117).

Bu dalga içerisinde faaliyet gösteren örgütlerden kadınların en aktif olarak rol aldığı ve lider kadrolarda da büyük bir etkiye sahip olduğu örgütler Latin Amerika'da faaliyet gösteren örgütler olmuşlardır. Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC)*), Aydınlik Yol ve Farabundo Martí Ulusal Kurtuluş Cephesi (*Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional (FMLN)*) şüphesiz bu dalganın en önde gelen terör örgütlerinden olmakla birlikte; dalga içerisindeki diğer örgütlere kıyasla hem örgüt içerisinde hem de liderlik ve karar alma mekanizmalarında kadın katılımının en fazla olduğu örneklerdendir. Buna ek olarak bu kadınların örgüt içerisindeki faaliyetlerinin en çeşitli ve etkili örneklerini de sunarlar. Latin Amerika'daki örgütlerin çoğu kadınların özgürleştirilmesini örgütün ideolojisinin bir parçası haline getirmiş ve kadınlara eşit fırsatlar sunmayı vaat etmiştir.

Buna en iyi örneklerden birini Kolombiya'da faaliyet gösteren FARC oluşturmuştur. 1964 yılında Manuel Marulanda ve Jacobo Arenas tarafından kurulan FARC, Kolombiya kadınlarının toplumda cinsiyetleri sebebiyle sürekli ezilip baskı altında tutulduğunu belirterek, örgütün amacının bir parçası olarak kadınların hak ettiği eşitlik için savaşacağını belirterek kadınları örgütle beraber mücadele etmeye çağırmıştır (Stanski, 2006: 139). Üyelerinin %45'ten fazlasını kadınların oluşturduğu örgütte kadınlar aktif olarak silahlı çatışmalara katılım göstermişlerdir. FARC'nin kendi sitesinde yaptığı açıklamaya göre bu kadınların yaklaşık olarak %35'ini *guerrillera* adı verilen gerilla savaşçıları oluşturmaktadır. (Cragin ve Daly, 2009: 76) Bu kadınların çoğu faaliyet gösterdikleri gerilla gruplarının komutanlığını yapmaktadır ve çatışmalara doğrudan katılmaktadırlar (Molano, 2000: 25). Hatta öyle ki FARC komutanı Alfonso Cano güvenilirlikleri ve disiplinleri sebebiyle koruma halkalarının çoğunu kadınlardan oluşturmuştur (Sanín ve Carranza Franco, 2017: 774).

Kadınların geleneksel cinsiyet rollerini değiştirmek amacıyla katıldığı örgütlerden bir diğeri de Aydınlik Yol'dur. Üyelerinin %40'ından fazlasını kadınların oluşturduğu örgüt Peru'da faaliyet göstermektedir. Aydınlik Yol cinsiyet eşitliğine büyük önem vermiş; bu da kadınların örgüte katılımını büyük oranda arttırmıştır. (Poloni-Staudinger ve Ortbals, 2014: 37) Örgüt kadınların öğretenlikten, silahlı gerilla gruplarının liderliğine kadar örgütün her aşamasında

aktif görev aldığı eşsiz örneklerden bir tanesidir (Sjoberg ve Gentry, 2011: 70). Kadınlar silahlı çatışmalara doğrudan katılmış; hatta örgüt adına suikastler gerçekleştirmiştir. Kadınlardan oluşan özel timler eğitilmiştir ve kadınlar genelde en ölümcül saldırılarla görevlendirilmiştir (Palmer, 1992: 199). Shining Path, Peru toplumunun kadınlara yönelik geleneksel kalıplarından yararlanmayı bilmiş ve bunu örgüt için bir avantaja çevirmiştir.

Benzer uygulamalar 1980’de El Salvador’da kurulan FMLN’de de görülmektedir. FMLN üyelerinin %40’ından fazlasını kadınların oluşturmaktadır. Bu kadınlar örgütün silahlı savaşçılarının %30’unu, askeri liderlerin ise %20’sini temsil etmektedir. (Kampwirth, 2002: 2) FMLN kadınları lojistikten iletişime, sağlık ve ilk yardım hizmetlerinden gerillacılığa cinsiyet ayrımı olmaksızın örgütte görev almıştır (Shayne, 1999: 94). Bu kadınlar karar alma süreçlerinde de oldukça etkin olmuşlar; örgütün lider ve karar alıcılarından oluşan Devrim Konseyi’nin yaklaşık olarak yarısını oluşturmuşlardır (Gonzalez-Perez, 2008: 26).

İçinden çıktığı toplumun cinsiyet normlarını örgüt içerisinde yıkmayı başaran diğer bir örgüt ise Sri Lanka’da faaliyet gösteren Tamil Elam Kurtuluş Kaplanları (*Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)*)’dır. Sri Lanka’da bağımsız bir Tamil devleti kurmayı amaçlayan LTTE, kadınların rollerinin annelik ve eşten ibaret olduğu geleneksel Tamil toplumunda kadınların örgüte katılımının meşrulaştırmak amacıyla sol ideoloji, feminist düşünceler ve Tamil kültürü içindeki kadın kahraman mitlerine başvurmuştur (Stack-O’Connor, 2007: 47).

LTTE örgüt içerisindeki erkek militan sayısının giderek azalması sebebiyle 1980’lerden itibaren hem militan sayısını arttırmak hem de daha geniş kitlelerde yankı bulduğu izlenimini vermek için kadınları örgüte almaya başlamıştır (Alison, 2004: 453). Kadınlar başlangıçta propaganda, tıbbi yardım, istihbarat toplama, örgüte finans ve eleman temini gibi destekleyici rollerde yer alsalar da, daha sonra giderek çatışmalara katılmaya başlamışlardır (Alison, 2003: 38). Örgütün savaşçılarının %30-40’ını kadınların oluşturduğu LTTE ilk kadın savaş birliğini 1984’te Suthanthirap Paravaikal (*Birds of Freedom*) adıyla oluşturmuştur (Hellmann-Rajanayagam, 2008: 9). Buna karşılık örgüt kadınlara lider kadrolarda yer vermiş ve örgüte katılımı teşvik etmiştir. Hatta öyle ki LTTE Merkez Komitesi’nin 2007 yılındaki liderlerine bakıldığında 3/10’unu kadınlar oluşturmuştur (Stack-O’Connor, 2007: 49).

Bu dalga içerisinde faaliyet gösteren bir diğer örgüt ise Kürdistan İşçi Partisi (*Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK)*)’dir. 1978’de Türkiye’nin doğu ve güneydoğusu, Irak’ın kuzeyi, Suriye’nin kuzeydoğusu ve İran’ın kuzeybatısını

kapsayan bölgede bağımsız bir Kürt devleti kurmak amacıyla oluşturulan örgüt, başlarda kadın katılımı fazla olmasa da izlediği başarılı stratejiyle saflarındaki kadın sayısını arttırmayı başarmıştır. PKK ortaya çıktığı Kürt toplumunun yapısını dikkatli bir şekilde incelemiş ve aşiret yapısının örgütün eleman teminine engel olduğu kanaatine varmıştır (Özcan, 2007: 4). Toplumdaki bu yapıyı değiştirmenin en iyi yolunun kadınların toplum içerisindeki statüsünü değiştirmek olduğuna inanan örgüt lideri Abdullah Öcalan, örgüt içerisinde kadınlara eşit haklar vaat ederek katılımı arttırmayı amaçlamıştır (Mügge, 2013: 76). Cinsiyet eşitliğini ön plana çıkaran bu strateji işe yaramış ve örgütün erken dönemlerinde kadın katılımı az olmakla birlikte ki bunların çoğunluğunu zorla kaçırılan kadınlar oluşturmaktadır, ilerleyen dönemlerde aşiret toplumu baskısı altında ezilen kadınlar örgüte girmeye başlamışlardır.

1993 yılına gelindiğinde PKK'nın silahlı gücünün yaklaşık olarak 1/3'ü kadınlardan oluşmaktaydı. Kadınların örgüte katılımı ise yalnızca cinsiyet eşitliği temelinde değil, kimi zaman aile veya arkadaş bağları, kimi zaman intikam duygusu, kimi zamansa üniversitelerdeki propagandaların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu kadınların örgüt içerisindeki rolleri incelendiğinde hemen hemen her kademedede kadın katılımına rastlanılmaktadır (Marcus, 2009: 173). Kadınlar örgüt içerisinde destekleyici rollerden savaşçılığa ve liderliğe kadar birçok farklı kademedede faaliyet göstermekte, silahlı çatışmalara da aktif olarak katılmakta ve erkek üyeler gibi askeri eğitim almaktadır. Hatta öyle ki örgütün kadın militanları için özel kadın birimleri bulunmaktadır. Buna ek olarak örgüt intihar bombacısı olarak da kadınlardan fazlasıyla yararlanmışlardır.

1.4. 1979 ve Sonrası: Dini Dalga

Dini dalga içerisinde faaliyet gösteren örgütlerden biri olan Tanrı'nın Direniş Ordusu (*Lord's Resistance Army (LRA)*), 1982'de Uganda'da Hristiyanlığın On Emir'ine dayalı bir hükümet oluşturmak amacıyla kurulmuştur. Örgüt çoğu zaman kaçırdığı çocuklar ve insan hakları ihlalleriyle medyada yer almıştır. Benzer şekilde kadınlar da çoğu zaman örgütün şiddetinin kurbanları olarak tasvir edilmiştir. Ancak örgüt içerisindeki kadınlar incelendiğinde kadınlar ne tam anlamıyla kurban ne de tam anlamıyla savaşçı olarak net bir kategoriye ait değillerdir (Annan, Blattman, Mazurana & Carlson, 2009: 1).

Pham, Vinck ve Stover (2009)'ın yaptığı araştırmaya göre LRA'nın kaçıran örgüte temin ettiği üyeler değerlendirdiğinde bunların %43'ünü kadınlar oluştururken, erkeklerin kaçırılma oranının kadınlara nazaran daha fazla olduğunu belirtmiştir. Kaçırılan kadınların %69'u temizlik yapmak, yiyecek toplamak, su

getirmek gibi destekleyici rollerde, %16'sı ise örgüt içerisinde savaşıcı olarak faaliyet gösterebilmişlerdir (Turshen, 2000: 812; Annan vd., 2009: 8). Buna karşın Baines (2014: 406)'in "asıl" kadınlar olarak adlandırdığı, örgütün kuruluşundan itibaren örgütte gönüllü olarak yer alan kadınların, başlangıçta örgütün yüksek rütbeli komutanlarının çocuğunu doğurmak maksadıyla örgütte bulunmalarına rağmen ilerleyen süreçte örgütün kurallarının uygulayıcısı olarak yer aldıklarını ve çocuk doğurduktan sonra bu statülerinin arttığını belirtmiştir. Kaçırılan kadınların %14'ü örgüt kumandanlarıyla evlendirilmiş ve bu kumandanlardan çocuk yapmaya zorlanmıştır (Pham vd., 2008: 409). LRA'nın bu evlilikler aracılığıyla örgüt içerisinde aileler kurarak kadınların örgüt içerisindeki bağlılığı artırıp, Acholi halkının devamlılığını sağlaması gibi bir rol üstlenmesi hedeflenmiştir (Baines, 2014: 407).

Kadınların faaliyet gösterdiği bir diğer örgüt de 1982'deki iç savaşta Lübnan'ın güneyini işgal eden İsrail'i bölgeden çıkarmak amacıyla kurulan Hizbullah'tır. Dalga içerisindeki genel eğilime uygun olarak kadınlar örgüt içerisinde pasif olarak faaliyet göstermişlerdir. Kadınların örgüt içerisindeki rolleri geleneksel toplum kalıplarına bağlı olarak eş ve çocuklarla ya da yaralı militanlarla ilgilenmek olarak belirlenmiş ve kadınlar Hizbullah militanlarıyla evlenmeleri için teşvik edilmiştir. Ancak ilerleyen dönemde internetin etkisinin de artmasıyla kadınlar propaganda ve online (çevrimiçi) eleman temini gibi faaliyetlerde de yer almaya başlamıştır. (De Leede, 2018). Buna ek olarak örgütün bütçesinin yarısını ayırdığı sosyal hizmetler sektörü içerisindeki Kadın Derneği, çatışmalarda eşlerini kaybeden kadınların zorluk yaşamaması amacıyla maddi destek sağlamakta ve toplumda özel bir statü vererek örgüte katılımı teşvik etmektedir (Love, 2010).

Bu dalgada faaliyet gösteren dini motivasyonlu bir diğer örgüt ise El-Kaide⁴ dir. El-Kaide'nin örgütte faaliyet gösteren kadınlara yönelik tutumu zaman içinde değişmiştir. El-Kaide öğrenen örgütler kapsamında kadınların terör saldırılarındaki avantajlarını fark etmiş ve zamanla kadınların örgüte ve terör saldırılarına katılımını arttırmıştır (Poloni-Staudinger ve Ortals, 2014: 41). El-Kaide başlangıçta örgütteki kadınların terör saldırılarına katılmasını resmi olarak yasaklamasa da kadınların örgüt içerisindeki faaliyetlerini destekleyici rollerle sınırlandırmıştır (Ness, 2007: 20; Cook, 2005: 379). Bu süre boyunca kadınların temel görevi örgüt için gerekli cihatçı çocuklar doğurmak, El-Kaide erkeklerinin yemek ve bakım ihtiyaçlarını karşılamaktan ibarettir (Von Knop, 2007: 405). Ancak ilerleyen dönemlerde El-Kaide'nin ağır kayıplar vermesiyle birlikte

---

⁴ 1988'de Usame bin Ladin tarafından Pakistan'da kurulan Selefi-cihatçı terör örgütüdür.

kadınlar, erkek cihatçıların yerini almaya ve terör saldırılarına doğrudan katılmaya başlamışlardır. Kadınların terör saldırılarında kullanılması, Müslüman toplumundaki pasif kadın imajını kullanarak örgütün saldırılarının başarısını ve ölümcüllüğünü arttırmış, örgütün güvenlik güçlerine karşı büyük bir avantaj kazanmasını sağlamıştır (Ness, 2007: 231).

Kadınların saldırılarda aktif olarak yer almaya başlaması ve intihar bombacısı olarak kullanımı ise örgütün Irak lideri olan Ebu Musab ez-Zerkavi ile başlamıştır (Sjoberg ve Gentry, 2011: 161). Bu bağlamda örgütün 2003-2008 yılları arasında gerçekleştirdiği 1000 intihar saldırısından 52'sinin kadınlar tarafından gerçekleştirildiği ifade edilmektedir (Gonzalez-Perez, 2011:59). Zerkavi ile birlikte kadınların örgüt içerisindeki rolleri çeşitlenmiş ve etkinlikleri artmıştır; organizatörler, satıcılar, öğretmenler, tercümanlar ve finansman sağlama gibi birçok farklı alanda faaliyet göstermişlerdir (Sciolino ve Mekhennet, 2008: 28). Buna ek olarak kadınlar örgüt ideolojisini yayma konusunda da büyük bir başarı göstermiş ve internet üzerinden örgüte birçok üye kazandırmışlardır (Poloni-Staudinger ve Orbals, 2014: 42).

Bu dalgadaki bir diğer örgüt de Ebu Musab ez-Zerkavi tarafından bir hilafet devleti oluşturmak amacıyla kurulan Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD)'dir. İŞİD de kadınları örgüte daha fazla eleman temin etmek için sıklıkla kullanmıştır. Kadınlar çoğunlukla sosyal medya platformlarında fazlasıyla aktif hale gelmiş ve örgüt propagandası yapmıştır (Ali, 2015: 5; Zakaria, 2015: 119). Sosyal platformlarda kendilerini İŞİD'in kadın polis gücü olarak tanıtan bu kadınlar örgüt içerisinde güçlü pozisyonlara gelebildiklerini göstererek birçok kadını örgüte çekmeyi başarmıştır (Pereşin, 2015: 31-32). Örgütün kadınlar üstündeki kuralları oldukça sıkı olmakla birlikte, bu kadınlar Al Khansaa Brigade adlı çoğunlukla Avrupalı ve eğitilmiş kadınların oluşturduğu polis gücü tarafından denetlenmektedir (Pearson, 2016: 20).

Ancak medyada yapılan propagandanın aksine İŞİD, El-Kaide'ye kıyasla kadınların örgüt içerisindeki rollerini daha sınırlı tutmuştur. Örgüt içerisindeki kadınlar geleneksel rollerini sürdürmenin ötesine geçememişlerdir (Zakaria, 2015: 121). Bunun en net kanıtı İŞİD'in 2015 yılında yayınladığı Kadın Manifestosunda karşılığını bulmaktadır. Bu manifestoda örgüt kadın ve erkeklerin eşit olmadığını ve kadınların faaliyet alanlarının çocuklarını doğurup, erkek cihatçıları hizmet etmek olduğunu açıkça ifade etmiştir (Chatterjee, 2016: 211-212). Örgüt içerisinde özellikle Yezidi kadınlar cinsel istismara maruz kamış ve köle pazarlarında

erkeklere hizmet etmek veya seks kölesi olarak çalıştırılmak üzere satılmışlardır (Ahram, 2015: 59-62).

SONUÇ

Çalışma kapsamında Rapoport'un Terörizmin Dört Dalgası tasnifinden faydalanarak farklı coğrafya ve ideolojilerden 22 terör örgütü, kadınların örgüte katılımı ve bu örgütlerdeki rolleri çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İlk olarak, kadınların terör ve şiddet içerikli faaliyetlere katılımı yeni bir fenomen değildir. Dünyanın dört bir yanından kadınlar, XIX. yüzyıldan bugüne kadar birçok farklı terör örgütüne katılmış, bu örgütlerde birçok farklı rol üstlenmiş ve şiddet içerikli faaliyetlerde bulunmuşlardır.

İkincisi, kadınların terör örgütleri içerisindeki rolleri örgütün ortaya çıktığı toplumdaki kadın algısı, faaliyet gösterdiği bölgedeki devletin terörizmle mücadele politikası, ideolojisi ve ihtiyaçları gibi faktörlere bağlı olarak değişmiştir. Örgütler çoğu zaman içinden çıktıkları toplumdaki geleneksel "kadın" algılarını yıkmakta gönülsüz davranmışlardır. Ancak aynı örgütler faaliyet gösterilen ülkenin terörizmle mücadele politikasının giderek yoğunlaştığı ya da örgütün devamlılığının sıkıntıya girdiği dönemlerde, hem örgütün devamlılığını sağlamak hem de güvenlik güçlerine karşı avantaj sağlamak amacıyla kadınların örgüte katılımının önünü açmaya başlamış ve daha aktif roller vermişlerdir.

Çalışmada ulaşılan diğer bir bulgu da kadınların örgütlerdeki rolleri kapsamında her dalganın belirli bir genel eğilime sahip olmasıdır. Bu kapsamda ilk olarak anarşist dalga incelendiğinde, bu dönem içerisinde ideolojik olarak ayrıma gitmek kadınların rollerinin anlamlandırılması aşamasında faydalı olacaktır. Buna göre dalga içerisinde faaliyet gösteren anarşist örgütler, aynı dalgadaki milliyetçi ideolojiyi temel alan örgütlere kıyasla kadınlara destekleyici rollere ek olarak operasyonel rollerde de yer vermiştir. Ancak her iki grup için de örgütlerin liderlik pozisyonlarında erkek egemenliği ağır basmıştır.

Anti-kolonyal dalga ise kadınların rollerini destekleyici faaliyetlerle sınırlı tutmaya özen göstermiştir. Bu örgütler kadınların, erkeklerin faaliyet alanı olarak kabul edilen savaş ve çatışma sahasına girmesini çoğu zaman geleneksel toplum yapısına yönelik bir tehdit olarak algılanmıştır. Kimi zaman kadınların çatışmalara doğrudan katıldığı gözlemlense de çatışmanın şiddeti ve örgüt için teşkil ettiği risk durumu azalır azalmaz, kadınlar çatışma alanlarından uzaklaştırılmışlardır.

Üçüncü dalga ise muhtemelen kadınların terör örgütleri içerisindeki rollerini incelemek için en eşsiz örnekleri barındıran dalgadır. Bu dalga hem kadınların örgütlere katılımı hem de örgüt içerisindeki rolleri değerlendirildiğinde oldukça geniş bir yelpazeye ev sahipliği yapmıştır. Bu dalgada tespit edilen genel eğilim kadınların önceki dalgalara kıyasla dalga içerisindeki her örgütün operasyonel seviyesinde aktif olarak faaliyet göstermeye başlamasıdır. Özellikle Latin Amerika örnekleri kadınların terörizm faaliyetleri içerisindeki en çarpıcı örneklerini sunmuştur ve kadınlar nadir de olsa ilk defa örgüt liderleri olarak aktif faaliyet göstermeye başlamışlardır. Latin Amerika örgütlerindeki diğer önemli gelişme ise erkek ve kadın katılımlarının neredeyse birbiriyle eşit seviyeye gelmiş olmasıdır.

Dini dalgada faaliyet gösteren terör örgütleri ise ilginç bir şekilde ilk olarak örgüt içerisindeki kadın katılımlarını ve rollerini sınırlandırmış ancak ilerleyen süreçte kadınların operasyonel avantajlarının farkına vardıldıktan sonra bir strateji değişikliğine gitmiştir. Çoğu kadın destekleyici rollerde faaliyet göstermekle birlikte, bir kısım kadın da doğrudan terör saldırılarının gerçekleştirici olmuşlardır. Dini dalga aynı zamanda yeni bir fenomen olan “kadın intihar bombacıları” konseptini de terörizm literatürüne eklemiştir.

Sonuç olarak dört dalganın her birindeki kadın teröristlerin örgütlerine katılımı incelendiğinde, kadınlar genel olarak erkeklere kıyasla azınlığı oluşturmuşlardır. Latin Amerika’daki örnekleri dışında kadınlar hemen hemen her örgütte sayıca az bir grubu temsil etmiştir. Terör faaliyetlerine katılımı başlangıçta destekleyici rollerle sınırlı kalan kadınlar, zamanla şiddet içerikli eylemlerin gerçekleştiricisi pozisyonuna yükselmiştir. Fakat aynı kadınlar nadiren liderlik pozisyonlarında ve karar alma mekanizmalarında etkili olabilmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Ahram, A. I. (2015). Sexual violence and the making of ISIS. *Survival*, 57(3), 57-78.
- Alison, M. (2003). Cogs in the wheel? Women in the Liberation Tigers of Tamil Eelam. *Civil Wars*, 6(4), 37-54.
- Alison, M. (2004). Women as agents of political violence: Gendering security. *Security Dialogue*, 35(4), 447-463.
- Ali, M. (2015). ISIS and propaganda: How ISIS exploits women. Reuters Institute for the Study of Journalism, 10-11.
- Amrane-Minne, D. D., & Abu-Haidar, F. (1999). Women and politics in Algeria from the War of Independence to our day. *Research in African Literatures*, 30(3), 62-77.
- Annan, J., Blattman, C., Mazurana, D., & Carlson, K. (2009). Women and girls at war: 'Wives', mothers and fighters in the Lord's Resistance Army. Households in Conflict Network Working Paper, 63.
- Badalyan, L. (2018). Women's suffrage: The Armenian formula. Erişim tarihi: 10 Nisan 2019, <https://chai-khana.org/en/womens-suffrage-the-armenian-formula>.
- Baines, E. (2014). Forced marriage as a political project: Sexual rules and relations in the Lord's Resistance Army. *Journal of Peace Research*, 51(3), 405-417.
- Batinić, J. (2015). Women and Yugoslav partisans: A history of World War II resistance. Cambridge University Press.
- Bauer, Y. (1966). From cooperation to resistance: the Haganah 1938-1946. *Middle Eastern Studies*, 2(3), 182-210.
- Berry, M. E. (2018). War, women, and power: From violence to mobilization in Rwanda and Bosnia-Herzegovina. Cambridge University Press.
- Bloom, M. (2011). Bombshells: Women and terror. *Gender Issues*, 28(1-2), 1-21.
- Bloom, M. (2016). The changing nature of women in extremism and political violence. *Freedom from Fear*, 2016(11), 40-54.
- Box, M., & McCormack, G. (2004). Terror in Japan: The Red Army (1969-2001) and Aum Supreme Truth (1987-2000). *Critical Asian Studies*, 36(1), 91-112.
- Campling, J. (1989). Woman, nation, state (Vol. 1989). N. Yuval-Davis, & F. Anthias (Eds.). London: Macmillan.

- Chatterjee, D. (2016). Gendering ISIS and mapping the role of women. *Contemporary Review of the Middle East*, 3(2), 201-218.
- "Chen" Women's Corps. Erişim Tarihi: 17 Nisan 2019, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/quot-chen-quot-women-s-corps>.
- Cook, D. (2005). Women fighting in Jihad?. *Studies in Conflict & Terrorism*, 28(5), 375-384.
- Cragin, R. K., & Daly, S. A. (2009). Women as terrorists: Mothers, recruiters, and martyrs. ABC-CLIO.
- Cunningham, K. J. (2003). Cross-regional trends in female terrorism. *Studies in conflict and terrorism*, 26(3), 171-195.
- Decker, J. L. (1990). Terrorism (un) veiled: Frantz Fanon and the women of Algiers. *Cultural Critique*, (17), 177-195.
- De Leede, S. (2018). Women in Jihad: A Historical Perspective. *Terrorism and Counter-Terrorism Studies*.
- Fink, N. C., Barakat, R., & Shetret, L. (2013). The roles of women in terrorism, conflict, and violent extremism. Policy Brief, 1320.
- Galvin, D. M. (1983). The female terrorist: A socio-psychological perspective. *Behavioral Sciences & the Law*, 1(2), 19-32.
- Gonzalez-Perez, M. (2008). Women and terrorism: Female activity in domestic and international terror groups. Routledge.
- Gonzalez-Perez, M. (2011). The false Islamization of female suicide bombers. *Gender Issues*, 28(1-2), 50-65.
- Heath-Kelly, C. (2013). Politics of violence: militancy, international politics, killing in the name. Routledge.
- Hellmann-Rajanayagam, D. (2008). Female warriors, martyrs and suicide attackers: Women in the LTTE. *International Review of Modern Sociology*, 1-25.
- Herman, S. N. (2009). Women and terrorism: Keynote address. *Women's Rts. L. Rep.*, 31, 258.
- Hilbrenner, A. (2016). The Perovskaia paradox or the scandal of female terrorism in nineteenth century Russia. *The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies*. Pipss. org, (17).
- Jewish Virtual Library. Women in the Jewish Underground. Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2019, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/women-in-the-jewish-underground>.
-

- Kampwirth, K. (2002). *Women and guerrilla movements: Nicaragua, El Salvador, Chiapas, Cuba*. Penn State Press.
- Kettani, H. (2010). Muslim population in africa: 1950-2020. *International Journal of Environmental Science and Development*, 1(2), 136.
- Küleççi, C. (2010). Arşiv vesikalarına göre Osmanlı Devleti'nde Ermeni Cemiyetleri (1875-1925 Yılları Arası). *İstem*, (15), 143-157.
- Leonhardt, A. (2013). Between two jailers: Women's Experience during colonialism, war, and independence in Algeria. *Anthós*, 5(1), 43-54.
- Lapidot, Y. (2003). *Irgun Zeva'i Le'ummi (I.Z.L.)*. Erişim Tarihi: 17 Nisan 2019, <https://jwa.org/encyclopedia/article/irgun-zevai-leummi-izl>.
- Love, J. B. (2010). *Hezbollah: Social services as a source of power: Defense Technical Information Center*. <https://doi.org/10.21236/ADA525243>
- Luddy, M. (1995). *Women in Ireland, 1800-1918: a documentary history*. Cork: Cork University Press.
- MacDonald, E. (1991) *Shoot the women first*. New York: Random House.
- Marcus, A. (2009). *Blood and belief: the PKK and the Kurdish fight for independence*. NYU Press.
- McNeal, R. H. (1971). Women in the Russian radical movement. *Journal of Social History*, 5(2), 143.
- Moghadam, V. M. (2001). Organizing women: The new women's movement in Algeria. *Cultural Dynamics*, 13(2), 131-154.
- Molano, A. (2000). The Evolution of the FARC: A guerrilla group's long history. *NACLA Report on the Americas*, 34(2), 23-31.
- Mügge, L. (2013). Women in transnational migrant activism: Supporting social justice claims of homeland political organizations. *Studies in social justice*, 7(1), 65.
- Nalbandian, L. (1963). *The Armenian revolutionary movement: the development of Armenian political parties through the nineteenth century*. University of California Press.
- Ness, C. D. (Ed.). (2007). *Female terrorism and militancy: agency, utility, and organization*. Routledge.
- Ness, C. D. (2005). In the name of the cause: Women's work in secular and religious terrorism. *Studies in Conflict & Terrorism*, 28(5), 353-373.

- Özcan, N. A. (2007). PKK recruitment of female operatives. *Terrorism Focus*, 4(28), 4-5.
- Palmer, D. S. (Ed.). (1992). *The shining path of Peru*. New York: St. Martin's Press.
- Pearson, E. (2016). The case of roshonara choudhry: Implications for theory on online radicalization, ISIS women, and the gendered jihad. *Policy & Internet*, 8(1), 5-33.
- Perešin, A. (2015). Fatal attraction: Western Muslimas and ISIS. *Perspectives on Terrorism*, 9(3).
- Pham, P. N., Vinck, P., & Stover, E. (2008). The Lord's Resistance Army and forced conscription in northern Uganda. *Hum. Rts. Q.*, 30, 404.
- Pham, P. N., Vinck, P., & Stover, E. (2009). Returning home: Forced conscription, reintegration, and mental health status of former abductees of the Lord's Resistance Army in northern Uganda. *BMC psychiatry*, 9(1), 23.
- Poloni-Staudinger, L., & Orbals, C. D. (2014). *Terrorism and violent conflict: Women's agency, leadership, and responses (Vol. 8)*. Springer Science & Business Media.
- Raghavan, S. V., & Balasubramaniyan, V. (2014). Evolving role of women in terror groups: progression or regression?. *Journal of International Women's Studies*, 15(2), 197-211.
- Randall, V. (1987). *Women and politics: An international perspective*. Taylor & Francis.
- Rapoport, D. C. (2002). The Four Waves of Rebel Terror and September. *Anthropoetics*, 8(1).
- Rosenberg-Friedman, L. (2003). Religious women fighters in Israel's War of Independence: A New Gender Perception, or a Passing Episode?. *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues*, (6), 119-147.
- Sanín, F. G., & Carranza Franco, F. (2017). Organizing women for combat: The experience of the FARC in the Colombian war. *Journal of agrarian change*, 17(4), 770-778.
- Sciolino, E., & Mekhennet, S. (2008). Al Qaeda warrior uses internet to rally women. *The New York Times*, 28.
- Shayne, J. D. (1999). Gendered revolutionary bridges: Women in the Salvadoran resistance movement (1979-1992). *Latin American Perspectives*, 26(3), 85-102.

- Sjoberg, L., & Gentry, C. E. (Eds.). (2011). *Women, gender, and terrorism*. University of Georgia Press.
- Stack-O'Connor, A. (2007). *Picked last: Women and terrorism*. National Defense University of Washington DC Institute for National Strategic Studies, 95-100.
- Stack-O'Connor, A. (2007). *Lions, tigers, and freedom birds: How and why the Liberation Tigers of Tamil Eelam employs women*. *Terrorism and Political Violence*, 19(1), 43-63.
- Stanski, K. (2006). *Terrorism, gender, and ideology: A case study of women who join the revolutionary armed forces of Colombia (FARC). The making of a terrorist: Recruitment, training, and root causes*. Westport, CT: Praeger Security International, 136-150.
- Steinhoff, P. G. (1989). *Hijackers, bombers, and bank robbers: managerial style in the Japanese Red Army*. *The Journal of Asian Studies*, 48(4), 724-740.
- Sutten, M. L. (2009). *The rising importance of women in terrorism and the need to reform counterterrorism strategy*. Army Command and General Staff Coll Fort Leavenworth Ks School of Advanced Military Studies.
- Tololyan, K. (1992). *Terrorism in modern Armenian political culture*. *Terrorism and Political Violence*, 4(2), 8-22.
- Turshen, M. (2000). *The political economy of violence against women during armed conflict in Uganda*. *Social Research*, 803-824.
- Turshen, M. (2002). *Algerian women in the liberation struggle and the civil war: From active participants to passive victims?*. *Social Research: An International Quarterly*, 69(3), 889-911.
- Von Knop, K. (2007). *The female jihad: Al Qaeda's women*. *Studies in Conflict & Terrorism*, 30(5), 397-414.
- Weinberg, L., & Eubank, W. L. (1987). *Italian women terrorists*. *Terrorism*, 9(3), 241-262.
- Wojtowicz, A. (2013). *The emergence of female terrorism*. *Securite globale*, (3), 123-140.
- Women in the Jewish Underground*. Erişim Tarihi: 25 Nisan 2019, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/women-in-the-jewish-underground>.
- Zakaria, R. (2015). *Women and Islamic militancy*. *Dissent*, 62(1), 118-125.

KİTAP İNCELEMESİ

ARMIES OF SAND THE PAST, PRESENT, AND FUTURE OF ARAB MILITARY EFFECTIVENESS

Kenneth M. POLLACK

New York: Oxford University Press, 2019. Pp 676, ISBN:9780190906962

Özkan KANTEMİR*

Pollack, Ortadoğu askeri ilişkiler ve politika uzmanı olarak 30 yıldır ABD bürokrasinin çeşitli kademelerinde ve Merkezi İstihbarat Teşkilatında (CIA) sahada da görev yapmış alanında uzman bir akademisyendir. Yazarın 15 yıllık bir süreç içinde kaleme aldığını belirttiği kitapta, 2'nci Dünya Savaşından günümüze Arap ordularının ve silahlı gruplarının girdikleri savaşları kaybetme nedenleri araştırılmaktadır. Bu kapsamda Pollack, biri giriş olmak üzere beş bölümden oluşan kitabında; Arap ordularının yenilgilerinde “Sovyet doktrinine bağımlılık”, “politikleşme”, “ekonomik kalkınmışlık düzeyi” ve “kültür” faktörlerine göre Arap ordularının girdikleri silahlı çatışmaları nasıl etkilediklerini incelemiştir.

Kitapta, Sovyet doktrininin Arap ordularının yenilgisinde olumsuz bir etkisi olmadığı, Arap ordularının politikleşmesi ve Arap ülkelerinin kalkınmışlık düzeylerinin Arap askeri etkinliğini sınırladığı; ancak, Arap ordularının başarısızlığındaki en önemli faktörün Arap kültüründen kaynaklanan davranış şekillerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan yazar, sonuç bölümünde, bilgi çağının gereği Arap dünyasında yaşanan gelişmelerin Arap toplumu ve ordularında yaratmaya başladığı değişikliklerin Arap ordularının geçmişte yaşadığı olumsuzlukları azaltabileceğini de savunmaktadır.

Yazar, Arap ordu ve silahlı gruplarının 2'nci Dünya Savaşından günümüze kadar muharebelerdeki etkinliklerini Arjantin, Çad, Çin, Küba, Kuzey Kore ve Güney Vietnam ordularının performanslarıyla karşılaştırmaktadır. Bu karşılaştırmalarda Arap silahlı güçlerinin “Sovyet doktrinine bağımlılık”, “politikleşme”, “ekonomik kalkınmışlık düzeyi” ve “kültür” özelliklerinin zamansal değişimi de dikkate alınarak birbirinden farklı Arap ve Arap olmayan ülkelerin silahlı kuvvetlerinin etkinlikleri analiz edilmiştir. Analizlerde, diğer Arap ordularına nazaran kendilerinden beklenen performansın üzerinde başarı gösteren

---

* Dr., Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Teknoloji Yönetimi, okantemir@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9009-1732>

Arap silahlı güçlerinin de (örneğin 1948 Ürdün, 1973 Mısır, 1988 Irak, 2006 Hizbullah) bu göreceli başarılarının altındaki nedenler incelenmiştir.

Çalışma, 2'nci Dünya Savaşı'ndan günümüze Arap ordularının ve silahlı grupların girdikleri silahlı çatışmaları kapsamaktadır. Kitapta 2'nci Dünya Savaşından sonra Arap ordularının (kara ve hava) ve DAES gibi silahlı grupların Ortadoğu coğrafyasında girdikleri, 1948 Arap (Ürdün ve Suriye)-İsrail savaşlarından 2014-2017 Irak-DAES çatışmalarına hemen bütün muharebeler incelenmiştir.

Yazar, giriş bölümünde bir örnek savaş olarak Arap-İsrail Altı Gün Savaşlarından yola çıkmış, 2'nci Dünya Savaşından sonra çoğu kez hasımlarından çok güçlü Arap ordularının neden muharebelerde başarılı olamadığı konusunda okuyucunun ilgisini çekmiştir. Sahadaki tecrübesine ve incelediği harplerdeki analizlerine dayanarak Arap ordularının muharebe fonksiyonlarındaki davranış eğilimlerini Tablo-1'de özetlemiştir.

Tablo-1. Arap Askerî Harekâtlarındaki Genel Eğilimler (s.42-43)

Muharebe Fonksiyonu	Değerlendirme	Davranış Eğilimi
Taktik Liderlik	Zayıf	Ast rütbedeki subaylar pasif, yaratıcı değil, kendiliğinden problem çözemeyen, fırsatları değerlendiremeyen, manevra ve karşı taarruz yapamayan, tank-piyade işbirliği gibi müşterek operasyonu anlayamayan yapıdadır.
Stratejik Liderlik	Değişken	Bazı durumlarda strateji uzmanları yetersiz, hiç plan yapılmaması veya acele planlarla harbe girilmesi, gelişen durumlar için alternatif plan olmaması ve yanlış planlama yapılması görülürken; bazı muharebelerde ise iyi planlayıcıların özenli ve gelişen durumlara uyum sağlayan planlar yaptığı görülmüştür. Ancak büyük çoğunlukla yapılan stratejik planlar ne çok kötü ne de mükemmeldir.
Taktik Bilgi Yönetimi	Zayıf	Taktik istihbarat toplama gayreti yoktur. İstihbarat varken paylaşılmaz. İstihbarata dayalı operasyon yapılmaz. Yapılan hataların örtülmesi için üst makamlara abartılı, çarpıtılmış veya yalan raporlar gönderilir.
Stratejik Bilgi Yönetimi	Değişken	Stratejik lidere göre değişir. Eğer stratejik istihbarat toplama imkânı varsa veya bu imkân dış ülkeler tarafından sağlınırsa mükemmeldir. Bunlar yoksa çok zayıftır.

Muharebe Fonksiyonu	Değerlendirme	Davranış Eğilimi
Teknik Beceriler ve Silah Kullanımı	Zayıf	Personel yeni silahların, teçhizatın kullanımını çok geç öğrenebilir. Bunların tüm özelliklerini de nadiren tam anlamıyla kullanabilir.
Birlik Bütünlüğü	Değişken	Çok zor koşullarda bazı birlikler bütünlüklerini koruyabilirken, bazı birlikler ise çok hafif bir baskı altında bile dağılılabılır. Davranış karakteri uçlarda yer almaktadır.
İkmal	İyi	Basit, ancak etkilidir. Genellikle ikmalde sıkıntı yaşanmamıştır.
Bakım	Zayıf	Koruyucu bakımın önemi kavranamamıştır. Bakımın büyük bölümü depo seviyesinde ve yabancı personel tarafından yapılır.
Moral	İyi	Genellikle iyidir.
Eğitim Seviyesi	Değişken	Bazı durumlarda muharebe için iyi ve çok eğitim yapılırken bazen hiç eğitim yapılmamaktadır. Bazı durumlarda ise eğitim yapılmasına karşın eğitimin kalitesi kötü veya yetersizdir.
Cesaret	İyi	Genellikle iyidir.
Taktik Yakın Hava Desteği	Zayıf	Hava kuvvetleri hava-hava ve hava-yer muharebelerinde kötüdür. Pilotların, solo, 2'li ve 4'lü formasyon ve kol/filo uçuş performansları çok kötüdür.
Stratejik Hava Harekâtı	Değişken	Genellikle stratejik yönlendirme, planlama, silah seçimi, sorti tahsisi kötüdür. Bazı durumlarda ast kademelerin etkili olması durumunda ortanın üstünde iyidir.

Bu bölümde, Arap ordularının başarısızlık sebeplerinin örneklere dayanarak analitik bir biçimde, kitabın geri kalanında okuyucuya genel bir perspektif sağlayacak şekilde özetlendiği ifade edilebilir.

Sovyet Doktrini

Bu bölümde öncelikle Sovyet harp doktrininin esasları açıklanmıştır. Müteakiben, Arap ordularının hangi muharebelerde Sovyet doktrinini ne derecede kullandığı incelenmiştir.

Bu kapsamda, Arap ordularının Sovyet taktiklerini gerektiği gibi uygulayamadıkları, “Sovyet Doktrinini” eğer doğru uygulayabilselerdi yenilgilerini

azaltıcı bir etkisi olabileceği ortaya konulmuştur. Arap orduları diğer faktörlerin yanında Sovyet doktrinini anlama ve uygulamadaki beceriksizlikleri nedeni ile doktrinin gerektirdiği şekilde harp edemedikleri için girdikleri savaşlarda yenilmişlerdir.

Yazar, bu görüşünü desteklemek maksadıyla Mısır, Ürdün ve Suriye ordularının 1967 Altı Gün Savaşlarındaki, Mısır ve Suriye ordularının 1973 Kasım Savaşı ve Mısır ordusunun 1991 Körfez Savaşındaki, Suriye ordusunun 2012-2016 arasındaki iç savaştaki ve Irak Hava Kuvvetlerinin 1980-1991 arasındaki performanslarını incelemiştir.

Yazar, Sovyet doktrininin Arap ordularının yenilgisinde bir etkisi olmadığını açıklamak maksadıyla, incelenen Arap orduları ile aynı zaman diliminde Sovyet doktrinini uygulayan ve girdikleri muharebelerde başarılar kazanan Kuzey Kore'nin Kore Savaşındaki, Küba'nın Angola ve Etiyopya'daki performanslarını da mercek altına almıştır.

İnceleme sonucunda, Arap ordularının başarısızlıklarında Sovyet doktrininin veya silah sistemlerinin değil, Arap ordularının bu doktrini uygulamadaki beceriksizliklerinin rol oynadığı açıkça ortaya konmuştur. Yazarın bu konudaki tespitleri oldukça çarpıcı ve ikna edicidir.

Politikleşme

Yazar, bu bölümde politikleşmenin tanımına değinmiş, “hiçbir sivil asker ilişkisinin iyi olamayacağı, sadece kötünün değişik biçimlerinde bulunabileceği” çıkarımından hareketle “sivil asker ilişkilerinin gerçekten kötü olması durumunda politikleşmiş bir ordudan söz edilebileceğini” ifade etmiştir (s.108). Bölümün devamında askeri kurumların politikaya alet edilmesi ve askerî harekâtların politik kaygılarla planlanması, askerî hiyerarşinin siyaset tarafından nasıl şekillendiği açıklanarak; Arap ülkelerinden Mısır ve Irak orduları ile Arap olmayan Güney Vietnam ve Arjantin orduları karşılaştırılmıştır.

Analiz sonucunda, Arap ordularının genellikle politize oldukları, bunun da silahlı kuvvetlerdeki stratejik liderlik ve bilgi yönetimini, moral ve birlik bütünlüğünü olumsuz etkileyerek muharebelerde Arap orduları için çoğu kez felaketi getirdiği ortaya konmuştur. Bununla birlikte, depolitize olsalar bile Arap ordularının taktik liderlik, bilgi yönetimi, hava harekâtları, silah becerileri ve bakım konularında her durumda çok kötü performans sergiledikleri, bunun neticesine Ortadoğu'da girdikleri savaşları kaybettikleri belirlenmiştir.

Bu kapsamda, politikleşmenin Arap ordularının muzdarip oldukları tek veya en önemli hastalık olmadığı; politik etkilerden arındırıldığında Arap ordularının performanslarının olumlu yönde gelişeceği, ancak bu gelişmenin savaşları kazanmak için yeterli olmayacağı değerlendirilmektedir.

Yazarın bu bölümde sivil-asker ilişkileri konularındaki yetkinliği ve açıklamalarının oldukça isabetli olduğu görülmektedir.

Ekonomik Kalkınmışlık Düzeyi

Bu bölümde, öncelikle ekonomik kalkınmışlık düzeyi ile askerî etkinlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Endüstri devrimini yakalayamayan Arap ordularının silah kullanma becerilerinin, bakım ve onarım kabiliyetlerinin, birleşik kuvvet harekât yeteneklerinin, harekât hızlarının, eğitim kalitelerinin zayıf olduğu; şaşkıncu bir şekilde ikmal ve muharebe istihkâmcılığı konularında ise başarılı olabildikleri belirlenmiştir.

Bölümün devamında, Suriye ve Libya silahlı kuvvetlerinin sergiledikleri performans ekonomik kalkınmışlık düzeyi olarak benzer, hatta çok daha kötü durumda bulunan Çad ve Çin ordularının muharebe tecrübeleri ile karşılaştırılmıştır. Libya ile Çad 1978-1987 yılları arasında yaşanan çatışmalar incelendiğinde, bir Arap ülkesi olan Libya ile karşılaştırılmayacak şekilde ekonomik açıdan zayıf olan Çad'ın Libya kuvvetlerinden daha iyi muharebe ettiği ortaya konmuştur. Benzer şekilde, Kore Savaşında ekonomik açıdan çok kötü durumdaki Çin, ekonomik kalkınmışlık seviyesi kendinden çok yüksek olan Birleşmiş Milletler güçlerine karşı kısmî de olsa nasıl başarılar kazanabildiği analiz edilmiştir.

Özetle, bu bölümde Arap ordularının yenilmesinde ekonomik kalkınma düzeyinin etkisinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Özellikle fosil yakıtlar yönünden zengin doğal kaynaklara sahip olan çoğu Arap ülkesinin az gelişmiş çağdaşlarına nazaran muharebede gösterdikleri performansları dikkate alındığında, kitaptaki değerlendirmelerin çok isabetli olduğu görülmektedir.

Kültür

Bu bölümde savaş ile kültür arasındaki ilişki, Arap kültürü ve Arap kültürünün Arap ordularının başarısızlıkları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Yazarın savaş ve kültür açısından yaptığı en önemli tespit, bir ulusun kültürünün herhangi bir zamanda o zamanın baskın savaş şekline uygun olması halinde muharebelerde başarılı olabileceğidir. Bir millet kendi kültürü içinde çağın gerektirdiği harp

sanatını uygulayabilecek yeterli sayıda birey yetiştirdiği takdirde savaşlarda başarılı olabilir. Yazara göre geçtiğimiz yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başında Arap kültürü bunu başaramamıştır.

Pollack'a göre baskın Arap kültürü; bireysellikten çok gruba sadakatin teşvik edildiği, geleneksel, yaratıcılık ve yenilik için fazla fırsat tanımayan, aileden itibaren merkezi otoritenin hakim olduğu, mutlak itaatın kabul gördüğü, yetki devrinin yapılmadığı, çocukların kendilerine ne öğretilirse onunla yetiştirildiği, inisiyatif vermekten ve almaktan kaçınıldığı, ancak hiyerarşik üstten emir alındığında harekete geçilmesini hoş gören, dürüstlükten önce toplumda ayıplanmamayı yeğleyen, bilginin parçalar halinde işlendiği, kişisel cesaretin ödüllendirildiği, pozitif bilimden ve nitelikten çok niceliğe önem veren bir kültürdür.

Arap kültürü, bu açıdan bakıldığında askerî harekâtlarda Arap silahlı güçlerinin yenilgilerini açıklamada en önemli faktör olarak karşımıza çıkar. Yazara göre, manevra, inisiyatif, yaratıcılık, problem çözme ve iletişim taktik sahada Arap kültürünün bir parçası olan Arap ordularının en fazla zorlandıkları alanlardır.

Yazar bu bölümde, Arap kültürünün şirketler, devlet daireleri gibi askeri örgütler dışındaki diğer kuruluşları üzerindeki etkisini de incelemiştir; tıpkı Arap orduları gibi Arap sivil örgütlerinin başarısızlıklarında da Arap kültürünün en önemli faktör olduğunu belirlemiştir. Yazar, bu kaniya varırken Arap kültürünün kurumsal başarıya etkisi konusunda araştırmalar yapan Arap uzmanlara atıf yaparak bu tespitleri konusunda okuyucuyu ikna etmektedir. (s. 406-451)

Yazar, ayrıca diğerlerine göre savaşlarda başarılı olan ordu ve silahlı grupların yapılarını da inceleyerek bu sonucun sebeplerini irdelemiştir. Diğer Arap ordularına göre daha başarılı gözükten Ürdün ordusunun üzerindeki İngiliz etkisinin önemi, İngiliz nüfuzunun azalarak Arap kültürünün hâkim olması ile birlikte Ürdün ordusunun muharebe sahasındaki etkinliğinin bariz biçimde azaldığı örneği verilmiştir. Yazar ayrıca, Suriye komando birlikleri gibi Arap kültüründen çok kendi örgüt kültürünü yaratan birliklerin göreceli olarak daha başarılı olduklarını belirtmektedir. Klasik Arap hiyerarşisi dışında yapılanan Hizbullah ve DAESH örgütlerinin kısmî başarıları da Arap kültüründen ayrıldıkları bu nokta ile irtibatlandırılmaktadır.

Yazar, sonuç bölümünde, bilgi çağının gereği Arap dünyasında yaşanan gelişmelerin Arap toplumu ve ordularında yaratmaya başladığı değişikliklerin Arap ordularının geçmişte yaşadığı olumsuzlukları azaltabileceğini, hatta belki de fazla

iyimserlikle, Arap kültürünün çağı yakalaması durumunda Arap ordularının Prusya orduları gibi zaferden zafere koşabileceğini (s.523) de ima etmektedir.

Çalışmanın araştırma konusu 2'nci Dünya Savaşı'ndan günümüze Arap ordularının ve silahlı gruplarının girdikleri savaşları kaybetme nedenleridir. Çalışma, olayların kronolojik olarak anlatıldığı bir tarih kitabı değildir. Yazarın tarihten çok kültür kavramı ve Arap kültürü özelinde antropolojik tespitleri göze çarpmaktadır.

Çalışma ile yazarın, askerî bilgisi, sahadaki tecrübeleri ve alan uzmanlarının görüşlerinin iyi bir sentez sonucunda araştırma sorusuna bilimsel cevaplar ürettiği görülmektedir. Kitapta verilen örneklerin ve yapılan analizlerin geniş bir perspektif ve oldukça detaylı teknik analizlere dayandığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, Arap ordularının muharebe sahasındaki yenilgilerinin en önemli nedeninin Arap kültürü olduğu belirtilebilir. Arap kültürünün ordularının performansları üzerindeki olumsuz etkisi özellikle küçük lider seviyesinde ortaya çıkmaktadır. Giderek karmaşıklaşan harp silah araç ve gereçlerinin özelliklerinden tam olarak faydalanamayan, hangi doktrin olursa olsun etkin olarak harp edemeyen, yenilikçi olmayan, “savaşçı ruh” taşımayan ve değişen taktik durumlara uyum sağlayamayan Arap ordularının modern harpte her zaman başarısız olacakları ifade edilebilir.

Çalışmanın, Türk Silahlı Kuvvetleri hakkında bilimsel araştırma yapacak akademisyenler tarafından da incelenmesi önerilebilir. Zira birçoğu komşu coğrafyada bulunan Arap ülkelerinin muharebe performansları Türk Silahlı Kuvvetleri için de büyük dersler barındırmaktadır. Her şeyden önce, Türk ordusu yüzyıllar öncesine dayanan ve muharebe sahalarında defalarca kanıtlanan etkin kurumsal kültürünü, savaşçı ruhunu korumalı; yenilikçi ve değişen muharebe koşullarına adapte olabilen, kurum kültürünü ve cumhuriyetin temel niteliklerini özümsemiş küçük liderlerini askerliğin gerektirdiği yetkinliğe erişecek biçimde yetiştirecek sistemi kurabilmelidir. Etkin, caydırıcı ve barışın teminatı bir silahlı kuvvetlere sahip olmak isteyen ülkeler, teknolojik gelişmelerin ve küreselleşmenin getirdiği kültürel değişimi yönetmek zorundadır.

YAZIM KURALLARI

1. YAYIN İLKELERİ

1.1. Genel İlkeler

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi tarafından 2012 yılında yayımlanmaya başlayan Güvenlik Bilimleri Dergisi, “güvenlik” alanındaki kuramsal ve uygulamalı özgün araştırma, inceleme, derleme türündeki yazılar ile kitap incelemelerinin yayımlandığı ulusal ve uluslararası veri tabanlarında taranan ulusal hakemli ve basılı olarak yayımlanan bilimsel bir dergidir. Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere yılda 2 (iki) kez basılı ve online olarak yayımlanmaktadır.

Derginin yayın dili Türkçe olmakla birlikte, Yayın Kurulunun kararına bağlı olarak yabancı dilde yazılan makaleler de derginin genel ilkeleri çerçevesinde yayımlanabilir. Yazı başlığı, anahtar kelimeler ve makalenin öz kısmı, bütün makalelerde Türkçe ve İngilizce olarak bulunmak zorundadır.

Dergide “**güvenlik**” konusuna odaklı olmak şartı ile siyasal bilgiler, hukuk, kamu yönetimi, işletme, coğrafya, tarih, iletişim, ekonomi, bilişim, psikoloji ve sosyoloji vb. sosyal, beşeri, idari bilimler alanında özgün eserler ve daha önce yayınlanmamış veya herhangi bir yayın sürecine girmemiş araştırma, inceleme ve derleme türünde yazılar ile kitap incelemeleri yayımlanır. Ancak, bilimsel toplantılarda (kongre, sempozyum, seminer vb.) sunulan ve tam metni yayımlanmamış olan bildiriler, sunulduğu yer ve tarih belirtilmek şartıyla kabul edilir.

Dergide yayımlanması istenen yazılar, Türk Dil Kurumunun güncel dilbilgisi kurallarına (imla, noktalama, açıklık, anlaşılabilirlik vs.) uygun olmalıdır. Bu nedenle oluşabilecek sorunlardan ve eleştirilerden tamamen yazar sorumludur. Yayımlanmak üzere gönderilen makalelerin, derginin yayın ilkeleri ve yazım kurallarına uygunluğu Yayın Kurulu tarafından öncelik sırasına göre değerlendirilir.

Yayın ilkelerine ve yazım kurallarına uygun biçimde hazırlanmayan makaleler değerlendirmeye alınmaz ve hakeme gönderilmez. Yayın Kurulu yazıyı bilimsel yönden değerlendirmek üzere hakeme veya düzeltilmek üzere yazarına geri göndermek, yazının şekil ve formatıyla sınırlı kalmak kaydıyla düzeltme ve kısaltma yapmak, yayın ve etik kurallara uymayanları yayımlamamak yetkisine sahiptir.

Kör hakem sisteminin uygulandığı Güvenlik Bilimleri Dergisi’ne gönderilen makaleler, hakem değerlendirmesinden ve kitap incelemeleri de editör

değerlendirmesinden geçtikten sonra yayınlanır. Dergiye gönderilecek yazıların en az iki hakemden kabul alması gerekmektedir. Hakem değerlendirmeleri olumlu bulunduğu halde, makale sayısının fazla olması nedeniyle yayımlanmayan makaleler bir sonraki sayıda yayımlanmak üzere editör tarafından değerlendirilir. Bu şekilde 1 (bir) yıldan fazla bekleyen makale güncelliğini yitirdiği için yayımlanmaz.

Yayımlanan makalelerin ve kitap incelemelerinin bütün yayın hakları dergiye, yayımlanan yazıların içerik sorumluluğu ise yazara aittir. Makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; hiçbir kurum ve kuruluşun resmi görüşü niteliğini taşımaz.

Yayın Kurulu ile hakem ve yazarlardan gelen bilgi, belge ve değerlendirme sonuçları 5 (beş) yıl süreyle saklanmaktadır.

Güvenlik Bilimleri dergisi ücretsiz bir dergi olup, yazarlara telif ücreti ödenmemektedir.

1.2. Etik İlkeler

Güvenlik Bilimleri Dergisi, bilimsel bilginin gelişimi açısından yayın etiğine büyük önem atfetmektedir. Bu açıdan, Yayın Etiği Komitesi (COPE) (<https://publicationethics.org/>) ve Açık Erişim Dergiler Dizini (DOAJ) (<https://doaj.org/publishers#licensing>) gibi kuruluşlar tarafından belirlenmiş Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve Örnek Uygulama İlkeleri'ne bağlı kalmaktadır.

Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar, insan ve hayvanların (materyal/veriler dâhil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması ve kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar için etik kurul izni gerekmektedir. Etik kurul izni gerektiren bu tür çalışmaların izin ile ilgili bilgilerine makalede yer verilmelidir.

Ayrıca, olgu sunumlarında “Aydınlatılmış Onam Formunun” alındığının belirtilmesi, başkalarına ait ölçek, anket, fotoğrafların kullanımı için sahiplerinden izin alınması ve belirtilmesi, kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine uyulduğunun belirtilmesi gereklidir.

Bu dergi açık ve ücretsiz akademik yayıncılık ilkesine bağlı olduğundan, yazarlardan makale işleme ve gönderme ücretleri talep edilmez. Tüm içeriğe internet sayfası üzerinden herhangi bir kısıtlama ve gecikme olmaksızın yayın tarihinden itibaren tam metin olarak erişilebilir.

2. HAK VE SORUMLULUKLAR

2.1. Yayın Kurulunun Hak ve Sorumlulukları

Güvenlik Bilimleri Dergisi Yayın Kurulu, dergiye gönderilen makalelerden hangilerinin yayınlanacağına karar vermekten kolektif olarak sorumludur. Yayın Kurulu, COPE tarafından tanımlanmış İyi Yayın Uygulaması Kılavuzu'nun (<https://publicationethics.org>) uygulanmasını önererek akademik dürüstlüğü teşvik etmektedir.

Yayın Kurulu, etik kuralları ihlal ettiğini değerlendirdiği ve intihal önleme yazılımı taramasında benzerlik oranı yüksek çıkan makaleleri geri çekme hakkını kendinde saklı tutar. Yayın Kurulu, yayınlanmış makalelere ilişkin intihal ve suistimal iddialarını her zaman incelemeye alma hakkına sahiptir.

Yayın Kurulu, dergimize gönderilen bir makalenin bir başka derginin hakem sürecine de sokulmamış olmasını zorunlu bir başvuru koşulu olarak değerlendirir. Makalenin yayın kurulunca hakem sürecine alınması bir yayın taahhüdü anlamına gelmez. Yayın için hakem süreci olumlu sonuçlansa bile mutlaka yayın kurulunun kararı gerekir.

2.2. Yazarın Hak ve Sorumlulukları

Yazarlar hazırladıkları özgün çalışmalarla dergimize başvurmalıdırlar. Yazarlar, aynı çalışmayı aynı zamanda birden çok derginin hakem sürecine göndermemelidirler. Yazarlar kaynakların orijinalliğinden ve teyidinden de sorumludurlar. İntihal hangi şekilde yapılırsa yapılsın etik dışı bir davranış oluşturur ve kabul edilemez.

Yazarın makalesini, yayın kararı alınıncaya kadar, dergi yayın kuruluna bildirmek koşuluyla geri çekme hakkı saklıdır.

Çeviri olsa dahi yayımlanan tüm yazıların dil, üslup, içerik, etik gibi konularda fikrî, ilmî ve hukukî sorumluluğu eseri yazan ve çevirisini yapan yazarlara aittir.

Yazardan düzeltme istenmesi durumunda, düzeltmenin en geç 2 ay içerisinde yapılarak Yayın Kurulu'na ulaştırılması gerekmektedir.

Yazarın hakem ve Yayın Kurulu'nun eleştirisi, değerlendirme ve düzeltmelerinden katılmadığı hususlar olması durumunda, yazar bunları gerekçeleri ile ayrı bir sayfada bildirme hakkına sahiptir.

2.3. Hakemlerin Sorumlulukları

Dergide kör hakemlik sistemi uygulanmaktadır. Hakemler kendilerine ulaşan makaleleri gizli tutmak ve hakemlik sürecinden elde ettikleri bilgileri kişisel

menfaatleri için kullanmamakla yükümlüdürler. Hakemlerin değerlendirmelerini 20 gün içinde yapmaları beklenmektedir.

Hakemler raporlarını veya makale hakkındaki bilgileri başkalarıyla paylaşmamalı ve editörün izni olmadan yazarlarla doğrudan iletişim kurmamalıdır.

Hakem makaledeki potansiyel etik meseleler konusunda özenli olmalı ve bunları editörün dikkatine sunmalıdır. Hakemlik nesnel bir şekilde yapılmalıdır. Yazar(lar)a dair kişisel eleştiriler uygunsuz olarak kabul edilir.

3. YAZIM KURALLARI

3.1. Genel Esasları

- Yazarlar unvanlarını, görev yaptıkları kurumları, haberleşme adreslerini, telefon numaralarını, e-posta adreslerini ve ORCID (Open Researcher ve Contributor ID) numarasını bildirmelidir (<http://orcid.org>).

- Bilimsel yayınlar Türkçe veya İngilizce olarak hazırlanabilir. Türkçe makalelerin yazım ve noktalamasında ve kısaltmalarda TDK İmlâ Kılavuzunun en son baskısı esas alınır. Gönderilen yazılar dil ve anlatım açısından bilimsel ölçülere uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır.

- Dergiye gönderilen makaleler, dipnotlar dâhil en az 4000 en fazla 7000 kelime olmalıdır. Kitap incelemeleri 1000-1500 kelime olmalıdır.

- Yazılar, makalenin başlangıç kısmına yazılmış, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış makale başlıklarını da içeren 150-200 kelimelik Türkçe “Öz” ile İngilizce “Abstract” ve makale başlığı içermelidir. Öz ve Abstract da çalışmanın amacı, yöntemi, varsayımı ve sonucu kısaca belirtilmelidir. İngilizce çalışmalarda önce İngilizce “Abstract”, Türkçe çalışmalarda ise önce Türkçe “Öz” yazılmalıdır. “Öz” ve “Abstract” tek aralık, 9 punto ve italik olarak yazılmalıdır. Ayrıca her iki dilde de üç-yedi adet “anahtar kelime” eklenmelidir.

- Yazarın akademik unvanı, görevi ve bağlı bulunduğu kuruluş e-posta adresi ile ORCID numarası ilk sayfanın altına dipnotta (footnote) (*) işareti ile 9 punto ile yazılmalıdır. (Örnek; Dr. Öğr. Üyesi, JSGA, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, editorgbd@jandarma.gov.tr, ORCID:...)

- Tablo ve şekillere başlık ve sıra numarası verilmeli; başlıklar tabloların üzerinde, şekillerin ise altında yer almalıdır.

- Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası ayraç içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır.

• Yazılarda dipnotlara yer vermekten olabildiğince kaçınılmalı ve burada söylenecekler metin içinde ifade edilmelidir. Zorunlu olarak verilecek dipnotlar ise numaralandırılarak sayfa sonunda verilmelidir.

• Teknik terimler tırnak içinde yazılmalı veya açıklanmalıdır. Kavramlar için kısaltma kullanımından kaçınılmalıdır.

3.2. Sayfa Düzenine İlişkin Esaslar

• Yazılar, Microsoft Word'de, tek satır aralığı, Times New Roman ve 11'lik punto; marjlar üst 4,6; sol 4; alt 4,6; sağ 4; cilt payı 0, üst bilgi 4,6, alt bilgi 5, kâğıt ölçüsü A4 olacak şekilde hazırlanmalıdır.

• Yazı "GİRİŞ" bölümüyle sayfa başından başlamalı ve uygun bölümlere ayrılmalıdır. Son bölüm, "SONUÇ" bölümü olmalı ve bu bölümü takiben "KAYNAKÇA" ile varsa "EKLER" yer almalıdır. Ekler başlıklandırılırken; "EK-A", "EK-B" şeklinde sıralanmalı ve ek içinde "Başlıklar" bölümünde ifade edilen başlıklandırma kurallarına uyulmalıdır.

• Giriş, sonuç ve kaynakçaya numara vermeden; bölümler, ardışık olarak numaralandırılmalıdır. 3'üncü seviye başlıktan sonra (*, - vb) imleçler kullanılmalıdır. Bölüm başlıkları;

1. BİRİNCİ SEVİYE (Sola yaslanmış, kalın, büyük harflerle)

1.1. İkinci Seviye (Sola yaslanmış, kalın, ilk harflerleri büyük)

1.1.1. Üçüncü Seviye (Sola yaslanmış, italik, ilk harflerleri büyük)

• Her tablo ve şekil için sıra numarası verilmeli (Tablo-1., Şekil-2. gibi); tabloların başlığı üstte, şekillerin başlığı ise altta yer almalı, başlıklar tablo veya şekle ortalanmış olarak ilk harfleri büyük yazılmalıdır.

• Tablo ve şekil içeriği Times New Roman 10 punto olarak yapılandırılacaktır (Sayfa durumuna göre 9 veya 11 punto da kullanılabilir). İstatistikler için virgülden sonra üç haneden fazlası yazılmamalıdır. Tablo, şekil, grafik ve resim için sayet alıntı yapılmışsa, mutlaka kaynak belirtilmelidir.

• İlk sayfadan sonra, çift numaralı sayfalara yazar adı, tek numaralı sayfalara makale adı 9 punto karakterinde üst bilgi olarak eklenmelidir.

3.3. Atıf ve Göndermelere İlişkin Esaslar

• Metin içinde yapılacak atıflar ayrıç içinde gösterilecektir. Kaynakça da bu atıf sistemine uygun olarak hazırlanacaktır. Aşağıda farklı nitelikteki kaynaklara yapılan atıf örnekleri gösterilmiştir:

- Walsh (1998) aile yılmazlığını, ailenin başa çıkma ve fonksiyonel bir birlik olarak aktarmaktadır (s. 108).

- İlişki içerisinde özgünlük, dürüstlük, kişinin tam olarak kendisini açmasıdır (Lopez ve Rice, 2006, ss. 13-14).

- Kessler'in 2003'te yaptığı çalışmaya göre ise ruh sağlığını güvence altına alan en önemli etken sıcak bir aile ortamıdır (s. 146).

- Örgütsel nitelikteki öncüller, örgütsel adalet algısı (Brewer ve Kramer, 1986; 45; Cremer, 2005a, ss.33-45; Lipponen, 2001, s. 24) gibi faktörlerden...

- Mael ve Ashforth (1992: 88) tarafından geliştirilen...

• Aynı yazar veya yazarların farklı çalışmalarında, çalışma tarihi daha eski olan önce yazılmalıdır. Aynı yazarın veya yazarların aynı tarihlerdeki çalışmalarında "a", "b" şeklinde harfler, çalışmanın yapıldığı yılın yanına yazılmalıdır.

• Üç, dört ve beş yazarı olan çalışmalarda ilk atıfta tüm yazarların isimleri verilmeli, müteakip atıflarda "vd." şeklinde kısaltılarak verilmelidir. Beşten fazla yazar varsa ilk yazarın soyadından sonra "vd." şeklinde ifade edilebilir.

• Bir yazarın düşüncelerinin yeniden ifade edilmesi zorsa veya anlamını yitirecekse 40 kelimedenden daha fazla olmayan atıflarda kaynaktan alınan ifade tırnak işareti içinde belirtilerek yazılmalı ve o ifadenin bulunduğu sayfanın numarası belirtilmelidir. Örneğin: (Öztürk, 2003, s. 147). Eğer 40 kelimedenden daha fazla atıf yapılması gerekiyorsa alıntı yapılan kısım, iki sekme içeriden, tırnak içinde yazılmalı, en sonuna alıntı yapıldığı yerdeki paragraf (para. 15) veya sayfa numarası (s. 25) belirtilmelidir.

• Yazar ismi belirtilmemiş bir çalışmaya atıf yapılması gerekiyorsa ve bu çalışma süreli bir yayındaysa yayının ismi, yazar olarak belirtilebilir. Örneğin; (Wall Street Journal, 2009), (Ticaret Bakanlığı, 1999).

• Aynı parantez içinde birden fazla çalışmaya atıf yapılacaksa çalışmalar alfabetik sıraya göre ve aralarına noktalı virgül konularak yazılmalıdır. Örneğin: (Abrams, 2000; Sullivan ve Hellman, 1999).

• İkincil kaynaklar, (Blau, 1964'ten akt. Tamer, 2003). Tamer'in (2003), Blau'dan (1964) aktardığına göre... şeklinde ifade edilerek ikincil kaynaklardan atıf yapıldığı belirtilmelidir.

• Elektronik kaynaklara atıf yaparken genel atıf kuralları geçerlidir (Yazar soyadı, yıl). Bu bilgi mevcut değilse, kaynağa ulaşılan web adresi parantez içinde verilmelidir. Yani yazarı belli olmayan bir elektronik kaynağa atıf yapmak gerektiğinde web sitesi parantez içinde verilmelidir. Şayet profesyonel bir web sitesine, veri tabanına veya bir projenin web sitesine atıf yapmak gerekiyorsa,

elektronik adres parantez içinde verilmeli, kaynakçada da aşağıda ilgili bölümde verilen örnekte görüldüğü gibi belirtilmelidir. (Örneğin: UNICEF web sitesi dünya çapında çocukların iyiliği için çalışan çeşitli yararlı kaynaklara bağlantılar sunmaktadır (<http://www.unicef.org>).

• Eğer mali destek veya diğer yardımları için teşekkür etmek istediğiniz kişi veya kurumlar varsa, çalışmanın sonuna bir not ekleyerek teşekkürlerinizi iletebilirsiniz.

3.4. Kaynakça Yazımında Uygulanacak Esaslar

• Kaynakça 11 punto olarak düzenlenecek ve soyad alfabetik sırasına göre tasniflenerek verilecektir. Ayrıca bir kategori yapılmayacaktır.

• Kitaplarda sayfa numaraları belirtilmeyecek, makalelerde derginin ilgili sayfa aralığı belirtilecektir.

• İnternet kaynaklarında erişim tarihi belirtilecektir.

• Kaynakça ile ilgili ayrıntılı hususlar için APA'nın (American Psychology Association) bilimsel yazı kriterlerine, Publication Manual of American Psychological Association (<https://www.apastyle.org/manual>) veya Dergi Park Yazım Kuralları'na (<http://dergipark.gov.tr/busad/page/2914>) bakınız.

• Kaynakçada yazar soyadının baş harfi büyük, adının ise ilk harfi olacak şekilde aşağıda verilen örneklerde olduğu şekilde yazılacaktır. DOI numarası mevcutsa referansın en son kısmına eklenecektir.

Kitaplar

Sarı, G. (2013). *Ermeni meselesi ışığında Süryaniler*. Ankara: Barış Platin Yayınevi.

Bloch, S. ve Whiteley, P. (2010). *Düz bir dünyada yöneticilik* (2.Basım). (Ü. Şensoy, Çev.) İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Avcı, E. (2017). Türkiye'de terörizmin tarihsel seyri. G.Sarı ve C.K.Demir. (Ed.), *Güvenlik bilimlerine giriş* (ss. 287-314). Ankara: Jandarma Basımevi.

Makaleler

Ak, T. (2018, Mayıs). Silahlı insansız hava araçlarının kullanımında karar mekanizmaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 111-130. doi:10.28956/gbd.422803

Ansiklopedi

Ersoy, O. (1973). Kağıt. *Türk Ansiklopedisi* içinde (c. 21, ss.112-115). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Yayımlanmamış Çalışmalar

Aplak, H.S. (2010). *Karar verme sürecinde bulanık mantık bazlı oyun teorisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kongre Bildirileri

Sarı, G. ve Ak, T. (2018). Güvenlik alan yeterlilikleri ve akademik çalışmalar. H.Kahya (Ed.), *1.Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi bildiriler kitabı* içinde (ss. 130-134). İstanbul: ASOS. doi:10.21733/ibad.417321

Elektronik Kaynaklar

Shotton, M.A. (1989). *Computer addiction? A study of computer dependency*. Erişim tarihi: 18 Ağustos 2011, <http://www.ebookstore.tandf.co.uk/html/index>

Yazarı belli olmayan web sitesi makalesi

New child vaccine gets funding boost. (2001). Erişim tarihi: 21 Şubat 2012, http://news.ninemsn.com.au/health/story_13178.asp.

Blog

Webber, S. (2008, 10 Ekim). Information literacy in work place contexts. Erişim tarihi: 22 Ekim 2008, <http://information-literacy.blogspot.com/>.

3.5. Kitap İncelemelerinde Uygulanacak Esaslar

Kitap incelemesi bir kitapta yer alan temel iddialar ve konular çerçevesinde yapılan kapsamlı ve detaylı bir araştırmadır. İnceleme akademik bir yazı kurgusu içerisinde giriş, tartışma (yöntem, kapsam ve içerik) ve sonuç gibi hususları içermelidir. Giriş kısmında kitaptaki tezler ve ana hususlar ile kısa bir özete yer verilmelidir. Tartışma kısmında kitabın ilgili sayfalarına ve gerekiyor ise başka eserlere de atıf vermek suretiyle yöntem, kapsam ve içerikte yer alan konular bir bütünlük içerisinde irdelenmelidir. Sonuç kısmında ise kitaba ilişkin temel düşünceler ve yazarın alana yaptığı katkılar değerlendirilmeli ve eleştirel bir şekilde ortaya konulmalıdır.

Kitap incelemelerinde başlık bilgilerinde inceleme yapılan eserin adı, yazarı, yayımlandığı kent ve yayınevi, yayım yılı ve ISBN numarası yazılmalıdır. Sayfa altında özel işarete karşılık olarak inceleme yapan yazarın akademik unvanı, mensup olduğu kurum ve e-posta adresi yazılır.

GUIDELINES

1. PUBLISHING PRINCIPLES

1.1. General Principles

The Journal of Security Sciences is a biannual journal indexed in both national and international indexes which offers theoretical and applied research, analysis and articles on “security” and published by the Gendarmerie and Coast Guard Academy since 2012. The Journal of Security Sciences is published twice in a year, May and November, as in print and online accessible journal.

The main publishing languages of the Journal are Turkish and English. The title, keywords and the abstract of the articles submitted to the journal must be both in Turkish and English.

The Journal of Security Sciences publishes original articles and book reviews focused on “**security**” aspect from different fields including but not limited to human sciences and public sciences on politics, law, public administration, management, geography, history, communication, economy, informatics, psychology, sociology etc. Submitted articles must not be published nor submitted to any other publications before. Conference/congress/seminar papers are accepted only if they are not previously published as full text and certain info such as presentation date and place provided.

Submitted manuscripts must follow the grammar rules. Therefore, the author is responsible of problems arising from the breaches of grammar rules of their articles.

Articles which fail to follow the Journal principles and guidelines may not be accepted for reviewing process. Editorial Board has the authority to send articles to reviewers, to send back articles to authors after reviews, to change articles formats, to abbreviate it or to decide not to accept articles which fail to follow the academic integrity and publishing standarts.

The submitted manuscripts undergo a double-blind reviewing process; articles are reviewed by referees whereas book reviews are reviewed by editorial board. To be accepted for publication in the Journal of Security Sciences, articles need to be positively peer reviewed at least by two referees. After articles are accepted for publishing, if there are more articles than the quota for the immediate volume, the articles are automatically shifted for the next volume. If an article is not published this way within a year, it is withdrawn from publishing list.

The copyright for the published articles and book reviews belongs the Journal of Security Sciences, however authors remain responsible for the contents of publications. The Journal of Security Sciences is under no circumstances responsible for the contents of the articles/book reviews. Feedbacks and all relevant information about the articles/book reviews are stored by the Journal of Security Sciences for 5 years.

The Journal of Security Sciences is free of charge, hence no money is paid to the authors for the copyrights.

1.2. Ethical Principles

Journal of Security Sciences puts great importance on publication ethics regarding the development of the scientific information. Therefore, such principles like Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing regulated by organizations like Committee of Publication ethics (COPE) (<https://publicationethics.org/>) and Directory of Open Access Journals (DOAJ) (<https://doaj.org/publishers#licensing>) are strictly followed.

Any kind of research applying either qualitative or quantitative data collection approach and using any methods like questionnaire, interview, focus group work, observation, experiment and discussion methods and involving people or animals (including materials and the data) for scientific or experimental purposes, and retrospective studies require research ethics committee approval regarding the law on the protection of personal data.

Moreover, it is required to note not only that informed consent form was taken in case reports, and that the permission to use their scales, surveys, photographs was given by the owners, but also that the regulations on the copyright about ideas and art pieces were strictly followed.

This academic journal sticks to principles like open-access and free of charge in scholarly publishing and thus never requires any fee for the admission of articles from their writers. The complete content is open to access online and full-text at the exact date declared and without any limitation.

2. RIGHTS AND RESPONSIBILITIES

2.1. Rights and Responsibilities of the Editorial Board

The Editorial Board of Journal of Security Sciences has the right and responsibility to decide the publication of articles and book reviews by taken into accounts feedbacks received from referees. The Editorial Board recommends publishing guides on (<https://publicationethics.org/>) and promotes academic integrity.

Editorial Board has the right to decline articles and book reviews which contain plagiarised materials or breach principles on academic integrity.

Submitted manuscripts must not be published or scheduled to appear in any other publications. Accepting a manuscript for peer reviewing process does necessarily mean a confirmation for publication.

2.2. Rights and Responsibilities of Author

Articles and book reviews submitted to the Journal of Security Sciences have to be original works of the authors. Submitted manuscripts should not be in any kind of submitting process in any other publishing platforms. The authors are responsible for the validity and confirmation of the bibliography. Plagiarism is not tolerated.

Author has the right to withdraw submitted manuscripts at any time before Editorial Board approves publication. In such cases, authors must inform the Board as early as possible.

In case of translated manuscripts, authors who write the original work and translators are both responsible for the contents and any breaches of academic integrity principles.

In cases where the manuscripts are sent back to authors for corrections after peer reviewed, the corrected manuscripts need to be submitted within 2 months.

In cases where the authors disagree with the feedbacks given by referees and Editorial Board they have a right to object. In such cases, authors need to submit their own thoughts and critics regarding the feedbacks given by referees and Editorial Board in written for re-consideration..

2.3. Responsibilities of Referees

The Journal ensures that manuscripts are reviewed by using a double-blind peer-review method. Referees are responsible for keeping the manuscripts confidential and not using the knowledge and information they encounter via manuscripts for personal gain.

All reviews and information on manuscripts are strictly confidential and must not be shared with others. Referees are not allowed to contact with the authors unless allowed otherwise by the Editorial Board.

Referee is expected to inform the Journal of Security Sciences immediately in case of breaches arising from academic integrity during the review process if they determine any. Referees are expected to be objective and personal criticisms towards authors are not allowed.

3. GUIDELINE ON WRITING STYLE

3.1. General Principles

- Authors are required to submit the workplace info, contact addresses/numbers/email addresses and ORCID (Open Researcher and Contributor ID) number.

- Manuscripts can be Turkish or English. Submitted manuscripts should be clear and understandable.

- Articles should be between 4000 and 7000 words including the footnotes. Book reviews are required to be between 1000-1500 words.

- Articles must have ‘Öz’ in Turkish and ‘Abstract’ in English at the beginning and they must be written in between 150-200 words. Both ‘Öz’ in Turkish and ‘Abstract’ in English need to cover the purpose, method, hypothesis and results of the study briefly. Studies written in English should present the English ‘abstract’ before and those written in Turkish should present the Turkish ‘Öz’ before. Both Turkish ‘Öz’ and English ‘Abstract’ must be typed in single space, 9 point font and in italics. Also in both versions of the articles, at least three or at most seven key words must be added to the abstracts.

- Author’s academic title, position, institutional email address and ORCID number should be stated in a footnote in the first page starting with a “ * ” 9 points font size. (Assoc. Prof., Gendarmerie and Coast Guard Academy Security Sciences Institute, editorgbd@jandarma.gov.tr, ORCID:... i.e.)

- Tables, figures and illustrations should be numbered consecutively, captioned and cited in the text in sequential order. Captions should be before the table and after the figures/illustrations.

- Equations should be numbered consecutively. That number should be in parenthesis on the right side of the page.

- Authors need to refrain using footnotes and incorporate them with the main body.

- Technical terms need to be used with quotation marks and authors need to refrain from using abbreviations without providing the full form of them at first appearance in the text.

3.2. Principles Regarding Page Layout

- Manuscripts should have single line spacing, Times New Roman font, 11 font size, (Top 4.6 mm, bottom 4.6 mm, left and right indent 4 mm, gutter 0, header 4.6 mm, footnote 5 mm, paper size A4).

- Manuscripts should start with an introduction section, be separated into proper sections afterwards and following with a conclusion section. Bibliography needs to continue with the conclusion section and the last section should be the attachments section.

- Without numbered to introduction, conclusion and bibliography; sections should be numbered consecutively. Symbols such as (*, -) can be used after the 3rd level segment. Section headings;

1. FIRST LEVEL SEGMENT (ALIGN LEFT, BOLD, CAPITAL LETTERS)

1.1. Second Level Segment (Align Left, Bold, First Letters are Capital)

2.1.1. Third Level (Align Left, Italic, First Letters are Capital)

- Tables, figures and illustrations should be numbered (Table-1., Chart-2. ie.). Tables names should be on top of the tables and centered; names of the figures should be under the figures and centered as well.

- Contents of the tables and figures should be Times New Roman and 9 points font size (can be used as 9 or 11 according to the page layout). Statistical numbers are expected to have no more than 3 digits after decimal point. Tables, figures and illustrations should be cited if needed.

- After the first page, authors name should be in the header in even number pages and name of the manuscript should be on the odd page headers in 9 points font size.

3.3. Guideline for Citations

- References in the body of your manuscripts should be in (Author, Date) format. When directly quoting from a text, you must include a page number in the citation as well.

- If you are using more than one reference by the same author/authors, the earlier dated publications should be listed first in the bibliography. If it is published in the same year, authors need to assign letter suffixes after the year i.e.: "Pala (1981a) makes similar claims...".

- Citations for the publications with 3 and more authors should have their full names written for the first citing and then use “(The first authors surname) et al. for subsequent entries. If there are more than 5 authors, first author’s name should be followed with “et al.”

- If author is directly quoting from a work, then it will need to include the author, year of publication, and page number for the reference (preceded by "p."). Introduce the quotation with a signal phrase that includes the author's last name followed by the date of publication in parentheses.

- If the author is quoting more than 40 words, it is required to start the quotation on a new line, indented two tabs from the left margin, i.e. in the same place one would begin a new paragraph.

- In case of citing a periodic publication without a specific author name, the name of the publication can be used instead of author name. (Wall Street Journal, 2009 i.e).

- In case of parenthetical citation including two or more authors, it is required to order them alphabetically, separated by a semi-colon. (Abrams, 2000; Sullivan and Hellman, 1999).

- In case the source quotes or refers to another source, indirect sources should be cited as (Blau, 1964 cited in Tamer, 2013)

- Online articles follow the same guidelines for printed articles. Citations should include all information the online host makes available.

- Authors may add an acknowledgement section at the end of the manuscripts to express thanks and pay their tribute.

3.4. Guideline for Reference List

- Reference list should be 12 points font size and written alphabetically. There should not be any other kind of categorization in the reference list.

- Book references won’t be having page numbers but the articles will show the pages of the article in where it is published.

- Online sources should show the access date.

- This Journal utilizes APA 6th Reference Style with some minor differences. Please advise the manual for further info and details. (<https://www.apastyle.org/manual>)

- Authors surnames first letter should be capitalized and include only the first letter of the name. If there is any DOI number of the reference, it should be

included in the reference as well. Please find the below examples of common references.

Books

- Sarı, G. (2013). *Ermeni meselesi ışığında Süryaniler*. Ankara: Barış Platin Publishing.
- Bloch, S. ve Whiteley, P. (2010). *Düz bir dünyada yöneticilik* (2nd Edition). (Ü. Şensoy, Trans.) İstanbul: İş Bankası Publishing.
- Avcı, E. (2017). Türkiye’de terörizmin tarihsel seyri. G.Sarı ve C.K.Demir. (Ed.), *Güvenlik bilimlerine giriş* (pp. 287-314). Ankara: Jandarma Publishing.

Articles

- Ak, T. (2018, Mayıs). Silahlı insansız hava araçlarının kullanımında karar mekanizmaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 111-130. doi:10.28956/gbd.422803

Encyclopedia

- Ersoy, O. (1973). Kağıt. *Türk Ansiklopedisi* içinde (Vol. 21, pp.112-115). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Unpublished Papers

- Aplak, H.S. (2010). *Karar verme sürecinde bulanık mantık bazlı oyun teorisi*. (Unpublished Doctoral Thesis). Gazi University, Ankara.

Conference Proceedings

- Sarı, G. ve Ak, T. (2018). Güvenlik alan yeterlilikleri ve akademik çalışmalar. In H.Kahya (Ed.), *1.Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi bildiriler kitabı* (pp. 130-134). İstanbul: ASOS. doi:10.21733/ibad.417321

Electronic Sources

- Shotton, M.A. (1989). *Computer addiction? A study of computer dependency*. Retrieved August 18, 2011, from <http://www.ebookstore.tandf.co.uk/html/index>

Unknown Authored Online Articles

- New child vaccine gets funding boost*. (2001). Retrieved February 21, 2012, from http://news.ninemsn.com.au/health/story_13178.asp.

Blog

Webber, S. (2008, October 10th). Information literacy in work place contexts. Retrieved October 22, 2018, from <http://information-literacy.blogspot.com/>.

3.5. Guideline for Book Reviews

Book reviews are detailed reviews of claims and subjects of the books. The review should include an introduction, discussion (method, scope and contents) and conclusion. Introduction section is a summary of the claims and main arguments in the book. In the discussion sections, book reviewers are expected to discuss the method, scope and contents of the book in a whole. The conclusion section talks critically about the general impressions of the reviewer on the book and the contribution the book makes.

Book Review titles should include the name of the book, author, in which city it is published, publication year and ISBN. At the bottom of the first page the book reviewers need to include their title, the institution they work and email address corresponding to an asterisk.

Gendarmerie and
Coast Guard
Academy

Security Sciences
Institute

G

Journal of Security
Sciences

B

Cilt/Volume: 9

Sayı/Issue: 2

Yıl/Year: 2020

Kasım/November

D

ISSN: 2147-2912

E-ISSN: 2147-5075

www.jsga.edu.tr

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

- 1937 Jandarma Subay Sınıf Okulu Müfredat Programı'nın Değerlendirilmesi
İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Ebru DEMİRCİOĞLU, Duygu YILMAZ
  - Türk Jandarma-Polis Teşkilatlarının Yakınsamasının Makarenko'nun Modeliyle Tanımlanması
Hüseyin SÜRÜCÜ
  - Polis Alımlarında Fiziksel Uygunluk Testleri: Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları
Mustafa KARATAŞ
  - Kamu Personelinin Örgütsel Destek Alguları ile Örgütsel Sinizm Tutumları Arasındaki İlişki: Bir Güvenlik Kurumu Örneği
Ümit GÜNER
  - Öngörüye Dayalı Kolluk Temelinde Önleyici Kolluk: Rusya Federasyonu'ndan Örnekler
Nurettin ALKAN, Yunus Emre KARAMANOĞLU
  - Çalışanların Amirden Tatmini Görev Performanslarını Etkiler mi? Savunma Alanında Bir Kurumda Uygulama
Mehmet KAHYA
  - El Şebab'ın Propaganda Aracı Olarak COVID-19
Özlem ÖZDEMİR
  - Savaş Rasyonel Bir Düellodan mı İbarettir? Savaşın Pazarlık Modeli'ne Bir Eleştiri (İngilizce)
Sevinç ÖZTÜRK
  - 21. Yüzyılda Küresel Güvenlik ve Terörizm İkilemini İnşacı Perspektiften Tartışmak (İngilizce)
Vahit GÜNTAY
  - Güvenlik Konusu Olarak Uluslararası Göçmenler: Açık Kapı Politikası ve Türkiye'de ki Suriyeliler (İngilizce)
Zuhal KARAKOÇ DORA
  - Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Toplumun Güvenlik Algısı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması
Hakan Ömer TUNCA, Ahmet KARADAĞ
  - Sempatizan, Fail?: Dört Dalgada Kadın Teröristler
Zeynep EKİZ
- KİTAP İNCELEMESİ**
- Kumdan Ordular: Arap Askeri Etkinliklerinin Dünü, Bugünü ve Yarını
Özkan KANTEMİR

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığı Beytepe/ANKARA
Telefon/Telephone: 0312 464 74 74 /Dahili/Ext.: 6910 / 6970
www.jsga.edu.tr/guvenlik_bilimleri_dergisi/index.html
e-posta/email: editorgbd@jandarma.gov.tr